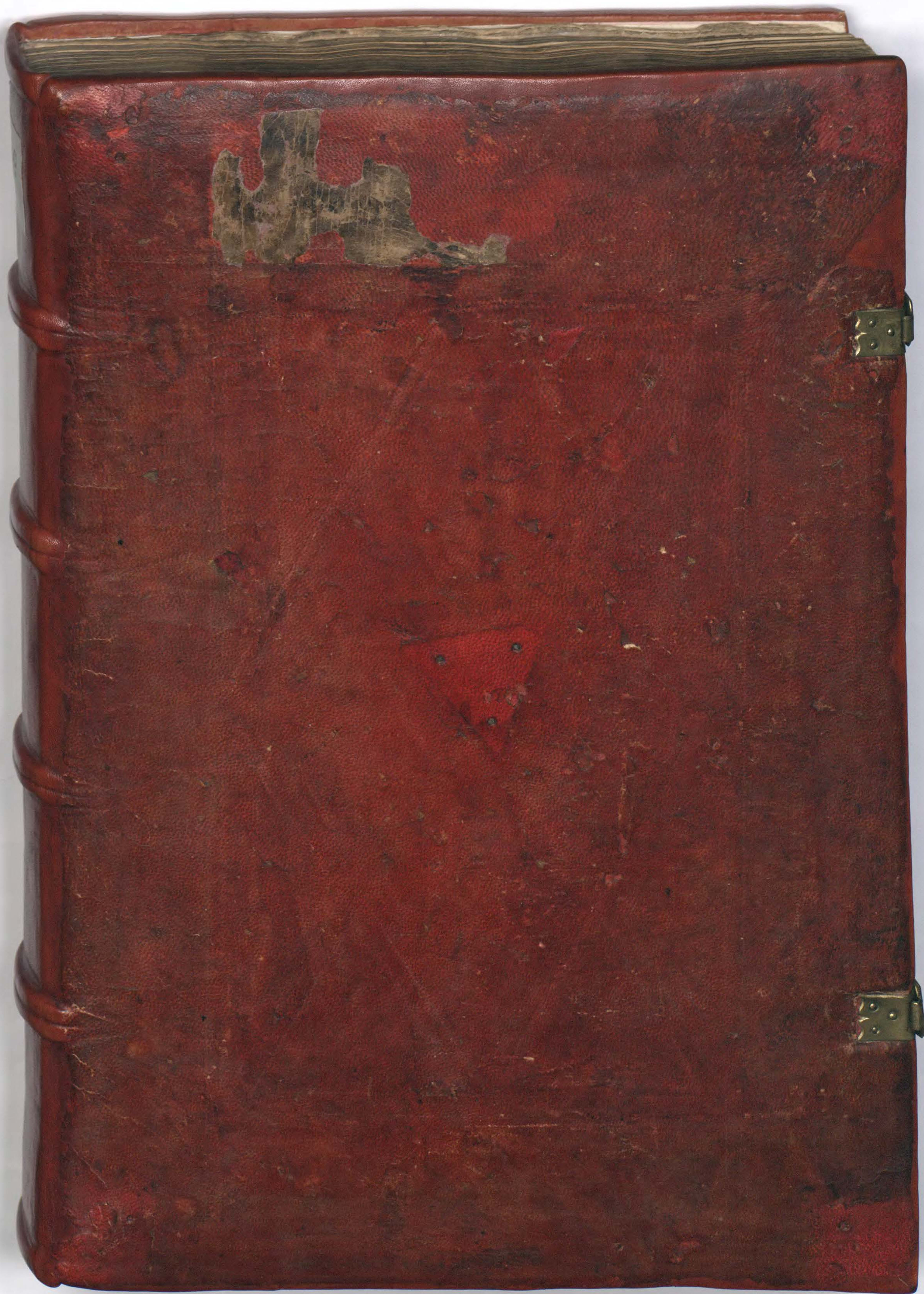

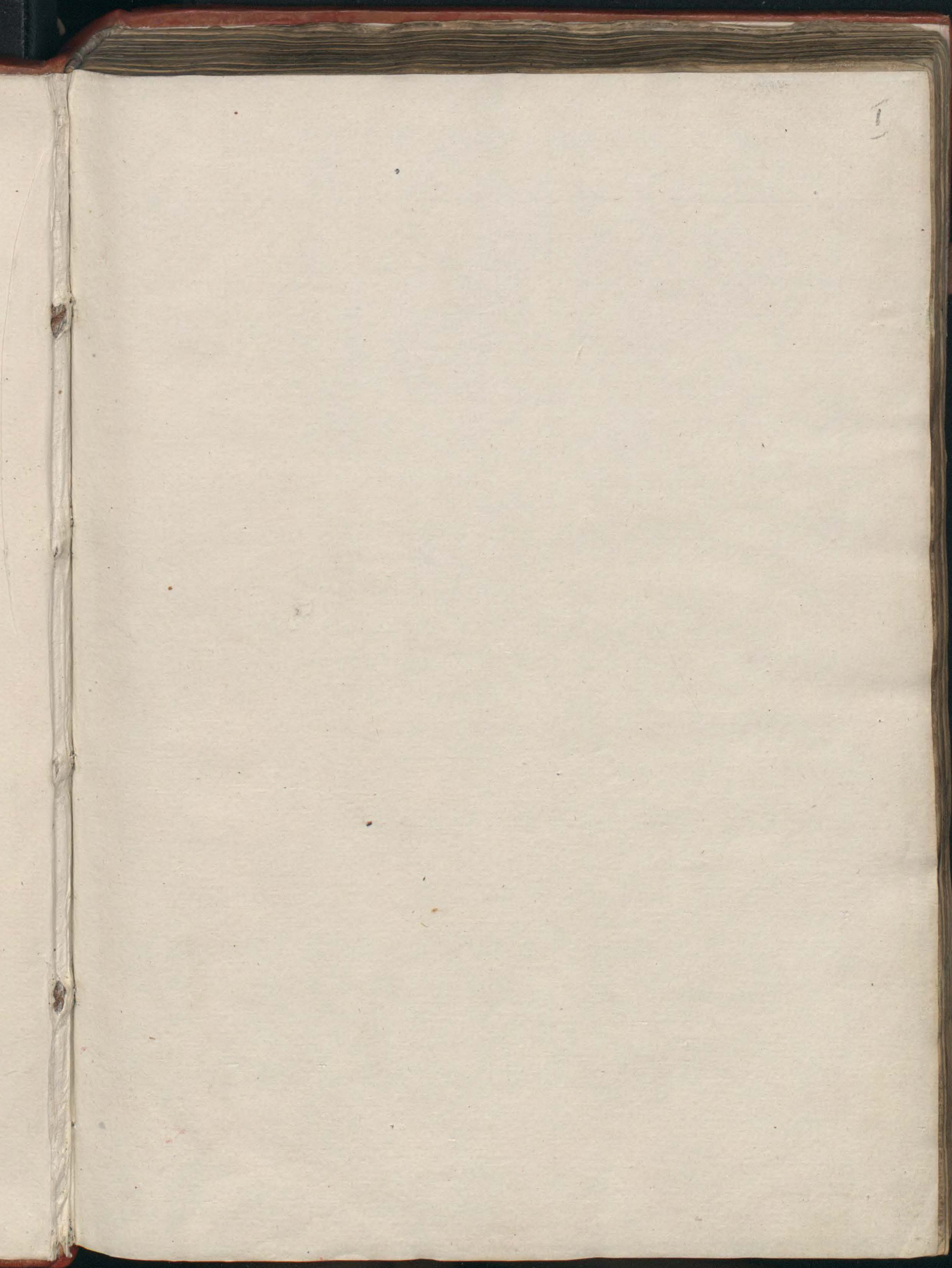

Sanguis dominatur ab hora noctis [illegible] usque ad horam diei tercia
Colera rubea diei tercia usque ad nonam
Colera nigra [illegible] diei hora usque ad horam noctis tercia
Flegma ab hora noctis tercia usque ad horam nonam

[illegible]

Isti sunt libri in hoc volumine
liber cirurgie [illegible]
liber de [illegible] herbis lapidibus et animalibus [illegible] Albti
Consilium [illegible] ad pestilencia
Consilium magistri Johannis de Sancta Sophia contra pestem
Tractatus magistri Arnoldi de [illegible]
Tractatus de pestilencia
Tractatus de [illegible] magistri Arnoldi. Item de [illegible]
de [illegible] magistri Gerhardi
Tractatus de pestilencia
[illegible]
Antidotarium magistri Richardi
de preparatis quo sunt
lib' cirurgie [illegible]
Item [illegible]

[illegible]

[illegible] sanguis [illegible] vestis [illegible] sputum

[illegible] sudor [illegible] vomitus [illegible]

[illegible]

de cirurgia dixerit [illegible] Albucasis Almansor et alii [illegible] cirurgicos [illegible]

[illegible] cirurgia [illegible]

Hugo [illegible] libro 3o [illegible]

[illegible]

De vulneribus [illegible]

[illegible]

Constrictiva — thus, mastix, murra, athanasia, [illegible] galla, sanguis draconis, [illegible] acacia, [illegible] balaustia, mumia, bolus, [illegible]

Repercussiva — [illegible] galla [illegible]

Maturativa — [illegible] fenugrecum [illegible] lilia [illegible] altea, butirum

[illegible] — [illegible]

Mundificativa — [illegible]

Consolidativa — [illegible] mumia [illegible] balaustia, galla [illegible]

[illegible]

[illegible]

Zaccuitel de scylla [illegible] i vino [illegible] [illegible] xxx dies [illegible] [illegible] et [illegible] i decte [illegible]

In [illegible] sanguis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hyemis [illegible] fuit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hyems [illegible] fuit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] levi [illegible] ab herba [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dens [illegible]

[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] colate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] albus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] plataginis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad plagam [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alba [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] coagulandum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

de [illegible] [illegible] fiat [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] bullire [illegible] [illegible] colate [illegible] [illegible] [illegible]
De floribus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vas [illegible] plenum [illegible] [illegible] [illegible] vas [illegible] soli [illegible] [illegible] [illegible] dies
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] flores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aqua [illegible] vase vitreo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vase [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] flores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

De [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dies [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vase [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bullire [illegible] [illegible] bullire

De amigdal [illegible] [illegible] amigdalas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vase [illegible] [illegible] amigdale [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aqua tepida [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

De [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De [illegible] ligno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de ligno [illegible] [illegible] olla [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] olla [illegible] [illegible] [illegible] olla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ligna [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] olla

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aqua tepida [illegible] lana [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
peplo [illegible] [illegible] [illegible] colatis [illegible] [illegible] fabarum

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fiat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] capellos [illegible] [illegible] [illegible] fiat
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Theophilus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vino [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] laminas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ... ut de ipsis velle ... dolor

... ne posset claudi

Secundo quod vide ... 22

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Incipit lib[er] de virt[utibus] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

rapella e [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] in [illegible]

aposte. ventosa, dura [illegible] [illegible] / intus valet [illegible] [illegible] membris

In isto opere erunt septem tractatus primus
erit de anathomia et locis subiectis. Et quinque
sequentes erunt de modo curandi finem quesitum
in locis subiectis. Et septimus erit de instrumentis
in quibus ducitur illum finem in locis subiectis.
Habebit ergo iste liber septem tractatus. Primus
est de anathomia. Secundus de apostematibus. Tercius
de vulneribus. Quartus de ulceribus. Quintus de
fracturis et dislocationibus. Sextus de omnibus
aliis egritudinibus que non sunt proprie apostemata neque
ulcera neque ossium passiones pro quibus habetur
recursus ad cirurgicum. Septimus antidotarium.
Et in quolibet tractatu erunt due doctrine et
in qualibet doctrina erunt octo capitula vel
circa et in quolibet capitulo erunt loca que in textu
contingentur secundum inquirere medicus doctrine secundum
naturam per noticiam rei et causas a quibus
indicationes curative sumuntur. Ingenium et in
dicia a quibus que non sunt particulares et que
particulares proficua habentur ac cum curationes
que cum quibus et qualiter operantur ordinet
et talis erit ordo in toto libro de amplite.

nota quod specialiter quod tractatus vnus est libro

Ad facile inventionem materierum de
quibus tractatur in isto libro est utile premittere
rubricas tractatuum et capitulorum totius
libri. Nec abraso nomine huius pagina
vacua videatur remanere quod forte
non est necessarium in sensibus speculativis ut Au
roys doctor in inebat subtilis.

In nomine dei misericordis incipit
tractatus primus istius operis et est de a
nathomia continens duas doctrinas. Doc
trina prima est de anathomia membrorum
communium universalium et simplicium. Secunda est de mem
brorum compositorum et particularium et compositorum.
Doctrina prima habebit quinque capitula.
Capitulum primum est sermo universalis de anathomia
et natura membrorum. 2.
Capitulum secundum de anathomia cutis et
pinguedinis carnis atque musculorum. 2.
Capitulum tercium de anathomia nervorum ligamentorum
et cordarum // telarum 3.
Capitulum quartum de anathomia venarum et arteriarum 3.
Capitulum quintum de anathomia ossium 3.
cartillaginum unguium et pilorum
Doctrina secunda de anathomia membrorum com
positorum et propriorum 3.
Capitulum primum de anathomia ville capi
tis. Capitulum secundum de anathomia faciei et par
ticularum eius 4.
Capitulum tercium de anathomia colli et partium dorsi 4.
Capitulum quartum de anathomia thoracis pleure et [illegible]
seu mammarum magnarum 5.

Capitulum quintum de anathomia pectoris et partium eius 6.
Capitulum sextum de anathomia ventris et partium eius 6
Capitulum septimum de anathomia anchiarum et partium 7
Capitulum octavum de anathomia tibiarum seu pedum inferiorum 8

Incipit tractatus secundus et est de apostematibus
exituris et pustulis cuius sunt due
doctrine. Doctrina prima est de apostematibus pus
tulis et exituris prout in sunt membris
simplicibus. Doctrina secunda in speciali prout in sunt
membris compositis. Prima doctrina quinque
habet capitula.
Capitulum primum est sermo universalis de apostematibus 9.
pustulis et exituris
Capitulum secundum de flegmone vero et apostematibus sanguineis 10
Capitulum annexum predicto de carbunculo et
antrace et estiomeno et aliis pustulis
malis sanguineis 11.
Capitulum tercium de herisipila et apostematibus colericis 12
Capitulum annexum predicto de formica et herpeste
et pustulis malis colericis 12
Capitulum quartum de undimia et apostematibus flatuosis 13
Capitulum annexum de apostemate ventoso 14
Capitulum annexum de apostemate aquoso 15
Capitulum annexum de nodis glandulis et
scrophulis et omnibus excrescentiis flegmaticis 15
Capitulum quintum de sephiros sive sclirosi vel
skirusi et apostematibus melancolicis 16.
Capitulum annexum superiori de sephiro et
apostemate mixto quod in Italia dicitur naturaliter pergela
cum et dulcon, floronibus generato 17
Capitulum annexum de apostemate cancroso quia de 17
ulcerato dicetur in quarto et de lepra in sexto

[illegible] prima ut / [illegible] / [illegible]

Doctrina secunda de apostematibus exituris et pus
tulis prout in sunt membris compositis. Et
Capitulum primum de hiis que sunt capiti ut sunt
apostemata et aqua in capite puerorum 18
Capitulum secundum de apostematibus faciei et partium eius ut
in oculis 18.
De obtalmia et dolore et pustulis et ex De obtalmia
itulis et sanie retro cornea oculorum
quia de aliis passionibus dicetur infra in 18
3° 4° et 6° de apostematibus aurium, de na
ribus et polipo in de ulceribus dicetur
Capitulum tercium de apostematibus colli et dorsi ut de
squinancia de bocio et de apostematibus aliis quia 19
de gibositate dicetur in 6°
Capitulum quartum de apostematibus thoracis pleure et [illegible]
et de apostemate [illegible] stomaci 20.
De ancunismate. De cornagra
De apostemate fistuloso digitorum. De panaricio 20.
Capitulum quintum de apostematibus [illegible] ut de bubonibus
in quo fit digressio de mortalitate 20.
De apostemate sigillato et indurato in [illegible] 21
[illegible] De apostematibus mamillarum 21.
De coagulatione lactis et aliis apostematibus que
in parte pectoris veniunt 21.

De contusione

De vulnere morsivo et venenoso

De vulneribus nervorum

De fistula

Cam 6tu de camos vlcerato qr nō de vlcerato inde aptibq est dictu 39.
Doctina scda de vlceribq p̄ut in sunt membris compositis
Cam pm de vlceribq capitis ut ē tal pala ꝛ testudinalia 40.
Cam 2m de vlceribq faciei in quo tractabit² de nolimetangere 40
(margin: I oculis) De vlceribq ꝛ camositatibq vesicis rup tis ꝛ eleuatione pucce ocloꝝ
De exitu et pucce ppt² ruptuꝝ carnee
(margin: fistula I lacrimali) De fistula in lacrimali 40.
De vlceribq et polipo in naso
De fluxu sanguinis que ananibus 40
De altola et vlceribq oris 40
De vlceribq aurium
Cam 3m de vlceribq q̄ in collo et p quis de hijs que in dorso 41.
(margin: de vlcerib pectore) Cam 4m de vlceribq que in hōplatis et brachijs
Cam 5m de vlceribq q̄ in pectore 41.
Cam 6m de vlceribq ventris 41.
Cam 7m de vlceribq anchaꝝ et pcui 41.
De ragadijs et de ficubq q̄ in virga
De emorroydibq et vlceribq q̄ veniut in ano
De ficubq atricibq et qdolomatibus et ragadijs q̄ in ano et virga et ma trice sunt 41.
De fistulis q̄ in ano sunt
Cam 8m de vlceribq coxaꝝ tibiaꝝ atqꝫ pedu in quo tracta² de cancreis 42.
et malo mortuo tybiarū atꝫ pedū

Incipit liber quintq de algebra et extensione et restauratoe ossiu fractoꝝ ꝛ dislocatoꝝ cuiq sunt due doctine. Doctina pma ē de re stitutoe fracturaꝝ. Doctina scda de restauratoe dislocatorum doct² pme sunt viii cala
Cam pmu et ē pmo vlis de restau ratone fractoꝝ 42.
Cam scdm de spali reductoe fract² carnei ossis madibule et ossiu 43.
capitis et faciei
Cam 3m de fractā colli et spodiliu dorsi 43.
Cam 4m de fractuā furcule et ossi spatule et totiq hōplatis 44.
Cam 5m de fractuā ossis adiutorij ꝛ brachioꝝ et totius manq ut de brachio 44.

de rascheta et digitis manus
Cam 6m de fractā costaꝝ et pctū pectoris 47
Cam 7m de fractā ossis anche et coxe et p̄o de coxa deinde de alijs 47
Cam 8m de fractuā genu et tibiaꝝ 46.
totius qꝫ pedis ut de tibia et de ca scheta pedis ꝛ de fractā arteloꝝ pedis
Doctina scda de restauratoe dislo catonu cuiq sunt octo cala
Cam pm et ē pmo vlis de dislo²e 46.
Cam 2m de dislocatone madible
Cam 3m de dislo²e colli et spodilui dorsi 47.
Cam 4m de dislo²e humeri et pcu hōplatis
Cam 5m de dislo²e cubiti
Cam 6m de dislo²e manq et digitoꝝ 48
Cam 7m de dislo²e spie aut coxe
Cam 8m de dislo²e genu et rotule pedis ꝛ pcu cius, de rotula de pede ꝛ digitis 49.

Incipit tractatq sextq de omnibq egritudinibq q̄ nō sunt ppe apsta neqꝫ vlcera neqꝫ ossiu passiones pquibq hēt² recursq ad cirurgicu et hꝫ duas doctinas. Doctina pma est de egritu bq pdcis q sunt comunes toti corpi. Scda est de hijs q̄ appant² vni me bro. Pma doctina hebit octo cala
Cam pm de gutta et doloꝛ et du ritie iuncturaꝝ siue veniat post guttā siue post mala consolidatoꝫ ꝛ restauratorum 70
Cam 2m de lepā et indicijs eius 71.
Cam 3m de morphea serpigīe scra bie prritu cironibq pediculis et alijs infectoibq cutis 72.
Cam 4m de extenuatoe et ingros satone corporu ꝛ mebꝝ pticulari 73.
Cam 5m de casu offensione dis tensioe et sub inisione qr de qcus sione in inlncibq est dcm (margin: de casu offensione) 74.
Cam 6m de combustione aque ul rei ardentis (margin: de combustioe) 77.
Cam 7m de porris verruꝫ atqꝫ cornibq 76.
Cam 8m de mebris supfluis am putandis et de corporibq mortuis seruandis. Doctina scda de egritu bq que nō sunt ppe apgata neqꝫ vlcera neqꝫ ossiu passiones p qbq hēt² recursq ad cirurgicu q 77.

De ranicie siue canicie(?) ut sunt calui et ut barbati et qui in locis ubi sunt barbas ibidem vide de allopicia

sunt ipse in membro quod est 8° ca°
Capitulum primum de egritudinibus capitis in quo primo
agitur de tinea. Consequenter de allopicia
et caluicie atque casu capillorum. Et de ra- 57
nicie et pilorum mutatione et tinctura.
Et de lauando capite. Et auferencia capil-
los et prohibencia nasci eosdem.
Capitulum 2m de dispositionibus faciei et primo eius 58
ipse continet tres partes. Pars prima est
de vitiis faciei ut ad decorandum et facien- 59
dum colorem bonum. Ad maculas lenti-
gines et pannum remouendum. Ad san-

Ad sanguinem mortuum et liuorem in facie

guinem mortuum et liuorem in facie et
aliis locis. Ad variolas et cicatricibus
reparandum. De gutta rosacea et pustulis
que in facie. Pars secunda de egritudinibus
oculorum concepta de optalmia et dolore
et pustulis et coitus(?). Et sanie retro
cornea de quibus de apostematibus est dictum.
Et de vulneribus oculorum palpebrarum. Et
de hiis quod ingressum est in oculo. Et de
tarse(?) in libro vulnerum. Et de ulceribus
et cancrositatibus et vesicis impletis et

fistula

eleuatione vve(?). Et de fistula in lac-
rimali que in libro ulcerum et si ponitur
cum istis esset totalis completus oculorum. Et
primo primitur in ista parte primo ultima de
egritudinibus oculorum. Secundo agitur de egritudinibus

lacrime

totius oculi que sunt iiij videlicet lacrime emi-
nencia seu ingressatio totius oculi et de eius
opposita. Macilencia et diminucione et
strabositate. Consequenter dicetur de egritudinibus 59
parti oculi. Incipiendo ab egritudinibus palpe-
brarum que et iiij numerantur. De scabie
de casu et relaxatione palpebrarum. De abbreui-
atione et reuersatione palpebrarum. De inuiscatione
palpebrarum. De pilis additis et infra oculum
natis. De casu pilorum albedine et pe-
diculis. De dura lupia ordeolo
grandine sulat(?) et similibus que de aliis dictum
est in locis suis. De egritudinibus coniunctiue(?)
que viij numerantur. Et primo de ungula. 59
De sebel que de aliis dictum est in aliis locis.
De egritudinibus cornee que x numerantur. Tercio 60
agitur de maculis de inde de cattaractis
et gutta serena que de aliis dictum est
in locis suis. De egritudinibus aliarum particularum
in transcriptis(?) oculi cum quibus prouenit debili- 61
tas et nocumenta in visu. Pars 3a de e- 62
gritudinibus aurium. Et primo primo generalis de
surditate de apostemate et ulceribus. De ti-
nitu aurium. De surditate aurium. De
aqua ingressa in aure. De lapillo uel
uermeo uel bestiola et consimilibus ingre- 62

diente aure. De panniculo et verruca — De egritudinibus aure
seu carne aure oppilante. Pars quarta
de egritudinibus narium in generali et de oppilatione 63
catharrhali(?). Et de fetore anhelitus 64
et de polipo et de fluxu sanguinis
et de ulceribus et totalitatibus(?). Pars quinta de 64
egritudinibus oris et primo eius. Et primo de egri-
tudinibus lingue ut est inflatio et magni-
tudo(?). De ranula et subcarnatione 64
de spasmo et filo continente linguam
de paralisi et balbucie que de alcola
et de ulceribus et de apostematibus satis
dictum est superius in locis suis. De egritudinibus 64
dentium et primo primo generalis de do-
lore dentium. De dente commoto et de
debilitate(?). De putredine dentium et corro- — de dentibus
sione et perforatione. De limositate et
feda coloratione dentium. De passionibus
gingiuarum et gargareonis(?) ut de inflatione
et casu uuule. De inflatione et magni-
ficatione amigdalarum. De eius me-
dela que aliquantulum aliquid impediunt 64
de glutiuit(?) que de carnibus additis
apostematibus botoribus(?) fissuris atque ulceribus
ac cancrositatibus dictum est in locis suis.
Capitulum 3m de egritudinibus colli ut gibbositate 65
dorsi que de sinancia et bocio in de apostematibus
est dictum. Capitulum 4m de egritudinibus homo- 65
platarum et brachiorum seu manuum ut
de monstratione digitorum que de superfluo
digito abscindendo dictum est supra. De
unguibus et dispositionibus ipsarum ut est
attritio percussio sanguinis mortuus et
sanies sub unguibus gibbositas et cur-
uitas fissura et coloratio feda. Capitulum 66
quintum de egritudinibus pectoris et mamillarum
ut de multitudine lactis. De magnitudine mamil-
larum. De paruitate papille. Cura de
apostematibus et congelatione lactis in de apostem-
atibus est dictum. Capitulum 6m de egritudinibus 66
partis ventris ut est eminencia um-
bilici seu hernia ventralis que de y-
dropisi superius in de apostematibus est dictum.
Capitulum 7m de egritudinibus anchiarum et 66
partium precedentium ab eis ut de ruptura
seu hernia intestinali et zirbali que
de hernia humorali aquosa et ven-
tosa atque carnosa in de apostematibus est
dictum. De lapide in vesica et gra- 68
uelis(?) in renibus et de arte mingendi 69
De apostematibus virge ut de priapismo elaua- 70
tione [illegible] castratione
hermofroditis. De passionibus(?) [illegible] ma-
tricis velut est clausio et eius aplicatio

Tertii capitulo fetibus et scetudine de mo 11
la. De egritudinibus ani ut est clausio cic
conitus logatur et est matricis casu seu 11
conitus etc. De morroidibus et ficubus
et atricibus fissuris et ulceribus in sub
locis singulis est dictum. Capitulum 8m de infirmis 11
egritudinibus corporum tibiarum et pedum
ut de malo mortuo et flenete salso
et cancrenis. De doloribus et nutilis que 11
in calcaneo fiunt et de elefancia et va
ricibus in dcapiq bus est dictum. De clauis
et porriis in prima doctrina istius tractatus
est dictum. Egritudines ungulum in ca
mannum sunt dicte.

Incipit tractatus septimus qui antido
tarius secundum duas gentes doctrinas.
Prima est de pluribus antidotis seu
ampoilis. Secunda est de particularibus qui
habet 12 capitula. Capitulum primum est de flomma 12
ventosis et sanguisugis. Capitulum 2m de me 13
dicinis purgatiuis humores et digestiuis 17
nocuis et de vomitu clisteribus et suppo 17
sitoriis. Capitulum 3m de cauteriis et fortis 16
tantiorum. Capitulum 4m de operibus et ar 11
tificio preparandi antidota localia que
in arte competunt cirurgie in quo dicetur
de ablucione olei core et terebentine
atque butiri. De lauacione calcis et 11
de lauatione et preparatione tutie et omnium
metallorum. De combustione cuppero
sitate et consimilium. De preparatione medicinarum 11
compositarum. Contra quas sunt olea contra quas
sunt unguenta contra quas emplastra contra quas em
brote et cerotrata et in genere quod
componuntur alia multa. Capitulum quintum 18
de antidotis localibus appositum in quo
tractabitur de membris repercussis et
attractiuis ac est de resolutiuis et de 18
mundificatiuis ac est abstersiuis et le 19
uatiuis consequenter de doloribus sedatiuis 81
Capitulum 6m de antidotis localibus vol
nerum et ulcerum. In quo tractabitur de me 81
dicinis restringentibus sanguinem et de
medicinis incarnatiuis et de consolida 82
tiuis et de medicinis caustiuis et cor 83
rosiuis. Capitulum 7m de medicinis fractarum 87
et dislocationum. In quo tractabitur
de medicinis glutinatiuis spadadrapis
et coronatis confortantibus membra et de 87
medicinis humitatibus et mollificantibus
membra prima mala restauratiuis in data
Capitulum 8m de diuersis medicinis cirurgicis 86

Doctrina secunda de antidotis particularibus et
appropriatis membris et habet 8o capitula.
Capitulum primum de ampoilis propriis capitis et 89
partium eius.
Capitulum 2m de ampoilis morborum fa 89
ciei et partium eius ut decoratorum passionum
oculorum narium aurium et dentium atque
gingiuarum.
Capitulum 3m de ampoilis morborum colli 90
Capitulum quartum de ampoilis humerorum ma
nuum et dorsi 90
Capitulum 5m de ampoilis pectoris 90
Capitulum 6m de ampoilis ventris ut est 90
ydropisis et dolor renum.
Capitulum 7m de ampoilis anchorum et
penis et pudendorum ab eis vero est virga 91
testiculi et vulua matrix et ang
Capitulum 8m de ampoilis coxarum et partium 91
inferiorum.

In dei nomine Incipit inventorium
seu collectorium in parte cirurgicali
medicine compilatum et completum anno
domini mo ccco lxiii per Guidonem
de cauliaco cirurgicum magistrum in
medicina in preclaro studio montis
pessulani.

Postquam primo gratias egero deo lar
gienti vitam perpetuam animarum et
sanitatem corporum et medicinam mor
borum magnorum per gratiam quam obtulit
omni carni ego virtutibus sanitatem con
seruantibus et pregentibus a languore
danti et in intelligendo arte medicine et in
generatione sanitatis diuinitus et dum omnis
et in intelligentibus dabo operam eam come
tendi et assumam adiuuam. In primis igitur
aggrediens opus commentatorum seu collec
torum cirurgie ago gratias deo uiuo
et vero qui omnibus tribuit esse sine quo
nullum rite fundatur exordium. Ad eum
deuotissime recurrendo totis viribus
cordis mei supplicando ut in hoc ope
re in cuius auxilio mittat mihi auxilium
de sancto et de syon tueatur me. Felix
principium conducat feliciter medium
gubernando et iubeat complere quod fiat
utile ad finem optimum deducendo. Fecerunt
huius commentarios seu collectorios non
sunt librorum defectus sed potius unitas
et conferentia. Non enim quilibet omnes libros
habere potest et si haberet tedium est legere
et diuinitus omnia in mente retinere et ad
laudem delectat vera possedit et in consultoribus

in aperitis [illegible] plura [illegible] in fluxu [illegible] de oppositis lateribus fiat fluxus ut [illegible]
ad oppositum [illegible] fluxu tota [illegible] de oppositis lateribus fiat [illegible] fiat
de oppositione [illegible]

semper oriatur melioramenta. Etiam enim
sicut per additamenta fiunt, quod enim est possi-
bile invenire, sicut puer enim si unus in
collo gigantis quod videre possimus quod
gigantes aliquantulum plus. Est igitur in con-
structionibus et assuationibus utilitatibus presenti-
bus cum quam ut ait Plato communius. Etiam quae
scribuntur breviter que compendiat diminuta
sunt et obscura. Etiam vero que longius videbuntur
fastidiunt. Ipso est liber qui reprehensionem
effugiat. Et propter hoc igitur ad solacium senec-
tutis et ad exercitium mentis vos domini
meis medici Montispessulani Bono-
nie Parisius atque Avinione precipue
sociis quibus in summo honore pontificum
associavisti. Cum quibus audiendo legendo
et operando sum confirmatus mediocriter ob-
servando moderata compendiositate presentem
hanc sapientiam directa precipua que in diversorum
librorum voluminibus cyrurgia tractantur
composui quod inventarium seu collectorium cy-
rurgie vocabitur. Liber iste nunc de meo
proprio aliquid nisi forsan paucissima
addidi que iuxta modicitatem mei in-
genii reputavi utilia. Siquid tamen
in presenti superfluum dubium et obscurum
ibidem sub correctioni vestre submitto
et supplico ut pro amplectore scientie mee
venia concedatur. **Capitulum singulare in quo**
ponuntur quedam

Quarissimi domini quia huius commentationis
ad modum inventarii cuiuslibet
hereditatis ordinatur et in inven-
tario cuiuslibet possessionum conscriptionis et digestionis
hereditatis cognitio etiam in isto ponitur
capitulum singulare in quo ponuntur quedam
communia valde necessaria cuilibet volenti
proficere in arte cyrurgie. Et hoc est quod nobis
indicat philosophus in primo phisicorum. Innata
est nobis via a communioribus ad specialia procede-
re. Dicatur ergo primo quod est cyrurgia et lig-
mli mltir ea diffinierunt omnes cy-
rurgici antiqui ac presertim cum Galieno in
introductorio medicine superscripto dum
dicit. Cyrurgia est pars terapeutica
per incisiones et ustiones et articulationes
ossium sanans homines. Cui diffinitioni
addit in commento primi regiminis acutorum
et per alias manuum operationes. Et ita
est completa et sufficienter. Et tamen quod ipsa con-
sideratur magis large prout est scientia in
vendi considerationes in quibus cadit se-
cundum intentionem operatio manualis sive ex
ex aliorum duorum instrumentorum me-

porcionibus ut et dicit libro de sectis ex duabus
omnia assignatur. Cyrurgia est scientia docens mo-
dum et qualitatem operandi principaliter consolidando inci-
dendo et alias operationes manuum exercendo
sanans homines secundum quod est possibile. Etiam ibi
ponitur loco generis nunc vel quod obviatur quod in multis
locis nominantur artes quod habent large et non proprie
sub nomine scientie. Semper enim artes tanta
colligantia habent quod unus pro reliquo
multotiens nominatur vocitatur tamen licet quod Cy-
rurgia est duplex docens quod appropriatur nomine
scientie tamen propter hoc aliquis et si nunquam sit
operatus. Et utrobique nomine artis appropriatur. Et
ista nunquam propter scientiam non videlicet operari quod Aris-
toteles mathematicos artes mechanicas nominant.
Et hoc est quod dicebat in primo de celo et
mundo libro aut nunc gubernator aliquis
posse sicut nunc alius artis opifex sola
enim doctrina que consultando habet artifices
operantur. Feliciter ponuntur per differentias sicut quod loquendo
est permitta. Tamen causa tamen ponitur secundum
quod est possibile ille sanans homines quod ut di-
cebat in Montispessulano magister meus. Tam
nunquam non sanantur in omnibus sed tamen in aliis
non est in medico semper relevetur ut consuetudo
ducere a medico de minoratione et quelibet
a titulo confirmationem utilis tacet in
scientia ut doctor dicebat subtilis.
Sufficit facere quod artes precipit. Ubi adver-
tendum quod in omnibus considerationibus artes precipit
curationem propriam conceptis tamen casibus in
quibus sufficit curatio larga preservativa
ad palliativa. Primus talis est quando morbus — Nota regule in aliis dictis
est simpliciter incurabilis ut lepra. Secundus
quando morbus est curabilis de se est tamen in
parte inobedientis aut penam sustinere
non valens ut tamen in morbo pthisis. Tertius
est quando curatio illius morbi generatur peiorem
consuetudinem ut malum mortuum
inveteratum aut emorroidas antiquas
sanati nisi una relicta sunt per certi-
tudinem est ydropisim aut maniam sicut
magister Johannes. Et hoc commendabat ... pro
capitulo curationis modum operari. Item
dolorose et absque fallacia salvatione corporis
et non perimere boni medici est non simul
fer rapere. Hoc est facere quod est possibile et
ne propter pecuniam permittere que possunt a
malis curis et a falsis permissionibus
caveas ne nomine mali medici sub
cas neque semper corpus tuum accipias

Dicitur cyrurgia

Quid est cyrurgia

Iusta nota quod

Nota vngta vel ulceribus utilia

vetollere eam ē mitigatur ult' modis dat apat'

1

Qz aut̄ cyrurgia a cyros qđ ē manus
et gyros qđ ē opatio qi scīa de ope ma
nuali cappaccit em eqpdiis qđ corpus
hūanū sanabile et curabile p̄ scīas
cyrurgie ē sbim i cyrurgia et qđ re
moue egritudine z inducere sanitate
sedm̄ qđ ē p̄sle eu scīa ipius cyrurgie
ē finis z intentio cstuis siue. Et hec
Ptes cyrurgie sedm̄ Johannem in
gite sut due opaū i restauracōibz
et i alijs vz i mēbris mollibz z
opaū in duris. In spē uō sut q̄nq;
vz scīa docens opaū i vulneribz et
docens opaū i restauracōibz et in
alijs in quibz cadit opatio manu
ad opacōes cyrurgicorū i ptibz
pdictis sut tres sz solue ctinuū qu
ge sepatu eextirpare supfluū col
ut ctinuū flomado stare pellendo
iungit z sepatu csolidando vulnera
et reducendo algebb extirpat z sup
fluū ut cincam z apgata z glandle
resecat z Instrumēta cyrurgicorū cū
quibz ista coplent sut multiplicia qđā
quedā sut cōia quedā ppa. Cōia quedā
sut medicinalia qđā ferralia. Instrumēta
medicinalia sut vnguēta et potōes
sagnacōes vngta empla pulues
Instrumēta ferralia qđā sut ad incidendū
ut forpices rasoria et lancete qđā
ad cauterizandū ut sut olmaria et
cultellaria qđā ad extrahendū ut te
naclee et picicarole qđā ad pbā
dū ut pbe z iminisse qđā ad sucō
ut acg et cannule ppā sut ut trepa
i capite sarpe i ano et e quibz
appet qđ cyrurgicus artifex opans dz
scire ptare iugiter vnguēta sz basilicō
ad maturandū vnguū albu ad co
solidandū dyaltea ad dulcoradū nec
i penorolo dz ptare q̄nq; i strumēta
sz forpicas piteratolas pbā ra
sorium et lancetas et acg et talis cy
rurgicus sit minutus pt pdcās opos
i corpe hūano utilit exercere. Intelligat
qđ tre sut cuatuor intencōnū in
formatus. Informa z eni cuatus in
tencoibz sedm̄ ce ptota terapentica
ab indicacōibz assumptis a rebz pt
naturā primo cosequit a rebz nalibz
et no nalibz et ab eisdē ancxis

In corpe quid opz sedm̄ eud ce in sedz
terapentis a primis trissie no hnit ad
cas q csequnt de inde ad illas que
illis adhent et h sanedo no cessat
antq pueniat ad fine rei csiste que
ē cuacio principiuq cz egritudis primo
aut nos ducis ad hac via ē egitudis
nocios sz qualis sit p suu naturā co
sequnt distincto palia indicacōes
sedm̄ singla accipe no visa a plibz
qnt inveniuntr indicacōibz oz sedm̄ eud
intencōes inquire q sut pgles et
q no psin vlteo invenire oz cū quibz
et qualit applicat z vbi adirtendū
vlt fine hoc et septimi qđ si inte
cōes sint pauce et cordes ut in
vlce seu vulne simpli leue qđ est
Si vo fint mlte et ctrarie ut i vlce
cauo sordido apud moso mo mibz p
nobile et Scrutabe em opz hic in
talibz cplicacōibz pm quid aque
magie pulita z hoc sedm̄ uo qđ
quid corpis com lz cause tercia
ē quibz inpgle ē sanat an alia na
ubi ab aliqua dispoim magnū p
ruculū eminet intencio ē ad id qđ
magis ppe zat vbi uo hc cadz sanes
seu csuat q adrem vbi uo no ē
pgle curat hc aut illud q abardie
ut i exemplo pfato ce 3° 4° 10° ta
pentis declarat euidenti. Et appt hec
duceba i hig qđ no ē ec quid ut
cam scrutari velud racom corp
sine quibz no obtinet velut qđ
pcedit aliquid uo tale ē qđ ppezat ut
rogat i curatu relinquere ptulas
ut i puctis iunis z emoroyzibz ve
nis et i infistul pcussis et articula
cōibz q ei vlce sut modq et
forma opandi vtiliter cū pdictis
instrumentis sedm̄ Arnaldū clauitex
ex iiii or csideracōibz primo dz csideare
cyrurgicus artifex opans q sit illa
opo quā dz exercere in corpe hūano
Scdo quō applicant z tercio vt p sit
necia et pglis quarto rectu modū
applicandi primi lz p diuisiom et
Sbdiuisiom opanū cyrurgie ut
dcm̄ est Scdm̄ cognoscit p gnale

intencionem cyrurgicorum quod precipit operationes
eorum in humano corpore fieri debere secundum
utilitatem cum fiducia securitatis. Tertium co
gnoscitur per consideracionem effectuum operis
et particularium apte corporis occurrencium.
Certitudinem notescit ut omnia que conveniunt
corpori secundum quod talis opus sibi applicatur
et secundum quod ipsi subicitur vel ad ea con
paratur convenienter coaptentur et hoc tam ante appli
cacionem et in actu applicacionis et post
ipsius actum. Verbi gratia volumus extra
here aquam ydropicorum. Primo debemus
considerare quid sit talis operacio et similiter
per diffinicionem operacionem cyrurgie que est
solucio continui cum rasorio. Secundo debemus
considerare quare sit et similiter per generalem
intencionem cyrurgicorum ut curetur
ydropisis vel saltim passio alleviatur.
Tercio debemus considerare utrum talis operacio
sit necessaria et possibilis et similiter quod est necessaria
quia aliter non potest curari ydropisis confir
mata. Et ideo si paciens debilis est
non est possibilis, si fortis concedatur pau
latim. Quarto debemus considerare com
modum extrahendi et est quod situetur
supinus sapiens paciens et pellis
ventris subtus umbilicum a latere dextro
si passio venit a sinistro vel econverso si
fuit in dextro trahatur ad superius et per
foretur cum rasorio usque ad locum vacuum
et applicata cannula aqua mota
tollerancia in fine extrahatur et peracta
extracta cannula cutis dimittatur et
descendendo clauditur velut in [illegible]
et aqua non exibit. Et cum volueris
iterum extrahere ducatur cutis et ponatur
cannula ut prius et exibit quantum volueris
et poteris tollerare et ita patet operacio.
Operatores usque artis cyrurgie notitia et
doctrina fuit [illegible] et cyrurgicorum doctrina impe
netratur in hoc opere ad hoc ut sciatur quid
melius dixit alius homo est totum in
quodam cathalogo ordinare. Primus
omnium fuit Ypocras qui ut legitur multis
ductoribus medicine superavit omnes
et primus duxit ad lucem perfectam apud
grecos medicinam. Ypocras enim ut dicit
Macrobius et Ysidorus quarto ethimologiarum
quod etiam recitatur in prologo tegni continetur
ante Ypocratem fluxerunt per quingentos annos
a tempore Apollonis et Esculapii qui
fuerunt primi eius inventores. Ypocras

enim vixit 95 annis et scripsit multos
libros cyrurgie ut patet in quarto terapeutice
et in multis locis per Galienum. Sed credo quod propter
bonam ordinacionem librorum Galieni libri Ypocratis
et multorum aliorum fuerunt obmissi.
Galienus secutus est eum et quod Ypocras seminavit
tanquam bonus agricola excoluit et aug
mentavit. Hic multos libros scripsit
in quibus multa de cyrurgia inseruit
et specialiter librum de tumoribus preter naturam
assignavit et primos 6 libros terapeutice
de vulneribus et ulceribus et duos posteriores
de apostematibus et de multis aliis quibus [illegible]
in quibus cadit opus manuale composuit
et 7 libros cathagenorum [illegible]
non habemus ubi summam ordinavit.
Fuit autem maxima in sciencia demonstrativa
tempore Anthonii et imperatoris post
Christum qui per 140 annos vixit 80
annos ut videtur vita et moribus philosophorum
recitatur inter Galienum et Ypocratem fuit tempus in
nabile ut dixit Avicenna in quarto de fractu
ris tercentum et [illegible] annorum ut glosa
ibidem. Post Galienum invenimus Paulum qui
ut testatur Rasis in toto continente et Ha
lyabbas in libro de dispositione regali
multa in cyrurgia fecit libro [illegible]
tu cyrurgie sue invenimus. Quibus sequuntur
invenimus Rasis Albucasis et Azaravi
qui sive fuerunt unum idem vel diversi optime
se habuerunt maxime in libris Abnasoris
et divisionum et in cyrurgia Albucasis
dicta. Et ut dixit Halyabbas in illa sua
speciali posuit Rasis in toto vel continente quicquid
[illegible] replicavit et
omnium maiorum predecessorum suorum dicta
congregavit [illegible] non elegit et legi et
medicinam [illegible] Fuit Ha
lyabbas magnus magister fuit et per se
[illegible] in libris regalis dispositionis
nona parte sermonis de cyrurgia
ordinavit. Avicenna princeps illustris
secutus est eum et valde ordinate ut
de aliis in quarto libro suo de cyrurgia
tractavit. Et usque ad eum invenimus
omnes fuisse physicos et cyrurgicos.
Sed post vel propter lasciviam vel occupa
cionem curarum nimium separata fuit cyrur
gia et dimissa in manibus mechani
corum. Quorum primus fuit Rogerius
Rolandus atque IIII magistri qui libros
separatos de cyrurgia ediderunt et

Primi vulgares cyrurgici

1.

multa inutilia in eis inseruerunt. Deinde
invenimus Jamerium, qui quandam cirurgiam
brutalem edidit, in qua multa fatua
miscuit; in multis tamen Rogerium secutus fuit.
Postea invenimus Brunum satis
discretum, qui dicta Galieni et Avicenne et operationes Albu-
casis abreviavit; translationem tamen librorum
Galieni totaliter non habuit, et anathomiam penitus
dimisit. Post ipsum immediate venit Theo-
dericus, qui rapiendo omnia dicta
Bruni cum quibusdam fabulis Hugonis
de Luca, magistri sui, librum edidit. Guillelmus
de Saliceto valens homo fuit, et in phisica
et in cirurgia duas summas composuit,
et iudicio meo quantum ad illa que tractavit
satis bene dixit. Lanfrancus etiam librum
scripsit, in quo non multa posuit nisi que
a Guillelmo recepit, aliquo tamen ordine
mutavit. In hoc tempore magister Arnaldus
de Villa Nova in utraque facultate flo-
ruit et multa pulcra opera fecit. Hen-
ricus de Hermondavilla Parisius tractatum
in nobili incepit, in quo intendebat de
Theoderico et Lanfranco facere matrimonium;
ipsum tamen tractatum morte preventus non
complevit. In hoc tempore in Calabria magister
Nicolaus de Regio, in lingua greca
et latina perfectissimus, ad requisitionem regis
Roberti multos libros Galieni translatavit et
eos nobis in curia transmisit, qui altioris
et perfectioris stili videntur quam translati de
arabica lingua. Ultimo insurrexit

de Rosa fatua

una fatua rosa anglicana, que mihi
mandata et visa: credidi in ea invenire
odorem suavitatis, et inveni fa-
bulas Yspani, Gilberti et Theoderici.
Tempore autem meo fuerunt cirurgie operatores:
Tholose magister Nicolaus Cathalanus,
in Monte Pessulano magister Bonetus, filius
Lanfranci, Bononie magister Peregrinus
atque Mercadantus, Parisius magister Petrus
de Argentaria, in Lugduno, ubi practicavi
longo tempore, Petrus de Bonanto, in
Avinione magister Petrus de Arlate et
socius meus magister Johannes de Parma. Et
ego Guido de Cauliaco, cirurgicus
magister in medicina, de confinibus Alvernie,
diocesis Mimatensis, medicus et cappellanus
commensalis domini nostri pape, vidi operationes
multas et multa scripta predictorum, precipue
Galieni, quot reperiebantur libri in utraque

translatione, et cum diligentia qua potui
studui, et per multa tempora fui in multis partibus
et nunc etiam in Avinione anno Domini millesimo
trecentesimo sexagesimo tertio, pontificatus domini Urbani quinti
anno primo, in quo dictis praeoratorum
et meis experientiis cum auxilio so-
ciorum meorum hoc opus copulavi, iussu
Dei. Nota quod sequebantur tempore meo inter
operatores istius artis post duas generales
quas ad huc vidi laycorum videlicet et medica-
torum reprobata, quinque in defectu et per
tota sapientia fuit quorum prima fuit
Rogerii, Rolandi et quatuor magistrorum, qui
indifferenter omnibus vulneribus et apostematibus
fame cum suis pultibus procedebant, fun-
dantes se super illo quinti Aphorismorum: lapa
bona, cruda vero mala. Secunda fuit
Bruni et Theoderici, qui indifferenter omnia
vulnera cum suo vino exsiccabant, fun-
dantes se super illo quarti Terapeutice: siccum
enim sano est propinquius, humidum vero non
sano. Tertia secta fuit Guillelmi de Sali-
ceto et Lanfranci, qui volentes mediare
inter istos procedebant omnia vulnera cum
unguentis et emplastris dulcibus, fundantes
se super illo ix Terapeutice: quod curatio una
sit modum quod absque falla et dolore cu-
retur. Quarta secta est fere omnium theoto-
nicorum militantium et sequentium bella, qui
cum coniurationibus et potionibus et oleo et la-
na atque caulis folio procurant omnia vul-
nera, fundantes se super illo quod Deus
posuit virtutem suam in verbis, herbis
et lapidibus. Quinta secta est mulierum
et multorum ydiotarum, qui ad solos
sanctos de omnibus egritudinibus infirmos re-
mittunt, fundantes se super illo: Dominus
mihi dedit sicut placuit, Dominus mihi au-
feret cum placebit; sit nomen Domini bene-
dictum. Et quia iste secte cum processu libri
redarguentur, obmittuntur de presenti.
De uno tamen miror quod ita sequuntur se sicut
grues, unus enim non dicit nisi quod alter.
Nescio si est propter timorem aut amorem,
neque dignantur audire nisi consueta
et antiqua probata male legerunt. Aristoteles
libro secundo Metaphysice ostendens quod ista duo
sunt que magis impediunt viam ad cognitionem
veritatis, dimittantur igitur amicitie et
timores, quia amicus est Plato, sed Socrates
sed magis est amica veritas, sunt et

et dignum est phisonomie veritatis. Sequitur doctrina data et approbata in libro secretorum et probata experientia que experimento et ratione integratur in qua investigantur res et refutantur voces. Et modum investigandi ipse docuit in de questionibus artis doctrine capitulo primo, et quodam epilogo in 3o de virtutibus naturalibus capitulo 10 sic ponit. Oportet cum debentem cognoscere quid alius melius apponat eorum scilicet a principio et naturam et ipsam doctrinam multis ab aliis differre. Illi autem studiosi fuerunt veritatis quidam in famam venerunt et neque die neque nocte desiverunt studere et adiscere quecumque a gloriosissimis dictum sunt veteribus. Cum autem in statum devenerint iudicandi cum et quod antiquis tempore quam multorum iudicium quidam concordant hiis que manifeste apparent quidam vero differunt. Et ita hic quidem eliget hic non credere. Et sequitur tamen quidem utique vehementes utiles speramus nos futuros esse sermones. Aliis vero utique fiat ista confusio superflua ac si asino fabularetur. Non tamen dico quod sit oportunum opposito adducere testimonia. Itaque et in multis locis post rationem et experimentum que sunt omnibus hominibus duo iudicatoria capiture primo adducit illum professio in primo initium augetur fides eorum que possunt comparatiuum concordia. Et apparet hic dicit quod ipse scribet universa firmata que ab expertis medicis edita sunt et ita ut dixi faciam ego in processu deo glorioso adiuvante. Secundo ad propositum et ponatur conditiones que requiruntur cuilibet cirurgico volenti artificialiter debitum modum et formam operandi exercere in corpore humano ... ypo. omnibus bonorum deuotum quandam subtilem inductionem concludet in primo amphorismorum vita brevis ars vero longa experimentum fallax iudicium difficile. Oportet autem non solum se ipsum prebere sed quod oportet pacientem et assistentes et ea que exterius ordinare. Sunt ergo quadrupliciter conditiones que accipiuntur hic secundum Arnaldum latinatorem eloquentissimum. Conditiones sunt que requiruntur in cirurgico quedam

in infirmo quedam in assistentibus alie vero in extrinsecis evenientibus. Condiciones que requiruntur in cirurgico sunt quatuor. Prima est quod sit litteratus. Secunda est quod expertus. Tercia quod sit ingeniosus. Quarta ut sit morigeratus. Sequitur ergo primo quod cirurgicus sit litteratus non tantum in principiis operis cirurgie sed etiam phisice tam in theorica quam practica. Unde theorica oportet quod ipse cognoscat res naturales et non naturales et contra naturam. Primo enim oportet quod ipse cognoscat res naturales precipue anathomiam nam sine ipsa factum est nihil in cirurgia ut inferius apparebit. Cognoscat enim complexionem naturam secundum diversitatem medicinarum que thesilum in tota saepe testi. Illud enim probatur de virtute. Res etiam non naturales ut sunt aer cibus et potus et oportet quod cognoscat naturam iste sunt causa tocius egritudinis et sanitatis. Oportet etiam quod cognoscat res contra naturam morbum in super. Nam ab ipsa ipse sunt in tento curatiua. Tamen nullo ignoret. Nam si sine cognitione ipsius curaret non esset eius intentio sed forte accidentia non permittet. Nam ipsa aliquotiens sua causam superant et totam causam curam propalat et plurimis in secundo de glantone inperficita oportet quod sciat dictare et farmatare nam sine istis non perficitur cirurgia que est tercium instrumentum medicine. Unde et in inductorio sicut farmacia indiget dieta et cirurgia sic et ipsa dieta et farmacia. Sic ergo patet quod oportet ipsum cirurgicum artificialiter operantem scire principia medicine et cum hoc est decens ipsum scire aliquantulum aliarum scientiarum et hoc est quod dicebat Galienus in primo tegni et thesilum. Sine enim neque geometria neque astronomia neque dyaletica neque alia doctrina alia bonorum egerent medici propter curiositatem carpentes fabri et ceteri dimitterent artes suas et venirent ad medicinam et efficerentur medici. Secundo dixi quod oportet quod sit expertus et videat alios operari. Unde illud sapientis in mezoaris oportet unumquemque medicum precipue scire de medicine usum et experientiam habere et hoc in quarto almasorum halyabbas in sexto ... Primo theorice id idem testantur. Tercio quod sit ingeniosus ac boni iudicii et rememoracionis

Condiciones que requiruntur in cirurgico

Condiciones cirurgici

Et hec dicebat halyrodoan in 3o regni
oportet medicum esse bone rememorationis
boni iudicii bone solertie ac bone
visionis et sanum intellectus cum bonitate
forme ut scilicet quod habeat digitos graciles
manus firmas non tremulas oculos
claros etc. Cirurgico dixi quod oportet ut
sit moriceratus sit audax in securis
timidus in periculis malas curas fu
giat sit infirmis graciosus sodalis be
nivolus cautus in pronosticando. sit castus
sobrius castus pius et mitoris non cu
pidus nec extorsionis Sed secundum laborem
suum et facultatem infirmi equalitatem
finis et dignitatem ipsius solaria reci
piat moderate Condiciones que requi
runtur in infirmo sunt 3es quod sit obediens
medico velud servus domino. 2o sapienti
quod bene confidat de ipso 3o paciens quod
paciam habeat de ipso quia paciencia vincit
maliciam ut in alia dicitur scriptura Condi
ciones assistencium sunt iiijor 1o quod sint
pacifici graciosi fideles atque districti
4o dicitur ex triseris veniencium sic plures
que omnia debent ordinari ad utilitatem
infirmi ut dixit G in fine commenti am
phorismorum ultimus finis in ponendo isti tractatu
sive particuli est modus et ordo istius operis
... quod est sicut iuxta dictum avicenis in
primo colliget quod artes practice inquantum
sunt artes continent tria primum est sicut loca
subiectorum suorum 2o est sicut ducere finem
quesitum in loco subiecto 3um est sicut instrumenta
in quibus valeat ducere illum finem in
loco subiecto et ideo cum ista ars practicalis
et operativa de necessitate tractatus qui fuit de
ipsa in genere debet esse tres

Condiciones que in infirmo requiruntur sunt tres

Condiciones assistencium sunt iiijor

Condiciones ... veniencium sicut multe

Tria artes practice continent

In nomine domini misericordis Incipit
tractatus primus istius operis et est de ana
thomia continens duas doctrinas doctrina
prima est de anathomia membrorum communium
vel et simplicium Secunda est me
brorum ... et particularium ac com
positorum Doctrina prima capitulum ...
... est primo ... de antho
nomia et natura membrorum

Quoniam secundum Galienum meditorum
... in libro decimo septimo
de utilitate particularum ...
... sunt comoditates
scientie anathomie una utique et maxima

ad dei potencia ad inventore 2a ad
particularum ... dispositione 3a ad
futurorum dispositionem corporis pronosticacionem
Sed quarta ad egritudinem curacionem ...
tato necessaria est et utile cuicumque medico
prescire ipsam anathomiam Et hoc est quod
... dicebat in primo libri ...
... medicorum non solum nunc
sed et antiquum studet ... particulas
et passiones ipsarum quia omnia sunt diversi
ficare secundum ... corporis Et licet ...
que incidunt sensibus pate ...
... in ... oculta sunt ...
indiget exercitio in anathomia et
actibus et utilibus ipsarum Et ab illo lo
co ... primum in toto ... In ...
... libro membrorum dolencium est
inventum quod medicus debet esse sagax
in noticia membrorum veniencium in quolibet
loco Et si hoc est utile phisico multo
magis primo necessarium est cirurgicus
... doctrina ipsius ... in septo
... qui in arabica translacione de
ingenio sanitatis incipit Cirur
gici ignorantes anathomiam ...
in incisionibus ... colligacionum
Sed ... ...
... ponens et plasmaciones que
sunt in toto corpore et secundum unumquodque
membrorum que contingit in illo facit plagam
pate ... est ...
... colligaciones Unde Henricus
de ... in primo libro cirur
gie sue ... sic deducit Omnis
artifex tenetur scire subiectum in quo opatur
alioquin ... errat Sed cirurgicus est
artifex sanitatis corporis humani ergo
tenetur scire naturam et ... ipsius
et ... Confirmatur per simile
quia ... opatur ... in ligno et cirur
gicus in corpore qui anathomiam ignorat
Sed ... ligni ... primo
... ...
debebat ... cirurgicus
qui anathomiam ignorat ad instar
... sunt ... malorum ... de
quibus ... in secundo ...
... secundum articulos incidunt ...
... et ... Requiritur ergo quod

vii de anathomia

Anathomia duplex inquiritur

[illegible] in est medicus precipue cyrurgicus scire anathomiam. Et quamvis esset necessarium eis scire eam dicit thomas actus et utilitates membrorum que sunt tres radices et clavis totius medicine sicut dicitur primo microtegni. Generaliter deducatur predo longum et confidendo quod de ipsis complete tractavit Galienus in libro de utilitate particularum quia tractavit alios xv quos ipse fecit de curatione anathomie ut haly in fine tegni testificatur et ad hoc tractatus non habemus. Et habuerunt de secunda parte sub de dispositione regali sermone secundo et tertio. Et avicenna in suo canone libro primo non tamen ponitur hic nec compassa et materias anathomie que possit dirigere cyrurgicum operantem in incisionibus et reductionibus membrorum.

Est autem anathomia recta divisio determinatio membrorum corporis et maxime precipue corporis humani quia de illo est intentio tota istius artis. Dicitur ab ana quod est rectum et thomos quod est divisio quasi recta divisio. Anathomia inquit dicitur vero uno librorum doctrinam qui modus licet sit utilis non est tamen sufficiens ad enarrandum ea que solum sensibus comprehenduntur primo de utilitate capitulo 18. Et hoc est quod averrois dicebat colliget primo. Et nos non abreviamus loqui de anathomia nisi [illegible] quod ymaginativa in ista est debilis et pura comparatione carnis rerum que currit in mundo. Alio precipue mortuorum corruptientia. Experientia autem in corporibus novimus mortuis per decollationem vel suspensionem anathomiam ad minus membrorum officialium interiorum carnis musculorum et cutis et multarum venarum atque nervorum precipue continuando ad cognitionem secundum quod tractavit mundinus bononiensis que supra hoc scripsit. Et [illegible] fecit multis vicibus et magister meus bertucius per hunc modum. Situato corpore mortuo in banco faciebat de ipso quatuor lectiones. In prima tractabantur membra nutritiva quia citius putrebilia. In secunda membra spiritualia. In tertia membra animata. In quarta extremitates tractabantur. Et sicut [illegible] sectorum in quolibet membro videnda erant novem scilicet positio substantia complexio quantitas numerus figura et colligantia actus atque utilitates. Et que sunt egritudines que in ipso possunt accidere quibus per anathomiam in diagnosticando pronosticando ac etiam curando medicus possit auxiliari. Experientia etiam in corporibus desiccatis ad solem aut resumptis in terra aut elixatis in aqua currente aut bulliente anathomia saltem ossium cartillaginum iuncturarum nervorum grossorum thenantium et colligationum. Et per istos modos Galienus in corporibus hominum et symiarum porcorum atque aliorum multorum animalium notitiam pervenit anathomie. Et non per picturas sicut fecit henricus quondam qui cum 13 picturis visus est anathomiam demonstrare.

Quid est corpus humanum

Corpus autem sit corpus humanum quia de illo sit sermo in tota medicina patet quod est unum totum ratione decoratum compositum ex multis et diversis membris seu particulis compositum ex membris aut seu particulis secundum Galienum in primo utilitate particularum et quod corpus [illegible] non est separatum neque aliud quiddam. Et dicitur ibidem quod quedam sunt maiores quedam minores hoc idem in aliam speciem indivisibiles. Et hoc est quod avicenna per alia verba dicit in suo canone libro primo. Corpora membra sunt corpora que ex prima humorum generantur commixtione. Et sequitur quod membrorum quedam sunt simplicia quedam composita.

Que sunt membra simplicia et que composita

Cognoscendo de simplici et composito ut melius consideretur large. Simplicia non sunt simplicia que non sunt in aliam speciem divisibilia primo cuiuslibet pars sensibilem recipit [illegible] totius nomen et rationem. Et sunt xi videlicet cartilago os nervus vena arteria panniculus ligamentum corda cutis atque caro. Et cum eis numerantur pinguedo pili et ungues que licet non sunt membra proprie sed superfluitates habent tamen utilitatem quandam et regionem ut membra sicut in secundo tegni innuebatur.

Non sunt [illegible]

Et istorum quedam sunt sanguinea quibus est via generationis et consolidationis quia a sanguine generantur ut sunt caro et pinguedo quedam autem sunt spermatica quia a spermate habent ortum quibus non est regeneratio neque consolidatio vera ut sunt ossa et quedam alia membra appendentia.

Complexiones membrorum

Et preterea membrorum simplicium quedam sunt calida et humida quedam frigida et humida quedam sicca et frigida quedam autem sicca non dicuntur alia membra quia ultra naturam cutis ad quam comparantur omnia non inveniuntur aliquod membrum simplex calidius et siccius ipsa cutis cum est media non solum humanarum particularum sed etiam totius sublunaris generatorum et corruptorum secundum Galienum in primo de [illegible]

membra composita

quibus calo ultimo eta et hu[midum] m[em]bra
dimit[tun]t[ur] sang[uis] saltem in al[iqu]it[er] sp[iritu]s
et cald[a] et humiditates in eedem ista
via ut d[icitu]r a[uctoritat]e c[olliget] 2o sin collig[itur] s[ecun]da
et hu[mida] s[un]t s[ecun]da adeps seu pinguedo
atq[ue] medulla [Q]z s[ic]ca et sicca s[un]t
s[ecun]d[u]m duos gradus reliqua o[mn]ia ut
os cartillago pili corde ligam[en]ta
n[er]vi vene atq[ue] panniculi Et h[oc] est
p[ro] lag[ari]m[os] in quo no[n] lig[at] medium nam
g[ra]c[i]e [C]ouenies est enim medico re
ignare co[m]p[le]x[i]one ipsor[um] m[em]bror[um] a ph[ilos]o[ph]o
na[tur]ali [C]o[m]posita m[em]bra s[un]t que ex p[ri]-
d[ict]is simplicib[us] seu c[on]silib[us] c[om]ponunt[ur] et
ideo et heogenea s[un]t et dividi p[ossu]nt
in alias sp[eci]es q[ui]a in m[em]bris c[on]silib[us]
et q[ua]lz p[ro] ipsor[um] no[n] s[er]vat ro[ati]o[n]e tociq[ue]
Vocant[ur] aut[em] organica et in s[e]c[un]d[u]m illa
q[ue] s[un]t anime instra ut manus facies
cor et epar s[e]c[un]d[u]m q[uo]d [patet] in s[e]c[un]do de
utili[ta]te p[ar]ticular[um] ca[pitu]lo finali na[m] p[ro]do
neas ad a[n]i[m]e mores [et] v[ir]tutes cor
p[or]is univ[er]sas c[on]struit p[ar]ticulas Et
istor[um] q[uae]da[m] s[un]t p[ri]n[cipa]lia q[uae]da[m] no[n] p[ri]n[cipa]lia
p[ri]n[cipa]lia s[un]t cor et epar cerebru[m] et
testiculi no[n] p[ri]n[cipa]lia s[un]t o[mn]ia alia Et
istor[um] q[uae]da[m] s[un]t minora ut oc[u]li nasus
manus p[ar]va [et] q[uae]da[m] maiora ut ca-
put facies collu[m] thoraca[m] et cetera
circa quibus c[on]tin[e]tur e de p[ar]ti toto
corp[or]is dividit[ur] g[ra]cia exp[er]im[en]talis
doctrine Et lig[at] p[ri]ora membra or-
ganica s[un]t ex pluribus c[om]posita g[ra]cia
acc[i]o[n]is et p[ar]tis ipsor[um] cu[m] debita
q[ua]ntitate et q[ua]litate et univ[er]sa p[ar]s
maiora una t[amen] simplex et c[on]silis
m[em]b[r]o[rum] ipsas e principiu[m] tociq[ue] actus
[R]eliqua u[er]o s[un]t g[ra]cia utilit[atis] q[ua]dam
q[ui]d ut melius actus fiat [A]lie no[n] sine
quibus no[n] ca[ditu]r p[er]fic[i] cu[m] fieri [A]lia
aut[em] p[ro] custodia o[mn]i[u]m hor[um] ta[li]a s[un]t
put deducim[us] in maiorib[us] i p[ri]mo 2o 3o
de utili[ta]te p[ar]ti[cu]l[arum] et p[er] c[on]sequens in s[e]q[ue]ntib[us]
libris in omnib[us] a[li]is membris Ita
q[uod] tu intelligas ut d[icitu]r in q[ua]rto s[ecun]d[u]m a[nim]al
nullu[m] corp[or]is e occisu[m] neq[ue] frustra
s[ed] e s[ecundu]m s[ecundu]m na[tur]ale ad c[on]venient[em]
c[om]p[le]x[i]one et c[om]posic[i]o[n]e d[i]c[t]as q[uae]da[m] acc[i]o[n]
tot[a] largitas v[ir]tutes [N]unc quid
sorciunt[ur] i c[om]posit[is] m[em]bris ex simplicib[us]
s[ic]ut in simplicib[us] ex el[emen]tis [C]or est enim
q[uod] est p[ri]mu[m] m[em]bror[um] organicum

ex ligament[is] et panicul[is] et ex carne dura
lacertosa ex quibus c[om]positu[m] est d[icitu]r e[ss]e situ[m]
ex milliu[m] sp[irit]um c[on]tinu[um] in eo q[ui]a est
s[ecun]d[u]m clibanu[m] ignem corp[or]is corp[or]is dicit[ur]
e[ss]e calidu[m] [C]erebru[m] eni[m] mediu[m] cor e[ss]e
calidu[m] et siccu[m] ph[ilosoph]i t[amen] q[ui]a e siccu[m] p[ro]pt[er]
vite forte dicit cu[m] e[ss]e t[em]p[er]atu[m] aut ad
ta[n]tu[m] hu[midum] e[ss]e declivu[m] [Q]z id q[uod] in[venit]ur de
e[ss]e ex su[a] essencia e q[uod] sit calidu[m] et
hu[midum] q[ui]a maior p[ar]s suar[um] p[ar]tiu[m] e carno
sa sanguinea et cu[m] h[oc] ad ip[su]m mittit[ur]
nat[ur]e artic[ulis] Et cebr[um] est fri[gidu]m et hu[midu]m
licet h[ab]eat s[ubstanti]am medullosa[m] d[iffer]t t[amen]
a medulla q[ui]a illa e ab hu[mido] tebellam
assimate Et d[icitu]r calida s[ecundu]m natura[m]
in 2o de p[ar]t[ibus] a[nim]aliu[m] [S]plen et [R]e-
nes ip[s]i e[ss]e s[un]t de m[em]bris calidis
et hu[midis] q[uonia]m renes s[un]t sub splene
i gdu ppt c[on]sistia sanguis q[uon]i[am] stat
in splene s[ic]ut splen [et] in h[oc] gdu s[ub] s[ecun]da
inferior epate [E]t caro pulmonis po-
ni[tur] hu[mi]da p[ro]p[ter] pinguedine q[ui]a no[n] effundit[ur]
cu[m] calefit [et] in e[o] u[bi] e[ss]e calida e[ss]e d[icitu]r
e[ss]e q[ui]a nutrit s[ub]tilior[em] san[guinem] sibi a corde
transmisso ut ip[s]e idem [G]. dicebat s[ecundu]m de
util[itate] [E]t ita p[er] om[ni]b[us] e sillogizandu[m] de
om[ni]b[us] alior[um] m[em]bror[um] c[om]positor[um] q[uod] s[un]t
ele[menta] t[em]p[er]a[ta] om[ni]b[us] qualis resultat ex
advenientib[us] et c[om]ponentib[us] ip[s]a

Cap[itu]l[u]m s[ecun]d[u]m de anathomia cutis et p[ar]tivedinis carnis atq[ue] musculor[um]

Inc[i]piendu[m] e a cute q[ui]a illa p[ri]mo
occurrit in faciendo anathomia[m] Est
aut[em] cutis cooperimentu[m] corp[or]is ex
filis nervor[um] venar[um] et arteriar[um]
c[on]tecta ad defensione[m] et largicione[m] s[e]n[su]s
tactus [C]ui[us] due s[un]t sp[eci]es [U]na q[uae] ex
pit m[em]bra ex t[ra]nsv[er]sa [et] illa p[ro]p[ri]e dicit[ur]
cutis [E]t c[on]tinui i [et] de util[itate] ca[pitul]o 5o no-
tant[ur] d[iffer]e[nti]e [A]lia cooperit int[er]iora m[em]b[r]a
et illa p[ro]p[ri]e panicul[us] d[icitu]r ut tele cere-
bri et pyracmeu cooperiens carne[m] et
reliqua corp[or]is ossa plena s[ic]ut s[un]t p[er]
pericardiu[m] cordis et om[ni]u[m] alior[um] visc[er]u[m]
panicul[us] pinguedo seq[uitu]r post et est
ut oleu[m] calefaciens [et] humectans m[em]bra
[C]ui[us] s[un]t due sp[eci]es q[uae]da[m] e c[on]tinua int[er]
cutim [et] p[ro]p[ri]e adeps nuncupa[tu]r q[uae]da[m]
int[er]iora ap[osi]ta ventre et renes que
c[on]gregata p[ro]p[ri]e d[icitu]r [C]onseq[ue]nt[er] occurrit cela-
r[ium] cui[us] s[un]t 3e sp[eci]es [scilicet] caro simplex et p[ar]-
s paruca et solis reperit[ur] in capite virge
et int[er] dentes [A]lia e caro gladulosa

tadt cor
epar calz et hu[midum]
cebr[um] fri[gidum] et hu[midum]
d[iffer]t cebr[um] a medulla
Splen
pinguedo
medra c[om]posita

3

sive nodosa sicut caro testiculorum et ma-
millarum atque emunctoriorum. Tertia est caro
musculosa seu lacertosa et ista est multa et
reperitur per universum corpus. Ubicumque est motus
voluntarius et electivus, musculus aut corda
instrumentum est motus voluntarii et electivi, ut de utilitate
particularum et de motibus liquidis, i. mani-
festis per totum. Et licet musculum componunt
ad quem in sint membra simplicia sunt tamen secundum
veritatem composita ex nervis et ligamentis at-
que villis carne implete et panniculo
cooperiente. Et ita vult Avicenna libro primo ca-
nonis sui. Musculus et lacertus idem sunt, sed
dicitur musculus ad formam muris et lacertus
ad formam lacerti. Sunt enim ista animalia ab
utraque parte gracilia et longa saltem respectu
caude, in medio enim grossa. Ita et mus-
culi sive lacerti, non obstante Henrico
qui videtur inter ipsos differentiam assignare.
Ubi nondum in nota intentionem. Est per
totum de utilitate particularum quod per quod mus-
culus compositus est ut dicit, a cerebro des-
cendit corde et ligamenta rotunda
et dum veniunt prope juncturas dilatantur
et ligant in circuitu juncture una cum
panno cooperiente ossa et movet eam.
Et quando exierit juncturam iterum rotundantur
et reducuntur in cordam et cum carne faciunt
alium musculum. Et ab illo iterum exit
corda et ligamentum et dilatantur et li-
gant in circuitu membrum sequentem et movet
eam et ita non cessat usque ad extremas
particulas. Et secundum hoc musculus antecedit
juncturas et membrum quod movet et hoc
declaratur in brachiis, nam quia carnositas
colli deleguntur ad brachia acquirunt
formam musculi in collo et procedentes
veniendo ad juncturam spatule perveniunt
corda et dilatatur et comprehendit totam jun-
cturam et implantatur in osse adjutorii et
movet ipsum. Et quando exit de junctura
secunda ad duos vel tres digitos ro-
tundatur et reducitur in cordam et cum cor-
da carne et ligamento quod exit a capite
ossis spatule facit musculos supra medium
adjutorii de quibus exit corda que ad tres
digitos de cubito amplificatur et comprehendit
totum cubitum et movet brachium primum
et post alios tres digitos rotundatur
et reducitur in cordam que miscetur cum li-
gamento quod exit a cubito et carne
facit musculos supra medium brachium
de quo exit corda que ad tres di-
gitos de junctura manus prope amplificatur
et comprehendit totam juncturam manus
dextre et post rotundatur et ingreditur mus-

ctos in medio manus de quo exeunt
corde et movent digitos. Ex quibus
apparet quod rasceta que sunt ad tres digitos
prope juncturas sunt periculosa quia corde in eis
ibi sunt denudate a carne et apparent
quarum puncturam spasmum generat et
per quem incidit mollificationem secundum G. in
tertio tegni et in X° capitulo. Lacerti sunt
musculi autem Haly Abbas parte prima
sermone tertio de regali dispositione dicit
quibus rebus cunctis signa pone componere
atque cordarum ... G. in 6° de
utilitate quatuor sunt ponens musculorum
recti sursum et due obliqui. Sunt enim
omnes musculi 521 secundum Avicennam libro
primo de anathomia musculorum. Capi-
tulum de anathomia nervorum ligamen-
torum et cordarum

Quia musculi ex nervis ligamentis
et carne componuntur post anathomiam
carnis musculose de corporibus et nervis
nervis et membris simplicibus ad tri-
buendum musculis et etiam pluribus sen-
sum et motum voluntarium. Et propterea G. in
quarto de utilitate particularum capitulo finali di-
cebat: tres sunt intentiones nature
distributionis nervorum: una quidem gratia sensus
in sensitivis organis, alia vero motus in
motivis, alia vero in omnibus aliis cogni-
tionem instrumentum. Et hic exit sen-
sitivis quia ad cartilagines neque ad
ossa neque ad multas carnes glan-
dulosas i. platanum nervi ad dentes
autem i. platani videntur ut dicebat in
16 libro allegato. Nervi enim omnes a
cerebro per se vel per nucham ipsius princi-
piam oriuntur vel manifestantur et in
hoc conveniunt scola omnis phisicorum et me-
dicorum verum quod oriuntur apte anterio-
ribus et ista sunt per illa molliores
et addendum sensum principales quod
vero apte posteriori a nucha que descen-
dit ab eo et ista sunt duriores et ad motum
manifestiores. Utrum autem sensus et motus
fiant per unum aut per diversos, G.
videtur tenere primo de membris et 3° de
morbo quod aliquando per unum aliquando
per diversos. Et hoc idem tenet scola modernorum
multorum. Possibilis difficultas et difficilius
est investigare utrum fiant per cordam spina-
lem aut radiantur quamquam melius est
ea ob ... sit septem sunt
paria nervorum que in medio oriuntur a cerebro
et 30 que per medium nuche et unum
sine comite que oritur per finem ossium

[illegible]

non quod rasceta que sunt ad tres digitos quia ... sunt pilosa

... lacerti a ...

ut ponit haly abbas sermone 2° partis prime libri regalis. Et ligamenta sunt de numero naturalium ab ossibus tamen oriuntur. Et eorum sunt duo modi. Quedam ligant ossa ab intra, quedam ab extra ligant totam iuncturam ita dicebat G. 12 de utilitate particularum. Omnium ossium articulatio in tantum complectitur ligamentis fortibus et nervosis. Corde seu thenantos quod idem est sunt ex de natura nervorum et magis [illegible]. Ita sunt ligamenta media inter nervos et ossa ita et ista inter nervos et ligamenta a musculis oriuntur et a nervis recipiunt sensum et motum quibus moventur membra. Et ut dicitur est licet sint rotunda dum exeunt musculos explicantur dum perveniunt ad articulos. [illegible] enim in tantum membri ita quod [illegible] membrorum [illegible] vero ipsum extendunt. Est tamen quod cum unum trahit quod alterum relaxatur. Et ideo per [illegible] contractam producitur flexio per [illegible] extensio. Ita ponitur in primo G. et in 12° de utilitate particularum.

Capitulum quartum de anathomia venarum et arteriarum

Licet vene et arterie secundum intentionem G. in 16 de utilitate particularum dicunt continuum ad principia quia vene oriuntur ab epate arterie a corde et in aliquibus locis separatur vena ab arteria cum non inveniuntur sine vena quia in residuo corporis coniuncte sunt et distributionem similem. Et propter hoc G. de ipsis sufficit [illegible] in simul facere sermonem et ita fecit G. in loco preallegato. Quedam autem est vena quia locum sanguinis nutrimentalis continet autem arteria quia locum seu spiritus notum est apud omnes. Ista autem vasa per quam orta sunt a suis principiis bifurcantur et una pars tendit superius et alia inferius et quelibet pars ramificatur et ramificando deducitur ad extrema corporis ad mittendum ad unumquodque membra universa. Particulares bene que sunt magne in [illegible] [illegible] dicentur in anathomia maiorum membrorum.

Capitulum quintum de anathomia ossium cartillaginum unguium et pilorum

Ultimo anathomizantur ossa quia illa sunt in profundo corporis et unde ossa sunt particule durissime totius corporis et sunt fundamentum et sustentaculum omnium aliarum particularum et tamen quod cum hoc aliqua sunt ad custodiam et tutelam particularum interiorum ut cranium pectus atque dorsum. Sunt enim ossa in corpore numero pro quo sunt 248 computata secundum avicennam libro 3° [illegible] sui [illegible] sesamina et os laude in quo fundatur [illegible]. Ossa corporis recipiunt diversitatem penes [illegible] et formam. Nam quedam ratione sui alie ratione iuncturarum in se habent diversitatem quia quedam sunt medullosa quedam non habent [illegible]. Et quedam sunt recta quedam tortuosa quedam etiam sunt magna quedam parva. Omnia enim ossa [illegible] sunt apud iuncturam [illegible] medium. Hoc iuncturarum habent diversitatem quia quedam additamentis intrantibus quedam concavitatibus recipientibus quedam utroque quedam neutro. Iuncture autem habent additamenta et concavitates diversas: quedam canales ut dentes, quedam serratiles ut cranium, quedam nodosas in utroque capite ut ylia et coxa, quedam foveales ut [illegible], quedam utroque ut digiti. Iuncture vero [illegible] utrumque [illegible] solidatione et [illegible] [illegible] rotunditatibus et foveas [illegible] [illegible] quibus accidit [illegible] dislocatio aliis vero separatio. Cartillago que est de natura ossis est tamen ipso mollior et instituta ad defectum ossibus supplendum ut in palpebris naribus et auribus et ut melior fiat iunctio ossium cum [illegible] cum ut in thorace et in anchis et in extremitatibus [illegible] ne in motu [illegible]. Ungues sunt facte in extremitatibus membrorum ad melius capiendum [illegible] vero ad decorandum et purgandum.

Doctrina secunda de anathomia membrorum compositorum et primo [illegible]

Capitulum primum de anathomia olle capitis

Expedita anathomia membrorum simplicium et toti corpori communium [illegible] est ad anathomiam membrorum compositorum et simplicium. Et licet sicud dictum est quedam sint maiora quedam minora nichilominus anathomia ipsorum tractabitur in octo capitulis secundum divisionem particularum maiorum. Et hoc quia talis divisio sensibilis magis est et manifesta. Et cum hoc modus medicandi variatur secundum ipsam. Incipitur tamen hic a capite principue et a cerebro et ab olla continente ipsum propter hoc quia ipsum locum et habitaculum [illegible] ut ipse G. dicit in de utilitate particularum libro 9 capitulo 2° et primo de custodia sanitatis capitulo 9.

Nota sunt ossa corporis

Nota de cartilago

idem habet bto in libro et i tomento
rom regiminis actuorum. Circa ossa
capitis et pos ipsius inquirenda sunt
illa vero quedam sunt simplicia pro con
tinuatione allopandino in libro
secretorum q inquinatur in quolibet libro
secundum unanimitatem per colligantia generis
figura. sed quoslo intus p̄cum et egrrues
est. Ossa capitis dicitur secundum philosophum pars
capillata inter membra ciliata continentur
Et in hoc apparet eius unitatem. Situs
eius positio et situs est in altiori loco totius
corporis utrumque super orbes ad ipsis quod
chirurgicus non habet considerare. Colli
gantia est manifesta quia cum facie et collo
ab ipso enim producuntur omnes faciei par
ticule. Et inquit in monetes caput
et collo in plata. unde haly abbas in
libro simone prima parte laci caput mouet
sunt duces alia corpus species caput ipse
et mouet sine aliis ... hominis
per auctas usque per venit ad sin
cias. Quedam autem totius est ipsi capitis et
collo de quibus dicetur in collo. Quan
titas ipsius ossis est maioris capacitatis cum
cerebro in homine sit maius cerebri cuilibet
quantitatis equalis. Forma eius est rotunda
ad modum spere declinans parte leuiter compresse
et secundum quod gibbosa et sic q secundum
posteriorem et anteriorem in 2° tegni. Et
tamen istam figuram dicebat esse in 2° de
utilitate et 3° pen libro. Huiusmodi figuratio
magis inter passibilis at ce et maioris
et capacissima omnium equale hincum pri
metrum est rotunda. Sed eius appetet
esse ossosa et panniculare ac medullare
et complexio frigida per minimum preuidens ipsius
partes autem ossis capitis secundum Auicennam
in suo canone libro 3° tractatu primo sunt
... autem per quilibet vel quinque continentes et totidem
continente primo ab extra sunt capilli pro
cutis deinde caro innistlosa. Deinde
panniculus ... pro rariorum. Sub
qua autem primo sunt dura mater et
pia mater. deinde substantia cerebri post vero
de sub cerebro deinde pia mater et dura
mater vltimo rete mirabile. Deinde
os quod est cerebri basis et completatiuis
neruorum oriencium ab eorum de quibus per
ordinem est dicendum. De pilis cutis et
carne innistlosa satis est simplicis dictum
de ipso panniculo quidem vocat
epicranium qui cooperit totum cranium
est sciendum quod est nervosus et oritur a dura
matre et ligatur ad ea cum ligamentis ...
ubi venit in cutibus et conceditur
per commissuras cranei. Consequenter ... est
os quod cranium incipatur et non est ex
vno osse continuo sed ex ... compositum ex
... ad hoc quod si accidit lesio in
vno non transeat ad aliud et conjunguntur
cum commissuris serratilibus ut vaporis
ab ipso cerebro valeat ... primum
ossium ossis capitis est a parte anteriori
et est coronale dictum quod dividitur a medio
orbiculariter vsque ad commissuram transuer
santem cranium et sunt in eo foramina
oculorum et colatoria narium perforata per
quandam additionem ossalem ad modum
cristae galli aqua in planta ... car
tilago diuidens nares. Est tamen sciendum
quod coronale aliquotiens inuenitur diui
sum per commissuram in medio frontis
transversaliter quod ut plurimum in mulieribus
reperitur. Secundum os est a parte posteriori
dictum occipitale et concluditur per quandam
commissuram descendentem transversaliter
ad modum littere laude chisie descripte
et est durum perforatum inferius vnde
descendit nucha a cerebro per me
dium spondilium vsque ad finem dorsi.
Tertium et quartum sunt in medio late
ralis dicta pictales et diuiduntur per
quandam commissuram secundum longitudinem
ossis et per duas commissuras dictas vsque
ad ossa aurium et sunt quadrata. Quin
tum et sextum sunt ossa dicta petrosa
quia dura et dicta est medosa quia sta
mose conjungitur et cum pictalibus dicis
in quibus sunt foramina aurium et
additiones mammillares emunctoriorum et
perducuntur secundum longitudinem pictalium
dextrorum a commissura laude vsque ad me
dium ossium temporum. Septimum os est
papillare siue basillare quod veluti
cuneus est firmans et sustinens omnia
dicta ossa supra palatum. Et in eo sunt
foramina et spongiositates multe ad
purgandum superfluitates cerebri. Et
cum hoc durissima habent spongiosa sunt
ergo septem ossa ossis capitis et ita
inveniuntur in capitibus mortuorum coctis
et diuisis cum aqua bulliente. Et

Margin notes (left): 1m; 2m; 3m; 4m; 5m; 6m; 7m; 8m; lacti cap[ita] mouentes sunt duces; Dura mater pya mater
Margin notes (right): Cranium; De pticis ...; dura mr ...; ... sed cerebri

ita inquit ea .3. pri de uti[lita]te ca[pitulo] 2[o] ultra
inquit duo ossa brevia que continentur
undique a duobus ossibus dure et densis
et osse posteriori et anteriori inter que applicantur
ossa temporum Septimum est illud quod
sub palato basillare quod quidem
superioris gene quidam vero capitis con
numerat[ur] iacens ambobus ad instar
cunei Ex quibus apparet quod Cranium Avicenna
et Lanfrancus et etiam Henricus male vi
dentur antiquorum quia dicunt os passillare
esse sub osse laude et esse unum de ossibus
colli et dicunt etiam ossa petrosa esse
addita super ossa pictilia et non tam
gentia cerebrum neque esse de principibus
cuius oppositum est verum Sequitur ergo quod
septem sunt ossa principalia continentia cerebrum
Sunt tamen aliqua alia supra ossa non
principalia propter aliquid inventa ut os iste
duodecim colatorium narium infra cordile
et ossa pilis que sunt faciei et non alie et
quedam ossa arcualia et clavicularia sub
osse anterio in quibus plantantur et
firmantur musculi seu corde mandibula
aperientes Et ita inquit Haly abbas in
sermone 2[o] partis prime libri regalis
dispositionis capitulo de ossium capitis assignatione
et propter hoc dicebat omnia igitur que in
cranio sunt ossa .6. sunt dimittimus quod qui
non posuit nisi quinque intellexit de
quinque tribus coissuris stratilibus quas
tres posuit et autem erunt alia duo
secundum in utroque latere homini coissuras scta
mosas et mendosas non negavit ymmo
in fine capituli sub ossibus paris intellexit
Et hec sufficiant de anothomia cranei et p[er]
quibus particulas eius continetur continentur
Partes autem intrinsecas contentas non
potest demonstrare ad oculum nisi dividatur
craneum circa aliquam seram secundum rotunditatem
et tunc elevata parte superiori primum
quod occurrit est dura mater et pia mater et
sunt duo panniculi nervosi unus a
parte cranei alter a parte cerebri involventes
et cooperientes totam substantiam eius a
dura matre oritur per coissuras pericranium
a pia matre infunditur membris intrinsecus
medium Et veniunt cum vene et ar
terie ab intra per foramina ossium inferiorum
et ab extra per coissuras ossium superiorum
Deinde scilicet sub eis substantia cerebri que
est mollis et alba figure rotunde

secundum additionibus que sunt in eo et addita
cum ipsius secundum longitudinem a medio ad
anteriorem geminantur et duplantur substancia et
alia organa interna ut si alterum eorum cor
paratur reliquum suppleret .8. de uti[litate] ca[pitulo] Cere
brum secundum longitudinem habet tres ventri
culos et unusquisque ventriculus habet duas partes
et in qualibet parte organizatur una virtus In
prima parte ventriculi anterioris assignatur sensus
communis In secunda ymaginativa In medio ven
triculo situatur cogitativa et rationalis In
posteriori vero sensativa et memorativa Et quod
ut istos ventriculorum anterior est maior
medius minor posterior mediocris Et de
uno ad alium sunt meatus per quos transeunt
spiritus Et in anteriori sunt additiones ma
millares in quibus firmatur sensus odoratus
Et ab eo in maiori parte oriuntur septem
paria nervorum sensitivorum que perveniunt
ad oculos et ad aures ad linguam ad stomachum
et ceteram membra ut dicetur Et diriguntur
corpus et formam pabuli transeunt et quod
non nimis sed involuti panniculis in sedule
pervidentur Circa medium ventriculum notatur
locum vocatum lucernam et inferius forum
et anthiaforumis et carnes glandu
losas replentes et sub panniculis rete
mirabile situatur adjuvans solus a corde ve
nientibus contemptum in quibus fit perfectio
rationis de spiritu vitali animali Et de
spinalis que nucha vel dorsalis me
dulla a parte posteriori in aperta posteriori
cerebri oritur et non nuda sed involuta duo
bus panniculis quemadmodum et cerebrum des
cendendo per medium spondilium usque
ad finem dorsi oritur primo inferius mo
tum ut inferius dicetur Nucha enim substantia est
cerebro ymmo pars eius unde et propter hoc sub
stantia sua sunt sicut cerebri ut dicit .G. 12
de utilitate particularum capitulo 12 Et iterum expedita
anathomia ossa capitis et per eius cuius
contentum ad sensus que magis sunt in eo restat
tamen in notitia de exterioribus ossa capitis par
tibus cutis capiti et musculos continentes
Ex quibus apparet quod cutis penetrans
totum craneum sunt pilosa et magis tan
gentia telas cerebri Et ad hoc plus
tangentia substantiam cerebri et propter ea opponens
tam coissuris sunt suppositi de casu duri
tioris super piam et de comprehensione cerebri
Omnis in incisiones capitis debent fieri secundum
incessum pilorum quia ita vadunt musculi
Medium ligamenti dat propter eius rotunditate

Cranium

De partibus intrinsecis

dura mater

no[ta] de substantia cerebri

no[ta] de ventriculis cerebri et virtutes quibus organizat

virtus sensus communis imaginativa cogitativa virtus in posteriori parte

Rethe mirabile

de nucha

que de exterioribus capitis

ut dicetur infra. **Capitulum secundum de anathomia faciei et particularum eius**

Particule faciei sunt frons supercilia oculi nasus aures tympora gene os et mandibule cum dentibus. Sub fronte non continetur nisi pellis et caro musculosa que os quod est subtus est de cerebro secundum secundam prioram tabulam elevatur et ampliatur eius spongiositas ac si ibi esset os duplicatum et facit formam superciliorum. Supercilia autem sunt ad decorem et propter oculos formata et ideo pilis sunt ornata. Musculi vero ista pertransiens secundum longitudinem corporis que ita vadit ingrediens movet supercilia et non secundum longitudinem. Oculi sunt instituta visus et sunt infra orbitas que est pars coronalis et ossium tymporum collocati. Quorum omnium causa de utilitate ratio finali ita narrat. Duo nervi optici oportet esse perforatos ut essent via spirituum et procedunt a duabus partibus et quod uniuntur in cruce et postea separantur ad quemlibet oculum de parte aqua oritur non traversando neque permutando se ad contrarias ad sinistrum ut putavit quidam. Sunt enim ipsi quoque septem tunice et septem humores. Tunice de septem tunicis prima ab extra est coniunctiva alba et grossa que tradit totum oculum excepto quod apparet de cornea et oritur a panniculo cooperiente cranium. Alie non sunt nisi tres tunice totum oculum et propter diversitatem colorum variantium secta medium oculi in loco quo videtur dupliciter formantur tres apte cerebri et tres ab extra. Prima oritur a dura matre et pars interior dicitur sclerotica exterior cornea. Secunda oritur a pia matre et pars interior dicitur secunda et exterior uvea et hic foramen pupille. Tertia oritur a nervo optico et pars interior dicitur rethina exterior supra cristallinum vocatur aranea. Et iste ita sunt quod tunice in oculo formaliter distincte et non nisi tres sunt continuatorum naturalem. De tribus humoribus: primus est cristallinus in medio oculi situatus coloris cristalli forme quasi dimidiam inquo perditur fundamentum visus. Post ipsum versus cerebrum est vitreus sufficiens et comprehendens a parte posteriori cristallinum quia ambo involvuntur suo panniculo iam dicto a nervo optico generato. Post vero a parte anteriori magnus est humor albugineus comprehensus intus dictam telam et illa que a pia matre causa est orta. Tertium humorem assignat quibus in loco palliato in regione pupille et flemmatis lucidum et totum spumosum et sub quo ponitur oculum inferius. Circa illorum nervi motivi descendentes a secundo

pars anterior musculos secundum quod moventur et venas ac arterias et neruos spongiosa cum lacrimalibus spacia replentes et iam musculi sunt palpebras cartillaginosas cum pilis dentatas superiores claudentes cum musculo est aperientes cum duobus brusalibus superiorum lunata et modo magis specifice tamen in libro de oculis et in alchaato et in libris specialibus oculorum continguo sufficiat ista. Forma nasi continet partes carnosas et ossosas atque cartillaginosas. Pars carnosa est cutis et duos musculos ita movens extimentes. Pars ossosa est duo ossa triangulata quorum anguli est super nasum et bases tangentes se ab una parte per medium longitudinis nasi et ab alia sunt genas. Pars cartillaginosa est duplex una extimibus facit extimitatem nasi. Alia intus quod dividit nares. Nares autem sunt due canales ascendentes usque ad ossa colatorii. Ibi applicantur additamenta maillares cerebri in quibus est odoratus et descendentes usque ad palatum post uvulam per que canales alter et fiunt anapoizzatio ad loca dicta et aer inspiratur et respiratur ad pulmonem tempore suo et cerebri ... substituta. Aures cartillaginose et anfractuose supra os petrosum ad audiendum sunt ordinate ad que perveniunt profundum tortuosa dicto ossi porri seu ... de quarto pari nervorum cerebri in quibus est auditus et fabricantur ambo sunt carnes glandulose que sunt cerebri emunctoria inde quod loca transeunt pene que ut dicit lanfrancus per totum partem membratiue ad testiculos que si mundatur perditur generatio. Cuius continuum tenet ut in flebotomia recitabit. Tympora. Gene in apoille sunt pars laterales facies et continet intus carne musculosa cum venis et arteriis et partibus ossosas ... illarum primum sunt nervi. Septem sunt septem moventia gena et labia superiora et secundum sunt vena a furcula et a partibus inferioribus. Deinde sunt duo secundum halyabbas qui movent mandibulam inferiorem quoniam corpus apertum quod venit a loco clavium a parte anteriori quedam claudendo qui descendunt de super transeundo sub arcu offium temporalium et sunt valde nobiles et sensitivi quorum lesio est multum periculosa et ideo natura fabricavit ad custodiendum ipsos arcum

dentium in ossibus temporum ordinavit Sunt
etiam alii musculi ad molliendum et masti
candum et illi veniunt maxillarum Qui
ipsi musculi veniunt unum de quolibet parte inferiorum
cerebri Sunt etiam cum ipsis vene et arterie
multe maiores circa tempora et angulos
oculorum et labia atque post ossa dentium prima
sunt multa Post ossa genarum licet non appe
reant in duo circa seu nasum Sunt tamen ut
dictum est Sunt etiam duo ossa paris seu tym
porum que faciendo unam parte orbite et e
minentiam pomalem circa genas producunt
quandam additionem ipsi additioni ossis pe
trosi ordinando ansulam dictam sub quo
transeunt et custodiuntur musculi temporales
Sunt etiam ossa mandibule inferioris de quibus
dictum est in precedenti capitulo inferioris vero ge
ne os unum licet in ipso sola divisione non
est manifesta Extremitate barbe quod
propter deturpationem dicebamus suturam in
extremitatibus licet in qualitate eius appare
tur usque temporalem musculum tenenoste
et ubi formans vocatur explatavos
Consequenter remedium est ad particulas oris
que sunt quidem labia de quibus dictum est
dentes lingua palatum et uvula De
quibus sunt de numero ossium licet dicantur quod
sensum secundum Galienum 10 de utilitate Sunt tamen est
rone quorundam inferiorum descendentium
a quolibet parti ad radicem eorum sunt autem
ut plurimum 32 16 in qualibet mandibula
licet in aliquibus non reperiantur nisi 28
videlicet duo duales duo quadrupli et
duo canini 8 molares et 2 cayssales
Et habent radices in fossis in mandibulis
quidam unam quidam duos quidam 3
quidam 4 Quorum numera sunt non Lingua
est particula carnosa mollis et spongi
osa composita multis nervis ligamentis venis
atque arteriis propter gustum principaliter ordinata
ad loquendum et cibum in ore gubernandum
Lingua habens ad ipsam veniunt unum
gustativum motivum de 7 et 6 pari
cum ea vero musculis qui ab additione sa
gittali et ab osse laudiforme oriuntur
sub ea carnes glandulose in quibus
sunt due orificia per unde egreditur
saliva tamquam cum tubatura et hu
mectatorum Et capitale ordinate retro
ipsam linguam usque palatum sunt
fauces et ad medialem uvula pe
dens ad pendendum suo inimico pa
latum vocatur tota superior pars oris
et est velatum una cum partibus suis

quodam panniculo orto a panniculo interiori
ipsius stomachi et meri Et hec sufficiant
de partibus faciei Sequitur pauci patet multas
et diversas ad curas Vide et prosequemus
multum gaudent prefata Capitulum tertium de
anathomia colli et partium dorsi

Quid sit collum et qualis sit eius
et colligantia multis ignorat Erit
ergo faringe seu trachee arterie quod ideo
est primum quia ergo particularum aliarum a
scendentium et descendentium per ipsum fiunt
sit id de parte posteriori graciente et de
curvatum Sunt enim in collo duo retro post
cervices videlicet in ipso collum constituunt et
continente quod per ipsum transeunt Post continentur
sunt cutis carnes musculi et ligamenta et
ossa Continete sunt trachea arteria ysophagus
quod sub meri epyglotis sive guttur vel
gula nervi vel vene et arterie atque
porro nuche sive dorsalis medulle
quorum anathomiam per ordinem dicamus incipi
a trachea atque a pulmone est precedita an
thoracis dicta gula sive collum secundum
longitudinem anteriori primo apparebit trachea
arteria que est via aeris ad pulmonem
procedens de ipso ad guttur sive ad
gulam vel epiglotum composita ex multis car
tillagiosis anulis incomplete apte
mediis quartis firmata et ligate cum pa
nnicula forti et levi Deinde post ipsam
super spondiles est meri sive ysofagus
que est via cibi procedens de gutture pe
netrando dyafragma usque ad ventrem seu
stomachum et est composita ex duabus tunicis villu
lata Intrinseca continuata cum pellicula
oris et gutture carnosa que sibi continu
antur cum pelliculis ipsius ventris Super
istas vias a parte oris gula est sive guttur
vel epiglotis quod pro nunc reputo quantum
est de parte et est particula cartillagiosa
facta ut sit vocis instrumentum et clavis fa
ringe tempore transglutiendi necnon quandam ad
ditione ligniformis que est in alta parte
eius que quidem ex tribus cartillaginibus
est composita circa quas certi musculi implantantur
totam et singulas post movendo ascen
dendo et descendendo et alios motus faciendo prout
in libro de voce et de motibus liquidis
clarissime est deductum Deinde procedunt
nervi duo reversivi ad stomachum et
ad viscera propter quod reversivi reuer
tentes de inferius propter vocem superius
ipso epyglotum Considerabis est

magnas venas et arterias que ramu
ficate intus fuerant ascendunt per latera
vene guidegi — colli ad partes superiores que guidegi
et appopletice similiter seu subbe
thales nuncupantur quorum incisio
est valde periculosa. Consequenter contra
partum continentium et continentium colli
que sunt cutis carnes musculi ligamenta
et ossa seu spondilia septem videantur
generalis anothomia spondilium et totius
Spondile quid — dorsi. Spondile dicuntur ossa constituentes
dorsum forata in medio per quod nucha
transit et in lateribus per unde nervi exeunt
multa habens additamenta ascendentia
et descendentia et corpus sive fundum spina
dorsi salva media precedentia. Dorsum
Dorsum — est illud quod velud cepa seu carina
positum a capite usque ad anum ex
multis variis spondilibus successive
ad tuendum nucham ordinatur. In dorso
autem secundum 12 et 13 de utilitate particularium sunt 4or
maxime partes scilicet collum spatule lumbi
Sacrum os — et vocatum ab aliquibus sacrum os ab aliis
Collum — amplum. Secundum collum sunt septem
Spatula — spondiles. Secundum methafrenum quod
Lumbi — spatula dicitur 12 secundum lumbi 5. secundum
sacrum os 4or ossis sacri et 3 ossis
caude que licet non sunt spondiles sed plus
cartilaginalia ut vocat quia iste tres sunt
valde grosse et non habent additamenta nec fo
ramina a latere sed anterior sunt multe
cartilaginose salva ultime et similiter
secundum modum caude. Et ita in summa dicuntur
30 sunt spondiles — 30 spondiles. Et si quodlibet spondile
transit unum par nervorum oriencium
a nucha 30 erunt paria nervorum nuche
et unum simul centum qui ab ultima eius
exit parte. Et si a cerebro septem erunt
summa nervorum 38 ut supra dictum est de nervis
et in capite de anathomia nuche fuit
dictum. Sunt etiam preterea in lateribus spon
dilium dorsi per totum secundum longitudinem quedam
carnes musculose adiacentes que
sunt lumbi culcitra quia valde longe
appellantur et tamen quod est paulumque ultra
super [illegible] et alia ossa continua ligans
spondiles omnes. Sunt ergo in collo
spondiles septem per latera quorum fo
ramina egreditur et para nervorum a par
tione nuche qui ibi transit qui portat
sensum et motum ad humeros et brachia
et ad partes aliquas capitis et [illegible]
mat colli. Carnes colli sunt plures

longales proprie dicte lacertos intus spon
diles ut dictum est carnes musculose ex quibus
sunt thenotes moventes caput et collum
quia sunt 20 numero ut ait Galenus. Et carnes
replentes vacua loca ligamenta coria — Anothomia de osse spatule
ligancia caput cum collo et spatulis simul
multa apte intus sunt duo grossa des
cendentia de sub auribus ad furcula
appositum per partem sunt alia maiora li
gancia spondiles dorsi in lateribus des
cendentia ad spatulas alia maiora
ita quod musculi et ligamenta stant in circuitu
colli facientes thorace flectentia elevantia
et inclinantia collum et caput. Ista con
siderans non est per glosam facere articulaciones secundum
Galenum ubi supra. Ex quibus apparent illa
sex vel septem que in continuatione [illegible]
restat nisi videre de continuationibus. Collum
[illegible] sunt partes continentes et in se
in suis continentibus ut [illegible] dislocationes
apostema que in eo omnia sunt periculosa
apparet ergo quod incisiones in ipso dicunt
fieri secundum longum quia talis est magis
secundum eius. Item in modum dat ligadi
ut dicetur infra. Capitulum quintum de anathomia
homoplatis et brachiorum seu ma
nuum magnarum

Post collum sequitur [illegible] sive
thorax sed quia super partibus superioribus
ipsius ab extra implantantur spa
tule et brachia per consequens. Ideo de
ipsis est primo dicendum. Homoplata spatula
humerus pro eo recipitur de primo. Quia
autem sint ista et qualis sit eorum situs
et colli iam apparuit. Ista autem sunt ad
apprehendendum et defendendum organa
in primo de utilitate per totum. Creator loco
armorum hominem manibus et ratione
premunivit. [illegible] quod
manum [illegible] organa et rationem ante
artes disposuit. Post autem componentes ista
sunt cutis caro vene arterie nervi — Brachiorum corde
musculi corde ligata [illegible] car
tilagines atque ossa de quibus quorum natura
in istis est videndum. Et primo in ipsa — Spatula
spatula [illegible] qualis est cutis et caro
iam superius est dictum. Musculi et corde
moventes brachium descendentes de collo
et pectore per ipsam transeunt et sunt
comprehendentes et volventes [illegible]
[illegible] ulne sive adiutorium implantantur — De arteriis et venis
Nervi a nucha colli dimanantur
vene et arterie ab interius ramificantur
ut dictum est. Unum quod [illegible] in spatulis

non multum manifestantur de ipsis sermo
abreviatur. De ossibus est sciendum quod ipsa sunt
duo. primum est os spatularum a parte dorsi.
Secundum est furcale a parte thoracis. Os
nota de osse spatule — spatularum quod assimulatur pale quia est latum
et tenue a parte dorsi cum quadam emi-
nentia tenui per medium et a parte inte-
riori est aliquantulum longum rotundum ad mo-
dum manubrii cum duobus additamentis in fine
primum est fovea que est in medio recipiens
caput ulne. Secundum est superius curvum
et acutum ad modum rostri corvi. Aliud est
a parte pectoris et magis curvum ad modum
ancore. Os furcale est rotundum
et fingitur concavitate quadam in parte
superiori ossium thoracis et habet duas bra-
chias una tendit ad unum humerum
et alia ad alium et ligat et firmat illas
duas additiones rostrales ut illa fo-
vealis de medio firmius teneat caput
ulne in iunctura nec sunt autem illa ad-
ditamenta ossa alia ab osse spatule
ut dicunt Lanfrancus et Henricus sed
sunt partes spatulares unius. Et hoc quod sit
unum experientia docet. Et ita affirmat
G. 12 de utilitate particularum capitulo xi et xii dicens
ipsas superplatas copia et coronam i. co-
[illegible] humeri tegens et eadem clavi-
[illegible] simul quindecim corporum [illegible] et
[illegible] dentes de totius [illegible] que sunt
humeri simul quedam et prohibitur [illegible]
in superius caput brachii. Et cum hoc
habet tres magnas colligationes exe-
untes de capite humeri ad ulnam et
in circuitu stringitur a maioribus thenatibus
ortis a maioribus nervis venientibus a
pectore et spatula i. platates ossi ulne
movens eum quandoque quandoque superius te-
nens quandoque inferius quedam corporum cu-
laturum. Sub aut sub predicta
iuncturam sub assella dicitur que cum carnibus
glandulosis adimpletur in qua emunctorium
emunctorium cordis — cordis assignatur. Consequenter de membris
de brachio et manus magis dicitur quod
in tres magnas partes. Et in secundo de
utilitate capitulo secundo dividit una quidem
ulna. alia vero parvum brachium. alia
vero atrochita i. parva manus nominatur
et ipsam est habet tres superius iuncturas
quarum qualibet est cubitus et carpus ut de
de arteriis et venis — aliis est manifestum. De arteriis autem et
venis manus que inveniuntur in bra-
chiis similiter fit sermo propter tamen superius
dictum. Postquam enim ipse ramificando
de sub principiis ad sub assellas

ramificantur ibi ad duas partes quarum una
tendit ad partem exteriorem brachii et alia ad
interiorem. Illa vero que tendit exterius statim
ramificatur et unus ramus ascendit super
vertebras spatularum et ad caput alterius descendendo
ramificatur in duobus quorum unus di-
viditur per brachium exterius in multis partibus
et dicitur funis brachii. alter vero ramus des-
cendit per partem superiorem brachii et ma-
nifestatur in iunctura cubiti et vocatur
ibi cephalica. Et de illo loco descendit
ad manum et manifestatur inter pollicem et
cephalica — indicem. Et dicitur cephalica oculorum. Illa
autem pars que diversa erat i. sub ascellis
que tendit ad partem interiorem descendendo
basilica — manifestatur in iunctura cubiti. Et dicitur basi-
lica et de illo loco descendit ad manum
et manifestatur inter digitum medium et
salvatella — auricularem. Et dicitur salvatella. ab istis
duobus venis dictis quando sunt in iunctura
digiti cubiti manifestatur unus ramus com-
mediana — munis qui apparet in medio aliorum que dicitur media
sive corporalis. Sunt ergo in brachio
venarum quinque vene grosse et totius arterie
quarum inferior est periculosa propter cor-
magnum sanguinis fluxum plures enim
sunt alii rami de quibus propter corporis par-
de nervis — vitatem cyrurgicus non habet curare. De
nervis dicitur quod a nucha per spondiles
colli descenduntur ad brachia singula
in omnibus nobilis nervus. unus posterius alter
anterius. alter superius alter inferius qui
dividuntur per totum in parte texendo per
fundum corporis in motu eius magis lig-
cordas et ligamentum sensum et motum de-
musculi — ferunt brachiis unumque. Musculi enim nervis
dictis et carne et panniculis efficiuntur
quarum plures et magis vero in adiutorio
movent manum parvam et quidem in manu
movent digitos. Quorum corde nimo
se sunt manifestant ut superius dictum fuit
et denudatur a carne ad tres digitos
prope iuncturam quod si volvuntur magnum
periculum inferunt. Que enim in brachio
multa ligamenta que de ossibus descen-
dunt et per texturam per iuncturas et cum
cordis amplificantur tenent eas li-
ulne seu adiutorium — gates quarum incisio est dampnosa. Ultimo
de ossibus secundum divisionem dictam manus
magne est dicendum. In prima parte que dicitur
ulna sive adiutorium est unum solum

os medullosum et est ab utraque parte rotundum
superior rotunditas que est unica sola magna
pixida sive fovea spatule et constituit
iuncturam humeralem. In fine rotun
e duplex in medio autem est pinguis quasi
ac si esset polilla duarum partium unde similis est
rote cum quibus hauriuntur aque et
apte inferior est quedam concavitas in qua
recipitur caput scilicet adiutarium po
tatum maior fossum tempore extensionis bra
chii. Ita quod ille rotunditates ingrediuntur
concavitates facilius tempore extensionis et
plicationis brachii et faciunt cubitale
iuncturam in qua incipit brachium
primum quod est secunda pars dicta. In quo sunt duo
ossa focilia dicta scilicet maius quod est inferius
longius aliud superius adiutorione breviatum
quod dicitur est et tendit usque digitum medium
secundo extra unam eminentiam gibbosam
ad modum cavillere. Aliud vero est superius
et tendit a plicatura digiti cubiti usque
ad manum usque pollicem ac si esset velle
addere in ipsum. Et in utroque capite ipsorum
sunt fovee recipientes rotunditates usque
cubitum recipiunt rotunditates concavitates
adiutorii cum additamento breviato dicto cu
biti. Et usque manum rotunditates ossium
manus et sunt concavitates ambe et integre
secundum iuncturis et est medium contrahentium et
distrahentium ut contineant inferius et inferiores
et ubi terminantur ista duo focilia et
coniunguntur cum ossibus manus fit iun
tura rasceta et incipit ipsa manus. In qua sunt
tres acies ossium et ungium in fibra
cum suis ossibus rotundis cum foveis
superiorum. In prima acie sunt ossa que
adduo facilius quia est desuper tenens
locum unius ossis. In secunda acie sunt
quatuor. Et in superiori est proximus pena
manus firmatur primum os pollicis. Et ossa
istarum duarum acierum sunt ita. In tertia
acie sunt quatuor ossa magis longa quam
alia. Prima duarum acierum dicitur ra
cheta aut carpus. Alia dicitur pecten
aut metacarpus. Et post ea sequuntur
digiti. Et in quolibet sunt tria ossa. Et
ipsa sunt quindecim. Sunt ergo 17 digitorum
et 10 manus et duo in brachia magno
seu manum magna sunt. Et ergo ossa
sicut apparet mihi primum eorum membrorum
Restat videre de casibus que in eis
possunt accidere multe ut apostemata vulnera
dislocationes fracture palisies ipsius
et anathomia videre potest quod in
cisiones deinde sicud secundum longum

et rugationem quia ita incedunt inguli
videre est potest quod multum istorum iun
turas difficilior ad dislocandum et ad
reducendum est cubitalis facilior hu
meralis mediocris manualis. Po
test esse unde prius ad quem magis prompt
te sit dislocatio potest est considerare
ratio quod in palisibus istorum membrorum
remedia debent applicari circa spon
diles colli quia ab illis derivantur eius
neruu. Capitulum primum de anathomia per
Pectoris sive toris et partium eius
P thoracis arca est membrorum spiri
tualium. Et nota sunt in eo quedam partes
continentes et quedam contente. Partes conti
nentes sunt IIIIor cutis caro inguli ma
milla atque ossa. Contente sunt
octo cor pulmo panniculus ligamenta
unum vene et arterie meri sive yso
fagus. Carnalis sit cutis et caro satis
appareret. Sed de mamillis quia sunt super
carne videndum est quia quod ipse sunt conte
xte carne alba glandulosa spon
giosa et ex venis arteriis atque nervis
Et propter hoc habent colligantiam cum
corde epate cerebro atque cum me
bris generativis. De musculis lo
quendo loquendo breviter secundum Auicennam in
pectore sunt 80 aut 90 musculi quedam
eorum sunt coeuntes colli quedam humeris
et spatulis quedam sunt dyafragmatis
quedam vero sunt proprie thoracis quedam
costarum quedam dorsi. Ossa pectoris
sunt triplicia a parte anteriori sunt
septem et vocantur ossa thoracis sunt
multum cartillagiosa super quorum
primum a parte gule recipitur in prima parte
pars furcale superius dicta et de
subtus ipsorum in fontella apud
orificium stomaci est quoddam additamentum
multum cartillagiosum ensiforme
vocatum a parte posteriori versus dor
sum sunt 12 spondiles per quem transit
nucha aqua oritur 12 paria n
ervorum portantia sensum et motum
inguli superioribus. A parte laterum in
quolibet latere sunt 12 coste septem
scilicet vere et quinque false sive mendose
quia non sunt integre ut possunt circa
formam quilibet potest videre et hoc
sufficiat de partibus continentibus

Margin notes (left): ffocilia — karpus et rascheta — pecten metacarpus — 27 ossa sunt in tota manu

Margin notes (right): non bene de applicatione remedii ad spondiles colli in palisi manus — pectus thoracis — de mamillis — nota a quibus nervis propter diversi in omnibus locis membri ... partibus

Margin notes (facing page): Cor — Ossa cordis

De partibus contentis in spiritualibus venio facere an-
thomiam oportet quod incidas pectus secundum la-
tera et removeas partem anteriorem et caute
et supra mediastinum et apparebit tibi in
medio Quorum principalissimum est cor quod est
vite principium et fons caloris vero et sedes in
medio pectoris non declinando ad aliquam
partem nisi quantum Galienus. Secundo de utilitate est situatum
et intelligitur generaliter quod quantum ad partem
inferiorem vel mediam declinat ad partem
sinistram propter locum epatis quantum ad superiorem
ad dextram ut det locum arterie. Est enim
forma cordis ad modum pinee in usate eo
quod acuitas cordis capit usque inferiorem cor-
poris ad locum eius quod est retro usque superius
cordis substantia est dura quasi lacertosa unde habet
duos ventriculos dextrum et sinistrum et in
medio foveam ut dicit Galienus in quibus digeritur
sanguis grossus in ventriculis veniens ab
epate et efficitur subtilis et spiritualis qui
delegatur per venas arteriales ad universum
corpus primo ad alia membra principalia
ad cerebrum in quo digerendo suscipit aliam
naturam et efficitur animalis et ad epar et
efficitur naturalis et ad testiculos in quibus
efficitur generativus et ad omnia alia mem-
bra vivificanda et nutrienda. Est enim in
sanctuario omnium virtutum et corporis et anime
completum vinculum. Et postea duo sunt
orificia per dextrum ingreditur ramus ve-
ne ascendentis procedens ab epate sub
spacio et ab eodem ingreditur et una pars
que dicitur vena arterialis vadit ad nutriendum
pulmonem et residuum ascendendo ramificatur
in multis ramis usque ad extrema ut
superius dictum est. Et ab orificio sinistro egre-
ditur vena pulsatilis cuius una pars va-
dit ad pulmonem que dicitur venalis portans
capnosos vapores ad pulmonem et
ad aerem inducentes ad ipsum cor re-
frigerandum et alia ramificatur inferius
et superius sicut dictum est de aliis venis.
Et super ista orificia sunt tres pellicule
aperientes et claudentes ventrum sanguinis et spiritus
tempore convenienti. Et in ipso sunt due
auricule per quas ingreditur et regreditur aer
sibi preparatus a pulmone. Reperitur etiam in
eo os cartilaginosum ad firmandum et ro-
borandum ipsum cor. Est cooperitum a cap-
sula quadam forti panniculosa per circui-
tum a qua vocata ad quam descendit
una similis ad alia viscera inclusa. Ipsum
autem cor ligatur cum pulmone et susten-
tatur et firmatur per mediastinum. Ex quibus
apparet quod colligantia est cum ossibus mem-
brorum. Apparet etiam quod tante dignitatis

est quod longo tempore non sustinet parvas lesiones. Propter
ipsum cor ad refrigerandum volatizat pulmo
cuius substantia est mollis rara spongiosa atque
alba infra quam inseruntur cum plurima vasorum grana
scilicet ramus vene arterialis qui oritur ut dictum
est ex dextro ventriculo cordis et ramus
arterialis vene qui venit ex sinistro et cum
hiis ramis diversis et trachea arteria por-
tans sibi aerem propter cor. Sunt quedam vasa
dividuntur per totum pulmonem usque ad extrema.
Pulmo autem quinque habet lobos non ponas
duos in parte sinistra tres vero in dextra.
Retro pulmonem usque spondilem continuum
transsit meri sive ysofagus de quibus dictum
est supra. Et transit etiam vena grana ascen-
dens de qua dictum est infra ambo transeuntia per
ipsum dyafragma et transit etiam arteria ab or-
tu ascendens a corde et omnia ista cum
trachea faciunt unum truncum panniculis et
ligamentis fortibus et carne glandolosa
repletum usque ad gulam. Considerat in
pectore sunt tres panniculi. Primus est panniculus
qui ab intra tegit omnes costas qui
dicitur est pleura. Secundus est mediastinum
qui dividit totum clibanum in partem
dextram et sinistram. Tertius est dyafragma
qui dividit omnia spiritualia a nutritivis
et est compositus ex pleura et syfare et
panniculo cordoso in medio orto a nucha
a spondilibus sibi delegatus et ex partibus
extremis maxime mendosarum costarum. Ex quibus
apparet quod est medius cum operi est ad anhe-
litum et iuvamentum ad expulsionem superfluitatum
ut dicit Galienus. Capitulum septimum de anathomia
ventris et partium eius

Venter equivocatur ad
duo quorum est de primo primo accipitur
pro eo quod arabicus turslat appellat stoma-
chum est nigra turslatio dicitur meri sive
ysofagus in arabicus stomachus vero dicitur ven-
ter. Secundo accipitur pro tota regione nutri-
tivorum et accipitur hic. Ventrem quem incipias
secundo incidimus illa prout inquirimus
in aliis membris primo de positione et
situ eius generali et totali unde quod est
sub regione spiritualium membrorum depressa
positione et situ videtur quod pars eius
quam procordiale antiqui vocaverunt est
usque forcellam. Pars stomachalis ab hinc
usque ad tres digitos usque ad umbilicum
pars umbilicalis et sinuata ab umbilico
inferius ypocondria sunt a latere sub
costis ylia vero sunt duo. Istius partes
ventris et cuius anathomia non potest bene
videri nisi sicut dictum fuit superius

Cor

Ossa cordis

pulmo

pleura
mediastinum
dyafragma

yponidia

ventris operimentum secundum longum et transversum
Et ipsum sic apte condens ipsum per continens
et retinentes per continens sic apte anteclo-
minat et syfac apte secundum longitudinem
quoque renum et toto supposita ipsis
mirac realiter componitur ex quatuor scilicet ex
his cute pinguedine panniculo car-
noso et corde musculi a quibus procedit
corde. Syfac non est nisi unus panniculus
ab intra adherens ipsi mirach. Ex quibus
apparet differentia inter mirach et syphac. Per
contenta sunt 2. Primo est zirbus. Deinde
intestina post stomachus epar splen mesen-
terium atque renes et vesica et matrix
ducitur vel anthos anthrorum de quibus per
ordinem est prosequendum. Et primo de cute
pinguedine atque panniculo carnoso
notum est apud omnes. Musculi sunt in
ventre tam ad ipsum corroborandum et
iuvat iuvat alia membra ad suas super-
fluitates expellendas. Et sunt 8 ut habetur in
quarto de utilitate et 6° Tegni modo duo
longitudinales a clipeo stomachi procedentes
usque ad ossa pectinis. Duo latitudinales a
dorso super ventrem interserantur sic per me-
dium ventris ad angulos rectos. Et 4 ...
transversales quorum duo oriuntur a costis la-
teris dextri et tendunt ad sinistrum os
ancharum et pectinis. Et alii duo a
sinistris costis ad dextrum os decus-
sando sic per medium ventris ad for-
mam littere X. Elevatur autem et ab istis
quibus inglatis apparet syfac qui per yto-
nem dicitur a G. ... quod est tenue et tendo
qui extendens qui est panniculus ...
subtilis et durus ad hoc ut prohiberet
ne magis comprimerent membra naturalia et
ut posset dilatari et constringi ad naturam
aliorum membrorum et ne rumpatur facilius
et egrediatur contenta sicut accidit in herniis
et ut ligaret intestina dorso et iuvaret
membra ad expellendum expellenda
ordinatius. Et ita patet dispositio continen-
tium ipsius ventris. Ex quo manifestatur
quod dixit G. in 6° Tegni quod periculosiores
et difficiliores sunt vulneraciones et sanationes
circa medium ventris quam circa latera quia
ille partes sunt constrictiores et intestinorum
continentiores quam reliquis. Apparet etiam
quod in vulneribus ventris penetrantibus nisi
syfac suatur cum mirac bona incar-
natio non fiet. Quibus visis attendendum
est ad partes contentas intra ventrem. Ubi
primo occurrit zirbus quod omentum sive
epyplon dicitur a G. ab epi quod est supra

Margin: nota de apparatu syphac et mirach — syfac — nota de vulneribus ventris ... — zirbus omentum epiplon

et plon quod est eminens quia eminens super-
tantum qui est quidam panniculus involvens
et cooperiens stomachum et intestina ex
duabus tunicis densis et subtilibus sibi
invicem suppositis intextus venis arteriis
et venis et pinguedine non pauca con-
stans ad calefaciendum membra predicta de
quo habetur in 4° de utilitate capitulo 10°. Ex
quo est a pluribus quod secundum dorsum ipsius per y-
tones. Ex quibus apparet quod contingit
in vulneribus ventris de particula que fa-
cile alterat propter pinguedinem et quod
ligandum est et non incidendum timens
emorogiam secundum G. in Tegni loco pre-
allegato. Post vero quod intestina im-
pedunt incisionem anathomie aliorum
membrorum dicendum est de ipsis. Sunt enim in-
testina vasa duabus tunicis fabricata
ad perficiendum digestionem primam et ad
... reddendum ...
ipsum corpori mediantibus venis mesaraicis
et ad expellendum fecalem superflu-
itatem ordinata. Numerus intestinorum est
senarius licet omnia sunt continua sunt tamen
diversas formas et officia quibus dis-
tinguuntur videlicet tria gracilia et totidem
grossa que cathegorizat G. 4° de
utilitate capitulo 26. Primum quod per ventrem
est fistis vel portanarius sive duodenum
2um ieiunum 3um subtile 4um cecum
5um colon 6um rectum in
quo secundum fine sunt magis que recipit
superfluitates. Et ut melius videatur ana-
thomia incipiendum est ab ultimo intestino
quod vocatur rectum sive longaon et ut
feces non impediat ligetur ...
superiori in duobus locis et incidatur
in medio ligature et dimittetur ...
... descendendo ...
ylia ubi incipit intestinum colon
quod est cellulatum in quo feces
recipiunt formam suam et ...
latitudines in longum et declinat ...
ad renem sinistrum et ascendendo ...
ne revolvitur sic apte ...
dextrum stomachi sub penula ...
epatis ubi recipit quandam porcionem
cole que excitat ... ad expellendum
et revolvendo descendit ad renem
dextrum ad ... ubi incipit
monoculum sive cecum quod non videtur habere
nisi unum orificium licet habeat duos pal-
... ad invicem ...
... stomachi ... est
alius stomachus et est intestinum de uno bono
palmo et ... quod habet

Margin: Intestina — nota quod ... — numerus intestinorum — duodenum — primum illud ieiunum, 2um subtile, 3um cecum, ... colon, ... rectum — ... duodenum

ad inguina et quia non est bene ligatum in
continuis propterea ascendit in osseum et in
cituit et ab ipso dicitur ylion quod est in-
testinum gracile longum bene .l. ulnis bra-
chiatorum et revolutum multum circa ylia
et dorsum. Post hoc autem invenies intestinum
ieiunum a vacuitate sic dictum cui multe meseraice
venarum et apparent colore declinate in
ipsum et portanarum est ita nominatum.
Cum continuatur duodeno quia eius longitudo
est 12 digitorum. Portanarum est vocatum
ab officio quia est porta inferior stomachi sicut
meri superior. Quod in hiis videre potes
in panniculis intestinorum invenies clisteres
et loca ubi debent applicari remedia
que in colica a parte anteriori et circa partem
dextram et sinistram. In yliaca circa latera
est quod volvuntur intestinorum gracilium non
... quia panniculosiora grossiorum autem
aliqualiter quia carnosiora. Et ut melius
videas alia bene eleva usque portanarum
et invenies ut supra scripsi et
considerans intestina. Et videat si nisi
primo meseraicas quod non est aliud quam
extremitates venarum meseraicarum in ma-
ximam curvitatem ... de vena dicta por-
ta ... ad intestina et cooperta et per-
muta de panniculis et ligamentis
... intestina cum dorso plena de
pinguedine et carne glandulosa dicta
... videbis separatum
testiculo et ipsa ... visus videtur anteriori
stomachi. Stomachus seu venter est orga-
num digestionis primo ... gracilis
cum sit in fronte sub ... digito
... et ob stomachi ...
... in masticando aliquid ... digestio-
nem deficit meri seu ysofagus a parte
superiori adducendum cibum eidem
et intestina cum meseraicis ad expel-
lendum noxia et distribuendum utilia
digesta et ... in eo. Est enim
velut ... alicuius totius com-
... constitutus secundum
... de utilitate ... primo. Et licet in
medio sub ... sit positus tamen
... superior ipsius modicum de-
clinat ad sinistram usque spondile
12 ubi terminatur dyafragma inferior
vero ad dextram. Circa autem eius est dige-
rere caliditate ... carnositatis
suum sicut dixi. Circumstat et caliditatibus
aliis adiutus a vicinis sicut
... epar a dextris cum ... de
super cum suis lobis seu digitis cale-

dilatatibus. Est splen a sinistris sursum saliens
cum sua pinguedine et venis cum ... sibi me-
lancoliam ad excitandum appetitum ma-
... et de super ... ipsum cum ... sicut
... Et ... ad sentiendum ...
usque superiorem partem ... diversa
... a parte dorsi venas ... et ...
descendens 12 multa ligamenta cum quibus ...
... spondilibus ... Et ita patet ...
... colligantia. Situs autem ...
... de meri est ... duabus
tunicis carnosa ... ab ... nervosa ... ab
intra cum villis longitudinalibus ad attra-
hendum cum ... ad retinendum la-
titudinalibus ad expellendum. Forma
ipsius et figura est rotunda ob longa
ad modum cucurbite ... totaliter ca-
rendo quod orificia ... sunt altiora ...
... ipsius ad hoc quod non fiat contentorum
... i ... Quantitas sua ma-
nifesta est ... tenet duos aut 3
... Situs eius patet
... invenias ...
per anteriorem quia remedia posita superius
possunt ... a parte spondili 12 et
a parte anteriori de fourcella usque ad
umbilicum ... Consequenter dicendum est
de epate. Epar est organum digestionis
... in dextro latere
sub costis falsis collocatum forma habet
lunare gibbosam usque costas concavum
vero usque stomachum cum quinque lobis seu pe-
nnulis ad modum manus desuper ipsum
stomachum comprehendentibus. Epar sicut et alia
viscera habet panniculum ipsum cooperientem
ad quem ... sensus pervenit ...
... cum epar cum panniculo suo ligatur
cum dyafragmate et per ... cum superioribus
fortibus ligamentis et cum dorso et stomacho
et intestinis. Et habet colligantiam cum
eis et cum corde et renibus atque etiam
cum testiculis et cum omnibus membris. Substantia
epatis est rubea carnosa sicut ...
sanguis coagulatus in ... per totum
... venis et arteriis ... Epar
vero licet sit ex multis compositum ... in ...
simpliciter particulariter carne ... quod est
sanguinativa et venarum principium ...
... dicit ... in secundo de virtutibus natura-
libus capitulo ultimo et ... de utilitate capitulo
v. Sicut ... in ... per ...
... sunt tres ... quod ...
et epate per ... sunt 3 ... et
due ... et una ... cum
... ad alios ... massa
sanguinaria ...
... naturales et
... ut in ... de elementis

duces humores i epate et chilo nat[illegible] q nales q no nales

de mutatio est complete. Isti g° humores
qui i epate et chilo ut dcm e generat
sut du^ces. Quidam sut nales a nalitate
mittere dcti, quidam no nales. Nales
cu sagne mittunt ad vniusu corpus gnan
dm et nutriendu. No nales segregant
et mittunt ad loca destinata ppt iuuamta
aliq aut expellunt a corpe, ut mittunt
veluti colera ad cistu fellis, melia ad sple
ne, fla aduentuas superfluitas aquosa
ad renes ad vesica. Et expellunt a cor
pe et vadunt cu sagne et aliquoties pu
trescunt et faciunt febres, aliqui expellunt
ad cute et resoluunt insensibiliter aut se
sibiliter p sudore aut p scabie aut p
pustulaciones sive apostemes. Sunt g°
iiiior humores nales et iiiior no nales.

iiiior humores mittu[illegible] ad [illegible] dicuntur no nales

iiiior sunt [illegible] cola melia fla et vrina dicu sut no nales [illegible] vadut cu sagne [illegible]

Et aquositas qua antiqui nominant sag
uine flegma coleram meliam. Que in
epate generati distribuunt p istu modu
a gibbo epatis exit vena dicta por
ta q pta i nimis ablibus venis inu
rayces i plantis i sto et in testinis at
tingunt et portant epati tota sumositate
chili et ipa cu radicibus suis cu dis
tribuit p totu epar a gibbo vo eius
epatis exiunt vena dicta grama sive
kilis que est cu radicibus suis ob via bus
aliis exhibit sagne generatu in eo et
ipa ramificando ad superiora et inferi
ut superius dcm fuit distribuit et portat
ipm sam ad vniusum corpus nutriendu
vbi digo perficiut tria et quarta. Ab ipo
est epate exiunt ipe vene et colla
portans superfluitates digestionis dicta ad loca
ipa q ducunt. Ex quibus pz atq po
sita et colligata et alia q inveniunt
in epate sic in aliis membris. Restat
de egritudinibus dicere. Epar secundum q videtur
pt pati multas egritudines, ex quibus le
dit sagnacio q e atq eius ipa et fit
catheorchia et ydropis vel ydropis e
error digestiue i epate ut m. G. in sedo
de cibis et 6° de egritu et sinthomate. Apparet
est q dicit q medicina epatis debet
applicari in dextro late et quanto eius
sedam debet habere aliqua simplicitate. Post
anthomiam epatis dcm e de pticulis
ad q mandant superfluitates iam in eo
ut dcm e generate. Est p° de cistifelle
Cistifellis e quedam bursa sive ve
sica paruetans posita in cauitate
epatis circa media penula vel lobu
ad recipiendu superfluitate coleram

vena dicta porta

vena dicta kylis

Tria et quarta digestio perficiuntur

Catheorchia et ydropis

Cistifellis

que generat in eo ordinatam. Et hec habet
bursa habet duo orificia sive colla vnita
ad aliqua distancia sedm iuuamentu pri
digestionis usq medium epatis ad recipiendu
coleram, alteru ad fundum stomachi et ad intes
tina ad mundandu et expellendu coleram
ad ipa propter vtilitates dictas. Ex quibus
apparet situs et locus atq substantia forma ptes
et colligancie. Cistifelle potest videre q
continetur in ea tenet forte vnum vitreum
plenum potest esse q accidat q pt pati
opilaciones et in colli eius et propter hec q
i eo tunc colera no attrahitur neq expellit
sed remanet cum sanguine et tribuat vrinam
et totum corpus, quia in ipsis defendunt iu
uamenta q faciunt in illis membris ad
que delegabatur et generat acuta mala
sicut G. in 6° de egritudine et sinthomate et
li interiorum. Splen e receptorium super
fluitatis melice in epate generate in pte
sinistra subsequalis amplexans stom
ordinatum. Cuius substantia e rara spongiosa
nigror q epatis figura habet oblongam
q quadrangulam et strictam. Et ligatur
per paniculum suum i costis secundum gibbum
eius et secundum concauum cum ipso stomacho et zir
bo. Splen duos habet meatus p vnum
trahit ab epate superfluitate dictam p
aliud demandat ipam ad stomachum propter
iuuamenta dicta. Splen multas pt pati
egritudines propter ipsius debilitates et opi
lationes propter materiam dictam q si ab
hiis pati defectum mundandi epar
corpus efficitur tenue et discoloratum
Si defectum mittendi ad stomachum leditur ap
petitus prout hec leguntur ubi supra.
Colones continentur in eo no sunt ita
periculose sicut sunt i epate. Sorores me
dicinas suffinet splen quam epar prout
ipa ipe p ventrem medicatur circa
latus sinistrum prout dicit G. 13 terapeutice.
Renes sunt particule ad mundandum
sagne a superfluitate aquosa ordinati
Et sunt duo vnus a dextris ipe epar
alius a sinistris bassius alto. Substantia
ipsorum e carnosa dura. Ipa vero in
forma sunt rotundi velut omni con
pressu et habet intus concauitates in quibus
recipitur q ab eis attrahitur. In quolibet
ipsorum sunt duo colla p vnum attrahit
aquositatem a vene kyli et p quas
epe p aliud ipam aquositate dictam
vrinam transmittit ad vesicam. Ad
renes veniunt vene et arterie et
inm ex quibus fit paniculus ipsorum

Splen

Renes

Primi

Renes ligantur ad dorsum. Renes sunt prope
medium compassati aliquantulum. Retro renes
inter spondiles sunt lumbi per quos ipsi ia-
cent tamquam in corpore culcitis. Inter ambos
renes supra spondiles transeunt vena ky-
lis et aorta ad membra inferiora a quibus
renibus statim de ipsis oriuntur vasa sper-
matica de quibus dicetur infra. Renes
patiuntur multas egritudines precipue opi-
lationes et lapides. Modum incidendi videre
difficile undique. Cum quid visis
per omnia abice corrupto sto si debet
fieri anathomia membrorum superiorum et
renibus ad videndum anathomiam inferiorum
et tunc minuas et subtilius spondilum in
speciales et invenies eos quibus complexionales
alios per quos descendunt quemadmodum pia nucorum
a nucha ad unum ventrem et ad
pedes coxarum atque pedum magnorum

Capitulum septimum de anathomia ancharum et

Post anchas hec intelligi partium eius
gnum per inferioris ventris asu-
mentes usque ad coxas et veniam
ruarum pes sunt plures. Quedam
sunt continentes, quedam contente. Quedam
continentes procedens. Primo continentes sunt mir-
rach et siphac atque zirbus et ossa. Pro
contente sunt vesica vasa spermatica
matrix in mulieribus longaon siue rectum
intestinum. Item vene et arterie in
fundo descendentes per colium procedentes
sunt dividuntur testiculi atque virga in-
guinis pytenoidem nates et inguina ad
coxam descendentes de quibus per ordinem
est dicendum. De partibus continentibus quantum ad mir-
rach et syphac et zirbum in superiori
parte satis sunt dictum. Consequitur ad ossa
ita est procedendum. In anchis inve-
niuntur duo modi ossium. Primo sunt a parte
dorsi tres ad quatuor spondiles ossis sacri
et duo vel tria cartillaginosa ossis caude
quorum primum ossis sacri est valde grossum
et sequentia procedunt diminuendo usque
ad finem dorsi. Foramina unde pro-
cedunt nervi sunt ante et non late ut in
aliis ossibus dorsi. A parte laterum sunt
duo ossa magna in quorum latere unum et
coniungitur cum illo magno spondili
ossis sacri aplgitur et anterius in pectine
coniuncto ab pectine. Ita quod illa ossa
sunt lata a parte yliorum aliqui vocant
ylia siue ossa yliorum. In medio ipsorum

a parte extra sunt concavitates dicte pyx-
ides in quibus recipiuntur vertebra ossium
coxarum et ibidem statim usque per ... est
in quolibet magnum foramen de quo
dicetur in de utilitate capitulo 9. In medio
capitis coxe et ossium pubis interim
sunt sicut foramen magnum et semita
per quam descendunt nervi et magis
vene et arterie que descendunt femorum superius.
Que sunt a parte pectinis structa ad
modum branchee in pectine seu
pecteno. Et licet realiter sit unum os tres
tamen habet nominationes et ideo illa ossa dicuntur
ab aliquibus scilicet os ylii a parte superiori
os pectinis sive pubis a parte anteriori
os femoris in medio. Contentis partibus
tentis primum quod oritur est vesica que est
susceptorium quoddam velut vesiculis
sive sanguis superfluitatis urinam a re-
nibus cum fistulate. Cuius substantia est
panniculosa fortis composita ex duobus pan-
niculis. Forma ipsius est rotunda
... qui de uno pulcherie. Cuius
... est ... sub pectine. In ipsam
enim implantantur duo meatus longi
descendentes de renibus qui in porri
porrides appellantur ingredientes per
latera ipsius dyagonaliter portantes
urinam ab ipsis renibus. Est et in
ipsa collum carnosum cum musculis clau-
dentibus et aperientibus procedens de
ipsa reflexibiliter transiens per pyrineum
usque ad virgam in viris, in mulieribus
sine reflexione usque ad duos ...
... usque infra vulvam per quam
expellitur extra urinam. Ex quibus
apparet ... sed ... retro ... in
... in aliis membris. Apparet etiam
quod ... est ad opilationes propter collum
et ad lapides propter urinam ...
quam suscipit et retinet ab ipsa
... generandi ... Ipsa est
... collo et extra ...
pyrinei ... lapides
ut dicetur in incisionibus. Vasa sper-
matica sunt quedam vene que oriuntur
inter venas a vena kylis et ab
orthi descendentes portantes sanguinem
ad testiculos ... in mulieribus
in quibus per ... digone efficitur
sperma. Sperma autem est semen in gene-
ratione ...
contra ... testiculi corpus sunt extra

vesica

porroitides

vasa spermatica

vene ab orthi et kylis

quid sit sperma

in mulieribus remanent intra quia intra
sunt testiculi mulieris ut dicetur. Ex quibus
apparet quod propter situm istorum vasorum sperma
sapit naturam cordis epatis et renum
et per venas que sunt delatores a cerebro
descendunt ad testiculos cerebrum in hoc
coitu debilitatur et per consequens totum corpus
Sperma quod generatur descendit a toto
corpore non quidem mole sed vigore
ut dignus tenet contemplator. Conse-
quenter quia mulieris dicetur in matrice
est enim matrix ager generationis humane
et per consequens organum susceptivum. Cuius
situs est inter vesicam et longaonem.
Substantia eius est panniculosa cum duabus
tunicis. Forma eius est rotunda cum
duobus cornibus seu brachiis ubi cellu-
late capitis que sunt pro testiculis
in parte superiori plantatis. Recepte vero
anterior habet canale aptum est et
velut virga reversata aut intus
posita in ventre de utilitate propter hoc enim
super duo brachia cellulata cum
testiculis velut testiculorum bursa
hoc ventre rotem in medio velut
pro pellicules hoc collum musculosum con-
tinuatum velut virga hoc est vulva
velut balanum et mitram hoc est
tentiginem velut preputium hoc est
longitudine velut virga de ubi g. di-
gitorum. Et licet non habeat nisi duos
sinus seu concavitates maiores ad
modum maxillarum hoc tamen quilibet illorum
triplex cellulata et una in medio
ita quod sunt numerum septem in ea
reperiuntur receptacula. Colligatur
hoc cum cerebro corde epate et stomacho et
ligatur cum dorso. Inter ipsam et ma-
millas continuantur vene lactales
et menstruales propter quod dicebat Galenus
ubi est quod ypocras dicebat lac menstruum
decoctum vel digestum ideo propter hoc non
contingit mensa bene fieri et lactare
simul. Egritudines matricis sunt multe
a quibus medendi per pessaria ab ipsam
inponit et hoc de matrice. Subtus
autem procedit particulas longaon sive
rectum intestinum quod dicum fuit supra
in anatomia intestinorum invenitur qui
est receptivum superfluitatis digestorum
Forma eius est panniculare ut
aliorum intestinorum. longitudo ipsius
est unius palme usque ad que venies
directe super ossa caude recipiendo
suo iuvamento in fine anus ubi sunt
sunt duo musculi aperientes et claudentes
ipsum. Et ibi applicantur quedam vene
narum que emoroydales appellantur. Col-
ligatum magnum hoc cum vesica et eo
in egritudinibus sic comparatur. Deinde elevata
eo longaone poteris videre venas et arterias
et nervos quod ramificantur et ad partes in-
feriores delegantur. Deinde ubi egritudinibus pro-
cedentibus. Post videas de anchyno et
osse. circa que videnda sunt duo. Post continua
et contenta. Continentia sunt tot quot superius
sunt dicta invenientur quod ab illis que istorum
oriuntur a nucha inmediate. a sifac sive
siphac contentis procedunt super omnes partes
existentes. Cuius primus dico quod est pars
anchyni quia duplicatus sifac vel osseum
seu testiculorum bursa. Post contente sunt
3 scilicet primo sunt testes que sunt organa prin-
cipalia generationis humane. In ipsis enim perficitur
sperma. Quorum substantia est carnosa glandulosa
et alba. Deinde sunt vasa spermatica
superius dicta venerea que sunt duorum scilicet
delatoria et expulsoria. Portatoria sunt
vena et arteria que dicta sunt oriuntur a vena
kyli et ab aorti. Expellentia sunt que
ascendunt iuxta collum vesice et appellatur
sperma i. seminis virge. Et hoc hoc est unius
suspensorium et sensitivum quod descendit
ad testiculos. Sed ergo inciso anchyno
et bursa incide corpus dictum ex quibus
apparet quod usque inguinem i. inmiace et
sifac deinde est est seminis per unde
descendit a superius tamen corpus dictum scilicet
vena et arteria delatoria et unum et est
iuxta collum vesice ad radicem virge a
quibus per quod ascendit et expellitur
sperma i. canali virge. apparet etiam quod quod
seminis usque inguinem delatatur. Post vas
circa superiora ut prius intestina prius
posita et descende in anchyno et osse
et facere rupturam seu crepaturas. Et
ad nostra est hic duorum sanatio in
fine dicetur. Consequenter de hoc est de virga
est enim virga agricultor naturalis humane. Eo
sequitur via urine. Cuius substantia est
autem neque ... venis arteriis
nervis et ... ligamentis. Situatur et
plantatur super os pectinis. ligamenta ve-
niunt ab osse pectinis et ad nervos sibi
vene arterie autem tamen nervus a superioribus
sibi deducuntur. In ipsa enim sunt duo
canales aut tria principales seminis
et et urine finis virge vocatur bala-
num seminis ... preputium
...o virge ... de ... digitorum

cum grossitudine mediata esse dicitur propter leviu
et malum eius qui eius pyneum est illud quod a
rabicis dicitur pyronecum vocatur est dicitur longum mi
amen et pendendum in qua sunt que est quedam
situata quam sequitur brevise et inque hucaron
inguinum sub capite emunctoria coxe
ordinate / nates sunt carnes grosse mu
sculose super ossa femorum ordinate / pro
de anchis et ab alieis descendit nigri
corde et ligamenta moventia et ligantia
coxa et tybiam magnam cum ipsis anchis
Anothomia ossium anchiorum tibiarum seu pe
Pes magnus sive tibia grandis mynorum
cum sua durat a uncta sive usque ad
extima articulorum est quod particule tras
pedis sive tibie conveniunt in aliis cum
particulis manus magis ut est deducitur de
predicto de utilitate particularum iste pes magnus sive
tibia dividitur in tres partes ut superius manus
sunt divisa una dicitur pes magnus pedis
seu tibie dicitur coxa alia parva tibia /
tertia vero pes parvus / unde est quod greca translatio
vocat crus quod arabice vocat coxam
et tibiam quod vocat crus sed de nominibus non
est curandum dictaque quod res sit eadem
diversi propter tamen / pes magnus cum ordinatione
suis corporis ut manus magna continente
tamen venis arteriis nervis et nigris
tendinibus colligationibus atque ossibus
de quibus per ordinem est videndum / de cute
et carne quibus sunt superius sunt satis
dictum / de venis et arteriis autem in
simul fiat sermo propter tamen superius alle
gatum / postquam ergo vene ramificando
de sursum partibus descenderunt in ultimo
spondilo dividuntur in duabus partibus
quarum una tendit ad dextram altera
ad sinistram coxam et ibi dividitur in
duos ramos magnos et unus tendit
ad partem exteriorem / alter ad interiorem est
ramificando descendit per tibiam ad
cavillas et ad pedes et constituunt
que vocat commune flomas propter parvas
deviatas sed sophene vena sub cavilla
exteriori poplitica sub poplite sciatica
vocatur inter digitum parvum et sequentem
sed ergo in tibiis vene magnum vene ma
et grosse quam maxime fluxum et pendes
in illis in[illegible] sunt plures aliis sunt
ramis de quibus cyrurgici non curant nul
tum sciatica de venis pedum dicitur similiter
quod dicuntur significantur a venis manuum
multum est quod sunt ipse omnes a spon

dilibus ultimis renum et ossis sacri et
maior pars transit per foramine ossibus se
mobus et descendit ad nigros pe
plures / sunt compositi quarum cum quibus
et cordis movebunt nervi descendentibus
in anchis et applicantur ossi coxe
efficiuntur nigri magni qui sunt super
coxam movent genu et tibiam / sunt
nigri super tibiam movent pedem
in cavilla / sunt nigri pedum move
[illegible] eodem modo sicut sunt dicti de ma
nibus super quos alique reputent sciatica
opera cyrurgie non multum vadicte
[illegible] est absumpta quod dicti sunt
superius quod secundum formam nigrorum
[illegible] nervi sunt [illegible]
valde / colligantes sive ligamenta
magis et grossa descendunt per totam
tibiam et manum valde sunt in
genua et genu et super calcaneum
et [illegible] et sola pedis [illegible]
pedis est ligamentosa / ratio de ossibus
secundum divisionem dictam magni pe
dis vel tibie est dicendum / in prima parte
que dicitur coxa est unum solum os magnum
medullosum et est ab utraque parte ro
tundum superior rotunditas que est una
sola dicitur vertebra quam dicitur illa acetabulum
quod recipitur in pyxide ossis anche
et est aliquantulum gibbosa versus ex
terius / in parte non inferiori usque genu
sunt due rotunditates que recipiuntur et
volvuntur in duabus concavitatibus que
sunt in focili maiori tibie / sunt super
est quoddam os rotundum latum quod dicitur pa
tella genu / et ita perficitur iunctura
genu / deinde sequitur tibia et in illa tibia
sunt duo ossa dicta focilia manus
est a parte anteriori et domestica que
facit anteriorem tibie descendendo de ge
nu usque ad pedem faciendo cavillam
interiorem / minus est a parte exteriori et
silvestri descendendo de sub genu
parum usque in plantam usque ad pe
dem ibi iungendo se cum alio foci
li faciendo cavillam exteriorem / minus otium
dicit avicenna de saliceto et scelator
cius lanfrancus / male est qui
non vidit testimonium veritatis pro
pter formam istorum focilium / apparet
quod maius habet duas concavitates
ipsum genu in quibus recipiuntur ro
tunditates coxe quod minus non pervenit
ad iuncturam sed in planta ut dictum

De apostematibus quorum sanguis fluit ad ... sic ... et fit apostema / quorum tota ... quorum fluit ...
... et ... et dolore ... venarum ... flegma et calore ... / Si ... coagulatur ... et flegma et mollitie ... / Si ... et ... colore ... et ...
... et tumore magno / Si contra ... humiditas ... et ...
... a calore / ... ... frigiditas ... fit flegmon ... apostemata / ...
... in ... ... et ... sit ... plantis ... et ... et ...

est et iacet ... de subtus ... parte
exteriori. Et ideo ... usque pedem
... ad maiorem fortitudinem faciunt
ambo unam gravitatem ... in qua
recipit primum os pedis. In pede
sunt tres acies ossium. In prima acie sunt
... ossa in ... rotunditate ... aggregata
... et cahab arabice. Greci autem
... et que ... ad modum nodi ... rotunditate
... ex parte superiori rotunditate
similis ... fortior et ibi ... pes
in alia rotunditate similis ... gravitas ossis
navicularis. Post ... in
... usque pede et os naviculare
... navis gravata ... parte
inferiori parte ... recipit rotunditatem
cahab. In alia rotunditate sunt
secunde aciei ossium pedis. Sub qua autem
ista duo ossa est calcaneus ... cum
forma calcanei magis firmatur totus
pes et ... usque posterius ... liga
menta que in ipso in plantam. Post
naviculare in ... est secunda acies
ossium pedis in qua sunt ... ossa satis
... et ... dicitur ... a
parte exteriori ... articulum et
sunt rotunda usque naviculare et ...
usque tertiam aciem. In tertia acie sunt quinque
ossa satis longa ... et ... cia
... que sunt quinque ... quibus ...
ossa excepto pollice qui non habet ...
duo habet enim pes tarsum methatarsum
et pecten sicut et manus pua. Sunt ergo
in pede ... 26 ossa. Et in toto pede
magis seu tibia 30. Ex quibus patet
considerare ... modum disloca
tionis et frangendi. Et per quem modum redu
cendi. Videre patet ... que in ...
... ad dislocandum
et reducendum est quam pedis ...
... a ...
... et deus sit adiutor ...

Incipit tractatus secundus qui est de apos
tematibus ... et pustulis. In quo sunt
due doctrine. Doctrina prima est de apos
tematibus pustulis et ...
in ... membris simplicibus. Doc
trina secunda in speciali ... in ... me
mbris compositis. Prima doctrina quinque
habet capitula. Capitulum primum est ... de
apostematibus pustulis et ...

Apostema penes essentialia
diffinitur ... in ... de egritu
dine et simptomate. Et ... in
suo canone libro primo ...

est egritudo ... composita ... morborum
... magnitudine aggregata. Ista autem dif
finitio ... secundum ...
et albertum bonorum ...
... differentia in ... constituit
et ... alio facit ... differentia. Post
enim in ea egritudo ... reliqua ...
... aliorum morborum compositorum ...
... ubi ... descendit ...
... patet ... magis ...
aggregata manifestatur ad ... ad
intellectum ... aliquid corporis quod
accidit corporibus ...
... vocabulo tumor et ...
... qui noret ...
... de ...
...
... pes magnitudine descendit ...
ab eo quod ... puta ... a
... forte ... magis ...
... mala ... consequitur ...
... et tenet ...
... membrorum a sua naturali qua
litate ... de ... arabice
... quod ...
...
... desperationem
... halyabbas octo
... libri sui de regali
dispositione ... tumor ...
nam ... aliqua repletus et
distendens est aggregata. Et tumor sic est
magnum ... sic ...
... libro ... dicatur
morbus ... et organicis
quo ...
...
...
de ... ad ...
... sufficit ...
quod tumor ...
... elevatio ... sic
... ut dicit ...
...
... nam ad ... tumorem naturalem
capitis ventris et ...
aliquam materiam superflua puta humorem
vel reducibilis ad humorem. Enim aggregata
... tumorem ... in
dislocationibus et fracturis in quibus non
sunt humores ... ossa elevata replens
et distendens ... mala
... et ... in unum
aggregata. Ex quibus apparet quod satis
simpliciter modum ...
... et ... aggregata

[illegible]

Differentia secundo quod est tumor aut inflacio seu ingrossacio quedam facta in membro vltra formam naturalem, apostema in hac significacione et diuersitate ratione quod sumuntur ex parte rei quedam a materia, quedam ab accidentibus, quedam a membris, quedam vero a causis efficientibus. Secundum autem assignat auctor primam diuisionem apostematum quedam sunt magna, alia parua. Apostemata magna secundum galienum in detectionibus quorum sunt magni tumoris flegmon et quedam carnosi sunt parui siue tenues. Apostemata parua secundum auicennam sunt eminencie et pustule paruae bothoales et cute apparentes. Alia autem sumuntur diuisio primo quia ponit per ante diuisionem. Secundo auctor sequitur eum quod omne apostema aut est calidum aut non calidum, loquendo de calido proprie essencialiter et relatiue ut dicetur. Non autem large sicut per pustulam dicebat. Auctor calidum est sanguineum et colericum, non calidum flegmaticum et melancolicum et ventosum et aquosum quod reducuntur ad ista. Sepe certificando magister fecit de ratione apostematum dicere quod apostemata quedam sunt ex humoribus naturalibus, quedam ex non naturalibus simpliciter et quantitate ut est dicendum intelligendo sane sed mediante quoniam accipiunt apostema per inquam vel per ablarge et sensibiliter, sepe loquitur. Illa quod sunt ex humoribus naturalibus dicuntur vera ipsa ita et uniformia apostemata eo quod in eis tumor quod est res sensibilior a posterioribus evidencius apparet. Alia autem sunt ex humoribus non naturalibus dicuntur non vera impropria incerta et difformia eo quod in eis mala qualitas seu mala morigeracio magis apparet quam tumor. Et secundum hoc magister dicit pustule vlcerosae seu corrosiue quam apostemata. Alia non sunt ad modum vnius humoris simplicia et simpliciter nomine nuncupantur. Alia non ad modum duorum vel plurium ut deserit colligens. Tercio doctor dicebat sensibiles quanta et quanto nomine est nuncupantur ut est dicendum. Et iterum doctor diuidit apostema materia propria quanta sequuntur duo [illegible] et quarto quod ipsa sunt de quinis materie ut de alia de facilitate et ideo principalissime et maiora in hoc de se. Deus dominus. Alia per alia verba posuit dicit apostema quedam sunt de materia non adusta neque corrupta. Quedam de adusta et corrupta. Et utriusque quedam est sanguinea, quedam colerica, quedam flegmatica, quedam melancolica, alia aquosa et ventosa simpliciter et compositae. Prima

dicebatur per modum secundum. Ioh. cum Jacobo male simpliciter. Secunda mala non additione distinguitur et mala morigeracione et absque dubio ita intelligit in secundo. Auicenna dixit quod apostema calida et quod continent ipsum tunc sunt a sanguine et colera laudabilibus. Et consequitur sanguinea ex laudabili grosso et subtili sanguine de quibus dixit sunt flegmone et erisipela sive vera et illa quia produnt primam ut dicitur sequendo. G. in secundo ad glauconem exposuit super locum. Et non per sequitur quod colerica laudabili quod ipsa et omnia alia sub sanguine comprehendit. Sanguinem autem ibi dicit doctor solum ex illaudabili et mordaci formicas et non herisipelas non nominauit. Et est de tunc vero de calido quod de non calido idem in venit sub sequente nec disposicio humorum aliter secundum rem saluatur vel dispositio sola est verbalis et non realis ut apparet de facto. Sunt vero apostemata quedam ex humoribus naturalibus quedam ex non naturalibus simpliciter et composite suo modo sub nominibus ut est dictum et dicetur. Ab accidentibus sumuntur diuisiones multe sicut quod multa in eis possunt apparere accidencia dolosa et maliciosa. A membris autem assumuntur diuisiones sicut ipse met G. in secundo ad glauconem, quedam sunt de oculo quod dicuntur obtalmie, quedam in collo squinancie, quedam de buboniis seu de emunctoriis, quedam in spiritualibus, quedam de nobilibus, quedam de innobilibus, quedam de sensibilibus, quedam de insensibilibus, quedam occurrunt de corpore pleno, quedam de non pleno et cetera generis. A causis efficientibus sumuntur diuisiones secundum Haly Abbas ubi supra quod sunt deriuacio et congestio, quedam extra, quedam sunt a causis intrinsecis, quedam ab extrinsecis. Recolligantur per se species et dicitur quod a talibus possunt medicatores sumere materia. Cause apostema contractas et puls[ulas] quedam sunt generales, quedam specialis. Generales sunt remma et congestio. Cause autem remmatis deriuacionis materie licet de fide de [illegible] et de [illegible] ligantur diffuse Haly Abbas. Ubi sit restringit ad sex vz ad membri expellentis fortitudinem ad suscipiendum

[illegible]

Et si timetur de fistula tunc fiat tenta de melle et [illegible] alius plumaceolus et ponatur et infundatur [illegible] repleto vel [illegible] de fistula [illegible] fiat in unguento et unguento [illegible] et apponatur [illegible] in confectis cum melle et superponatur.

Non apostemata flegmatica [illegible] nominibus [illegible] herisipila [illegible] et [illegible] sive sephiros pustule et [illegible]

debilitate ad materiam mittendam et me-
atuum parvam longitudinem et expel-
lendum strictura. Et ad membrum
suscipiens in inferiori loco est situatum.

Causa autem congestionis major est quam
cum virtus passiva membri in quo
est apostema non potest cibum quod ad ipsum
mittitur digerere propter cuius digestionem re-
manentes in eo superfluitates et pau-
latim augentur donec membrum re-
pleatur et extendatur, fitque de eo apostema
et secundum hoc ut dicit parumper materia [illegible]
[illegible] congeritur. Ex
quibus apparet quod de apostematibus quae fiunt
per viam derivationis est dare fieri et
[illegible] est ut assumitur [illegible] 13 capitulo po-
[illegible] indicationes [illegible] fieri
et natura materia antecedens quae fluit
secundum materiam quanta quae est fluxa et
[illegible] in loco. Apostemata vero con-
gesta non habent hoc sed [illegible] et fluxo
[illegible] reponuntur. [illegible] unde [illegible]
dispensatio sit declaratio [illegible]
si [illegible] calidum descendit in
singulis [illegible] artis et
[illegible] implentur et extenduntur.

Unde [illegible] usque ad [illegible]
et de [illegible] ad regiones priores [illegible]
quae sunt [illegible] et [illegible] et sit apostema
[illegible] quae [illegible] est [illegible] materia antecedens
[illegible] et [illegible] materia [illegible] in carne
et in hoc apparent [illegible] generales. Sed
[illegible] sunt [illegible] antecedens
et [illegible]. [illegible] sunt [illegible]
et [illegible] atque [illegible] [illegible]. Sed
antecedens sunt [illegible] [illegible] naturales
et non naturales. [illegible] secundum quod
[illegible] fuit [illegible] sunt [illegible] na-
turales et non naturales. Naturales sunt quae sunt
ex sanguine aut [illegible] aliquo naturali
sanguinis [illegible] et sunt materia [illegible]
[illegible] [illegible] naturales [illegible]
[illegible] a naturali [illegible] et [illegible]
[illegible] ad remo-
vendum [illegible] quod [illegible]
audire [illegible] ut sunt [illegible] et [illegible] san-
guinis [illegible] atque [illegible]
quae [illegible] sunt nominibus [illegible]
[illegible] nomine [illegible] a [illegible] san-
guinis vocantur. Massa autem arabi-
ce [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] allegatur Haly autem in [illegible]
[illegible] massam sanguinariam dicit [illegible]
sanguis solus est materia [illegible]
ille qui formaliter distinguitur ab

Unde differunt naturales a non naturalibus quia naturales [illegible]
et non [illegible] et rubent

aliis [illegible] ut dicebat [illegible] ille
de sancto [illegible] par non est [illegible]
[illegible] Johannes de sancto Ama-
do [illegible]. Non naturales vero sunt quae
sunt a sanguine separati et ipsius corporis ma-
teria non sunt apti ad nutriendum
[illegible] ad loca destinata
[illegible] aut [illegible] corporis
[illegible] apostemata [illegible]
pustulas et [illegible] de
[illegible] et aliquibus [illegible]
[illegible] et [illegible] non
naturalium [illegible] inde
[illegible] ab eis secundum [illegible] de colore
[illegible]. Humores naturales [illegible]
et [illegible] secundum [illegible] et [illegible] sunt
rubei non naturales vero non [illegible]
sed [illegible] et diversos habent colores
flavum album et nigrum ut [illegible] in
[illegible] evidentia in [illegible] et
[illegible] evidentius [illegible]
[illegible] clementis evidentissime de
[illegible] et in capitulis [illegible] sequentibus ipse
[illegible]. Ex quibus apparet
quod ex humoribus [illegible] sunt [illegible] species
apostematum [illegible] quod [illegible] nomine in [illegible]
ad glandulas [illegible] vocantur. [illegible] in
nominibus [illegible] herisipila [illegible] et sci-
rosi sive sephirosi. Ex non naturalibus
[illegible] species non [illegible] pustule
et [illegible] quae [illegible] nomine [illegible]
[illegible] et [illegible] et duo reduca-
bilia aquosa et ventosa. Et [illegible]
nomine apostematum simpliciter et compositorum in
[illegible] de quibus dicitur [illegible] nomine
[illegible] de [illegible] quae
sunt pustule et [illegible]. Pustule
enim sunt parva apostemata et [illegible]
[illegible] aut separate ad glandulas et
[illegible] seu [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] ut dicit Henricus [illegible]
ambo carnem et cutem quaedam non [illegible]
[illegible] non [illegible] quae [illegible]
in [illegible] sunt [illegible] apparebit. [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible]
et [illegible] ad [illegible] sunt dispositiones ille
in quibus [illegible] [illegible]
[illegible] nominibus [illegible] est [illegible]
in medio aliquam [illegible] seu
[illegible] quae [illegible] in [illegible]
[illegible] aut in [illegible]
[illegible] ad in aliquam [illegible]
similem [illegible] aut [illegible] aut
lapidibus seu [illegible] ut in glandulis

9

inveniuntur. Que quidem fiunt ab aliquo humore
non naturali motu a principio fluente ad corpus
sicut flegmate coadunato quibus velud
in aliquo sinu. Dicit autem quantitate apostematum
et pustularum fit materia quam in particula se
congregat et continuatur. Signum apostematis ex
in corporum principio ad quod artifices decla
ret [illegible] precia sunt. Verbi gratia cum
inveniuntur inflatio preter naturam ex aliqua
materia quodammodo ut reducitur in membro
coadunata ibi est apostema. Congregata
non sequitur per tumorem dolorem et calorem
secundum magis et minus congregata. Et vero
[illegible] sequitur per tumorem et [illegible] ma
la [illegible] secundum magis et minus est
declinata. Et hec magis calide dicuntur sic
respectu magis calidorum. Omnibus enim hec
medicinalis [illegible] ad aliquid in tertio tegni et
3o simplicium formatorum. Signum vero finis gla
rum apostematum et corporum in [illegible] libro
sequentibus dicens. Ex quibus [illegible] [illegible]
usque ad finem [illegible] accedens et donec
fiunt qualia sunt prius ut G. [illegible]
[illegible] consulebat. Et status secundum
[illegible] apostemata [illegible] finem
[illegible] plura corporum fiunt [illegible] precipue non
videntur esse [illegible]. Quare tamen ponentur
[illegible] ut [illegible] apostematum [illegible]
[illegible]. Apostemata in [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] analogia [illegible]
materiarum ut [illegible] de [illegible]
G. Apostemata quatuor habent tempora principium augmentum
statum et declinationem. Signum prin
cipii est non videt materiam [illegible]
[illegible]. Augmenti vero [illegible]
[illegible] augentur. Status vero [illegible]
[illegible] declinationis [illegible]
[illegible] minui vel [illegible]. Et hec dis
[illegible] tempora est ex parte essentie apostematum
[illegible] possunt [illegible] distingui ex
parte [illegible] et ex parte alterationis materie
[illegible] que [illegible] subalternatur [illegible] possent
tamen [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] secundum primum [illegible] principio [illegible]. Et [illegible]
[illegible] non [illegible] quod [illegible] [illegible]
ob [illegible]. Apostemata si non recedunt
terminantur per [illegible] resolutionem aut
per putrefactionem aut per induracionem. Et
secundum G. [illegible] inequali [illegible] que
per resolutionem est melior aliarum et illa
que per sanationem melior quam que per cor
ruptionem per putrefactionem [illegible] [illegible]
Signum quod apostema resolvitur est levitas
et carentia pulsationis. Signum quod saniatur

est dolor et pulsatio cum augmento cali
ditatis. Signum quod corrumpitur est nigredo
et lividitas. Signum quod petrificatur
est cum durities detinet fumum. Signum
quod recrescit subita diminutio [illegible]
[illegible] aut [illegible] ad quod
sequitur [illegible] mala. Iudicia
pustularum in capitulo ipsius dicens
Iudicia [illegible] sunt [illegible] [illegible]
[illegible] pulsationem aut du
ritiem prolongatam aut caliditatem et
dolorem augmentata quod [illegible] quod
apostema est in via ut fiat sanies et [illegible]
[illegible]. Cum autem videris levitatem
quandam et sedationem doloris et caloris
et quod caput acuatur et cum digito ap
prehendis in [illegible] et colorem ad
quandam albedinem declinare videbis
[illegible] sanie ibi esse. [illegible] post
2o amphorismorum [illegible] generationem saniei
magis accidunt dolor et [illegible] quam facta
sanie. Et in [illegible] sanie fit [illegible]
[illegible] quod secundum ypo. 6o amphorismorum
[illegible] non manifestatur [illegible]
[illegible] ipsius [illegible] loci et
saniei [illegible]. [illegible] secundum Avicennam
quod fit [illegible] membra nobilia et [illegible]
[illegible] et in membris [illegible] et venosis
et quod fiunt in membro nobili et calore natu
rali [illegible] et quod fiunt de materia [illegible]
[illegible] plana et non acuta
[illegible] est mala [illegible]
[illegible] indiget adiutorio in maturatione
et in [illegible] apertione. Que autem est
secundum diversitate ab ista est laudabilis
et non indiget magno adiutorio quia
cito maturatur et possunt sepe aperiri.
[illegible] timentur aliquotiens per
resolutionem [illegible] [illegible]
et a parte quod fit per naturam melior
est quam que [illegible] parte et quod per [illegible] quam
quod per ruptionem. [illegible] secundum Avicennam
quod per [illegible] quam parte [illegible] est
[illegible] et [illegible] et fistularum [illegible]
tamen cum non videbis [illegible]
non est [illegible] aliud iudicia sa
niei post [illegible] prognosticorum
[illegible] aut laudabilis quod alba est et
equalis per totum carens malo odore
quod vero est contraria pessima. Iudicia
aliorum [illegible] sunt [illegible] capitulis
[illegible] apostematum G. per
[illegible] per [illegible]

[illegible]

ab ipsis dispositionibus et a membrorum natura
et secundum generales indicationes videtur
quod ipse tractavit sub nomine flegmonis de apostematibus calidis et duobus naturalibus generatis
in 12 capitulo et de non veris et in
naturalibus hic sub 9 10 et 11 capitulo tractabitur de tota apostematum ordinatorum et non corruptorum quod quidem
est de se ut plurimum repletionis. Deinde
sub nomine corrugationum et pustularum de
non veris sanguineis corruptis et in
aliena natura generis indicationem nec
sumendo ab ipsa dispositione et a membrorum ut dictum est. Dispositio autem ipsa
continet quantitatem qualitatem et ubicationem que
tamen includuntur sub ea. Aliud enim
curatur magnum apostema aliud parvum aliud
aut durum et flexibile aliud compositum
et simplex aliud calidum aliud frigidum.
Natura vero membrorum indicat
quod aliud curatur apostema in carnosis partibus aliud in nervosis aliud in oculo
aliud in collo aliud in emunctoriis
et de aliis prout semper fuit distinctum et inferius distinguetur. Per
ipsum Galienum in 1° ad Glauconem
ab indicatione autem curationis ut quod
curam faciunt contraria ab similibus quod autem curandum est sanatur contrario secundum eundem in 13°
terapeutice. Sic igitur quoniam communis omnibus
flegmonibus est sanguis in corpore asse
signata in fluxione amplioris
quam indigeat particula influit aliquando
ut dictum est amplior mandante
aliqua particula, quoque non recipiente ipsa
quod patitur mittit aut particula quoque
quidem ut superfluum, quoque quidem ut
acuitatem, quoque vero propter ambo. Concludunt ergo omnibus summis et medicantes in curatione tres intentiones.
Prima est removere superfluum quod influit
secunda evacuare et mitigare dolorem
et ordinare quo membrum recipiat
et maturum atque ... ita quod sanum
est sanare. Prima completur per hoc ubi
superdicente. Quod enim equaliter
sibi inducunt sunt liquores
et faciunt plectoriam per oblationem
sanguinis curatur et si plectoriam non
esset parte dolore et calore fleg
minantis membri. Secunda et
flegmon arcetur et per balnea am
pliora et exercitia et fricationibus
opposita membri dilatat quod sic

neque passio sit multa. Adhuc autem forma
malis evaporantibus et aliis omnibus evacuantibus et regiminibus debitis. Que autem
tam in magna colectione vel flegmone vel sanguinis quantitatibus plenis sunt siccis et catholicis
generata per unguenta unguentorum quod primum secundum
doctrinam horum peritorum medicorum de quibus
inferius in singulis capitulis et in antidotario dicetur. Avicenna autem contra
passionem in generali conveniente ... in
tribus unionis quantum ad principium et augmentum quantum aliud ad statum et declinationem
non convenit ut evacuatione per eundem potentem
quamvis non medii faciunt alia absque
purgatione ut dicit Avicenna in 1° et docet
magistri de flegmone. Secunda intentio completur
cum sedantibus dolorem et rarificantibus
materiam calide et cum restringentibus et
intercipientibus materiam apte frigidis et
relaxantibus per partem vel membro quod sive
ut postea. Tertia vero intentio completur
per evacuativa materiam a loco. Evacuatur autem non solum compositivis forma
malis sed et repercussivis et ingrassantibus
recipientibus flegmonibus repercussivis
et tendentibus quia evaporativis rarefactivis
salubris conceptis. De quibus et inde
generale corpus primum est quod apostema fit
in emunctoriis. Secundus quod fit a re
venenosa. Tertius quod materia est grossa et
quod est vehementer inveterata. Quartus non
concipit nisi quod est in emunctoriis aut in
loco ubi fit timendum de reddita ad membra principalia. Rogerius concipit solum in
materia venenosa. Commentatores ipsius
minoris quartum ultra in materia congestiva
fiat valde et quod fit per viam crisis et in membra principalia et quod fit per subitam dilatationem. Brunus dicit ut ipsi. Theodoricus
ut minor quartus. Lanfrancus concipit contra
hoc Henricus in quarto contra Dinus de Florentia super quantum ... concipit 23.
Ego autem distinguendo de repercussivis
quod quedam sunt simplicia repercussiva ut con
creta et arctio plantago sola
trum ... ab similium in manno
ac italia que replent materiam qua
inveniunt ad profundum. Et quedam sunt
repercussiva large dicta ut albumine
cum malva oleum rosarum et oleum ca
momille atque masticum coliria alba
et talia quod alterando prohibent membra a
superfluum recipere dico duo. Primo quod
in principio omnium apostematum flegmonis con

petit repercussiva propter x causas secundum contemptus. Primus est quando apostema est in emunctoriis. Secundus quando est de materia venenosa. Tercius quando est de materia valde grossa. Quartus quando est de materia vehementer inviscata. Quintus quando est concretum. Sextus quando est a causa primitiva. Septimus quando est in corpore pleno. Octavus quando est in corpore debili. Nonus quando est prope membra principalia. Decimus quando est fortiter dolorosum. Manifestum ergo quod in principio omnium apostematum flegmonicorum competit repercussiva larga, exceptis causis duntaxat conceptis. Prime quando apostema est in emunctoriis. Secundus quando est per viam crisis. Tercius est quando est de materia venenosa. In omnibus istis causis precipue postquam materia est superflua et apostema non sit cessatum et materia aliqua in parte est resoluta oportet materiam resolvere et evaporare cum dyaforeticis non mordicantibus sed domesticis mediocriter calidis et humectantibus. In causis vero ultimis in quibus volumus materiam trahere et apostema augere et redditum materie adiuvare et hoc aliquociens faciamus cum emplastris attractivis et aliquando cum ventosis ut dicit Avicenna. Sit ergo regula generalis. Quod in principio flegmonis ab exceptis ponantur repercussiva in augmento cum eis paulatim misceantur resolutiva. In statu vero quando status supra veniat sint equalia. In declino autem simplex [illegible] status fuit [illegible] resolutiva et lapso faciat. Et hoc nichil aliud est dicere nisi quod in curatione flegmonis est repercutiendum [illegible] evaporandum. Mediate vel mediante. In casu in quo apostema incedit via resolutionis. Ampulla cum quibus ista complentur secundum diversitatem materiarum in capitulis singularibus et in antidotario dicentur. Si vero apostema via incedit corruptionis in secundo ad glarionem [illegible] corruptionem quod iam incepit sit modo locorum calefactura vel lapsacionis sive evaporacionem cum [illegible] molli [illegible] in quo sit mellis additum. Dicit tamen [illegible] tunc autem iam processit ad digestivam et suppurativam dicere oportet. Tunc autem in aliam speciem transivit per cyrurgiam ab scindenda sit vel tapetus. Et oportet intendentem vel operantem ad meliorem [illegible] intentionibus [illegible]. Modi autem utriusque sunt tres [illegible] videlicet curationis et modo [illegible] operandi et [illegible] cum [illegible] in fallacia utriusque [illegible] fallere [illegible] tres. Prima quando [illegible] ut fortiam fiet

tollit saltim quod passio alicuius et non noceat laboranti. Secunda ut non faciliter recidat et curatio. Tertia autem hoc [illegible] post [illegible] mutetur [illegible] per cyrurgiam quando per farmaciam via sanatur eligibilior est per cyrurgiam quam cum toto [illegible] per nam sunt periculosa ab scindendo [illegible]. Tunc vero per farmaciam primo quia [illegible] evaporare et [illegible]. Sed non est possibile suppurare et purificare secundum [illegible] in cibis [illegible] et per que apostema et mundificare et incarnare et consolidare et hoc ad [illegible] [illegible] quod tunc ut dicit [illegible] sapientes [illegible] secundum prima [illegible] apostema [illegible] nigrico quod [illegible] et doloribus [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] per farmaciam et resolucionem [illegible] fortis quam vel tollit sanat [illegible] vel si relinquat quod breve supponatur. Et si cum [illegible] [illegible] non evacuatur et subtilibus [illegible] fuerit [illegible] et [illegible] [illegible] liberalis voluntas [illegible] est oppositum. Et hoc est quod dicebat [illegible] quod [illegible] apostema [illegible] apostema est [illegible] non [illegible] facit [illegible] apostema. Ampulla autem maturativa cum quibus [illegible] complentur in singularibus capitulis et antidotario dicentur. [illegible] aut [illegible] aut [illegible] ad [illegible] si [illegible] aut materia non resolvitur [illegible] in [illegible] per se non aperiatur [illegible] si timetur [illegible] aut [illegible] aperiatur. Et si [illegible] fuerit [illegible] aperiatur et [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] appriatur cum [illegible] et secundum doctrinam albucasis fiat secundum rationem secundum [illegible] et [illegible] ad formam folii olive sive [illegible]. Et oportet quod in apperiendo [illegible] [illegible] [illegible]. Prima quod secando fiat in loco materiei. Secundo quod fiat in magis infido loco. Tertio ut fiat [illegible] rugarum et incessum [illegible]. Quarto quod [illegible] et vene [illegible] possibile. Quinto quod materia tota subito non extrahatur precipue in magnis [illegible]

2a
3a
Regula generalis in principio flegmonis
[illegible]
Calefactura lapsacio
[illegible]
Quando apostema incedit via corruptionis
Apertio apostematis
Albucasis et [illegible]
[illegible] in apertione

qr tumedo esse de virtute 6o qr mdo loros(ig) 9o potit loq(ue) lete^2 1o qr p(er)g apcone loq(ue) mdisite^2 z i carnet ateq(ue) 9solide^2 ¶ Empla ad mdisi(d) sut litargima z bone stipato et emp(la) empla z vnguetu q(ue) i sim(ilibus) cas(ibus) talib(us) et i antidot(ario) dicte^2 ¶ In p(ri)mis ti(bi) dieb(us) sufficit vitellu(m) oui vel albumine inspissatu(m) cu(m) alumine ut faciebat Guillelm(us) de saliceto p(ost)q(uam) no(n) suffecerit e ad mel rosatu(m) z mu(n)dificatiuu(m) de apio / p(ost)q(uam) vo ad vnguentu(m) aplor(um) z egypciacu(m) et desup basiliconis dyaquilon z dyapalma z alia q(ue) ad vlcera ordinan(tur) Et qr p(er)g apto(rum) 9stitut(io) z 9ferri(ur) z pusule ad curacione(m) vlcer(um) r(e)quira^2 / Si aut(em) paciens no(n) sustinet sicut apia^2 tu(m) medicis et ad h(oc) laudat Aucto(r) ser(mo)ne huius fermentu(m) z fimu(m) colu(m)binu(m) Et si incorpare ad sapone molli ad instillagie sinapis bo(n)u(m) esse ruptoriu(m) ti(bi) de calce z sapone in h(oc) optinet p(ri)nc(ipatu)m ¶ Cap(itulu)m sc(e)d(u)m

De flegmone vel z apostatib(us) sa(n)guineis

Flegmon z i(n)i(tium) ... p(ri)o de eg(ritudin)e z sui(n)t (et) h(um)ore de qu(a)r(ta) v(er)o co(n)t(a)r(iis) p(ro) omni i(n)flacoe p(ar)ticulari ¶ Alio(rum) d(icitu)r p(ro)p(ri)e p aptate ep(er) sang(uin)e vel s(anguine) puro g(e)n(er)ato Assumens s(an)g(uinem) 2o ad glandone g(e)n(er)is nutupardi z e d(icitu)r vero v(idelicet) z no(n) vero / vero e(st) q(ua)n(do) sang(uis) sit benignus nullo saltu(m) q(ue) c(on)sui(n)gicat particula(m) no(n) vero e(st) malo z no(n) n(atur)ali effici(tur)^2 / Flagmons e h(um)or(um) ca(lidus) z h(umidus) ep(er) corrupto(n)em pte ip(s)ius c(on)tineb(us) q(ua)nti(tate) z e d(icitu)r n(atur)alib(us) z no(n) n(atur)alib(us) n(atur)alib(us) e h(um)or ca(lidus) z h(umidus) i s(ub)sta(n)cia temp(er)at(us) i colore rubeo pur(us) in odore z sa pore amirabilis / Et no(n) n(atur)alis e i(lle) qui deviat ab isto m(u)lt(u)m t(ame)n sue latitudinis q(ue) si trisscat no(n) e sang(uis) s(ed) alt(er) h(um)or / Et c(on)tingit d(upli)c(ite)r v(n)o p(ri)m(o) Alio(rum) paluu(m) / p(ro)p(ter) d(icitu)r v(er)o q(ui)d ip(s)ius s(ub)sta(n)cia efficit(ur) mag(is) 9spissa vel s(ub)tilis q(ue) debeat Alio(rum) q(ui)d adiu(n)g(i)t et ei(us) s(ub)tila g(e)n(er)at^2 i co 9spissu(m) d(e) in ea absq(ue) separac(i)o(n)e / p aliud sit d n(atur)alis q(ui)d alt(er) h(um)or advenit p(ro)ut de sc(i)ts q(ue) m(u)lt(u)m q(ua)n(do) g(e)n(er)at(ur) q(ue) in ill(e) sp(eci)es s(e)c(un)d(u)m colore

z in(ter)ficere cu(m) ip(s)o ...misceri p(ur)i / Ex quib(us) appet q(ue) ep(er) sang(uin)e g(e)n(er)ant(ur) ... ap(ost)atu(m) ... z benig(ni) g(e)n(er)at(ur) verus flegmo ep(er) sang(uin)e illaudabili p admixtio(n)e(m) ... g(e)n(er)ant(ur) a p(er)gata s(ecundu)m q(ue) h(um)ores tres p(ro)ut mis(c)ent(ur) cu(m) ip(s)o ut si venit p(ro)ut cog(noscitu)r^2 flego(n) sephiroid(es) / Ex sang(uin)e illaudabili p s(ub)sta(n)cia(m) sua(m) z adustio(n)e(m) ... 9ssione z s(ub)tilitate g(e)n(er)ant(ur)^2 o(mn)ib(us) pus(tu)le ... a carbu(n)culo usq(ue) ad estiomenu(m) ut ... ignis p(er)sicus aut sac(er) estiomenu(m) z antrax / no(n) ... ut d(ice)bat ... ¶ Cause flego(n)is s(un)t p(ri)mitiue ut casus z p(er)cussio z materia ... Et antecedens ut sang(ui)s boni z laudabilis ... ad p(ar)ticulam debilitate caleficio(n)e vel dolorata ... ut i ca(usa)o vlc(er)u(m) ... ad q(ue)d ... ut d(ici)t(u)r e ... p(ar)ticula(m) vide(tur) / ... e ip(s)o met sang(uin)is d loco d ... ¶ Signa sut tumor eleuat(us) calor ... h(um)or rubor sang(uin)is dolor pulsatiu(u)s z renitencia c(on)tensiua z alia sig(na) ... sang(uin)is ... / flego(n) ... p(ri)n(cipiu)m augmentu(m) status z declinac(i)o / ... p(ri)n(cipiu)m p ... augm(en)tu(m) addic(i)o magnitudi(n)is et ... declina(t)^2 / Status ... / De mapit tendere ad leuitate / flego(n) ... p(er) resoluc(i)o(n)e(m) aut p sa niac(i)o(n)e(m) aut p putrefac(i)o(n)e(m) aut p la pidificac(i)o(n)e(m) Et signa ... sut d ca(usa)o vlc(er)u(m) illud q(ue) resoluit(ur)^2 qr tumor diminuit(ur) z dolor pulsatiu(u)s alleuia(tur)^2 Et signa id q(ue) sanat(ur)^2 p addic(i)o(n)e(m) pulsac(i)o(n)is z caliditatis z ... usq(ue) Et signa id q(ue) put(re)fit p tenebrositate z id q(ue) p(er)fi(ci)a(tur)^2 p durit(iem) ... flegmone ... veniu(n)t mala acc(ide)ncia ... dolor magnus q(ui)d e i vlc(er)o ... z reddit(ur) nihil ... e i ... Et corrupto estiomena ... mi(n)us infrigida(n)^2 et ... z ... q(ui)d ... resoluit(ur)^2 ... in vna quaq(ue)

no(ta) ... fl(egmon)e (margin)

remutatione ad quam sufficit quod tenean(tur)
humorum vnguentis et dare operam ei quod
cutis appetit in secundo ad glaucomam / Cura
flebotomia ... regimine ut se ... pte
ble ... ... singulis potus ...
tyriac ... ... iterabis / Prima vita
ordinat ... manu ... ad equat
... manu ... euacuat ... gita
... corrigit / Prima ... cum
debita ad ministratione ... non ...
... sub ... ad ...
... tenet ut est ... potus
sompnus et vigilia / motus et quies in
... et repletio et accidentia anime
/ In primis ... elige aer simtegus et
clarus non ... neque ... ...
... sint leuia pauci ...
... / non ... neque
dulcia ... brodia ... in
... et lactuca ... abhorreat
et alia et ... et prima forma ...
lactucis spinachiis et borraginibus
... aqua de vino / et si
febricitat sufficiat cum ptisana et lac
te amigdalorum et ordeum / Sobrie vi
uat ... dimittat ventrem dimit
tat laborem quiescat saltem ... me
... / ... dormiat de die
saltem ... ... rem
... flebotomia et plectoria ... si
... si sint ... per ... /
... et ... ut ...
... non solum ... plectoria
... magne passiones et dolores
... dolor ... et
calor flegmaticus ... cause
... sunt et si ... superflui te
sunt ... ... suado
Cura ... complent repercussiua
et refrenantia ... ...
... et resolutiua
... cum refrenatiuis ...
augmento et cum ... statu
et cum ... resolutiuis in fine status
et in ... ut ... ... via
resolu(tiua) / ... ... via ...
... cum ... et ...
... ... in
... sine ... / Ampliua rep
ussiua et refrenantia ... in
primo ... ... est ... in
secundo ad glaucomam ... aqua
et aceto in ... potabilis ... et

cum spongia applicatur / ...
... semperuiue ...
... grossi ... farine
ordei ... cortic ... fumant ... pulue
rizatorum ana et ... et fiat lini
mentum / Tercia forma est ... /
sandali albi et ru(bei) ana ... memithe
... boli ... ana ... i.
... omnia subtiliter et diligenter ...
... cum succo semperuiue
aut ... sine lactuce et fiat
linimentum / Quarta forma est ...
... refrigerantium et alterantium vel
... / ... albumina
onorum ... ... aut olei
rosarum ad ... fiat linimentum et
cum stupatis et pannis applicentur
et sepe remittentur / Localia que
complent intentionem augmenti sub ...
formarum ... est oleum ros
... ... super
... rosarum refrendat ... olei
... / ... / ...
... malue ... ... absinthij
rosarum ana et ... farine ordei ...
... olei ... et ...
pistentur et fiat emplastrum molle
Tercia forma est ... / ... vini ...
... ana ... ... ana ...
... bullient modicum ...
lent et fiat epithima cum stupatis
aut pannis et tardius ... ...
sima remittentur / Localia que re
soluunt et complent intentionem
status est sub ... formarum / Prima
... ... / ...
foliorum malue ... ... i. ...
... sub ... p. i. ... ... semi
... ana ... olei ... ...
... cum vino et pistentur et
fiat emplastrum / ... est ... ...
... medulle panis ...
... infundatur per ... aqua
... et ... ana et ... ...
i. ... et fiat emplastrum molle
Tercia forma ponit ... in ...
... et ... / quorum
forme et recepte ponantur in
antidotario et ista tardius re
mittentur ... per ...
... complet lana succida aut
... aut spongia ... ...

de bono mitiganti ... et apud ... vulgo ... bonum appetitus ... [illegible]
... [illegible] ... cum ... [illegible]
gallice vive aspari ... [illegible]
lilii ad ... [illegible] ... appositum et galbanum

Hydeclinatio

in vino sive sirupo calido et super
expressa et applicata per sanatorum
complent decoctum ampolla cum foramine
Cataplasma firma est perfectum est quod fit
de farina frumenti aqua et oleo

Infractum

simul coctis et fiat emplastrum et si vis
cum colorare cum medicina de croco
fac. Secunda forma eiusdem galieni
et ipsum asserit Halyabbas. Recipe mus
cillaginis siccum et coctis radice ma
ucsti libram .i. farine simile libras .ii.
coquantur simul et fiat emplastrum. Alia
forma est eius. Recipe foliorum malue

Sed contra

simul, radice lilii et coctis mal
uevisci ana .i. farine simile .i. quod
farine se lini .i. axungie porci
libras .ii. coquantur cum aqua et pistentur
cum aliis in mortario et fiat emplastrum
Et ista ad quem tercium remittentur.
Secundum aut collecta sanie non aperiatur
post aperiatur cum sagitella vel cum
medicina apperitiva et mundificetur
et incarnetur et consolidetur ut fecimus
dictum in capitulo predicto et dictum in
tractatu de ulceribus eo quod efficitur a
parte ut dictum est ad ulceram reducuntur
Sed contra res que est acutum corrosiva
completur si enim acutum quod contingit
ut si ad est dolor quod statim omnes
modum mitigetur. Contra dolor possunt
competere et totam eorum operacionem
poterit ponere quod tempore doloris al

Sedatio doloris

teratura et dilatatoria ut est oleum
rosarum cum vitellis ovorum aut mica
panis albi preparata de aqua sicut
expressa et cum oleo rosarum mixta
aut malue cocte cum aqua mixte
cum furfure subtili et oleo violarum
Et ceteris insidet in sedatione doloris
Secundum quod et si est nimia tussis ad

De maturatione

maturandum fac auditum. Contra herba
ipsius cum micibus calidis cocta et
cum axungia venter aquis mixta
dolorem mitigat et aggregata calida
maturat ut potest. Theodoricus. Cave
tibi a nimia humectatione quoniam in
principio est immorosa ut dicit Avicenna. Vel
dicendum ne adiuvitura se vacat cum
evacuato et attractio et si non cum alio
saltem cum ventosis. Et ut suppe
ronem humorem quod apparet in dimisit
de roque de aqua radice cucumeris

silvestris vel brionie vel asari in diebus
tepidum ipsorum solarum quibus aut et purg
unum ipsorum id est siccum superimpo vel
de eo in illa aqua forma inficies et
pigedine anseris vel galline et coquatur
et fiat emplastrum in 2° ad glaucone
Si vero de aggregate corrupto accidat
tunc scarificatur locus et cum aliis solita
embrocata et post emplastrum ipsum cum fa
rina fabarum aut orobi cocta cum
oximelle et reliqua curatione estiomeni
cura.

Capitulum undecimum primo de car
bunculo et antrace estiomeno et
aliis pustulis malis et sanguineis

Pustule male et corrupte sangui
nee ut dictum est sunt omnes que in
sui corruptione dimittunt escaram
Sequitur apparet quod licet formicula sit
pus flegmon non propter quod est pustula
mala corrupta que de sui corruptione
non facit escaram. Cura cum ma
turatur facta flomina cum succo mas
ticato et dyaglone et mundificatur cum
melle cocto et sarcocolla ut ponit
Rasis quod ipsum vocat carbunculum. Sunt
enim tales pustule que dimittunt escaram
secundum est de ipso capitulo quod sanguine grosso
ebulliente et putrefacto quod dum incipit
ebullicio tunc est carbunculus et primus
ignis persici sive sacri. Si ultra pro
tendit quod per ebullitionem adurendo et
venenositate est tunc antrax. Si ultra
quod firmatur ebullitio et putrefactio tunc est
cancrena et estiomenum. Sunt enim can
crene et estiomenes et carbunculi propter
flegmones de diversitas propter naturam
Et ideo sunt dicte pustule ex mistione
et aggregatione humorum naturalium ut di
cebat Lanfrancus et Henricus licet ipse Ge
raldus in suis nobilibus de quibus fecit dic
tum sunt de sanguine grosso ebulliente in
quo subtile et grossum quod de colera et
melancolia quantum sicut dicit quod primo
Et propter quod dicebat Avicenna quod sunt de
colera citrina et melancolia in primo
mixtis dentibus secundum magis et minus ut
dicitur. Est igitur carbunculus sive prima
sive ignis persicus vel sacer quod quidam pro
accipit Avicenna pustula flomica ma
la vesicabilis et combustiva locum in quo est
nigra seu cinerea cum rubedine ob
scura et dolore pungitivo et ardore et

Carbuncul de apud est sicut ... [illegible] ... rubeo ... [illegible]
... [illegible] ... flomis ... [illegible]
... [illegible] ... loco ... [illegible]
... [illegible] ... gallice de
Lorgillons ... [illegible] ... in vitello ovi ... [illegible]
... [illegible] ... in vitello ovi ... [illegible]

Antrax — Carbunculus — [illegible]

desiccatione in cutem, ex qua evenit quod rumpitur escara quale facit agadde (?) combusto et cauterio. Cum ergo est grossus sanguis somme ebulliens et putrefactus ageo ad cutem non sunt separata grossum et subtile. Signa carbunculi incipientis sunt rubor, sitis, de acuitas, dolor et calor et inde acuitas et punctura forme ad modum acus, velocitas augmenti, vesicatio in cutem et quod materia videtur cadere mortua et escara que sordicie committit viscosa ac si essent radices quedam aliquo modo exempli in multis locis et post reducitur ad unum. Carbunculi non sunt negligendi quia in parte sunt venenosi. Carbunculi licet a principio non sint ulcerati tamen ut plurimum ad ulceram et ideo curatio ulcerum in ipsis habet locum. Carbunculus sequitur pestilentia. Cura carbunculi tres habet intentiones. Prima vitam ordinat. Secunda materiam antecedentem adequat. Tertia materiam coniunctam regit et gubernat. Prima intentio completur cum debita administratione sex rerum non naturalium sub ancipitibus (?) formam datam in flore (?) nisi quod ea que magis declinet ad tenuitatem et infrigidationem et humiditatem eo quod ad ipsas plurimum sequitur fe. et ipsius habet substantiam omnium et carnibus. Vitat lactucas et portulacas et generaliter omnibus acetosis et si necesse sit detur brodium pulli cum lactucis et agresta alterata. Secunda intentio impletur cum flebotomia primo a parte qua deinde quando locus incipit alterari ad nigredinem de parte eadem. Tertia intentio impletur cum ulceratione (?) cum mixtis refrigerantibus et evaporativis ne materia retrocedat neque ad interiora et ad hoc laudatur per G. in libro super emplastrum de arnoglossa et ipsum accipit. Emplastri cuius forma est ista: arnoglosse lenticule panis furfurei ana coquantur cum aqua donec liquefiant et applicetur super locum et in circuitu. Avicenna tamen in eo addit gallas et dicit quod si subtile sanguis magis apparet quod ipsum laudabiles esse. Et exemplum de duabus generationibus coctis cum aceto aut aqua acetosa illud idem. Item missa aliqua fuerit sequitur emplastrum. Avicenna de ficubus et uva passa et mica et ordei farina coctis cum vino ad maturandum et rumpendum est bonum. Item escara mundificetur cum succo apii et melle et farina coctis. Et postea modo aliorum ulcerum cum diaquilone

consolidetur. Unguentum factum de bolo armeno et aceto et in circuitu ponatur. Si non longe incipiat malignari et corrumpi scarificetur circumquaque et laventur cum aqua salsa et ulcus cum trocisco calidicon (?) dissolutum cum vino de succo et escara mundificetur cum emplastro de capite aut de butiro et regimine antracis et ulcerum putridorum curetur. Antrax secundum Guillelmum de Saliceto nihil aliud est quam carbunculus malignus. Materia namque antracis est sanguis grossus et ebulliens in corpore sua ebullitione adeptus est venenositatem. Et dicitur a bona buba per antifrasim quia pessima et periculosissima et dicitur ab antra quod est cor quia semper appetit cor. Signa antracis secundum Gentilem sunt signa carbunculi augmentata cum varia venarum (?) circuitu colorationem ad modum yridis et membra magis intus est perditione ac si esset ligamentis ligatum cum magnis et collateralibus angustiis et coloribus cum prostratione appetitus et nausea et cordis pulsu cum magna declinatione. Antrax est tota nigra est cum latitudine et acuta et periculosa quia dicit materia multum venenosa pestilentialis et contagiosa et debilis est secundum Avicennam quod accidit in coniunctionibus et vicinitate membrorum principalium. Sincopizant (?) cum est de redditu materie. Et est mala pustula venenosa quia postquam apparuit retrocedit est mortalis et maxime ut si apparuerint mala signa. Et quando accidentia sunt vehementia est signum malum. Sed non acuta remittentur et quietentur est bonum et salubris morbus. Ut dicit Avicenna est illud quod est rubeum deinde citrinum. Et eo quod ad nigredinem declinat non evadit. Antraces communiter in pestilentia multiplicantur. Cura antracis maior habet intentiones. Prima vitam ordinat. Secunda confortat cor. Tertia materiam antecedentem evacuat. Quarta coniunctam materiam extrahit et gubernat. Prima completur cum debita administratione rerum non naturalium ordinetur quod sibi inquo lacosa (?) et potentia (?) et parum permittatur dormire. Et illa

[illegible]

[illegible]

ordinet(ur) stomachum quod fuit dictum in carbunculo nisi quod magis subtilie(tur) regimen die tet(ur) sicut dicemus in febrem pestilentialem. Sufficit sibi ptisana et aqua cum zucaro rosarum lac amigdalarum ordeatum usque ad quartum vel quintum diem malagranata arengie limones et omnia acetosa sunt propria et si esse necesse dicitur brodium pulle alteratum cum agresta et lactucis. Scilicet res com plexa cum ad intestinum bone et probate tyriace in quantitate unius fabe dissolute cum aqua scabiose aut de corticibus citri aut cum aqua rosarum et buglosse. Si febris est multum alta et cum ad mistum si est post sex horas pri... et non comedat de totum horis et dico post ... tyriaca ... ab horam ut dicit Avenzoar in primo theysir in tanto tempore vel ... quod celebratur dicit ... Avenzoar ... tyriaca ... vii horis et plus a ... Et tamen hoc est stomachum medicine temporibus ... quod est xvii horarum stomachum aliquantum preceptum ... in duobus diebus et corpus refriga... Stomachum ... in ore ... sit a xii horis usque ad ... de toto ... et intestinis ... ut dicit Albertus. Conionem facio petrosie quod ... fermatorum ... cum cibo ... et dolor ut dicit Avenzoar ubi ... tyriaca ... non solum est ... et ... in me... natura ... corporum et ledentium ea fortiorum ... sup... ... non ... plenitudinem ... et redeundo ad propositum epithima fiat ex aqua cum rosis violis floribus buglosse et sandalis omnibus atque corticibus citri. Et si febris credit addatur modicum de mellissa et maiorana atque de croco. Et scarle cum tinctum in grana ... loco. Tormentilla et herba ... loco tyriace laudatur per Arnaldum. Contra res conple... cum flomma ... ... aut cum ventosis et scarificationibus si ... non tolleat. ... res conplere cum ... et ... et non ... ut ... ungento de bolo ... oleo rosarum aut unctum cum ... reto ... loco appona.

... et si non cum alio saltim cum ventosis aut sucionibus succite cum diligentia. Ad ... et quod pannis ... ad ... ad ... ad ... sunt necesse ad ... aliquo ... cauterio actuali ... ... aliis ... remouebat. ... et in ... et ... cum aqua calida salsata ut ... et non ... aut corrosiuum apponitur et ... in hoc abstinet ... In casu vero ... aliquas ... maturetur et aperitur cum ... et ... atque sale in fine ... ut ponit ... ... appone ... emplastrum ... apperire totum ... et aptum et ... mundificetur cum mundificatiuo de apio ut in carbunculo fuit dictum. Et ... cum dyaquilone ... cum vitello oui cum sale sepe applicatum maturat et aperit ... ut dicit ... ad maturandum et ... ... pultes. Et radice ... scabiose ... farine ... lini et ... ... coquantur in ... et fiat emplastrum. Consolida maior inter duos lapides ... ... libet et ... de toto ... ... ut dicit ... quod ... illud ... de scabiosa ... scabiosa in potu sumpta cum vino vel ... apposita ad ... ... et ea insensibiliter dissoluit illud ... ponit ... de ... ... et ... de ... fabule sunt ... ... in ... carbunculum et ... in medio ... et ut ... fuit dictum. ... non sit pustula ... pustularum et ... ... est ... morbus et dissipatiuo membrorum ... quasi ... homines ... cum putrefactione et ... ad ... lupi et cane ... dissipat membrorum cum ... et in

[illegible]

pulveretur super [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] estiomenum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

dinatione vero que sunt sicut dicebat The-
odericus et lanfrancus atque henricus // Estio-
menus vero dicitur ignis sancti anthonii et
sancti marcialis // Estiomenus vocatur can-
crena apud grecos vero in desuetudinibus pro-
nam mi maxime flones e vocata
cancrena mortificatio completa partis
particule // Similiter vero pervenit dictam ut
ipsa per maiorem vel minorem mortificationem
Causa estiomeni et destructionis vite
in membro est suffocatio spiritus quod membrum
non potest recipere vitam sibi a corde dele-
gatam propter dissipationem caloris et armo-
nie ipsius causata a nimia frigiditate
ut in hyeme valida et in dorta apostemate
infrigidatione aut ab excellenti calidi-
tate et veneno accidit et pustularum ma-
lignarum // Alio quod in membro vita recepta
suffocatur ut in magnis apostematibus que
ita obtinuit venas et poros cutis quod
spiritus racens respiratione suffocantur // Alio
quod vita non potest venire a corde ad mem-
brum propter ligaturas aut grossiciem strictam
in via // Signa et iudicia sunt quod si cum
est ubi super primum quod contingitur
coloris floriditas que adheret flobus
demum et dolor et pulsus abscedit non
cessante dispositione set mortificato spiritu
Nigrescit quod membrum efficitur molle et pu-
tridum cum fetore cadaverali et ideo cum
primitur cum digitis facit foveam que non
redditur postmo quod membrum cutis a carne
separata // Estiomenus tante feditatis
quod nisi cito succurratur faciliter mortificatur
que passa est particula et comprehendendo
continuas inficit here // Cura esti-
omeni tres sunt intentiones prima vitam
ordinat Secunda materiam antecedentem
adaptat Tertia locum corruptum et mor-
tificatum regit et gubernat Prima quoque
completur cum debita ordinatione rerum non
naturalium declinantium ad frigiditatem et
humiditatem Cibus quod sunt sicut inte
panis lote cum aqua ordeata ave-
nata // Lac amigdal' brodium pulle
altarum magis si febricitet Olera
lactuce portulace pomis granate
et aliis acetosis Et ad omnia eventa
quod fumi qui elevantur a corpore cor-
rupto inficiunt cor dentur sibi tyriaca
et alia cordialia ad mixtura sibi
Secunda quod dand est in pustulis supradictis

Secunda intentio completur cum flebotomia
et sagnius in diffinitione cum dya-
catholicon et cassiafistula et ta-
marindis lupulis in suo tre et poli-
podio et hiera quod sanguis sit depulac-
tio qui in istis corporibus propter calefacte
factio et materie coloris et sagnius
infecto // Tertia intentio completur
cum eo quod dictum est Cum vero incipit
videtur membri colorem alterari tunc
quod linatur cum unguento de bolo
ac terra sigillata et aceto Si autem
illud non valet cum incisionibus comprehensionem
profunda faciens in diversis locis aut
sanguisugas appone et venas
puras promunias apiabis et locum cum
aqua salita lavat ut sanguis efflu-
at capiat et ad complectur Et post super
locum scarpellatum quod putrefactionem
prohibet et resolvit et ut est farina
orobi aut fabarum cum sirupo
acetoso in corpa et ter bibit in die
cum aceto calido lava Postea autem
calefacta et sanie cessante Unguentum
egyptiacum quod fit cum flore eris
alumine melle et aceto equaliter
impositum et cocte desuper appositum
habet eius et resolvit putrefactionem
et facit cadere quod est putrefactum et eo
fiat illud quod sequitur ipsum Si
autem non sufficit dictum et incipit
pervenire in mollicie et putrefactionem
tantum et sepa corruptum a sano
cum cauterio actuali aut cum me-
dicina caustica Ut sunt trocisti
calidoron aut aldaron sive af-
frodellorum Et ad gratiam melius et
infallanter est secundum theodericum
et henricum et me arsenicum sub-
limatum purum aut correctum in
pulvere aut cum vino dissolutum
cum carpia aut cotone desuper
applicatum Precipue mortuum sanum et
corruptum et si necesse est plures separa
modicum cum spatumine mortuum sa-
num et corruptum fiat eum sine
dolore sustere consuetudine in con-
tinenti Modus autem ipsius infra
tractatu de glandulis et de cancro
et de ruptura presentiam pro ea
prime? cessare est stare cum butiro
aut aliquo unctuoso Et post

vngentum egiptiacum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Aldaron trocisti caladron

Modus

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Emplastrum

cendit e contra loco pruritus la
uando ipsum cum aceto et emplastrando
secundum B. de saliceto cum tali emplastro
Recipe mell lb. ii. vitellos ovorum cru
dorum tres aut quatuor nimedo frume
nti lb. ii. misceatur et fiat emplastrum
et post duos aut 3 dies ut melior
fiat mundificatio addatur huic em
plastro 3 ii. mirre electe. Cum vero est
nimius morsus membrorum quod putrefactio non
cessat et timetur quod corruptio ad alia
membra vadat mundatur et fricetur
cum rasorio vel incisionibus ducendam et
cauterizetur quod contingit propter quem id est
tuciusque. Quando autem membrum corruptum
et mortuum fuit ne fetcat dicetur
quod de conservatione corporum mortuorum
tractabitur. Hec est vero continuatio quod dicitur
hic niger. Avicenna et tu quando
venies ad huiusmodi de vlceribus putre
factis quod oportet te addere huic capitulo

Capitulum 3m de herisipila et [illegible]

Dicet Avicenna in glosa [illegible]
huiusmodi sequitur capitulum et post
cap de flammatione fit plaga
i corpore. Unde Galienus quod apostemata
colerica in multis concernentia congregatis
post flonem et apostema sanguinea dicentur
de colericis. Apostemata colerica nomi
nantur vel nominantur herisipile quod ad ventre
pelles et cutis. Herisipela enim cutis
est passio sicut flonum carnis
licet contingat se extendat ad carnem
pertinentem. Est enim duplex herisipela vera
et non vera. Vera herisipela ex
colera fit naturali hundante in
donum est quod ipse sanguis subtiliatus de
qua Avicenna vocat spinam. Non
vera vero ex colera non naturali et eius for
mitas vocat Avicenna vero G. id est
Rapetes herisipila ducere quod deriva
tione vlceratione vel cum hac flonis
sive ad vniformis est et vocatur
flonum alia sive vocatur formica
sive herpes et istud est in membris
[illegible] post naturam. Et in igitur
provenit colera vermina quod quando
stetur naturalis et salsa per rudia
et desiccatio vlcerat cutis quod ve
est tenuis et sanguis comitatur
non separatur magis in humore
elevat quam vlcerat. Corporum aut

alteram vocatur herisipila altera vero herpes
primo est ad glaucone facit et distincta
regula. post eum declinat deformitas et
herpestiis. Deinde de herisipila vera quod
ex sanguine subtili fit. Est ergo herisipila
apostema colericum cum duplici dicta vera per
post eum dicitur de vna per pestibus de alia
de colera aut est humor est calidus et siccus
ex subtiliori parte humiditatis generatus et est
duplex naturalis et non naturalis loquendo de
naturali dicitur ut dictum est. Naturalis est humor
calidus et siccus in substantia subtilis in colore
rubicundus declinans ad quandam citri
nitatem in odore et sapore acutus. Et
colera naturalis est qui declinat ab isto
terminos sue latitudinis quos si transiret
non esset ea. Ipso igitur alter humor quod conuenit
dicitur vero ipse et in se. Aliquod per mixtio
nem ipse et in se dicitur vero cum colera
naturalis putrefit et admiscetur et redditur
adusta per putrefactionem. Aliquod cum co
lera non naturalis vitellina admiscetur sive
vero complexioni sicut in venis et efficitur
prasina et erugmosa quod fuit vero vi
tio malicie per adustionem efficitur
colera non naturalis cum alter humor advenit
sibi de foris. Et hoc fit multiplex ut si sanguis
terrene ad misceretur efficitur colera ad
usta per adustionem. Et sumitur habitudine
non fit ut melior quod de duabus speciebus
adustis in illa fecit melior. Et aut
in se de virtutibus non potest post naturam
nisi vitellina quod prasina et eru
ginosa corrumpit quolibet die genera
in stomacho aut ex alia mala dispositione
in venis intra prosticorum. Cum igitur
apostema quod ex colera generatur in maiori
apostemate per commendabilia et ipsum
subtile sanguine vocatur generat vnum
apostema quod mixtum vocatur herisipila dicitur in istis
glaucone. Ex colera inlaudabilis per
ad adustionem generatur et apostemata sunt
herisipila flegmonides, herisipila v
dimides, herisipila sephirodes.
Ex colera illaudabilis per adustionem
generatur sicut cum subtilis et
consumit omnis pustulle corrosive
ab herpeste usque ad ozenam ut sunt
herpes serpigo et formica et se
capeta. Cause autem herisipile vere

herisipila vera ex colera laudabili, ex colera illaudabili
per adustionem, herisipila flegmonides, herisipila
vdimides, herisipila saphirodes, Ex adustione
omnis pustule et ut dicitur.

De herisipila vera et non vera

Hic vero herisipila

[illegible]

23

[illegible]

...e creato sed flo
...a ma ad aliq
...m de suco ros
...dero (fab q
...d tamarindorum
...norum viol qr
...r demadet. Et si
...clah de suco
...d flomma fiat
...dud q̄ deub e
...m qplent m
...ncia i pro
...gnali cocept
...antibus optica
...i suspicione
...colic qstant
...vehemete quib
...l indigebit
...lone i stimq
...utac colors
...e Anuc op
...m aq frīde
...scempume
...uscepam et
...formaths
...lb ud forma
...tomb rad pipis
...l sinnebant
...l pymoib
...ologica cum
...intento
...ue et i dulce
...one dam e
...tum oz fiat
...e radicibus
...ud supib
...ibt cd popu
...l s op de sp
...bt qtinget
...me inungo
...catarigno
...plubi opt
...s pdād de
...bg z pnsut
...al colerī
... sit omnb
q i sut empiae dimittor
rosione z vinulenta ut sut
omb adhac poste usq ad caciū
Et hg sut mille spēb inced noie
sut sn duc macte noiate herpes
vz herpib ig̃e arabice formica
et miliare. Et sut omb de colera

...
lactucas portulacas rutbus orde
ato ptiso et alia sin spissana
et i frigidaria. Sobrie vivat
ventre teneat lapid dormiat
z quiescat ac es honeste vivat

[illegible]

Margin notes: nō colēc cua matiy

[illegible]

[illegible]

ad sanū fit [illegible] ... [illegible]

[illegible]

indetricoibꝫ [illegible] ... [illegible]
preuenit solitum [illegible] qꝫ quod
[illegible] nalit cū calor pruin
ꝫ [illegible] vlcat [illegible] qꝫ ve
e [illegible] ꝫ [illegible] [illegible]
non separatum magis [illegible]
eleuat quam vlcet herp aut

[illegible]

[illegible] [illegible] p adustionē
[illegible] secundum eius subtilitate et
[illegible] omnes pustule corrosiue
ab herpeste [illegible] ad [illegible] ut sit
herpes [illegible] et formica [illegible]
[illegible] cause aut herisipile vel

Herisipila vel [illegible] | [illegible] [illegible]
p adustionem | herisipila flegmonides | herisipila
[illegible] | herisipila [illegible] [illegible] adustiue
omnes pustule [illegible] ut [illegible]

[illegible]

ut sut flomõ vel pngtile vz antecede
z quitute. Signa z iudicia sumit p co
paroe ad flomã nō dictiã. Et in h
appet q herisipila vel z ita e spēs
flonis assimiliat go pimi sigm hisipile
vel e color rubeus declinatz ad citri
Scdm rubedo cito evanescēs tactu
Tertiu timor nō multu suffciens cute
Quartu caliditas vehemēs sc attēgēs
z plus q i flone. Quintu pulsacio
nō magna. Sextu dolor mordicatiu
attingēs z pugitiuus nō extensiuus
ut i flone z alia sigñ dimi coloe
fimi. Herisipila ut plurimu accidit
in facie et incipit in lepore nasi de
inde expandit ad faciē totã et h
e ppt leuitatē colē z faciei valde
In ossib3 denudacoe herisipila ma
la. Inherisipila putrida aut sanies
malu. Herisipila vo quior h3 tpa
ut alia apostata cuius signa a supiorib3
acciduntur. Herisipila vo fiunt sanie
ut plurimu erit p iusuptblem evacu
acoem huiusmodi. Pticia in herisiplia
contingit a toia q aliquotiēs in medi
ū sumpant sua cam z provocat
ecdie curos ut d' flone dem e
p. Herisipila motu sequitur herane
h3 ad eius mām hēt anologiā.
Cura herisipile vel ut tota veri
flonis pt regime vite in or dabz
intencoes pma vita ordinat
Scda mām antecedēte ad equat
Tcia mām quitã extrahit et eva
cuat. Quarta qta ateusa corrigit z
emdat. Pa gplez cu debito regie
declinate ad frigditē z humiditatez
ut i tisana. Eligatur go aer z hitao
frigida et in stanita cu ppsione foliorũ
salicis vitis z tamarindi z mirorũ rosarũ
viol z dimittat omia calida vint
tuosa pigmẽta dulcia z acuta di
mittat vinũ z lactucina Vtatur
lactucis portulacis cucurbitis orde
ato ciriso et alia fsan pp stan
et i frigidaña. Sobrie vivat
ventre teneat laxum dormiat
z quiescat ac ẽst honeste vivat

Scdam vero cōplet evacuato cu flo
mia quorum. Et ideo ria cu aliqs
colagogo ut e ssū de succo ross
aut aqua tamarindorum. Tertia q
fit p minorẽ da p tamarindorum
vectimũ d z i z mite viol q
si fiat colatura q de demat. Et si
vigoraret cu z i elect de succo
ross esset valde bonu flomia fiat
si expedit sm modu q dictu e
i flegmone. Tcia vero cōplent in
frigidatiua z repercussiua i pri
cipiis saltē i pri gnali excepts
et p g ea nu evaporatiuis extra
sedm i maiatu ppt suspicione
dune nō cōtinuale sola cōstant
herisipila. Sz z qz te vehemētē tub
inflacoem i frigidacoe indigebit
amplior q scdm flone. Si aut
aut i fracoe sit mutato coloris
z cu cessat tuc cusstē. Quarta est
ad q laudat effusionē aq frigide
B vo suam solatũ semper inme
z ptulace psillij iusquiam et
ceterib i ca de flone formatis
deinde evapodat ma. Et cu forma
ordei z alb i cu flonib ad sup
dictis. Quarta eius z sic simileban
scdm anologiã ad sig flegmonis
ita z ampilia ad anologiã cura
sorib vpiũ. Et qta intencio co
plet de redditu maie et i duroe
z corrupcoe sc i flone dcm e
de dolore z ardore optimu est fit
mitigatiu d folijs z radicibus
iusquiami i molicie cu sumpib
roris sub primb inuoluta cu popu
leon uel cu ampongia sc q de do
lore flonib fuit dem. Si contingit
pam mecta altat oīc cu unguo
albo aut vnguento de lutargiro
et si i cis addat scoria plumbi optim
est

Cam anticlatiud pdd de formicis et herpestib3 z pustul mal coleris

Pustule male [...]
Put dcm e colice sut oms
q i sui corrupcoe dimittit cor
rosione z virulentia ut sut
oms adhac postea usq3 ad cacru
et h3 sut mille spēb inter noie
sut in due malie noiate herpes
vz herpis qui ceutabire formica
et miliare. Et sut oms de colera

[illegible]

formica est pustula [illegible]

[illegible]

non naturali differentie secundum grossiciem
et subtilitatem. Sed avicenna refert ultra istas
species pestiferam que grece vocatur cancre-
kume et hec est intentio Galieni in dictione
libri primi illam 9° kapitulo 2° ad gla-
conem. Quidam vero autem pustulas
malas ex sanguine a colera non naturali
et sanguinem vocat formicas quia
a colera non naturali naturaliter inflammationis
dicitur que est sanguis subtilis dixit sanguinem
formicam vel veram herisipilam ut superius
fuit dictum. Sed consistentiam graecorum Galieni
et arabum et sanam quidem magis arte
doctrine duas species pustularum ma-
larum colericarum sub quibus continentur
alie. una vocatur herpes que sit de
colera subtiliori. Alia vocatur formica
de colera grossiori. Et non intelligas de coloribus
dumtaxat sed res intelligatur. Dicit ergo
herpes pustulenta pustule in ale-
colerice herisipilate vesicate et
inflammate cum pruritu et rube-
dine adductive. Et breviter her-
pes nil aliud est quam herisipila
pustulata et ulcerata. Item secundum sed
per valde eadem est subtilis colera quia
herpeste generat ut non solum omnes
perficeat quam in illius partibus quando
carnose sunt sed et cutis usque ad
epidermiam quam sola corrodit
eo quod tenet quod ab ipsa quod sit de-
inde haec perficiet velut sudor
non vlcera. Causa et signa quod
dicte sunt nota. Ex predictis ergo apparet
quod herpes est velocioris resolutionis
quam formica. Et apparet quod est me-
dia inter herisipila et formica
micam et desformica ad cancrum
Et ideo licet sit interiora ut herisipila
prima vitia ordinat. Secunda manum
intercedente adequat. Tertia manum
quietam regit et gubernat. Prima
et secunda complent ut dictum est de he-
risipila nisi quod una cum flomine
inviscatur in eo est vero tamen fluit in
2° ad glaucomene quia illa indiget
infrigidante cum hiis que humiditatem cum
non sit vlcerata. Iste vero cum hiis
que siccitate apta nata sit non ergo
cum lactucis neque cum aliis sed
cum remittatibus ut et rubi
et plantaginis cum lentibus et

forma ordei et eo quod sepius est ad flores
in infestando quod nichil sit ledens indiscrete
ad ulcerationem. Non quia non sunt multum
male sufficiunt unguenta alia et me-
tallica que dicta sunt et dicuntur in vlceribus
virulentis. Formica est pustula vel pus-
tule male colerice parve latitudine
ad inflammationem et pruritum ambulantes
in cute cum vlcerosa corrosione et
virulenta. Et breviter nil aliud est quam
herpes malignus. Cuius causa est sicut et
dictum est. Sunt due species una est
lenioris motus quia de magis acri et
subtili colera. Alia tardioris quia de
grossiori colera adeo quod quibusdam visum fuit
sub mixtam colore frigida. Et dicitur mi-
liaris et cum post inspissandum quod videntur
esse pustule similes et botheales
quia ad milia fere et botones sunt apparentes.
Et quibus apparent causa et signa. Et
iudicia. Formica est tardioris re-
solutionis quam herpeste. Formica
non est hestiomena licet post hec putre-
dinem et virulentiam. In omni formica
sentitur quasi punctura formice non tamen
in una. Quia post effectum glandulis et
ideo sic invenerunt curam cum cibula
quod tangit formicam et pustule co-
ligit a primo. Non sint vlcera tamen
ut plurimum adeo et ideo fiunt vlcera
in eis quam locum. Cura formice ut
herpeste tres sunt intentiones. Prima vitam
ordinat. Secunda manum antecedentem
adequat. Tertia partem pustulatam
sanat. Prima et secunda complent ut
dictum de herisipila et herpeste nisi
est quod in solutione formice illius nichil
solvitur. Et apparuit serum lactis
in quo quidam scamonee approficeat.
Aurum vero in nullam vbi vlcere tur-
bata in ipsum et cetera apud ipsum in ipsum.
Non locum autem vlceratur ponendo sit
medicamina in potum hutia vlcere
repercussiva ut et dyaforetica et re-
solutiva. Et propter hoc in talibus laudatur
emplastrum de arnoglossa dictum in car-
buncolo et emplastrum de duobus generibus
ad vlcerationem et post sepissime utile
inveni. Aqua que est composita vitis
cum damelo in villis et sicut sensit
botorali laudat abscitum. Et sit in-
ca de rogerio. Capitula pustu-
latorum esse optimam nullo solum et

[illegible]

[illegible marginal notes in cursive hand at top of page] 13 [illegible]

Ptarica cum pauco sale pistata fit op tima ad botholem seu sirale ut dicit Thedericus Et ad desiccandum putredinem in milias propone laudat Item fleuum cum succo coffole cuius et sulphure cum aqua Item unguentum de bolo armenico et terra sigillata et aceto et aqua rosarum saltim in initio approbat halyabbas et laude ut credo tinnet Sed ad maius appetit corrosiorem ulcerum uel descendendo et aqua in sequentibus in stantia supra ulcera aponis tunc alldaon uel calidioris cum vino stiptico uel aceto commixte uel cum aqua rosarum sic quod fiat linitum Inquit halyabbas Et si ista non sufficiunt oporteret tussie ad forciora velut ad arsenicum et sicut agnitum in 2o ad glaucone 3a cum trea assumendo materiam quanta corrosio dete sanat corrosionem post non prouenit ... estirare cum butiro aut aliis vnctuosis Et si ex ea minde madentur aut cauterizentur aut cum ligatione ad modum verrucis euellentur et sanatione aliorum vlcerum ulcera sanentur Capitulum quintum de vndimia et apostematibus flegmaticis

Sicut autem in colerico remitate herpes sirpilas sic in flegmate vndimia sit ex quibus quod est apostema flaticum dupliciter dicitur ut et alia verum vz et non verum Verum ydemia fit ex flate naturali et in aliud est quod sanguis cetidis sive dicte corti in massa sanguinaria ad intendum in ... flatica reperit Non verum est quod fit de flate non naturali Est autem flate humor frigidus et humidus ... aliud est naturale Naturale est humor frigidus et humidus in substantia crudus in colore declinans ad quandam albedinem in sapore et odore ad dulcedinem Non naturale deviat ab isto in suis terminis sive latitudinibus quos si transcendat non est flegma sed alter humor Et contingit deviare vno modo quod in sua substantia aquosa ventosa seu attenuata et fit tunc flate ... sive ventosum aut in grossas et in vista et fit tunc flate grossum ... mucillaginosum et gipseum seu vitreum per ulteriorem induracionem aut ... putrescit et alteratur et efficitur salsum et in ... et corrosiuum Secundo efficitur non naturale per adimptionem quando alter humor venit sibi de foris ut si sanguis efficitur dulce si colera efficitur salsum si melancolia

potum et acetosum Sunt ergo octo species fluis non naturalis secundum quem halyabbas quod non potest in corpore ... unde pone nisi salsum et acidum Dubitationes se et inferiorum et in multis locis sunt vitrum de vitreo quam ipse experimentauit ... reponit subaudi Ex quibus appetit quod ex flate generantur octo species apostematum Ex flate naturali generatur vndimia vera et alia Ex flate non naturali per adimptionem generantur sua apostemata et in tres modos prius cum ... misceantur ut vndimia flandes et scrophule atque saphi nodes Ex flate non naturali per alterationem in substantia generantur quatuor apostemata Nam primo ex flate ventoso et vaporoso generatur apostema ventosum 2o ex flate aquoso generatur apostema aquosum 3o ex flate crudo grosso et mucillaginoso generantur octo modi et optime flate a lupia usque ad naturam sunt glandule et nodi lenes dubelet et testitudines Ex flate vitreo et gipseo sunt omnes nodi duri et scrofule Ex flate corrupto et putrido generantur fistule et ulcera scrophulosa Est ergo vndimia uel ydemia grece zimia arabice apostema laxum et indolorosum id est parum dolorosum per oppositionem ad flegmonem et herisipilam Cause ydimatis sunt ut aliorum apostematum plures. primitive sunt casus et percussio et malum regimen Antecedens multiplex humoris flatici Coniuncte vomitet flegma coadunatum in membro Signa et iudicia sunt tumor laxus et molle adeo quod cedit digitis et similiter impressio post digitorum remotionem dolor parvus calor debilis color declinans ad albedinem cum ambo ... diminutum flate ... vndimia ut ceteri apostemata quatuor habet tempora principium augmentum statum et declinationem Terminatur et declinat vndimia plurimum per resolutionem vacuo persanie se pissime per conversionem ad nodos et ad alias corpositiones quarum curationem ingrede semper in sermone vl sunt dicte. Apostemata flatica multiplicantur in hyeme et in senibus atque crapulosis Curatio vndimie vere

[illegible marginal notes]

pt regimine vite quatuor sunt intenciones
Prima vita ad equat secunda materiam ad
cedente adequat Tercia materiam quieta
gubernat Quarta acuitiva corrigit
Prima complet cum debita ad ministratione
et sep cerevisia non valida et levem eius
ancopare que declinat ad caliditate
et sicitate cum quadam subtilitate et ideo
competit eis aer subtilis et siccus et
panis bene coctus et preparatus vinum sit
sincerum bonum et clarum cum pauca aqua
Carnes sint electe de animal terram
pertulget de bono mutone paucis
potatur brodiis et olleribus atque offis
Caveat ab azimis et crudis et aquosis
ut gnicedz sbab ligumen neque casew
neque fructus grossos Pisces fugiat ut
patris de petrinis et illi cum vino
coquitur Ipsa sibi sit utiliora elixo
assis et pastillatis Sobrie vivat
parum comedat et nimis potet bene
caveat cum fleubus et cartamo Sep
exercitium temperatum et bonum parum aut
nihil dormiat precipue de die fugiat
balneum et omnes res humectatoras
Secunda intencio complet digerendo materiam
cum aliquo flagogo ut esset pillule
cochie aut de bendrea aut dyatur
bith Et si pletoria ad est laudatur
passio apice vena Tercio intencio co
pletur imprimo cum repercussivis non
infrigidativis sed aggravabus exsiccatorum
et resolutorum vel augmento cum resol
uentibus fortioribus in statu cum puris
et fortissimis Iudicacio cum compositis
si incedit via resolutionis Si via
corrupture regitur cum maturantibus et
reliquo corrumpentibus eguntur Empla
stra repercussiva aggravantia corrosivum
et resolutionem que competit in principio sunt
huius forma prima forma est sed nisi ca
perit secundo ad glaucone ceteris aut
magis flatura humorum sufficit a
liquum prima et spongia sola in aqua
in fusa modicum aceti huic fiat
aut mixtio ut utique biberet que
et super et quale fiat Et compass et
Humectatorum spongie ad ministratur pa
nis duplicatus aut super consimile
Et bonum est assiduare et remitare
sepe et comprehendat omnia latera
et ligatura sit cum bona strictura

In augmentate sto repercussiva aggravativa corrosivus
et resolutorum que principio sunt huius formarum

a capite inbrei incipiendo Secunda forma
est huiusmodi Recipe aque bauxat et omeris et
aceti ana quod sufficit Tercia forma est ex
et eo comedit huius Recipe aloen irri
te liquida a casse sicut meminuche q
pi cocti dicentibus boli ar ana ana
partibus equales pluerizantur et cum succo
tauluv et aceto misceantur et fiat emplastrum
Emplastra que complent intentionem augmenti
sunt predicta fortificata cum aceto Sed ea
que complent statum et declinationem si tendit ad
resolutionem sunt huius formarum prima est
huius Et est spongia in lexivium iniun
oruit et siccis et replicis in quarta Secunda est brau
ius et eo accipit thedeiug Recipe alu
minis sulfuris vivi et salis ana partes
equales conficiantur cum oleo rosis
et aceto et fiat linimentum Tercia est huius
Recipe stercoris bovis olibanum storace vis
nec calamuz acro spice absinthi
ana et si confice cum aceto et aqua simul
et fiat emplastrum Ad maturandum apos
tema flatuta laudat Rogerius dyaqui
lonem que ipse conficit Item ad idem Recipe
malua bratea vismata radicis bis
malue radicis lilij cepas assatas
et limateas fructum sic huius cocta et
pistata et cum pinguedine vel butiro mix
ta et fiat emplastrum Item thedeiug con
fitit succum de ebulo et sambuco et
lapato leuistice marcatro decoquitur
bene cum dyaltea uel cum oleo et butiro
et fiat emplastrum Maturato apostemate
non est perite quod apiatur posse cum tarde
aut nunquam apiatur ut dicit Henricus si cum
ferro apiatur aut cum caustico mixto formis
supra dato et mundificatur penes cum
vnguento apostolorum et mundificativo de apio
et succo absinthij aut cum isto quod sedum
dicunt althen et mundificat sanie compositum
Recipe galbani armoniaci rasine te
bentine picis sepi vaccini olei an
tiqui ana partes equales dissolvantur gu
me cum aceto et liquefiant ad ignem cum
aliis et fiat vnguentum Et cum eo
plures sordidorum cura Et ita com
pletur tercia intencio Quarta intencio
completur secundum naturam accidencium ut si
dendebat dolor tunc si huius ut
sedetur dolor in principio cum eis que sunt su
prapositis huida et vinum coctum et tero
tale cum oleo de camomilla de absin

Empastra d augmento
ad maturandum apostema
[illegible]
Sig et Indicia
Sirea
[illegible]

thi et spica et cera. Que dictis dissolvantur cum medullis bovinis et humanis et cum stilis ut dicetur infra. **Capitulum ad inflationem de apostemate ventoso**

Tempus igitur quam de inflationibus perfecisse non candem ... comitantibus in quo stupent. Ita et illa quidem ut dixi a stomacho fuit humore et postea communibus nobis cedit usque sufficientes i perfundi digesti descendens in ea. Inflationes vero et spiritu coadunato fiunt, quandoque quidem sub cute, quandoque vero i membranis que circa perfundi cooperiunt, quandoque vero circa viam membrorum, quandoque vero per totum corpus distribuitur, quandoque est cum dolore, quandoque absque eo. Causae illius ventositatis in 6o de consuetudine et synthesate e debilitas caloris i materia flatuosa ad quem disposita est aut inquiunt et haec gradu in ipsis humoribus flatuosis vel cibis materia porositate resolutae a caliditate egredi. Ita postea quidem inflationem inflationes vapore operatur quia non omnino subtiliat neque concoquit neque dissolvit cibum. Fortis autem caliditas multo copiosique comprimens plusque secundum generationem vaporis subtiliat intimatum si non ventosum fuit natura talis eius gradus. Ideo spiritus ... ut utique durat quibus caligi nosque et paucique ab una eructua ... evadit. Retinetur autem in loco ut dicunt propter spissitudinem membri aut propter ipsius vaporis grossitudinem.

Signa et iudicia sunt inflationem ... rigida resistens tactui non sicut lucivitate sonans ut uter dum percutitur et sonatur saepe ambulans per totum corpus. Dolor est extensivus pungens. Ventositatis inclusa que non dissolvitur multa parit incommoda. Ventositas fumosa trans per corpus cum dolore et ... est vertigo quia videtur elevari ab aliqua materia ventosa. Cura apostematis ventosi tres habet intentiones. Prima est in dieta ... digestione. Secunda i ... materie ... Tertia ... ut sit quod ipse abstineat ab omnibus grossis viscosis crudis flatuosis et ventosis ut sunt res dulces et secundum legumina fructus ... tance ... calidis et sunt subtiliantibus et ... ventositate

ut est panis ordeaceus in quo ponatur sal et ciminum, potus eius sit vinum album et clarum, aut vinum grossum et bonum pigmentum. Utatur porrectis ... cum cepis et petrosellino cala minto atque ruta in quo ponatur cimi num. Carnes sint volatilium et aliorum secundum quod dictum est in capitulo precedenti. Utetur digestiva confortante cum bonis speciebus et confectionibus de dyamino et dyacalaminto et cum tali dragageta. Recipe anisi, ... carvi, dauci, cimini, baccarum lauri, trifolii ana ʒ i, liquiritie rase ʒ ʒ, albi galange ana ʒ ß, ... rubebarbi piperis longi, ... ruthe ana ʒ ii, ... zuccari lb. ... fiat dragageta. Et ab extra in ungatur stomachus cum oleis de spica de costo atque rutha. Et secunda in tentio completur in hijs que habent mixtam virtutem ut digerant et evaporant et stupescant moderate et non augeant dolores. Et ad ista sumuntur tres forme auxiliorum a ... sapientibus. Prima est spongia infusa in coma i sapone vel lexivia calida et continente dolorem. Forti ... ungatur particula cum aliquo oleo calefacto ... in forti dolore. Secunda forma sit cum lana sucida infusa in sapone vel lexivia cum cocto vino et oleo simul mixtis addendo de aceto et vino austero maiore secundum ... fortis aut unctio est in sapone et in aceto. Ideo ita aut in vino ... aut. s. de vino aceto et oleo plus mistis ... decoctio cum mitigare volueris. Scapella aut et cocco bovarie volens sit vinum austerum ... evaporare eligens cum aceto aut ad ambo operatur quia est ... mixta virtute ... Tertia forma sit ... de terra te ... et calce viva simul cocta cum aqua et vino. Incausu aut in quo ventositatis est fumosa materia ... et corrupta et ... elevata et trahit per nuclea cum dolore et estuationibus ... Non est consilium secundum ... de ... nisi quod ... pendensa in uno loco ligetur membrorum ... superior et inferiori et in medio ... cum ...

[illegible]

aut cum ferro calido soluitur quod excecat
et postea impleatur locus cum aloe et bolo
dissolutis et inpositis cum albo ovi et
aceto et postea cura ad generandum carnem loco
incarnetur et consolidetur dicte cum isto
casu sit teneris et mundificetur corpus
cum aliqua medicina et sistatur ut viciata
sibi daretur bonum. Capitulum undecimum de apostemate aquosa

Ex flegmate
aquoso et seroso generatur apostema
aquosum laxum et omne indolorosum
ut in 2° de egritudine et sinthomate
serosum quedam superfluitas humida que
in corpore generatur videlicet phleubotomie
vesice et apostemata aquosa quorum
cause sunt alteratio virtutis in sanguificativa
et male disposita et ciborum malicia
et aquositas et ideo ipsi sequentur et
ad glaucoma assimilatur hec flegmatica
sicut ydropici et corporum male complexionatorum
quod est pectus aquosum nec differt
in specie vera ab ydemate nisi
in maiori de sicca. De signis et indiciis

Signa z iudicia

Signa et indicia sunt
que ydematis veri nisi quod tumor
est magis laxus in isto quam in illo
et ideo non tantum resistit tactui et sonat
non ut uter sed ut aqua et
fistulus aliquis vel cum lucet in apostemate
aquosa est debilior calor quam in
ventoso ut potest. Item quod amplexorum
et umbilicum coraticis apostemata
aquosa magis accedunt in pedibus
testiculis et capite et membris quam
in aliis locis quia aquositas plus
in eis descendit et caliditas magis
in ipsis ebetatur, 2° propinquiorum sunt
ventositas cadit respicit sive aqua ita
neque aer gelidus sine vento quod
tractat. De cura. Curacio cuiusque continet
res comunia fiat in dieta, secunda
in venificatione digestiva in purgatione
per ventosas, 4° in educcione per urinam.
Dieta in curacione humiditatis quantum
primas duas ordinavit ut desub
sibilante dicte tres ultimas posuit
de 2° ad glaucomen et 1° amplexorum
et quanto illius combustionis expediat prima
res debita fiant per regimen dum
in duobus capitulis precedentibus nisi
quod oportet quod iste sit magis calefactivum
et desiccativum et ideo dimittat
omnia humida et aquosa ut aqua
et herbas viridas et fructus et caseum
et lac atque pisces et omnia legumina

et carnes porcinas et dimittat
offas et omnia brodia sobrie comedat
et potum minuat panis suus sit de
ordeo magis quod ponatur decasmo.
Vinum sit optimum in pura bene quantitate propter
cum vina greca et pigmenta sunt. Potum
bona aqua cum cocto et salvia ysopi
calamintum allio et cepe coctum et species
et cepa salis conveniens cibaria cinnamomum
et aurilarum capestum et carnes gallinarum
et mutonum expediunt et omnia
sicca laboret vigilet ieiunet et
ventre et urinam sepe moveat. Secunda
res compleatur cum bonis speciebus et bonis
dragetis et vinis ubi sunt predicta
Tercia res compleatur per purgationem humiditates
aquosas et serosas ut sunt panis
suus de farina ordei et similiter aut
pulvis suus de esula et quintus talia
pulvis atque tartaris cum modico de
spica aut pille de succo cucumeris
agrestis et speciebus dictis ablhebenie
sive in simplicibus medicis suis. Quarta
res compleatur cum drageta dicta in quo
addantur semen apii et petrosellini et
semen beliengi et spica. Quinta fiat
cum confortativis et resolventibus
infrigidare. Sexta cura est ut libet propter
cum epitimo et sale. Item cum
cum spongia in fuso in leporino et de
lixivis argilli ut ydrumia vero fortificatur
ut affrodilli nitro alumine
et sulphure. Tercia forma est unguentum
empliatum per armoniacum in una scrophularum
in tathagenes ut attributo de
quo dicit quod resolvit omnem duriciem
unguenti quam ebdomada fiat in duobus
diebus cum ego cum nullo libro non
inveni secundum eum ad resolvendum
duriciem aquosam et ventosam accipe
tamen et fiat sicut simplicem et utique sit
phlebotomum spume maris aristologie
bdellii armoniaci olei antiqui cere
quod sufficit fiat emplastrum. Si aut
per illud non resolvitur non est emplastrum
sed cum ferro aperiatur et postea mundificetur
et more ulcerum sordidorum curetur.

Capitulum amicatum de nodis glandulosis et omnibus exitoriis flegmaticis

Glandula et scrophula
la nodus et lupia et nata
hernia bonum atque bubo sunt
omnia ulcera in corpore nascentur
flativa videntur habere materiam ut di

[illegible]

Rogerius et Bru. dicunt videntur quod licet
alia sint permutata id est diversa multa
earum in corpore secundum omnes sunt sca
per maiori in parte quam alia quiguntur vero
ad alterum humorem nos in semper loquimur
de simplicibus ut sint communia apostematum
secundum quod superius dictum est sunt. Quia
in parte sub genere commixtorum et ex
crescentiarum flaturarum reponuntur
speciales preter eas multe sunt quia dicitur
glandula ad formam glandis dicta
satis mollis unita mobilis et se
parata ut plurimum in emunctoriis generata
reperitur. Scrophula ad modum scrophe
porcine plures simul iuncte non tamen separa
te in collo plurimum est reperta. Lupia est
lupulus mollis rotunda in iuncturis
et locis similibus sua parte naturalitate.
Nodus est nodus corde rotundus durus
et mesenterii in loca venosa invenitur.
Testudo est eminentia magna humoralis
mollis cum lata forma ad modum
testudinis dicta in capite talparia
in collo bocium in testiculis hernia
et aliquotiens cum sanie et scrancis seu
fistulis reperitur. Nacta est nascentia
magna carnosa velud caro nacta
seu anthrax diversarum formarum et quan
titatum velut melon et cucurbita
scientes diversa nomina secundum formam
et inter plura alia nomina habent pro
dicte excrescentie sed non est curandum dum
capiat quod res cognoscantur. Quod diversi
ficat et indicat sub talibus diversitatibus
harum excrescentiarum quedam continentur
in sacculo sive vase, quedam vero sunt
in carne implicate, quedam etiam sunt
resolubiles, quedam vero non, quedam
etiam sunt cum gracili pede, quedam non
et quedam magne et quedam parve,
quedam sanabiles, quedam vero non,
quedam etiam sunt scrancose fistulose et
cancrose et de aliis. Cause istarum
nascentiarum sunt simplices scilicet primitive
ut casus et percussio, antecedentes et regiminis
malicia. Antecedentes sunt humores et
fleumones permutati ut superius fuit dictum.
Cause coniuncte sunt ipsemet materia co
niuncta que in loco continentur, continentur
autem in istis quinque humores aquosi
putridi et corrupti limosi et mus
cillaginosi mellini pultini et ad
ypomi, quinque vero continentur carnes sca
bre et spongiose atque glandulose
quinque vero lapides et alie res. Signa

et iudicia habentur per suas dictas de
superiores et dictas signum quod co
cludantur in nascentia est mobilis et cutis
separata quod vero sunt in massa et in
herentes in carne sive nascentia vide
ce nove et tractabiles dure vero
et antique nequaquam rubor et do
lor et caliditas ad eo ostendit
et consistentias sanabilitas et
fistulositas et cancrositas multiplio
scrophularum et diversitas carnis per
corpus et caliditatis coniuncte nascentias
ordinantur esse curam scrophularum
multarum multitudo clamitat corporis
plenitudinem in dequibus dicit. Avicenna
quod bene in casu et offensione mul
tiplicantur et ideo sequitur in Avicenna
do quod talibus parum proficit optimus
operator et tamen semper quod cibus multum con
ferunt pugnativa et potiones diu
retice atque clavaria desiccativa
et etatis mutatio pueritie. Demum
puerum propter gulositatem et ruditatem
corporis sepius incurrit scrophu
las. Genes autem tardius propter con
plexionem ampliter habentes frontes
curtes et tempora grossa et max
illas amplas pati sunt ad scro
phulas quam in talibus materia pronte
diriant ad casum ut dicit Avicenna in
casu continentiarum et corrosio
et multum recedunt a ventre collum
et commissuras propter proximitatem ve
narum arteriarum et internarum ac multi
spaciositatis in missione magnarum
glandularum est raucedo de vena
que mittit eos ita pede sepe con
parat emorrogia et periculum
magnum. De cura. Curatio cura
habet hos processus habent hoc et particularem
universa processum coniungit victum ut non
multiplicetur materia et adequat materiam
anteceden ut non addat in quantitate.
Primum completur per regimen dictum in
capitulis proxime preteritis ad acte
sublimationem et matorationem declinando
secundum quod prius oportet ut debe
tur cibos grossos et potum aquam frigide
et nausatas faciente et repletionem
et quod tolleat famem quantum potest.
Semper omnia bona digestione proveniens
caveat habitationem humidam et val
losam aquarum malarum irrigata
potus eorum sit bonum vinum ac aqua

Aq alumosa sul phurea vz et mineralis

alumosa seu sulphurea. Ita secundum
Arnoldum usus aquarum mineralium
maioris saporis tartarei non solum
mitiorum bona sed econtra valet atte
nuare. Secundo complent supplicat(?) e
vacuando per secessum et flemma quoque
et purgando per urinam ac etiam evapo
ando cum consumptis et resolutis. Ad

Credo quod dicit pau lo(?) . 3 . 2 pulinis de turbith evaporaty

primum laudatur pro omnibus pulvis tur
bith qui secundum Auicennam fit de turbith
℥ iij et zinziberis ℥ ß et equale et
redit de ipso ʒ ij et testificatur quod cum
hoc quod solvit flegma grossum non calefacit
nec ab eo cadit intestina. Tamen ex
qui fuit magister Andreas in locis(?) ex paribus(?)
cum fuerit in talo(?) de doloribus ven
tris magistro alumina sorte de 20 partibus
turbith et 10 ʒ et 3 zinziberis et
ʒ iij de ipso concedit bindicatam(?) et
vera(?) et pille de agarico et ma
iores huiusmodi lacte sunt satis
generose. Ad finem conducit multorum
flemmatum consuemi potiones. Et sero

Non potus bonum ad intestina de festu

psyllie pt iij . philipendule
pt ij . pipenelle pilosello tha
naceti saulud rubeorum. Tubee
maiolis an pt . 1 . aristologie
radicis spatule fetide radicis ra
phani an pte β coquissantur et cum
vino et melle usque ad tertiam partem(?)
mediocriter coquuntur et fiat colatura
de qua de bino in tanto(?) ℥ ß matu
tina quam ℥ tepidum administretur.
Ad tertium ob. 1 faciendum mago

Ad glandulas in tertio(?)

nie ad glandulas interiores corporis
ostruis(?) sunt ratio consulit tyriaca
athanasia atque ametropia me
dicamne quidem precepto necessitas
ad calamitas flammas consequit
alias potiones eliuaria olea
etiam ad innuandum panres et
empita multa posuerunt inde per
decessoces que in operibus meis non
atemptavi credo tamen quod virtute
divina strenuissimus(?) Rex fran
cie tangendo liberet multos et hoc
est de regimine et presse vel

Pressa ad scrofi(?)

stricturis sive lac ad pressionem(?)
in apostema fuit duplicitate a sua
quantitate et non membri et corporis
temporis aut durando licet non me
cet omnia indicat bene qualis e

dipsod(?) quod sapientur et quare quod pro
dictis possunt sumi multe indica
tiones et interiores reducantur
quoniam c de parvis ad scrofulas. Primo mol

Quo utat lupie pa

les prue quod vocantur lupie quod sunt
in membris firmis consulit(?) paruo
curatione sufficit hic tenerum
hyssopum cum sugum(?) et desiccantur

Secundo maiores non multum dure nec 2o
multum in vetustate ad modum aposte
matum flaturorum mollificando resolvit
et consumit. Tertio scrofulas et apos 3o
temata que erunt saniande maturi
apta et mundificari. Quarto que 4o
non potuerunt cum predictis curari et
sunt mobiles et tractabiles incis

Aliud

dantur et extrahantur. Quinto que 5o

Vas(?) compli

thelis erunt in mobiles et infiltrate
atque late concordantur et mundificentur.
Sexto quod thelis et pede sive radice 6o
habuerunt gracile ligentur et eleuent. Primum p(?)
complent ut thelis secundum Auicennam constarantur

Habentes cum pluribus aliud

et consumantur deinde super ipsum san
guinem cum gratum ligatura plurimum
quod ut ait digerit ipsum. Primo cum

lupie

fricetur lupia cum manum ut aliquatenus
calefiat et mollificetur deinde tenendo
suant(?) cum fundo scutelle aut cum
aliqua re solida lineca totiens
et taliter premantur donec evanescat
et vestes interior sunt dilaniata et

Secundo aliud

in appensa statim desuper lamina plum
bi secundum quantitatem lupie cum bindello

Aliud

duorum capitum stricte et firmiter ligetur
et de quibusdam diebus non removeatur. Rogerius
hoc premittit unguentum factum de plum

Bruno

bo usto et caligine sambuci seu
floris cum oleo et aceto. Brunus quod
accepit et fredericus premittit emplastrum
factum ex aloen a tartaria mira oliba
num et sarcocolla cum aceto seu al

Rogerius ad scrofulas emplastrum

bugine oui hominem premittit et
super laminam etiam ponit parvas pla
gellas de stupis infusis in albu
gine oui inspissato cum sale et al
lumine zuccarino. Secundo complent vel
terra ancilia apostema super pectorum
que ad hoc et ad omnes lucinas cum

Emplastrum

. se . cutibus sunt utilia per quoddam emplastrum
scilicet ratio agregatorum quod dissolvit ex
uncias grossas et confert pariter
scrophulas et apostematibus si fuerit in ea

Credo ad unum superiorum lupie dicunt

Diebus(?) ...

dinibus antiquis et podagre et multis
aliis fac opus laudabile. Recipe
olei veteris ℥ x, et picis sicce ℥
vi, lapdani ℥, litargiri ℥ x, ceris
℥ x, iiii galbani ℥, misceantur litar-
girium cum oleo et coquatur et cum erit
spissatum supponatur pix et vide cera et
ultimo ponatur lapdanum et pistentur
in mortario et usui reserventur. Similiter
eadem intentione secundum Razim et multos
alios completur cum dyaquilone quod
et yreatis cum forma in antidota-
rio ponitur in quo ad unam libram dya-
quilonis malaxetur ℥ i pulveris.
Radicis yreos aut cum aquilone
magno hebemesue cuius forma
ponetur infra ipse est. Tamen magis
experientie competit secundum antiquum
sapinum cum melle et aceto supra
ignem emplastratum aut emplastrum secundum
desemugeo scilicet hominem scilicet caulem cum
mussillagine malvavisci confectum
et cum bene maturatum. Halyabas com-
mendat istud. Recipe farine fabarum fa-
rine ordei cuiusque ℥ x, radicis li-
quiritie radicis altee partibus cuiusque ℥
v, cepe albe, adipis anserini cuius-
que ℥ x, fiant et incorporentur cum
oleo antiquo in urina pueri virginis
et super fiat lento igne emplastrum
quod ait Elyas. Item hic recipe. Recipe
stercoris vaccarum ℥ ii, radicis caulium
radicis capparis semina pigmini ana
℥ s, lupinorum bdellii ana ℥ ii, aceti
mellis armoniaci porri sextarius olei
antiqui ana quod sufficit fiat emplastrum.
Bruno probavit in omnibus apostematibus
duris et teodericus ab eo accepit ar-
moniacum bdellium galbanum om-
nibus equaliter dissolvantur in aceto per
tres dies super igne addatur ferri limatura
subtilis quod sufficit fiat emplastrum. Recipe
generis ad scrophulas. Recipe radices
siliquis affodillorum et si addatur e
bulborum bonum esset coquatur in optimo
vino et pistando addatur modicum de
sulphure vivo et fiat emplastrum.
Magister meus indiffesse semper lau-
dat emplastrum secundum de limacibus ex-
coctis cum vino aut cum lexivio a-
nerum clavellatorum aut cum ... potel-
lo vino quod fortius erat eis quibus

Emplastrum quod dissolvit cortices et durities et confert
panicis scrophulis et apostematibus et ... ra-
dinibus durius et podagre et multis aliis

die una sicca aut confecta ad in-
scribat. Citra intento comple-
ntur cum predictis. Citra contra resol-
ventia mollificativa quod inveniunt
magis aut locum repugnate re-
solvens maturativa et in-
famat propue si sunt mala dulces
aut cum sagene assoria. Haly hic approb-
abat ad maturandum eis emplastrum
secundum de farina ordei et olibano
atque pice cum urina pueri in cor-
poris. Item ut ad refrenandum
fortem caliditatem competit farina
ordei cum aqua coriandri et
fortius illo fit de mirra cum du-
plo sui delicie cum dicta aqua.
Opus aut maturatus quod sciens
et signa famei apiantur aut
fetene et mundificentur cum unguento
apostolorum ad ... relatum re-
latum sanationis magne in stro-
pulis malis et ulceratis aut cum
unguento egyptiaco. Tamen in antidota-
rio dico et in aquilone aut dya-
palma desuper ponendo et si
excrescens in loco inter ossa essent ca-
vata et corrupta ut in mentibus
dicetur infra aut alia mala mo-
rigeratione adducta regantur. Citra
intento completur secundum
doctrina alburasis que inquit se
quandoque sanus per se in experiando
manum cum intromissis quod forte
facit quod contineat humores secundum
longum aperit et mundificat calli-
nenses vero res duros secundum ite-
scat et excoriat quamquam sit glan-
dulas et scrophulas et sunt que
essentias tractabiles inter eum
digitis apprehende et secundum longum
scindes et excoriate cum aliquo
spatule obtuso et non acuto la-
bia elongando cum unguis et ea
cum flosculis suo tollit extrahe
quod aliquo redirer et utrinque si in re
e simile et reliquum ulcerum cu-
rone tractabis. Ego aut per me
hic contra apprehendo desuper ...
et cum forpicibus secundum quantitatem
excrescentie in forma folii mir-
ti quod super e cutis incido et in re-
liquiis ut dicitur e predicto. Si aut
sanguis te prohibet inter eum

Left margin notes (in order): Aliud — Tamen emplastrum — Halyabas emplastrum aliud — Item aliud — Aliud — Bruno — Contra scrophulas emplastrum — Emplastrum

Right margin notes (in order): Aliud — cum maturate fuerit aperiatur sed fiat — Citrina scilicet

cum amigdalis ad sanguinem restringendum
et postea ad operationem redire, primum
aut fluxum cum spongia simplici
aut cotone infuso et compresso
aqua et aceto constrictivo ergo re-
stringere. Si vero aliqua vena dig-
itorum consumitur cum pede cum urina
ligatur et ita campanille usque ca-
dat. Si aliquid de kysti aut de
flosculo aut de aliquo consimili
remanet urina consumitur in primis
diebus implendo vulnus cum cotone
vel consimili infuso in aqua salsa ergo
aut in albumine ovi cum aliud in-
spissato post vel cum unguento egip-
tiaco vel cum aliquo de corrosivis
in omnibus istis aut operationibus quod
apparata sedat urina appone post
hoc igitur super totum stupatam infu-
sam in albumine ovi et oleo rosis
super appono. Secunda intentio
complebitur secundum Avicennam et sequentes
ipsum quod cutis cum aliquo caustico
secundum quod in te consistente rumpatur
et caute fiet ne ad alias partes
diffundatur et ad hoc non fallit et
operationem iuvat ruptorium de cal-
ce et sapone et operationem suam per-
ficit saltem in xii horis et si
stat amplius non est malum. Deinde
tunde in medio scarre secundum lon-
go perforando usque ad sanum ad vi-
vum et maxime in nigra cum aliquo
linimento de aliquo corrosivo per
forti medicamine et ac pulvere affro-
dillorum. Ultra est licet multi multa
ponant et in antidotario multa non
habeantur arsenicum sublimatum prepara-
tum qui sit cum hoc dure obtinet
principatum ut infra dicetur in ruptoriis
corrodentibus aut ducendi et gubernandi
habitudinarie dispositionis per i 3o ca-
pitulo. Est cum arsenicum fortis
et violenta medicina commovens
febres et alia mala in pura quan-
titate magna fiunt operationem
quantitates quibus est medicinalis qui
feriunt in fortibus et longe a
membris principalibus plus in
coxis nunquam melius est per certam
re quam in una vice nimis
ponere per tres dies durat opere
sua quamdiu intrum teneat infra

regimine ac si hec fecit et membrum
et partes ad circum cum populeone
solatro et aceto et aliis infrigi-
dantibus defendantur. Tertium aut per consolida-
tionem durities et humore curatur quod
glandula est corrupta et tunc postea
rasio curatur cum butiro lavato cum
modico de spuma frumenti inspissa-
ta aut cum axungia vel aliquo non
salito unctuoso et post rasio cura-
re si aliquid remanserit cum pul-
vere affrodillorum aut unguento egipciaco
consumatur. Si vero totum est corruptum mo-
re aliorum ulcerum consolidetur. Secunda
intentio complebitur cum ligamine de se-
ta aut de pilis equorum stringendo de
die in diem ligamine posito aut po-
nendo aliud quousque consistentia fuerit
desiccata innovando ligamine cum aliquo
corrosivo aut sedando dolorem cum
albumine ovi et oleo populeone
aut aliquo sedativo et postea regi-
detur more supradicto per inces-
sionem et apostemata multis notificato

**Capitulum quintum de sephiros sive scli-
rosi vel de saphiros sive kyrosi
qui fiunt humores melancolici**

Tempus igitur est iam per transire ad
aliud humoris genus de quorum
videlicet melancolico generatum habet
dupliciter dictam verum et non verum
ut et alia predicta. Est enim verum aliquid
quod melancolia fit naturalis quo nihil aliud
est quam sanguinis grossi qui in massa
sanguinaria ad nutriendum membra
melancolica recipit. Secundum vero quod fit
de melancolia non naturali. Alia autem est hu-
mor frigidus et siccus ex grossiori parte
nutrimenti relicti generatus. Et est duplex
naturalis et non naturalis. Naturalis est bonum
sanguinis feces et tabulearum sua grossa
in colore declinans ad quandam
nigredinem in sapore ad ponticita-
tem et acredinem. Non naturalis est qui
deviat ab isto infra terminos sue
latitudinis quos si transiret non
esset melancolia sed alter humor quod convenit
quadrupliciter. Unus modus est qui
urit et putrefit et efficitur colera
nigra et acida et si putrefiat propter
bullit sicut dictum et muste
cam fugiunt. Secundus quod fit per adust-

tione aliorum humorum ut putta coloris
aduste quod ulcera aduritur et est ita
maliciosa quod bullit et inuste eam refu
git / quod autem sanguis et flegma aduruntur
efficitur nichil naturalis per adustionem iste
in due species magis sunt mites ut dicit
Auicenna et Ioannes et Haly non faciunt nocere
nisi de duabus primis. Secundo vero efficitur
materia innaturalis per congelacionem et indu
racionem ut ab eorum defluxione et apo
stematibus de quibus naturalibus indocte insi
tuuntur aut resoluuntur subtile tunc re
soluitur et grossum petrificatur et in materiam
reducitur // Tercio efficitur innaturalis quando
alter humor venit sibi de foris quia
tunc omnis eam decoratur ex reliquis coloribus
duabus adustis cum quibus apparet quod ex
materia quatuor generantur apostemata // Ex
materia naturali generantur sephiros siue
sclirosis vera et ita flegmona quieta
tum est ab ipsis absque dolore. Secundo quod
ex materia in naturali per admixtionem fa
sunt apostemata ut sephiros flegmonides vel
[illegible] et hispiladas // Tercio quod ex
materia innaturali per congelacionem et indu
racionem generatur sclirosis vera et ita dura
tura cui non est sensus neque dolor //
Quarto quod ex materia naturali per adustionem
omnes species cancrorum generantur // Est ergo
sclirosis siue saphiros apostema durum
quietum sedatum et indolorosum
Cause eorum sunt triplices ut et aliorum
apostematum primitive scilicet ut est regimen
malum multiplicans materiam et sanguinis
compressione. Antecedens humor melancolicus
multiplicatus et male a splene attractus
et pessime a corpore expulsus coniuncte
sunt remanet materia in particula in nunc
... Signa et indicia sunt tumor
durus cum sufficienti resistencia et
color in medio rubeorum et nigrorum
qualis est ferris color bonus aut
plumbum mediocrum liuidum et si venas
digna racione habet particula videntur
eleuate ut in ventre multorum [illegible]
[illegible] prout legitur 19o [illegible]
et cum hoc assunt signa signancia materiam
apostemata ... incipiunt ut plurimum
apparere parua et paulatim deueniunt
in magna et quedam sunt solum

in uno membro quod mutatur de uno
membro ad aliud et nominantur
fermos secundum Auicennam apostema
multum multiplicans humanum per re   quid humanum
solucionem sepe tamen remanet indu
rata plurimum est in cancrum quod [illegible]
Curacio Tres sunt res prima est   Curatio
in vita secunda in medicina antecedente
tercia quieta vita ipsorum ordinatur   vita regi
in sex rebus non naturalibus sobria
et moderata declinans ad calidi
et humiditatem vtatur cum cibariis
bonis electis et bonum generantibus
sanguinem ut est panis frumentaceus de
puritate bonum vinum et bone
carnes gallinarum et caponum pul
lorum et brodiis ipsorum precipue
gallinarum vel ad brodium ipsorum
totum respicit natum vtatur semmar
ginis borraginibus lupulis lac
tucis et talia que sanguinem habent de
purare caueat omnia que materiam
generant sanguinem [illegible] in 3o dentiolis
intrant ut sunt carnes boum et
caprarum asinorum et camelorum
vulpium leporum atque omnium silues
trium porcorum et ut sunt bestias
castratis holuum braseo et
caules [illegible] et leguminum in lenti
cula vilissima est nobis et panes
furfurei et leguminosi [illegible] et vinorum
que grossa sunt et nigra veteres tusci
Caueat etiam a rostis assatis frixis   regula [illegible]
salsis acetosis et acutis velut
sunt allia cepe piper sinapis et
omnia sanguinem adurentia Caueat
ab ira et sollicitudine et nimio
exercicio et vigiliis superfluis
ventre teneat leuem lectura dili
gat et tranquillitatem. Secundo propter   de [illegible]
Auicenna ut corpus mundetur et flomi
et adhuc hebomedie laudat sene
epithimum et polipodium fumum terre
lupulos et volublem et cassia
fistulam mirabolanorum indos atque
lapidem lazuli dyasene dyam
[illegible] veracissimum adhuc sunt
assignata. Tercio teneo me cum
Auicenna quod caute agatur non materia
cancri est maliciosa quod si indocte

resolutiva perfecta si minus molli
ficativa sciendum est quod corpus ipsius et in
tantum indurata ipsius quod necesse est ipsum in principio
recipit facere duas revolutiones per
mollificationem secundum resolutionem
Et quia istas revolutiones sigillatim
esset difficile absque errore ordinare
propter horum est tutius tertium auxilio
ordinare quod mixtam habeant virtutem
mollificativam et resolutivam
cum quadam apposita repercussione
hoc autem auctores ordinaverunt multis
formis quia cum sit apostema scirro
si quo fleone seu herisipila generato
ut in capitulo sequenti ostendetur Assimo
per quandam refrenationem secundum a prima
cum aliquibus domesticis medicina
cum rosis in primo almansoris Recipe
bdellii armoniaci galbani partes
equales quod cum oleo de ven. aut
lilio mollificato in mortario te
rantur deinde mucillago semi
nis et se lini et fenugreci que eius
sint quantitas cuius sit omnia predicta
simul et omnia simul terantur
donec uniantur et compleantur
Ad idem ex corticibus radicis mal
vavisci coctis et cum axungia gal
line pistatis et incorporatis simul
conveniat in casu tali in quo materia
sanare cavete predicti dicti est sine
calefactione et retentione timore
in cavete evacuatio et si appareat
dyaquilon sit tibi assiduus si in
durata et transit in lapidem ad ca
pitulum sequens est recurrendum Capitulum

Ad mollificativum superiori de scirro
et apostemate multo quod multa in nati
per congelationem et induracionem

Quando autem flegmatis generato
contingit ut superius dictum est quod
flegmon minus infrigidatur ita
quod materia ipsius congelatur aut ita for
titer resolvitur quod subtile evacua
tur remanet in particula humor viscosus
et grossus qui eam indurat et scir
rum generat et de isto principaliter
dicetur hic quando contingit indurari
particulam propter tentionem ventositatis
aut humiditatis de quo dictum est
in apostemate ventoso et aquoso quando
propter putrefactionem et desiccationem in e
de quo dicetur infra de duritie

intuitarum Signa et indicia sunt
quod est tumor durus et insensibilis et
aliquantulum indolorosus non habens aliud
colorem quam corporis quod in sensibilis in
cognitus durus in sanabilis est dissensibilis
et non insanabilis quidem neque
aut facile sanabilis nisi cum ad
glandone durum que per desiccationem
et macerationem non sanatur satis
enim est si quis prohibeat scirri non
cito ut infra dicetur de macerere
et in pignatione est cum in scirrosis propter
venenum pili non separatur sanitas
ut dicit Avicenna amplius magnum et
durum quod est cum colore corporis non
sanatur neque unquam permutatur

Curatio Sunt per eius quibus
intentio in primo capitulo reperitur est eva
cuatio omnis quod potest naturam in particula
contine perfectus non magis evacuare
expurgare quidem obstat quod in
quod difficile solubilis in hoc igitur si re
pente simul attrahentibus et evaporan
tibus fortibus temptaverint quibus evacuare
sive mollificantibus videtur meliorari
sed accipe non est hoc est quod reliquum
dispositionis remaneat lapideum in subtili
evaporato in sanabile et subtile
coagulatum lapidi dimittet propterea
quod in duris dispositionibus nullum corpus
fortiter calefaciant et desiccant fortiorum
ignem est solo vero et tribus mollificatio
evaporationes prius apta sunt huius apo
puta euria adhuc autem cum hiis
armoniacum galbanum bdellium et sto
rax liquida si est radix altee ac
boree et folia malvarum silvestrium
quod ubique reperiuntur cocta et pistata cum
axungia anserina seu gallinacia
utilis est valde. Sunt qui defendunt
axungias salitas et addunt ad predicta
mastice lapdanum ysopum humida
sordidam baleni simul asini et feces
oleorum de lilio altanum ac de be
na et cum apostemate est vehemens compressi
non est excusato ab aceto si in eius
administratione sit cautela quod fortius
penetrat et incidit et in mollis parcitus
Et ego dico in coxa scirrosa facta illius
puerum permisit fomentationem cum oleo
sambucino deinde acetum cum argento
vivo appositum in tribus eius tabulis cum
cum lapidibus parietaribus seu mar

11

cassiis ut rubeis molendinis igitur in
ardore precedentis scarificando locum magna
ut dicit faciebat et emplastrum conveniens
super apponebat semel tamen cum oleo
permittebat quod magis complicabitur dum
de duritie que remanet post agentem
curabitur tale de arthetica in sexto

Capitulum undecimum de apostematibus cancrosis

Cancer communiter ad duo videlicet quod est
apostema de quo dicitur hic et est ad cancer
quod est ulcus de quo dicitur infra //
Cancer ergo apostema est tumor durus rotundus
quasi venosus sistens velociter adiungens
inquietus calidus et dolorosus cum mode
tumoribus plus nam cum non in carne
nigra provenit colera mordax quod
quando corrodit cutem et ulcus operatur
moderator non tamen qui sine ulcere operatur
cancer incipit autem quandoque plurimum ob
cause secundum quantitatem ciceris aut fabe ita
quod ovo modo per quasi plantatas congestas
est deinde augetur in tantum ut neque pueros
lateat illo sapientes Signa et iudicia
sunt quod est color obscurus citrinus lividus
et tenebrosus venas circumstantes ad modum
pedum cancri // Cancer ex toto genere est
generatio venenosa Cancer plurimum accidit
in mamillis et locis glandulosis per
capite in mulieribus que non menstruant
et viris quibus emorroides desere-
runt // Cancer est particularis lepra nam
melancolia adusta in una particula mem-
brata cancer facit vitio dispersa per
corpus facit lepram in 2° ad glauconem
Cancer confirmatus non curatur nisi radicitus
extirpetur et ideo sepe deinde ulcerato
efficitur ulceratum quod tunc est pessimum
aliud ypocras in amphorismis quibuscumque
cancri absconditi sunt hos non curare
melius est quia curati cicius cum ...
cuius peius // Cancer quandoque aut longius
persistit // Cancer non ulcerati tres sunt
intentiones prima vita ordinat //
Secunda materiam antecedentem adequat
Tertia locum particularem per tractat prima
intentio completur cum regimine dicto
in capitulo de sclirosi sive sephiros
et ipse qui in cibis corpus ponunt ca-
que infrigidat et humectat maxime salva
sit aqua ordei et pisces petrini vi-
tellaque ovorum sorbilia et similia
illis et quod est illic calidioribus tibi da-
lac vaccinum aqua butirum est competen-
tius et de olibus usque ad marchitam is
Secunda intentio completur cum purga-

tam dicitis cepitibus cum in iusto op-
timet principatum de quo 3° in cu-
seris casono de suo intui precedentis
a G. veram essentiam precedit Sanguis
in cancro secundum G. in 2° ad glauconem
non est in contrarium si non est quod prohibet
flobotare non ubi ab hiis evacuabis
abstineat secundum haly cum semel
aut bis evacuanit secundum tuo illud
facit donec tolitur sicut evacuatus //
Tertia intentio perficitur cum medi-
cis domesticis et non mordacibus
mixtis lenitivis virtute restrenda
et evapoillud via aut compressa est in
obediens et male medicata et
ideo sufficit si tolitur non curatur
quod augeri prohibeatur aut ne ulceretur
defendatur secundum Avicenna et ad hoc laudat
G. in 2° ad glauconem succum mo-
relle et cum eo pompholigem addit
quod ipse Theodericus diopompholigos
ordinavit de ipso olei rosis cere
albe ana 3 in thuris 3 fiat un-
guentum Ad idem G. in lo ad ne-
gantur de litargirio pulverisato
et tritum cum oleo roso ducendo in
mortario de plumbo cum pistello
eiusdem ad solem quousque recipiat
colorem plumbi fiat unguentum
ut infra de tynea dicitur unguentum qui
cum aliud valeat ubi plumbi est di-
cendum cancrosis sicut ille qui compertus
est et legit ypo de sirupis medicus
per taciti dispositionem laudat succum cum
pluribus de cancris fluvialibus et ipse
cum summa cum aut incidere
radicitus precipit cancros pro...
quibus capitis primo et in hiis comprime
sanguinem et postea cauterizare
et hec G. qui timet propter timorem
emorragie et corrosionem et ul-
cerationem cum eo regimine dicto quod
scandala quod vidi supersedeo do
plenius in istis operibus in cancro
ulcerato Doctrina secunda de apostematibus
capitulis et pustulis que in sub
membris comparatis capitulum primum de
hiis que in sunt capiti etc

Dales quidem igitur ut dictum est quedam
sub passionum sanatoribus sim-
pliciter compaltant aut magis par-
tium organicarum partes quatuor
sunt que ab hiis medicamentis

no de epithe... in hac parte ob... et tunc principatu

Ad idem bal

fiunt cum consolidativo vel corrosivo et
compone virtute et plasma carnem quod
quantitatem carnis quae calidioribus
indiget auxiliis et fortioribus corro-
sivis scilicet de aliis corrosivis igitur
secundum quod virtus indiget. Si vero
corrosiones non sufficiunt ut si
ubi corpus non sit eius passio ad
curam indicat contrarium philosophice
ergo capientes. Compositio eius que
quod et qualiter ex evacuatione dolor aliis
eius tanta a virtute vel quare dicitur
acrium et dissolutorum fortiorum. Via se-
cunda inventus velut omnia acria
necnon et sua sustinent fortia contra
ria velut cranicea non ledunt
ab istis. Plasmacio et potio in-
fundo et superficie et pariant in-
ventionem et ita apparet quomodo
membra organica corporalia sana
et vel via aut secundum expectatis
corporum velut in capite testitudines
in oculis obtalmie in oculo scruatic
et multe alie passiones de quibus di-
cetur. Nunc sunt de apostematibus praesentis
est dicendum. **De apostematibus capitis**

In capite enim accidunt apostemata ca-
lida frigida, sanguinea et non sanguinea nodosa
et glandulosa aquosa quorum cause
et signa ex superioribus intelligi pos-
sunt et illa que ex compressionibus et quo-
modo ad cerebrum sunt videnda. Ut
dictum est in anathomia, testudo et
glandula sive talpa que adherent
cranio et eam contaminant secundum
Rogerium melius est dimittere quam
cum trepanis ut dicit ipse curare
et ego sic laboravi vidi hominem
qui habuit talpam ulceratam super pro-
ram capitis cum corruptione ossis
adeo quod ita pendebant motus pa-
niculorum oculi qui locus esset discoo-
pertus cum consilium remedium palli-
atum et recessit. **Curacio** specialis
apostematum capitis. **Cura** apostema
calida et frigida in oculis capitis non differt
a cura que superius dicta est nisi in
tribus primo quod in orbita omnium pas-
sionum specialiter pestilentie omnia
fumosa et vaporosa. Secundo quod
in evacuatione mane antecedentis
ad mundos capitis apostemata elevati

arum de fuco vel sic inveterato dolore
et dissimilio lente ad singulas via et pulli
tegis et antecedentis. Tercio sic locum et ma-
gnitudinem in quantum est in collo capitis a-
ffirmatur sua precepta primo quod in principio
illud apostema non decet apponi quod
et forcia repercussiva sunt propinquitate
membri principalis sufficiunt enim
oleum roseum et illa refrigerant largo
modo dicta repercussiva. Secundo quod san-
guis non oportet mora in aperiendo
ne sanies contaminat craneum. Secundo
quod quando apostema est magnum ut melius
mundificetur debet fieri operatio secundum
longitudinem sed forma dicta rugarum an-
gulus sit usque parte superiore et nodi
vero et glandule ut superius dictum est
curentur. **Curacio aque.** Aqua
in capitibus puerorum secundum Brunum
de Palireto et Saltatorem eius la-
vatur cum oleo camomille aut
unctio in quo sulphur vel cuprum
resolventi componere et si non est
siccatur duo aut tria cauteria a fron-
te usque postibus per que aqua paula-
tim evacuatur et desuper lana
stupa infusa cum oleo et vino te-
pidis et expressis secundum dictum ap-
ponatur. **Curam secundum de apostematibus
faciei et colli membrorum**

Apostema calida et frigida sanguinea et
non sanguinea nodi et glandule
in facie non variant a cura
communi aliorum nisi quod incisiones secundum
rugas non fiant ut in aliis membris
quia magis perpone in fronte non se
crimen rugas secundum corporis longi-
tudinem. In palpebris ab angulo ad
angulum per formationem semi lunarum
dorsata secundum situm oculi retro
aures et mandibulas equaliter ut
dictum est. **De obtalmia et apostematibus**
et pustulis corticis et sanie retro
corneam et doloribus oculorum obtalmia
est apostema primum oculorum. Verum obtalmia
in proprio de egritudine dicta florum in nati-
membrane scilicet coniunctive et passio ipsius
oculi per se aut secundum accidens et co-
nunctio ut dicit Tegni et ita volunt
omnes quod obtalmia sit apostema coniunctive
pustule vero sunt bothoralis sanies
retro corneam que sunt corporibus appa-
rent. **Cause** autem obtalmie non

Margin notes (left): Causa apostem. — Quod a virtute — Qualiter de plasmacione et potione — Cura de glandula — In orbita capitis passionis pestilencialis omnia fumosa et vaporosa

no variant a causis aliorum apostematum
vlibus et partibus nisi in tanto quod ven
ma magis declinatur in obtalmia
a capite quam in apostematibus aliorum me
brorum In causis autem primitivis ventus
fumus pulvis acuitas in nissorum in otio
additur in generatione obtalmie maxime
re quam obviant corpori plectorico fue
cuius cum Sunt velociter mutatur in apostema
manifestum sicut permutantur febres in
alias febres sunt cum secundum quod duo
modi obtalmiarum Videlicet cum est
parva non perfissiens tunica sed est sola
rubedo cum calefactione quedam est magis
perfissiens tunicam magis nigra al
bedo cooperit pupillam Iohannes autem filius
haly abbatis assignat aliquos modos
quia illa que movet eum voluit me
dici Signa et iudicia Cuius signa
obtalmiarum secundum ipsum sequuntur
accidentia apostematum aliorum membrorum sicut
inflatio dolor durities color et rube
do venarum repletio et fluxus humidi
tatis Signa autem significantia nocumentum acci
punt ab alcoalim et obazarmi quo
las albuginem quia eius signa sunt
rubedo caliditas omnium tymporum et
partium adiacentium Inflatio et gressiores
venarum continue et palpebrarum humi
piditas et lacrimarum multitudo et fluxio
et gravitas in toto corpore maxime et
reliqua sanguinis signa Signa eius
causa cole dolor et calor fortis et
acutus et rubor floridus in oculis et
partibus adiacentibus lacrimarum multitudo
cum acuitate et paucitate limpiditas
et infra oculum sentit punctus et mor
dicationem ac si arena infra ipsum esset
et signa colere in corpore manifestantur
Signa eius causa flegmatis sunt multa
inflatio cum remissa rubedine et ca
lore et dolore lacrimarum consubcalida
absque acuitate gravitas in corpore et
reliqua flatus signa Signa eius
melancolie sunt paucitas rubedinis et tumo
ris et gliuditatis et reliqua in ea signa
Obtalmia in principio habet tempora sicut et alia
apostemata primum in augmentum statum et
declinationem signa principii sunt acci
dentia eius parva incipientia Secundum augmentum
augmentatur et decrescit in oculis et o
culis lacrime et graves eorum augmen
tum indicat secundum ipsum et quod est non
firma et incipit aliqualis remissio
est status quam autem absconditur fluxus

notabiliter et instillationes sunt
pauce et spisse et palpebre eo
inguntur sive est declinatio Concessio
autem ut dicit Iohannes est de maio
ribus signis maturitatis Iudicia
limpitudinis sunt quod limpitudo
velox cum gravitate et bona maturatione
et equalitate et albedine qui
cito curatur et resolvitur et laudabi
contraria vero et cavillosa est prava
Obtalmia capitis declaratur per gra
vedinem et dolorem capitis et si
adest rubedo et calefactio et do
lor et pulsatio et in fronte et
tymporibus cum extensione et reple
tione venarum et inflatione signum
quod venit ipsius velamine extra cerebrum
et quod precedit non assueti et est generatione
fluxus sternutationis et pruritus in
naso et palato venit ipsum inde
serum Et si est stomachi ab est cum nau
nausea et vomitu ac conturba
tio stomachi Dolores oculorum sunt ma
lesti Multum autem sinthomata mag
is in eo inveniuntur ita molestat
laborantes sicut dolor oculorum unde
cum vellet aliquis quam per totam
diem pati dolorem Et ideo cum maxima
diligentia sunt sedandi do
lores et sedata cum quiescunt cum
secunda consuetudinibus oculorum ut
dicitur infra Dolores cum mor
dicatione intense aut nimie seu
ventus vaporosus in 13° terapeutice
in oculis cum Item in obtalmia
febris fortificatur magna quoniam
habet occasionem precedentem sunt remedia
dia in obtalmia non conferunt et
ipsa in oculo tardavit sciatis quod
remedia descendit ad oculum aut
in retinens infra tunicas aut
scabies est in palpebris quod continuatur
obtalmia Amplius sciatis quod sunt
obtalmiarum habent paroxismos et periodos
secundum analogiam materiarum et
humorum in 2a in diebus febris et
longior paroxismorum prolongatur usque
ad vii dies ut dicit Iohannes precedente sciatis
quod obtalmia est morbus contagiosus
et transsit libenter ad alium In o
culis parte adnata accipi
bonum 1° amphorismorum Obtalmia
secundum Bordonium non est negli
genda quia si male curatur malas
dimittit reliquias sicut rupture

Dif ob tal / ab ayis qui / tem ingenit / obtalia quod / et alys
Duo sunt modi / obtalmiarum
Signa quod
Signa iudicia / inia
Signa et cola
Signa ex / flegmate
Signa et melancolia
Obtalmia / in 4 or tempora
Signa / augmenti
Status

Declinatio
Iudicia
Obtalmia / capitis
Stomachi ob / talmia
Cum dolor oculis / sequitur
Si remedia cum / non conferunt quod / sit
Species obtalmiarum / quod periodos et / paroxismos
Obtalmia et / morbus conta / giosus

Cura

tornee mactlas z panos tedros
et Obtalia obtalmie maiols et
minoris no varia sedm nisi magis
z mi9 vltra quez estimacionem
curacionem appetitu aliorum in hijs
specificatum in sex rebus. prima e
in vita seda e in ma audite te
3a i quieta. S. 2a in correctione
accidentium primo eam specifica
de vita ex dimma cibus et potus
maior scdm z vitando va
porosa ex cibis eligendo cibos paucos
z laudabiles intimi diuigitudo
carnes z vinum sp in pn° et i
ma calida z forti dolore z sup
cibos accipiat aliquid efirtorato
aut contoniis ad reprimendum
fumos ut no ascendant ad caput
z stet in loco obscuro z coram se
teneat pannos nigros viridos
atque blauios fugiat claritate et va
pore fumum pulueres atque ventum
contra atque iram no careat sup
facie sua primo sp teneat caput
altum ventre laxat sepium d
ligat z quietam nullo° conuct
oculos tactu et aspectu. Scdm
res cople sedm materie diu sc
ut supius fuit dom euacuando
diu scitando incipiendo nuam et
venam z dolorem capitis sistendo
cum flonna et euacuatione cum me
dicinis laxatiuis appositis ut dom e
i capite et in clisteribus acutis et
fricacionibus z ligacionibus doloros
scdm exprimetes z cum ventosacio
nibus z scarificacionibus seu cautijs
sup spatulas z collo z empla
stris ubique de sera bg mam venti
zata sup caput de mulio z sale
z stercore columbino camomilla a
nisi et ceptibus z cantris pucta
tibus sup melle caputis et si no e
adiuuctis incipiendo nuam
maior calida pricipit. 3° 13°
cap incide venas tympoales
z frontales z eas claude cum
gno sinti aut tenui theoriti aut
aliquo corrosiuo aut actuales li
gare et i medio incide epad
varices in duobus locis z in medio
incide z pecia intramat et
sup fronte z tympora cum
binda ligat emplm restrictiu

scam de bolo armenico farina len
cum de gallis psidia a cassia aloen
thure z plibus cum albumibus ouorum
incorporatis Ex ista tonens i cicad
quousque hec intentio scdo requir
scdm alteracionem z digestione eius ex
frigiditate z illud cople cum rep
cussiuis domesticis in pn° z cum pau
cis resolutiuis addit repercussiuis d
augmento z cum equalis mixtis in
statu z puris resolutiuis z desiccatiuis
in declinacione igitur in pn° quo in a
e cit ponat ea q nic acuitate z
inflacionem remouet z reprimit q
lia sunt aqua rosarum z cum albume oui
postulata dta z supposita endi
colatis z psillij mustillage z co
lirium album in quo no e apium ut
not haly quia apium nisi quando dolor
sup pat vigili ebetat z confundit 3°
capentis Cuius forma in Galaf
ex libro suis damasceni R cc
ruse albe alluite 3 viij amidi
3 iiij gummi arabici dragaganti an
3 ij fiat collirium cum aqua rosarum
Et si cum pdcis cum cotone empla
ret lenitus et absque dolore oculis
esset bonum dom i augmento expe
dit lac mulieris z mustillago
citoniorum z fenugreci extractis cum
aqua rosarum z collirium album in quo
e sarcocolla Cuius forma a Ras
e ascripta R cerusse ablute 3
viij amidi 3 iiij sarcocolle autre
cum lacte asine gummi arabica dra
ganti an 3 ij appij S fiat collirium
cum aqua pluuiali Et emplastre cum
ysopo z vitello oui e tunc satis expe
diens Et miror in libro de gilberto
domo qui dicit q omnibus capitibus
conuenit ex sarcocolla ubi exspectat
indurtatione z cum i ypia e dissolu
pura absque mordicacione q e nocium
in augmento Et cum hec ras z cobe
mesue Alcoatim z Azorem ea
d augmento conuidat forte credidit
q illud eam in plura prohibuit
in pn° ex ceteris in aliis ptibus psti
becet In statu uo ponat muscel
lago fenugreci cum aqua mellilo
a ex tracta aut collirium album
in quo est cimina ex mago an

Eph... rep

Ptio sup caput et scarifi... nuam / retumatica

et incipit incide venas tympora / z frontal

In pn°

no cat... / pn° in

repercussio / collirium

In augmento

Ala... / i augmento / ... / cum sarco / colla

In statu / collirium

lidotalid. Balaf acceptum. Recipe cerusse ablute ℥ viij amidi ℥ iiij dragme ℥ ij gummi arabici olibani ana ℥ i opij ℥ ß fiat colirium cum aqua fenugreci. Colirium citrinum et collirium rosatum ad eandem intencionem sunt confecta et emplastrare cum eis est utile aut cum mica panis aut cum medulla pomorum coctorum cum aqua rosarum. sief rosatum et pomum a ... in ... de humiditate et sanie re ... Recipe rosis rubeorum mun datarum a capitibus suis ℥ iij ℥ viride ... habitare ... ana ℥ ij spice nardi ℥ ij mirre ℥ iiij gummi ara bici ... ana ℥ ... croci ℥ vij opij ℥ iij summa medicinarum ... fiant et pistentur cum aqua pluviali et fiant sief. Sief ... de descripcione allexandri. Recipe amidi ℥ xx sief memite ℥ viij sarcocolle dragaganti gummi arabici ana ℥ iij croci ℥ ij et ß mirre ℥ i opij ℥ ij confice cum aqua pluviali. In declinacione balneum et fomentacio et precipue aqua decoccionis rosarum ... et mellilotti fenugreci sunt opti. Et collirium de tucia et pulvis ... lotum ... forme sunt ... contra apostemata pessima. Recipe thucie preparate ℥ ß lapidis calaminaris preparati ℥ ij ... clauos v ... cum melle ℥ i vini albi ℥ ij aque rosarum ... camphore ℥ i fiat colli rium. Eadem forma est collirium de ... Recipe thucie preparate ℥ i aloes ... ℥ ß camphore ℥ i aque ro sarum ... quatuor ... fiat colirium. Eadem forma est pulvis quem ... fecit pro ipsa ... rubedine et humiditate oculorum. Recipe thucie preparate ℥ i antimonij preparati ℥ ß margaritarum ℥ ij flor coralli rubei ℥ i et ß ... de flosculo ... ℥ ß fiat pulvis ... et ... in ... et ponatur in stillo ... et pulvis citrinus quem ... in fine ... Recipe sarcocolle ... ℥ x sief memite ℥ iij ... aloes ana ℥ ij croci ℥ i ... ut mirre ℥ ß fiat pulvis ... ma est ... in ... cum inmittitur

sief de spica cuius forma est secundum Hebemesue. Recipe sarcocolle ℥ v spice ℥ ij rosis ana ℥ i amidi aloes gummi arabici dragaganti ana ℥ i opij ß fiat sief cum aqua pluviali et impleatur oculus cum emplastro de folijs malvarum et aneto coctis cum vino. Cum autem signa maturitatis apparuerint fomentetur oculus cum aqua decoccionis fenugreci et mellilotti et imponatur pulvis citrinus et impleatur cum medulla panis infusi in vino ... expresso. Et ad inmittere ... ... et hec ... totius ... ypocratis dolores oculorum ... lavatis ... aut ... solvit ... cum ... tertiana ... occurrit

De dolore oculorum. In dolore oculorum ad inmittendum medicine ... et mordicacionem narcotice ... sedativa ... de pleno et ve ... qualia sunt secundum Hebeme sue albumen ovi conquassatum cum aqua papaveris et mucillago psillij cum eadem extracta aut cum succo pomorum mandragore et lactuce. Et que ... occurrit ... de opio non ... narcotica ... status et maturacionem et cum ... norent visui ut dictum est. Et ad ... laudatur colirium album cum apio cuius forma est supra ... quod addatur de opio ℥ i et ista fomentacionem ... azarani. Recipe papaveris ... ana partibus duabus croci ... aloes gummi arabici ... ana parte una coquatur cum aqua et adinmittere ... emplastrum ... antidotum azarani. Recipe croci ... aloes ... ana partibus equalibus ... et ... et lacte mulieris puellam nutrientis fiat linimentum. Nota ... narcoticis ... decoctionis camomille mel liloti fenugreci ... de ... gallinarum

Sief de spica

Medicine i dolore oculorum

fomentacio azarani

emplastrum azarani

Nota de narcoticis

ypatis tunc apparet illud addormi
tandum infirmum et nec pulvis
tuthie et sarcocolle et zuccare quia
bibitur cum vomitu in omni spe
obtalmie non placet mihi quia pul
veres omnes in principio et in dolore fortis
oculos irritant et aggravant ut spe
met illud conferre. Compone pro
ras cum narrationes dictis superius
addendo papaver rosas violarum
nenufaris sandalos cum lacte
et succo iusquiami confectis et super pro
ra capitis applicatis sordines
removet[r] humectando palpebras
cum aqua tepida et abstergendo
eos cum cotone subtili super stillam
in voluto eas cum cotone sub
tili super stillam in voluto Et vale
in curatione obtalmie et egritudinum
aliorum oculorum doctrina observetur
que infra in tractatu oculorum dicetur
De sanie retrocornea Et si ex
cepta sunt obtalmia et sanies ac
cidit retrocornea mederi cum sief
dicto hinc utili dulcibus et sanies
cesse potio. Si illud caput dube
lati excrevisse ℨ viii opii sarco
colle mitte ana ℨ i dragaganti gum
arabici ana ℨ i in illud ℨ i Et secundum
Avicennam armoniaci croci ana ℨ
i fiant sief cum aqua pluviali
aut cum musillagine feni greci Et
si cum istis non resolvitur curentur
cum diaforeticis et consumptis adhuc sic
confirmat infusiones et simplices Et
collirium data medicine et infra
obtalmia et collirium de mirra
in ipso capitulo tamen comeda. Et
ova quod consumitur in curatione aque
sic appropinquat euforbium et plura
et balneum et in hoc est mirabilis Et
si non potest resolvi de consilio illius
et altorum est quod scindatur longo
spatio prius super cornea ut
pupillam et album et operabatur vi
rgo. Et ego dico quod vidi quod in tempore
suo quidam medicus oculorum cura
bat saniem retrocornea et non
faciebat sedere egrum in sede
et tenebat caput suum in duabus
partibus et movebat cum motione
vehementi usque videbat illud

pures descendere ad inferius. De bo
thoribus et vestigiis prope ut resol
vatur et maneat cum eis. Et si non
potest resolvi neque punctione quod
traxit, adhereat oculum ut dicemus
infra. De enumeratione a totalitate
ulceribus oculorum ligentur cum filo
post autem curationem cura ulcerum
regantur de macula et vestigio quod
sequuntur ista infra eo dante dicetur
in ipso de apostemate cum latum aliud illa
ut de ulceribus dicetur. De apostematibus
aurium. Super apostemata aurium ea et sunt sani
osa et non saniosa quedam sunt in
profundo auris quedam in superficie au
ris quedam in radice auris et habent
causas et signa sicut et alia apostemata
sunt in omnibus apostematibus superius sunt
dicta. Iudicia iudicia cum habent ista vel
quod ad eam sequuntur dolores maiores
quam in aliis membris ad talia et
ipsa a in profundo usque postrema audi
bilium. Dolores aurium fortes sunt peri
culosi ad quos sepissime sequuntur febres
alienationes et stupores ac et mors Et
magis pueritiam. De dolore adolescentes
quam senes vel iuvenes infra vii
dies pereunt et nisi suppuratio non
apostemati fiunt. Senes autem ultra
sustinent et corpus apostemata supportant
Et hoc est quod subtiliter disputatur
corpus in 3o pronosticorum. Cura illud
apostema est de dispositione non varia
a cura aliorum apostematum quantum
autem ad locum et suam dolorem dimi
sistis quia licet apostemata in profundo
superficie aurium in profundo in principio
mirentur cum aliquibus domesticis re
percussivis auribus appropriatis alteran
tibus et resolventibus manum. Illa autem que
sunt in radicibus aurium et emunctoriis
cerebri que vocantur parotides nullo
reprimantur neque refrenantur imo
toto posse attrahantibus ut dicetur
infra cum de apostematibus sub ascellarum
et inguinum tractabitur. Non obstante
quod de hoc dubitavit henricus dolor
est qui aliquando superat suam
causam preparat ordinem curationis
et inducit necessitate narcoticorum. In
cura quo istorum apostematum profundi vel
superficiei aurium specificantur in ore

res prima e in vita z 2a e i nia an
tecedente bria i quinta z x i acutibus
Primum z secundum quplent p ta coia
z secundum q qferunt qplent z appa
spicita in capite et i obtalmia z in
temple z secundum duuplitate mate
i apq de ca nia qpectus in pmo
altamura frad domesta qualia sut
secundum z 3o meamir oliu ross bul
litum cum aceto usq ad aceti qsupcoe
z rot de glaucio i. de memitha
miqa sit z p ymmi q stra cum dy
plumali dissoluti in vino haly
abbas aut qcedit colira alba cum
lacte dissoluta Sunt vel laudat
lat mulieris vite pq vite usq in 2a
die deind pq pu in qcedit inustilla
qnnd se liui z feniugri z aquam ro
bulbis de qua dr q qfert in hora
In statu qcedant vaporores mul
tarp virtutum velut e decoctio ross ca
momille mellilot adminstrata
ad cum boto z sed in ieronie oleorp
declinatum ad aliquam calite ut e
oleum amigd Et pq ista et in 3o
meamir laudat basilicon dissolu
tum cum oleo ross si adhuc e calidus
z cum nardio si sunt remissa Et plu
rem in isto capli qui caliditas sunt
remissa melius destillare vite post
vite cum sallo vel totone i voluto
adipe vulpis tepida aut lacti a
anatis et butirp seu medulla crs
vituli de qua dicit thebenesch q e
experta Sn aut vel est apq calidum
melius ad nuisire medicamine qpositum
cum adipe capno melle ross in pppo
bu z olium laurinum et de lilio et
de nardo rutha z olium de balsam
z sit tale ficat suffumigatio cum decoc
tione ypopi seno pua bethonice
feniculi z ruthe no est malum Et
si apostema qcitanis ad sanie medi
camine istud lauda ab thesem z
farina fabarum farina ordei camo
milla mellilotum viol alca de
coqua cum aqua z ross z oleo ca
momille z fiat emplum z vti Si
aut apq sunt extra aurem q est
parum tum odis Sunt sufficis
e emplum dand In bothor aut
qui sit in aure sufficit de corio

siccum cum laco simul cum vino
z melle z reliqua cua vbl an
ris ture Extra aut interno co
ple si autem dolor aur q e prom
syntomis istorum apostematum sedat si
materia decursus sit si sit a causa
calida laudat et in 3o meamir
tronsit sedes expapio z castorio z
vino cocto dissolutis cum eodem
vino tepefacto z suaviter cum lana
molli in aure infundat Postea
aut sub fumigatis dimittet
parum quiescere z ab extra a lana
in ipso orificio z in tota aure
calida apponat et si egerit viam
fomitas vinum fomentet Caueb
etiam de pple ne ponis parum
tangens neque molestans Sunt
aut ad qui dolore laudat oleum
ross vel viol tepidum aut albu
me oui cum camphora vel
oleum violis dr ce magis sedatiu
um quam rosis ppr mollificationem
q e in ipso Et lac mulieris cum ag
solatri z oleum ro vel amigd
mga omnes trestres aliqui
repiunt sub vrreis aut lapidi
bq cum mltis pedibq rotundi ut
mea faba sup bulliti Et oleum
de se turbet z oleum remissa
rmm inuenitum z saltum in
iecta tepida z expressus cum laa
applica z anenzoar glosq melius
appone oleum de vitellis ouorum
qui ut dr i qhli remouet do
lore z ppat extitum sanie Si
vel a spm ventose aut ab hu
more grosso no habite exitum sunt
primo fite q pdictam sunt cum aliquo
appetitum fortiorum velut si et
ubi supra e vitrp qd assomit p
vo Et ut e elleborq et vitrep
aristologia z rutha centau
rea radyx memmis pluris
radyx brionie z ynali pmie
dragoce z costos cin amomum
z cubebe specia ut dr spsit mul
ta exempla fortiorum z no habita
ipsorum in opia q no omnia in
omnibq regionibq repiunt si
ita in istis Sunt aut laudat
calefacta cum ventosa plena

agitur et nulli oris sales et pannus ca-
lefactus et desiccans cum apozimate cum-
bori frequenter cum decoctione camomille mel-
liloti aneti fenugreci caulium rube-
orum sanguis habetur vena non putare
est et ut dicit Avicenna ut postea ponatur
usque nascentium usque fimica sin-
copis et ipse non fuerit huiusmodi hu-
mori illud enim nocet eis valde si
accidat nocumentum capiti nascentium
administra castoreum post illud
solum glandule et scrophule que in
istis locis sepissime generantur ut supra
sunt dicte curantur ut in capitulo de
emunctorio cerebri sub aure cum
cordis emunctorium dicetur. Sanguis vero
in mansione de venis et arteriis
que ibi sunt magne et grosse propter
mansionem istam fiunt fistula et
de nervo reversivo qui est ibi propter
cuius incisionem perditur vox de aliis
autem passionibus que veniunt in ista
parte in suis dicetur. Sed licet polipus
narium et volunctata uve et alio la-
pido sint apostemata seu pustule
que cito efficiuntur ulcera cum ipsis re-
ponentur apostemata oris ut squinantia
tractantur de quibus statim dicetur.

Capitulum tertium de apostematibus colli et dorsi

Apostemata colli sunt duplicia
quedam sunt in membris continentibus
quedam in intrinsecis con-
tentis. Prima assumunt nomen generis
et vocantur simpliciter apostemata bona
glandule aut pustule que ut alia
curantur. Secunda non nomen habent proprium
quod specialiter squinantia vocantur et
proprium habent modum curandi. Squi-
nantia prima notificatio est ipsa
squinantia apostema gutturis et prin-
cipiis vie aeris et cibi impediens
cuius species secundum loca distincta
quorum affligit. Sunt secundo secundum
Avicennam in quarto libro mitiorem una est quod
apostema est in lacertis exterioribus ita ut
sit apostema apparens solum extra
in membris continentibus. Secunda species
est quod est in lacertis intrinsecis usque spon-
dilia ita quod apostema solum apparet
intus usque fauces et amigdalas
quod comprimit linguam. Tertia species

Bona glandule pustule

Cura squinantie

Cura
in quarto species squinantie
prima
secunda
tertia

est quod in lacertis exterioribus et intrinsecis
et non tantum apparet sicut in [illegible] manifesta-
tioni propter maiorem offensionem [illegible]
tinuis quod anhelatorem. Quarta species est quod
est in lacertis intrinsecis usque [illegible] seu
epiglotis et tunc etiam non apparet sed [illegible]
sed tamen magis offendit anhelatio-
nem suffocationem. Quinta alia species a-
signatur ab Avicenna mitiorem que vocatur
squinantia que fit propter dislocationem spondi-
lium aut spondilibus colli de quo in dis-
locationibus [illegible] sit sermo. Cause
dicte quinque ad omnes sunt aliorum apostema-
tum ad locum aut sicut ubi sunt
omnes species quandam difficilem operationem aut
secundum respirationem et suffocationem et
[illegible] ad linguam [illegible]
et potest sepissime advenire. Quinta
non addit [illegible] oculorum et lingue
[illegible] et secundum [illegible] locutionem.
Signa mala et timorosa in squinantia
sunt [illegible] fortis et [illegible]
[illegible] magna [illegible] colli
[illegible] emissio lingue et spume ad
modum equi [illegible] color malus
in lingua labiis et oculis ac [illegible]
[illegible] sudor [illegible] et
cordis defectus. Signa non bona sunt
que [illegible] alleviatio
doloris et [illegible]
et malorum signorum [illegible]. Squinantia
est [illegible] brevis et prolixa et secundum
[illegible] in 2a [illegible] illa est pessima
et magis mortifera que intus in gut-
ture [illegible] dolore
[illegible]
species in prima die aut in 2a aut in 3a aut
in 4a suffocat. Alia quinque mala est
[illegible] apostema intus in gutture et non
[illegible] mortifera. Quarta prima
[illegible] que apparet intus et [illegible]
tumor est [illegible] species que [illegible]
[illegible] et tutior est aliis. Squi-
nantia que non permittit [illegible] pa-
[illegible] et dolor requi-
[illegible] subito evanescit in-
[illegible] laboris permittit [illegible]
[illegible] amplius [illegible] squinantia
ad [illegible] in septem diebus
moriuntur. Si non hos effugiunt con-

Rta
Signa [illegible]
Signa mortis
Tertia mortis
Curatio
Tempus decursus ab [illegible]
Signa mala et [illegible]
[illegible]
pa
Signa
[illegible]

pori sunt aperti in 6° amphorismorum In
squinancia bonum est apparere tumorem extra et
membra nervosa dimittere Signa
sunt cum apparet pectora tunc aut resol
vitur aut permutatur aut collectionem facit
aut interficit Signa resolutionis sunt
signa bona iam dicta signa permuta
tionis sunt subita dimissio cum nocu
mento alterius particule Signa collectionis
sunt lenitas et prolongatio ultra quartum
diem Signa mortis sunt signa pernicio
sa iam dicta Simpliciter squinancia
vetita est suffocativa secundum Galenum Sunt
enim cum apparet pectoribus per vel duo
est periculosa Cura // Cura squinancie
convenit cum cura apostematum generaliter in dieta
et subtractione materie et in applicatione re
percussivorum in principio et resolutivorum et
maturativorum in fine et mixtorum in
medio dicit tamen in hiis quod repercussiva
non administrentur ab extra sed ab intra
Ideo hic est evacuatio et diminutio fien
dum sunt quantum dilatatio Speci
aliter ergo incisio vene apostolice in moder
fluxu in vita, si in mane antecedente
secundo in quanta quarto in aliis, sint complexiones
cum ultra dietam quicumque dicuntur simplex
sedum quod valet herbe in esse sunt gariza
in principio cum yrontello et aqua
deinde procedant ad aquam lenem
expectorativorum et ordei Et tigunt
eius situm aviculae et inflatum deinde
ad usum licitum cum aqua ordei deinde
gradatim ad sorbitiones ex farina fabarum
et camulorum et ex collatina fore sunt
cum micke post hoc veniat ad vitella
ovorum sorbilia et ad carnes pullorum
et similium et non replicat se et venter
sit ex laxis si opus corpori sit men
suatim vide in ultima sopini tunc
subita suffocatio quare est ut parum
dormiat et sepe excitetur Gargari
smata per evacuationem et digestionem omnibus
cum floribus et cum medietate laxativis
sed in ano paraliticum et cum epilentibus
lenitis et fortibus et similibus rigidis
festinatur quod ex hiis membra oporte
hoc dat in duritiem fiant ergo primo
frictiones et ligationes extremitatum et
lenis stercorationes status et post in quantum fiat
flo a de sufficientibus deinde post
si aliquis collocant de brachiis et
post eadem die de venis sub
lingua et si esset possibile ventosas
in trastinum dicitur sibi in nucha re
lida dyapenidis aut diacalcitheos
antidotis cum clematidis et de sicco
eo et in frigida decoctione capitis
aut pulle eiusdem aut de agarico
et interpoliatur eius cum vitelo
et sale tritis et super caput appli
catur aut cum stercore columbino et
decoctione ad lambendum dyapenidis
aut pillule sub lingua teneantur Et
lingua Extra vero compleant et in
quo in medio incarnire repercussiva
in principio ab intra et lenientia ab extra
ut nunc non moveat infra quam
et resolutiva in fine et mixta ut
dictum est In medio sed non ungant quod
non videtur ut spe dicit nam nomen
esset si descenderet ad extra sed ita et
apparata ad extremitatem particule velud
in principio gredit dyamoron ungo
vitri rosis balaustiarum nucleorum
lentisci rubi gallarum similiter ac
mentite et galliter sceptitrorum
sit sigillata In augmento dyamoron
mixto vitri mirte et ceterorum et gallium
sigille In fine cum dyamoro
ungo vitri floribus sticados origani
calamenti origani seu pulegii
ysopi satureye et ultra si
nunc sunt sulphur et nitri
sigillata et ipse tria sunt stercus
yrundinum canum et luporum
et pueorum quod nutriti sunt cum lu
pinis lupinis et ut sunt capita
allecium et piscium salitorum et erba
dicta morsus dyaboli et gariza dyamoron
per se fit Item et ubi ... lib.
succi morarum immaturorum lib. quinque
mellis lib. i. et recipe usque ad
mellis spissitudinem et iste sunt corpora
quorum supra et confectum in liquidis
et in fauces et deglutiens Ergo
ego in ... roc deducit in
veni melius dyamoron quod in
principiis floribus consistit sumitur
cum aliquo sceptitrorum duorum an
genibus ipsis cum croco et mirra
In statu vero cum dyasoriambus

Signa resolucionis
Signa mortis
Cura
repercussiva ab extra ab intra
In principio gredit
In augmento
Dyamoron per se fit
Dyamorum
In statu

dat dyaquilon est sit. Et cum
yruidinum ʒ. iiij croci nardi mirre
an ʒ. i. confice cum melle et fiat con
ditum. Ista aut sunt q. s. approbat
abmit gargarizando labendo vn
gendo atque et sufflando. Ab
extra i pro precipit quod in
volue collum leuiter cum lana
succida infusa in oleo oliue
aut camomille deinde i postius
in hoc cum ista adde attractiua sicut
bamat sulphur tostum et sy
napi atque castoreum et omne quod
rubefacit et vesicat. Et ista que
locum si apostema nascit via vescilos
autem aut tendit ad maturacionem
precipit habemus istud emplastrum.
Et farine ordei seminis lini an ʒ
i. carnium dactillorum ficuum siccarum
pinguium an ʒ. i. et semis mice panis
quod sufficit coquantur omnia in vino et pis
tentur et fiat emplastrum. Et si in
pinguare cum modico de butiro
esset melius (Rogerius). Et radi
ces ebulorum scincronum vel radi
bus ab sinthii an manipulum
i. farine ordei seminis lini an quod
sufficit mellis ʒ ij auxungie porci
quod sufficit vino coquantur et pistendo fiat
emplastrum lanfranci. Et in eodem
yruidinis et fiat illud in aqua
diu bullire per eam cum crebro
cola et colatura coquantur radices
lilij et malue vnisti et bone folia
maluarum violarum que vnire pis
tentur fortiter et in corpore cum
cab fructu bene acetis farine se
lini an quod sufficit bullian et
in fine addantur olei vetis auxo
ngie porci sine sale modicum
et fiat emplastrum. Hoc enim emplastrum
mitarelose dissoluit non maturat
omnem sinuatam et cum istis ff fiat
gargarismus maturatiuus cum aqua
et vino cocto et mille decoctionibus
radicis altee ficuum se feniugreci
et lini et psillium. Maturatio a
parte principali nimium incipe si
esset apparens cum satiatella et in
dicio de apio vel cum aliquo cum

gargarismus. Si aut esset intus non appet
rumpantur cum vnguibus aut frangatur cum
aliquo si est pollice aut cum gargarismis
maturatiuis et aptis ut est decoctio fit
cum dactilorum feniugreci addendo se
mentum et fortis. Sed quod aut barba
vitat intra predictis sicut yruidinum et
lupi se synapis et hamel. Et si
rogerius sinina predictis frustum carnis
de bonis assis semicoctarum et ligetur
cum fortissimo filo et longe et fiat quod
transglutiat et deinde cito i transglutiendo quod
trahatur cum filo subito cum violen et
ita rumpatur apostema. Illud quod pro sicca
cum spongia apta apostemate inmittit
cum gargarismis mundificatiuis de vino
et melle et sirupis. In via aut sta
in principio fiat gargarismus cum opinulla
deinde ascendat ad emoroniam et
picem et ferrum et assa fetida et
ponatur ab extra oleum et empla
stra. Si aut induare mollificatiuum
cum dyaquilone mollificatiuo auxongia
gallina tam aut simplex aut cum aliquo
de mollificatiuis in calo de stercore si
curatiuis dentibus et instillatiuis detendis
fracta cum his apply. Sed dum adhuc est si
dolor adesset fortis fiat gargarismus
cum lacte tepido quod illud est lau
catum sedum quorumdam et ad hoc vz sy
rupis violacea et pulegium et pecto
rale magistraliter se lini psillij et
se aromaticorum dissoluta cum aqua
stiptica ut esset rosis plantaginis solatri
et halyabbas sumere ad hoc co
medere cassiafistulam cum aqua liquiri
ritie dissolutam. Si aut ad esset
facta sicut quod non possit transglutire
ponantur ventose ad cum collum ut
canalem amplies. Et quod dicit Auicenna
intromitti canulam sed de auro sed
argento aut similibus ad eundem
dispositam. Et quod constat medulla de
deglutionibus gracilis compresso spa
tularum cum fortiorem. Liquido, siphula B
vehementer fuit et non valent nec
cane et credit quod predicto fuerit
sit dicit. Sicut quod illud periculosum fortis
euasio est apertio nunc non concessioni
pedum inter duos anulos talis quod

poss hanclac dimittere p 3b z no vlt
et eo causa q dicet infra aptu dimitta
dont tusuit egtudis malicia et pgra gra
et in mone q pbat albucas an ulle
testimonio q cu cultello pte in animalib
peculioris infusal Et anizoar pdicam
operacoem i corp pbauit **De boto** Botiu e
apo siue gomra aut eorsten i collo
eo mala bnoli in mam alia gpls
cuius cae z signa sunt ut aliorum apo
eot in dicta Indi cu aliq huit ppa
botiu nale. S. albucas no recipit in
cura pria botiu q e incitatu cuius z
artijs cu scindere no opat Botiu mag
nu q occupat ambas p. z dimit
tendu cetq mo botiu pce tonico
tunc aut i cusione in collo S. Irmas
diu e vendiu Botiu egtudo regio
z hereditaria apud mlos reputat
Cura boci colli no diu pit a cu gm
aliorp bociorp z gladulorp dicta pripis
et in lr q si no pnt curari cu reso
lutis aut cu maturatis dictis i loco
alligato necesse cu desiccatis z con
sumptiuis appatis statim dicendis
fiant scdm Rogeriu cu fro cado
due secciones vnius scdm Rogeru d
scdm susufiu Et cottidie mane
trans ad eptida don pemto cao
sen ma sit asinpta Si ep hi relictu
fuit cu spirit asfrodillorp ud apliu
de veste Si no e liberzr no cum
vomb z artijs incitatu scindat cutis
z distarnet et yomd cu suo flosclo
tolit ut sup dcm e eptha z tunc
aut si vide tibi expediens ut dcm
e de scrophulis tamen cu corrosiuis
expone De sciatica apparatz cepta
nigros sup h Rso abiunt ordeat
Rogerius alom ste Rx raduf intre
stelle rad curbite agsts uelamis
polipodij brusci specagi arystolo
ie rad enumis agsts radic
avi rad rappbarbati spongia
marina an pss i adusta spongia
z polea et reliqua puluerizent
z asfricant ad mo clauarij sup
cu melle deq pcipit aliquantula
pone sublingua cu vadit dormitu
Et de mane ad instre gobeletq
pocionis fie cu vino de coct rad
maluie radic raspbarbati
polipodij betonice blu temesie

Gibbositas e gra passio dorsi s no e apo
s dislocacio

Et ita in bz gtumac p p dies d
x) Cu pdicta ex iubet tac porre
post fetus lactalis appone emplastru
E est no inlu tunc Rx Recep de pdco
ampelio insi magistu diurcheu
e z purgat pcornia in tibijs sut
simplicis inde glandulis coirata
Emplastrum ad dissolucem noc d sub
aq gcis dorsi fatz de radice lapa
cij rapist cuti agsts saxifrage
tortis z cu arbougia aliq alia
impotis z applicatis Empius cij
in cura strophularp inlta sut
porta emplastra ad resolucem z
ad maturandu gt illic repta
lla fcaiq alia durat ad gt porrs
cu vino decotis puc plante inu
cu sub radicalbij z pipis Mgr
duch fat puls de spongia con
busta oss sepie fal geme et
rotis radic celidonie api mina
acla inis 33 pyrct Bdegar
strophularie z philipendule
rota ut h Alls aut medicine
ultas hat pmissioes opatoes
pd paucas **De apostemate**
dorsi Cum a i antho colli sunt
po antho dorsi ptanto expedo
diuis q aposta dorsi in causs et
signis z cura sat qcenit cu
colli h in gt q ista inig sut pi
clossa ppt vicinite inuche que
ouda e cebri i antho sunt ta
dend bu iz de pute pti Antho
muche plia sut sy thso bq cebri
et eqsh no debemq ea reprimte
ita fortis sz alia sufficit cui
a pnu pone altinu z refre
naria domestica quale e oleu
ros Cu hi ex qd simant no
exopte ad apiendu psdu ma
turato et in apiendo s psiuli
fecit et rauca oyo Incorp va
corp putrida z infisio e pulo
sa gibbositas e gra dorsi pas
sio vla q ppe no e apo licet
possit ab apte causari s dis
locacio dicet infra **Cam gstio**
de apostematibus homoplatarz bachiorp
Apostemata hoplatarz bachiorp
no vadant a cura coi nisi
q ita ultimas anticipat

Emplastrum dissolucem

De apostemate dorsi

Non q finiat a muche cebri si simula cebri

hic plata partis alique z p eo require

aptoc sanies sit media commode
z dissipat nervus z ligamenta et
p que p funde vi viscera z efficiat
fistulas propter ita cubitus maxime
maior e ligat z ossium i filtro
z cancea aptio ita sunitate sz sta
labor rectu motus z ossis de mundi
impediunt consolidatur **De apostemate
post flebotomiam** Ceterum contingit vena
rehum apostemare aliquando post flebo
miam ubi q consulat Cura i prin
e bonum vz q de alto brachio mi
nuat sum q tollatur z sup c
emplastrum de terra sa z i cauterio de
infrigidantibus fiat epithima
Postea aut emplastro cum bolo ac
z albumine ovorum illud aut q
dicit ianuinus de fomentacione mol
lificate z resolucione z scripsa z liga
competit i processu Anchrisma est
apostema venae q sanguine z vento re
pletum Secundum Avicennam libro 3 fen 4
tractatu 3 de fluxu sanguinis venae 3
in decubitibus propter nam arteria uo
de obstructa ancrisma hic pas
sio vocatur est aut divisa ea ve
lam i arteria accidit apparens
cum aut q ut dicit Avicenna fit plus
i vulneribus collo i inguinibus pre ca
capita i sit aut ex flobotomia z qz
illa magis fit i brachio ponitur
i cura brachiorum Cognoscitur autem
passio p ventres pulsatores q pul
sat ut arteria z premendo recedit
z reddit ut impletur Cura ipsius
sit duo vero cum compressione fiat
de emplastro sumptivo z ligatura ad
modum proprie Alio q abutitur pre
arteria distendat z ligetur cum filo
et id q est inter duas ligaturas in
cidatur et proinde utrumque revolvatur
curetur aliud modum affligat albu
ras cum duabus acubus ligando
bracium in fra i cum etiam vin
culum dicit **De antrace** Antrax
dicitur alia via aliquando accidit
infla carnosa z flatura qualiter
antrax dicitur cum c z sig i apos
tibus flores simplices sunt dicta vim
cum q e naturalis antiqz z consumata
non recipit maturacionem Cura uero
specialis non differt a cura com
apostematum flatuorum nisi q istra
aliqua habet auxilia z cauterizatione
quia indiget secundum necessarium ossium

cachecte cum cultella ut morbus
non recedat auxilia propria sunt q prim
magister meus apotheca possit solvebat hic
Et tamen cum manib. d. ebulorum
ebulorum maiorum aut atque z coqui
cum lexivia mixta clavellatorum
z aliquantulum de aceto z sale teratur
z fiat emplastrum Consuetum secundum
magistrum meum tholosanum fiat cum
terra sive birrusa z de bono corio
z impleatur de bona lexivia cine
rum sarmentorum z fimetorum atque fluvium
cum modico de sale z aceto et in
ea manus ponatur z bene claudatur et
ligetur q non exeat z iterum sepe in
alio vase cum aqua calefiat et
hic sum continuat quousque manus sit
indeplata Et non nulli non primi bal
neat eam in aqua decoctionis fenacum
ut alium rei subtiliaris postea cum
pice z cera applicatur violenter atque
do mollificat manum Consequitur ea
suffumigat z stringat cum fumo ele
vato ab aceto iniecto supra mongia
secunda aut lapidem molarem ignitum
bene emplastum cum gallbano z armo
niaco z consimilibus modo sicut primi ad
magis sunt expositi Vincholog in tanto
casu magis assuefacto spongias in
fusas in lexivia forti ea in qua sit
alumine z sulphuris z sal ligando
stille ut i apostematibus flatuosis sunt
dicendum quod in aliquo alio et dicetur
inde de fistula magis complete in o
bus cum disposicionibus ad alterum in
amicis z ponendo dedicetur z in fine cum
... sit dicitur qui vult procedere potest
De apostemate digitorum fistulosorum Nas
cuntur via unitatibus digitorum quedam
apostemata flatura dura cum colore
fusco nigrorum quantum bene elevantur
blandientia z corrodentia ossa z liga
menta ut dicit Guillelmus certe z in
tus se aliquando ad modum proprie
scrophulas dicuntur ab aliquibus Sunt Cu
rae z medicina z cura sunt sic scro
phularum scrofarum unguento a
primo cum oleo de spermate z lilio z cum
dyaquilone desuper Et si contingat ca
ilium invidistretur cum unguento
apostolorum z pulvis affodillorum z si est
necesse cum arsenico sicut i scrophulas
sunt dictum si aut os sunt corrupta
cauterizetur z removeatur corruptum

Et os sunt corrupta

na cauterium omnem corruptionem mor
ut dixi. post autem curatione aliorum p
cure. **De panaritio** panaritium quod
est apostema calidum in radice unguis
cuius cause et signa p[illegible]
simplicibus dictum [illegible] aliquando
[illegible] quod [illegible] et difficile
et vehementis doloris [illegible] aliquid fit
[illegible] et sincopis et per quod [illegible]
et [illegible] ulcerat et producit corrosionem
et corruptionem [illegible] et ossium et p[illegible]
et [illegible] digiti [illegible] et [illegible]
et [illegible] carne subtile et [illegible]
ut plurimum. Cura [illegible] non [illegible] a
[illegible] in [illegible] et maior in [illegible]
et refrenatione [illegible] in [illegible] maior
sedatione doloris [illegible]
et [illegible] et [illegible] dicta
[illegible] matiera [illegible]
aceto [illegible] aut cum [illegible] psillii [illegible]
aut cum gallis et [illegible]
vel [illegible] dicit quod [illegible]
[illegible] cum galla [illegible] et aceto [illegible]
[illegible] camphora [illegible]
ab [illegible] in hoc [illegible]
[illegible] fama [illegible] cum aceto
aut cum [illegible]
[illegible] cum [illegible] et [illegible]
ad resolvendum [illegible] fuit in
[illegible] ad maturandum cum [illegible]
psillii cum aliquo adipe [illegible] aut
[illegible] emplastro [illegible]
[illegible]
[illegible] malvavisci [illegible]
[illegible] et fiat emplastrum
et cum [illegible] maturativo [illegible] sub
[illegible] et [illegible] est
et mundificare cum melle et [illegible]
[illegible] aloes [illegible]
rebus [illegible] vel [illegible]
[illegible] ab [illegible]
[illegible] cum trociscis [illegible] aut
[illegible] seu arsenico [illegible]
[illegible] corruptum [illegible]
et [illegible] cauterize cauterio
[illegible] cum [illegible] valde ut dicit
[illegible] et [illegible]
[illegible] cum [illegible] et [illegible]
a[illegible] corruptio ad digitum [illegible]
quod de [illegible] [illegible] et cauteri
zetur. In omni autem dispositione adiu
[illegible] digitum et ma
[illegible] cum oleo [illegible] aut unguento de bolo

[illegible] dolorem [illegible] mitigat
cum opio et [illegible] psillii
[illegible] cum [illegible]
[illegible] ad hoc facit [illegible] unguentum [illegible]
[illegible] olei rosacei ℥ i
[illegible] ℥ i [illegible]
[illegible] et [illegible] fiat un-
guentum [illegible] aut [illegible]
cum [illegible] panno [illegible] appo-
natur [illegible] et sic [illegible]

Capitulum quintum de apostematibus post aures

Circa regionem post aures ut [illegible]
[illegible] absque [illegible] apo-
stemata generantur ut puta bubones
sub assellis et apostemata maxillarum
et [illegible] de quibus per or-
dinem est dicendum. Et primo de bubonibus
[illegible] bubo
[illegible] per solo apostemate
[illegible] ad [illegible] malis [illegible]
[illegible] sub assellis [illegible] large
pro apostemate [illegible] in [illegible]
[illegible] cerebro [illegible] cordis
[illegible] assellis [illegible] inguinibus. Quidam
alios magis large pro apostematibus
[illegible] membrorum glandulosorum ut
in [illegible] maxillis et [illegible]
[illegible] nobilia [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] aliquam rem
[illegible] et ita [illegible]
[illegible] in suo [illegible]
[illegible] apostemate [illegible]
[illegible] depingitur
[illegible] causa [illegible] aut apostemata
[illegible]
[illegible]
quibus [illegible] generatur
et plurimum [illegible] et [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible]
[illegible] apostemata [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] generantur [illegible]
iudicia [illegible]
[illegible] ad [illegible] libenter [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] omnibus in [illegible] male [illegible]
[illegible]
[illegible] bubones [illegible] et
[illegible] apostema [illegible]
[illegible] apostemata [illegible]
[illegible]

Margin notes: [illegible] — Bubones — Bubo [illegible] — [illegible] — [illegible] — de pestilentia

[illegible]

purulosa. **Transgressio de mortalitate et epidimia.** Et si [illegible] in illa ingeri. Et inaudita mortalitas que apparuit nobis in Avinione anno domini M°CCC°XLVIII°, pontificatus domini Clementis sexti anno sexto. In servitio cuius, licet indignus, tunc existebam, et non displiceat quia propter mirabilitatem et providentiam, si iterum accidat, narrabo eam. Incepit autem predicta mortalitas nobis in mense Januarii et duravit per VII menses. Et fuit duobus modis. Primus fuit per duos menses cum febre continua et sputo sanguinis, et isti moriebantur infra tres dies. Secundus fuit per residuum temporis cum febre etiam continua et apostematibus et carbunculis in exterioribus potissime in subasellis et inguinibus, et moriebantur infra V dies. Et fuit tante contagiositatis, specialiter que fuit cum sputo sanguinis, quod non solum morando sed etiam respiciendo unus recipiebat de alio. In tantum quod gentes moriebantur sine servitoribus et moriebantur sine sacerdotibus. Pater non visitabat filium nec filius patrem. Caritas erat mortua, spes prostrata. Et nomino eam magnam, quia totum mundum vel quasi occupabat. Incepit autem in oriente et ita sagittando mundum transivit per nos usque occidentem. Et fuit ita magna quod vix quartam partem gentium dimisit. Et inaudita quia legimus tamen de civitate Cratonis et Palestina et aliis in libro Epidimiarum factas tempore Ypocratis, et illam que accidit sed subito gentes Romanorum in libro de euchia tempore Galieni, et illam in civitate Romana tempore Gregorii. Et nulla fuit talis, quia ille non occupaverunt nisi unam regionem, ista totum mundum. Ille erant remediabiles aliquo modo, ista in nullo. Fuit enim inutilis pro medicis et verecundosa, quia non audebant visitare propter timorem inficiendi, et qui visitabant parum faciebant et nihil lucrabantur. Omnes enim qui egrotabant moriebantur exceptis paucis sub fine qui cum bubonibus maturatis evaserunt. De causa istius ingentis mortalitatis multi hesitaverunt. In aliquibus pauperes truncati et effugabant eos. In aliis nobiles, et ideo dubitabant venire per mundum. Finaliter ad tantum devenerunt quod tenebant custodes in civitatibus et villis et nullum permittebant intrare nisi bene notum esset. Et si alicui invenissent pulveres aut unguenta, timentes quod essent potiones, totum faciebant eis transglutire.

Veritas tamen dicendi plurales veritas fuit quod causa huius mortalitatis fuit duplex: una agens universalis, alia patiens particularis. Universalis agens fuit dispositio cuiusdam coniunctionis maioris trium superiorum, Saturni, Iovis et Martis, que precesserat anno domini M°CCC°XLV°, XXIIII die Martii in 19° gradu Aquarii. Maiores autem coniunctiones, ut dixi in libello quem feci de astrologia, significant res admirabiles, fortes et terribiles et mutationes regnorum, adventus prophetarum atque mortalitates, in quibus et ille disponuntur et in naturam signorum et aspectus eorum in quibus fiunt. Ideo non fuit mirum si significavit mortalitatem admirandam et terribilem illa magna coniunctio, quia non solum fuit de maioribus ymo quasi de maximis. Et quia fuit in signo humano, damnum super humanos declinavit. Et quia signum erat fixum significavit longam durationem. Incepit enim in oriente paulo post coniunctionem, et duravit adhuc in anno quinquagesimo in occidente. Impressit enim talem formam in aere et in aliis elementis quod sicut adamas movet ferrum, ita ipsa movebat humores grossos adustos et venenosos et congregabat ad intra et faciebat apostemata, ex quibus sequebantur febres continue et sputum sanguinis in principio, dum forma fuit valida et confundebat naturam. Et postquam diu remissa fuit, natura non tantum confundebatur et expellebat prout poterat ad exteriora maxime ad subasellas et inguina et causabat bubones et alia apostemata, ita quod illa exteriora apostemata erant effectus apostematum interiorum. Causa patiens particularis fuit dispositio corporum ut cacochimia et debilitas et opilatio, et propter hoc moriebantur populares laboratores et male viventes. Remedia fuerunt laborantibus in preservatione ante casum et in cura in casu. Imp-

[illegible] ℞ [illegible] sandali dragant(i) ana ʒ 1ß conserve
bugl(osse) [illegible] se(minis) acetose ʒ 1 [illegible]
[illegible] ana ʒ ß [illegible] ʒ 1 [illegible]
[illegible] aliud [illegible]
[illegible] ana ʒ [illegible] seminis acetose
sandali [illegible] ʒ 1 rasure eboris coralli boli ar(menici)
[illegible] ana ʒ 1 [illegible]
[illegible] cum aqua [illegible] 20.

curatione non erat indigens quia ante infectionem fugere regionem et purgare se pillulis aloeticis et minuere sanguinem flobotomia et rectificare aerem cum igne et confortare cor cum tyriaca et pomis et rebus odoriferis. Consolidare humores cum bolo armenico et resistere putrefactioni cum acetosis. In cura fiebant flobotomie et evacuationes et electuaria et syrupi cordiales et apostemata exteriora maturabantur cum ficubus et cepis coctis et pistatis et mixtis cum fermento et butiro, et postea aperiebantur et inde ulcera curabantur. Carbunculi ventosabantur, scarificabantur atque cauterizabantur. Et ego qui propter diffugere diffamiam non fui ausus recedere cum continuis timoribus preservavi me cum predictis quantum potui. Verumtamen versus finem mortalitatis incidi in febrem continuam cum apostemate inguinali et egrotavi quasi per sex septimanas et fui in tanto periculo quod omnes socii mei morituru me crediderunt, et maturato apostemate et curato evasi nutu dei. Post vero anno lx° pontificatus domini Innocentii vi° mortalitas rediens de alamania et partibus aquilonaribus revenit ad nos mortalitas usque circa festum beati michaelis cum febribus bocis carbunculis et anthracibus paulatim augmentando et aliquando interpolando usque ad medium anni sexagesimi secundi et postea ita furiose usque ad tres menses sequentes duravit quod non dimisit in multis locis medietatem gentium. Differebat tamen ab alia preterita quia in prima plures populares, in ista vero plures divites et nobiles et pueri infiniti et mulieres pauce. Inveni ex dictis magistri arnaldi de villa nova et magistrorum parisiensium electuarium tyriacale assignatum. ℞ [illegible] ana ʒ ij et ʒ ß gariofilorum macis nucis muscate ana ʒ ij zedoarie ana ʒ ij. ℞ aristologie rotunde gentiane tormentille radicis [illegible] carpane ana ʒ i et ʒ ß salvie rute balsamite mente polegii ana ʒ ij pulegium secundum ingenium. Arnaldus aut celidonia secundum ingenium indicum ana ʒ i. ℞ yd(r)ate lauri de roma croci seminis acetose seminis citri ozimi mastic olibani boli armenici terre sigillate spodii ossis de corde cervi rasure eboris margaritarum fragmentorum saphiri et smaragdi coralli rubei ligni aloes sandali rubei et musca tellini ana ʒ ß zuccare conserve rosarum conserve buglosse conserve nenufaris tyriace probate ana ʒ i zuccari lb iii fiat electuarium cum aqua scabiose et rosata modice camphorata. ¶ Accipiebat quantum ut castanea et fuit preservatus nutu dei cuius nomen sit benedictum in secula seculorum. ¶ Circa bubonem sive [illegible] autem est dubium a multis aliorum apostematum in evacuatione et repulsione eo quod non est secundum [illegible] aut expulsionibus communibus primo loco non [illegible] ut precedat evacuationem sed statim applicentur localia et non repulsiva ymmo attractiva maxime ad locum apostematis cum attractione et cum ventosis ut dictum fuit in sermone generali. ¶ Si autem non esset secundum [illegible] ab uliis [illegible] aut alia [illegible] remittatur et adest replo aut sub ea attractione dolor ut supra 13° capitulo fuit allegatum [illegible] cum radiis [illegible] et mundificativis et [illegible] subtiliativis ut dictum est. ¶ Autem ¶ Et in isto casu [illegible] refrenationem [illegible] quorum [illegible] primo [illegible] applicari aliquid al[illegible] cum quadam conforta[tione] velut oleum rosarum cum [illegible] in illo casu non ymmo mollificativa. ¶ [illegible] obstante Henrico qui post evacuationem docet in dictis [illegible] ponere in primo repercussiva et mollificativa cum non credens si domestica et in natura ubi domestica non sufficerent. ¶ Sed ut dictum est ¶ Autem [illegible] in expulsis et timor [illegible]

matici ad membra pulla / ita
mollificatiuis cum tumor attractionis
superflue quorum amborum seruat
eruatuatio in vasis. Et hoc est quod
dicebat in 2o meam(m) parum
de vna / Apostema scilicet autem liceat
sint de genere flemonis non tamen utimur
in eis prima intencione stiptica sed pro
tela contra fortis attractiuis
utentes. Et si multum dignum tale
profuerint tamen ventosam assensio ba
utendo tamen quod si vehementer impetit
hic id quod influit multum opportet
totum non comittamus ne conuersio
intra alterius dolor vehemens app(re)
hendat hominem non propter eum virga
lie fiat et febris aduenit et
utque dissoluatur mitigare, quod
magis tutum et non parum utique
horum non contraint Cataplasma
tibus utentes mitigatiuis et humo
rum uel cum mordicatione talis
humiditate humidis et hoc est quod dice
bat 13o tapent calefacere cum
et humiditate oportet modificare totum
tollere / i. corpus sanare et rursum addere
i. emunctorium ut indolosum fiat
Vnde dic oleum ea infusum sana
ypocras Ideo ut quod offensam cum
sale pasta uel ea vinum super eo
aqua calida mixto fomentando
et cataplasmando ut resoluatur
quod tollerari cum mitigato dolore si
quod tollendum et non potest resolui dige
et supportare oportet id cum cataplas
matibus suppuratiuis velut cum paritorio
de farina aqua et oleo rosis aut
aliquo simplici i. cura vlcerum dicto et post
ea predicto secundum quod ibi dictum est.
De apostemate fugilico et i. durato

De apostemate fugilico et
i. durato

emunctoriis Apostema autem durum
quod scrofulas sive fugilia dicuntur vo
cat in duobus locis sunt difficilia ad
curandum et curatione scrophularum
ea curatur proprie Sed 13o Tapeutice
Aue tamen in hiis apparet compluuium
de cute lunaticarum seu adipe
sed casu cum mille arte cum gaudiis
in hoc causa concedat multi aut
duritie medullis et glandulas na
turales excellunt Oportet ego non faceo
quod post longam temporizatione medicina con
intencionem nunc quod illas prius ordina
uit molles ad recipiendum membrorum prin
cipalium superfluitatibus Accidit tamen fiat in
aptoeb in subasellis et inguinibus
dicunt sed semicirculariter secundum formam
lune ut ondit Albucasis Retro ab
auribus equaliter magis sunt et i. sunt po
equaliter i. secundum longitudinem
De apostematibus mamillarum Apos
temata mamillarum quedam sunt frigida quedam
calida ut casu cum lactis et i. sunt
post nam de quibus dicetur inferius. A
postema ea et sunt in hac particula quali
tatis Quoniam apostema generatur doloris
nisi quod adea gravida i. mulieribus
in quibus fuerit retentio menstruorum et
ad ea tract(a) propterea carnis atque
flemonia sophenegarum Et quia hoc est assig
et medicina aliqua propria quod i. apostematibus
sit calida calidis et dolor atque
tumor In coagulatione lactis de quibus
parum uel nil lac est coagulatum expo
nendis equaliter per mamillam A
postema uero i. alia parte propter quod ve
nit ad augmentum inter eminentiam
lac tamen hoc non venit nisi grandis
et pregnantibus Apostema uero i. eius tempore
generatur In apostematibus mamillarum tunc
dum cum demama(n) vixi et apostematum
mulieribus quibus ad mamillas non ro
dit sanguis mamandum significat et licet Quin
quam sit sed sit suspicio quod tamen re
stitrat quod sanguinis repugnat qui
siciori sui mordicitate et mollitie corporis
ledit et rebus Lanfrancus tamen testatur
quod ipse vidit Ego autem nunquam vidi se
nem sed vidit sed ipse testatur mai
Aui baldiuit super suspecta ad apostemata
mamillarum sed plusquam resoluatur sed
uero cum Cura apostematum mamillarum in
hoc primum nisi quod repercussiua oportet quod
sint domestica propter nimietate
rodendo sufficiat cum in calidis que
ut plurimum sunt ex ilia i. primo sit oleum
rosatum cum modico de aceto aut cum
aqua aut aceto non frigida sed calida
Postea uero aut perfusa fuerit pri(n)cipium

fiat emplastrum cum farina fabarum
et foliis solatri et mellilotho cocta
cocta cum camomilla et oleo sisamino
aut amigdalarum. Si aut videtur
facere collectionem maturetur cum emplastris
maturativis dictis et dicendis. Et
ipse cum illo quod laudat Avicenna. Recipe
mice panis quarta .i. farine fabarum
radicis cum seu ana quarta. Si farine
fenugreci ʒ .i. ovorum coctorum vitella
cum in modo addendo modicum de
croco et mirra et assa fetida fiat em
plastrum et ipso maturato aperiatur in
[illegible] assionis loca. Si formam lunarem
ut docuit Albucasis et non ponatur
magna tenta propter dolorem et mundifi
cetur ut alia sed tamen apostemata essent in vul
nera cum oleo de spica ut lilio ut ad
Et si tendit ad duritiem Avicenna pre
emplastrum de ysopo cocto cum vino
dulci et oleo violarum et vitello ovi
Si vero duricies completa ad curam
non est consilium incidendo nisi ab
scindere totum quod est tamen ut superius
sunt dicendum valde timorosum melius
enim est in tali casu palliare quam
incidere et inde difformari. De
coagulatione lactis. **De coagulo lactis**
quod ut plurimum fit assero dissolvitur cum
cum dictis in apostemate sicut et cum emb
rocatione aque calide de coctis simul
apii nitri atque calamenti. Et ad hoc
laudat Lanfrancus istud emplastrum. Recipe
mice panis mixti farine ordei
fenugreci seminis lini ana ʒ .i. seminis mal
vavisci foliorum malve [illegible]
ana [illegible] colligantur [illegible] duo vel
[illegible] et pistentur et cum oleo mo
dico [illegible] fiat emplastrum

De apostematibus partium pectoris Aposte
mata que fiunt in partibus pectoris in
[illegible] nisi quod cavere [illegible]
propter [illegible] et si incisio [illegible]
aperiatur atque longa ne [illegible]
maturatio ne sanies ad interiora
[illegible] fistula pariat. Et [illegible]
cum est ab ypo [illegible] prope [illegible]
[illegible] et ab contra [illegible] malum
est et [illegible] propter [illegible] non [illegible]
locum [illegible] appodiet se [illegible]

sanitatem intra [illegible] quod [illegible]
et consolidet carne [illegible] fis
tula. Et [illegible] cum est mala [illegible]
[illegible] infra. [illegible] aut [illegible]
fistula que in casu seu spatio
[illegible] interius cum [illegible]
infra cum de fistula fiet sermo
[illegible] ab intra devenit in
[illegible] aut [illegible]
sanies et laudabilis [illegible]
[illegible] cum mala [illegible]
amphorum [illegible] fieri
[illegible] satis infra ostendetur

Capitulum septimum de apostematibus ventris

Apostemata [illegible]
[illegible] ventris [illegible]
[illegible] nisi quod [illegible] sunt in
[illegible] Et hoc est quod cum [illegible]
resolutivis et maturativis [illegible]
sit aliqua [illegible]
confortativa [illegible]
quod [illegible] ad membra [illegible]
possit ea et corpus [illegible] toti
[illegible] debilitate [illegible]
[illegible] oleum [illegible]
[illegible] mastic et oleum de ab
sinthio et de spica quod [illegible]
ad confortandum [illegible]
[illegible] cum applicare
oleum rosarum cum oleo [illegible] aut
[illegible] in augmento camomille
cum absinthio aut nardino. Et si
cum tendat ad [illegible]
[illegible] cum melle
non [illegible] ut [illegible]
solum ponebat [illegible] cum oleo mas
[illegible] aut absinthio [illegible]

Duricies stomachi Si aut
declinat ad duritiem [illegible]
[illegible] apostemata facilit
[illegible] et in [illegible] difficilia
sunt et [illegible] inducendo [illegible]
[illegible] ut [illegible] Lanfrancus [illegible]
[illegible] de [illegible] apparet quod sunt in
[illegible] diaquilon [illegible]
[illegible] cum [illegible] de
[illegible] cum oleo de absin
thio [illegible] **Duricies
epatis** [illegible] dictat
emplastrum [illegible]
[illegible] Galbani serapini [illegible]

[illegible] confortativa [illegible] (margin note)

[illegible] diaquilon (margin note)

emplastrum ad [illegible] duricie (margin note)

ponat an̄ ℥ i farine fenugreci
et se lini an̄ ℥ ii terbentine lb ß
olei camomille ℥ iiii farine sine
ti quod sufficit ad spissitudinem ponantur
gumme in oleo camomille et mi
nutim masse et dissolvantur ad ignem
et post addantur terbentina et colentur de
inde in corpore fervida et fiat emplastrum
Et si tu addere oleum rosaceum aut
mastinum aut absinthium propter vir
tutem epatis servandam esset melius
Duricies splenis Induratione vero
splenis propter antiquitatem frequentissime
bdellii opoponacis an̄ ℥ olei
de spica ℥ v terbentine ℥ ii farine
fenugreci et se lini an̄ ℥ i farine
lupinorum quod sufficit ad incorporandum
fiat emplastrum ut dictum est de epate
Albucasis autem consulit in istis locis
quod in eis est frigus et humiditas
multa et cauteres alie non valet
[illegible] ut inferius sedium
magne apostematis et quod non multum pro
ficiant ultra cutem **De ydropisi**
Ydropisis secundum Brunum dicitur ab ydros
quod est aqua et pisis quod est
passio quasi passio aquosa et proprie in
ventre Est enim ydropisis quando
[illegible] ad [illegible] apostematis et infla
tio ventris ex error digestionis virtutis
digestive epatis generatum vel in vir
tutibus sine passione quandam
epatis unde fit talis passio Epatis
aut epatis quod propter [illegible]
propter colligantiam et hoc in [illegible]
ypo in 2o pronosticorum Consimiliter fit
aut ab epate et ylis Talis aut pas
sio in epate dicitur error et infrigidatio
et diminutio caloris naturalis spiritus
sed a frigido proprie et uncte a calido pro
veniens et equore resolvendo ca
lorem spiritus epatis Et propter hoc
dicit Gordonius quod nullum ma
bile si in ydropisi calor in corde
parte epatis est et frigiditas in simul
Unum tamen fortium et quartum tertia
quarum tamen fortius et amborum naturale
le reliquum propter naturam unum ma
le reliquum formale unum appa
rens reliquum occultum Et qua

infrigidatione undecumque proveniat
Et hoc de egritudine et sufficiente toxicatur
multitudo aquose materie in alchite spon
mose vero in timpanite flatuose vero
in yposarca et lentoflegmatice nominatur
Sunt ergo secundum quod tres species ydro
pisis **Cause** Cause ydropisis non est
cyrurgicorum aliter inquirere quod dicte
sunt superius in sermonibus de apostematibus
flatuosis propterea tamen et est consequentiam
medicorum dicere tempore a pluribus
Signa et iudicia Communia signa trium
specierum sunt in facie mala coloratio
facie et extremorum et debilitas superflua
flatuositas corporis **Signa propria**
alchites seu ascites sunt de minuatio
partium superiorum et inflatio inferiorum
Et si venter agitetur sonat velut utre
aque semiplenus et talia signa apostemata a
quosorum dicta **Signa tympanitis**
sunt eadem sed si venter percutiatur sonat
ut utre pleno vento et signa superius
dicta de apostematibus ventosis **Signa**
yposarche sunt tumor totius corporis
corporis et si cum comprimatur cum digitis
remittit post eos cavitatem et reliqua
signa flatuosa dicta et venter vero est ita in
flatus ut in aliis speciebus **Signa que**
recipiuntur a pulsu et urina et eges
tione et aliis expressis a physicis reci
piuntur De ydropisi ydropisi indicat
in 2o pronosticorum Et omnis ydropisis in
acuta febre mala ydropisis enim
que sequitur febrem continuam vel vix aut numquam
curatur ydropisis in qua dolor est
est mala quia etiam dissentaria pessima
in ydropisi quod provenit ex epate peior
est quam illa que a splene vel aliis
membris Inter omnes species ydropisis
alchites est deterior yposarcha sa
lubrior Timpanita tenet medium
Quamvis aut sit ydropisis est morbus
sequalis et ideo de ipsa parum per
mittatur et in sola alchite operatur
Cyrurgicalis hoc loco Alie pertinent
de lunge **Cura ydrop** Cura
ydropisis propter quia fiunt dicta in
apostematibus flatuosis quia hoc ipsa primo
quod vita sit magis stricta et desiccativa

Credo qd epar rasitu et confortet
decocio qd purgatio per ventrem et e
ductio per vrinam sunt crebriora
2o qd ab extra ad correspondendum et
non ad supandum magis intendam
Et hoc est preceptum qd allegabam
supius de capitulis aqs et 1o et 2o ad
glaucone et 1o amphorum i conducto
omnibus eius epar Et 3o hoc in
aspicere de quo est opus vte sumo e
namque una per ventrem cum pillulis
de raybarbo qui sequuntur Rx ra
barbari sumi empatorii sc scrudle
an ʒ i agarici ʒ v mesereon i
vnam lauriole ʒ x fiant pillule
dosis ʒ ij et ß Educatur cum glandu
latis per vesicam cum apozimate de
radicibus qui sequuntur Rx cortice rad
apij feni an ʒ x se apij et semi
num dimcis seminati an ʒ v Rx
rad spice an ʒ iij coquantur in lb i
aq donec ad medium redeat et detur
in potu Et secundo est 3o de quibus
medicamine de extractis corticibus
radicibus seu per quem recipiente
ad mixtionem datum cum vino i equi
tate que puri valde iuuat yctericos
et ydropicos qui in hoc data cuarat
glandulis per vrinam Conforte epar
absint cum croco de vbis qui sequuntur
cum Rx sumi bbis ʒ x se spa
rosi citrulli sc ptulare an ʒ iij
ros ʒ ij reubbi ʒ i spice ʒ ß
fiant trocisci aurei qd de vng cum
syrupo acetoso Ab extra non est
prohibet epar cum sandalis cum
moria aqua ros cum vino grana
tico ʒ ij omnibus autem predictis quid est ca
pitulum nam in epate addam eudivia
scariola sicorea atque epatica etiam
poterit aliter vna emplastrando ven
trem cum emplastro qd fit de farina or
dei oro cypreso sulfure mixto volo
lacto camomilla atque limacibus cum
testis suis tritis et incorporet cum
lapsina et parum aceti et cum hoc
fricet ad solem cum custodia ca
pitis et epatis qui in hoc nego mina
e caliditatis solis Et si predictum non
valeret aut hoc non posset sumi
radice yricos potentia manem

spiritu duorum elongarum sume
purgat eos et per supinus et inferius
Aquo est distillata a mediatis
cortice rad et tanaz et floribus
sambuci optimum est et in Cordo
bra et si cum vpis est vrina ma
ior est effectum Et aut minus
cum predictis non vz or ut Albucasis
qd tu cauterizes eum cum mlis cau
teris clauilibus non multum perfo
dantibus vltra cute in circuitu
vmbilici iiij super epar et splen
et stomachum tribus et iuxta spondilia
in dorso cum cultellas duobus et
dimitte ea aperta tempore longo ut
aquositas per ea possit egredi
Et si in bursa testiculorum reg
nat sectio optima est Et si a
non potest fac et cum magna in
stancia sub reg dicta premissa
prouisio de pieto Et tu nunc
ea forte non debilem nunc
ne non sene neque puerum et
qd non habeat tussim neque flux
um nec aliud accidens quod opera
cum sic impediat aucte Albu
casis haly et auicenna infra nun
de apte auerlod sub vmbilico
per tres digitos si ydrop sit
causa intestinorum Apte supra
si est epatis ab extra si sple
nis ut possit iacere in latere
magis doloso non super fissuram
ut aquositates non fluant sine
volunte Et modus est ut ponas
pacientem erectum coram te aut
sedentem si non potest stare erectus
Et sint ministri penes dorsum
sustinentes eum Et cum manibus
aquam ad locum incisionis du
cens Decidam tu pelle ventris
supius per spacium vnius digiti
trahe et ibi cum rasorio sume
spatium perfora usque ad locum
vacuum talem qd aqua exire
possit Et tunc autem aliud
notabile de aqua extrahat pelle
dimittas ut claudat vlnus
si fac et perseuerat ut aqua non
exeat quousque cum costa paris
infusa in vino aut consimili

Sambuci aqua
Albucasis
in caute epatis
de ruptura testiculorum
Albucasis
Emplastrum
de cura epatis

pa sit resolutus Et post pelle
supius trahas et canula de ere
aut de argento stanno artificialiter
imponas et de aqua non multum
quantum potest sustinere vsque in finem
extrahe et permittas aliquantulum aut ut dicitur
furtur et ista sub fiste et puires
et paulatim euacuare virtute quam
euacue quam totum simul et extrahe
euacuac et infirmum ad sincopim et
morte ducere memorando quod quod
omni euacuacione antequam est rasa
virtus Et postquam quod extraxeris aliquam
partem extrahe canulam et dimitte
pelle descendere et claude vulnus
syphac et liga et non remitte
quousque ad aliam diem et nunc eo
fortes et multas panicte cum emplastra
vijs et potibus electis subtilibus odo
riferis et confortatiuis In altera die
per eundem modum operari et in altera
taliter faciendo donec maior pars
aquositas sit extracta deinde consolida
Et si quid remansit cum desiccatiuis
dictis desicca Claudam faciunt paz
masione vsque ad syfac deinde
exoriendo descendunt modicum
et ibi perforant syfac Et postea ut
dictum est procedunt totum tamen ad idem
venit dyagonaliter enim perforando
et dyagonaliter in utraque foramina cla
dunt intemperamiste Educat in ma
preventiue et vestiam secundum quod de
astilite dictum est et clistere et suppo
sitoria de oleo rute cimino et ban
lnee sunt vtilia Empar confortet
est ut dictum est ventositas ab
intra tamen cum diamnid et
clisteria de baccis lauri Et ab
extra fricare cum allijs nitris
et vaporare cum milio et sulphure
Et quamquam non est pone vento
sas In yposarcha bonum est
euacuare cum pillulis de agarico et
agarici ʒ ij succi eupatorij
reubarbari aristolochie ana ʒ ij fiat
pille cum oximelle squillitico
dentur ʒ ij Epar conforte abinde
cum trocistis de lacca qui sic fiunt
Recipe lacce reubarbari ana ʒ iij semen

apij ameos seminis cucumeris citruli sperse
amigdalarum amararum mastix
spinati costi anisi rubee aristolochie
genciane succi eupatorij ana
ʒ i et semis fiant trociscenum ʒ i dentur cum
oximelle de radicibus Ab extra
non super epar epithima cum
sporta mastice cipero cipero
spinato cinamomo calamo a
romatico croco et mirra in vino
pontisso resolutis Eger quam in
solis calido cum arena calida sepe
liatur et in furno aquo continue
pacis sinpliciter Et alia fiant ad
euaporandum et resoluendum materiam
quam videbuntur expedire Capitulum
de apostematibus anthrarum et primo eius
Apostemata primum anthrarum
quedam fiunt in partibus et iuncturis
Et ista in causis signis atque curis
non differunt in nullo cum ante
fer omnes apostemata alia aliorum
membrorum quedam fiunt in partibus genitalibus
quod quamquam compositionis non fiunt Quinque
dam fiunt in partibus extremis precedentibus
et in inguinibus testiculis virga vulua
atque ano de quibus tamen quod fiunt in in
guine dictum est supra in sub assellis
de aliis non dicitur est Dicendum Et primo
de hernia et apostematibus ossei seu
bursis testiculorum quod eciam nomine
hernie siue rafficii nuncupantur
Hernie aut testiculorum quedam
dicitur yde apostemata quedam phrie
yde apostemata dicuntur et fiunt v hernia
humoralis aquosa ventosa car
nosa atque varicosa Et altitudinalis
nale fiunt hernie vero vel que
innuerie rupture seu crepa
ture zirbal ac est intestinalis
de quibus quod yde dicitur apostemata dicentur
hic de aliis infra tractatu vij
De hernia humorali Hernia hu
moralis est apostema ut fit famosum
vel non famosum ex humore non multum
declinatis ad naturalem in bursa
testiculorum generata Cuius cause et
signa et cura est eadem sicut
apostematum aliorum membrorum exceptis

et q(uia) q(uia) illa mbra sub multa sit lia
et in loco inferi posita et q(uia) nate
cmitoria absconsa & pulsilia atq(ue)
ad oculu(m) occulta difficiliorib(us) sub
circa omib(us) excepto est q(uod) aliq(ui) sub
ipa auxiliauit i p(ro)ponendo scd(u)m
quod admisit suppositoria vel
attrahendo ma(n)u ad anu(m) asserunt
magistre et i repercuciendo apostolicu(m)
chimolia cu(m) aceto vel obstante
q(uod) testiculi sub mbra pn lia eo
q(uia) no(n) sub nat ad ee individuu(m)
s(ed) spcie ut supius dictu(m) sunt Jure
solucio apparet scrima sabbatorum
& aq cauliu(m) insedando sol solia
In scamni obtinet p(ri)ncipiu(m) et hec
dico i ma ca. Infra iuo cu(m) farina
sabbatorum post fenugrecu(m) & cimina
Si no(n) incederet via maturatoria ma
turant & apiunt ut alia nisi q(uod)
aptura ipe timore fistule que
sequit nisi aniu(m) generat quido est
pple ab eo elonge. Si vero ad du
riciae mutant mollificent ut
alia vero quod ad mollificacio(n)e(m) du
ricie testiculorum appat simfitus q(uod)
indesinenter teratur, scilicet, & cu(m)
oprimelle mixto armoniaco sub
resolutu. Confricatur & sup calidu(m)
loca pona(tur) & reiteret assidue. Est
eciam conveniens ut dicit omnis diluaci.
In omnibus vero cu(m) ligatura cossa
inita brachali testiculi sustineat
De hernia aquosa & ventosa
hernia aquosa e(st) apud aquosa(m)
in bursa testiculorum sicut & vento
sa et e(st) duplex. Quedam e(st) spissa
in tota bursa, quedam no(n) est
spissa s(ed) i cellula i sacculo ac si essent
sicut bursa ut dicit Albucasis q(uod) ptet
duci p dimidium usq(ue) ad inguinem
& testiculi et aliquoniens subinde
forma sistunt ipse ego vidi multos
deceptos credentes eos esse rupturam.
Causa istarum herniarum e(st) debili(tas)
virtutis digestive precipue i capite
et ad hoc iuvat regiminis malicia
ut supius sunt dictu(m) de ydropisi
et apostematibus ventosis & aquosis ad
q(uod) eos reducere p(er) cmplemento istorum.

Signa hernie sunt aquose in
flacciditate & grauitatibus cu(m) mollicie plac
dor cu(m) leuitate. Signa vento
sa sunt inflacio et leuitatibus cu(m)
resistencia & splendor cu(m) claritate
et sic aquosa venit successive
ita et ventosa subito ut dicit Guillelmus
de Salicecto et est sic apostata cura
racio inuenit simpicia ita est &
ista plurimum sub composita s(ed) no(n)
ianuae aduenticos ut supius sunt
dictu(m). In omni hernia apostoli cu(m)
nedum e(st) de testiculis quod dicitur
mod rerum alienarum inter vposit
alterat & corrumpit eos ut i omnibus
doctoribus. Cura localis simplex
vel dicta i ydropisi & apostematibus
aquosis & ventosis secundum quod i(n)
sapient. Est cura agilitatis q(ue)
sit p forcia aut p cirurgia p(er)
scilicet aut cple i ambabus ma
simplicibus ydropisi & apostematibus ven
tosis et aquosorum et ad aquosa(m)
apparet quod cmplin q(uod) recipit int
t. p. sic 2. 3. 4 & sc olei 3 4 pi
pis ginorum lauri du(m) ppov fiat
species cmplin / et ad ventosa(m)
credit cmunia ruta calamintu(m)
et oleu(m) costinu(m) atq(ue) nardinu(m)
p cirurgia q(ue) ipe aperit ven
tose q(uia) in ventosa no(n) videt
aliquid. Albucasis qui auferesset
sup curone cuius cu(m) scto lic
haly dicat quod admo cu(m) boyisme
opa multa cple. Primo est si
sapient cu(m) sifone vel siringe
cam cpatheze perpit sit aut
scro cu(m) tenaclis platis pforatis
in parte inferiori deinde scindat
bursa usq(ue) ad vacuu(m) capit(ur)
deinde cu(m) acu longa ignita
i capite cuius e(st) secro dimittit
et sup rupis i primis diebus oleu(m)
cu(m) albu oui. In alijs oleu(m)
caulibus appo(nitur) & ducatur & renum
tatur atq(ue) dimittit quousq(ue) aqua
sunt euacuata. Dimittit aut q(uod) Guillelmus
dicit elevatis testiculis in eadem
parte cu(m) flemo lato usq(ue) ad lo
cu(m) aque aperit et aqua ex

tifa et ut non reddat amplius ro
settum sup inguen cum brachali
appone perpit Et si redit aq
ut si inssa sex mens fare qsue
uit ut d Albucasis reitcare opor
perpit et ita saluabit dies suos
per fusibit Albucasis et haly a
medio bursse usque ad ipe inguen
aperiut Et aqua extrafa ita di
dimid gsolidat quod aqua amplius
descende non possit Et istum modu
ob sua maiore in illa aq quod col
ligata e in kisti iprio omd dic
dimid sup os pectis deducto
Et a parte ventris ut non nigra
nitq sint misso tene propio
Et esto apte bursse ut non des
cendat res simul tenco et tur
cum flomo apio et aqua ex ipso
Deinde ad qsumd folietum no
dum d arsenico appono cum toc
tae Et pq tasim estarte qsolido
et simul sigillo rto nulli non ut
magr petrus decorthiaco cum cau
stico et corrosiuo sup pectine
locum apuit usque addonim vacu
itate et post pfoando et ducendo
caudam probe usque ad locum aq
nam gotssiunt Et pq casum es
carre qsolidaunt et sigillate aly
vero cum cauterio actuali pcdam
opom pficiunt quoniam q sic fiat du
capoat dum assistat bolsha et
non redeat est bonum Cum vero tes
ticlus est corrupus quod sit p
fetoerum et mala colaarond modo
qsilum Albucasis ligat sup ipus di
dimid tenendum et ipod gestito
per maiori securitate cauterizetis
ut d Georgius et locus ut retra
wlua enre Hernia carnosa
et variosa Hernia carnosa fi
t mastuoribus pt nam d tesi
ul carnibus nate inf ipos ut d
haly stercato sit varicosa que
e nomen nomen dr venare pt
nam in eis ouginato que testi
bus grossis ad locum descendunt
hingantia atque loca ipius de
biliteis Signa non carnose sunt
duritis et inflato cum longa tpis

discione et paucita aut nulla dimi
nitione Et quod tangit totum quod e infra
testiculum modum Signa varicose sunt
venarum grossitie admodum vitis re
pleto et testiculorum mollificatio Judi
cium istarum duarum hernarum secundum Albu
casis e quod sunt difficiles et periculose ad
operandum Cura pt^o sbi iudicium quod
corporis diminissio melior e quod cure
patio Sz cum ut dicat opus quam in
eis fecerunt sunt Cura totalis sup cui / Cur
vli e expplenda in primis cum lini
libus et resoluentibus sicut diis in cura
glandulorum et scrophulos Cum autem non
pficiat et tu sis rogatus in fistatis
propositum pilo nudo doctrina Albucasis
scra cutim testiculorum et si carnis liber
a testiculo pt libere seperari inde
et extrahe Si vero non dum ipcz quod
testiculus e schrrosus aut corrupta
liga sup illis didimum et scinde et
cauteriza et totum extrahe et sue deinde
circa wlua ut dictum e aut cum
caustico et corrosiuo ut magr petrus
faciebat oper ut in glandulis sup ius
e dictum De apostematibus virge et wlue / De apos virge
Apostemata virge et wlue per ante sunt
circa testiculorum bursas quod sunt pa
close magis calide i flacit ipis
testiculis in quibus sunt colliquentes et pru
sup pruritu Cum vero obstans quod qui sunt
communitola quod tum ad spem non aut
ad individuum ut dictum e scpe et in
pressu maior indigerit sectione
quod corpus forte sim Et maior resp
tione quod corp tutam putrefactionem et spis
sus i calidus quod tum ad prim laudabit / non quod fi. p ... fo
Cura lentes cortices granatorum
rosas coctas cum aqua cum oleo ros / Cura
in corporatas et populeo et solatro
valde Et in sedatione doloris ita / non sedat dol
qredat fomentatio maluarum et fenugr
cum et epythimata cum oleo viol
et album ouorum in simul mixtis et
medulla panis albi in lacte in
fusa et tepida bene mixta cum vitell
ouorum semicoctorum et modico apii
et ca i corpando cum oleo rosac
eo i sussipiatoe et mundificatione ul
cum a sit crebra remittatio et q
scidimus virge tenoris aptum cum

[illegible] [illegible] [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

rculis de cera aut de panno et ligature que
ad custodiendum fiant ad modum sacculi cum
bracali taliter quod teneat et ligatura nullo in
ferat dolorem. De extensione ventosa que
dicitur papisinus dicetur infra. De apostematibus ani (De apostematibus ani)
Apostemata ani aut sedis apostematibus maxime
hunc curentur. Et ultra hec sunt de speciali quod
in maturatis et secatis addit capitulum bar
batus et propter scimus maturata non permittatur
saniem longo tempore esse in loco et quod opportet
fiant rotunde et quasi lunares ut humores
facilius exhalant et non aggregentur in loco
et fiant fistule. Quid autem curatur emor
roydes et fistule ani infra dicetur libro
circa 7o de fistulis post decima ulcerum ani

Capitulum 8m de apostematibus coxarum et tybiarum

Apostemata cox sive pedum inguinum
arum et tibiarum non variant ab aliis
rebus aliorum membrorum nisi quod cum rotulam
genuum non fiat apertio profunde quando se
cuntur ea accidentia mala a quibus pauci
liberantur ut dicit avicenna et henricus [illegible] in suo
compendio confirmat. De elefancia va (De elefancia et varicibus)
ricibus et vena meden. Solet quidem con
tingere in tybiis et plures inflationes et
grossities propter nam quod nominantur varices
vena meden et elefancia. Sunt enim
varices vene dilatate et involute
ad modum vitis [illegible] et ramificate in
crure et pede [illegible] plures quam in aliis par
ticulis reperiuntur. Vena meden sic dicta (vena meden)
ab avicenna [illegible] ab albucasi famosa
ab habyalbe est vena prolongata ad
modum varicis et vermis volutatis mo
vetur quod incipit cum inflatione vesicatione
atque dolore. Elefancia est additio carnis (Elefancia)
in pedibus et tibiis ultra mensuram velut
est videre in tibiis elefantum. Cause (Cause)
istarum egritudinum que sunt eedem vel sanguis
grossus [illegible] atque flaticus et adustus qui
ad illa loca descendit propter eius mul
titudinem aut propter labores fortes et propter
quod accidunt [illegible] [illegible] et onera
portantibus. Et post [illegible] [illegible] quod
materia illuc compellitur. Signa autem sunt
manifesta quia unaqueque distinguitur ex suo sub
tili per colore et [illegible] ut dicit avicenna
Iudicium autem quod sunt difficiles et timende
ad medicandum propter antique et confirmate
eo quod quando materia consolebat currere ad lo
ca [illegible] retinetur et provenit ad sub

limacam [illegible] [illegible] prop
ter meditat dispositionem. Item (Item)
illud [illegible] amphorum. Emor
roydes [illegible] antiquas sa
nati nisi una relicta sunt
periculum est mania aut y
dropem. Sed in talibus
cum medicus est non curare
nam [illegible] [illegible] permittit [illegible]
[illegible] longo tempore [illegible]
Et ego vidi plures et la
[illegible] idem testatur. Imp
illo pauci se confitentur
et ut plurimum [illegible] generant
mala et difficiles [illegible]
[illegible] [illegible] passionum
ad emorroydes et ad [illegible]
[illegible] est suspecta. Certe
ille pauci sunt regionales
et quasi hereditarie propter vocant
meden quod in illa regione (Vena meden)
et per quam in aliis ita [illegible]
multiplicatur vena meden
seu [illegible] Albucasis [illegible] po (Albucasis de vena meden)
dere plurimum vel longitudine [illegible]
[illegible] palmarum [illegible]. Ergo
autem [illegible] vidi [illegible] ut avicenna
testatur. Curatio tres habet (Curatio 3es intentiones)
intentiones. Prima est in vita
ut humor grossus et [illegible]
non generetur. Secunda in materia [illegible]
cedente ut [illegible] generata est
evacuetur. Tertia vel quarta ut
[illegible] de [illegible] aut [illegible]
consumatur. Intentio prima com
pletur sedendo. [illegible] quod absti (prima intentio)
neat a grossis et [illegible] ut sunt
carnes vaccine et [illegible] venatio
caprinus et [illegible] de melle
et lentes et caules et [illegible]
[illegible] et panis azimus et vinum
grossum dulce et [illegible] dicta dicam
superius in apostematibus melancolicis. Ca
veat etiam a nimia ambulatione et
statione super pedes suos et sit
contentus cibis subtilibus et
pauci nutrimenti [illegible]
generantibus sicut carnes pullorum
et columbarum [illegible] et [illegible]
et olera subtilia et vitella ovorum

sorbilud et vinum album subtile et sb
tile sit bona et panis bn prepar
Tercia intencio completur cum stomaca
et pillulis maioribus de sarmo
dactilis et yeracuppe corpus ysemie
polipodio et lapide lazuli et
vomitu semel in ebdomada et
usu tiriace magne ¶ Tertia res
completur ponendo sinapismum desiccativum
et resolutivum fortiter super totum
pedem et tibiam Et ligatur vita
ligatura cum instituto inferiori parte
ad superiorem prout fuit dictum in
puis de apostematibus flatuosis et cura
tura ad quod propter huius negocio est recur
rendum Et ad hoc ordinantur
tres aut quatuor forme emplastrorum
primum est lana tincta cum aqua
fabrorum et cimolee et aceto
Secundum est spurthima et ... cum
aqua ... de corticibus calidis
sicut ... hipinorum femugra
nut et stiolis capsam ... est
cuius cum mirra aloen a cassia
ypoquistidos alume dissolutum
cum aceto ¶ Tercium est theodoricum
primum quod medicina est magis flatura
et ventosa quod Et valet asso
dillorum ebulorum salicis folia sam
buci ... calida ... ...
ta cum vino et aqua marina pis
tata Et si incipiunt cum fere
vim cum ... Et si cum ista
fit sinapismum non ... valet ...
tur ad hoc inflato seu repleto
cum dolore ut contingit in vena
media iuxta ... emplastre
cum suco ... et duobus san
dalis psillio aloen et mirra et
camphora Et si non valet aliquid
et fuit cum instanti requisita scinde
carnem ... plicaturam genu ubi
apparet truncus et radix omnium varicum
vel sub incisione comprehendatur // Scindere
cum incisio in duobus locis distantibus
per duos vel tres digitos et ligari
fortiter cum bono filo de serico
deinde distemperanda elevatur et scinde
grem mco ¶ Consequitur solve
ligaturam sanguis usque ... in
fiore ... et dulcedo sanguis super
cum manibus ... quantum erit posse

corporis Et postea capud vene superior
et totum volvitur cum ferro calido
aut cum arsenico cauteriza et non
distemperanda sunt consolidata Et si a
liquid de illo sanguine remanserit
cum medicinis dictis tuo posse
consume et desicca Modo nichil ut
ut alburas ... operationem precipue
cum ... duobus modis ...
corpus ut scindo ... ...
habet Aliud modo ut vena cum sanguine ele
vatur Secundo fit quod ligata coxa usque
ad genu cum bona vitta vena
in duobus aut tribus locis scindatur et
aperiatur deinde comprimendo et dul
cendo sanguis usque ad loca apta prout
est postea contrahatur Et hec re
gimina postea in sinu propria ut
in posterum non ledatur Elevatur et
evolvitur seu eradicatur tota vena
incidendo cutem varicem in tot
... locis quod absque ... quod vena
aperiatur cum uncis comprehendatur et
trahatur quousque elevatur apte
superior et inferior Et postea volvitur
cum lana infusa in vino et oleo
... donec sanetur ¶ Unguentum
non videtur securior et ... precipue cum
fatie in temporibus prominate ca
... ... tapent cum subdit Et
... ... ita etiam ...
ut super in temporibus immittere
... et ita abscinde per medium et
haly sermone ... ... libri
galieni ... ipsum approbat et post
De podagra et doloribus ... ...
in vij° ... ponatur ... quod
non ... apparata neque ultra neque
... ... Incipit
tractatus ... et de ... quo
sunt due doctrine Doctrina prima est
de ... prout in ... ...
plicabus Doctrina secunda in ...
prout ... ... // Prima
doctrina ... ... // Capitulum primum
est ... de ... et ...

Tulinq est solutio continuitatis
... ... sagno ...
sive ... in partibus
mollibus facta Solutio

eius continuitatis potest ibi reperiri in primo de
egritudine et sinthomate quod est totius egritudo
simplicibus et compositis particulis. Magis
tamen ipsis simplicibus inest quam compositis
et in Galieno in 2° et 3° colliget
in eis velox continuitas raro salvatur.
Reliqui ponunt pro diversa teretis vel
sagnolectum sive putrefactione in simplicibus
mollibus potest addi tamen similiter quod
in nervis vel duris contingit. Unde
secundum hanc generalem divisionem pro tanto
Iohannes dicebat quod ulcera aut
simplex aut in carne aut in osse. In-
telligebat eius carne principaliter et
venis quod sub mollibus et mediocribus
particulis comprehendebat continuitatis
nominis in 3° regulis. Solutio conti-
nuitatis nervorum habet species in 3a sen
primi canonis. Vulnus ulcus vero
ruptura punctura incisio contusio frac-
tura et cetera. Quorum descriptiones
et differentie in suis locis dicentur. Ita de
dissonantia nominis est notandum dum solu-
tio res nervi generatur, unde per reliquos fe-
re tamen invenimus ulcus eius est ulcus
in qua translatione est sicut in arabica
vocatur dicitur et pro quo qua translatio melius
dicitur quod volumus sive ulcerum. Secundum
1° capitulo duo causa duo maiora
solum vero secundum eam potest et associatum
in causis potest ulcus autem et plaga
quod reputat Haly in sermone 6° dispositionis
regalis. Species solutionis continuitatis
quas sunt diversas potissimas a longa
primo a natura particularium in quibus sunt
et ita dicitur in 3° tegni quod quedam
sunt in partibus consimilibus et omniomeris
quod in organicis et quedam in consimilibus quedam
in partibus mollibus quedam in duris quedam
in mediocribus. Et quod in mollibus quod
in carne quedam in pinguedine, quedam
in duris. Quedam in solo osse quedam
in medulla et quod in mediocribus quedam in
nervis et ligamentis quedam in arteriis et
venis quod autem in organicis quedam in prin-
cipalibus ut corde cerebro epate.
Quedam in principalibus ut trachea
arteria vel vesica et cetera. Quedam
in non principalibus ut auricula oculus
et cetera. Albucasis vero dicit quod vulnera secundum
locum distinguuntur quia quedam sunt in

capite, quedam in collo et pectore
ventre et cetera et secundum res a quibus sunt
ut dicetur. Secunda differentia sumitur
ab esse solutionis in 3° capitulo
quod quedam est simplex quedam composita.
Simplex nichil non est aliqua dispositio complicata.
Composita vero est duarum aut
plurium complicatio dispositionum vel aliquid
non habere ratione aut cause operabitur
maiore ulcus sicut ut sine quibus
non obtinetur sanatio vel in 1° capitulo
et sequitur calor et negligere dicetur de ulceribus
infra. Tertia differentia sumitur a proprietatibus
diversis ipsius solutionis in 3° capitulo
ut a magnitudine et parvitate et equalitate
et inequalitate profunditate et superficie
totaliter et secundum partes rectitudine
et obliquitate et cetera generis. Ex talibus
autem diversis sumitur indicationes et intentiones
curative et auxilia et modi cum
quibus complentur. Vide G. in 1° capitulo
quod ultra indicationes primas quod non
sunt per artis rationem digne cum
predictis corruptis necesse est considerare
secundum indicationes particulares et secundum unius
cuiusque particularium actum utilitatem
atque positionem. Ex quibus precedentibus
medicus non potente sanare per
se et potente suscipere sa-
nitatem de auxiliorum inventione
considerabit. Causa huius et cetera in
Galieno in 2° de egritudine et sinthomate
quod ponit omnium solutionum continuitatis cause
sunt sicut quidem quod extrorsum prece-
dunt. Velut uno corpori corpore
intrinseco causa ulcerum vero
inquantum ulcera sunt contrarium ex-
trorsum perforare aut equassare
apta nata sunt et habet sparsim
Haly in sermone 8° dispositionis regalis
dum dixit quod cause hee autem a
corporibus sunt in animatis ut ense
iaculo lapide et similibus, autem ab
animatis ut venenosorum punctura
atque ferarum morsus. Ex quibus
assumitur alia differentia ulcerum quod quedam
sunt incisiones, quedam contusiones
quedam vero morsure. Aqua certis sunt
curationis indicationes per accidens et cetera
quod probatum est 1° capitulo quod ad
dispositionem sumitur indicatio in a ca

vel preventa a non ente et apte significatio. **Signa et iudicia** Signa vero necessaria sensata et preventa denotant presentia que iudicia vulnerum et solutionis continuitatis huius per scientiam scire et actu et utiliter pronosticandum et de dispositione ut superius est allegatum prestito iudicant. Dicit Galienus 3° terapeutice quod vulnera et solutiones continuitatis magne et fortes non modicum huius periculum sunt, cum fortes per se vel propter principalitatem partis vel propter mala morigeratio vel propter magnitudinem dispositionis propter quod et punctiones quecumque in capite et in torace et ventre apprehendunt non parum timorem et periculum et maiorem quando fiunt penitus quam interiorum, et cum indigentiam male curate sunt omnes que in articulis punctiones sunt fere omnes ubi corde sunt et nervi et in carnee et ossose regiones periculum est et dolorem et vigilare et spasmum et decipere. Et cum hiis concordat magister sunt vulnera quod suturam indigeant ut supra que sunt per totalem [illegible] membrorum principalium et que magnas venas et arterias et nervos atque medullas continent maiorem infert periculum. Unde concludit Galienus capitulo VI aphorismorum vesica decisa aut cerebro aut cor aut dyafragma aut aliquid intestinorum subtilium aut epar aut ventre mortale. Et capitulo aphorismus quod quibuscumque ydemata in vulneribus vel ulceribus apparent non spasmantur. Et si in vulneribus magnis et fortibus ydema non appareat hoc magnum malum est, vocabat vulnera maligna ut ipse Galienus exponit in commento. Vulnera que sunt capita vel fines musculorum maiore nervorum sunt periculosa; quod advertendum quod periculum nature morbus totius corporis aut particularis membri qui est preparato vite aut male

facta seu membri in parte perpetua et incorrigibilis que est privatio motus et sensus et proprie operationis ipsorum postquam ... membrorum non ... membrorum necessarie per corporis proprie denominatione et cessatione velud lapidicum oculos aut eorum ... et ... mechorum. Et istud est ... Galienus deponenti in cura de vulnere ... vel quod vulnera sunt mortalia et que maxime ... quibus est ... intentionis. Et in VI° amphorismorum in commento vesica decisa quod vulnera que sunt mortalia valde et necessario quedam non necessario sed ut plurimum. Et per oppositum quedam sanabilia omnino, quedam ut plurimum mortalia necessario sunt vulnera sicut cordis quia in substantia facto per ... cum ... matrice toto ... a quo sit emorogya renum ... apertam et ... prohibens de logaritmo (?) vita ad unum ... cor non diu non potest pati solutionem continuitatis neque aptitudinem durante vita ut ponit Avicenna. Ut plurimum mortalia non sunt vulnera magna et penetrantia cerebri et epatis et dyafragmatis stomachi intestinorum gracilium renum matricis arterie venarum pulmonis et spondilium ... et omnium aliorum membrorum principalium et similium membris principalibus ... ad vitam. Et ideo est quod dicitur ... nulli sanatur ut rotundabis. Consequenter vulnera mortalia non necessario sed ut plurimum sunt vulnera parva et superficialia predictorum membrorum et penetrantia regionem ipsorum et capitulo in glosa. Et ideo est quod si bene non teneant de tempus quo venit mori. Et ideo bene sanare Ecce ego vidi de parte pectoris ... febre dequa ... periculo ... que fuit ... per lesionem in memoria quia postquam ... recuperavit. Et ... dicto quod vivet ... tota una cellula ut de illo ... narrat Theodoricus et ... de illis duobus quos vidit plagatis sanari in

sanatio vulneris nigredo suo pelope quod
quod cernimus contra cerebri sed solum plagatum
fuerat cerebrum nec de illo quae vidit sa-
natum in simul omnibus ut narrat G(alenus) de vul-
nere quod cernit contra cerebri sed in alio ven-
triculo generatorum fuisset vulneratum. Et tamen
hoc voluntate dei miraculum putabatur. Si enim
in ambobus fuisset plagatum parum vix-
disset ut dicit G(alenus) quia quodque continet generationis
aliquorum organorum utilitate ut superius
in anathomia fuit dictum. Et tamen de isto
quam de illis sanatorum raciorum valde fuit
et in palleguto dicto tempore. ¶ Causa
quare vulnera cerebri et panniculorum eius
sunt mortalia modo dicto est quia ad lesionem
cerebri sequitur lesio thoracis et membrorum re-
spirationum. Et per quam continuatiam corporis
cordis nucha ex natura sequitur tenuitas al-
terius ut in x° de iuvamentis ait G(alenus) de quo
Et vidi vulnus prima [illegible] lobos sanari
non super prima nec ad deperditionem
aliorum particulare ipsius sicut [illegible] G(alenus) testatur.
Cuius causam reddit ipse in 2° minorum
quia propter perditionem multorum mortifica-
tur sed pars tota ab eis [illegible] sit ipse di-
plicius. Vulnera dyafragmatis proprie que vulnera dyafragmatis
locis sunt nervosis in [illegible] sunt quia
tacent sanguine et tamen hoc continuum habet
motum. Vulnera eius non curantur nisi
quaestat ut labia coniungantur [illegible]
nos [illegible] particulis consolidata sunt vul-
nera [illegible] G(alenus) in x° [illegible]
Vulnera cutis pulmonis quia [illegible] apparet vulnera pulmonis
[illegible]. Et sunt incurabilia ut plurimum
eo quia neque [illegible] vocibus [illegible] tangere
possunt [illegible]. Et quia modo secundum respi-
rationes et agitantur secundum tussis. ¶ Vul-
nera etiam tracheae arterie magis proprie vulnera tracheae
in parte cartillaginosa est tamen curantur
quia sunt dura et exsanguia et continuum
respirativum per vulnus habet. Vul-
nera etiam ysophagi magis non curantur vulnera ysophagi
quia tussis cibi et potus impedit
consolidationem. Vulnera etiam venarum vulnera venarum
organica magis non curantur nisi
raro propter eius magnam emorra-
giam per quam spiritus et vita [illegible] que non
possunt sustinere huiusmodi suffocationes li-
gaturam necessariam ad restringendum

emorragiam. ¶ Vulnera stomachi sunt vulnera stomachi
mortalia modo dicto et ultimo intestinorum
gracilium proprie et ieiunum et
matricis renum et vesice fellis
quia sunt nervosa et exsanguia et
est locus et tussis malignarum humorum
ditatum et corpora similiter continue
vite est necessaria et tamen hoc medicamenta
convenientia non possunt applicari. Vul- vulnera splenis
nera splenis est tamen habeat toti offi-
cium hepatis ad alterum comparatur ut dicit
[illegible] multi sunt pulposa ut aliorum
membrorum vulnera est penetrativa
ad intrinseca membrorum iudicantur mor-
talia ut plurimum pro tanto quia aer qui
ingreditur ad ea per magne altitudine
offendit intrinseca membra est quia
per ea inspirantur spiritus et offenditur
et debilitatur vita et ideo non
possunt bene mundificari et finaliter
pereunt per fistulas et corrupta
in quibus moriuntur. ¶ Digitorum vulnera digitorum
[illegible] istorum membrorum et multa quae
omittuntur ratione brevitatis dicentur
in suis locis. ¶ Amplius
vulnera et puncture que fiunt in capitibus
musculorum ubi sunt nervi satis de-
nudati et corde et ligamenta ad
tres digitos prope iuncturas et [illegible]
[illegible] sunt mortalia ut plurimum in
[illegible] nervi et [illegible]
[illegible] ad [illegible] spasmum
propter [illegible] ad
cerebrum et perveniunt morte. Et tamen
est notum quod venit a cerebro
membris respirativis ut superius
est dictum. Et propter hoc dicebat ypo(cras)
in x° amphorismorum. In multis [illegible]
[illegible] supervenientibus mortale non
necessario sed ut plurimum [illegible] G(alenus) in commento
Et membra [illegible] iudicantur mor-
talia quod [illegible] vene et arterie
et ossa per unde vivificabantur
et nutriebantur et sustentabantur
penitus sunt incisa et destructa
et incipiunt [illegible] mollificari
et [illegible] ad modum estiomeni
ut in incisione brachiorum et

tibiarum nubra est iudicantur mali
sima et in pro preteritis quoniam viri corde et
ligamenta que regebat ea sunt abscisa
et penitus destructa et perdunt in
continenti operationem suam et incipiunt quasi
resolvi et destrui // Voluntas non sanata
omnino sunt que sunt in enchimimis cor
poribus et locis carnosis parvorum membrorum
et venarum non magne capacitatis
neque profunditatis Et causa est quia adeo non
oportet sequi fortem neque mala accidentia //
Dumtaxat quod bene regunt Et ideo
est bonum quod in depositionibus talium tu
alleviabis hoc et est dumtaxat quod aliud
non superveniet quod de periculis non appa
ret neque regulariter veniet consue
Voluntas fundata ut plurimum quoniam cum
quedam dicta dicta sunt mortalia ut
plurimum Et ideo in dicta et media Et secundum
patiens veniunt sunt in capitibus magnorum
et carnei et thoracis et ventris et causa
est quia si curantur bene et artificialiter
et ad habeatur bona diligentia et in
singulis sit obediens et habeat quoniam natura
sunt absque possibilitate curari Causa non
infra et ideo in depositionibus talibus de
hoc caute oportet facere mentionem Attende
de hiis in tua depone quod tu de vi
dendo voluntatem et ipsam voluntatem
habeas preceptum de Cirurgia et quod noveris
voluntatem et loca vel et reddas causam
tue depositionis Solo sub tuo rogo
te in iudicando et deponendo velox
et subitus sed deliberatus et prius sub
Secundum eum causa parte mea ypo. Iu
dicium de qualibus difficile et licet ut
infra dicetur de voluntatibus capitu
lum ultimum vel sit secundo dicem
primum infra l medicine adde impo
formam acutorum morborum. Nu
tuilous in suffert vel expectatam
et adiudicandum et deponendum l[iber] d.
eo quod continet infra tale tempus con
suevit apparere accidentia et bona et
mala de febre sincopi alie
natione spasmo et consimilibus Et
istud considerande sunt operationes
virtutum per pulsum per urinam per vo
mitum et per alia consimilia. Et

considerandus est appetitus et aspectus
voluntatis et similia Et secundum quod in
augmentis meis doctrina ypo et
Galieni in pronosticis omnes roborentur vir
tutum et egritudinibus et de hiis tibi
faciam casum et clare totius
pronostici et iudicii medicorum
et salvatorum cum quo caute
iudicabis et depones Nec valet
si dicatur quod non fuisset mortuus cum
tota mala regimine medici nisi
fuisset voluntas quia nunc est mortuus
si voluisset et ea que vocis fecisset
quia enim non solum scriptum caute
sed et parciente licet enim de hiis
que sunt a fortuna sit curatio
non tamen est artis perficiendam in 3o tegni
in statua bona vita est fuga
et sit corpus duris particulis est bo
nata ut in alio de facultate
Est autem intellectum secundum quod dicitur
in 1o de expulsione sagittarum
quod licet voluntas sint mortalia prop
ter hoc non est dimittendum quod hoc fiat
secundum totum illud quod est faciendum
dumtaxat quod Cirurgicus sit bene
requisitus sed permittatur bona per
nostici propter verba stolidorum eo quia
multociens sanantur aliqui ab ipsis
pro incurabilibus Et si nos dimitteremus
acciderit morbus et provocarentur
ad paucitatem omnes et pietatem vel
tunc sciatis quod unico in organicis
partibus est impossibilis in 3o tegni
Et causa est quia incisis omnibus poris
per quos veniebat nutrimentum et vita
et spiritus ipsi membro organico secundum non
non continuare super tegni incisa
corporum porus et virtutes propter nullam
nam subtilitatem quam habet quod non
coniungit in animalibus imperfectis et plantis
non propter repugnantiam medicam
ut dicebat Galienus in quinto predicti
unico particulis est in carne secundum in
tenerorum sed vocatur autem prima in
tenero quod coniunguntur diversa sive
medio et hoc genere sed cum tote in
tunc est quam per modicum continuetur
sit causa corporibus et uniformibus secundum

Secunda aut intencio vocat quando
conjungunt divisa p medium et hoc ge
neu sic extra et consolidat plurimum
ut dixit predictus conciliator Et istud
medium sic dicitur porus sarcoydes q
fit cohimmodo magis grossa quam carnis
et minus grossa quam ossis Et eo quod no
solidat secundum intencionem primam
ex duricies ipsius ut ponit G i
textu q sola humida vivunt p
vinone et debilitas virtutis mitre
altitate eo sunt pteonale facte ut
dicit conciliator nouiq suppositus no
tarey nulle spmmatice ut dicebat
haly Eciam ossa sp hunt mitt eo
gumaticum p gluitom sp et asthatez
Et nunc et venis dicit Auice aucte
G y° cap quod si hunt medio mo
q sunt medior mit duriae et
mollicie vid mitarna quod sciendo
e prima et corpus humidum et no
mitarna in dividit eo abco vid
G ubi G inde aut experiencia a
testiu rom In infantibus aut
et mulibus vidi consolidari arteria
ppt humiditate et mollicie corpim
et i vno iuuene bene hunt diquae
Et hoc concina auite ypos in vj°
amphorismorum eo decisu sunt os aut
cartilago aut maxille tenues
aut preputium neque crescit neque co
glutinatur Neque vz instam de osse
pueri quod e pusle consolidat ut pot
G i z° tegni quod mollicie sit et
virtute fortis ppt spiritus naturalis
ut de dentibus quod ipse generantur no
solid i pueria si in diis etatibus
qz ad generatur quod na ordinata
sz que superflue no a virtute pa
i formativa si mitte inducete
accidu grauitate ut dicebat Albertus
Bonon in lectura amphorismi
ultio indicat ypos in vj° amphorismorum
G ydropici qui sunt in corpe vlcera
no facile sanantur vid Auice et
solo quidem gummitatis et plurimo
et hys similia cum inbo sunt bone
complexionis cito sanantur Et
cum sunt in mibro male complexionis

longo resistit tpe Et quato plus
in corporibus q conjungunt corpus qui pacie
ydropis et gstrionis maliciam et
lepram pstea in vj° amphorismorum
vlceribus fiunt mordax vnde tam
durat sine sanie facit et rigores
et spasmos inducit Judicia qui so
lones magne male qualitate maxime
ita intrinsecum inducit maneum
in pterlta sequitur Et hoc e ppt
opilonem et virtutis debilitatem
ut dictum e et dicetur Multa alia
indicia opt ut obsuet i triplis
fribus et in titatu alio i quibus
gunrat vlcera et nil ut dicitur ius
iussu dei Circa intencionem quarum
omni solonio gtinuitate e primo
in 3° tegni et e indicatio prima
omnibus nota ab ec cognitudinis
q pcipit abire ontrum p suum co
trarium scripta Nunc quidem intencio
gualis et prima pficitur a duobus
mo tamquam a pria agente operate
eo suis virtutibus et instituto co
veniem a medico tamquam a ministro
operanti cum quatuor intencionibus ad
invicem subalternata Prima propt
remouere extranea si qua sint inter
disiuncta Secunda adducere ad inuicem
ptes disiunctas Tercia confundere pt re
plasmatas adinuicem in primum
adductas Quarta custodire et
pseruare mibri formam Sz quarta
dos corrigere accidia De prima
intencione que e remouere extranea
p in complexione si solucio no e apta
et aliquid extraneum nd sunt inter
ptes ut puta spinela ossis sc
puta puges aut aliquod in
ferrum ut sagitta aut aliquod
extraneum ut spina quod aperia et
si e apta suffit remouere
et extrahere leuiter et absque do
lore cum digitis aut pitcaroll
aut tenaculis aut aliquo inge
nio pte ipsum invento De i
genio extractionis sagittarum

p
2
3
q
p 4

De ingenio ex
tractionis sagittarum

et aliorum infixorum. Radix huius cure
in sola per inventionem ingeniorum
et modorum inveniendi habetur per cognitionem
tionem nature et diversitatis infixorum.
Ex quibus duobus extrahentur modi s-
modorum extrahendi et instrumentorum in-
ventio. Diversitas infixorum licet
sit infinita et ideo brevis nequeat
sciri, et propter hoc est amplius quam cu-
mulent fore rectorum ab intro-
ductionis gratia sub divisione
octuplici eas competit autem cogita-
ri, quibus accipies gratiam brevitatis
communes. Infixorum quedam sunt
ferrea, quedam spinosa, ossea aut
lignea; aliter quedam plana,
quedam barbulata. Preterea quedam
sunt dolata in qua intrat lignum,
quedam clavata que intrant lignum. Am-
plius quedam sunt venenosa, quedam
non venenosa. Diversitas vulne-
rum per autem hominem quia quedam sunt
pulpa et quedam carnosa in quibus
debiliter infiguntur. Quedam os-
sosa in quibus sunt ad hec
infixa. Preterea quedam sunt
penetrantia in quibus partem profunde
infixa, quedam sunt profunda
in quibus submergitur, immo a-
liquotiens tam profunda quod
venit ad partem oppositam. Instru-
menta que ab hiis inveniuntur
hec sunt multa. Octo tamen apud
me sunt magistralia. Primum est
tenaculum. Quarum et sunt semi-
lunares dentate. Secundum tena-
cule Albucasis et sunt ad modum
rostri avium dentate. Tertium te-
naculum cannulosum per sagittas bar-
bulatas. Quartum sunt terebella re-
curvata ad capiendum cannam ferri.
Quintum sunt terebella directa ad
amplificandum ossa. Sextum sunt
incisoria ad ampliandum cum necesse
ut scalpellus infixa extrahant.
Septimum sunt impellentia gravia
et solida. Octavum est balista.

Modus autem operandi qui a prudentibus
ordinatur est talis. Et si infixum in primo
occursu non potest extrahi salubriter debet
dimitti usque quo manifestetur et
putrefiat, et tunc cum circumvolvendo et
movendo leviter extrahetur, non
obstante dicto Henrici qui pre-
cepit statim quod extrahatur. Et ita vo-
luit Avicenna, Albucasis et Brunus.
Deinde volunt quod primum ut alia
vulnera nisi quod sanie a lateribus ab
infixo debet expelli ut volunt quod
putrefactione sequatur. Et dicit in sua
sed oleo calido magis pro dubitatione
de dolore. Cum autem sunt separanda
per modum dictum hec de armatis
parate et spatiis grandibus et
sunt propositis, si est mite infixa
forma data capiatur cum tenaculis
quibus circumvolvendo extrahatur.
Et si ille non valent capiantur
alie fortiores et si tunc barbulas
apprehendant barbule cum cannu-
latis. Cum lignum exierit de dolatura
cum terebella recurvato immisso in dol-
atura extrahatur. Et si alio non potest
extrahi elargetur foramen incisoriis
si est possibile cum rasoriis et ossa cum
terebellis directis aut cum trepanis
et ut dictum est extrahatur. Et si hec non
valent liget balista cum tenaculis
et paciente bene firmato dissag-
itetur balista et extrahetur. Cum autem
sagitta est intrusa et non potest extra-
hi per partem per quam intravit
impellatur cum impellentibus tor-
nis aut solidis ad partem oppositam
et si commode potest fieri per illam
partem extrahatur. Cum vero non est possibile
dimittatur quousque natura eam ex-
pellat aut manifestet. Albucasis [margin: Albucasis]
enarrat multos in quibus sa-
gitte diu occultate steterunt que
nec eis nocuerunt longo tempore aliquo
nocumento et in aliquibus aliqua
fuit per naturam manifesta et expulsa.

et sanati fuerunt de illis incurvationibus
et quamvis videremus [illegible] qui ponunt
[illegible] gibbositates [illegible] circo ¶ De
medicinis consolidantibus infixa operatur
sunt in spinis et arestis et lapi-
dibus et vitri fiat in ossa frustra
Et inveni unum medicamine scriptum
ab [illegible] ¶ [illegible] sunt mellis ac
sordidati alicuius corporis [illegible] visci
[illegible] quarta armoniaci [illegible] olei
quarta et fiat emplastrum et desuper appo-
[illegible] probatum quod radios a-
rundinis etiam cum melle apponatur
super infixum [illegible] sine
dolore plura alia in antidotario com-
sunt descripta et ita completur ¶ De re-
tentione que est adducere ad invicem
partes ab invicem distantes ¶ Secunda
completur cum manibus [illegible] et quan-
do partes [illegible] et membrum indolo-
[illegible] potest plasmando ut [illegible]
[illegible] debita que est [illegible] vero
post replasmationem [illegible] completur [illegible]
[illegible] et decenti ligatura et situatione
debita et sutura si est necesse ¶ De mo-
do et qualitate ligandi ¶ Ligatura que
sunt [illegible] secundum intentionem [illegible] in
[illegible] est ligatura [illegible]
et expulsiva et retentiva [illegible] liga-
tura [illegible] competit [illegible] et strictura
retentibus et fit cum binda a duobus
capitibus plicata usque ad medium
incipiendo ab opposita parte loci soluti
ducendo unum caput usque partem super-
iorem membri et aliud usque inferiorem
[illegible] de partibus adiacentibus [illegible]
videbitur expedire [illegible] plus
super locum lesum quam in partibus
adiacentibus ¶ Caveat tamen a nimia
strictura et laxatione ¶ [illegible]
sit bona infirmi tollerancia ¶ Ca-
pita aut binda [illegible] Et si necesse
est ut plures binde ponantur [illegible]
[illegible] modum volvantur [illegible] ad
modum ligandi unum labium cum
alio [illegible] et [illegible] in [illegible]
[illegible] super locum [illegible]
[illegible] ¶ Ligatura expulsiva competit

ulceribus et cavernis ad expellendum
materiam de fundo et ad defendendum
quod altera materia non veniat in loco
et fit cum binda plicata ab uno
capite incipiendo ab parte inferiori
[illegible] ibi fortius stringendo
¶ Deinde revolvendo procedatur usque
ad partem superiorem ¶ Dico autem
superiorem partem ut [illegible] capite
[illegible] que est usque [illegible] sine [illegible]
[illegible] omnia membra ¶ Ego autem
[illegible] bindam in membro in quo [illegible]
velut super tibie adapto [illegible]
dendo eam ab una parte [illegible]
[illegible] ad palmum et [illegible] et [illegible]
[illegible] apte [illegible]
et incisa et ligando parte [illegible]
dorsalem [illegible] usque grossa
membri parte [illegible] incisa usque
partem graciliorem [illegible] Aut bona
non fecit ista ligatura in ulceribus
[illegible] et inflamationibus [illegible]
ut non alia ligatura retinet
medicinam competit membris in quibus
[illegible] strictura [illegible] alia liga-
tura ut in collo et ventre et in omnibus
[illegible] et dispositionibus dolorosis et
fit cum binda unius capitis aut
[illegible] capitum sive [illegible]
incipiendo super locum lesum ligando
in opposito eiusdem ¶ Modus dissol-
vendi sit suavis et indolorosus
Et si ligatura nimis se teneat
[illegible] madefiat cum vino usque
separentur ¶ Insuper nota quod binde
fiant de panno lineo bono ve-
teri suavi plano et mundo late
et longe secundum naturam [illegible]
et si ligatur [illegible] in latitudine
[illegible] tres [illegible] digitos [illegible]
[illegible] coxa vel que tibia
[illegible] quam [illegible] tres [illegible] digitos
unum ¶ Longitudo sit secundum [illegible]
[illegible] ¶ Multa
[illegible] ingenium medici et arte
adinveniat et naturam operantem ut
dicit damascenus et [illegible] plasma

Ret[entio] · De ligatura · De [illegible] liga[tura] · Ligatura expulsiva · [illegible] binde [illegible] · Ligatura [illegible] · Modus dissolvendi · De qua binde sint

membrorum Et hoc est quod dicebat G(alienus) in
4o sapientes ligare cum vlceratam
pustulam non conuenit bene aliquam
absque quod fiat induracionem a plas-
mate [illegible]. ¶ Secundo et alie
[illegible]. Prima que est facilior quod fu-
tura est [illegible] incarnatiua retentiua sangui-
nis conseruatiua labiorum ad inuicem.
Sutura incarnatiua que competit in
omnibus vulneribus elongatorum la-
biorum sed prius approximatis et quibus
non sufficit sola ligatura quia re-
manet [illegible] inter labia et sunt
recencia vel aliqua reuoluta
per scarificacionem et pellibus remotis
vt dicit Haly fit quintupliciter Primo
cum filo forti equali et plano vt
sericeo in quibus vulneribus primum
punctum ponendo in medio vulneris et
aliud in medio spacio cuiuslibet la-
teris et ita procedente in spaciis
vt duo puncta spacium vnius
transuersalis digiti remanebit.
Acus sunt longe plane et
limate in cuspide triangule et canula
per quam locatur filum ut non rumpe-
retur suffitum cauate. Canula
habeat fenestratam cum qua appo-
natur alteri per labium ut non vagetur
in medio acus et ut per fenestram
possit videri quod sufficit acus
et sic trahatur acus et filo apponitur
labium inter fila cum asta [illegible]
[illegible] filum labium non sequatur
et ligentur primo cum duabus inuolutionibus
et secundo cum vna deinde filum
scindatur remote aliquantulum a
nodo. Secundo fit sutura incarnatiua
cum acubus aut cum asta plume
intorta cum acu in vulneribus magnis
profundis quorum labia vulneris sunt
separata acus infilatos tot
[illegible] sub vtroque inponendo et acus cum
filo reuoluendo sic faciunt mulieres
que suunt manicas atque conseruat
inflatas quod retineat vsque ad
vulneris consolidacionem. Tercio fit
sutura incarnatiua cum canulis
equalibus scilicet de stipulis bene
costis equalibus vt palea longitudinis
vt digitorum vna aut de asta plume.
Que quidem competit in locis in quibus vol-
umus quod sutura durat longo tempore. Et
fit quod in mittitur acus infilata per
ambo labia. Deinde retornatur acus
per eundem processum vsque ad hoc quod
remaneat vna ansa in qua ponitur
vnum de capitibus canulle et postea
tandem duorum filorum stringuntur et
ligantur super capite alterius canulle
vsque ad perfectam consolidacionem. Quarto
fit sutura incarnatiua secundum [illegible]
[illegible] et dicunt esse primum secundum in-
[illegible] ab vtraque parte [illegible] et infigendo
in vno labio ducitur labium ad alterum
labium et in illa [illegible] vt faciunt
[illegible] panorum. Quinto fit
sutura incarnatiua cum pannis et
competit in locis in quibus volumus
quod cicatrices non appareant ut in facie.
Et quod recipiunt duce pecie panni te
magne secundum quantitatem et liniuntur cum li-
nimento confecto de puluere
[illegible] mastice sarcocolle
[illegible] molendini in
[illegible] cum ouorum albumine ita quod
applicentur [illegible] late
[illegible] secundum distanciam vnius po-
licis [illegible] desiccate [illegible]
pecie cum [illegible] et adhibentur la-
bia. Sutura restitutiua sanguinis fit
cum acubus et filo [illegible] et reuol-
uendo sicut suunt pelles. Et hoc fit
quando alie suture non possunt fieri
[illegible] in vulneribus
venarum. Iste etiam est vtilis ad suendum
intestina et panniculos et loca carne
denudata [illegible] est quia rupto
vno puncto [illegible] relaxatur tota
sutura sicut alie [illegible] non est ita [illegible]
[illegible] ad manum tenendo
labia [illegible] fit [illegible] et
conuenit [illegible] dilatacionibus et in quibus
deperdita est caro ad approximandum partes
ut magis consolidentur et in quibus
[illegible] est ad [illegible]. Tempus
autem remouendi suturas est quando com-
pleuit [illegible]. Modus remo-

Margin notes: fit quintupliciter; Acus; Canula; 2o; 3o; 4a; 5o; vngula que fit; Sutura restitutiua; in quibus [illegible]; 3 3 2 6 1

est q ponat aliqua costa sub puncto
ut sup castellum firmetur filum et postea
castellum sup labium p situm constringit ne
dilatetur cotifica. De modo et qualitate
plumaceolorum. Plumaceoli
siue pulvilli fiunt ad appodiacionem
et compressionem facere dissolutarum et
ad confortandum calorem naturalem mem-
bris defunctum et ad prohibendum inquinacionem
ligaturarum. Parato de ipsis est hoc
tenendum. Et tum scias quod antiquitus
fiebant de pluma inter pannos
suta. Henricus assumpsit de nouacis
sed cum opertebat eos sepe renouare
et erat tedium adinuentum est eos
facere de stupis canabis propue
bene pectinatis et nitidis. Et aliquo-
tiens fiunt de lana siue cotone
et multi vero loco ipsorum applicant
pannos suaues duplatos aut tri-
plicatos aut spongiam adaptatam et
ponuntur et cetera ulterius et plures secundum
quod videtur expedire. Et aliquorum
applicantur sicci. Aliquorum madi-
fiunt et infusi cum albumine oui vel
cum vino vel coniunctio aliquorum
cum oleo secundum dispositionem requirit. Et
sunt [illegible] forum tanglantur quod
laudant. Aliqui ad incarnandum vero
in latere cum labiis sup ipsum
vel se iungendo. Sunt et rotundi
qui ponuntur sicci sup alios ad
seruandum caliditatem naturalem et ad pro-
hibendum sordem. Sunt et quadrati
qui ponuntur ad prohibendum
lesionem ligaturarum. De modo et
qualitate tentarum et licinniorum.
Circa quod est sciendum quod tenta siue li-
cinnium in sol[?] vult ponere causa
primo i. vel quod vulnus elargare
vel defistulare aut a fundo expurgare
et sunt vel p sudam quod habet necesse
aperiendi propter ictorem quod aggregatur
in fundo et in spacio sunt sua
Secundo i. vel gravibus in quibus
debet carne generare. Tercio i. vel
ab acre alterato. Quarto i. vel con-
tusis. Quinto i. apostematibus. Sexto
i. morsibus. Septimo i. vel i. quibus

ta ossa est expandum. Octauo i. vel
ulceribus. In omnibus aut vulneribus
aliis siue tentis et licinniis ad con-
solidandum intendimus [illegible] quod
est sciendum quod tente et licinnia sunt
diuisa a fine p quo sunt. Quia quedam
sunt ad mundificandum vulnera et illa
sunt de carpia siue panni propue
de veteri. Quedam sunt ad tenendum
aperta labia et illa sunt de stupa
bene nudata aut de pennis panni
siue [illegible] aut de bombice ut fa-
ciebat Theodoricus aut de canna cubit[?]
argenti p forata ut in naribus propter
aerem aut in ulceribus p fundis quod
sanies p se exeat et non concludatur.
Quedam sunt ad ampliandum orificium
vel et ista sunt de spongia bene torta
aut de radice genciane. De forma
licinniorum dicitur est equalis debito
cauitatum. Et aliquando applicantur sicce
aliquando i. vncto cum aliquo vnguento
secundum quod videtur expedire. Reliqua tamen
genera pertrahens opponens ingenio
operantis relinquitur. Ita respondendo
ad sermonem sicut tue doctrine i. primo ad
glaucone et ita perficitur tractatus introductorius.
De cirurgia intencione. Circa intencionem
quod est custodire membrum sanum et p-
hibere dolorem supplecione. Secundo artis
completur emplastrando et linuendo membra
cum albumine ouorum et rebus fricis ut dicit
Theodoricus i. pluribus diebus et post cum vino
calido et siptiro et cum opponibus et
appositionibus et figura apta et flammando
et euacuando quod est necesse et cum bo-
no artificii dicte. Non obstat quod multi
dicant quod vulnus inquinatum vulnus non
indiget. Ista quod credendum est i. pluribus
occasionibus et in corporibus encaceris
quod ubi sunt querat deus. In magis
aut occasionibus et i. corporibus cacochi-
mis ad p suadendum accidentia est necesse
p contra [illegible] ordinare. Et hoc dice-
bat Theodoricus vero capientur. Suppositi quibus
ad nos veniunt purgati et sup vul-
nera et defensiua habet homines sicut bene
velocius i. enarrari sunt ab ipsis forcio

vo dicitur dicitur
sicut quod dicitur de
dicitur [illegible]

ffor ipsorum

Intencio

Circa quod est sciendum
[illegible]

tussibit et nil paciet[ur] pectus Q(uo)d si
no(n) ulceri mali i(d est) sarcothmi fuit
p(ri)mo q(ui)d dolebit post aut h(abe)t
iam pulsabit (et) flegmabit p(ar)ticula
In o(mn)ia aut(em) membra carnosa s(u)nt
membra (et) vene q(ue) s(e)p(er)ant cib(us) ad
... mala Et ideo dicebat ypo(cras)
p(ri)mo p(ro)nostic(orum) de melioribus reb(us)
e(st) uti (et)c. et p(ro)visione de flomia (et)
evacuatione De flomia consulit sa
pientes (et) albucas(is) q(uod) si sag
wis a wlue no(n) co(m)mit(tit) sufficie(ns)
q(uod) fiat (et) fiat de p(ar)te opposita Ma
purgatio (et) ... ypo ...
... placuit ypo(cras) de ventre Si
fuit constipatus fiant suppositoria
aut clisteria aut ad minus aliq(ui)d
lenitivu(m) de cassia f(istula) aut d(e) manna
De potionibus q(ue) consueverunt administ
trare wlneratis dico q(uod) no(n) consueveru(n)t
dare aliqua(m) i(n) wlnerib(us) i(n) c(apit)e b(us)q(ue)
q(ui)a calide sunt (et) aperiunt (et) commovent
sa(n)g(uinem) (et) s(e)p(er)ant wlnu(s) ad apostema et
ad fluxu(m) sa(n)g(uin)is (et) ... in ulcerib(us)
... (et) ... et i(n) san
... i(n) ... ac i(n) sanie co
... (et) i(n) pectore et in glandulis
... (et) crepatur(is) ut sunt ca
dere ... Ubi(que) ... ut co
... ad minis
trabat potiones omnib(us) wlnerib(us)
(et) fracturis co(m)positas (et) rubea maior
... consolidis plantag(ine) ...
nasturcio ... rubeis
... pede columbino gra
... lingua canis pipinella
pilosella et consimilib(us) Et coque
bat succum aut decoquebat ea cu(m)
aqua vino (et) melle (et) dabat
quolibet mane ... Et desup(er)
folium ... caulium rubeorum
de mane (et) sero ponendo liga
bat (et) assumit ... empirici q(uod)
si potio eo(m)mitt(it) malum signum
e(st) et si retinetur bonum (et) ... ut ...
qualis fuit p(ro) wlnu(s) ita mincit
eos de ... est de ... Thederico
(et) henrico qui presumitur fortius ...

inbent dare maiori wlnerato re
tentu(m) i(n) capite et in pectore Nes
cio unde venit ista infamia sed
scio q(uod) Gal(enus) no(n) precepit Et de dicte
wlneratorum (et) dissolutorum i(n) p(ri)mo
usq(ue) ad l dieb(us) in quib(us) consueverunt
esse securi a febre (et) apostemate debet esse te
nuis ... (et) sicca p(ro)p(ter) ... pa(cien)tis
fuit repletus i(n) vomitu (et) aer sit
calidus Substrahat ergo sibi vin(um)
p(ro)p(ter) ... (et) carnes grosse
(et) pisces grossi panis azima male
cocta caseus (et) fructus allia cepe
sinapis (et) o(mn)es species acute (et) o(mn)es
res salite (et) acetose Et utat(ur)
pullis p(er)dicib(us) aviculis paruis
alterat(is) cu(m) aqua rosis utat(ur) etia(m)
avenato ordeato amigdalato
et amigdalis ... bora
... lactucis blataris ...
dio simplici aut co(m)posito cu(m) o(mn)ib(us)
Potus eius sit aq(ua) bullita neq(ue)
in ... panis ... aut aqua
ordei aut aqua cu(m) modico vi(n)o
... stipto p(er) ... tenet ... (et)
a ... sume teneat ... Post(quam)
aut securatus fuit ab apostemate ...
... dicta (et) redeat ad ... ut
paulatim ... ergo ... bono vino
bonis carnib(us) gallinarum capo
num (et) castrorum (et) o(mn)ib(us) san
guinem ... (et) reparantib(us) nam Et
q(uod) talis dicta sit wlneratis utilis
sit ... q(ui)a illa dicta e(st) wlneratis
utilis q(ue) ... tenet ... Et
no(n) ... se neq(ue) apostema neq(ue)
emorragias excitat (et) ...
co(m)moventis ... tunc co(n)venienti
Talis e(st) huius ... e(st) utilis (et) ...
h(ic) ea co(n)cedat Et ... haly
(et) aut(em) ... ...
lanfrancus ... aut Thedericus q(ui)
a p(ri)mo dictam vinosam (et) calid(am)
sicca(m) p(re)cipiebat Et plus miror
de henrico qui fuit p(re)sumus in
... philosophus qui in h(oc) cum se
... e(st) de ... non miror
q(ui)a ... ab henrico ha
buit Neq(ue) ... corpus ... dixit

Z X

propter debilitatem confortetur quia G dicit in
tractatu in primo amphorismorum Insuper autem
qui constat augere virtutem non spasmum
medicare eum diminuere a cerebro
e salute i a nervis custodiunt nisi
tamen esset tanta debilitas quod prius poneret
omnes alias indicaciones propter hoc non est
in quibus voluntibus et cum hoc adversa sunt
indicacionibus nec oportet altiores consuetudine
respicere obliviscatur alterius penitus sed
iuste cause 1° Capitulo dicit in 9°
de diversa specie quid et natura
procedit oportet esse medicinam ut in omnibus
utique indicacionibus subtilius ponderare
eius virtute ad mederi omnibus ro
parum unum aliud capitulum coadiuvet
propter laborantium dictaciones Illud
quod decrepit coles fuit quia cura fuit filio
in 5° de ingenio sanitatis penultimo quod
dicit Item te oportet scire unum dum apparet
ea est In alio non tempore non quod debuit
dicere dum apparet esse propter quod patet quod tantum
latendo quod dicitur palam autem est quod unum
vero scire oportet in tempore flominis Alterum non
post hoc dicere nichil et ita credit quod
in primo usque ad 40 dies quod est tempus
flominis non deceret unum sed in facto
illo tempore non prohibeatur et ita complectetur
sed intencio quod est sanum membrum
curare De cura intencionis Sequitur
cura intencio quod est circa introductorum
correccio secundum circa diversitatem
compleatur Item autem quod consuevit in
me i dissolutis continuatibus fuit
dolor apparet dispositio se primitus atque
spasmum paralisis sintropiis atque alie
nato bene fluentes quod volunt nisi
curatur quousque ista corrigantur
Item eam quod superaverit secundum causa
ordine curacionis precedat in primo
ad glaucomatem De dolore Dolor
quia est causa tercium maxime ad locum
lesum et gravandum apparet super omnia
oportet ut curetur Dolor cum contingit
datur fomentacio particulam cum oleo
calido et si oleum esset rosaceum vel
nichil ea et si cum ea addetur album
ovi ut vitellum vel non est magna
caliditas non tum marlaceum vel
nervis Et si esset necesse aliquantulum

sopire particulam oleum sit ipsum in
Et si est necesse addatur parum de apio
aut de mandragora ut complet
Item illis Si autem major eum nigrum lan
datur ad hoc radit solatri cum
axungia porci in corpore Et hec
dicitur multum quia conveniat cum
de foliis populi maliciarum cortice
et radicibus et cum eis vibratum fortius
mixtis Et si addatur modicum olei
rosarum melius esset Medulla est
paucis fluentes in aqua fluentis
infusa optima est ut supra est
dictum Si autem est dolor fortis sine
fractura quod vero esset lesus et fuerit
ad voluntatem in morte hoc habet roris
De apostemate Apostemata curentur et cum
causa secundum quod dicitur est tractatum
et de apostematibus Nicholaus commendat
laudat et apparet unum nebulo a
capite usque ad pedes cum plumbo
scilicet de conato dulci in vino
stiptico decoctum et pastator ap
plicato Si autem non possit repriment
neque resolvi maturetur cum emplastris
ad maturandum apostemata dicitur Et
ad hoc deat Dogrumb cum broto
de malvis absinthio Item
mirra et farina frumenti cocta cum
vino et parum mellis et fiat de
axungia Et si sanies non de
natur ut voluntatem apparatur in loco
capitis incisio fiet Est autem
paralisis in morte mollificacio cum
privacione sensus et motus ut plurimum
sic causa spasmum dividitur cum
motu malo et punctio ut 3°
colligitur dicebatur unde 3° minorum
dicitur apoplexia est mollicies
totius corporis et ita paralisis totius
medietatis quodque quod de se
quasi sui sive quodque quod unum
potest ut pedis ut manus Et propter
hoc susciperet divisionem illam spasmum
in paralisis universalis et particularis universalis
totius per latus particularis to
tius membri Cause vero paralisis
et universalis ablacionis motus et sensus
sunt diverse videlicet et in

Medulla
Apostemata
Dogrumb
Paralisis
Cura
de dolore

tute extrinsece ut casus et percussio
incisio dilatatio frigiditas et apos
tema et scia que ab extra separant et clau
dunt spiritus viam. Intrinsece sunt humores
grossi viscosi qui opilant poros neruorum
in cerebro et in nucha que vitalia ce
rebri est dicta. Inquirere autem et considerare
aliquorum perdit motus et retina
net sensus et declinat et cauteriis exqui
site altitudine et speculationibus. Quis
stat eum experimento scit quod dictum
est et cognosce parte a qua oritur
nocumentum quod facit paralisim.
Nam si nocumentum est universale ex
inde quod reguntur universa venit a
cerebro sed quod nocumentum venit omnis
a cerebro si particulare est in membris supe
rioribus sed quod a collo si ab inferioribus
sed quod ab inferioribus spondilibus
si est medijs in medijs prout hec
leguntur in primo et [illegible] de[illegible]bus
[illegible] precauere sed quod per signa
[illegible] sunt [illegible] iudicio partis
iudicare [illegible] quod paralisis et omnes
egritudines neruorum sunt difficiles
ad curandum quod frigide que de na
tura [illegible] que est [illegible] Et
p[illegible] de quod paralisis in senibus
difficiliter curatur simpliciter quod tremor
et se sequitur bonum paralisis particularis
paralisis que fit ab ictu non extendendo
neruos vehementer quasi sanatur ut
apparuit et in illo de mula. Et ab
superflue quitantur non est spes quod
sanetur quod [illegible] neruorum perfecte non
consolidantur ut dictum est et dicit A
uenzoar quod si lesio fuit in [illegible]
[illegible] moriuntur patientes suffocati
in breui. Et si [illegible] diminuitur et color
mutatur spes est aliqua in cura. Et si
non diminuitur et color mutatur signum
est malum ut dicit Gordonius. Cura
paralisis a causa intrinseca pertinet ad
duos [illegible] quod [illegible] habentes
duplicem regimine [illegible] parte [illegible]
[illegible] tangit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] complet [illegible]
ad ministrationem omnis studij ad
partem capitis posteriorem et in nucha

ex nocumento si plurimum oritur ab
illis locis et hoc est quod inf
[illegible] quibus in paralisi spas
mo tremore stupore et [illegible]
[illegible] [illegible] completur ad [illegible]
[illegible] mediantibus [illegible] et [illegible]
confortantium neruos ut est [illegible]
[illegible] castoreum. [illegible] completur
[illegible] [illegible] cibi et potus et [illegible]
regimine ex situatione [illegible] in
[illegible] [illegible]. Regimine autem [illegible]
capitis [illegible] res prima est adequa
tio materie. [illegible] abscisio eius
[illegible] [illegible] sui residui ad oppo
situm et diuersio. [illegible] corrigit
[illegible]. [illegible] autem ista completur
[illegible] nobis doctor allegatus. Cura
autem a causa extrinseca que erat
ex repercussione aut ex casu
[illegible] [illegible] si [illegible] est [illegible]
[illegible] ad locum descendit [illegible]
[illegible] et medicinis calidis et
[illegible] et sic [illegible] [illegible]
super locum [illegible] et ventose [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] autem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] laudatus
ab [illegible] in [illegible] [illegible]
in quo [illegible] collum dorsum et
membra [illegible] et est [illegible] bonum
verba doctoris [illegible] sunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
medicos et [illegible] philosophos [illegible]
[illegible] et memoria et laude [illegible]
[illegible] nec occultasse [illegible] eius
vestigium in corporibus [illegible] fit ab
[illegible] et est de elegantioribus in
[illegible] [illegible] [illegible] vite. Et
[illegible] quod [illegible] ossium et neruorum
est nucha et [illegible] a cerebro et [illegible]
est platea [illegible] arteriarum neruorum
[illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible]
membrorum. Et continet medulla [illegible]
[illegible] sic eum [illegible] [illegible]
tas bonas intentiones. Confor
tabis eum [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] et neruos et ossa [illegible]
[illegible] sub [illegible] paralisi et omnium
neruorum egritudinibus [illegible] [illegible]
et tremori lassitudini [illegible]
manifeste. Et est medicamen

Armoniaca sarcocolle

laudanum etc. succi costo [illegible] ʒ [illegible] 35
omnium medicaminum in celeri confor-
tationibus est. Et nunc est
aloes epatici spice nardi san. dra-
conis mirre opponac bdellij
carpobalsami croci masticis gum-
mi arabici storacis calamite ana ʒ 1 et ʒ ss te-
rebentine ad pondus omnium misce hec omnia
pulverizata cum terebentina et pone
hec totum in alambico et in gemose
distilla et liquorem distillatum sus-
cipe in vase vitreo et forti vitriato
cum balsamo. Et ego aliquotiens
addebam libras palis et cetera preciosa

De sincopi. Sincopis est secundum Galenum
13 terapeutice subita et acuta casus
virtutis que consuevit sequi in modo
evacuationes et dolores que consequuntur
per pulsum deficientem et per calorem
pallidum et motum propinque palpe-
brarum et extremorum difficilem acci-
dere non possunt erige ea. Et per sudorem
manifeste tollitur sincopis. Sincopis
nullo modo est negligenda quia via est
ad mortem primo pronostica mortis apho-
rismus dicit. Et regimen et cura eius
est depingere et obviare toto posse
quod non veniat sincopis confortando
in sinu et explicando multum in-
genium ne calefaciat tamen
neque frigeat eam. Et sit cautela
quod ante veniat deinde sibi panis tosta
panis alba in pipa et optimo vino
cum modico de aqua rosata et
potest modicum de illo vino. Nota
ut ait Galenus ubi sit vinum aliquod na-
turale calidum ad anodasim i. ad red-
ditionem et confortationem incedens
his qui sincopizant aliquando dandum
est et terrorem. Et pungatur fortiter
in eius facie aqua rosata aut
aqua frigida si non habetur aqua rosata
stringuntur extrema trahantur pili et
nasus et aures et proprio nomine alte
vocentur. Dentur alape et recta fiat
quod propinquus dum [illegible] in capite isto

De alienatione de frenesi. [illegible]
secundum Galenum in 1º de egritudine et sin-
thomate omnibus precedente causis mo-
tionibus memorie in regitive
virtutis sunt quod ab [illegible] in 3º
canonis alienationes dicuntur et
licet autem ydro paricena et
frenesis [illegible] ipsa et continuata cum
non agitur nisi ut sint autem frenesis
passiva adest ventricule propter
[illegible] et colligantia que contingunt
in volumibus et articulorum percussi-
onibus ut in 1º terapeutice docebatur.
Similibus autem est hec generatio sin-
thomatum in 3º de interioribus his
qui suffunduntur i. ymaginationes
in oculis patiuntur et dispositionibus
ventris. // Nota sit aliunde ma-
teria occasio itaque non et humoribus
particulis [illegible] qua-
libet veniunt de frenesi quoque
similiter et calor secundum contingit
ad caput ascendere [illegible]
non [illegible] fumoso seu vapo-
roso. Et [illegible] que sunt [illegible] que
finaliter desiccat ut ait Galenus
in terapeutice 13º. Contingit
cum ut de his qui in [illegible]
monstrati sunt propter frigiditatem
[illegible] propter caloricum mo-
tus et extimatione humorum com-
movetur. Cura seu regimen
est quod spectat ad cyrurgi-
cum quia in [illegible] dum pluria
dentur vocal ut mali [illegible]
per fricationes et ligaturas
extremorum a capite divertatur.
Et in hoc casu clistera sunt [illegible]
[illegible] et [illegible] particula [illegible]
sedere. Et vena est secundum ipsum
et percussio cum alapis ut ad
ipsum spiritus redeat. Et in
[illegible] Galenus 13º terapeutice [illegible]
[illegible] olei rosati cum pauco
aceto [illegible] Et expellere
eum ex a capite humore et va-
pore et infusiones [illegible]
[illegible] sunt
optime. Et olo [illegible] et in
[illegible] alas narium et
fronte [illegible] Et ex
his rebus et consentibus secundum

Marginalia: Ad idem [illegible] siropi [illegible] — De sincopi — Sincopis — Sincopis pronostica mortis [illegible] est negligenda — [illegible] — De alienatione de frenesi — Cura

Unus est ut infundatur super capita ipsorum de cocto pedum et capitum et intestinis sanat eos alsobini quod est radix viridis albe cum decocto bibit aut comedit ipsum diebus aliquibus cum aliquo cibo quod absorbat saporem ipsius. De pruritu dictum est [illegible] et septo de dulcia et i potencia motus que sequitur pollones seniales continuus dicetur infra in 6o. De partibus intestinarum matricis suo loco. **Capitulum secundum**

De ulcere secundum i parte

Tractatio hic dicitur i 3o capitulo sic sa in libro tractationum sanitatis absque putrefactione ut supra in capitulo quae sunt dicta et non evacuantur secundum cuius quod sit simplex sive deperditione substantie aut cum deperditione eiusdem. Et quod est simplex non evacuantur a sumptis propriis dictis quod sit superficiale aut profundum. Et utrumque aut parvum aut magnum vel est cum deperditione substantie non evacuantur quod perditum [illegible] quedam caro et cutis et volunt cum talibus dictis non evacuantur quae sunt pura sive acta et quod habeat aliquam acuitatem non habita ratione [illegible] quae tunc cadunt sub hoc ulcerum difficile sanabilium de quibus dicetur in tractatu ulcerum infra secundum [illegible] ratione sive 9o ut supra sunt allegatum in 8o capitulo velut sit distrasia dolor apostema [illegible] de quibus est supra dictum. Hic tamen si [illegible] dicetur dicantur dicere aut dispositiones quae 3o capitulo magnam facit determinacionem non multum tamen profuit hic ad curam. Est autem in primo capitulo non est quoniam bene sanare [illegible] quod de rebus [illegible]. **De causis ulcerum** in quibus volundum est supra [illegible] rebus quae [illegible] perforare et cassare seu mordere apte nate sunt

Causae

Et de quibus dispositionibus dicendum ab eis sumuntur intentiones curative et hoc supple abs essentia dispositionis et via inchoata et correccionem accidencium dicte quae inveniunt [illegible] et modo operandi ut dictum fuit supra. **De signa et indicia** in talo ubi fuit dicta. **Cura ulcerum** carnosorum recencium ultra intenciones dictas quas habent specialem intencionem unam quae est fluxum sanguinis retinere modificare aut per aliquas si superfluat quia fortasse reparata [illegible] conficit eo quod per quibus operacione fit quod sumitur per [illegible] imponere. Et aliud secundum quod 8o capitulum fuit perceptum ypo. fit cum ut effucate sanguinis tantum [illegible] per quae sanguis cum omne [illegible] sit sano [illegible] non sana. **De superfluo fluxu** sanguinis si non restringitur cum [illegible] quae [illegible] vel restringat cum [illegible] quae dicentur in capitulo vulnerum venarum. **Intentiones** non omnes vel licet quodammodo compleant [illegible] sit dictum specialis cum modus quo compleantur inveniantur secundum duas [illegible] per hunc modum. **De [illegible] ulcere simplici** puro sine deperditione substantie [illegible] 3o capitulo non precepit nisi quod [illegible] labia cum sola ligatura [illegible] diligenter [illegible] distat absque [illegible] albumine ovi agitatum cum levi stuppa et [illegible] restringit sanguinem et si

Cura

De puro ulcere sine deperditione substantie

det dolorem et alterat et prohibet
apostema non solum in oculis sed in omnibus
locis vlceratis. Semper omnia cauca
dolorem quia cum dolor provocat reuma et
apostema ut sepe dictum est. Item secundum
dolor iam superius fuit dictum et
non remittatur usque ad tertiam diem
quia secundum G. in hac parte aliqui sunt
ita quod si consolidata fuerit una die
et plus indiget duabus ad vinum
et si non esset consolidatum remittatur
post ut statim dicetur. De incisione
et vulnere magno superficiali et non
profundo quia non sufficit sola ligatura
precipit G. suturam et ligationem. Item
in ipsa post suturam consuevit ponere
pulverem rubeum incarnativum et
consolidativum qui fit de duabus partibus
thuris et una sanguinis draconis. Avicenna
addit tres partes calcis vive et Lanfrancus
consentit. Item loco calcis boli ar-
menici. Haly sandalos ponit et
ponitur solus pulvis reducendo ut
non nigrescat mixta vel neque pilis
neque oleum quia consolidationem im-
pedit solum superponendo unguentum vel
post incisuram cum albuminibus ovorum
et addit unam vel duas stuppas
infusas in albuminibus ovorum dictis
et pannum subtile est balneatum
in vino in mete super vulnus ap-
ponit ut stuppa ne elevaretur
non dilaceret puncta. Et si cum
oleo ro. vel unguento [illegible] ad
prohibendum dolorem et apostema
bonum esset. Elevare autem sutura et
ligatura et stuppe operiuntur et quod
fuit in sermone communi … dictum
Et non removetur usque ad quartam
diem nisi dolor aut aliud accidens
infestat et post quartam diem nisi
in venenis consolidatum est vino
ca. superposito lavetur et in fundam superp-
ponatur et quod possit applicetur et ligetur
et dedit in diem remittentur quia
in breui tempore est consolidatum testante
G. in 7° contra thessalum qui prolonga-
bat curam vel ad mensis quam

in 6 diebus ad plus in 7 potest
perfici. Item primo lavando cum
albumine ovorum et illo pulvere
quia restringit et prohibet et sedat
sanguinem dolorem apostema. Item cum
vino quia vinum secundum G. in 3° …
… siccativum est. Sic omne vulnus si
in quo non fuit aliqua disposicio
contrariante implicata quod …
ita vulnus inquietum vel indigens
sanitatis stipticitate proprie
magnum sed unum sanat sed duo
quo maior … in hoc tempore secundum
G. opus est servare …
particula ut si quid … fuit humor
…or adiacens consumatur ad
eum qui debebat confluere ad
vacuas regiones prohibeatur. Et
propter hoc dicit … maioris similiter co-
solidatum sive conglutinatum quia
idem est in 3° tegni quod ad in-
carnativum … usque ad secundum gradum
… unde de duabus quia unum
in 1° simpliciter … novum
est calidum in 2° antiquum in 3° me-
dium in 2° proportionaliter aut ca-
lidum sed … siccitatis
et ideo secundum diversas naturas
desiccat et consolidat. Vino autem
humectat neque infrigidat ut
dicebat theodoricus et hoc est quod di-
cebat G. aucte yppo. vulnera
omnia non oportet madefacere
nisi cum vino et cum dicebat
ait. Omne siccum propinquum est
sano humidum vero non sano et
propter hoc dicebat magister arnaldus
quod recenti vulneri in aqua ar-
dente lota sanantur citius
et … consecuntur quia desicca-
tiva est multum. Item nullum vulnus
post primam remutationem ponitur
emplastrum et unguentum quod ad hoc
sint apta et stuppata desuper
G. autem in … multum commendat
emplastrum nigrum … unguentum

De vulnere magno superficiali non profundo

Pulvis consolidativus

Bono vel

Rato primi

De consolidatione

post remutationem prima

de limo. Ergo aut(em) consequenter (fuerit) ung(uen)tum
fiat de pul(vere) rubeo, mor(?)phi(?) cu(m)
terebentina lota c(um) q(uo) forma vna
cu(m) a(liis) ad hoc in antidotario
dicentur. De vul(nere) p(ro)fundo et
occulto. Vulnus p(ro)fundum et oc-
cultum in illis curatur cum situatione et
debita ligatura. Et si non fiet intus(?)
s(ecundu)m 3° tegni i(n) p(ar)ticulis(?) sine p(er)
effluxionib(us) et g(e)n(er)atione diuisionis
et figura apta curat(ur). Apta uero
figura intelligit(ur) cum membrum cor-
ruptum(?) vul(neris) sit sup(er) inferius et p(ro)fun-
dum superius ut ex eo possent libe-
re ex(ire) de qua figura d(icitu)r ante
sapiens in 2° ad glauconem
tp(?) curauit vul(nus) p(ro)funda i(n) coxa
cuius p(ro)funditas erat circa genu
et orificium usq(ue) coxam cum p(ro)p(ri)e
figure absq(ue) apparatione fecit
eum sibi tenere genu eleuatum
et tunc orificium fugit in fi(n)ibus(?) ide(m)
possu(m) in brachio p(ro)p(ri)e. Si aut(em)
non possu(m) apta figura p(ro)curare ne(que)
vul(nus) bene expurgari p(ro)fundum(?) fiet
scissio q(uam) s(er)uabi(s)(?). Et contra apto-
rum(?) i(n) fine 3(°) tegni. Si vul(nus)
g(ra)uitate habuit p(ro)funda(m) et
occulta(m) strictura(m)(?) et utr(um) ipso
re(?) possunt conuenient(er) ex-
purgari uel non. Et si sit eadem
cura cu(m) a(liis), si non, si possu(m)
ingeniari bonam effluxionem
cu(m) p(ro)fundis et bona ligat(ur)a exp(ri)-
ssiua que incipiet i(n) fundo finiet
ubi est orificium bonu(m) est. Si uero
non p(ro)ficit, op(or)tet nos ingeniare
aliam effluxionem deinde ubi est
ingeniatio quia(?) q(ua)ndo est ma-
gna(?) cum tota grauitate, quia uero
contra diuidente(?) solum in
p(ro)fundo. Qualit(er) aut(em) op(or)tet
singulum h(uius)mo(d)i facere loco(rum)
iudicabit natura et wlter(?)
magisterium(?) p(er) loca fallunt(?)
h(abe)nt diuisionem et vulnera sunt

magnum melius est circa(?) diuide-
re. Si uero contra aliud melius est incidere
et ligare ut dicitur est. Et tamen(?)
uolo scias q(uod) aperitione melius sunt
tentabis in utraq(ue) parte imponit.
Ergo aut(em) cu(m) scissione huius(?) quia
melius mundificat et superfluit(?) plurimu(m)
et incisionem infert do(lo)rem. Et
pono ipsum cum instro(?) sicco ad
hoc atq(ue) aut(em) tasta(m) lineam in
pono et do sup(er)inus sicut(?) in
scissione facias. Et desup(er) aliquid
mundificatiuum et similia apponas
et hoc in die teneas. De vul(nere)
grauato cum deperditione carnis.
In cura vul(neris) huius(?) s(ecundu)m G(alienum) in
3° tegni duplex est h(ab)ere inte(n)-
tionem quia et diuisio duplex est, una
quidem solo vulnus fuit uel dep(er)-
ditio s(ub)st(anti)e grauitatis via intentio(nis)
alia uero in deperdite s(ub)st(anti)e q(ua)lit(er) sanare(?)
est, quia p(ri)mo in concauitate(?) deinde
conuenit agere ea q(ue) ipsa(rum) in-
dicat n(atur)a non posse vul(nus) sanare
nisi p(ri)us grauitas repleat(ur). Quia
grauitas p(ro)pter(?) n(atur)am indicat re-
pletionem que et qui(?) materiam
sa(?) p(ro)ueniat q(ui)a aut(em) repleatur
huius inuentionibus sanationis
sit et indicatio q(uod) omnibus p(re)dictis(?)
conuenit nota ut aut(em) inueniat(ur)
q(ui) replebit artificium est. Et hoc
indige(n)t multa et multis p(ar)ticularib(us)
indicationib(us) et methodo rationali
ex(ceptis) p(ar)ticularib(us) q(uo)d indicationes
cum quibus inuenimus q(uo)d replebit
grauitatem vul(neris), sunt in(?) p(ri)ma
sunt a s(ub)stantia vulneris. Secunda a natura
corporis et particularium. 3a a con-
iugatis. Quarta a quantitate. Et
cum sunt ordo in 3° tegni. Prima
cum vul(nus) secundum(?) impetrat dicta(?)
apparatus indicationes de quibus tractat
in fine. Prima cum uero(?) secundum(?)
indicationem inuenimus q(uo)d q(ui)a i(n) g(ra)uitate

carnibus q̄ sit eo sim coagulatue mat
efficiunt uo et a na ꝓ oriunt due sup
fluitates una grossa alia subtilis Si
volunt ea cobr. pñe tamq̄ res pt
nam ꝑ grauitate uelud est tps inq̄
no indigeant ul utroq̄ facit hmo
vz z nutrificat sordem ne simpl
ẞ moditate scdm primu gdu magl
enim appositum gsuet et no coagla
ret matidz carnis velut sunt tritici
et ordeacea farina z farina fabarum
et orobi et cicerorum z aristologia
rotunda z panax et tra sigillata
Omia cum tria admixta dicunt in eo
scdm magl z min Aristologia et
panac magl ꝯstat alijs z ca
lidiores sunt natura ordeacea et
fabarum farina min multu ꝯsistat
z mioe caliditate pncipal scdm
aut calid ē moditate min cum
alijs ꝯsistat Orobi uo farina
et cicerorum i medio aristo z panac
sunt Sa intencio inveniet ꝙ ꝙ
corpa z pticule h quedam sunt ca
lidiora h quedam frigida h siccora
h humidiora scdm nam ꝙ ea
ꝯsuare sit ꝙ dcm ē pt nam ab
lte Si ꝯo sic pseruat suas sic
sit et qlitas corpis pit sua contraria
calidiora sm nam calidioibus
indiget autem illis frigidiora frigi
dioribus z c / Carni cum ꝙ supponitur
sic oz ēē ꝑ ꝯsute sicciori ꝯo ꝙ
ꝯsitute priori siccorem oz ꝯnare
nouam ꝙ amplius oz ea siccare
In humidior uo ꝯus et ꝑt lt
illius i humidioribus naturis desiccat
z rarem ꝯuat i siccioribus hmut
tat z supplicat / Tercia uo intencio
inveniet ab auctoribus ut p° a
gne i uali Oz cum magl ꝯ ut
scdm alias fortunas ul ꝑ ipsum
tpus ulcerationis ulcera eo fiat
calidior decente ul frigidior de
cebit farina uo solu moditate
siccare ẞ z calefacere et infrigidare
lz tm nequitum ē subtra z sup ē
grossa ē abcs ꝙ scdm nam ut
dcm ē sup Oi uo h ita sc hut

a pure optebit et ꝯtnuet nos
acris siccatiuu oz cum farina ꝙ
ponit i moditatibus eius et ꝑt
ea ipso frigidioribus quidem utit i
calidis hois calidioribus uo i
frigidis secundo sic nam Tercia
intencio sunt a ꝯtrijs indicatibus
uo q̄ sunt scdm dulcia tpa de
quibus dcm fuit / i quodam uob
de indicationibus sup i talo ꝯse
ruo pl latatis Oz dcm ijs q̄ sunt
scdm idem tpus ut qui cras
laborantes ē humidior decente
pticula uo siccior uelut hui
dior ampa siccora indicabis
facit ꝙ desiccet i 2° z 3° gdu //
Si aut sunt cg° ꝙ desiccet solu
i p° gdu z h ē ꝙ i pmo multu
desiccat i 2° parum ꝯtitudo adiffic
meus ut dicit Galienus / oim qa
aut ista magl ꝯ ꝑ ꝯtrarietatem
sumit z quod ꝯpetuat optime
poterit ē qui ē ꝯtrarietas i rerum
nibus puta de quibus z farinis ma
nifestum ē videbis igr apte ut
eget ꝯsideracionibus ubi debebis scdm
veram methodum vlcera sanare
ꝙ cum i vectura ē humiditatis ꝯ
yste i passione siccatiua indica
bit farinas ẞ ꝯtnu h quedam magl
corp caut siccatiuas h aut min
h aut calefactiua h infrigidatiua
ꝯ ulceris dcm id ꝙ utile assump
tum et ꝙ laborante nam et corp
ampliis Ideo cum faciebat ita
Theriacus nostri ꝯsuiti qui
hodie theriacizat credere una
cura om hom adinstar
malaloris in blaspatrum qui sim
p verbum una formula talium omnibus
calefacit ꝯ° capere ca° 21° et
n° custodie sanitatis ca° 10° Co
muniis uo pectora i illibus ulceribus
habz ꝙ respectu sanitatis et loco ab
apparte et dolor scdm ꝯtm lauari
uelud cum vino calido deinde
ꝯsiccato ponitur pñt aut unguen
tarius regiratus // Post ea

ordei z (?) .... carnis
3a intencio
3 intencio
2 intencio
Theriacus una medicina valet contra morbos i omnibus
Loco pectora

lichinum aut plagelle de carpia
et compleum aliquid aut unguentum ma
nibus requiratur de quibus in anti
dotario dicetur copia de stupa pomi
fumigate sicce aut in vino infuse
et ligatura ligetur medicina tenere
et renovetur bis in estate semel in
yeme. De vulnere cum ictus deperdi
tione de quo in loco tegumenti aut cum
quod repletum fuit quod est granum
equale usque contra album in
tentionem affert accidit media
cum nova carne surgente vul
labia ulceris unum quidem eam est
in pagle intentionem vel utronibus
alia movere oportet. Et hoc est opus
cum sit e pagle. Cum igitur generatio
cutis sit in pag lib propter cuius dura
tionem aliquis sile sub carne callo
sum vel succedit cit aut qq
cum sicca sicca tabus igitur et sup
terius sunt mordicative facis
est opus ad cicatrizationem non
sunt sed excessive ad stadium grad
Sunt igitur in valitibus tribus nay y
qd strada. s regulatum mane
quorum seriebus ut dicitur est ad pri
mum pertinet gradum intermedium q
secundas ut dicitur est pertinet ad tertium
et quartum. Tamquam cicatrizativum concedit
omnibus eo quod tunc non habet desiccatione
accidere humidi q nisi sit et
nalem ut cum fiat callosa ad
modum cutis. Et hoc quod fit per
a sophist q ut plus frena fit et sicca
velut sunt galla viridis cortice
mali fructus spine egiptiace
et cosolida gratia desiccent iuxta patronis
non sit a talibus consumptivis vel
sunt calces alumen es ustum scia
ma cris vitreolum et consolida
non contrarium modo sed adusta et la
vata et pluzada in pura quarte
et ceteris in magna. De cicatricibus
reparandis. Cicatrices turpes re
paratur ut dicit Rasis tenuis cum
dyaqulone aut cum litargiro
unito grosse et antique cum
oleo de balsamo aut cum ceroto
suppositum cum rasura inradatur a
cum cauterio removeatur et pos cera
cum pinguedine gallie aut a
natis et mastice cinerem. De vul
nere in quo est cum superflua de quo
dicit G. 3o terapeuticae quod cuius magni
tudo potius nam indicat super ha
bundantia ablationem a sanis
aut hoc sit solidum et non a natura cor
in vastationem et in curationem
Illorum cum nec et sanata sunt
opera ... aut solorum scaratorum
curativum fortiter velut sunt
omnia genera attractantium
calcantum vitreolum spongia
radix affodillorum hermodactili
sturpe minima unum alium
unguentum viride. De vulnere cum cinere
et ab acre alterato doloroso et
apostemoso in omnibus aut istis
regiminis que de flemma et
cicatricatione suppositionis atque dicta
quo omnia ista sunt magis ad
locum est quod coagula non est plenum
et provocant ad ulcera maligna.
Curatio corporalis est prohibere
consolidativa et desiccativa et
administrare curam et non sup
locum prohibentia fluxum de oleo
rosarum aut mirtillorum vel de
unguento facto de bolo oleo et aceto
Super vero locum apponatur lenitiva
mollificativa et maturativa. De ca
stadium. Et hoc fiunt propter vero
vel querque caniculo aut super la
pide vel baculo coopressa sunt et
hiis scopa cum habet medicinam ut
superadventibus cito fiat inquit et
est fluat et ante est abstrahit et
compressabilitatibus et pustulas car
nes pus sanie liquefacte de
inde novas generare carnes
de quibus duas hominis intentionibus
in hiis vulneribus contusio consilia
cum calidis et humidis maturan
tibus consolida sunt et malve cortice
et radices malvavisci et efar
cum panis triturque et reliqua dicta

supius inde ap'q bq et insidiis in
antidotariis dicendis Et tu non
desistas bq de salvia aq olea z mille
aut cu mundificativo de apio aut
cu aliis i antidot dicendis Et
in omnibus istis credit tentas
intinga cu melle ross aut vn
guto apostolor et sup unguentu aut
emplastru mundificativum ponat
stuppa sicca et ligetur ligatura re
tinete medicina usq ad pfectam
mundificatio Deinde sequat ra
tentio z regnet caro remi
nuendo et dimittendo tenta et
incarnet et consolidat Si no
cad ess multu dilatata et q sutu
ess utilis sutura lipia remuete
labia sua Si aut nl ess altata
nisi haat alia repugnate disposi
cu scarpello removendo totum
labia removet z suant Vera
contusio i carne nl cottidie noblia
q dr a G i l° taper ...
et ab Avic i p° canon sen
... Alsar e quaedam species vlnus z
solutionis continuitatis pfato genere
quorumdam cu dicti nl dicet quod
decipit Est enim contusio separatio
et dilatatio facta pfunde in
carne insensibiliter a re contunde
te ad quam sequitur scilicet dolor z
effundit sanguis plurimu qr ali
quotiens apparet ut plurimu cu resol
et post vestigia et livores et
quandoque excoriationes Iudicat q
contusio magna e periculosa et pre
pta ad corruptionem membri p quib
corrumpi iudicatur et q nuc separata
pendens ratio i insta quae me
lius e ut incidat et consumet
cu medicinis aut dimittat sue
ligatura qr aer adiuvat ad
reparandum eam ut dr Avic In
curatione cuius sunt multe inten
tiones ut ponit Et ubi sup pp
quod ut dr a multis e disponendu
prime intentio sunt minimu scilicet
aequales mixto Prima aut inte
tio e q inca fluxus evacuando

dicet Cura dr Avic quod e
consuetudo a flominia primo op est
rebus arte fuavit ad illa quibus ide
pq sit i mund contusio q longa sedo
z longa phlebotomia cu sicut e supra
domesticis ad quam intentionem
tantu laudat Et Lanfrancus accep
tat i unctionem cu oleo ross et
ponit desuper pulverem mirtillorum
... de medicinae ligatura Post ea tu
rotis in pmo ponit albumina
ovorum cu oleo ross post tria ...
post pulvim resolutivus si pq le e
ut qu materia e subtilis aut
supsicie cu aliquo de resolutivis
dicendis Avic si no e pale ca. ...
cu scarpell Et si adhuc no e
pq le vi regie supius dcto co
rreptarum Resolutivum domesticum
fit pm de vino melle z sale
Secundum fit de farina ordei et ca
lamento z vino Tertium fit de terra
z cimino Quartum fit de floribus
camomille melliloti z secandos
cimino bullitis i vino Quintum cu
malvis fit fuit absinthio et
cimino alit ancto bullitis i vino
Sextum fit cu farina ordei feni
greci cocto cu modico de aceti
pagunto bullitis cu aq calamenti
... Et ad hoc fiunt pociones ab
intus adiuvantes ad consumandu
et resolvendu sanguinem mortuum
velut pulvis boli Armenii costus sentant
rta cu sirupo acetoso et alia
q dicent iusta de capi z offen
sione ad quod capitulum pfsit est
recurrendum Curam curam livores
et alia accidentia q sequent dicet
in locis suis De nl morsuo
et venenoso de hinc quod nl sanare
canino qr maxime accidit et
quod accidit ab ipsis cu iungit ...
tis de allecis et cepis et oleo
suas facit medicinas Sed tu
hoc quinpte vobis ista main
videtur Avic tam Ubi no
ipsius z hemiq qui plenarie

de resolut
fiu cingla

de lumbricis

de vulnere
venenoso z
morsu

de omni veneno titaumt phisico et
magis est quam cyrurgicum inst qui
tu ad istam morsina et punctura
est duplex quedam est venenosa quedam
non venenosa non venenosa est ut que
morsina hominis canis porci
equi pulicum muscarum et cetera que
venenosa est ut canis rabidi laedi
serpentis scorpionis apum et plurimum
et morsum irroniatorum aliquibus contingunt
in aliquibus dicunt contingunt autem
quod non dicunt de scorpione nam reparatio
primo attrahi mollificari et in
defensivum et post maturativum dicunt
tunc in hoc quod non in venenosis sufficit
autem domestica attractiva et
maturativa consolida sicut sepe alia
plurima et domestica cocta et
pistata et cum fracto oleo et sale
incorporata Si autem morsina
et punctura fuerint venenosa quod
cognoscetur per dolorem et morsum
tacionem et mutationem doloris vel
et per angustiam cordis et ob
dormitationem quam sentit in corpore
poterit iudicare quod periculosa quia
venenum per sui naturam semper petit
cordis destructionem et tunc hoc quod
non stringitur morsus a cane rabido
licet in principio non curatur eius vestigium
tamen secundum Bordonium post
mensem annum vel post vii annos
post apparet pestea ydroforbia
postquam abhorret aquam unde
aliter curationem omni morsu
rarum venenosorum ponit In
13° capitulo primo quod vel cum aut
aspera pungente vel mordente
doloris fieri contingit dicit quod
locus ulceratus evacuatur et
extrahitur venenum et alteratur
quod dolore in opere Igitur evacuatur
aut omnia que calefaciunt et que
sine calefacere attrahunt sicut
ventosae que dicuntur ventosae
et cornua cum quibus aliqui
operantur Secunda aut per ipsum
alius sugyendo cum labiis

attrahit venenum Adheret
quod perdere interiorem caustum
et quecumque scarifica sumuntur
cum eius estracta operatur Igitur hoc quod
quod omnia evacuat scarificata totum
eius constat aliud aut genus
auxiliorum alterativum qualiter
per gratiam invenitur Ex quibus
dicit quod duabus intentionibus attrahere
venenum et sanare periculum
ipsi prima laudat illud emplastrum
et galbani serapini oppo
ponax assafetida mirre piperis
sulfuris ana ʒ ß rasameth
mestastum ana ʒ i stercoris colum
bini anatis ana ʒ ii dissolvantur
gummi cum vino et incorporantur
omnia cum melle et oleo antiquo
et fiat emplastrum Secundo nullum est
ad sugendum culum galliarum
et aliarum avium de plumata ap
plicatur Et si moriuntur signum est
quod venenum est extractum Et postea
in utroque laudatur istud scilicet tere
piperis nigri resine armoniaci
mitridatum olei antiqui ana quod
galbani ʒ i fiat emplastrum et
est magni iuvamenti Capitulum tercium de
vulnere et fluxu sanguinis venarum et ar
teriarum
Quoniam igitur de vulneribus
quibusque incarnativis pertractavi
sunt plurimis simo tractatus est
iam temporibus est de hiis que in arteria
et vena per incisionem sequuntur doc
trina galieni libro secundo capitulo In quo
aliquis arteria vel vena prorumpitur
magis emorogia cuius ad vulnus
Confestim dicitur est de vulneribus in
parte prius quoniam de emorragiis
quia magis infestat et hoc magis
quam ..... Quando vel de ulcere
quod consequitur est omnium effunditur
aut secundum eundem sanguinem ubi scilicet sanguis
vel tota corporis dulcia vel secundum
sanguinem aptatum et reparatur vasa vel
ut utique durat quod et sudabit quia
per diebus ulteriori vomitum dicitur perficit
agitur hic de eo qui consequitur ve
nera a que ad cyrurgicos magis

ptinē videt' fluxus eiꝰ saṅ
aliquñ erũpit de arteria aliquñ de
vena/ Et quandoqȝ erũpit de vna quandoqȝ
de pluribꝰ/ et quandoqȝ de extremis quandoqȝ
de pluribꝰ Simpliciter quandoqȝ ē cū vul-
nere quando nō ē deperditio sbē ptea
quandoqȝ ē cū corrosione quandoqȝ ē
absqȝ ipa Item quandoqȝ ē actu/
quandoqȝ ē fistula sicut quandoqȝ cū apices
ē ut sagitta ut corrosiō pris
et nō contracta de vulnē Iste
sūt dictē priores a quibꝰ sumūt'
modernes indicatores curative
Cause fluxꝰ saṅ sūt cause
plagative et compressive atqȝ
etiā corrosive plagative sūt
res acute et incisive ut sagit
ta ut gladius Compressive
seu contusive sūt res dure
et grauēs ut lapides ꝛ masse
Corrosive sūt hec acuti ve
ro· ꝛ mlia aduste Ex quibꝰ
appet ꝙ nō pt vulnari vena
quin vulnet' caro ꝛ cutis quare
restitō saṅ oz incarnatō ab
vsis sūme indigentiā ut dicit'
Signa et iudicia Distinct
vene et artie incise ē fluxꝰ
saṅ Unde cū exit cū saltu et
impetu et pulsu et ē subtil
rubicundꝰ signat' ꝙ exit de arteria
Si aūt exit quiete ꝛ ē grossꝰ
declinās ad quandā nigredinē
pinguicam signat' ꝙ exit de vena
Judicat' ꝙ omīs ꝙ omīs emor
agia ē piculosa quia si nō restringit'
ducat ad mortem Sangꝰ aūt
ē thesaurꝰ vite Amplius sin
copis spasmus alienatō atqȝ
singultꝰ i emorrogijs mala
sūt ut dicit Auicē amplius gnals
ꝙ dicit incurabile ꝙ latitudinal
artie secūd pinguꝰ consolidat'
ꝙ aptio secūd longū Curatio
Curationē emoragie Ga pa
pit intentoēs iij Auicē addit/
tertiā ut de omibꝰ tenebralis
fiat diuisio ꝙ iij cause restri
ctiue saṅ/ quedā sūt diuertē-
tes magis appropriant' fluxui ve
intro ꝙ artuarꝰ/ quedā sūt
cū euacuatoē ut ille que
fiūt cū ventosis sicut igitur
et que fiūt cū scarificatoibꝰ et li
gaturis incipientibꝰ appropinqui
ori pte ad remotā/ quedā nō
sūt cū euacuatoē ut que
fiūt cū flobotomia facta ptibꝰ op
posite p locū longissimū secūd
lineā et tamē vnā diametro
ut de dextra manu ad sinistrā
et econuerso et de dextro late capitis
ad pedem dextrū nō ad sinistrū
et de sinistro late ad sinistrū
Et eciā dicit Ga· ꝙ ypocras fuit
inventores coiter omīs in me
dicīe euacuatoīs diuat' vt
ad loca proxima antispasis' ac
ad loca opposita Cause vero
refrenatiue quedā sūt refrenatiue
nigrissime ut lentes risū in
ube ticonia et omīs fructꝰ
stiptica q in fluxibꝰ consueuit
ad inspirād/ Quedā sūt sm
pesitates ut aqua frigida potata
et piecta lauata Unde influit
etiā sup ea ipō amphorē et
omīs res frigide i expressu et ad
ventꝰ sinapis/ ingō appt vēti
tionē saṅ infrigida' totu corpꝰ
et restringit' saṅ Cause vero
locales licet p Auicē ponīt'
octo modi ad restringendū sanguinis
nis fluxū Ego in reducto
eos quarta ē de primi ad quartā
extremorū pꝰ ē p sutura Tertiꝰ
p liquefactiōe Tertiꝰ p colles
vene incisiōm Quartꝰ p ligaturā
tionē vene Quintꝰ p adustionē
Unꝰ modꝰ qui fit p sutionē
spaciūs vl· inquibꝰ nō ē de
perditō sbē ꝙ inciatō vid
vl· aciubꝰ si qui sūt vni

Margin notes (left column): Cautus ē thesaurꝰ vite — Curatio

Margin notes (right column): Due aūt intētōes et Auicē addit 3am — Cāe refrenatē — Cāe locales — nō modo restringēdi saṅ ꝛ sꝰ quandoqȝ — primꝰ ē modꝰ

Notes at the foot of the page:
vadij [illegible] sanguis ē ꝙ lotes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vapꝰ [illegible]
[illegible] ꝙ [illegible] artē [illegible] ꝙ [illegible] bullant ꝙ [illegible] ꝛ natus [illegible] cola [illegible]
volunt vti [illegible] parati ad bibēd [illegible] podo [illegible] arti et ꝛ [illegible] [illegible]
sit sꝰ [illegible] et G· [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] tempore [illegible] vine [illegible]
venas [illegible] [illegible] fluxꝰ sanguinis

ant' et cu manibus labia vul et
sital' sutura cum pelliparior
quod fluxus e impetuosus et sucid
accipiat' satis profunde de carne
Deinde superponat' pul' restrictiuus
stuppate balucate in mentre stro
de albume oui et puluere illo
restrictiuo de quo fiet sermo infra
et post liget' et situe' decent
Cum aut iste modus sit utilis pz
quia per ipsum aggregant' in idem
labia distantia et infrigidatur
locus et in stuptita' sic volebz
Quod ipsi capiunt Et Quartus modus
inuitorius mixtus est nam ut con
suat fissuram carnis ut Et
theodoricus et henricus hic consentiunt
non obstante quod multi dicunt quod
quia non prepediunt sucre venas neque
intestina quia tamen consangui
na non potant consolidari Certe
cum vena ipsorum quod non inhibuit
sed si tacuit affirmauit ymmo iste
textus hic sentire uidet' Non enim
inquiunt possimus sucre artic
uel vene plagam sic utique diceret
quia nulla complagatorum unbrorum
sed et non indicacionem facere dicet
sed in superius per regulam oppositorum
Nos qui sumus indicatione ab
eis sueuimus cum quiete cum nece
ad nos sufficit Et si non consolida'
secundum primam intencionem consoli
dabit' secundam secundum ut supra
sunt dictum ¶ Quintus modus qui fit
per licchinatione qui est conueniens
uel in quibus est fore deperditio
Compleatur quod locus puluerize' cum
puluere restrictiuo Et impleat'
decent' cum licchiniis et stuppate
balucatis cum medicine et ligetur
et situe' ut dictum est Cum aut
iste modus sit utilis testatur Et
i pallegato loco obstruet' ab
orificio a turbo et ab eis quod
est recessio oppo m' ut sit vo
cata testacilla .i. licchinia et

facitorum coniuncti et implactauit
¶ Sextus modus qui fit in ustacione
vene inquit est conueniens venis
que in profundo carnis .i. compleatur
secundum quod ab stimulando totum
venam reuellitur cum ita ad
alteram partem altitudo et
occulta' et tegit' a supiare by
carne et cutem Et desuper po
nant' puluis et stuppate cum
medicinis liget' et situe' ¶ Septimus
modus qui fit per ligacionem inquit
est conueniens arteriis que in profundo
sunt et fit secundum Quintus quod est
tenue' arteria et cum viuo forma'
et cum filo serico in volua' et
liget' fortiter et deinde medi
camine intercuatiuo apponat'
et ligetur et situe' vnd quod Ju
fallacia non facies laqueum
quod cum viuis ponens Ra
dicit aut Ras notat forte
eius partem que est copulat'
ut cordi horum quod in collo
est quod insilis in manibus volu
erunt quod supra hoc aut gerundo
carnosare citissime plagam
antequam defluat a naso laqueus
nisi enim anticipamus quod sup
venit cum constringe regionum que
i cutum ab superficie carnis fiet
cucurbisina ¶ Octauus modus
qui fit per adustionem magis
est conueniens venis apertis per cor
rosionem Et compleatur cum ferro ca
lente cum medicina adustiua
que cum caliditate habeat stipticate
velut calcatum et vitriolum
vstis et non vstis non cum pr cal
ce quia non habet stipticitate quod
reddit agit' tutius quod est
carne inheret non corporibus
amplius quod est stiptica bene sunt
ut cooperculum quousque vena
sunt incarata Non enim festine'
caput cessare nisi ubi enim emor
ragia viro decrebilibus secura

est in escharam ex ardentibus
¶ Et propter hoc dicit Avicenna quod precipit
ut fiat cauterium cum igne cum ferro
vehementer ignito profundo ut
faciat escharas grossas et pro
fundas quarum casus non sit fa
cilis ¶ Et propter hoc inter medicinas
cauterizativas laudat calcem de
vivo et bis arsenico sublima
to quia in continenti omnem fluxum
restringit et profundam et durabilem
facit escharam ¶ Est autem alius
modus specialis restringendi fluxum
qui licet actu non sit partis ce
fici quod consistit in ferro quod ca
dit in loco Et est quod proiciuntur pu
pilli seu stupate coctonis de 3
vel quatuor perforate in medio infuse
in medicamine et faciendo intre
stipite sagitte perforamine stupa
tarum consumatur per ministrum super
vel et stipite et cum per inguinem
extrahatur sagitta et ipsam extra
vimatur et comprimantur plumace
oli super vel et alii non perforati
applicentur ¶ Isti sunt modi restrin
gendi sanguinem a venis et arteriis
volunt quod in suo artificio re
quirunt aliquam doctrinam ¶ Primum
est quod in hoc tempore quod in omni
fluxu consessum apponantur di
gitos ad os vene quod in ore
finas suavit et premens ...do
lopsos simul cum detinens sanguinem
et cum ubi super coagulabis pla
ge tribatio et escharrinam
et coagulato sunt de restu by
ut dictum est ¶ Secundum est quod in omni
fluxu post appositionem pulveris re
strictivi applicentur tres vel plures
stupate infuse primo in aceto
et aqua expresse deinde cum
medicamine linite et super
ligentur ¶ Tertium est quod ubi deli
gatura nequit cum benda de
panno primas quod in nasos ...

tex vel non ...es stringendo in ipso
emorrogiato deinde ad terti
feriatas paulatim relaxando
et ita repellitur materia et restringitur
vena ut dicit Avicenna ¶ Quartum est quod
membrorum situetur vel quod extra
proximam immissa emorrogie est
auxilium apta figura prohibe
re fluxum ¶ Apta non sit duobus
... exceptis in tenerioribus sicut in
doloronibus et sursum retroos
¶ Sed non deorsum repente ut do
losa fiat emorrogias nova
mater et fluxus augetur ¶ Quintum
est est quod de tribus aut in pluribus
diebus non remitto et quando
remittas etc eleuetur caute
benda et stupate et leghima
et si est nate humitur appli
cando paulatim res hodas de
primo medicamine cum albumine
ovi cum oleo agitatum aut ma
defiant cum vino grosso ¶ Sextum
doctum est quod claudantur oculi
patientis aut stant in loco
obscuro et non possit videre
sanguinem suum neque imponere res
rubeas primo dicatur sibi
quod amplius non fluit et si fluit
quod est ad utilitatem corporis et virtus naturalis confortatur
ita confortatur virtus naturalis per per contrariam ymaginationem
contrariam ymaginationem ¶ Et propter
hoc dicebat Avicenna quod genus
attinenti dicatur movetur ymaginatione
magnationem est motus sanguinis et
constrictio eius quod predictum est
ad eundem cum multi intenti sunt
ad considerandum res rubeas
¶ Ultimo dictum est de medicinis de medicinis con
constrictivis quarum prima est bolus et strictivis per ordinem
est quod ... thuris ... aloes
parte media misceantur et
pulverizentur et ad albumine ovi in
corporentur caute ut
molle spissam habeant deinde
fimatur cum leporis pilis mol

lissimis et in vase ul' vena et
ulcere apponatur et sequitur sanatio
sicut multiformiter vidi ab aliis quod
ut dictum est mixtis aloen du-
plicatum thuris mollibus cor-
poribus aliquando ex ambobus ali-
quando vero. Secunda medicina autem
qua datur per Galienum est totaque co-
munitatur scilicet boli armoniaci
sanguinis draconis thuris aloen ma-
stic partes equales fiat pulvis et
ut dictum est ponatur. Tertia est Bru-
ni et medicina quam accepit
a libro Diomedis scilicet calcis et albu-
minis cum ad caloem ...
sola restringit sanguinem ut dicit Scra-
pion. Sanguinis draconis gipsi
aloen thuris vitreoli ana
partes equales pulverizentur et
cum albumine ovi et tela ara-
nea incorporentur et super ponatur.
Halyabas autem multum commen-
davit gallam combustam in vino
vel aceto extinctam et
super arteriam applicatam. Secundum Ga[lenum]
in istis pulvis consolidativus addit
De cura vulnerum venarum. Restrictio
sanguinis ad curam vulneris eorum dicta est
et sanguinis fluxus dictum est. Et licet
secundum G. difficilius sit arteria
quam vena et si cadit non tamen per-
fectum propter multitudinem materie
arteria tamen si est idem secundum
...in eo quod magis et minus differunt
tanto enim indiget scissuris
arteria quam vena et ...
quam cadit ... non similior
... Galienus nulla vero est sine deperditio
...consolidatur tamen sanguis
...seu consolidativis
...Si enim fuit sine
deperditio ... plagatione vel
...
vel quod ... omnino
...quibus uti ...
...

Capitulum quartum de vulneribus iuncturarum cor-
Vulnera [nervorum] et ligamentorum.
Iuncturarum particularum secundum
...in quo quedam sunt punctione
quedam scissione quedam ...
sine conquassatione et quedam puncte
quedam sunt ... quedam ...
...quedam sunt se-
cundum longitudinem secundum ...
...quedam sunt absque de-
perditione substantie ... Quedam
cum deperditione tali quod ...
apparet denudatum. Et omnium in
quibusdam est dolor et apostema
et ... spasmum in aliis ...
...ab istis ... dixi
...
Cause omnium istorum sunt omnia
que sunt apta nata sunt perforare
... et ... quod ...
...quibusdam ...
...
...et ali-
quando vene ex quibus contingit
emorragia et complicatio ...
... Signa et iudicia. Capitulum.
Signum vulnerationis iuncturarum
est dolor et ad hoc adiuvat ...
...et lesio motus et
sensus indicatur per G. in 2° tegni
quod vulnera iuncturarum et ...
sunt magis et dolorosa ...
...et ... ad cerebrum
et per que apostema et ad spasmum
...et ad alienationem. ...
In vulneribus iuncturarum sit tumor
... et ... hoc signum
est spasmi et alienationis
et ideo ... bona ...
mala ... G.
... Incisio ...
secundum latitudinem non solum
periculosior est ... quod non
in totalis ... non ...

Incisio ... latitudinem non solum periculosior
... solius ...

Arteria scissuris ... indiget plus quam vena
et vena plus quam ...

Puncture ... concrete ... apte ...

Cause

Signa et iudicia

portat nocumentum ad cerebrum similiter nec
non. licet in toti matione ut plurimum
membri prodat opo ut de spasmo
superius fuit dictum amplius nec
moratur quia frigidum magis est vel
et vinus nigrum gerens carnosorum
Curatio Cum inca[u]te
scidatur in vasis et thenatibus
facientes spem colligationis inter
eandem tollant dictum de scidam
magis et ung stroibus et fre
tribus facitis indiget colligatione
propter quod ab opere orientis quam ing
et thecton quod ubi in glutis per vel
quittum eum purlo pro est thecten
uno cato alys obligationibus
fallacior si non bene curetur Cu
rato vel inferiorum ptiriar
Vna ugitur vel spasmo casti in
tentoces lip et quasi com[m]ota
plenitudo quod ut vulua carnosorum in
bro nisi quam arius per dolor ita
fupat intentoces quebus vni
lipalces quam ot ea tu quibus co
plenitudo dinraste dolore ita me
diate per talis sutura dolor
per no oblinistant intentoces
quebus et vlces supius dicte q
uz caut prima remoue est
vica scida ad ducat adiunge
labia et ca in vnum consuat
et contra scam pilus custodice
Mediat aut inoq p[er] cine
comple[xe] scitum dum b iam dicta
a simplicitatem q e punctura i
ncipiedo de punctura inferiorum
Cura punctue no indiget
interiore necessaria custodia vinforum
si est theme infra si q sunt
et custodire scam plus quo
aut contigerint infra iam
superius dictum est Custodia scibe
plus quam est remediat dolorem
et prohibet apparitionem q[uae] prius ce
causa spasmi ut supius dictum
est Et hec ut inter se intentioes
prima est ordinatio vite Secunda
subtractio puris aut ut roc do
loris non mat ad locum scita est
prohibere corpus a nocumento spas
mi et iste tres intentiones sunt
quebus omnibus vel inferiorum est
contra stuppam punctue est sedatio
dolorem extrahere cuiusmodi
a profundo punctue Prima
dicit quam ut sit regimine
volutati in inis subtile in
ultimo subtiliatis nisi form
dantem supius de vel in fine
qui et vltra hoc oportet ut sit
paratus eius humidus et mollis
et stet in tranquille et quiete ut
dicit G. Secunda aut G in viº q
oportet absque superfluibus custo
dire vniuersum corpus cum flo
ptus opposite etsi non fuit
corpus plectoricum fiat ut supius
fuit scripe allegatum et eum fiet
maria si corpus fuit cato
continuum Tertia fuit dictum
supius de spasmo quod quebus fuer
bener ipso vel consolet corpus
collum et totum dorsum cum oleo
de lilio aut oleo qui ut dicit
G in viº si ad apostema appareat
halyabas et dum se emplaustrum
mirmcalium cum aceto et alle
gat cum in 3º cathagenorum
inter cum assimilate non est
et eius forma est Rx cal cedy
℥ i et gr dragaganti ℥ viij et
ß cortice thuris dragaganti vna
℥ ß bezacd i galbani ℥ i
cere ℥ viij olei tali aceti
forte lb ij et hoc tenant me
dicine sive cum aceto iijº diebus
et solvantur ea q[ue] repositum et
infrigidaur et misceant omnia

Si vero sit dessina vel contu... vel aculeo vel ad ... ad ...
ad ...
...

...
... cum labia consolidet

in olla et moveantur motu op-
quisitissimo donec equantur. Ergo
tu cum non assuetis id est et Item
probavi bonum quod fit de farina or-
dei et fabarum et orobi tostis ad
aqua cineris. Item aut ponit
mixtum de melle et aceto non
plures pulverizatis neque aqua ce-
re aliud consuevit iuvare floc-
et quod illa putrefaciunt et de na-
tura vinorum de certa quod est magis
ipsa preciue compulit G in vi° non
pauca facta quod in plaga appo-
nitur ad confusionem apiciendam
in doloribus. In fallang sunt ad apie-
ndum cum rasorio aut cum cautelio
et melius ut dicit henricus. Et
post consolidationem ut dicit G in 3° tegni
cum medicamine leptomeos po-
tente per substantiam ad exsiccandum per
ponatur unum quale est ut ipse
eligit in 6° oleum sabinum
non rosarum neque mirtinum ut
multi quod claudunt et non dissipa-
te aut calidum non fortem nam fortem
hoc dicitur est in 3° amphorismorum frigidum
nimium est nimis. Ad hanc non
intentionem est per ipsum et G
ut supra eligit et probavit
compulsat terbentina atque resina
pice in infantibus mulieribus et
aliis molle carnem habentibus
indiget non cum panno cufor-
bio et sequitur quod nos iam quoque po-
sumus virginem ad hanc inte-
ntionem procedimus resina terben-
tina pice et eufforbium
cere quidem iniciuntur parte una
resine terbentine et picis
alterius partem mediam eufor-
bii cere quartam et plus si eum vo-
lueris facere fortius ita aut
et populeon id est vero mellis

testant(ur) non obstante quod nulli dicit
quod non percipit sucare vapores quia non po-
tant consolidari. Et quia putredo acci-
dit ad vomitum spasmi. Certe
in venenicia quod non inhibeant sed
si tantum affirmaverit primo certe videt(ur)
hic consentire in 6o capitulo talo p-
dicto dixit ab scripto in toto primo
particulam quidem non est aliquid novitatis
ubi sanari pectora est sanatio corporis
nec est aliis vulneribus simplex simil-
Certum autem est quod vulnera alia sunt
ut fuerint partes approximate et
hic etiam designat quia in tractatu tertio
nullam facit doctrinam tamen vulnerum
nervorum ab aliis non de sola punctura
nervorum in 6o capitulo nisi de ipsa
et de vulneribus nervi denudati et
de armis solum magis solutis et
non solutis et de attractione ipsorum. Et
hic facit quod cum tali sutura per
nervorum venis secundum primam consolidationem
cuiusque vero videlicet quod dicit de punc-
tura nervi cum acu quia perforata est
et non concreta cum tussicat totam
substantiam vel quod dicit non consolidantur
quia si non consolidantur secundum primam
intentionem consolidantur tamen secundum
secundam ut dictum fuit supra. Et hoc
quod non perficiat quia ita pars posterior
magis est inde soluta quando consoli-
datur nisi secundum secundam intentionem
quod fit per alienam substantiam perdit porro
sanationem continuam ita quod spiritus non
sentiunt et perdet motum particulare
quo quod perficiat ad duo primo in
partibus in quibus consolidantur hic et
si post operationem perdit non perditur
tota. In membris etiam magis
approximantur per hunc modum ut
pars destructa aliena et ita quod
spiritus possit reducere et cum hic virtus
magis decorat. Ego enim vidi
et audivi nervos et thenacolos
incisos et eos ita restauratos
cum sutura et aliis amplius quod
erat per cura incredibile ipsos fuisse

incisos etiam aut debeat poni
tanta tenta sicamus quia possit inclu-
di aliquid putredo super et incisa
in eum et corporis ipsum. Et hoc
intelligit Haly Abbas dicens quod
Cum autem vulnus in nervis tenditur
non oportebit carnem supervenire
penitus donec nulli tussicat dies
quod ab apostemate et spasmo fuit se-
cure hic cum caro destructa vul-
neris solum intelligit. Medicamen
autem conveniens talibus vel est unguentum
de quibus quod dicitur centauree id est
ligni curuis lamineo late pilo
secundum herbarum consolide maioris in
pelle secundum libro consolide marine cum
vini ana .i. vinum trestum lb. semis
olei lb. i. vinum lb. i. et semis pistentur
simul et maneant ita per X dies de-
inde pistentur cum eis sepi arietis
mundati lb. i. picis nigre recente
ana quartas .i. armoniaci galbani oppo-
ponat dissolutis in aceto ana ʒ
v. bulliant modicum quousque
vinum et acetum sint consumpta et
colentur. Et postquam est sic infrigi-
datum addatur terebentine quartas semis thuris
mastices sarcocolle ana ʒ in ea
ʒ in ducendo cum spatula fiat
unguentum et cum proprio Comple-
ponitur a Rogerio et addit mel
Rosatum. Et ab Alanfranco mel
omnibus ipse precipit quod facta sutura
per duos dies fomentetur vel situ
cum oleo rosarum decoctum vinum
trestum et desuper apponatur pul-
vis consolidativus suturarum. Ego autem addo
cum illo pulvere medicinam de vulneribus
dicit de sicativis et de pulverizatis
de vulneribus. Ita scripsit quod ipse primum
plurima fac... Certe igitur
intestina sunt lubrica sub-
tiliant ac sunt dulcis appone
mirabilis conferunt. De centau-
rea dicitur in viis quod magis et dif-
ficile consolidabilia vel conglutinat
et sanat primo testatur quinque
2o quod dicitur quod si centaurea coquatur
carne mixta coniungit eam alamus
cum quo praxagoras (?) ad glottonio ut dicit
statim decoxit totum inebriassit

Centaurea de vulneribus crescibus (?)

tentabat ut ypt motu vo in ype
dret consolidato. De vino denuda
to. Si aut ving appet denudatio
ne ex h(oc) vino pdetorp sanatorp villo
affic quicq p eius sorbuit z ita ata
emplastica fiat vo cum sustulit
virtute ipsorp sit p media cute
Optimu tu e lota calce cu oleo
plumo uti optimu est c q p pon
filogo i ptique lota cu olo
tali liquefatum. Sunt cum ista la
uata cocta ho ul h is cu bona
aq quicq cum cinere fiat la
uare ex vinnis debentia ste
tae i mordacit bonu est est
mel mixtu cu optimo rodino
ser tebent. Resina aut terra la
uat est ex omia ista est omnibg
cum ipsis lauatis mudam et ab
stergunt i mordacitate acres et mor
dates yrcorp. Si no qui volunt
e fortis fiat et volug tu putre
factoe nulla et cu h(oc) absque pp
plutatibg corpis pq le e in co
bti aliquibg fraoibg factorp
Quat alii ergo polipody crassu
mitteb in sirco q vinu rectu
incorpat apud nos q in aqua
tepefacieb i aqua calida tin
gebo nihil testaceu i lexiuia
apposi lauac ex est cuib yrcorb
cu lana infusa in pud vino tacto
calido vo cu aq nec tu oleo
Aqua cum putrefaciat mucob oleu
no quartat cob vo ciuie cu
mudo vino afferre oleu z p
media cute. Si aut e nouu
mudificac siaung mudificac
cu vngo sco de vinibg aut cu
aliquo mudificatiuo ung fiat
mel z tebentia z farina ordei
aut fabarp aut cu vngo de
resina aut cu aliq de dictis
in antidotari Solandg tu ro
gelo attestat q p capita inuicem
incisorp sine tactu carnis cu
ferro tandem tangant q opthe

no q mudo ino
alr apponend e
p parte cute

consolidant. Et ita sanat quam
qui tre inc. De attione et quas
satione inuicem et quassato inuicem
secundum G in 6o qnd fiunt cu quassi
sit conquassato sit vlatio sanat
indiget intentoe quod sit
tamen hiibg cu quad astinoe
ut est a pmo oleu ross cu albu
ouorp et pq sedato doloe vi
nu gssu stipticum. Si aut
absque vlnie nuf fiat quassa
tio fomentet sequit cu oleo ca
dyaforetico extca testa z G
coopicienta edorq ad largiorp
in ubi casu i vlnie valc ca
thaplas q p opmuel et fa
rina fabarp sit. Si no dolor
aliquis affuit quassatoni de
precliquida inssic ex et ro
quido bn appone ea. Sic fit
causfragq in pedu gressione
et i rotatoe manu in sano
ergo vlcus no sanatung vb sane
insitc ocobia fuma et si ungt
volunt sanac yrcob illumina
corpis primo cu dicta. Cam
gnita de solutibg ossiu et re
Ftuct secundum G in reliaquum
6o omb solucob continuit
ossium secundum ligamt quorp
fracture vocent. Sinchilog
hz consuetudo latiorp vocare
fracturaz solucom ossium q sit
sine incisione de qua dicet
nisi incisione no q cu sit
incisione deq dz hic est cum
vlnug ossib incisio sed in
osse ut ense ul aliqo incide
te ul p scaiute q quis e bo
lis quis preualis. Et quibg
q no pt vlnia et madi ob
qd madar ead z preallc pp
nt quare contingit sepe
actua de fluxon sanguis et
dolorc q dat indicacom.

de solucione
continuit
ossium

q e solucio
ossium

De signis. Signa sunt manifesta que in-
dicat in 3º tegni et 6º kapit. quod
fractura vel incisio ossium non restau-
ratur secundum primam intentionem secundum
non secundam consolidatur et ligatur per poros
sarcoydem ligate per ossibus divisis
comprehendit tunc ossa ob pulle quod secundum
primam intentionem consolidatur per. ¶
Causa non reddita sunt in sermone
tot pretea ypo 1º amplius consoli-
dat quod in osse denudato bursipula
malum liquido illud accidat secundum que
in tonito amplius recolitur quod
semper sumpne noceat ossibus denu-
datis. Pretea secundum Galienum et rasura
incisio solius magnorum ossium vel
adiutorii coxe et duorum focilium
in simul taliter quod corrumpat medulla
et putrefiat et ut plurimum morti-
ficatis membris. Et tamen et que in ita
magna incisione medullam vene
et arterie et nervi quod portabat vitam
inio ipso obstante Guillelmus de
Saliceto qui hic negat propter tam
leve intellectum Avicenna in 4º quod
dicit. Et quod dicitur in incisione medulle
quod interficiat et mentem ratione non
est utilitatis hic enim medulla
lenitate et viscositate et non
nutrimenti. Avicenna non hic intellexit
in fractura sine vulnere in qua
credo quod medulla non nutritur
licet elongari possit propter eius
viscositatem. Et quod non possit in
vulneris in tali incisione ossium quibus
dubitat. Et forte intellexit quod
non moritur propter deperditionem
medulle sicut et ego credo et
Albucasis testatur de illo iuvene
30 annorum que incidit de
corpore ossibus incisis cum ex
siccatione medulle in aponeure
quam restauratione hic sed quod non solo
sed membrum non possit mori quia
amputatur vias provide veniunt
vita non comparatur cum que quod dum

Et in sermone tot. Organica
cum videtur incisio ubi in illis de
omomenorum et magna et minorum
unita et impossibile in 3º tegni Sunt
sicut et cavendum ne contingat
aliquod ossi lesi cum violen-
tia subita. Nam quod contingit
ita non curatur quod sanat
accidit fistula seu timorem
spasmi et propinquorum et sic ut
dicit Avicenna in 4º Aliquid autem est
contingenda aliquantulum dimit-
te sed neque cum aliquo medi-
cine attractivo adiuvare ut si
pungat de contritione sagittarum sunt
deinde quod est subito et violenta
extrahere superfluitatem vel ossi
denudationi. ¶ Cum omnibus predictis
impossibile. Prima est conficiens et
fracturas si sunt completa adducit
per separatas ad invicem et sic
consimiles et firmiter vel tamen
Secunda eligo in quibus ambi-
lis meditabitur. Tertia est ligare
tertio quod vel quod est non possit
mutari ab quod dissolvatur
solius ligamenti et firmamentum. Quarta
quod propinqua fiunt ab
apposite regimine fiat taliter
quod porro ipsius. Quinto comple-
mentum deinde et in sermone tot
de situatione. Et quod situatio ratio
vel sit utilis in proposito per propter
quod aliud quod fiat ad propinqua
et distantia et conservationem ad
iunctorum et custodiam sic predicte
et utile in proposito in 3º in 6º
kapit. Et in situs de fracturis
declarabitur magister sed talis situs
est quod tantum et ibi corrupto
quieta et appropinquationis per et
stat loco ligature et stelle si
et defensorum ut aer non altere-
tur ipsum neque multum et adhe-
rendum ex eo. Et sic videbatur
hic sentire ubi semper dum dicit

qz corp(us) fractura iubet ypo(cras) . ce
sagnoleta (anchiq(ue) dicunt medicinam)
vel sagnoletor(um) e sutura et
ligatura. Dimittit aut(em) halyab
bas albucasis p(er) totu(m) de frac
turis q(uod) vel sa illud precipiunt
Brunus et de saliceto et theo
doricus atq(ue) helius idem vo
lunt n(on) obstante lanfranco q(ui)
g(e)n(er)alem regulam (con)stituit / q(uod) i
vulnib(us) in quib(us) sunt ossa vel
nodata inq(ui)ritur d(e) sup(er) ob
p(er) mediu(m) (con)solidari nisi p(ri)us
ob plenarie repleat(ur) . Et n(on) co
repabit(ur) ob nisi p(er) carne(m) me
dia(m) nescio . Carnis inductio
a quo sit potest venit a carne
reddebam . Et una inter inutil
vera mixtione nisi veniat de
sto et cepes a venis dissemiuatis
p(er) carne(m). Et deduntur ad ossa
de virtutib(us) nat(ur)alib(us) p(er) toto(m) ¶
Carne eni(m) dimittens(?) e re
plet vel et ipsa cu(m) desiccatib(us)
indurando ut fiat porus et
causa desup(er) callosa n(on) alia
q(uam) gravitatis mutabilis rema
net ut dicebam 3o capitulo ca(pitul)o
2o . Secundo (com)plet(ur) q(uod) sta sutura
in loco inq(ui)r dependenti ponatur
tenta ut si quid remanserit ex
tuem de fluxu aut de sanie
s(e)c(un)d(u)m (con)t(er)ior p(er) hunc valeat exp(ri)
mari desup(er) ud ponatur (con)sua
tum sutura et albu(m) ovi in
primis dieb(us) . Et p(ost) desup(er) i
carnatiu(m) tot de pul(vere) illo
cu(m) te(m)bentiua in pul(vere) i corpet
Et demde ab aliis s(e)c(un)d(u)m q(uod) ne(cessarium)
ex pede appo(nitur) . Et tentula
cu(m) melle rosis p(er) q(uo)d fit pul
ueri(?)tutiuq(ue) cu(m) una q(uod) s(e)c(un)d(u)m
Et ossa de nudata
humite(r) . Et si ob ext detectio
ad illa pul(vere) et lachrimis hoc
recipie recipiat(ur) . Et desup(er) cu(m)
plum(aceolo) et stuppata balneata

in vino calido applicet(ur) . Tertio (com)plet(ur)
s(i) ob tolit(ur) e incisu(m) q(uod) sta sutura
totu(m) mebro ut Galien(us) precipit i volua(tur)
coopto vel cu(m) panno duplice
in primis dieb(us) infuso i albumi(n)e
ovor(um) et p(ost)ea i vino calido sup(er)
tuto et ligetur cu(m) binda longa lata
s(e)c(un)d(u)m mebrum et incipiat(ur) a sub
fine mebri et volvendo usq(ue) ipse
vel sanatus ca(m) suffic(iens) p(er) p(ar)tem
opposita(m) vel et deinde ascendo
usq(ue) corp(us) utendo binda(m) vol
uendo revertat(ur) inferi(us) quousq(ue)
sit ipse vel et hic faciat ca(m) t(ra)nsire
p(er) p(ar)te opposita(m) sup(er) illa et vertat
ad locu(m) ubi incepit . Et ibidem
fine finas ad suo p(ri)n(ci)pio et ita re
manebit vel dissoopta(?) deinde
ponantur tres vel due aselle bn
pollite et aptate s(e)c(un)d(u)m mebro
coopte ad imitire de bono panno
talit(er) sustinendo mebro q(uod) n(on) co
operat vel et ligent(ur) cu(m) bindello
Et h(ec) n(on) dissolvat(ur) quousq(ue) sit
creat(?) nisi dolor aut pruritus
seu ap(ostem)a (com)pellat . Vnde quo
sutura(?) in simo(?) co(n)t(ra) sunt dicta
Et vel ab extra cu(m) stuppat(is) et
bindello liget(ur) et qualit(er) reman
tet(?) et mundifice(tur) et (con)strict(ur) et
ut rectu(m) vel dicte(?) . Vero nulli
n(on) ut sup(ra) sunt dictu(m) de mu(lie)rib(us)
in isto casu et i vulnerib(us) in cor(por)e
glutinandis l(?) in sin(istro) n(on) metha
nica(?) sinu(m) de duab(us) asellis
et ligno rotundo in clausura
manus et plante in sola pedis
ligando sup(er) q(uo)s apposit(a) et ita
cura (con)sequitur ut p(ri)us / Circa
quod (com)pletur dicta infra que
tractabitur de fractura, nisi sit ca(sus)
de dicta q(uod) (con)sequitur consolidat(io)
et algebriats in sexto declar
tatio et passionib(us) metaruo(?)
et i antidotario dicet(ur) . Doctrina
secunda de speciali cura vel put

in sunt membris organicis con-
positis. Capitulum primum de vulneribus capitis

Quoniam G. et Avicenna de diver-
sitate membrorum organicorum ex-
inferiorum non determinaverunt ex
quoque nisi de capite et ventre
Ruthorici quia aliqua diversitas est in
aliis particulis secundum dictionem doctorum
sirurgicis saltem in ligando sue-
do et situando et apta instrumenta
et modum applicandi medicina
inveniendo a particulis ut eorum
organicis sunt quinque indicationes
secundum G. in quo capitulo sicut
hec in situatio a secunda corporis et con-
nexio figura magnitudo et eorum sunt in-
dicationes que a natura particularum
sumuntur ut in doctrina secunda. Et
tractatu a principio fuit dictum
probata gratia inveniunt per quibus
est huius consequenter tractabimus
vulnera secundum particulas a capite
incipiendo. De capite. Capitulum.
Contingit vulnerari cum in-
cisione quandoque cum contusione et
utroque quandoque absque vulnere scilicet fractura
cranei quandoque cum fractura cutis.
Et que cum fractura quedam non est
penetrans. Et utroque quedam
magna quedam vero parva. Et cum
hec que sunt parva quedam cum accidentibus
de dolore apostema et pannicolorum
lesione. Quare iste sunt divisi-
ones generales vulneris capitis. Specia-
les vero sunt hec. Vulnera cum in-
cisione cranei penetrantia
quedam sunt sine deperditione
substantie quedam cum deperditione eius.
Et utroque istorum quedam sunt equa-
lia et plana quedam aspera et
squamosa. Et utroque est istorum
quedam sunt in summitate capitis
quedam in lateribus. Est vulnus
cum contusione et fractura
cranei penetrantia quedam

est parva talis quod non compressione
neque punctione super cerebrum
quedam vero est ita magna quod compressionem
et punctionem facit in ipso. Iste
sunt differentie vulneris capitis a
quibus sumuntur indicationes cu-
rative que sunt assumpte a dictis
pauli 6o libro suo de fractura
cranei. G. enim non fecit men-
tionem nisi de illis in quibus
erat et maior diversitas scilicet de
simplici fractura magna in
summitate capitis et in lateribus
fractura penetrante de parvis autem
fracturis non curavit quia solum
dat formam et sedes corporis que
pervenerunt. Et cum hec declarabit
de magnis contusionibus ut
videbitur. Alia Albucasis vero
ultra illas addit unam que
facit magnam laminam ossis ad
interiora et fit in loco quo tamen
sit accidit talibus cum quando
contingit compressio que plerumque fit
in capitibus puerorum tamen multi
non credunt. Avicenna vero in 3o vo-
lumine dicit quod est alia que est
fractura in parte una proveniens
scilicet in opposita que dimissio est recep-
tata in 6o Egyptiace pauli.
Avicenna non videtur curasse nisi
de vulnere cranii cum incisione
et contusione et de fractura est
cum incisione et contusione
et vulnere cranii et sub ipso quia per
divisiones generales fracturarum
multiplicitur decem dicta.
Cura vulneris capitis fit ut aliorum
vulnerum dicte sirurgicis in sermone
communi. Signa et indicia. Circa
signa fracturarum capitis est
intelligendum quod quedam significant
fracturam cranei quedam in-
cisionem cerebri et pannicolorum eius
quedam apostema quedam lesionem
causatam ex materia descendente

et quiete crebrum et pannicolos etc.
Signa fracture cranei sumuntur
a multis primo sumuntur a consideratione
rei frangentis ut quod accidit ab
alto aut fuit percussum cum re forti
Secundo a consideratione quantitatis
lesionis quia magna percussio aut
magna vel tertia a qualitate
loci quia dolet et sepe durat
magnum ad locum et cum digitis
et per eius percipiuntur terminationes in
cute et separatio ab osse. Et quando
sufflat aut anhelitum retinet
videtur humiditas pullulare per
fissuram. Quarto ab accidentibus
que occurrunt in capite ut apparet sto
macho destructio vomitus. Quinto
a consideratione sani quia rauce
sonat cum eius caput percutitur
Sexto consideratione sindonis de
cum strident cum eam percutis
filum quod tenetur cum dentibus
et eam cogitur frangere nodum
palee aut rem duram ledunt
Septimo a consideratione emplastri
et luminis masticis super fissuram
quia remanet nigredo in fissura
et siccitas in lumine super locum
fissum et hoc est. Signa incisi
onis pannicolorum etc. a multis
sumuntur primo a dolore quia statim
a principio sequitur scotomia et ver
tigo et similia. Secundo a colore
faciei et oculorum quia facies
rubet et pustulatur oculi ru
bei eminent et obstruantur
Tertio ab accidentibus quia sanguis exit
per nares aures et palatum
Quarto a lesione virtutum cum
difficultate moventur loquela
turbatur angustiatur et totum corpus
stratus et stupidus febricitat
rigor male dormit nichil
appetit nauseat et evomit
male assellat et urinat. Et
Signa incisionis cerebri su

muntur a multis primo ab exeuntibus
quia exeunt substantia grossa globulosa
et medullaris et non saniosa
Secundo a lesione virtutum quia per
ratio est vulgo cum in anterioribus
meola in posterioribus et cum
predictis accidentibus adest stupor
et desipientia maior. Signa
apostematis super venientis etc.
sumuntur a multis primo a vulnere
quia inflantur pannicoli et eminent
extra vulnus et rubent et
non moventur. Secundo ab oculis
quia rubent et inflantur et a
capite egredi videntur mobili
tantur et obliquantur. Tertio a
colore quia febricitant et inquietantur
Quarto a virtutibus quia alienantur
et spasmantur et frenetizantur.
Signa quod materia descendit
infra ledat et quiete pannicolos
et cerebrum. Sunt predicta signa in
cisionis pannicolorum veniunt
paulatim post principium. Iudicia.
Fractura cranei est periculosa
apud omnes precipue in vulnere ce
rebri et pannicolorum eius corporis
non ac lesio mortalis cum ypo
nisi fuerit pura ut patuit de et
supra de iudiciis vel fuit
dura et in acuta mala ut
febris acuta tumor spasmus ali
enatio sincopis ab ipso vocis
egressio tenebrositas et ruba
do ac strabositas oculorum
sunt timida et mortalia pre
cipue si maneant et non re
mittantur. Amplius dicit Guido
in 3o de plaga et incisione
capitis. Et in vulneribus quidem
precedentibus ad pannicolum ce
rebri accidit lapsitas et late
vulneris et spasmus et opposito
Et dicit istud ut dicit G. in libro

de saliceto quod qui vult vulnus in
dextra paliatur in sinistra et
econverso quia vidi qui venerunt ad
partem dextram sibi radicaliter in
sinistra et econverso ut dicit Considerandum
si vero dicit quod Et sicut quod copule
secundum de egritudine de syntesioste
parte in fractura capitis periculosa
et accidentia mala secundum rogerium
apparent usque ad C dies Et
secundum medicos et legistes ad xl
quia sicut est vulgus tamen auctores
Et secundum magistros ad xv que
quibus tamen auctores parte de
ingenio dure matris quod non in
distatur cum nullo sequitur morte
Insuper paulus parte fractura
cranei in plerumque est veneranda
dicit Rogerius parte in solida ac
cranei aprio tamen ix vel xx
C Amplius in vel timor primis
et fames digestio bonum Cau
mihi non magnus pariunt si
cito evanescit prime tamen rationa
bili mala Item in fractura
cranei apparent parum debilis
et usque ad xv dies Circa
curandi modum est intelligendum
quod multum discordantes circa
ipsum ordinem medicandi eorum
ipsius dissimilem non Et paulus
Avicenna Haly albas albucasis
Rogerius Jamerius Brunus
et Gulielmus de saliceto videre
aut saltem eis imponi in
dicunt procedere in omnibus frac
turis capitis discoopiendo
rugiando trepanando et ossa
ad instrumentis fractis evellendo sur
dantes se ut dicitur super illo
con quantum et detegere et
radere ossa ut virulentia
infra interius radiatur con
vomantur possit mundificando
et desiccari Alii ut magistri
anselmus de ianua et alii

padnensis et fere omnes gal
lici et anglici procedunt incar
nando et consolidando cum
simplicibus emplastris et potionibus et
bono vino et ligatura firmi
dantes se super illo curando con
quod si possimus sanare sine
ossium expulsione compellere
melius est quod facere possimus
cum medicinis propriis quod secundum
modum illum non quidam sanantur
sicut secundum sanare aliorum primo
inhibere Et si quidam apparuerit
in aliis mundificant et desiccant
non nulli non ut theodoricus hen
ricus et lanfrancus qui inter
ceteros melius dicit nititur tene
re viam mediam sed dicit quod theo
doricus incarnat vetera cum
potione et vino cum simplicibus Et
henricus sine depositione cum
suo emplastro Et ambo autem
illas fracturas post supra fuis
sent iiii or aut quinque dies
trepanant et elevant ut autem
lanfrancus non procedit in omnibus
incarnando cum lichinis in
tinctis in oleo rosarum et
mellis et desuper unum desiccativum
de salvia et de melle aut de
ceta pro resina cum pul capi
tali excepto duobus capitibus in
quibus procedit rugiando et ossa
elevando primus compressione quod os
premit duramatrem quod pungit et
scindit se cum scindito duarum
matrum addendo quod in operatione
pulsat sequitur multa pericula propter
alteracionem quod facit aer et do
lorem quem facit opus et apparet
quod privat utrumque Ego autem
videns istam discordiam impo
situm magistris reddebam medium
viam inveniens ...
... et aucta
et novas compunctiones ...

mictes discordes suspectos quos
quod aut contradicto duorum vel trium
obmittatur tollitur sicut bonorum
malum est Capitulum eius est i primo
de abusus iniustum est cum vim
plus alios credere sine demon
stratione et Galyenus in 2o sermone
primo sexti libri dispositionis regalis
dicitur est vt invenitur quam vti
novis conpositis In conpicedo
cum medicina in corporibus hominum
periculum imminet animarum Et i
similibus tenor et publica via
est tenenda Et primo huius auxiliante
rerum omnium conpositore non discedens
do a via Et quia illa sunt dicta
ypo et ipse in 3o capitulo testi
fica dicens quod in his vobis
quod in capite scriptum est libri nichil
ab ypo dicens omnia quod conposi
ciones in cibis et nobis cum hoc
conplectimus vestram conmetabilia
non ad descendam a via Albu
casis Galyalbatis et pauli Junc
tiuo eos in explanando concordabo
toto posse meo huius quod euidentibus
apparet Tales enim debent esse de
intentionibus medicorum ut supra
in talo opccutiue sunt alle
gata Nota quod prolonguare vitam
confirmabor secundum naturam est quod ubi magis
imminet periculum cautius et lo
gius est agendum et ut non op
teat i ntra augis dicere tota
res in me permitto quorum docuimus
huius eorum nichil nisi Quod
prima per via nobilius est quod vel
capitis maxime cum fractura
ossis speciali tubus nichil habent et
duabus vobis alioquin membro
rum primo propinquitate et nobilitate
medulle cerebelli tunc corporis
quia primo eius forum specum non prope
viuit necessitas sicut cum ligatura
ut alia membra Secundum est quod in
vobis caput preponere nobi
libus ore ut sunt nutrimentis
quibus dicere superius in sermone tam

de flonna de purgatione et venit
saltim quod semel in die assellis
pose aut cum suppositorio aut
clisteri aut cum leui aliquo leniendo
de dicta quod sit magis leniens Et
de conpositione in superiorum nunquam
molesta defluxioni sanum quod re
stringatur et de accidentia et conmotione
et preservatione ut dictum sunt et dicetur
Tertium est quod vel caput eius omnia
remoueatur capilli et radatur
caput eius humectando cum aqua
et oleo ut dicit Bruus talibus
rancedo quod pili neque aqua et
oleum in vel non ingrediuntur nec
consolidationem impediunt ut
supra sunt dicta Et quod i prius
et ira et dolor refrenetur
supra et infra vel ponendo al
bumine oui Et post prius in alia
fiant ut in primis locis dicetur ad
mundificandum et incarnandum Et
in intensionibus partium vngatur cum
vnguento de bolo aut cum oleo
rosarum ut dolor et dispositio sedetur
et apostema prohibeatur Quartum quod ca
ueatur a frigore quia ut sepe au
diuisti ab ypo frigidum inimicum
est nervis ossibus et medullis
et cum huius aer offendit et alterat
pulsa membra Et ideo conple
bat Bruus quod in yeme quando
operabimur ponantur carbones
accensi iuxta ypsos et clausis
fenestris liceat lumine candele
Et propter quod ligationem cooperiatur
caput cum tega de pelle ari
etina Quintum quod si in cibis est
secundum famis reuoluntur scilicet
in yeme de die bibus vel in
estate et quod remittatur et indigestum
eius corone cooperia atque partibus
mollibus suauibus et indolore
stat Sextum quod desuper ligatura
frustrum suauis spongie appo
natur super ipsum sugga et terti
pia famem quod ad cerebrum non

descendat. Septimum quod ligatura
conveniens ad apte. Ligatura
capitis ut qui volumus mutuare
ligaturam duorum capitum fiat
saltem que seminaturata et sit
quod habeatur binda plus unius bra
chiarum longa lata minor digi
torum et vulneratur toto plus quam duo
palmi cum quibus incipiatur secundum
frontis longitudinem circuendo usque
aurem oppositam vulnerum et aliam
partem usque aurem vel aures circu
endo cooperiendo ducendo eam usque
ad caput aliud inde et ubi
supra aurem circumvolvatur stringendo
et caput palmorum duarum usque
nisi plus caput vulneratum ducatur
semper usque caput ut reducendo
iterum per partem posteriorem capitis
usque caput palmorum et item
ut prius cum illa circumvol
vendo et reducendo super caput
et totiens illud quod totum sit
coopertum et bene ligatum deinde
ligatur. Bonorum duo capita
sub mentone parentum ea si
mul in medio frontis. Si autem
volebamus solum tenere intra
faciemus ligatorum istorum ca
pitum quod sit in capite per hunc
modum habeatur magna pecia li
tealis longa trium palmorum la
ta duorum et incidatur usque ad
latere ad latitudinem trium di
gitorum usque ut remaneat
unus palmus in medio et tunc
unum de illis capitibus cum
alio stringendo secundum capitis
circuitum ligetur retro aliud vero
cum alio circuendo per collum ligetur
apte ambo sub mentone.
Octavum documentum est quod ad
cautelam si aliqua spinula ossis
remansisset in vulnere cum vino ad
infundere audacter si non fuit fe
bris, pulvis capitalis de pimpi
nella bettonica gariofilata
valeriana consolida et quinta
de omnibus de pilosella / nisi
non quod stringere et careat vulnus
in puero semper portatum usque in
quadraginta, post non si facit, sa
nus super locum vulneratum ut
sanies possit melius consolari
et hoc est primum documentum omnibus
vulneribus que ad curam secundum diras.

De vulnere capitis facto
per incisionem absque crani
fractura. Si est simplex, pue
r depredatione sine plaga et ligetur
et ut alia vulnera curetur et in
carnetur. Si autem fuerit cum dep
redatione sine regitur cum et
cutis reducetur cum suis labiis
in his et appositis pulvis unguentis et
emplastris et ut tecta vel te
neatur. Si autem sutura sit utile
non solum in talibus simplicibus vul.
capitis sed in nullis aliis non
plus intelligere sed magnus
prout ita quod id est utile vel talis
vel capitis quod fiat per manus
prius distans approximatas in
idem et cum hoc prohibet aeris
alteratione quod est multum nociva
sed sutura est habenda in 3o tegmi
ne capitis per totum corpus ista sunt
intendo dicemus in 4o dicemus.
In fissuris in quibus non est ne
cessaria sed est plumacea sua et quod
de foraminibus loquitur quod est cum
cranei fractura vel compressio
capitis et notandum dicit si est
necesse quod pro talis fissura esset in
summitate capitis non fuerit
sed in lateribus fuerit bene ut
dicit unde. Et hanc rationem putans
credit omnibus de palacio
lanfrancus et henricus. Et rationem
henricus gressit quod sibi visum
fuit quod Theodoricus ea concessit
cum conferuntur una cum appo
sitione olei rosei penitus negat.

et male nam inlinis Jamer et
paulus concessit urbs in frunde
vel capitis cum oleo rosis ad sedand
dolorem quod vel perungit usque ad
pelliculam nuosam cooperiente
craneum et ad mollificandum
ossa ad chenea ut lenius extra
hantur et ad reprimendum acuitatem
quam volumus panuclos intulos
mundificare cum nuelle non cor
rosivo vel grutro ad suturam extra
ligaturam in caruacha in capite
est multum desiccativa ut dicit ipse
grutro ad oleum rosis quod licet
virtuosum macilat vel supra
rectione gracia cum dolor et aliis
dispositionibus indicantibus ipsum re
stituat et emendat medicine ex
ipso ubi est indicatio ad ussab

De vulnere capitis facto per
incisionem cum cranei fractura
non penetrante vulnus tale est
aut est parvum est aut magnum
Si parvum quod rimula vocatur
ubi corpus curatur sicut predictus
sine fractura cranei quia in tali
vel parva quantitate sanies et
propter eius grossitudinem per talem
parvam fissuram descendere non potest
Si non fuerit magnum aut est in
lateribus capitis aut in superiori
parte Si fuerit in lateribus cura
eadem cura curatur ut primum sine
nisi quod in inferiori potest tenta
ut si aliqua materia retinebatur
in illa fissura per foramen facile
valeat expurgari si in superiori
parte non fuerit sed fiet per se cura
est in secundo sapien dicente In
pluribus igitur rupture usque ad
dipploam id est mediam tabulam
cranei pervenientes decorum capo
rum sed eugmor sectorum inda
gel et aut cos et meltos quod
quantitate non equales aut mag
nitudine ut non careat vi ultimo

opus deinde de mundato sedato
consuetudine parti osse uti quod
amplius Deinde post ipsum sedan
Et deinde ita consequitur aliis
usque ad sectissimum hic aut v
tendum in ipsa dipploi dem
si dolor aliud non requirit cu
rationem sectis sicut consistit
et usque in fine quo utique vo
catur cephalica de quibus in
fine capituli fiet sermo cum suis
lictinijs et expurgatoriis et
aliis auxiliis optimis Et
curatur aut istud vel non per
quod corpus in medio capitis non
est potest expurgari per se in ipsi
inbibet sanies cum lictinijs
et aliis auxiliis desiccari et
possit retinere aliqua materia
in medio tabularum et ibi pu
trefieri et putredine in aspera
generaci De vulnere facto cum materie de
fractura cranei sive depri
tione sibi usque ad ultiore sup
sine penetrate Tale vulnus
aut habet squirelas aut non sed
est planum et equale Si habet
squirelas ne possent pungere
duram matrem squirelis eras
peratibus applanatur et equi
cum lenticulari et aliis instrumentis
corpore curatur et in mete dictum
Et hoc est quod dicebat consequitur
est in eius vel quo usque ad inmi
gram pervenitur Si vero fuerit
sola ruptura in fissura non
cassatura predictis rasoriis est
utendum Et hoc quanto ad illa
que sunt in irregularitate in supe
riori parte In illis vero que sunt
in latere non multum tendunt
de instrumentis nisi quod sufferentur
et cum tenta mundificacione Et
hoc in fine capituli narrauit in
duobus exemplis Vidi deinde
quod quis irregularitate quedam ob

fractu q[uod] p[er]d[itu]s e[st] de[m]ceps vocatu
os tympoi[bu]s n[isi] s[ecundu]m transformes
i[n] ... ee accidit usq[ue] ad
multu maxima h[ab]ui[t] s[c]issura
q[ua]m n[on] o[mn]i[n]o n[on] tangeb[at] s[ed] s[ecundu]m
ab s[e]ndens ea q[uae] bregmati in
calui[n]g ho[m]i[n]e[m] ut ad h[u]c vict
aui[t] mult[um]. Si n[on] h[abe]t q[uod] bregm[a]t
reli[n]quen[tu]r ita putrescit ul[ce]ri
cito q[uae] s[u]pp[osit]o erat m[a]iori a[n]g[ustia]
p[ro]strate fractura et d[a]t ca[usam]
... n[u]lla q[uae] pa
tientib[us] ... fluat s[u]p[er]
aliud ... ab s[tu]d[io] os ... q[uia]
in tympore q[uod] e[st] in late ...
partib[us] ... n[on] descendebat
et si descendebat in loco ...
erat ad ... p[ur]gandu ...
erat ... cu[m] instr[umenti]s abscinde[re]
Si in bregmate ... n[on] erat in
loco ... ad ... p[ur]ga[n]d[um] ...
... potius ad retine[n]d[um] ...
fuit ... ampliare cu[m] ...
... et aliis ...
... p[ro]hibe[re] et ...
... et desiccare
In alio n[on] exemplo ...
... q[uia] dubitavit q[uod] moveret
cerebru[m] et cu[m] h[ab]et q[uia] ... platea
... multe ... plantatores
... nobiliu[m]. De vul[nere] cu[m]
sua dep[er]dic[i]one s[i]n[e] ossis. Cu[m]
h[uius]mo[d]i fractura e[st] cu[m] ... lib
... cu[m] lentitudi[n]e et aliis
instr[umenti]s applanabitur et ...
ca supposita p[ri]ma ...
... s[u]p[er] ... pecia
pan[n]i delicati aut sindonis
mollis infusa i[n] melle et ole
ro. desup[er] apponat[ur] ...
lig[atur] cu[m] cauda ...
... impo[n]e[n]do ut de
scendat q[uod] suo motu panniculi
n[on] ledant[ur] i[n] osse. Et desup[er]
... delicata infusa sal
... p[ri]m[o] in ca[lido] ... et

sup[er] ipsa[m] et ... pecia
pan[n]i ... infusa ut i[n]hibeat
q[uod] sanies ... n[on] descendat.
Cu[m] ... ponebat pecia[m]
... et erat grossa q[uia]
assistens ... n[on] ... ...
... reddebat q[uod] ibi
loco ossis dep[er]diti remanet.
Et desup[er] in vul[nere] ... po
nent[ur] alii ... vel
pecia spongie ut i[m]bibat
sanie[m] et desup[er] ...
capitale ... ut n[on] in
cludat sanie[m] et ultimo ...
... balneatas i[n] vino ca
... et ... et ...
ligetur ita delicate q[uod] liga[tura]
... et n[on] ... Et
q[uo]d est ... mundificatu[m] ...
moveat[ur] pannus p[ri]mus et po
nat[ur] pulv[is] capitalis et con
tinue[tur] ad ... et ultimo
q[ua]n[do] est ... cu[m] pulv[ere] ...
... clauda[tur] et consolidet[ur]
et in ista op[er]a[ti]one satis lau
do h[ominem]. De vul[nere] cu[m]
contusione ab s[i]n[e] fractura
cranei et ... ... q[uod]
... a p[ri]mo cu[m] ...
... de albu[mine] ovi
et si vis adde oleu[m] ro[sarum] q[uia]
... bonu[m] e[st] post ...
resolvat[ur] ... cu[m] vino salato
et melle aut aliquo de ...
in ... de contusione i[n] ...
... et faciet sanie[m] ...
et ... ut alie ... De
vul[nere] cu[m] contusione et p[u]nct[ur]a
fractura cranei et ...
... e[st] ... q[uod] ... ut
... contusio eo q[uia] ... n[on] fa
... de ... qua
vocavit ... corp[us] q[uo]d per
... ... d[e] ...

volunt affirmare quod inviare ut
alia tota vena stat quod taliter
resolvatur ut saniem saltem non
tabescat non fiat. Item non
in 3o capitulo. De secta a percussione
et regimine cuius cum accidit
concavo cerebri dicit quod oportet
tota tua intentio in hoc cavi
ut dolorem sedes quantum po
tes et elonges materiam a loco
leso ut non aggregetur et hoc cum
evacuatione et ad attractione ad contrarium
cum flebotomia et clisteribus acutis
et pillulis cochiis. Item emplas
tretur locus in principio cum eo quod con
fortat sicut pulvis emplastra que fiunt
ex aqua mirti et salice virga
pastoris vel cotiledone mirtino
et lithargiro et rosis. Item pulve
rem balaustie cipressi cala
mi aro leucaum acacie
nulla bolum alium ...
olibanum atque cicorium confectis
cum vino et detur in potu si
calor cum aqua aut mille pi
cum cum eo libentur ut dicit et
cum eo dicit post percussionem car
nis cerebro oportet ut fiat potes
cum febrillis galliarum assatis
cum aqua granati et thedeum ad
hoc sit emplastrum cum baccis
lauri cimino amperosa le
mastice thuris atque tirba
tina sinapis coctis cum vino
quod in plaga in fine. Item in ista
fracturae potiones pulvis administrari
convenit quoniam tamen pulvere per
se aut cum modico aqua aut ...
adiuta ...

De contusione cum fractura

magis sed fractura cum maior ...
cuius est ad cirurgiam et di
latationem fracturae quod probavit ...
in ... et ... in ... per
... illud oportet ...
per ... quod non sit post ...

sed per plures apparet et desicca
mater quod cum pulvis intentio in
omnibus fracturis conquassatis non
post sed in capite plurimum. Item
incepto cum ipsius forma ut ibi
deducitur ergo sed quod nunquam videtur
in oculis est et id quod magis sed
nunquam videtur est in brachiis vel et
aliis ossibus cum necesse aperire
et extrahere ... quia in
capite et cum causa aliquibus
quoniam plus necesse in capite propter ce
rebrum amplius sed et aliud confi
...
non palet sine ligatura ut dicit et
cum ... nobile. Item cum in magis
nis contusionibus denudare
et dilatare aliqua parte fracture
ut possimus abstergere et lavare
a ... non ...
...
Lanfrancus qui se iactat omnes
fracturas capitis cum suis pulveribus
et potionibus absque cirurgia
et elevatione ossium curare ...
... ut ... per le
de magis ... nunquam vidi nec
... vel quod fortius
... elevare et extrahere ...
profundo ... suppositione sed
post ... fortiter ...
... quod ut plurimum sed
tota ... ut ... Item
dicit ... adducere ...
... quod ... per
... absque nobili
sanie ... in magnis contusionibus
sed sanie nobilem ad venire
... Item quod allegat
de ... de ...
... in magna ...
... in ...
... et ...
... quod ultra ...
... dicimus ... corpus ...

deba quod plus valet post eo quia
vel defluxu et dolore et apigite
confirmatur. Racio huius dicit quod esse fa
nem si porro non valet credo qui
faciunt quod de malo nauta di
citur cap. qui propter negligenciam per
dens nauem deinde cauis tabla
rum naugatorum ut per eas si
possit adipiscatur salutem. Racio
secunda est ad cirurgiam quia
fiat quia sub quodam compilo
go in eo cap. sicut ponit. Si vero
cum quassacione aliqua super mag
sunt abscindere oportet quod quassa
tum est ut per tabellas in circuitu po
sitas deinde ita vincendo ab
vtroque vel per rotellos modo
a puo vnu quia breuis sermo
in principio non sufficiunt tamen
tandem epilogum sub fante duo
Primo premitte ante de cura vas
et ultima ad opem istam de
ponam opem concordatam per
Haly pantum. Secundo
primo dominus est quod non conceditur
tales opo in eo neque virtus
est debilis quia secundum eos in secunda
amphorum ubi indigencia
non est labore. Tercium quod
ante omnia premittatur per testes
de pilulis ut hoc curet si
moneas scolastorum in capitulo
sunt. Quartum ut in opere fu
giat omnis spuasus institum
potius tunicam et esse de cau
in lesione duarum manuum ut in
antiquitate fuit dicitur. Quintum
quod caueat de plenius quia in
eo rebus augmentatur et ad
tumorem appropinquat in primo de
cretis diebus. Sextum quod di
latatio fiat in loco declivi
quia talis est aperta ad comprimen
dum in eo cap. Septimum quod
in dilatando non consequatur sub
stantia. Sufficiunt enim secundum

sub aufert cum de osse quod sanies
possit expurgari. Octauum quod
si os quod deberet extrahi repugnet
extractioni quod cum oleo ro. infunda
tur aliquod quod taliter mollificetur quod
indolose extrahatur. Nonum
quod caueas quod potius expediat
ceteo de opere maiori in eo possibile
et puerorum paruulorum quia ad
ista accidentia consequuntur apostema
et aliqua mala neque in deserto
sed materia de superius procedens
in estate dicunt et natura in
yeme decimam quia pars suppo
situr in paruulis est secundum
in possibile quod opus non valet.
Consequitur operem concordatam
in vno in quo est mali sit
hoc inicio nobis dicitur in hoc
quod disponit primo inquirit oportet
quod reddatur in primis caput
vulneratum et stant in eo duo
sufficientes secundum se se cum sit
vel aut sunt figere cuiuslibet de
i ut dicit lanfrancus et oz quod va
carum sit secto primo deinde
oz ut conseruatur augmentum et dis
coopiatur os totum quassatum
magis oz fieri quamuis quod si
accidit inde fluxus sanguinis oz ut
impleatur vel cum pasi in fusis
in aqua et aceto aut cum albumine ovi
et si non accidit fluxus impleat
pannus secto tenui. Deinde pone
super vulnus pulvillum in vino
et oleo infusum et ad mensuram li
gaminis quod convenit ad illud
ita ut ita fuit mane si non
accidit aliquid de accidentibus
malis tunc inspiciatis causam
ob stude et illud est quod oz
ut tu facias secundum finem
secundum quod convenit deinde opi
la auris cuiusque cum lana aut
coto ut non ledatur ex voce per
cussionis et solue ligaturam

Cura

vol. et aut cum panno cooperta et abstrahe
ipsum deinde superpone duobus instrumentis
ut teneat cum pannis subtilibus an
gulatis et rolatis aut si pungatur
cum filo possit facere unum. Et si autem
os fuit debile et parum se tenent
semper ipsum cum malsdrus et lenti
ticula et si est nimis proprie cum ma
lleos fiat cum spatula. Et aut os
fuit forte oportet ut per forcipem cum
trepanis secundum instrumentum unum
sive aliud ad cavitatem capitis secundum
voluntatem et pelle de osse procurare
malleolis separando uno fac
mane quousque os fuit separatum
Et tunc ipsum cum elevatorio ele
va et ipsum cum digitis aut pincis
tenaculis extrahe. Post hoc cum
lenticula et malleo omnes semper
labia et asperitates applana et volu
tatione et ossa caveant ut fuit dictum
De fractura cum ossibus depressione
De correctione accidentium
Si occurrit apostema quod ut plurimum eve
nit propter compressionem et punctionem
ossium et tendinum et ligamentorum
aut propter frigus aut propter malam
regimentum festina ad ele
vationem et separationem causarum
et subtrahe materiam cum flebotomia
et aliis evacuationibus et mitiga
locum cum oleo ro. ra. aut aqua
decoctionis altee fenugreci et lini
camomille et similium et emplastrum de
malva et hoc multum laudatur.
Si aut nigredo accidit in mi
ningibus cum vino mediocriter
abstergantur et mundificetur cum melle
et oleo ro. quod si accidit cum se
ipso et pervenit ad oculum cum
signis aliis malis tunc scias ut
dicitur quod non confidas de salute
nisi in via illa nigredo signat
secundum quod dicitur particula ca. naturalis
destructionem. De hac supplica
et aliis accidentibus dicitur in prius

in fine negotii De medicinis
capitalibus. Medicine capi
tales vel capitis in principio quo
usque ab apostemate fuit securus de
bent esse mitigative qualis
est unctio huius prima olei ro
et una mellis. Ille cum semper
stillaris et cum apponebat et
si dolor non infestabat ad me
lius mundificandum dent de tribus
partibus mellis et una olei ro si
postquam aut fuit securus ab aposte
te debet esse medicina desiccativa
sine mordicatione qualis est
Pulvis capitalis qui fit sic. Recipe
De ireos illirica [illegible] fa
rina maria que est thus mirtum
aristologia et cortic. rad. po
nat. Brunus vero addit mirra
sarcocolla et sang. drac. la fiant
ut et Thimus mirtillorum et mirc
capitis. Emplastrum capitale de be
tonica quod ponitur desuper sic.
[illegible] fit. Recipe succi beto
nice succi plaginis succi api
rolatoris cum lb. i. resine terre
nove an. gr. i. terbentine lb
coquantur in una usque ad succorum
consumptionem ultimo addatur te
rbentina et fiat emplastrum. De
recentativa quo cito in vol. et
libenter [illegible] sit sic fit. Recipe cen
taurie iii. m. usque tempanum
per unam noctem in vino albo de
inde coquatur ad consumptionem
medietatis deinde coletur et
colatura bolcatur usque ad spis
situdinem mellis de quo recipe ℥.
iij lactis in licio ℥. ij. terbe
lb. i. terre nove gr. i. resine
gr. ss. thuris masticis gummi
arabici an. ℥. i. fiat emplastrum
Poro ad vul. [illegible] rate dicitur

Si accidit apostema
Si nigredo accidit
Pulvis capitalis
Emplastrum capitale
Emplastrum recentativum

est in instrumentis talis doctrina. Que sunt
instrumenta cum quibus fit opo-
ratio circa capitis vulnera sunt sex et debent
esse de qualibet forma tria magnum
minus et medium. Primo sunt trepana
que sunt ad faciendum foramina per ossis
elevatione et secundum antiquorum morem
fiunt ea ad modum terebelli cum
quadam circumvolutione eminente
parum super eam que in terebello arcu-
ata continetur ut per foramen non
cadat super duram matrem ut hic.
Parisienses ut ad evitandum multitudinem
forcipum que debent esse secundum spissitudinem
ossis loco illius eminentie faciunt
serraculam foditam super acuitatem et
cum una cavitatula mutando
per foramina adaptant ea ad spis-
situdinem ossis ut hic. Bononien-
ses faciunt ad modum lancee que
post acuta per intrare et lateraliter
perhibent ut totum volute intra
non cadet ut hic. Secundo sunt
separatoria ad separandum de uno
foramine ad aliud et sunt duarum
formarum scilicet gallicana ut hic
et alia Bononiensis ut et de cuius
cauda potest fieri elevatorium.
Tertio sunt elevatoria ad ele-
vandum os trepanatum ut hic
et separatum ut hic. Quarto sunt
rugina ad ampliandum scissuras
et fiunt ad modum rugine fusta-
riorum ut hic. Quinto sunt len-
ticularia et est instrumentum inventum lan-
datum a quo applanat et separat
asperitates separandas cum secu-
ritate propter eminentiam lenticularem
quam habet in capite et est in forma
semidiapenti cum lenticula in
acuitate sua ut hic. Sexto est
malleus ad repercutiendum vectem
lenticularis et debet esse de plumbo
ut in prima capitis magister pon-
deret et ferret magis obscure

Capitulum secundum de vulneribus faciei et partium eius

Vulnera faciei ultra intentiones
communes quantum ad
eius solicitate vel sunt specialiter
requirunt quod quia continet membrorum decoris
et honoris ita caute tractantur
quod unitiones et curationes non fiant
turpes. Et ideo ubi possibile fuerit
fiere cum pecijs panorum ut
dictum est fiat. Et ubi autem non est
possibile et fuerit post carnosa fixa
non mobilibus sufficiunt sutura
cum filo sutura separatorum punc-
torum. Ubi vero fuerit post mobilibus
suatur cum acubus involutis re-
manentibus in loco. Ubi autem
post fuerit sicca fiat sutura pel-
liparorum et ubi est possibile li-
gature intermutate fiat
gallibutas aut nares et labia
dum sunt sanguinolenta et recentia
aut renovata cum scarpello
aut rasorio fuerit precipit fu-
tura que dicitur in sutoribus vini quia
facies quodammodo perforat in
volute et figura spera et de
fiat ab illa ligatura et cum acu-
bus cum relaxat notandum est eadem
mediante appropinquando nichilominus quod
est possibile ad maturitatem. Et
propter complendum omnium operationum quod
vulnera in facie habent in ca-
pite coffeam seu capellinam
de panno lineo forte bene et
fiunt ligatura in capite in qua
omnes ligature sustinentur. Et est notandum
quod facies est plurimarum partium
particularum quod loco semipatarum
ponantur alij panni duplicati
aut triplicati ut nichilominus applicentur
et leviter renovantur quantum
aut ad suas particulas hic propinquum
primo de vulneribus oculorum vulnera

de vulneribus oculorum

oculorum sunt tenebrosa propter nocumentum visus
et propter earum propinquitatem ad cerebrum. Primo
vidi multociens quod ex fatuitate sua
non-nominatis propter colica consuetudinem
oculi sequi oppilationem nervorum opti-
corum et cathariactas quod ergo dicta
que sunt in secunda oculi dicitur est quod si esse
damnum humores secundum destructionem oculi
et ipsius acies. Et si est in secundo de igne
videtur illud per unum punctum quod apparuit
ergo quasi grossa sunt confessim accessa ...
dictus cuatio hoc sunt de ratione co-
niugentibus. Et potuit esse secundum naturam
non obstante quod rabi moyses que-
dam ... est quod sunt de mina ...
ipsius partes eius ... pulsus
cotidie ... ut videtur. Quod natura
est secundum Iohem prohibetur ...
ut ad fluat ad oculum et si sanguis
non comprimitur ... cum ...
et mixta camphora. Si autem sanguis
confluit cum sedelius ... quod ad
hoc nihil ... virtute et pone super
oculum album ovi et ligetur cum mixta
... Benenominatis in hoc casu
summe laudat ... ovorum re-
centem agitata et ducta in mor-
tario in forma unguenti et vocat
hanc medicinam virtute a deo data.
Si autem aliquid intrauit in oculo
et nocuit et dolorem et offendat eum
... sit ventus fumus pulvis la-
pillus aut palea ... sine causa
precipit ... distillare in oculo
lac mulieris vel aquam dulce pluries
quod mundificat eum et contingit omne
quod in eo cadit. Et si non cedit revisa
pal et si vides hoc in volue stilo
aut digitum cum panno suavi ...
et abstrahe illud. Et si ... se
teneat cum ... ...
et distilla in oculo lac ... ...
torse et sanguine qui ... oculos
... propter colica et percussiones
laudat ... lactis
puelle et albuminis ovi et sanguinis
colubre cuius qui sub ala est
emplastra oculum cum medulla
panis in vino infusa est optimum.
Et si non dissolvitur distilla in

oculo aquam ... et salgemme
et ... oculum in aqua decoctionis
... sita. Et si non rece-
dit accipe aquam ... in qua
stetit arsenicum ... pulverizatum
et pone in oculum et ... quod
... Et
... album ... cerussa ...
... margaritarum non perforatorum
ana ... gummi arabici dragaganti
ana ...
... lote ... arsenici cum san-
guine ... ana ...
... cum sanguine gallinarum et
... cum lacte puelle. De
vulneribus palpebrarum. Scripsitur
quod ... et
si fiet ... propter
motum palpebrarum magis est ...
... est ...
... est quod
... Et ... pul ...
... artificialiter et
ingeniose ligetur. De vulneribus nasi.
Nasus ...
... et quassatur ...
ipse agetur de vulneribus et massibus quod
...
... de
capite sunt dicta. Nasus ... ab
scindatur ex toto ... non ...
... et tenet se cum carne
labiorum. Si nasus ex toto ceciderit
amplius non ...
... in ...
... Et ... in ...
...
Si autem ex toto non sunt ...
... autem si non quod sta-
tim ... removetur ...
... et ... eo modo quod ...
est ... de sutura cum filo fa-
ciendo tot puncta quod ...
et si ... ad suturam non
... adaptare ...
... cum igne ... et ...
in naribus ... rotunde de
... aut ... de pe-
nnis anseris ut aer et sanies
... spiramina. Et ...

poria pulv. et applicent plumaceoli de panno decenti sit uni
in quo sit lati et alii super quod co
pleculat totum volutum in prima
pinacio cum album ovi deinde in aqua
cum vino albo calido. Et qui est
necessario cum emplo ut vulgo
incarnatio et consolidativo et ligetur
ingeniose. De ligatura nasi
Deligat istius pertice ulte alt
rati sunt. Albuzeasis cum et similiter
cam defende videtur lanfrancus
et theodericus ut facit sibi credere
henricus precepit ligare cum duabus
ligaturis una scilicet naso ad sui
medietate et alia super naso ad te
nerum medicinam. Rogerius et
similes ligent cum una binda
magna in medio per unde possit
sufficiens admo exposito henricus
hec totum reprobat immo dicit quod
melius stat sine ligatura quod si precio
est strictior nasum deformabit
si laxior parum proficit et quod
si fortis potest nocere compressione
et ipsione et motu in cerebro
Nichilominus in casu credit quod ligetur
subtiliter et non desuper. Ergo sit ad
hanc altercationem parum tuo quod ut
dixi in facie non patitur dal ita rea
de ligatura in tactu quam quod faciat
sed in quod per suam ingeniositatem melius
invenire potest. Dubitat quod in
capite sit bis cossa aut capel
lina inter sicut ligetur et quod sue
dar ponendo satis desuper et
ydoneis sustentantur ut propter
theodericus melius modo quo erit
per locum adaptet ut teneat pis
approximata et medicina appli
cata sufficit. Si autem nasus est
in frustis et alteratus consulit henricus
quod tale ut nasi pullorum sunt ra
lesiat quod reficietur. Si aut non pos
sit sibi removeatur et tardius
quo potius diffamiam pati et
lepra sine et tale est. Et fiet
pa spatio per tres aut iiii dies
alie non bis in die removentur
os nasi infra xviii dies spatiatur
quod restringitur infrattura addit
quod ut in immissione digitorum aut

aliqua baculi abnuit nasum suffic
te et ab eo cum manu alia eius
et post immittentur tente gracile
et super et desuper plumaceoli
in primis in fuso in album ovi et post
cum dyaquilone minori firma vo
lanfrancus et puluis cum oleo ros
fundit in a kapata et caute s
tinea et ligetur. Et qui in fractura
fuit attrito curetur ut alie contu
siones. Et de cartillaginibus sep
glutine. De vulneribus et
labiorum nichil habet preter quam sua
et ligetur et nichil modo quo est
pagle ut alia vulnera cum nota curetur
etiam sunt de vulneribus colli et dorsi et
pectoris eius.

Clavicula in collo
sunt in sola cervice quod non
ossibus spondilium quod in
ligamentis lateribus quod modo in duobus
organis quod in vinis ciborum et an
helitus aptitudo quod ultra nutrimentos
quos habet preter quam ligamentum et aliqua
propria prognostica et pauca curatio
ligatura colli in curatione fit
cum binda longa duorum capitum
ponendo medium binde ab opposita
parte vulneris volvendo collum et ca
dendo secundum rectitudinem super vulnus et
post ea faciendo sufficienter per sub
assellas reducuntur ad collum
et revolvendo et ibi suendo et
sic est capellina in capite sicut
sic ea ut ea manum teneat quod
non descendat ligatura medicina
cum extentia precepit Rogerius facere
ita ab sunda ligatura ab utraque parte
et duo brachia superiora suspendo
super aures ligent in fronte alia
duo inferiora suspendo sub assellas
ligentur in post. Alia non duo me
dia ligentur per medium colli. Pro
nostica. Prognostica aut et
medicina de vulneribus colli per Rogerium
quod si vena seu corda incidatur
in collo raro est ut detectio colli
liberum habeat motum amplius dicit
quod si magnum vulnus veniat usque
cephalicam mors et incu
rabile medicina tria premissa secundum

ut iz de utilitate i anathomia fuit
allegatum. Si aut non perveniat ad
medullam licet sit curabile tamen
cum propter lesionem nervorum occurentium
ad illam partem nuche de nocumento
spasmi et motus membrorum ad que delegantur
sicut ut infra de fractura spondilium
dicetur. Puncture vulnerum que pertingunt ad nervos
consimiles propter eorum quantitatem parvam
dicuntur. Et si contingat ad quedam
nervum qui sufficit cum autem et que
numquam curabitur ipso decimasec eorum
vene formature et grossa ut
i anathomia fuit allegatum. Puncture
vulnerum venarum arteriarum et grossarum
sunt periculosa quia propter eorum magna
corpora cito consolantur spiritus et vita
amplius durat. Et que vulnera meri
et trachee arterie sunt periculosa quia
sunt fluxum inter i mete nam
et quia sunt difficilis consolidacionis quia
sunt tussitu acibus et cibis. Cura
aut nervorum quantum ad vulnera earum
nuchelle huius primum fuant et cum pl
et vino et aliis ampolibus curentur
(quantum ad nervos et cordulis et spina
confundere et cum oleo vino et cplo
curatur. Quantum ad venas et ar
terias grossas fiant et cum pul. et
et pilis leporis cum al. om. con
plan. Et si hec non valet corroceantur
capita venarum et ligentur ut supra
de fluxu sanguinis fuit dictum. Quantum
ad vulnera acibus fiant et cum pul et
aliis ampolibus ab eo fluant
ab ut dragagantum aut dyasim
phicum ad lambendum infusi
bu. Quantum ad nuchiam in
finida vel cum oleo rosato et
desuper ponatur. Quoniam vitellum ovi
dolor fuit sedabitur postea aut
forti fame indisfiretur et i...
cum ysto d. ullis et lasiam. Pulvis
rosarum tolatum ℥ iiii farina orobi
terbentine ℥ ii rete resine an
℥ ii thuris mastic an ℥ i fiat
emplastrum. Capitulum quartum de vulneribus
homoplatis et brachiorum
Cura vulnerum istorum membrorum vel huius
primum nisi pronosticationem
et ligaturam et situacionem et fuit
quiquam in carne et quam in ossibus. Pro
nosticatio: judicatur quod vulnera spatu
larum propter nervos qui descendunt ad bra
chia sunt suspecta de dolore et amis
sione sensus et motus brachiorum. Puncture
vel plicature cubiti sunt timorosa
propter venas grossas que magna faciunt
emorrogiam. Complicature cubiti
et omnium articulorum sunt suspecta ad
dolorem et apostemam et induracionem
seu plicationem spasmacionem propter
inspissationem ossium et ligamentorum
et propter loci situacionem quia i basso
non est complexi prius indurata
et ita includitur remanet et i
durat et perditur motus in tantum de
vel ad tres vel duos digitos
ipse iunctura indicabitur fuit supra
Cura. Cura cum nervorum plaga
differt a cura dicta nisi quod puta
vel genuum inducitur fortitudo et
ipse cum cauto propter magne et
pondus brachii. Ligatura
communis et ligatura medica fit cum
binda duorum capitum. Et ponendo
spondam de stuppis sub assella
incipiatur per medium binde ibidem
et ascendendo binda super hume
ro volvendo secundum iter super
vulnus ligetur aut suatur sub alia
assella et totiens reiteretur
quod sufficiat. Sed aut est ad
tenendum medicina fit cum uno
vinculo manice cum duabus
partibus ligando in alia sub assella
Et i vulnera brachiorum ex quo bra
chium cum mandili teneatur i pec
tore suspensa ad collum per
quam in vulnera cubiti i illo cum
quo brachium situetur secundum rationem
ut non disrumpatur vel ligature
et sustentamenta digitorum et to
tius manus fiant secundum exige
ntiam arbitrio operantis. De
mollificatione duriciei que remanet post curam vel membrorum istorum

dam(pnum) est in omnibus scirrosis ut
dicitur inquit infra. Capitulum
de membris thoracis et passionibus eius

De membris thoracis magnum
est mirabile ipsa utique paro-
de ipsis maxime capitulum ad nobis
continentiam inveniam statutum a G(alieno)
neque ab Haly Abbate neque Avicen-
na aut ad continentiam nulla
disponit. Alios autem qui post
ipsos statuit de ipsis satis i(n)-
venimus discordes. Nam Rogerius
Rolandus Jamerius Brunus Guillelmus
et Lanfrancus videntur velle saltem
impenetrabiles quod nullus sanguis
neque retineatur sanies in profundi-
tate, sed quod teneatur aperta cum li-
cinijs et tentis et inducuntur
etiam cum unguentis et emplastris et
lavativis attractivis et sudat
se quod si materia retinetur utique re-
verteretur ad cor et ad alias partes
et inficeret in fundo [illegible]
[illegible] volunt quod oro clau-
datur et vero poni tenta sed
fugiunt se est notandum ad quod
confortandum naturam dicunt purgatio-
nem pulmonis que in vulnere capitis da-
tur sicut et sudat se cum non
affirmant claudendum calor vitalis
per plagam vulneris coagulatur et frigidis
accidit consudescens, sed similiter non
ad [illegible] et suos sequens
et [illegible] discordes in hac
materia, [illegible] e de puncto dico quod
qui credunt aperte a parte rei in
ipsius vulneris thoracis ita a parte
anteriori quod ab aliis partibus quamquam
sunt et non penetrantia nisi
[illegible]. Et que penetrant quamquam
sunt propria absque vulneribus [illegible]
corporis quamquam nobis [illegible] ut cor
pulmo dyafragma sunt vul-
nerata, quamquam partem sanare contingit
in [illegible] nisi [illegible] quamquam nullus
[illegible] aquis simul in [illegible]
vulnerum [illegible] materie [illegible]
vulnus [illegible] quod [illegible] est in [illegible]
quibus sunt omnia que apta nata

fluit per foramen et nimis ut sa-
gitte telum et ensis. ¶ Signa
et iudicia. Signum quod vulnus thoracis
penetrat est anhelitus per vul-
nus exitus maioris quam oris et na-
rium nisi claudantur, qui per can-
delam inventam aut per lanam vel
totum capillatum positam in vul-
nere movetur et cum vix inspicitur est
ita sed probatur. ¶ Signum cordis vul-
nerati sanies continue in agendo [illegible]
frigidus sudor sincopizationes et [illegible]
[illegible] et locus sub mamilla sinistra.
Signum vulneris pulmonis, quod sanies
que exit est rubicunda et spumosa
et eger anhelat et tussit et palle-
scit et locus est latus illud aut
quod G(alienus) dicit de [illegible] nulla et
absque dolore mitius quam [illegible] in [illegible]-
ta vena. ¶ Signum dyafragmatis
vulnerati sunt spissus et magnus
anhelitus tussis sonabilis et dolo-
rosa alienatio sputum livide [illegible]
[illegible] et tibi [illegible] cum eructua-
tione rigor [illegible] et locus in
falsis costis. ¶ Signum quod sanies
descendit infra et corrumpit
et sanatur in vulnere illud [illegible]
[illegible] ad ipsum ventrem [illegible]
[illegible] nam [illegible] est [illegible]
[illegible] inequalis [illegible]
et pondus lateris in [illegible]
costas et sputum putridum cum
[illegible] tussis multa et [illegible]
febre et cum [illegible] addit [illegible]
[illegible] anhelitus quod [illegible]
[illegible] intollerabilis et
[illegible] sanies coagula-
tur et putrefit [illegible]
iudicium [illegible]
la quod penetrant a parte dorsi sunt
periculosiora quam a parte anteriori
propter venas et arterias et nervos
et [illegible] et [illegible] et ligamenta
cordis que iacent a parte illa. Et [illegible]
[illegible] lesio nuche quod non [illegible]
[illegible] iudicia de ipsis vulneribus [illegible]
[illegible] quod non penetrant [illegible]
Alia iudicia et [illegible]

Signa et iudicia vulnerum penetrancium
Signa cordis vulnerati
Signa vulneris pulmonis
Signa dyafragmatis vulnerati
Signa quod sanies descendit et corrumpit et sanatur

in sermone eius ¶ Circa ruptura in circa
vel thoracis que non pervenit usque in
interiores eorum dicitur nichil addo
preter quam ligaturam. **Deligatura**
pectoris que quando in creatura fit
cum benda longa lata in ampno
apte opposita vel ducendo revolvendo
duo capita super vel scdm [illegible]
et deinde ducendo revolvendo [illegible]
quod sufficiat et capita bende in
parte anteriori longe a vel suant
Et ut dicit theodericus annectere fas
ciole una que suspendat super humerum
et alia sub coxis. Detenti
va mediastinum facit theodericus
cum benda lata perforata in uno
capite et in alia incisa ita quod
faciat intrare humerum per foramen
deinde circumvolvendo thoracem re
deat ad humerum ubi incepit et
cum brachiis bende mediis ligetur
in illo humero. Et si possibile fuerit ut
dicit sine incisione volvendo tho
race leviter est ligatura per assellas
sub assellarum cum benda mediis ab
utraque parte et una post ligatur vol
vendo pectus sub alia ascella et
alia suspendendo super humerum et in
terum reducitur per partem anteriorem et
posteriorem ad aliam ascellam et ibi
ligatur. ¶ In circa vel penetrativum
si constat per signa dicta quod aliquid
intrinsecus intratur non sunt lesum
neque quod aliquid ita intra descen
dat sive tenta cum emplastris ungu
entibus et stupatis balneatis
in vino et ligatur et remutantur ter
cia ut alia curantur. Et ut G. et
et alii sequaces de ipsis quod ultra
cohabitat diuturnitate ab aliis non fuerit
nectorum specialem. Et quod in talibus
vulneribus non debeat poni tenta
neque ipsa tenere apta omnino quia
tenta ponitur ubi intus est aliquid
materie congregatum expellendum. Ideo
sed in talibus supponimus esse nulla
ideo in vanum tenta poneretur. Et
supposito quod esset aliqua in pectore
tamen continue [illegible] cum resolvitur et
evacuatur non de regione dubi
tetur quia forti non est inclusive inopia
non solum facit tussire materias ad
pulmonem sed per medium ossium ut dicit
G. in VII° amphorismorum et si tu nisi
cam innatae cum tenta ponere fac
potes. Et cum ponere tente pre
dicit nocumenta que dicit de debilitate
et aliis alterationem que nocumenta re
putat magna. ¶ Convenit de
humidaria cum medicamine una
in lateribus. ¶ Super penetrativis vel
in quibus incumbit intrinsecus per
pluviam et ima nulla descen
dit eodem curantur ab eis quod ut dicit
est ab intra omnino quod deinde ad la
bendum medicine viscose et glu
tinose et hec est quod dicebatur in VII°
capitulo. ¶ Curatur igitur omnino temptacio
omnimode per cassionem cerotum facta
ut ea que bibimus per aquam et vinum
subtile. Sunt autem et horum aptissima
diapenidion diacodion et cum
cum nobis quod ad thoracis confortationem
sunt utilius quod per cassia per diapen
idion inducitur. Et convenit
dyacodion quod est dyapenidion vel
dyagagantum aut dyasimphiton per
cassia ea que ponitur ab eo ut cucul
ambrosiacos cum vino aut cepa
de storacia et est oleum rosarum et nar
dinum in estate. In hieme autem
nardinum et camphora quod fit de can
fora quod dicit in primo canonis corpus
credo quod fit dyapalma [illegible] et
in libro [illegible] loquens de vulneribus in
testinorum capitulo ultimo. ¶ Cibus autem in
omnibus in talibus pertinentibus medicatio
est eligere quando assuetissima ad
cibaria et facta fuge non et ad
utile que contraria ut augmentum
cibi et cashimia ponsaligos
que est liquida et litargirum et tenu
sa et spica quia dicit est in libro de gemitibus
et simplicium facitorum quod lux ista to
solidet nutria quod tenta lenia [illegible]
lenitivum et aperitivum intus. Eligere
in cibaria sequendo incurabile durum
vel glutinare volumus que sunt aus
tera et viscosa et in mordacia vel

sunt ypoquistidos balaustia
galla psidia terra sigillata
firmat ros et acatia dare
aut oz ea p aliqua scriptis
detentionis malorum ciborum vel
z ubi comitantur vel vinum vel
mixti vel aliquid austerorum vi
norum dumtaxat quod non sit ipse
flomus. Addunt ad dragaganti
z romicos quod est gumma arabica
ad mistendo. Si non oportet vae
volumus absistere dabimus
inodata. Idem cum optimum est
mel coctum z compar cum omnibus
rebus medicinis ad mistendum
est mel redditur enim corpus
organum sicut mel et est
velut vehiculum tecte latens
cum eo quod non nos voluimus neque
aliud ab eo misceri nisi ipsum
bonum non potest applicari. Non
obstante (Sotilando z etiam
delecto qui debetur z repetendo
Sotilandi quod iactavit se in
rasse potentem pulmonar ab
sasam ab eo cum pulmonem
affirmat id est vidisse. Qui
non in nos penetrantibus quot
rursus donec quod vena ab intra
descendit non tardes in eius
eductione vino ut compleat
cumulus quod so mitendo vena
sit dilatata vel ut maior
sit liber sanguis vel sanies grata
in eo per ipsius vel possit exire
cum tenta bis facta ampla ab
eo ne cadat intus z ligata
cum filo ut si cadet possit
trahi et in sursum et postea propter
Sequitur quod patiens super dorsum
iaceat ac illam ducendo manum
et extendendo per vel vel secundum
Iamm per tres vel inter dies
mundetur cum clisteri usque postquam ita
qui bis vini vel mellicrati et re
volvendo corpus huc illuc
exprime liquorem. Consi

derans consolidationem z exire quam modicum
imponens quia minus et con
venit mundum z locum sic intuitur
tersa z consolida tenens per tempus
vetustum ut dicit albucasis in di
fino vel et sugat illud quod est
sicco exponi medicatus et facit ut
dormiat in sinu super ut erat
contra quod aggressa in eo. Sic ap
dicit etiam albucasis preterierint in
dies vel ut non accidat in fino
spasmus neque tremor vel morsus ma
le neque sincopa aut ethica z vi
des dispones eius bonas cur
ras quod vel est sanum et naturale
fortis cui nisi est in pugle ut sic
sunt domini mala quo ipsum postea di
mittendo tempus tunc tenta cum
sua corrone. Sed aut primum non
fit et iniectione pro sanitas
vel quod in fine non possit sustinere
rectas recitationes. Sumo stoma
Simillime divino tenta et
in spatio ut supra vel in modo ampli
pona indispensanda quod sic sit
Sit mellis rosati rosati et
i mixto sexus sanctorum colle an
z i sarine sarine senugreci
an quod sufficit ad spissandum
Et si vis adde modicum de te
bentina bonum est z tunc mede
no nec potes dare tuas
potos fiat de centaurea rosto
nepita. Sarcosilata pimpi
nella pilosella simitta bis
canabi tenta bene cauliu
cum tenasteto cum liquiritia
aurea bas ana decoque omni
vinoz nella z ad mistre
qualibet die unum gobeletum per
uim. Si aut penetrans vel
sunt dubia neque per tentas
inspissas in oleo rosarum neque cum
aliquam re potest mari ut quod
ipse non potuit lavamentum z
expulsione mie sustine et

pars vulneratis

lz q̃uedme et i flone seu emi̾tz
in late et alia sit sigilla qr via
sup reflectoni dyafragm̄ sult
aggrata si nisi ing sint fortib
et valent. Consulit hic Brūs
q̄ sanab wl novum cū rasorio
i pte infiori declivi in late
inferio usq̄ spina elongando
ab ea secundū longitudine costaz et
caz rugatoni int quītā et
sextā costā vl int quartā et tertiā
qm qr dyafrag reflecti in sua
conguatione cū spina et costis
usqz ad tertia costā et plq et
illa reflectio possz impedire cp
itu matie et fare medico credē
q̄ no penetravit cū rasorio
sufficient pt hec indige ut
fiat int quartā et quītā costas
sua int tertiā et quartā. Confricta
aut incisione predcā pon ideo
tenta infusa i oleo ros et ca
usqz ad pfundū et clusis incipiat
sanie emitte. Et caveab q̄
hoc incisiōes sit bñ et tenta
ut aer no ingrediatur nec cp spiritu
no offendatur et debilitet inbra
nutrida. Et aut sanies incipt
apparē inundificar loco infusiō
p vulnus novū cū vino decoct
tamquā ille implex saine lupino et p
therm̃ intre i iuxt̄ mll ro q̄
sufficit torq cū vino et fiat ro
latura. Dequa cū clisti innatur
bs i volua et revolua insing
et reclinet sup wl. ita q̄ pdca
spirat decorio. Et pq ponat
tenta i tincta cū melle ros et
desup medicatam pdcam. Et
ab ista hora dimitta claudi
et sanari wl. quatiq in. Et cp ita
inig sit artificialib p̄ p ꝑ
7o scrip q̄ ap fecit rome i quā
rem vitatuo aṗq empiricu
in Thadee pariete meq̄o sint
neum apte z ob coste putre
sectio abscondē. Consuevimq igr
iugat. i aurā mellicatū in
fundatos p ulcq alij quid
milli tussie cis acubat i paste
ptiaila intnis aut agitatio q̄
inestibili alij ud cū pubo in
stricto suggno dedure de
intq residuum mellicrati. Pdq
aut sanies fluctuac pus et
nitro ex ulceis sp annunq appa
inq ita sacra et hic sup quo
est spacmento indificatū ressā
benig et claudq. Et p̄ p ꝑ
i 3o canon de empirie ita di
tente quo aut apostemacib in
ples maz plurida et no indi
ficatā in ini oz diebq neqz pau
toibq vino fecit fade impensim
tur neum c tantum sicei tinp
tantis minit quo p fore pleq
in loco sania et efflare ma
porriga paulatie et abluat
cū aq mellit et adiunc ad
altitoni ad cstiod. Ceruncz m
dificta sint pvem ad ro poli
dandū dubia aut et susp ta
tenet hac incisione et cectaz
cū sio in talibq emissionibq
plectiab Haly i sermone ix
sede ptis lib regal dispositis
hic ut dt ab eiusd pti inor
te pa no expit ut i fistula
sufsit cū ulla otterit sinato
et ideo invitab te sp bona
pnosticatōe et mag reasisse
ut i talibq sepedici. Et spe
cis dat ulud modu co quidi
cū radice aristologie longe
et oleo fortit intens q̄ no
sint ita assueti h cū pbar
sit dra. Et ud ut dt albucras
opiuga sanatio talib ulcis
rar sciab q̄ ia sta c fistula
deqū infidib due.

Capitulum sextum de vulnibq ventris

Si aut i ventre et pannicl eiq
sint duc pb g̃tmetbz et
aterc put i antidota sint de
clarata ita et wl. q̄ndq sint i
pte q̄uqz i q̄tetiq. Volnera

go ventris quinque sunt contra non
penetrantia ad interiora. Similiter non
ad interiora penetrant. Et que pene-
trant ad interiora quinque sunt. Prima que
nil perdit de membris interioribus.
Quinque non perdit zirbus aut in-
testina aut que alia similiter non
fiunt in ventris continentis quinque sunt
in zirbo quinque in intestinis quinque ni-
sto et consequitur. Hec enim sunt diversa
a quibus sumantur iudicia et cogni-
tiones. Cause istorum vulnerum sunt que
aliorum ensis lancea sagitta et
omne illud quod aptum natum est
incidere et perforare. Signa et
iudicia. Signum quod vulnus ventris
non penetrat habetur per visum et
probam et quando nil exit ab in-
tus. Signum autem quod penetrat habetur
quando proba intrat profunde et quando
exit zirbus intestinum aut ali-
quid interiorum. Signum quod zirbus est
[illegible] et est alteratus quia videtur [illegible]
[illegible] et venis repleta
et videtur lividus et niger. Signum
quod intestina sunt vulnerata sunt exi-
tus stercoris per vulnus. Signum quod sunt
subtilia ut [illegible] a loco
superiori [illegible] sunt subtilia
subtus vero grossa. Signum quod sto-
machus est vulneratus est exitus chili
ab ipso et loco apte [illegible].
Signum quod epar sit vulneratum
exitus sanguinis et loco dextro. Signum
splenis exitus feculente et
sinistro loco. Signum vero renum
exitus sanguinis aquosi et regio ipsorum.
Iudicantur per Galienum [illegible] quod
[illegible] et difficiliores sunt vul-
neratores et [illegible] medium
ventris quam [illegible] lata [illegible] quia est per
[illegible] magis [illegible] sunt [illegible]
et intestinorum [illegible] reductibiliores
quam reliqua. Iudicatur etiam quod nisi
cito succurratur ad reducendum intes-
tina inflantur et ventositatem ab
aeris frigiditate et propter eum difficile
reducuntur. Etiam iudicatur per ypo-

[illegible] aphorismorum quod nisi cito
occurratur egressioni [illegible] sive
omenti sive zirbi [illegible] al-
teratur et corrumpitur [illegible] tamen in-
venitur de eo illud quod [illegible]
et alteratum est incidi quod non est [illegible]
[illegible] ut plurimum [illegible] Galienus in commento
iudicatur per ipsum quod Galienus in [illegible]
quod facile sunt sanabilia intestina
grossa difficile vero subtilia omni-
no vero insanabile ieiunum propter
multitudinem et magnitudinem vasorum et
subtilitatem et nervositatem tunice et
[illegible] totam sanitatem suscipit
intestinum et [illegible] alia
[illegible] quia [illegible]
sunt [illegible] et quia est
medicina in loco [illegible] quod non
in [illegible] solo [illegible] parietes
[illegible] per Galienum [illegible]
[illegible] repugnat iudi-
[illegible] alia et [illegible] corporis [illegible] sunt [illegible]
[illegible] in [illegible] commento. Curatio
vulneris ventris quod intus non pene-
trat nil habet [illegible] nisi [illegible]
[illegible]. Curatur enim
ut vulnus [illegible] suture [illegible] medico
et aliis [illegible]. Illa
autem que penetrat a quibus nil
membrorum perdit [illegible] ipsorum
sunt vulnerata [illegible] curantur
per suturam [illegible]. Sutura
ventris quod quidem sutura a diversis
diversis [illegible] ut Galienus per
[illegible] talis ut [illegible] unitur
[illegible] carne [illegible]
sit [illegible] consolidari non
possit [illegible] carnis
[illegible] sequitur [illegible]
Et fit quod in primo puncto acus ing-
rediendo per unum labium non [illegible]
[illegible] Et postquam [illegible] pungendo al-
terum labium penetret per ipsum et per
totum [illegible] et super vulnus [illegible]
In sequenti puncto acus ingrediendo
per unum labium penetret totum [illegible]
[illegible] et [illegible] et penetret [illegible]
et contra [illegible]. Et ita [illegible] puncta

preda[r] quousque totum sit suffi[cien]ter
sutum. Alium autem modum ei assignat
Albucasis eum assimilans et est
vero modus melior si non fermor
est est quod omnes in[teri]or[es] margines
duorum labiorum simul suant[ur]
cum uno puncto et non sic fiunt tot
puncta quot erunt necessaria. Tertius
modus posuit Albucasis cum acubus pun
gendo ut dictum est et dimittendo acus
volua[n]tur filum super eas ut faciunt
mulieres in manu sedum quod fiunt
dam super de sutura simonis cor
ad qua est retre primam suturam
Tertius modus est lanfranci et cum
acceptauit Rogerius et est quod figa[tur]
acus cum filo a parte exteriori in uno
labio et perforet totum intrat
et sysfat deinde abiunt ab altero
labio veniendo contra perfore[tur]
Et sysfat et intrat deinde per spa
cium minoris digiti a primo iterum acus
cum eodem filo non mutato non no
dato faciendo sedium punctum sic
in labio quod fiunt ultimo perforato
figa[tur] acus ab exteriori ad interiorem
deinde in altero labio figatur abiunt
ad extra sysfat et intrat per eo
procedendo et tunc per te dannum
inveniens continue fili quamvis
punctus extruus dimisisti tunc ne
tenentes duo capita fili in simul
faciendo in duobus pectibus unum
nodum in latere quod sic migis in
sibent filum super labia vel sedum
in latibus non solum apprebit extra
sutura ponantur alia ano illa
et ligetur ligatur aut pluribus hoc est
convenientis et eo illa accipit in
vel ventris penetrantibus in quo
particule intestini penetrant
volventur et non competit hoc vel
ventris est sufficientibus aut si non
est sufficiens quod cum instrumento pro quod
dicetur infra amplietur et caute
extrahatur. Et si sutura indigeant
et eis competit vero est super secundum

et quarta intestina suantur suta[r]
pellipariorum et non cum capitibus
formicarum quod dispendit quod di
puntatorum ut testatur Albucasis
tota tediosa est et in utilis ut aperte
dicto vero nulli alteri ut tertio geminis
Jamerius et theodoricus in fine in
testinum ad custodiendum ne se
cus putrefaciat suturam impo
nunt cannula sambucina. Alii non
ut Guillelmus narrauit ponunt
parte intestini aliorum animalium aut
parte trachee arterie ut dicunt
minor ingredit. Sed in non rona
bile eo quod natura intestini ad aliorum
expulsionem et expellit et remo
illa de sutura et ita perit simul
primo secunda applicantur meliore
est medico ut suto intestino
ut dictum est et a sordibus mundato
ponatur super suturam abietem pul
uis cum uatino suturarum et reduca[tur]
infra ventrem per modum quod dicetur.
Si non in uterus conuenit et deinde
quot corruptus fuit largo
ut dicit Gulielmus. Comprehendantur pro
deinde et abscindantur post quam
per laqueum in extremitate sunt su
torius ventrales dimittentes
capita laquei et fili sutura
dicere in testarum ut ut possit
extra vel suspendato extra su
tura vel in uterus ligatur infra
ventrem reducantur ut dicetur.
Et in continenti vel venis ut
dictum est suatur et ullo apte te
neatur ut ad membrorum interiorum sa
nationem et procedebat Rogerius
Jamerius et in hoc sententia est quod
lanfrancus et modus est quod in longe
offendit membra intiora sa
nale quam aliis acibus a ca
non alterati et hoc cum in inter
acubus per incidendo de dolore et
torsionibus intestinorum quod
patitur spasmat et per quas mori
tur et ideo volunt aptum quod uno
fiunt magnum ad operandum

intestina contine ad capitu qp
sume nocivum est et pilosum
illa prohibent ab eo. Et Brunus vero
dicit sibi ea que dicit Avic. tentan
tes terra sigillata et ea que dicta
sunt in vulnere intestinorum et stomachi
sed hic competebat ystis et cauda
equina secundum B. in vino stiptico sit
corporum in vulnere intestinorum et reprime
a quibus multum convenienda et
clisteria cum vino austero nigro
tepido magis et p̄ fodatum sunt
torum istis adeo quod intra porum
a B. in vino tempore in hoc capitulo pel
puit et dictaris salvo per vii
dies sit tenuis et tal eo non
sanet feces nec superfluitates
putrificabunt consolidationes
Et ad hoc laudat maior nigro
et bu istud plantu etc. sursum
stiteciu et ponatur per theca in an
ca et si esset plurimas melius
esset dein tolle et apponatur pul
anim di dragagant gummi ara
bici dra. consolide maioris
pilorum leporum et singulis
diebus diebus ter vel quater ex
hibeatur. Et si ultra esset debilis
brodium galliarum misce ad
dissolutorum coctarum et dari
Et si in eo ponentur dragagant
gummi arabici quod supponem non
veritas optimum esset et aqua
decoctiones caniculis mastix in
hoc tam laudat multum B. mille

In volue ventris pencilite

aliquando procedunt intestina aut
alie partes non volunte aut
volunate et sunt sic ligate
ut dictum est a B. et Avic. maior
habet intestinos prima ut ad
proprium locum reponet ea que
prodiunt. Secunda est suere vul
nera. Tertia apponere facere. Conse
quit cetera per inde ut non pa
tiantur quibus inferiorum in morte
nec dolorem. Prima compleatur si
vulnus est satis magnum et tu
in aliquibus suavem comprimendo

intestinatam aut per bestia et
pedes elevando eveniat. Et
ut dicit Rogerius reducentur. Si al
terum non non possit reintrare hoc
est quod inflata sunt vel quia vulnus
parvum est. Tunc proc tunc magister B. intra
est uno ergo duobus altius vel preuto
situate evacuare vel vulnus ma
ius efficere. Michael aut ut puto
qui prius si in eo per hic sunt for
tuam evacuare aut que fortuna
bed tam aqua ventosa in
fundendo est. Et aut hoc toti
nervus aclis frigiditas eciam
et sanando intale faciendo
est. Spongia vel mollia
aqua calida in fundendo ca
lefacere sic ea intestina pparere
aut nitum vinum austerum ca
et cum calefacit magis quam aqua
et robur imponit intestina
rio nulla non ut Rogerius hec
delisq scindut porcellos aut
alia animalia per medium et quanto
calidius potest super intestina ap
plicat et totum facit quousque
intestinum sit calefactum et de in
flatum et reddita. Halyabbas al
precipit ut per extremitates in bal
neo suspendatur patiens et co
ruca aut quod intestina cum oleo
violacio aut cum axungia
porci ca. ut dicit Jamerius in vuga
et ita redde intestina. B. in no
et hoc utentibus manifest inflatum
intestinum propter B. et omnes in
nde de volue ventris tum quod
reducat possit quod pendit ydo
nea al. sit secundum eum ad huius
mansiones vocata sericgarroa
bropes tuos super et obtusos
retro et secundum finem et non acutos
quorum formam describit Albucas
vero figura non ydonea labo
rauit in simul infundibus quedam dor
sum superius vero vulnerato locum
prima non sit in ulterius intestino
et non cruce ab aliis intestinis

illud qd precidit. Cruda ud mitte
compleatur quod per ydoneum ministrum cum
morsu cum manibus percellendo
comprehendendo tota plaga et
destoppiendo successiue continuatur
per modicum totum vulnus sanatur. Cum
autem est modus suicionibus vel cutibus
ductus est super illis. Secundo mittere
complicatur stadium quod cum factis sag
nolentis noiatis quod et in aliis
particulis consolidat vulnus per pre
dictam modicam ut supra sunt
prius suturate consuetudine et
stupate cum vino emplastra et
alia auxilia mittit ut ad li
gaturam vero quod ab extra ingeris in
hiis est una quod ligatur depingi
a pede debere simul. Cum ita
post ud inde ud modico abeo
quod aliorum abstendit. Deinde cum oleo
ca. quiescatur lana molle
infunde totum in circuitu comprehen
de quod eum bubones et apostemes
locus melius aut est p rlapse
in mittere in intestinis aliquid
He. Tunc aut in 3o casu de
ma ydro assistit per inapsoz
ingeris et fortasse infusioni
succedit dolor et punctura que
bz ut ad ministrari effusio olei
anetum aut camomillum super
puncturas et super locum inapsoz
ponatur emplastra ita cum fernug
et sic lini et sic altee et plibus
Et ulli ut in hemia de de
bend. et toxiones produ
ceras intollerabiles vini cum
sale bulliat cum quibus addit de
furfure tunc qd spissetur et ponit
in sacco quod omnibus dolorosis
comprehendat calidum quam po
tit et super ligaturam applicat
et cum infrigidatur cum alio consilio re
mutat toto facto donec
dolor et toxiones recedunt.
De ma si qua remaneat in
fra velutiis spaciolis quod non
possit tenere ipsis suturam non
multum curandum quia non potest ee

multa cum pannicule ille non sunt nisi
cum saguinolente. Sed ut dicit Galienus
nec ea resoluet aut ea ad ingruas
delegabit et ibi curet. Sedum quod
alia apposita in hoc loco magis consue
uit. De vulnere quod sunt in dorso eo
quod curen quod dictum sunt de spon
dilibus et multa superius in collo

Capitulum septimum de vulneribus an

Vulnus autem ethariorum et pecti
ris quod sunt in pectibus continentibus
quedam in continent quedam non in
extra predeunt. Tunc aut sunt
in pectibus continentibus eadem habent mo
dicam quod verba superioribus.
Tunc non sunt in continent quod sunt
vesica et matris inter hunt ptw
a vulnus continent vel penetrant nisi
sunt quod medica dicta sunt superius
in secundo continentem. Sequitur quod ve
sica est nervosa habet per certitudo vri
ne et per locum in parte designatur.
Sequitur matricis de uot loco
eius vmblico et certis saguinolentis
et curatur ut alia per sutura
magis eius corporis colla quod ingis
sunt carnosa. Secundo magis sunt
consolidativa et in eis sunt fieri
incarnationes cum hiis quod precepta
sunt lambe misericordie pectoralis
vulnerum vge et testiculorum et na
turalium ut alia carnosorum vulnerum
curatur. Post aut autem chariorum ma
le ligamentum ligatura in carum a
sic tenete medicina ut de vulneribus
dicetur infra. Capitulum octavum

De vulneribus coxarum tibiarum pedum

Vulnera istorum membrorum parum
differunt a vulneribus brachiorum nec
a vulneribus quibus nisi in proposito
quod primarie parte dicta est in secundo
est prudens vel genu et ca
uillarum quod habent maiorum ossium
ligamentorum cordarum et maiorum
nisi locatione et quod sunt in
bassiori loco ad que propterea
descendit humores sunt periculo
siora cum. Tunc vulnera que

q cadut an genu apt rottaz
s mala et adca gruis semis
adita mala a ossz parp liben
hut tu spsid mo ligadi ma ps
it pede bnida loa lata qpetes
incipida z vj logr latels ta
mile tussendo sorg psolca
voluedo sup pede z vel sine
tibie sup talone z ita volue
do csusfs suffiat rno ulli ido
qopedeido se fiat ligaz ad
tenedi sm forma caltaris et
ligat ab oppo pte vel hut
ecf mo situandi z m retitu
qcsiedo i loco ut infsec dictu
lombitud lo ina el pecto
lexpe el lito Bit deg adiutor
ut **Incipit tractatus qrtus et**
e de vlaibg cuiq sut due doc
trie doctrina pmia de vlaibg
put i sunt mebris sipbg
Doctrina scda qn spali put
in sunt mebris qpoitis
pmia doctra lz cnqz in la
cam pm z e sermo vlib
de vlaibg

Vltq scdm mteoz & m
go tap e soluto qtinuit
tarue i q qssat vna
ul plures dispones q qso
lidatoz i pedut ep quibg
ut addit aiunt famues a pu
tedo causa rco ei id q addt
hcuinq i diffioe e natm vz
cimites i medina duiaq q
p vij dics ma tpt ul lz ad
tenbu qtuuz ei tpe ecf s
i pa i veia psiptta disspd i
catue vlcq e nap ei loquers
de ill vij dicbg gt thesplu
dixit q vlt hs sit vlcq ner
vz q dixit q atiq dicebat
q oe vlcq pq lz tusit xv
dies tusit qz no dict i vlcq
s i fistlaz ma i vlce pt tu
sic apq ul qcita stati pq
lz aptu e Ju fistla at q
q iniciadit mlti dies

anqz callo ptas q e ciq dria
essent sit gita° est go pdca
disspo satis bo soluto eu po p
gue q at z est sit ss vpiq sup
de vol patuit euidet Itaq
poir pdria corppaonu add
assud q ub no st vlca s assiu
corpproes at cet disimproes
ut pot aiut i nip Galia po
ad diraz vol ma vel e solo
psc i paz su quia ac arg dis
pos autce nacz qsequitc ut
& dt ubi s sz q faciat z an
geat vlcq z qsolidas vpiq
impediat no tu dio qu pos
sit hic qpoz disspoiu sbi
ippazp z do natie quitu ut
magitudie puitate depdioz
soc z no depdioz equlte et
i equlte et aliazp qp i tero
no mltu repugnat quali
i tenedi vel i quitu vel ut
s i tractatu vpozp aq r fiut diu
espquiubz aqz q quia r vel
respiu vl st sptia solta at
q qla dixit qsoir ei tu dis
poibq q scoz psc cpste
put famez z putsroz addit
aiut p q inlfgit sordine sipma
mas z crustas q i vpis vl
qtuige put Species ei vl lig
z m halyte sermoe vn° p
p° lib regat dispos sunt prias
dias potissias a lbq aqbq
p sunt z qpoir a causa q
mes z actibq unhoq gra
bu l no mplicado dispoes
ut p° tap p° faciebat ut me
liq qphendaq dra sunt q . Species vl sunt a duobg
vel cetoes de vl meliq dixit
diraq q spes vl sunt a duobg
ardis vz z actubq qz dire que
sunt a mebris z qntorubq corib
indicaciobq satis pceut et in
fistla ecf insius explicabim

Ulcus autem fiunt v species ulcerum magis
tu ipsorum & famosorum sunt vel virulentum
& corrosiuum sordidum & putridum cau-
nosum & profundum fistula cancer Ab ambobus
autem putre quod est quedam in quadam diminuto
tu vel in welluba nuncupantur unde vlcus
distinctatum dolorosum cum apparente constructum
molle & carne superflua vel cum dure
cie & teneritate labiorum cum osse
corrupto cum varicibus & vel difficilis
consolidacionis cum specie non ornata
Ulcus virulentum corrosiuum et
ambulatiuum dicitur ulcus quod sua malicia
putrefacit membrorum diminuendo vel corrodente
aut carnem molle siue crustosa fe-
tida ad similitudinem cleua & fetidum et
cadaverosum. Ulcus cauernosum est cum
clausum est strictum & profundum dilatatum
et ornata et habet inde deuiando
multas vias absque duricia & callo-
sitate / fistula est apostema vel cum duricie
& callositate Cancer est ulcus latum
horribile sordidum cum labia sunt dura
et inuersa / Ulcus distractatum est
ulcus in quo diuersa mala concurrunt
per viam / Ulcus dolorosum est ulcus
longius sensibilius ceteris quare requirit
ulcus apostematosum est in quo est quidem
plus nam ab aliquo bonus precatum
ulcus cum carne molli & superflua
est in quo caro marcida per nam in
venit ulcus cum teneritate & duricie
est ulcus diu cum limbum in circuitu suo
ferocie Ulcus cum osse corrupto est vel
rendum habet carne molle in qui
fundum penetrant tenta quod cum
apparatur in vel Ulcus varicosum est
ulcus in quo apparent suppositi concrete
impleti venis in naturalibus verum vel
imbibent sunt ulcus difficilis consoli-
dacionis cum specie ornata est ulcus quod
sine causa manifesta consolidari non potest
Declaracio / Cause vel sunt
antecedentes & quidem sunt humi-
ditates ut dicit diuersis supra in ventre
specie non habet cum aduentum primo
de simplicio carne fame quaestio
non possunt licet bene consequitur
eo quod antecedens est mouere
prius / Cause autem sunt humorum
putrefacti a corporis ninia que sunt
potestatem corrodere & rumpere
corporis putrefacta in quidem quantum
equalitatem regionis et quod
partem totius corporis a aliquid p-
ticulare separatur ut & fuerit
Cause non continentes sunt malicie
quantum in ducte in virtutis phi-
losophi causam diuersis aurelianus & vel
& contrariis ac esse prusulis
apostema sit superfluumque &
expeste ulcus quantitatis corro-
sium ita quod corrodit et
antrace sordidum est quod
apparentibus profundis & cauernosum
ut est quod cap. tres modi dis-
trasabitur ulcus pudendum
consistit quod a distractatis subsi-
stentiis & quod exprimitur fluxu-
entis sanguis et causas quidem quod
quantitate & qualitate quidem quod a dis-
tracasia equorum consoli-
dacio non cum humorum causa
et quantitate ut in comito vero
septi amplectorum ulcera in
vena cum non fuit suratorum quantum
quod est propter passionum ossium cor-
rupti et sequitur in modo cap.
aliquando magistri accidit
aliquis prouata disponendi vel
omnibus sunt consequentibus sunt
vel ulcere species sanguinis proprietas
nature de replecionibus in
stabilitate ut per ipos compo-
sitos heraclit. Cause autem
plurimorum & diuersorum humorum
sanguine tota apostema corrupta
Cancer est immunditas al-
terata & putrefacta quantitate a
sanguine vel a carne totum ita

velut in iis aliquibus p calorem
naturale confricatum qz alterata qz
rum ex eo prius frigorum erat
alterato prima e a calore naturali mo
dico laudabilis alia fit a ca. confricata
in ma putrefactibili/ tertia fit a calore
innato in ma mediocri. prima alba
nec fit p materia nutritiua. a duabus
aliis fit sanies. qz aut fieri a
san illa a carne gelata qua quid
san quando venit ad vlcus quam
ut dt. puenit ad corpus proprium propter
debilitatem membri obl. qz attingunt
ad proprium superfluitates membrorum vici
norum aut propter viga mollissima
et lenocinia propter cum humiditate
et viscositate sua. Et ista e ca sa
nei pallidis et roaduunat dicebat
diuinus super locum. Et est qz super
fluites aliete ut testatur ea no
pilt regi p se a ca naturali contingit
qui in ipsis efficitur ca. confricatiua propter
qz aliquibus in eis in illis putrefactionibus
cepit ex eo contingit qui in sanie gu
tauit et ita ibi ca malis. Et io
qz in ca quiescere ca. se augetur et
confricatur et fit pugna cum ma
et ex sanies fit sed qz p ea
in ita aptum sed amplius q fit
sanies de humiditate in flando ve
nis ex liquidis. Et sic dicit am
phorismus ypo. Et qz quia sanies
magis accidit dolores et febres
sed sanie. Sanies pura dicit ypo
primo q e alba lenis equalis fe
tore horribili laudata in summe
rei aptatum/ large pori humiditate
est non alterata et dicta qz
qz q e subtilis/ q vmg dz/ q
grossa q dz sordes/ q mediocris
q sanies super incipitur est
ad pd. qui sanies ita q e pau
ca et ita contingit in vlc graius
et aliis in quarto vlc. Et alia e
multa q contingit in vlc et ipsi sic
diceba humiditas et bia qz oportet

ut sanies vl. sit plus debito q
quibus potest vide q sanies sit
superfluites in mediocritate humorum
generata in sicalem et albam qualitate
mutata ut dicebat nouus quantitate
super ceteris regni. Alba ei sit vlc
in sanie generant est propria ut
experimento lege locionis raris
ouis porrulata e superfluitas
subtilis ex subtilitate humorum
aliquorum generata q dicitur e ca et f
etosa et rubicunda. Sordes e
superfluitas grossa ex humoribus
grossis generata q ut e q spissa
in equalis et coagulata alba
q nig vlia vo vel sol. et media.
Squame sunt superfluitates due
pue in corporibus adiuto sequia
maiorum pissium de humida nisi sic te
tincta vlcus generate. Crustae sunt
ex crustae sunt ex eisdem nisi qz
sunt spissiores et grossiores et sup
vlcus generantur. **Signa et indicia**

Signa vlcerum sunt ex corporis
dispositionibus datis signa maliciae
in fluctuum dicitur sic in apostemate dicitur
de nouo rebellis videbis vlc et
capitulaz emittere saniem illaudabile
et plus q debeat reputa illa
in vlcus de venire. Iudicat ypo
in 6o amphorismorum q vlcera contingentia
annua sunt a longis temporibus conti
nuitate e ob emutti et vitalitates
graues fieri et ex proto eius. Et
cum in hac thesi q vlc sui diuersitate
nitate e et reuduadoria pessimi
corporis ondes. Omne ptca vlc.
sedem dixit in 3o cap. q sem
ynt q tito remanere pgs loco
repletum e et consolidari dz e in
semita preuenit ad fistulaz
Iudicat ex haly vno summe
p ex pl lib disposi regal et
aut vl. simplicis quaestionum p l 80.

dierum sufficit spacium fistula demum post non potest nisi per plituram ut ipse inferius quibus cognoscitur curatio de fistula unde est. Amplius quando in 2o iudicavit quod ulcera dant tendentia ipsa viriditate et nigredine sunt mala signum eius in eius calor naturalis est destructus. Preterea dixit quod ulcera sicca sunt alba et mollia consequenter pro mediatas calefactiones. Et calida ad rubedinem declinancia sunt delectantur et tactum super ipsa multum attestantur.

Quitura et humida que sunt effusa consequenter. Amplius vel mala que associantur dolori corporibus sive albis [illegible] aut [illegible] signum quod [illegible] et [illegible] sunt corporis preterea ulcera que proveniunt successive consuetudinem sunt male omnino. Ulcera in circuitu decidencia pilos sunt mala et renascencia ipsorum sunt bona, et per ipso in hoc designatur mortis velocitas quod cum sunt [illegible] ulcera levia et [illegible] et destruitur cum [illegible].

Amplius ulcera que in successione virulencie quantum sanie laudabilis sunt bona. Signum eius quod natura est fortis et ulcera obedientis. Iudicia sanitatis sunt dicta superius. Ex predictis licet. Nunc est modicum gelatum quod ulcera consumitur lactorum dorsi et [illegible] et [illegible] ac est multum corporis et pencentura adipa sunt pilosa. Amplius in ulceribus in [illegible] [illegible] indisposita ad mundificandum nascuntur carnis generacione tamen mala et superflua. Preterea ulcera rotunda tarde sunt consolidatorum et ideo pueris sunt in [illegible] et in eius consolidatur quod [illegible] corporis [illegible] resistit.

Amplius ulcera colonum in consimilitudo adducunt [illegible] in loco gladiorum et maiorem quam corporis cum [illegible] sufficit cum [illegible] ma[illegible] influunt ad ulcera et [illegible] corporis per [illegible] et [illegible] ibidem preterea quam medicina [illegible] in ulceribus aut [illegible] non noret.

[illegible] quod sunt [illegible] quam ad noret et addunt in [illegible] sunt [illegible] et oportet addere in [illegible] desiccativis. Secundum ad addunt [illegible] et rube oportet [illegible] calidis cum infantibus. Secundum ad addere in [illegible] et ob [illegible] tunc [illegible] infancia cum calefactibus.

Secundum ad addere mollitiem ulcerorum sunt oportet scriptura addere. Tamen aliter [illegible] [illegible] et profundat ulcera [illegible] [illegible] frangere [illegible]. Et ideo [illegible] ad [illegible] medicamine ab [illegible] [illegible] oportet [illegible] addere in [illegible] et virulenta et tamen [illegible] quod sunt [illegible] ulceribus malicia addidit in ipsa et ita ulcera efficitur [illegible] et calida [illegible] [illegible] in [illegible] sentit mordicacionem preterea de rebus [illegible] [illegible] vel [illegible] ac [illegible] cum calidite et [illegible] medicinis [illegible]. Et ob [illegible] quod ulcera [illegible].

Ammodo [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] regionibus.

Amplius [illegible] quod sunt medicina vel [illegible] ita [illegible] [illegible] [illegible] cum ad [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] Curatio. Secunda ulcerorum [illegible] [illegible] ulcera [illegible] ulcera et ulcera ut [illegible] ulcera non [illegible] [illegible] cum sua [illegible] aut suo [illegible] aut in [illegible] [illegible] [illegible] disposicione [illegible] ad ulcera cum ulcera [illegible] desiccacionem secundum quod deducitur per [illegible] [illegible] ipso in [illegible] et [illegible] [illegible] ulcera cum vel [illegible] [illegible] in maiori desiccacione [illegible] ulcera maiori indiget desiccatione [illegible] vel cum [illegible] [illegible] et ideo [illegible] et cum [illegible] [illegible] in [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ulcera [illegible] cum sua [illegible] aut alia disposicione [illegible] et [illegible] ipsum ut deductum cum [illegible] [illegible] [illegible] ita non cum [illegible] ulceribus [illegible] [illegible] disposicionis.

Et in [illegible] [illegible] vel [illegible] cum sua [illegible]. Et ideo quod [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] disposicionem secundum [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] a corpore [illegible] disposicionibus vel [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] cum [illegible] quod [illegible] cum [illegible] [illegible] et preservatio.

Et [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] disposicio [illegible]

ipse est operacio magna ideo oportet non procedere vlterius in curacione donec aliquantum sanetur. Quando ergo vlcerum fuerint vlceraciones cum dispositionibus 3bus vel maioribus in [illegible] specialis quod vita ordinat et materia [illegible] addiscit [illegible] actiua et dispositiones quantitates rectificauit [illegible] restaurans dispositionibus eadem vlceribus reducere ad sanam vel grauiorem reducere proprie [illegible]

Sexta et septima intencio

Pars septa intencio completur sexta namque est qua [illegible] in corpore glutinando dilatando cum florenis [illegible] dictis [illegible] et aliis [illegible] et [illegible] fluxum ligando exsiccando [illegible] cum bolo armenico et aliis infrigidantibus et stipticis de quibus in tractatu apostematum sufficienter fuit data doctrina. Ita autem [illegible] ergo [illegible] et in fluxibus vlceratis [illegible] quod sanaco [illegible] quod cum vlceratorum [illegible] ducere [illegible] ad [illegible] vel pectore in [illegible] [illegible] iam est data superius in tractatu apostematum [illegible] secundum [illegible] igitur paulo aptior et non multo [illegible] fuit eo quod sextum namque [illegible] vel [illegible] quod [illegible] ipsius et [illegible] [illegible] scriptis et in [illegible] quod sunt dum vlceratas [illegible] [illegible] autem et super largiores seu repulsiua [illegible] quando a parte supposita [illegible] sana sit in [illegible] [illegible] cum ligatura constringit [illegible] ad [illegible] in [illegible] [illegible] et in vlceribus [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] circa [illegible] dimittere a [illegible] circa bona [illegible] eius [illegible] illa [illegible] [illegible] igitur [illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporis aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Sunt [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] ducere [illegible] ad [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible]

Octaua

intencio. Octaua intencio que corrigit et rectificat actiuum et dispositiones quantitates compleat secundum naturam illorum [illegible] seu dispositiones [illegible] vlceris [illegible] autem secundum [illegible] [illegible] doctrina prima [illegible] non [illegible] simul ducere [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] dispositione [illegible] sequitur [illegible] sanas [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] appareat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intencio fit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sana carne [illegible] est [illegible] ea quod [illegible] namque [illegible] appareat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] lauare [illegible] [illegible] vel [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt superius [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible]

De vlc. doloroso

Clamat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et impedit [illegible] [illegible] dolor et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] doloris vt sit [illegible] in [illegible] in sedando dolorem et id cum mollificatiuis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non sedatur dolor non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] superius in tractatu apostematum et [illegible] habuisti et ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De vl. apostemoso

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

phibendo ap'q qm no e p'q le
cu apote ut cure vl' et si no e
tibi p'q le ut phibeas intra ypm
q'uig fuit invoc sua cu obstruc
cu ypius vl' Unido no apotu
dca e supiq i trtatu apotu z
ccl de vl' ffimoc cor

De vl' contuso

Dt e q' c'bq'uig
vl'abq cao q'tuss
os ca putrefiei et msame qulti
dem nova ymac q'sa cui pedis
q'uns indiget i pruis ut mol
lefiren' z q'mutant put dcu
fuit de apq bq supq et vl'
q'tusis

De vl' cu carne sup flua

et fortasse dt q'uns oit
tad mala quac e meau ut
corroda' cu medicine qruto
et lima' de fdib cu uisgida bq
dem reduce' cu eo q' e z adita'
cstara dem ore' et ad ftez
corrodenda carne sup bom
tortf affodillorz z ungm apl'orp
et egipciacu et alia q dca st
de carne e sup flua i vl' trtatu
et deco'r uisluis valde p'mpte

De vl' et dulcie et tenebrose

labiorp inq' q'uns q' qu cor
rmpi' q' e i q'tutu vl'ab et pi
desit et uigstit intra ed cu
scorpella de z sam' eflacome
et cel cu ventosa dem adhi
be' cu spongia secta z pqra
medicinab cffetab e no ad
auipelia dispo ondit dt e in
m' cap q' fartaco dz fiei ulcp
ab fundo q' fit com q' p' naz
ul aiaug i tpe sua cu medicab
acutf et pala qui ccl labadut
no cz uli quiq' eui i tpe au
plior incac volut abst uisilec
quiq' no q'uig sustiue q'mphi
sut ypa cito sanacor vetboig
ype dt uisluis et cu p'mphissim
e ad fundo q' i maiq' vo et
arbitrii g e sanac cu sccab

De vl' cu variab' cpulit

B i eod' inq' q' pub sanam
cab cpoquit debitq' sanac vl'
cua' bz carp in trtatu apotu

suprius e dca

De vl' cu osse

corrupto vu z q'uns et si in
vl'abq sup venuit ossiu fract
z parnicli aut alia ng' spolit
i c'stloido ca s fac i s'pdip
mig supiq i vl' ossiu ca lo
q'i aut os e corruptu e qplut
i spiq inade catye et detege
ypm os q'tutu cit p'q le et
b' cu rasonb a' cu corrosib
ut dicte' infra detibq vl'aca
et ypo discoopto si fuit p'q le
auft' q' e sup ypm cu fri
cacoe sanch et si no inide
sancq i d' q' e c'fpo i ca' cor
rmpitos eiss inqo dt omo
corruptos ossib e cuib frac
et ypius ab spaso et eiq scta
tua na inte e rade' z radit
zac' p veniedo advlt'm cor
rmpitonib eiq ut radet cor
ticos pst aut cu auxilio me'm
ad qd laudat q'uns ysud scp
aristo' ynicos iuicalocy
cortieu plante cipp' caulbil
adusti et e lta' rubea in ita
ut arena clb cortiet pmi
au aggonf' z sup cu uille
z fiat emplm dt cui ut dt
mud lc fa'ub rade' cortices
ossiu z nasa desup carne
bona et ite lafrarq' i isto
cau laudz cautiu actuale
pq oez rasuraz z bu dicit
q' si corrupto ossib fit es bui
dulcte q'rauate ypiu do
nil ea ita cito z i fallibiliu
desitat z ppoz loge p'nit
actual' ygnib pq cauteru inb
ype lanfrarq' i fiude' loca
cu oleo ros ca' lego ac' pq
cauteriu olen ro' cu albu' oui
p 3b dics pono et p alios
cu vitello oui z pq butiru
cu uille ro' z desup p'ui
dem desicab' ysq adoss
esfoliacoem qtinuo et post
cu pul' empli dei i carnaco

et consolidacio[n]e c[ur]a[ri]. Si corrupcio p[er]-
venit ad medullam fiat ut dicit Auic[enna]
q[uod] no[n] e[st] excusacio quin assumat[ur]
id os cu[m] medulla sua. Sic nar-
rat Albucasis q[uod] fecit i[n] corrupcio[n]e
ossis cruris iuuenis 30 annorum.
Et si e[st] de illis q[uae] p[os]s[unt] serrari serra-
te de loco cu[m] serra subtili [illegible]
[illegible] ad [illegible] ut osse
q[uod] vlterius e[st] tangi[tur] et serra audact[er].
Si no[n] fuit [illegible] corpore [illegible]
et sic [illegible] dorsi et fuge ab
eius incisione melius e[st] p[ro]pter [illegible]

De ulcere difficili [con]solidabili

cu[m] p[ro]p[ri]ete[ate] [illegible] dicit Auic[enna]
q[uod] no[n] sit putrida neq[ue] corrosiua
neq[ue] ambulatiua sed sit [illegible]
p[er] plana [illegible] et resol-
uenda sepe i[n] [illegible] meta
cu[m] [illegible] fortis desiccatiua
[illegible] sic storia [illegible] flos [illegible]
[illegible] et storia [illegible] glutinum [illegible]
[illegible] dragagantum alumen et galle
[illegible] phibet [illegible] ad membra
et [illegible] serata et vngu-
et [illegible] i[n] [illegible] aq[ue]
accipe vnam formam q[uam] Auic[enna]
narrat et [illegible] [con]firmat
[illegible] alumen glutinis [illegible]
[illegible] flos [illegible] corti-
cis [illegible] p[er] [illegible] i[n] [illegible]
[illegible] olei ros[ati] et
[illegible] q[uod] sufficit fiat
vnguentum et ita [illegible] [con]plet[ur].

De corrupta intentione. [illegible]
intencio q[uae] [illegible] vlceribus [illegible]
[illegible] disposito repugnans [con]soli-
dacioni fuit ablata et tunc
[con]plet[ur] cu[m] [illegible] intencionibus
et [illegible] fuit [illegible] [illegible]
[illegible] [con]grana i[n] quibus
[illegible] fuit [illegible] [illegible] no[n]
[illegible] [illegible] i[n] [illegible] [illegible]
vlcera male mo[r]tificatum [illegible]
et [illegible] [illegible] corrosiue [illegible]
et q[uod] [illegible] i[n] fine debeat
[illegible] testa[m]ento [illegible] i[n] [illegible]
[illegible] dixit [illegible] ad [illegible] [illegible]

q[uae] [illegible] i[n] [illegible] et vlceris [illegible]
[illegible] vel augmentum [illegible] Et [illegible]
[illegible] lege q[uae] p[ost] illas [illegible]
e[st] vlceris q[uae] [illegible] i[n] 3[o] lib[r]o videatur a
p[ar]te [illegible] [illegible] vel [illegible]
[illegible] vel et [illegible] no[n] [illegible]
[illegible] i[n] [illegible] [con]ueniunt [illegible]

Capitulum [illegible] de vlcera [illegible] famosis
et [illegible] de vlcere virulento et corrosiuo

Ulcera virulenta a corrosiuis
no[n] [illegible] sedem [illegible]
[illegible] i[n] p[r]i[m]o [illegible] no[n] [illegible]
[illegible] virulenta [illegible] virulenta
p[ro]p[ter] [illegible] acuitas et ma-
licia [illegible] [illegible]
[illegible] corrosiuum et si [illegible]
[illegible] non [illegible] p[er]
[illegible] ambulatiuum [illegible]
[illegible] [illegible] malicia q[uae] [con]sumat
membrorum [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible] et ad [illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] q[uae] p[ro]pter [illegible] ad
[illegible] fraudulenciam ad
[illegible] [illegible] plurime [illegible]
[illegible] et pustulas [illegible]
[illegible] vel cu[m] mordicatiua [illegible]

Curacio. [illegible] stat in
debita [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] fec[it] [illegible]
ut sic [illegible] et
[illegible] forte [illegible] vel
male mo[r]tificatum [illegible] sit
[illegible] aliquid [illegible]
p[ro]p[ter] [illegible] [con]festim [illegible]
[illegible] [illegible]
fiat illa [illegible] et [illegible]
[illegible] vlcera mali coloris i[n] [illegible]
[illegible] fiat. Et [illegible] vel [illegible]
[illegible] a p[r]i[m]o [illegible] [illegible] i[n]
[illegible] [illegible] [illegible] sanare
[illegible] vlcera [illegible] cu[m] [illegible] male
mortificatum [illegible] [illegible]
Et [illegible] [con]festim
[illegible] corporis disposicionem [illegible] sit
[illegible] et [illegible] q[uae] sit vlcera
[illegible] et [illegible]
[illegible] corporis [illegible] [illegible]
maiore sit [illegible] q[uae] [illegible]

vnio pt vlcera
cnapodalis

no aq almosa

huor z huc euacuabo sanco mox
na ut dixat pub. solo plato c abotis
fe aliqb qmqz voc aliq z metgodo
de cura vl' scripsit qd ab sindcudic
opaub ea cab pg z no solu in
vlcibq pyto ntam si i oibq egbq
simpr cops effiacs ca ad c aba
hucipudis c curon nacoib c
amoneq tap ca'a vlco q
cnapudalib ul'tre ceute i toto
corpe phelib quibq ablata
altq coo adustar ventose in
plent ungs q euacuacolt vllo
vti audeas elrapudhorz aupo
ihozp aucq euacuacoc totiq
corpis a pt sinpiacep sinplia
gudanca nuttep vtalib et
de hr sint caq qclusqz toqi
vnud ane qui prepru effrute
piaqp corp cazp oz qb sandi'
pq dem sic venie ad ea dispa
qsta e eca ogtu' istaqz emoc
sie sint sim i illa ulie vona
paaste sorta vcud e ad dispoz
staz qp si ndeb calcstaz nna in
sicida cu sicidib z sinptibq et de
suaqbq lauado oleq z pota p
iulaz cu aq almosa na ia ab
lut repruitiz z desicat ut dr auic
aut cu aq plantagi aut ross
aut cu aq strata aut cu aq de
cort apey aut mablonozp
tnssi plantagi psidie balausti
z qsplud et i certu p desensoc
ponat ut dictu e vnguu balaust
et i mea vl' ponat aliqb pul
desicatib de litargiro plubo
vsto caryginnia antho crevsto
cado codile cmatib poodio
lost atz ppda ntabulo et so
silibq et plagella de carpia
lanita cu vnguo ab' staff aut
cu vnguo desicta pte litargi
nuqo qocit omb aut cu dra
ponsiluyos qp sore dicont
i antidotalo z d' sup pluacedu
effusu i aq' eqmatu z pqea
liga tsp te dq sirpiq mte oc
audisti ego aut i silibq vlcibq
qsucui pq corpu ab sta dqo
pone sanitaz plubi tenua

nuq uq arged viui cu aq
plantagi sic msixa z ligac
ligat eqp te et i vcm i hr cau
ta effrientia qp uo e pha
loqui ppt vdrocab deu aut
vidcab uiqo de sirpbq farif
ta de mollibdo et i silig cb
mediblia de plubo de aqua
almosa conabilia addictb
si log pm librp lib' allogati
deligat alb mabllia sit t
dra di aut corrupo vltra
applicata augea z augm
te pqa z repqa z asumat
z desite ma qumta corrodeti
cu cantio actuali si ulb q
puosq e aut cu potch d' pul
aut mor affrodillozp a cali
dicon et obhr uitan sic sip
torp e vtile et s e note cu
arsenico sublito i puo in quite
sedu qp dcu sint i tetatu a
pqhd de esiomeno et loq i
certu pp defendat cu sicib et
si corrupo ita ambulat quc
sat ntam ut dr auic ab sin
de' ubzp Cam tau de vlce

Ista ets duo sordido z putrido dicut nisi sedui nugi z ung
na du vlq uo bz u sorde et
sanie gssa z vistosa dr sor
dida postqp aut auget vpq
malicia ita qp putsa z ince
dicat carne dimittendo esiaca
aq eleuat simq sendqz cada
ucosq dr putrido fraudulenci
z si ambulat cq malicia sit
sic ad esiomenu z ad homi
morte vlac' torp vlcezp sit
hu sanq z gssi pui z ebulic
tpq ebyli ac adepti st vence
stateq ut pluy vc ut pq car
buncob z antrcb z apoa et
vl' male tctata Cura eius
vl stat i dictaz euacuabq
silibq sic sinpiq dcui sint de
carbunclib z pustul crustos
z putrsib vlq aut i s hozp

in alioz ulcez curato melior
e in dispo corporis aut ipsius mb'
si corpus fuit mundu cu eo q mundi
cat ipsum solu cu ventosis qz ca
rpatacoibq z sanguisugis et epy
thimatoibq rectificatibq opilationum
Et rectificato cu debita dieta
Et postq ad ulcus deveniedo e ita
q p° sordes lave' cu ydromelle
dulc cu aq i malis decu mundifice'
cu ungto aplorz aut cu ungto
egypciaco Et desup ponit
lanfrancq mundificativu silr de
succo absinthij melle ros
farina ordei z decima Et ecci
tra ungm de bolo et de sup
sinpatu cu oxicrato d' sinm
aq mills seu saponis Et cu
plc' cu carne pistu salitorz
et farina orobi et aristoloa
ng rotunda s longa ut dt thic
dorq z squilla cortt cu vino
z inpost cu melle Et ad eand
intencionem Aliud dicat istud
medicame ceptu et eu tm
ng gredit ℞ dragi rubei
℥ i cale pone alius cortic
granatorz an ℥ vj thuris gal
bano an ℥ iiij ce olei an q
sufficit fiat emplm ungm
Et unu vitreoli pt pon colo
tar ℞ dragi vo toqst cu a
ceto z fiat epcis lumitu Et
sup ungm de bolo ponat' in
tinctu z desup sinpata sinm
oxicto Et qu glubj ulcd sup
fiunt i corumproc fit natm
scdm Aliud ut cleue' corrump
toes cu cauterio ignito aut cu
medicamo acuto q' cu stiloe
z no removeat' u cad sana
cognita p bonite col. z sang
cig Et i medicamc q acutu
q no q per i h' cau e acefatu
si liniatu ut dtum fuit supq
i estiomeno z i glandulis et
dicet' infra ing° pita aliud est
cancrum z fortasse fit natm
ut dt h' z sup Aliud iade

inbzz ut salue' corq a putfe
ta Cam qstu de ul. pfundo et
cavernoso
Ulcera tria sut
cu orifio stcto z pfundi te
lata ocilta vuita ul ples
ua ul corta absqz dunic et
callosite Et i h' dit vealit
a fistla no obstate q ydiote
cia tria ulcea fistlas dut q
tu no e vm ut dic' / nac istorz
ul se apota z i ul' male cilata
qu cu saniebs iugs stat in
cotum qua debent a' i ul
pfundo q' no pt p orificiu uni
dai' q supius e z fundo infig
z tarda' coutrapro saniebs co
inte' adnuksitate et inalhra
z ita gtamiat pietes caime
q no put i carnal z qsolidal
et fit sinq colpq seu carina
Ad quid ppt' h' q' debilita est
pturla rhuni' supfluita' a in
oris carnatibq et ab omio
corpor z effici' ulcq dyssanable
Aliud' na carne cu sap z pb
de argeto plubo de radic et
corcis caudel Et cu i iectoibq
coloqf Aliud' ma cpuls i cis
p coloom qu e plis lotule cauls
z p subtilite q e ca. z pallietq
q e z sedptate q e sra sudia'
q tria ulca qglutina' p boite
z pauucitate eig q mit z puls
dolorib z tuolb i 2° ad glandez
z p oppositab qdidoes q no qglu
tina' medica' Curato / Aliud i corz
ulcez stat i bona z qpocuen
dieta z pga' oc scdm naz humorib
pecauit dead supiq i ca° apotu
decu vomedo ad pturaz si tu
potes cu ungtib z emplis in
dispositib z desiccatib puc i
cauatib z bonis p pulis et
sinpat i sub i vino septico
et decenti ligatura locu ciliae
sanab et attempteb Et ad h'
laudat' ungm aplorz eplm

ingr(editu)r dyapalma i(n) 2o ad glauco(nem)
Si aut(em) no(n) possit eo q(uod) fig(ur)a no(n) e(st)
apta q(ui)a radix fundi e(st) infig(ura)
et orificiu(m) supi(us) s(i)c e(st) ubi p(ro)gle ut
alteb situ sit in eod(em) i(n) 2o ad glau
cone narrat G(alenus) q(uod) fecit de illo
q(ui) h(ab)ebat usq(ue) p(ro)fundu(m) i(n) brachio
et i(n) coxa talit(er) elevado p(ar)ticula(m)
q(uod) radix sit supi(us) et orificiu(m) in
ferius sanab(itur) Si a(u)t no(n) p(ot)est fi(at) t(ame)n
melius q(uod) app(re)ia(tur) i(n) radice aut
medic(ine) s(ecundu)m tota(m) ca(v)erna(m) usq(ue)
ad p(ro)fu(n)d(um) et fi(at) cu(m) licinnys cu(m) co
ctionibus tbe mu(n)dificativ(is) et desicc(ativis)
q(uod) i(n) carne et sauce s(ecundu)m q(uod) dau
fuit supi(us) de p(ro)fundo et gravius
vel ad q(uo)d e(st) pista ma(teri)a revertit(ur)
Et tu adverte(n)d(um) q(uod) a(n)teq(uam) fiat
incisio caveb(is) i(n) loco q(ui) g(ra)ndi a
nutta(tur) ut pectus ... atte
nuet(ur) et rasta melius intromitte(re)
2o q(uod) rasta q(ue) infige(tur) sit levis
et cu(m) aliq(u)o unctuosa i(n)uncta
ut s(i)n(e) dolore intromitta(tur) 2o q(uod)
rasta vel aliq(ui)d p(ro)ba q(ue) intromitte(tur)
sit p(er)forata i(n) ca(v)ernam adiuva(n)d(o) a(r)g(umentum)
p(ro)pter loc(um) posse po(n)i i(n) toto situ
de ca(n)nabo aut de aliq(u)o g(e)n(er)is
bundello d(e) d(e)tordula q(ue) intromit
te(tur) de ista incisione s(i)c d(ic)e(tur) dolor
et fluxus sa(nguinis) cu(m) albu(mine) ovi et
aliys q(ue) in debitu(m) optimu(m) Et p(ost)q(uam)
i(n)ungat(ur) et remitte(tur) sicco a(ut)
ligato aliu(d) cu(m) illo aut licinnio
et liniam(en)t(o) cu(m) aliq(u)o mu(n)dificativo
Et desup(er) et i(n) circuitu pona(tur) q(uod)
supi(us) fuit d(i)c(tu)m Si a(u)t(em) no(n) est
ita p(ro)p(ter) loc(um) ubi ut s(e)c(u)ndo ... maior
co(n)sulit Avic(enna) albucaz cu(m) ... tibus s(ecundu)m mod(um) ~~albucasis~~ s(ed) co(n)
cedit q(uod) adh(ib)eat p(ri)ma cu(m) ...
tatio d(ic)ti cu(m) ... et ad
mu(n)dificand(um) G(alenus) i(n) 2o ad glaucone(m)
p(re)cepit mellicratu(m) solu(m) post co
c(ti)o(n)e(m) vi(n)u(m) cu(m) q(uo) ... co
nigit ad ... qu(o)d et ...
d(e)sicca(n)d(um) eos qui ... eos liq(uo)res
melius q(ua)m mellicratu(m) ut d(icitu)r Ad
fistula(m) vo consolida(n)d(um) vinu(m) et
desup(er) spongia nova i(n) vino d(e)
fuso ... ut Avic(enna) p(ro)pter p(re)
malicia(m) fuit nobilis lavat(ur) cu(m)
aqua cin(er)ib(us) aut cu(m) aq(ua) maris
et cu(m) aq(ua) aluminosa q(ue) cu(m) q(uod) q(uod)
e(st) lavativa e(st) p(ro)hibitiva eius q(uod)
attrahit(ur) ad me(m)b(ru)m ... Albucasis
p(re)cepit i(n)mitte(re) unguentu(m) egiptiacu(m)
cu(m) dissolutu(m) cu(m) aq(ua) et melle
Nec ...nd ut Lanfrancus et Hen
ric(us) s(ed) usq(ue) fuit ca(lida) et p(ro)pter
... ca(v)ernis cu(m) bene lavat(ur)
cu(m) aq(ua) et melle decoctionib(us) or(di)
de(i) lenticularu(m) ros(arum) balaustiaru(m)
Et s(i) usq(ue) e(st) frig(id)a et putrid(a) a(u)te(m)
lavat(ur) cu(m) vino et de melle de
coctionib(us) absinthij marrubij
pimpinelle ... et i(n)ne(ctur) / Ad in
carna(n)d(um) vo ... Avic(enna) q(uod) e(st)
ut medicine fiat ... lava(n)te
cu(m) vis(c)ositate ... et
m(u)nd(ifica)t i(n) eis cu(m) clistiribus et i(n)
mittat(ur) cu(m) licinnys et tal(ibus)
Et nos q(ua)n(do) ... simu(l) ...
q(ui)t Avic(enna) emplastru(m) oplico(n)
i(d est) ap(er)i(e)ns et centaurea cu(m)
... q(uod) imple(t) e(st) mirabilis
valde p(ro)p(ter)ea aut(em) ... et sym
phitu(m) addit / G(alenus) dixit ... o
robi et ... Et desup(er) pona(tur)
emplastru(m) panu(s) linea cu(m) aliq(uo)
q(uod) h(ab)eat ... illa ut dya
palma et emplastru(m) nig(ru)m vel
flammu cu(m) galla Et mel coct(um)
cu(m) pul(vere) thuris ... et aloe
vel ... co(r)p(ori)s ... sim(u)l Et
vinu(m) stipticu(m) ... et p(ro)p(ter)
ea liga(tur) ut d(ixi)t G(alenus) i(n) 2o ad
glaucone(m) Et Hen(ricus) ...
ista liga(tur) valde ... Et
G(alenus) sit ... mirabilis ...
... fit q(uod) p(ro)p(ter) mu(n)dificatio(n)e(m)
et ... pulsione(m) ... pona(tur) sup(er)
tota(m) ca(v)erna(m) emplastru(m) ...
natu(m) ... ad ... q(ui)tur
et orificiu(m) ulceris Et sup(er) illud
orificiu(m) rep(on)a(tur) ... q(uod) ...

[illegible]

38

c depsoato et pq ea ligent̃ siccte
cu binda qtinete ubiq̃ qtinua
calume i tepido a fundo usq̃ usq̃
ad orificiu p̃q ea ligetur distilatu cum
puo emplo cu uno bindello ita
q̃ p'a liga no solua usq̃ ad qple
tum i xxx dierum s̃ de tercio i tercium re
nouetur clausa liga cu liga q̃ pte
cu ingenio q̃ cu ipa 2 bonis pssulis
qstringat ptom fundi detecta sic fe
cit multi ut Henr 2 mgr meg
Bonon q̃ solida no ponat quia
sanie i loco retinet s̃ tanulata
but duplicata ut sanies qtinue
valeat expelli 2 spongia supr ori
ficiu ponat ut sanie qtius sugat
suggedo

Capitulum de fistula

Fistula e ulcq psundum et ca
uernosum cu callosa duritie a
pte inferiori aqa prodit ut pluri
sanies virulenta Et hoc e q̃ dice
bat Ga in de tractatibus pt namq̃ distillat
aliqua fistula sicca 2 longa sinus
similis aliis sinibus qtrarium i du
ricie paucis a pte intra et inter
ea apostemas i emittes puis
ppt inflatione suppurationem
2 ille quoque cum clauditur 2 nihil
emittit quando aperit 2 emittit
et hoc secundum dictum 2 pgratum q̃
to sanies virulenta no e esseu
tialia usq̃ s̃ callositas duritie cu
sco fistule Nec obstat q̃ dicit
magister Arnaldus q̃ quedam sanies
fistula aquosa ut glutinosa
seu pure qualis qtitit fistula
hmoi manet q̃ no qtinue q̃
si no manat sit qstricta lig
hoc suggessit q̃ quedam apo
cit fistula nunq̃ posset obstru
tal hoc e vni pste Et qui
ad hoc i pste possit claudi
et exsiccari ho putaunt Et nec
Albucasis dicit Est e i quib
dam holes emittes humidite in
quibus no holes abstulit hui
ditas ab ead Illud q̃ habuab

tenuit alz Bruno Tinngalz
mor mgrij de duolic de qua
repshendit Rogeriu et Rolandi
Henricus no debito q̃ ipi in
tellexerunt nam q̃ cu qstrinus
carne dura ubiq̃ carn cutane
et glosatores ipsorum ita glosa
uerunt fistula q̃ e i carne
q̃da e in venis q̃ i nervis
q̃da uero i ossibus Itim q̃da
recta e et q̃ obliq̃ siue torta
2 queda unicu sinu et alias
q̃ multorum 2 q̃ e i iuncturis et
q̃ e i oculis q̃da i fauribus
queda i pectore queda in
verecundis 2 c' qsequitur Ab istis
em dicisis sunt prognostica et in
ducatio curatiōis Cause fistularum
sunt ea q̃ ulcerum cauernosorum
fiunturq; fistula precedit ulcq
cauernosum et ab illo differt peior
humores q̃ cuiuscumq̃ corporis sunt locum
sunt peiores i fistula q̃ i ulce
cauernoso est em illa maior
flectuositas 2 maligna ut dicit Guillelmus
de Saliceto ing adustio adducit
acuitate et venenositate et
propter hoc dicebat Arnaldus q̃
humiditas manans 2 amulla
fera sic corrupta fistula vita
habet

Signa et iudicia

Dig fistularum sumuntur a spealit
inhentibus ut ab illo corio callosa
et a forma fistule instrali et ab
accidentibus et effectibus ut a virulentia
et horribilitate q̃ aliquotiens exit ab
ipsa et dolore qui pluris e nisi
sit i uno tuum Significatur q̃ e i carne
q̃ grossa et viscosa et turbida
et cruda humidite q̃ exit ab ipsa
sit i uno ex dolore 2 tenuitate
eius q̃ exit Si sit i nervis ondit
p quitu sanie 2 fetore Si i osse q̃
tenuitate 2 subtilite eius q̃
exit ut ponit dixit Et ad hoc
adiuuat pbaceo cu tent 2 pbis
2 lucidinibus coloratis 2 locis et pe
fuerit ad hoc q̃ si e incepta i malos

[illegible]

[illegible]

[illegible]

et ossa considerare possumus quod inficit
ea etiam si consumit eam quod est in
osse. Si vero non quod est in carne
vel immo de corruptione ossis quod
cognoscitur dictum est supra. Iudicatur
quod fistula ex toto incurabilis est difficultatis
curationis maioris profunda tortuosa
inossata et antiquata et quod plures habet
cavitates. Preterea fistula que est
in membro nobili et prope ipsum vel
que ad interiora penetrat ad pectus
ventrem et vesicam vel dorsum vel
spondilibus vel aliquam iuncturam pu-
ta maxime a pedis suspecta est et ma-
le curationis et occupatio circa ea ut
dicit Albucasis est labor et ignorantia.
Curatio. Fistula duo habet regimina
universale videlicet et particulare. Universale regimen tres habet
intentiones. Prima victum ordinat.
Secunda materiam peccantem evacuat.
Tertia etiam membra interiora confortando
et desiccando fistulam ad consolidandum
adaptat. Prima intentio completur
cum debito regimine secundum materiam
ordinata. Secunda completur cum evacua-
tione competenti de quibus duobus superius
in tractatu apostematum specialium satis
plenarie sunt dicta. Tertia etiam intentio
completur cum potionibus ad fistulam
probatis quarum ista est una magistri ...
Recipe asmomie partes ii plantaginis
partes duas foliorum olive partem i scin-
dantur minutim et pistentur et
cum vino albo coquantur et fiat
colatura de qua quolibet die in
aurora ciatus unus administretur.
Recipe ad idem. Recipe asinude partes iii
genciane partes ii centauree partem i
coquantur cum vino albo et melle
et ut supra administretur. Est enim
efficax in ossium exploratione. Regimen
particulare tres aut iiii habet intentio-
nes. Prima strictum orificium ampliat.
Secunda fistulam aufert et mortificat.
Tertia locum mundificatum mortifi-
catum mundificat. Quarta locum mun-
dificatum incarnat et sanat. Prima
ut completur quod postquam erit bene
certificatus de semita et profunditate
per foramine imponatur tenta de ra-
dice genciane aut maliterre
aut vomice vel dragontee vel de
frustris spongie bene torta et
aptata quamvis de medulla sambuci
et ebuli non placet michi eo quod in
extrahendo sepe frangitur immo
ex hoc cognito quod tente ligentur cum
filo et si adhererent a profunditate
nimis possint extrahi sine falla-
cia et fiant grosse et longe secundum
foraminis quantitatem et quod stet per xii
horas postea removeatur tenta et
si foramen sufficienter est ampliatum com-
pleta est prima intentio et veniat
secunda que mortificatur fistula que re-
quiritur. Secunda intentio completur uno
de tribus modis. Uno sine incisione
premissorum acutorum et corrosivorum.
Alio cum incisione et cauterizatione.
Tertio cum incisione et callositatis
evulsione. Primum modum docet facere
Guillelmus cum impositione tente croce
affrodillorum et Rogerius cum
tenta de calce et sapone et cum
tenta linita de arsenico quod non
fallit. Si autem fistule essent diver-
ticule tunc oportet dispensare alia acu-
ta medicamina cum aceto aut
aliquo liquore et iniciantur cum
instrumento tali quod veniat ad omnes
profunditates et claudatur foramine
quo moretur infra quousque suam
fecerint operationem et hoc quod dicebat
Arnaldus de villa nova fistula
tortuosa et inveterata numquam
perimitur nisi ... a duobus
liquoribus imbibatur. Ad hoc enim multum
valet aqua fortis alkimistarum ...
prima omnes enim fistulas mortifi-
cat et disrumpit. Cum incisione
et cauterio completur tertia intentio
sit quod imposita tasta lignea usque
ad radicem fundi scindatur tota
caverna ab orificio usque ad profund-

[illegible]

[illegible marginal annotations]

eo modo quo dictum est supra de ulcere et ulceribus cavernosis. Et statim apparet fluxus saniei cum albumine ovi et centaurea dilatatur labia ulceris. Et post modum mitrasemmi cauterizetur locus tamen cauterio actuali aut cum potentiali facto de pulvere affrodillorum aut arsenico sicut facit cum argento vivo sublimato taliter quod nichil corruptum et callosum neque potest natura remaneat quod sit desiccatum eiectum et cetera ut superius. Et in cavitate fistule ut predictum est apponatur. Quando autem reperitur os corruptum superius sunt dicta. Signum autem quod acuta medicina suam perfecit operationem est ulceris ... ut Rogerius et tamen dierum mora ut sicut uno ... at fistula cauterizata et desiccata sunt ... cum medicamine mitigativo sicut est cum ... oleum de ovo deinde cum butiro aut aliquo unguento quousque ... restarta cadat et ... famem ... cuius famis qua ... erat indigesta ... digesta et in mora ... signum est quod fistula est mortificata et sicut ... dicebat Arnaldus ... parte sui fistula famem puta est perfecta ... ibi est fistula iam extincta tamen incisione sine cauterio completur. Ista sedat intentio quod facta incisione usque ad ... ut dictum est ... cum rasorio tota caro in cavitate callosa et putrefacta taliter quod locus remaneat purus quod apparebit per presentiam carnis bone ut dicit ... et ista est via mortificationis et curationis fistule. Et si ... modos non curatur remittitur ad statum eligimus ut dicunt ... non obstante quod Lanfrancus permittit eam curare cum agrimonia et sale quod tamen tempore non inveni et si est inventum in ulceribus cavernosis et fistulatis recentes dicit autem satis sunt ... quod cum ... colligere et ita completur intentio. Et 3a que est mundificatio ... que est locum mundificatum incarnare et sanare complentur ut iam dictum est de aliis ulceribus cavernosis. De cura palliativa. Si autem fistula est in tali loco quod non potest curari ut quando est in ...

[illegible marginal annotation]

sublimibus et vicinitate ... vel venarum et si eger est debilis et non potest sustinere penam vel propter timorem est magis declinis ut remaneat cum eo egritudo vel forte quod peius cura peior egritudo sequetur ut in fistula longa involutarius fetis exitus tunc necesse est palliare cum dieta et dispositione materie ad purgatione et ... partem minus nobilem et mundificative ipsam ... et unguento deinde repleatur cum ... domesticis et cooperiatur cum diapalma aut emplastro nigro quam ipsa remanebit quieta tempore longo dummodo quod caveatur ab aqua et a situ doloroso et a motu laborioso. Et istum palliativum ponit ... et Arnaldus super ea ... est ... meatus ... qui diu manavit ut in fistulis antiquis obturari nequit absque timore ... incommodi ... ad propria ...

Capitulum sextum de cancro ulcerato

Cancer ulceratus est ulcus apparens rotundum horribile fetidum cum labiis grossis duris et nodosis ... elevatis cavernosis ... cum ... venas ... et ... Sed quod nominatur cancer propter ... quod ... venas emittit ... pedes cancri ... Et Henricus addit quod ... ut ... Et dicitur cancer ... a ... et a ... non multum dolorosus ... magnus et violentus vehementer dolorosus ... quod ... ex melancolia adusta ... ex melancolia adusta ex aliis humoribus ... excoctis adustis ... dicitur quod ... fit in ... ut in carne venis ... et ossibus ... in corporis ... ut in facie quod ... nolimetangere

[illegible marginal annotations]

vocatur in coxis lupus In membris corporis
singulis ut dixit Rogerius Rolandus ob-
state Iamerius et Theodoricus dicit
quod nullus antiquorum ita nominat Can-
cer causatur tamen ulceratus a non ulcerato et ab
ulceribus irritatis et indocte curatis
Cancer tamen non ulceratus causatur ulceratus ideo de eo
sit supra de apostematibus melancolicis in tantum
sint dicta Ab ulcere et ulcere causatur cancer
propter irritationem cum acutis adiunctis
commoventur humores superfluitates melancolici et
fluunt et influunt ab universo corpore
et a viciniatibus membris et locorum compatiuntur
sunt et talesfiunt et acute et venenosi
et crescunt ex quibus generatur et augetur mala
dispositio et efficitur cancer Cancer autem prin-
cipaliter movetur propter antecedentes ex illis
quatuor sunt ut sepe dictum est Signa
et indicia Signa cancri sumuntur asperis
eminentibus et aspera dura labiorum ulceris
a facie lata et rotunda cavernosa et reclusa
et abscessibus et aqueis eminentibus ut a
virulentia horribili et fetida talis quod non
potest scripta denotari sed quando visu sensati
aliorum percipiunt et cum hoc quod si lavatur
aliquando efficitur tumidus et in superficie et
ulterius cum primis corrosivis irritatur et eius
augmentatur malicia ut posuit Lanfrancus et Henricus
Indicatur de cancro ulcerato et cum hoc dicit
quod eius dimensionibus et propter eum arguitur
malicia et difficultate eius magnitudinis Et
propter hoc dicebat Albucasis quod qui attingeretur
de magis mortem ut appropinquatur ei Ergo
ac ut dixit non curatum aliquem neque
vidi aliquem qui perveniret ad id Et
ideo G. in commento Hippocratis in aphorismis
dicit quod non curetur cancer nisi ad magnitudinem
infelicia et refrigeratione Amputatio cancri que est
antiquus et in membro habitatus Et que est in
filtratus in venis immersus et cordibus Et que est
absconditus et interioribus profundatus et que est
in loco ubi non potest totus comprehendi Et que est in
persona debili et timorosa melius est quod
palliet quam si curaretur Curati enim
citius pereunt non curati et palliati longius
sepe persistunt ut in versu Amphorismi in canone
de non ulcerato cancro sunt allegati Et
propter hoc dicebat Avicenna id multe quod
de ulcerato efficiebatur aliquis non ul-
ceratus quod si curatur in uno loco in
alio sepe mutatur Ulceratio indicat
Guillelmus de Saliceto quod cancer est

languidus morbus quod cito nunquam palliatur
nunquam indiget cura consulit quod non misce-
leatur tangatur et propter hoc noli me tangere
vocatur Cura cancri tamen ulcerati duo sunt
regimina vel unum et primum sive regimen tres
sunt intentiones prima ulcera ordinatur Secunda materia
antecedentis evacuat Sed tertia membra inclinata
confortanda adaptat Prima intentio et tertia complentur
cum debito regimine et convenienti purgatione et
quibusdam factis in regimine melancolici sunt sicut
dictum Sed tertia intentio completur cum potionibus
et suppositionibus ad hoc probatis Et forte
quod magis facit ad hoc consideretur quod perfectus
Et dehinc sunt ab herbe capillares
et precipue leterice et herba roberti et scro-
phularia que propter hoc herba cancri nominatur
quod sunt optima ad sanandum potionibus Et certio-
dia laudatur ab Arnaldo Et cancer
fluviales sumpte valent ad cancros ut
dicit Albertus Tyriaca et carnes tyrorum
sumpte conferunt quod expellunt ... vero
venenositatem ad cutem Regimen particulare duas
habet intentiones secundum G. in commento preallegato
et secundo ad glandulam ... ut si est in loco
possibili quod pallietur quod ... illo
... nominatur ... de extirpatione est
duplex ... fit cum incisione et compressione
et cauterizatione Alia sine incisione
cum corrosione In incisione caveas quod
totus cum radicibus suis comprehendatur tradatur
alias nichil valet ymo esset nocivissimus
error peior priore Et post incisionem
sanguine exprimatur ut sanguis melancolicus deleatur
Et post cum ferro ignito cauterizetur Secundo curatur
cum corrosione et mortificatione forti quod
sicut totum extirpet vera forti ... forti
sed applicatum medicina ... vero
primo amphorismi ad quod arsenicum sublimatum
non potest sed par ut ... testiculo reglan-
dulis sunt dicta et in ... dictum dicetur
... Theodoricus et hic cancro lupino
et commentum noli me tangere fistulam et omnes
tales pessimos morbos accidit et exce-
pit Caveat tamen de loco et parte ... et
cum modo desceditur loci parte cum unguento
de bolo et post ... quod ut dictum est
... loci inflatio et pro eius
diversa ... mitigatur dolor et prohibetur
causa extrahere ut dictum est de fistula
mortificato cancro quod consideretur probaverit

carnis et corruptiva virulentie et fe-
toris curetur vlcus modo vlcerum corrosivorum.
De cura palliativa. Cum autem cancer
est in tali loco quod non potest totus consumi
ut quando pervenit ad interiora aut est in membris
principalibus aut in locis vicinis nimis intestinis
vel eger est debilis et non potest vel timore
sui et non audet sustinere curam aut cura se-
queretur peior egritudo tunc bonum est
ipsum mitigare et palliare et hoc cum dieta
et purgatione et diversione materie ad partem
aliam et infrigidare et consolidare ipsum cum
aqua solatri et cum unguento albo et de litar-
girio et de thucia et de plumbo usto dia-
pompholigos et aliis mineralibus lavetur
et aquis et succis capillorum veneris ducatur in
mortario de plumbo et liget inde lamine
plumbee et aliis que dicta sunt in vlcere
virulento et in cancro apostemoso non vl-
cerato. Centum autem virtute sed plu-
res in dispositionibus cancrosis nominat ille
qui michi ignorat. Rondaletius vero palliat
cum herba roberti et scabiosa et folio cau-
lis et folio cuppobarbato pulvis scrofu-
larie et ancti combustis. Multi vero
mitigant eius fraudulentiam et lupum
cum pecia siccata et cum appone carnium
gallinarum quod dicitur quod obligent
deo lupus quia in die comedit unam
gallinam. Et si eam non haberet comederet
personam. Ratio sit talia quanta se et
si non persolveret non posset.

Doctrina secunda de vlcere quod in se in membris et potest
capitulum primum de vlcere capitis ut est in talpa et testitudine

Reversio igitur ad
methodos redeamus ante omnia
secundum curam vlcerum primitus
per species in una que praecipue particula animalis. Unde
eum scilicet indicatores quae habent similiter
ut in doctrina secunda tractatus ..., sunt
dicta. Et relinquitur omnino omnes per-
ticulares scilicet secundum Richardum in mortalitatibus
scilicet omne a capite incipiendo. Et quod vult
perscrutare inveniet quod vlcera nitrosa
quaedam dicuntur in hoc quod de vlcere est dicta
specialiter indicatione in quibus prognostica
et modo curandi. Centum ad prognosticum
primum quod si vlcera capitis pervenerit
ad cranium et administrationes et in-
tensiores ut in talpa et testitu-

dinaria pariter sepe contingunt non modi-
cum in operando nimis periculum maxi-
me in commissuris. Et ideo consulit
Rogerius potius tutele natura relinquere
quam opere propriis. Et hoc considerans
ut supra dixi una cum lanfranco
in talibus pluries consului palliare quam
curare. Richardus Rogerius quinimo admonet
operandi in cranium in quo pannus afficiatur
et requiret cura percipit venient
et radicitus separare et mundificando
applicare et post cum pannis et lichi-
nijs in melle rosato infusis et aliis
amplius mundificet et incarnet
prout supra de vlcere capitis sunt dicta.
Ita faciebat magister meus Bononie.
Et ego feci in illo casu quod fistulam et cor-
porum ossis in capite retro aures pa-
ciebatur. Hamus quod in ea fistularum extenua-
tiones reparabat post trepanationem et depurationem
ossis ... pulvis consulebat. Recipe ramp
albuminate combuste ℥ i gallitricum sal-
via ℥ ... et addatur mirre ana ℥ ii fiat
pulvis ut est vlcera dyapulma et emplastrum
unguenti sufficit in hoc casu. **Capitulum secundum de vlcere faciei**

Facies hominis quod continet
multas particulas diversas habet
vlcera propter ingeniis oculi
nares auribus ore et consimilibus. Et primo de
illis quae in cute faciei et maxime
est de illis que in cute faciei et maxime
in genis et naso veniunt consue-
verunt. **De noli me tangere.**
Contigit sepe post formicas her-
sipilas malas et alia vlcera et pu-
stulas male curatas in facie
maxime in lepore nasi genis et
labiis accidit vlcus corrosivum hy-
riosum horribile fetidum et virulentum
quod noli me tangere vulgariter nuncupatur
et dicitur cancri ex eo quod bis coniuncta
ut supra sunt dicta generaliter. Cum igitur sit
corrosio mordicativa cum ardore
et putredine virulentia et fetida et
sordicies mala. Sed eius eradicatio
est difficilis contagiosa. Dicunt magistri
multi ... noli me tangere
dicitur. Et cum facies propter sui debilitatem
materias facilius recipit. Cura eius

vlcerum reg. vlc. de cura dieta et crebra
purgatione dicta in apostemat. et pustulis
...lib. colericis et vl. virulentis est ... lauo
loca cum oxicrato aut cum aliquo ...
aliquos dies attemptent. si potest de-
siccari et sanari cum vnguentis ad vlcera
virulenta. Cura talis fuit intencio
Jamin. Et si non possit desiccari appo-
i plagella linimentum ... stllo
de succo linarie et plantaginis cum sale
gemma. Et postea mordicatiorem ...
pannum infusum in oxicrato aut in succo alicuius
herbe frigide applicatur et ter in die
vnali renouetur per tres dies. Et post
si marbis fuit extinctus et locus cum
melle succo apii et farina ordei
fuit mundificatus quod ... per carnis boni-
tatem incarnetur et consolidetur cum vnguentis
vlcerum virulentorum. Si autem morbus
non competenter curetur ut dictum est de
cancro vlcerato sic fiat. Rogerius et magister
attendendo quod corrosiuum et cauterium
... loci eius ... et
tenuis et loca spongiosa et cartilla-
ginosa et facilius alterantur ita quod ...
... ipsum non con-
solidantur et ut ... aliquorum sunt
supius allegatum. Et postea ad ista
... aquam fortem ... secundum
adaptant. De vlceribus et cancrositatibus
vesice rupte et eleuacione vue ...
vlc. ... aliquando proueniunt ... ut plurimum
ab apostematibus exeuntur bothoribus
et pustulis seu vesicis efficiuntur ...
non est minus si ... vlcera ...
exitus ... pustulas. Et ... ipsi
... vij species earum distinctas vel
secundum ... cornee vel secundum situm
superficiale et profundum ... quod non
multum diuersificant intencionem curatiuam
de ... ut consulit Lanfrancus omittitur
si placet comprehenduntur ... vel oculorum
et qui ... fuit de obtalmia ... tribus
speciebus ... virulentis ... et
cancrosis ... mediocribus et sordidis
... omnium cause ut dicit
... acuti mordicati-
... ad oculos ... vlcera-
... oculorum ... dolor et lacrime effluunt
et obtalmia rubores ... apparitur
oculus si ... puncti apparebit

rubeus si in cornea albus et nebulosus
vlcera ad ... rubea cornee
vero alba apparet ... vt dicit ...
... quod manifestat ... ing-
rasura ... quod ... et ...
ut dicit Rogerius ... quod sit albu-
la apparet ... et applicatio ...
... oculum ... albedo ...
... cornee. Indicatur de vlceribus
oculorum quod si malignum ducunt ad
disruptionem cornee et ad ... et
eleuationem vue et ... ad oculi
perditionem. Indicatur etiam quod ad vlcera ...
cicatrices albe indelebiles eo quia
cornea est ... cum
consolidatur non fiunt ... prima
intencione sed per medium extraneum
consolidantur ut iam supius fuit
dictum et dicitur ... multa ...
vlcerum ... locum ... ad ea
... versus ... consulit ... oportunitati
quod si ad vlceribus fuit obtalmia ...
bilis ... et dolor capitis non
fatiget pacientem quousque illa
fuerit sedata ... consulitur de
obtalmia ... quod in multis
... intenciones obtalmiarum.
Cura vl. oculorum ... in ...
... indiget ... eodem ... quo
... alia vlcera ... nam ... particule
... mordacissima mundificatiua
repletiua et ad cicatricem ducentia
... quod laudatur ... thucia ... simi-
lia ... et ... non solum
immordicatiue ... sed et vehemen-
tissimos dolores mitigare pote-
rit sicut est succus mandragore.
Sordidis vero ... aut
aliquod abstersiuorum ... et ...
... aliquibus metallis abstersiuis.
Et quia alia vlcera ... quatuor
sunt intenciones ... cura
vlcerum oculorum quatuor habent inten-
ciones prima fit in vita secunda in materia
... et fluxu tertia sit ...
intencionibus circa vlcera ... quarta
... correctio ... et secunda ...
... secundum quod supius fuit dictum
... in obtalmia ...
... quod non iaceat neque dor-
miat super latus in quo est vlcus

ut sanies non corrodat tunicas
oculi neque clamet neque sternutet
neque evomat. Omnia enim ista ducunt
materias ad oculum. Tota autem in-
tentio tua sit diuertere et prohibe-
re materiam reumatizantem et non ve-
niat ad oculum et sedare dolorem.
Secunda intentio completur ut si pu-
stula non est aperta ut distilletur
in oculo aqua fenugreci aut
melliloti quia aperit ulcus
festinanter ut dicit Jhesus. Postea mun-
dificetur ulcus cum hoc quod lavat
et abstergit saniem velut distillatio
syrupi rosarum simile enim laudatur
a Rabbi Moyse in prima parte libri sui.
Et post mundificationem repleatur car-
nibus cum hiis que faciunt carnem
nasci et cetera sicut album in quo est
opium cum lacte mulieris et albumine
oui si sit dolor. Si vero dolor
fuerit remissus utatur sief albo in
quo est climia quam Jhesus rubeis
vocat. Et sief de thure ad hoc
laudatur, id est, tarp quod maturat
et mundificat materias grossas
ut dicit Jhesus. Unguentum fortius et re-
cepte in capitulo obtalmie et antido-
tario Avenzoar (?). Sief etiam de
plumbo laudatur et sine hebemosi
alcoati sizarum. Replet enim
et consolidat ulcera oculorum. Unguentum
fortius recipe a Serapione (?) plumbi
usti anthimoni tuthie ablute
calcetumenon quod est es ustum
gummi arabici dragaganti ana ʒ viii
opii ʒ ß. Fiat sief cum aqua
pluviali. Tertia intentio com-
pletur sicut nam attridam (?) satis
est dictum in obtalmia. **De rup-**
tura cornee et exitu uvee

Si sequatur corrosionem ruptura cor-
nee et procidat pars uvea ita quod
sequatur elevatio manifesta et
[illegible] ubi supra quod corpus separat
corpus id quod procidit repercussiuis
et stipticis indiget fortis et bona
fectura cum pressura et ligatura
ad hoc est mirabilissimus sief
de emachites cum albumine oui

licet fricatum quia est lapis ema-
chites ablutus ʒ iiii terre sigillate
ana ʒ ii cerusse usti amidi gummi
arabici dragaganti opii ana ʒ i. Fiat
sief cum succo foliorum olive. Et
quamvis est nova quam elevatio fuit
magna stringe cum lamina plumbi.
Et si egritudo fuit antiqua de uno
vel duobus annis non appropinques ei
quia non habet curam ut dicit Jhesus. Et
si volueris oculum decorare liga
eminentiam cum filo serico et infra
conforta oculum usque cadat ipsa
et filum decidere et vestigio quod
remanet post ista inferius dicetur.
De fistula in lacrimali domestico

[illegible] nasi fistula lacrimalis fit ut plu-
rimum ex apostemate paruo circa angulos qui coniunguntur
nasi. Ibidem immaturando ter-
tiaria ad aperiendum quia et sanies qua-
tardat et infirmitate et ulcerat locum et indurat
intus et interius (?) extendendo et corrumpit et
os et apertum quemque ad exteriora quam
usque interiora oculi sublacrimali et usque
ad utramque partem. Et quemque apertum usque
talamos narium usque ad exitum carne
cornea (?). Causa eius sunt humores [illegible]
quiescit. Dictum est in loco. Signa. Maxime
in loco et eum corrumpit. Ad hoc coniunguntur
per debilitates que attrahunt hic [illegible]
acuti utrosque ad locum et ulcera fiunt
fistulosa. Signa fistule oculi exceptis
que precessit et duritie et fortis callo-
sitas et examine serosa et glutinosa [illegible]
exit per foramen maxime cum comprimitur
et oculi sunt rubei et obtalmia et tactu
[illegible] quia si est rosse sentitur
apertas. Si vero carne mollicies
et lenitas indicat quod fistula lacrimalis
est difficilis curationis propter carnositatem
[illegible] et propter oculi propinquita-
tem sensibilissima est cum parua et perpetua
appropinquat aperitura de lacrimali quod
rumpitur circa palpebras et sunt
curationis [illegible]. Et sine inspectione fluunt
lacrime et locus non consolidatur sed efficitur
deformis. **Cura fistule lacrimali**
duo hic regimina vel via et prima virtute
regitur dictum est in capitulo de fistula in communi

particulare regimine tres sunt intentiones
prima est repercutere et resolvere et ma-
turare secundum suam causam et aperire apostema
quod non aperitur et mundificare apertum
mortificare fistulam quod est confirmata
primum completur per unctionem olibanum dictam
est cum repercussivis et resolutivis et
maturativis et ipse maturatur cum
emplastro facto de farina ordei et psilii et
croco aloe et mirra et confectis cum
opoponaco in aceto dissoluto ma-
turat enim et ipse rumpit apostema et si non
aperitur ipse non expecto maturatio sed
lanceola longa a lacrimali aperiatur post
autem apertionem venit secunda intentio quod completur
facta bona expressione et expulsione saniei
et lotione si est necesse cum aqua ruthe
mellita cum tribus ampullis quarum est
sumenda de lamingue acidentis inventa
inunctionem parte eius et ipse apud radicem
Et congregetur tamen de ea quod possit im-
plere totam profunditatem et cooperiatur
cum diapalma aut cum aliquo appropriato
emplastro et removetur bis in die Et quando
erit satis mundificatum consolidetur
Secundum ampullam est Rasis ipse proferat
collirium factum de cure facto sarcocolla
aloe san. dra. balaustie antimonio
alume partes equales et de flore eris
tertia pars vini et cum aqua pluviali
fiat sief et ipse dicit dum quod dissol-
vitur cum aqua gallarum et mittat due
aut tres gutte et iaceat ad partem aliam
et bis aut ter in die removetur Et sic per
ebdomadam continue istud enim col-
lirium est tante virtutis quod fistulam
oculi sanat ut dicit Rasis aut ita
retardat quod videtur sanata Tertium
ampullum est Guilielmi de Saliceto quod
elargato foramine mundificetur cum
unguento viridi facto de flore eris alume
et melle aut cum pulvere affrodillorum
Et postea mundificatum cum consolidativis
sanetur Et si ista non valet acce-
dat tertia intentio que est mortifi-
care fistulam que elargato foramine
et rasificato de fundo ut dictum sunt
de fistula in communi completur diversimode
per incisionem et cauterizationem Alio
per corrosionem per incisionem fit
quod cum lanceoli forti aut cum rasorio
scindatur et iterum a lacrimali quantum
erit possibile elongando usque ad fundum
et tunc implebitur vulnus cum tenuis in-
fusis cum albumine ovi Et iterum
removendo inspiciatur os et si contingit
curandum cauterizetur cum cauteriis cla-
vilibus rotundis preservando oculum
cum cannula ut Alcoati vel cum
pasta ut Jhesus aut cum elongacione
argenteo seu ereo ut Theodoricus
post cauterizationem sedetur dolor et
adsura et casus escare et exfo-
liatio ossis procuretur ut dictum est in com-
muni per corrosionem curatur quod imponatur
tenta intincta in aliquo caustico
et premuniatur oculus cum fris primum ac
modum magister placuit videtur et lastracio quod
cautius cum ferro melius mensuratur
quod non accedat ad emunctorium lacrimale
quam cum medicina Et postquam
erit mortificata fistula quod tamen
cognoscetur ut dictum sunt supra
curet et consolidetur Modum autem
curandi et perforandi cum subula
ad calamos narium non laudat
hebemesse neque ego meo tempore
essendum verum satis cito plures implentur
foramine ossis et nichil est quod curare
possit ad llaxes diviaco autem
materie cum calamos narium quam
laudat Arnaldus cum capuperi
gijs est michi dilatum Et si non potest
aliud fit palliatur ut dictum est supra
Et cum tali collirio quod laudat
Theodoricus Recipe climie ablute et
sedenegi abluti ana ℥ ij tutie
fornate in qua purgatur ℥ iij
mirre aloe memithe croci
opii ana ℥ i confice cum vino et
administretur cum albumine ovi De ul-
cere et polipo quod in naso Ulcera que
sunt in naribus quedam sunt in carne super-
flua quedam virulenta quedam putrida quedam
sunt corrosiva Et quedam cum carne su-
perflua quedam est cujus caro est mollis et parvas
et fit separata quedam est dura quedam ap-
pellatur albarbat quedam est cujus caro est
dura non separata sed adherens que di-
citur polipus Alia sunt cancer

Caput autem ulcerum post se

Cause

¶ Cause autem ulcerum nasi sunt humores acu-
ti et putridi a capite descendentes
qui si propter adustionem adepti sunt
grossitiem generant polipum. Si vero
sine adustione ingrossantur per
infrigidationem illam carnem mollem
efficiunt. Unde G. 3° megatechni ozene
ex influxu humorum acutorum et
putridorum fiunt polipus grossorum
humorum est germen. Dicitur autem
polipus ad instar illius piscis
sic nominati quia multos habet pedes
Et ideo ab Avenzoar multipes
nominatur quia firmiter adheret
loco in quo est vel assimilatur carni
eius ut dicit G. ¶ Signantur iste
passiones aperiendo nares cum instru-
mento cuius forma ad solem cum visu ut
dicit Halyabbas et tactu dicit etiam secundum
Avicennam et Lanfrancum polipus autem
illa superflua eo quia caro illa est
mollis pendens de colore et substantia
pulmonis indolorosa non adherens usque
radicem et ut plurimum venit post egritudines
cataroosas polipus est durus siccus

polipus de genere cancrorum ab scrophulorum induratur

dolorosus umbrosus horribilis et
fetidus venenosus non pendens sed
firmiter naribus adherens Et ut plurimum
incipit ipse a pustula citrali et
paulatim augmentatur et crescit
usque ad palatum pervemiat. Ulcera nasi
non sunt negligenda quia ad polipum
sunt via ut dicunt omnes polipus enim
ex toto genere est pernitiosus. Item
de genere cancrorum absconditorum in-
dicatur quod melius est non curare
quam curare ut dicit Ypocras. Sufficit
cum via blanditiva sine incisione
et corrosione ut dicit Avicenna. Caro
autem addita cum qua nasus est cura-
bilis est boni coloris absque timore
curetur ut dicit Bruno. Ex quibus
apparet quod illa distinctio quam ponit
Rogerius et multi alii quod polipus
quidam est curabilis quidam incura-
bilis non proprie accipit polipum sed large
pro quacumque carne in naribus preter

natura exorta. ¶ Cura communis

Curatio

ulceribus et polipo supposito victu et
purgatione dicta superius in materiis
acutis et miliaris est secundum G. ulceribus
siccare et roborare caput totum
ut nulla ab eo superfluitas inferio-
ribus partibus influat dictum est
multociens supra in obtalmia ut dicetur
in remanentibus oculorum ut sequitur
quod postquam per illa fuerit caput ro-
bustum ad curam ozene et ulcerum
venies intencionis huius siccare parti-
cula perfecta permixte virtutis
repercutientis vel desiccantis. Unde
in 4° terapeutice Naribus vero quidem
multo siccius quam oculis minus vero
quam auribus oportet esse furtum. Et

ulcera virulenta

propter hoc si ulcera sunt virulenta ungu-
ent cum plumbo usto sunt cum propria
ut Halyabbas ponit. Si autem sunt sor-
dida et crustosa laventur cum vino
et melle decoctionis camomille
mellilotti nasturcii ellebori atque
mirre. Et si est utile cum lexivia
deinde cum unguento apostolorum mundificetur.
Et si imponitur tenta de radice
athori infusa diu in oleo iuniperi
in quo scamonea fuit dissoluta
optime mundificat et sanat. Et

unguentum nigrum

unguentum quod dicitur nigrum est speciale
in hoc quod fit de mica agrimonia oculo
Christi et verbena tinctis cum axun-
gia parti et post cum unguentis albis
consolidentur. Si autem fuit corrosiva

Rodentia G. 2 dicit

a medicamine G. in 3° megatechni
quod Avicenna recapit de tribus generibus
malorum granatorum acetosorum dulcium
et acidorum incipiendum est fit autem
secundum ipsum per hunc modum. Granata
oportet recentia et matura et
pistare diligenter ut exprimi possit
sucum ex eis quem repone in vase
de vitro parum coquendo ipsum si nimis
est liquidus quod vero non relinquitur
ex eis solidum et grossum vocatur
furtum ut ex eo possint lichinia

fieri que in naribus ponat᷑ Et
qn̄ illud in lichinis faciendo erit
consumptum accipe de secundo q̄ s̄ necessis
utendo eo cum lana cum appositam
graphio approbatum aut operatur predictum
collirium Et si dictus situs desiccaue-
ret᷑ postea esset puluerizatus insufflando
possit apponi et frequenter fiat ut
sit nunquam sit pura pellicula sine ipso
Si aut istud non valet recurrendum
est ad trociscum alchararum et calidicum
dissolutum cum vino dulci aut aceto
si passio dura Et post mundificet᷑
ut dictum est et consolidet᷑ Et si ulcera
esset vehementer doloris auret᷑ cum
unguento dicto in quo modicum de opio
ponat᷑ Et si adesset caliditas oleum
rosarum aut nenufarum receptum habi-atis
recipe et super et iuxta nasum sandali
nenuphe portulace et similia cum
aqua rosarum seu aceto pona᷑ Ulcera
aut sicca et rugadie seu fissure
cum cera et medulla cruris vituli
et instillatione seu ciconiorum dra-
gaganto oleo amigdalarum curat᷑ Cado at
superflua que est lenius non fraudulen-
ta neque cancrosa Sed albus per
istum modum incida᷑ sed ut facias
sedere in sinum inter manus tuas appo-
situm soli et capi nares eius et extrahe
carnes ad exteriora et incide quod con-
prehendistis cum spatumine subtili acuta
a parte donec una scias quod tota caro
est ablata Sed si remanet aliquid
et ea cum abscisio non sit possibile
rade illud cum facilitate donec non re-
maneat ex eo aliquid Si at duca-
tur sanguis a capite abstinde ipsa cum eo
quod scis Et si non est possibile tunc incide
quod est in altum in superioribus ossis narium
quod cognosceres faciendo sugere acetum
aut aliquid tale si non venit ad
os tunc intromittas suggendo per
nares et procedendo per os ut faciunt
pueri in scolis aut cum acu plumbea
filum nodosum usque perveniat per os
deinde serrando tantum ducas filum
quousque caro fuit incisa et consumpta

Deinde extrahe filum et intromitte
cum tenta unguentum egipciacum quousque
fuit consumptum quod remansit
Et si cum illo unguento liniret᷑ filum
bonum esset Nonnulli vero ut in or-
nigre quando eis non est possibile totum con-
sumere usque ad radicem scindunt na-
sum in latere usque ad os deinde incidit
illud superfluum et cautizat deinde
bene et firmiter suunt Ego tamen non
consulo quod fiat᷑ quousque fuit sectarum
quod sanum sit restitutus et radicitus
totum evulsum quia ita parum non potest
remanere de radice quin redeat et
ita pro nichilo operatio esset facta
Et postea renouando labia utilis potest
fieri Alii vero ut Rogerius inponendo
ferrum calidum per cannulam carne illa
inadurit Ego tamen vidi sepisse
quod illa cannula sic caliditate tantum
recipiebat quod paciens operacionem non
potest sustinere Et quando nimmit᷑ cum
parvus est ita impedita quod cum diffi-
cultate operatio perficitur Si aut pa-
ferrum calidum timuerit iubet ipse
Rogerius cuellum vel tenta intincta
in ruptorio apponere et post casum
escarre ut ceterum volumus sanare
In omni casu ad cautelam infracionem
et prohibicionem et sedandum dolorem
appona᷑ et tenere plumbee cannulate
quando est intus imponat

De fluxu sanguinis qui a naribus

Scripsit G. in 3o incarnatur quod erat
ditus cancrinus tribus aufferens
ipso tenta inuncta cum licio in aqua
dissoluto ad restingendum imponebat
bat et apprehendendo nares cum
digitis aborexit sic comprimebat quousque
restringebat᷑ vel olibanum et talia
auxilia que ad plagas in succo
poligonie et est virga vel bursa
pasti infusum lichinium imponebat
bat lingens Confert etiam ut
de fronte infrare spongias in
aceto acerrimo infusas et partes ca-
pitis elevatas tenere et brachia

et maus bubones et testicl'os genua
et pedes strahendo ligare et fricare
Ita enim san. diuertit' et diuittit na-
res Et dare in potu infrigidancia
et nares panis opilare frequenter
et in ore tene aquam frigidam pluuialem
Unguento vero cap. stipticancia caueat
quousque dimissio sit facta quod capiti no-
ceret' a parte Iubet enim ad alia con-
uertere prius puncta flobotomia vel ven-
tosa in ypocundrio et occipicio constaco
et ligacione colonum et extremorum

De alcola et vlceribus oris

Vlcera que fiunt in ore recipiunt eas-
dem diuisiones que in naribus hoc addi-
to quod corrosiua quedam sunt in lingua
quedam in gingiua quedam in osse
mandibule Unde fiunt vlcerationes
que sunt superficietenus in ore G.
nominauit in 6o micamir Apthas
Auic. in 3o alcola Nonnulli vero
in gingiuis cancrositates habentes
quod calliditates ignoscitur et illas que
in ossibus fistulas dicit committas et
que carnium sunt additamenta ficus et
emorroydes Cause istarum passio-
num sunt tales et que narium nisi
quod in puerls et plurimum accidit propter lactis
maliciam et eiusdem male digestionis
Signantur ex visu et ex tactu
et ex colore indicantur hic ex quibus
sunt rubei san. citrinitas colera al-
sal. nigredo uistam vlcera oris
ut plurimum succedunt pustulis bocho-
ribus et apthis que in ore fiunt In-
dicat G. vbi supra quod vlcera oris
sunt difficilia quia sunt in locis
calidis et humidis in quibus citissime
multiplicantur putrefactio et corrosio
et cum hoc appositum farmacum non multum
potest manere in loco perfunditur enim
statim a saliua Cura etiam quan-
tum est corporis que in naribus
nisi quod in flobotomia venarum lingue
et melius multum inuatiua ut fiunt
dicimus in sequinancia Et cum hoc appra-
hunt farmaca In virulentis autem

bochoribus sufficiunt farmaca que mo-
derate siccant quod siccant dyamoron et
bachi fructum et corticum mirti vi-
dum sicam et cypressi poma et re-
cap. dixit Auic. ad lentos similiter
Commictas aut plantaginis aquam
et ros capsoli et consilium Inpurude
laudat vinum mellitum decoctionis
celidonie cypressi mentastri cyperi
gallie croci atque mirre In corro-
siuis vero albumine et vitreolum
G. micamir Ego autem in primis
lenire cum pauco pane et medulla
cimina atque vitulina dixit et fructum
stipticos G. in cibo eius primo
velut sunt citonia et mespile et
oleum de lactuc. endiuia portula-
ca administro et facio eius collutione mu-
cilaginis stiptica sicut sunt similiter et
et rose Consequit eos cum dyaforo
limio in maioribus calamentum et vinum
stipticum addo Et si apthas fuerit
corrodenda mel admisceo Et si corro-
siua erugine eris et commoderatim
farmacum cum oleo rosulatis sicco sicut
ceratum cum erugine eris vlceribus
gelinis tempore Si igitur huiusmodi vlcera
corrosiua et cancrosa fuerint in
gingiuis ipsis prius siccat et co-
piose apringhe malo lauetur sepe
pressi cum aceto simul bulliente decoctionis
foliorum oliue deinde liniantur cum
tali medicamine Recipe vetustissimi alumis
salis adustarum gallarum predicte cuphas
glandium cinamomi gariofili mensim
dristool salime ros ossium dactilorum
tibiarum cancrorum adustarum ana partes
pulueruzentur et cum aceto et mel-
le misceatur et fiat linimentum aut
in puluere applicetur in loco Et si ista
non valet trocisci affrodillorum cum
calidicon siue aldegaron cum aqua
fortis apponantur Et si necesse fuerit cau-
terizetur Si autem corrupta fuerint fi-
stula in gingiuis remoueatur dentes

et forame dilatet. Et si tu vna gut-
ta aque fortis aut arsenici subli-
mati et repressi non potest fistula mor-
tificari quantum erit posse os discoo-
periatur et quod corruptum fuit cum
cauterio argenteo aut eneo ut ponit
Rogerius cautizet, et ut fuit notatum
prius procuret. et si non potest bene mun-
dificari propter partem superiorem consulunt
multi quod contra aperiatur propter partem inferio-
rem difficile tamen est consolidandum propter
salivam. Et quia apertura que ab intus
et extra non invenit locum in quo appo-
diet se sicut fundatur in terra in primo
pronosticorum. Item quia dolor con-
sequitur ista ulcera et impedit
operationes que in eis fiunt precipitur
quod sedetur cum oleo rosarum intus et
extra applicando. G. aut in septimo
meamir consulit oleum lenitissimum
cum retinetur in ore reputatur enim
mitigativum absque appropriatione et co-
forat in mordicative. Cum autem dolor
fuit sedatus et cancrositas et fistu-
la mortificata et convenienter mun-
data tunc procedatur ad incarnandum ab-
luendo os cum vino et melle decoc-
tionis thuris et cum linimento facto
de aloe mirra sarcocolle mastice
thure sanguine draconis et melle rosarum. Car-
ne autem addita si dura et cancrosa
est non tangas curando sed palliando
si vero mollis fuit et tractabilis
incide ea et cautiza si fuit necesse
secundum modum dictum in naso et possis
ea ligare cum filo circa radicem et est
via securior propter sanguinem. Fissure
labiorum corriguntur cum unguento dicto
in naso et cum oleo quod exit a nu-
cleo nucis dum comburitur applicatum
mirifice sanat eas ut dicit Rogerius.
Albucasis vero si cum hiis non sanatur
iubet eas usque ad profundum cum uno
cultellari cautizari et postea ipsas
curare donec sanetur. De ulceribus
aurium. Ulcera aurium easdem
distinctiones causas et signa habent
que et narium et oris fere tamen

indigent siccativis in quanto et oportet
ut videntur declaravit in ulcere
quod curabat quidam sapientissimus The-
silius bis in 3o meamir. Rucaus
quidam recentur parant ulcus aurium
et sine dolore curat. G. lankanum
quod est sicut inemelie solum cum
aceto et quod vocatur a medicis diamira
et dyatuita. Que vero cum dolore
curantur andronium. Si vero hec ver-
micat scoria ferri cum aceto
limones plurimi in sole aut in igne
cum partagine unde confidentur. Quando
auris indiget lotione lavetur cum
opunelle aut cum vino et aqua
ferrata. Si fistula est aut caro
addita procedatur ut supra est dictum
Insomni tamen casu dolor sedetur sicut
supra de apostematibus fuit dictum. Capitulum
tertium de ulceribus que in collo
et per consequens de hiis que in dorso

Ulcera que in collo et que in
dorso fiunt licet habent ab hiis
diversitate nisi in pronostico
quia sunt periculosiora propter venas
et arterias et nervos et vias aeris
et cibi. Et que sunt in dorso peri-
clitantur propter nucham. Capitulum quartum
de ulceribus que in homoplate et brachiis

Ulcera istarum partium
nulla habent diversitatem ab ulceribus
aliarum particularum nisi in pro-
nostico et modo ligandi de quibus
satis fuit dictum in cura vulnerum ipsorum
Capitulum quintum de ulceribus que in pectore

Ulcera que fiunt in pectore
que non penetrant curantur
ut alia que non penetrant
in genere fistularum reponuntur. Ad quod
ut dictum est non valet curatio ut
dictum est sufficit enim quod palliet.
Cura enim palliativa aliquando fit
curativa et est quod supposito bono
regimine ut supra de vulneribus pectoris
fuit dictum. Si consideratur quod materia
congregetur intus et cadat et im-
pediat membra hanelitus. Et quod
possit per illum locum expurgari

elargetur foramen si sufficiens non
est ad imponendum canulam clisteris
cum tenta de genciana bene ligata et
non cadat intra Et post ea mundificetur
mittendo mellicratum ut dictum est
2° cap. vel vinum mellitum vel aliquid
de lavamentis dictis in cura vel potum
ad quod pro ista cura est revertendum
Et desuper ponatur mundificativum de
melle cocto aut de hiis que extrahunt
materiam a profundo et ab ulcerum conca-
vitatibus dictis in ulceribus cavernosis
ad que cum propter istam materiam est
revertendum propria in hoc quod medicine
acute velut est flos eris in istis
ulceribus non inciant. Si aut non
possit expurgari conveniens apparatus
in quarto et quinto costa prout
in illo capitulo fuit dictum Et paretur
illud ulcus cum unguento apostolorum aut
aliquo mundificativo ulceris antiquum
supius conspicta callositate fistula
cum cautio consolidari permittatur ponens
in isto casu sunt laudate de quibus
supius copia habuistis Una tamen
approbat henricus quam vidit per-
quendam nigrum administrare et mul-
tos curare que fit de radice car-
donis fullonum dicti trita cum melle
mixta data mane et sero in quan-
titate cocleari unde dicitur in 2°
colliget carpos id est cardo fullonum
est calidum in 2° siccum in 3° mundificat
omnem putredinem per urinam cocta
cum vino et removet apostemata
et a toto corpore fetorem Et generaliter
hoc resistit a toto corpore omnem putre-
dinem et est medicina ... et ...
Capitulum sextum de ulceribus ventris
Ulcera ventris que non pene-
trant curantur ut alia que
vero penetrant in genere fistu-
larum reponuntur ad que parum
valet curatio sufficit enim ut pal-
lientur cum bono regimine et
convenienti posicione et mundificacione

cum emplastro mundificativo et consolidativo
Capitulum septimum de ulceribus ancharum
et partium eius
Si ancharum aliquociens sunt ulcera membrorum continencium
Aliquociens in contentis quecumque
vero in membris continentibus consolidantur
curantur ut ulcera ventris Que
vero fiunt in membris contentis ci-
rurgicorum non sunt speculacionis
Que aut fiunt in pendentibus
ut in virga et matricis collo sicut excor-
riationes calefictiones ulcera viru-
lenta putrida et corrosiva et can-
crosa In ano vero fiunt ulcera
fistule in utrisque emorroydes
carnes addite attices ficus et
condilomata Quorum tunc sunt
hii mali corrupti et apostemata vel
male curati fricationes et tactus
inordinati Signa aut eorum visu
et tactu sunt manifesta et in form
dictum specialiter secundum Avicennam multum
iuvat Iudicium per G. in ix° megategni
et per Avicennam in 9° quod ulcera istorum
membrorum sunt difficilia quia impossibile
sunt hec membra ab omni superfluitate
exitus quam propter ipsa et maxime
cum calestri mordaces sunt Et cum
hec medicamina apposita non sunt
tempus sufficiens quia facillime cum
excretionibus cadunt Et cum hec sunt
calida et humida ab aere percetu
adque festinat putrefactio et
additur quod propter verecundia non monstratur
quousque fiunt maligna et de-
teriora sunt illa ut dicit Avicenna
que fiunt in lacerto quod est in radice
virge et in ano et que profundantur
magis quam sicut in medio. Cura
ulcerum virge et matricis colli
Ulcerum sine flegmonem in pudendo
et ano secundum G. in fine quinti terapeutice
cataplasmate mollificativo illo eget
sed sicco cicatrizante non tali
sicut alia ulcera sed in tertio sicciv

virtute inguentum et hoc particule
sutiores carne et que est apud
balanum propter quam certa totum pudibundum
quod quidam decrepitus coactus uti
talibus in tribus diebus sanatum est
ulcus de quo fuit magister dolens
quam admiratus eo quod prima fuerat
intentus heresi dogmatum propter
quod si fuerit sola excoriatio et
calefactio sufficit lavare cum
aqua rosarum et plantaginis et ad
ultimum cum aqua alluminosa et ponere
virgam albam maxime camphoratam
aut corticem bugie sive balaustie
aut fuliginem ... pulverizatam
et desiccatam cum pannis delicatis
si autem fuerint ulcera recentia
virulenta et quodammodo corrosiva
in hiis sola est bonum ... et assi-
milatur ei plurimum ustum clima
ablutum cum vino et thutia litar-
girum et cerusa et fortiora hiis est
ustum et cortices pini et lapis cana-
chites. Et medicamine composita a
... consuetum quod fit per cartam
de panno combusto alumine combusto
et cucurbita sicca adusta. Et
medicamine sunt experta cum ea
indigent desiccatione vehementi
cum mundificatione. Recipe thutie aloen
sarcocolle thuris lapidis ematitis
corticis ... combuste gallarum ba-
laustiarum acatie pulverizentur et
cum oleo rosarum fiat unguentum et si fuerint
corrosiva parte maiore virge precipit ...
quod pars cum ... intromittatur.
Si autem fuerint antiqua et putrida et
cancrosa laventur et exsiccentur cum
collirio tali quod lanfrancus posuit
in parte. Recipe vini albi libra i aque
plantaginis aque rosarum ana gr. i auri-
pigmenti et ii floris eris et ii
terantur subtilissime et misceantur
cum aliis et fiat collirium hoc enim
mortificat desiccat et sanat. Et
factus illo sunt ... a ffrodil-
lorum et aldaron(?) et arsenicum non

Nota collirium lanfranci
quod mortificat desiccat
et sanat

deficit. Si autem fiat malum ita
quod locus denigretur tunc melius
est quod penitus locus niger abscidatur
et post cauterizetur vel cum aliquo
caustico maxime arsenico ponendo
inter vivum et mortuum ut dictum
fuit in questionibus sepe. Et postea
loco mundificato carne generetur et
consolidetur. Sed tamen in istis ulceribus
plus semper accidebat et cum pluribus
et aliis auxiliis restitutis quibus
aut cum illo ... nigrorum facto
de alcanna et filtro combusto et de
plumis galline combustis non poterat
restringi crinibus omnibus bene remotis
ponatur arsenicum quod non fallit dum-
taxat quod cadat super venam apertam in
quo casu si medicamina non potuit
attingere super locum precipiunt prefati
magistri incide pelle et tunc auxiliis
applicare quod ego facio invite et
male postea consolidatur et sputum cadit
et congregatur et facit tumorem sub
virga quod est valde tediosum propter
quod Judei totaliter abscindunt pellem
sicut scribit Nicholaus ... 13°
capitulo qui non habet nisi unam viam licet
sit fallax velit vel nolit oportet
quod circumcidat pellam in omnibus casibus
intendatur ad consolidare et ardorem cum
populeone cum succo solatri mixto
cum pauca farina ordei aut cum
albumine ovorum et oleo violaceo
ut ponit Rogerius et si sint non
dubitatur cum bal de coctionis mal-
varum et psilium et phibea(?) maxime cum
unguento de bolo arsenico et infrigidando
partes usque ad inguina cum ...
et succis frigidis et ut propter appositionem
non claudatur foramen virge ponatur
in ea tanta de cera vel de panno
delicato et ligetur locus et sustentetur
sacculo et ligamento. Ragadie autem
et ficus. Rami veniunt in virga
et matrice et carnes superflue cu-
rantur ut quod in mano de ... dicetur
infra. Et crossiates que sub virga

efficitur ppt incidere sputum lige
et mediat Et post si est nec per
emorrogia cautizet Efforamina
que veniunt i sputo et i virga per
hu sepe venit vrina male cõpliciti
i vo amphoris **Curacio vlceru
et emorroydarum ani** Ra cume
ad emorroydas sequit fluxus et
vlcera ymo sunt vlcera et fluxus
aut cause eorum ut innuebat G
i vo amphorismorum p tanto dicit De
ipsis i hac doctrina Emorroydes
sunt tumores et inflones grauite ex
fluxu humorum i capitibus venarum
emorroydarum Et ppt hoc hii dice-
bat laufrancus q emorroidis erat
nomine qne incebit et egritudis
In ano aut tumat quas vene q
emorroydes nuncupant ut i and
thomia fuit dcm Et passio et me-
brum sic dicit ab emorroidis greco
q est fluxus san latine Et ab
illis san exit et expurgat saltim
usq ad capita venarum ut saluet
qntum ad surdas aliquando natur aliq
pte nam logo de naturali scdm qnd
nd ut i fluxu menstruorum q sunt
ad salutem toti spei ordinatus e
Ex ptis ut in corporibus multa humidit
Nam illa pseruat ab egritudinibus multis
No obstante q G dt i vo de mor-
bo et at q omis fluxus san est
pt naturam ml cõpura sup
exceptum intelligit cum i 3o eius
libri apte dispoïs nd nature
realiter operant et san malum cõ-
pellent Emorroydarum multe
sunt spes et dicte quedam enim sunt
ex pte matie quedam ex pte loci
Ex pte matie quedam ex pte annexorum Ex pte
quedam ex pte annexorum Ex pte
matie sunt dite q ex omnibus
hu exceptato put si morales
sunt a san grosso verruales a
mlico vesicales a flate vuales
ex mediocribus humoribus et nonduz
tem a plenitudie verum aqs sunt

inutiparcioz put hetur ex dictis
Aui in 3o Canon sui Ex parte
loci quedam sunt maifeste quedam
occulte ex pte annexorum q qdam
sunt surde nd fluentes quedam aut
sunt apte et fluentes Causa e-
morroydarum et in (Rabymoysen
dicto humidum san grossi mlici ut
plurimum ut raro cum aliorum sm q
dcm e In nam ad mlicos approxia-
torum ingrossat et cum et adurit
hu ex malo regimine deinde sua
ponderositate ad inferiora descendunt
et replent venas illas que sunt in
margine ani et calefaciunt et dolo-
rant exquibus inflat crepat et
faciunt fluxum et eas cõputat mate
acute currentes ad locum a acute
medicine velut aloen et scamoneam
et cõsimiles ut hebeme s dt
Signa et indicia Eius emor-
roydarum hent p visum et tactum
et ad hoc multum iuuat instrum
dilatatorium speculum dcm magis
in occultis q cum ipso apte et dilatat
anus Emorroydes cõsueuit sequi
dolores et cõiuncta anchatum et dorsi
et faciei mala colorato et ut
plurimum veniunt pyoditate de mense
i mense vel de quarta ani vel de
anno Indicat q si venit moderate
coferunt et hui sequit et tunc no sunt
restringende q pseruat corpus a lepra
mania strigura et ab egritudinibus
mlicis Si aut supfluat et no co-
ferunt restringant q male colorat
pa et adducunt ydrop a ptisim et
in hoc sequa doctrina ypo in vo
amphorismorum emorroydas antiquas
hnti sanati nisi vna relicta fuit
piculum erit ydrop aut ptisim si-
indicat etia q nisi occurrat dolor
emorroyd cito apostemat et cito
apti ad fistulam cõmutit **Curacio**
Regimine emorroydarum est duplex
vniuersale et pticlare vniuersale

Duplex regimen vel cura in emorroidis

regime tres hic intentiones Una
est in vita quod non generetur sanguis grossus
melancolicus Secunda est quod in materia antecedenti
quod sit generata et domestice expellatur
Tertia et in pomis et in antidotis
iste talibus abutimur dicit quod eas separat
et sanat primum completur cum debita
administratione sex rerum non naturalium
et bilium eis annexarum quas per-
tractare exquisite esset longum Alti-
us esset speculationis Et tamen magister
Arnaldus et Rabi moyses multa et
profunda diffusa de ipsis dixerunt
Sufficit quantum est de presenti scire quod si
rabbi ... sunt tibi a quibus cavendum
in emorroydis videlicet acetum fabe
lentes grosse caules cum ductili
pisces grossi carnes bovine et
caprine et salite carnes animalium an-
tiquorum capita animalium Caseus antiquus
panis azimus et male coctus sal
et omnia acuta salsamenta et omnia
que dicta sunt superius in capitulis
melancolie Et cum hoc simul caveant
a constipatione ventris Secundum completur
per acceptationem in... diacatholicon
aut diacussi... aut pillarum de
bdellio que sunt Recipe
mirabolanorum kebulorum indorum
ana 3 v serapini 3 in...
3 ii liquiritie rase 3 ii bdellii
3 xv cum succo porri fiant pille
dosis sic 3 ii usque ad iii Unde hinc
dicit quod non conferunt in hiis pro-
dos Tertium completur cum electua-
rio probato Recipe mirabolanorum indorum
bellericorum emblicorum lavatorum cum
aqua buglosse usque dimiserint
corporis amaritudinem 3 v radicis
capilli barbati 3 ii 33 cinamomi
galange nucis muscate olibani 3
ana 3 i anisi spice spinati ana 3
ß scorie ferri preparate et cocte cum
aceto 3 i pendiarum lb ß penitus
zucare lb ii aut plus si fuerit
delicatus fiat electuarium In regi-
mine particulari emorroidarum secundum magistrum

rationem illi a quibus preacte cavere oportet

Secundum est regimine particulari quod due intentiones sunt per applicationem exterius

Arnaldus duo intendimus
primum est ut minus fluat quod restringitur
Secundum est quod dolor pro toto posse
sedetur primum completur cum 3 primum
quod vitentur acria et acuta et in-
flammantia ut ira coytus exercitium
forte Et quod utatur delectabilibus stipticis
non autem tibi post ... iste ventris
constipationem ut sunt pira cottana
et similia ... et ordeum ...
sunt elota et pedes et ... porto-
et vinum grossum et stipticum et aqua
ferrata Et si sunt estivalis potest uti
mane et sero syrupo rosarum a mirtio
et citoniorum vino si fuit yemps
laudatur sibi in ieiunio ... tri-
flora aut radicis capilli barbati cocte
in syrupo rosarum et hic est secundum
Tertium est ut applicetur exterius
stiptica aliqua videlicet in estate fiat ...
... ex ... partibus rosarum et una
mirtillorum et bulliat ... fiat
in aqua deinde exprimatur et supra
applicetur in yeme vero saliva ...
... et frictetur cum multo
oleo rosarum et in ... ponatur et
applicetur et ... ambobus sedatur
... cum in restringendo ... ad
... et ... cum
... Et ... ponere emplastrum
de ... et debilitate ...
positum ... Hinc etiam quod fiant
ventose in ... et applicetur
intus et extra lichinia de pilis
leporinis et tela aranea et pulvis
factus ex aloe thure sanguine draco-
nis balaustiis et consimilibus incorporatus
cum albumine ovorum et attramenta sunt
que retinent sanguinem incisionis
ut dicit iste Secundum quod intenditur
completur cum mitigativis dolorem
mitigatur cuius dolor secundum magistrum
Arnaldum multi ... quod ... multe
causa Quedam eius causa est
sanguinis ... retentorum quedam
est excrescentie impulsione
quedam est ... inflammatione
quedam est ... et duritie

egionum Cum aut causa dolor
est san retencom pro mitigat
duo uno ad pfectam curam Alio
ad remedium cum Cura pfecta
est ut cum dol abstinde iste q
fit si san qui superfluit sensibili
euacuet et maxime pillius pres
quas na consuevit et adhuc
conat euacuare si pemorroidas
et ideo festinandum est ut ille apiat
Et hoc fit tribus modis Primus e
cum flomo Alius cum sanguissugis
appositis cum canna Tercius e cum
medicinis Et melior medicinarum
est folium ficulnee q debz prius
una pars conteri cum alia quousque
lac effluat pyca cum eis fricet
emorroyde donec apiat et eodem modo
fricat vytulo cepe cum aloe cicute
cum felle bouino distepatum desup
cum panno vel cotone supponat
Aut sm Auic fiunt pilhe col
loquintide i z iij amigdalarum amararum
z iiij fiant ex eis lichinia longa
et retineat in ano et sunt quinque
horis Si tardat aut apcio est
consilium Arnaldi q apiant vene
que apparent grosse sup dorsum
pedis et de utraque z iij san con-
trahant Et si de illa nequit
fieri consulit q fiat de basilica
Ad remedium faciendum sm i proposito
superfluitate san resoluendo fiunt
aut scz calefactoria sm Arnaldum
duabus modis Uno ut medicine
cocte in aliqua olla sub aliqua
tela pforata et sedendo in sella
recipiat vapor p inferiora Alio
ut medicine cum aqua decoctionis
earum ponat in glandali vel
concha et sedeat ibi vel imer-
gatur spongia in illa aqua et
exprimat vel fiat sacculus ut
applicet Medicine vero q bulliet
in aqua erunt folia lignee canis
vel mg̃luarum vel bismalue maior
ij viol maior i mellilotj pitutie

tindem fenugreci lb s Rasis ad hoc
laudat cepe album coctum et tritum
cum butiro vaccino ut molle fiat
et tepefactum supponat Auic laudat
mellilotum et lentes excoriatas co-
ctas et cum vitello oui et oleo rosi
mixtas Et quinque ut dicit post dyaqilon
mollificatum cum oleo rosi et auxu-
gie anatis aut aliquantulo croci
et opij Halyabbas facit emplm de
camomilla mellilotho porro commu-
ni rad bismalue cuiusque fasciculis et
trita in aqua fortiter decoquentur
donec dissoluatur post in mortario
terantur et oui vitellum simul misceat
deinde farine fenugreci semine lini
bdellij in adipe galline calefacti
s pt misceantur omnia et fiat emplm
et sit molle Rabymoyses dicitur
butirum coctum et despumatum ductum
ad solem in mortario de plumbo quousque
nigrescat et e valde mirabile ut
dicit in sedacione dolorum et vocat
hoc sucum plumbi Et si miscetur olim
scanallarum in quo resolutum esset
bdellium fiet gratum Auic et auxu-
gia galline et hec casij ab omnibus
commendat Emulls dicit vngm ad
hoc q sit olei rosi z iiij ceruse
z i litargiri z s cere z ij opij
z i cortic madragore z s
fiat vngm Ad ultimum si dolor
est minus infestus sustinendum est
cum pbata medicina Alexandri que
in inchenasmonibus et ad omnes
dolores ani multos scor dedit
confirmacionem eciam ut inuenit ut dicit
R thuris mirre lacij croci
ana pt i opij pt ij cant et
cum pt i opij pt ij tant et
conficiat cum vitello oui et mussil
lagine psillij et olo rosi et fiat
liniment de quo intingat lichinium
q ponet infirmi et plagella aberit
Cum aut dolor causat pp exe-
crescencias si sint vuales que ex
retencione san generant pficiunt

No in tenasmonibus et ad oes dolores ani

remedia pdicta Et si sunt vrinales
pficiant vitellu ovi cu oleo viola-
ceo agitatu i estate yeme vero
cum oleo anet q butiro aut
aliqua mustillagine mixtu Si
morales existant sine mordica-
tione psimit velut pulvis facti
de folys capsibarbati vel plantag
vel ex radic cannar adustar adiunct
cerusa et litargiro Et cu istis eisde
pt fieri vngm qui vult In alys
aut et i istis si no mitigat opz
ire ad car ablacionem Vngntu aute
si antiquate sit sz vna dz rema-
nere apta pt documentu dcm q
conveniet pt fieri cu aloen mixto
cu vino sicu sup ipm applicatu Et
cu i regimine sz dz esse fabricatus
et no auferat et omis insimul sz
successive Et e mg dictu magistro
Arnaldo ut auferant paulatim
cu simulib corrosivis qualia sc
ca quo de na salis ut saligema
et sale nit fex vini adusta incor-
pata cu melle Vo vo ut Avi
Avic et haly ab acuta medicina
et trocisc de bardich quod e de
viride eris et calidicum appone p-
cepimus Rogerius vngnm raptoru
cu cappula desup apponit Avic
vero et Albucasi Bruno cum
sectu sua mag videt placere
qua cu ferro calido vl frigido
incidant Et si esset occulte
docet eas cu ventosa q cognomie
exprimendi extrahe et eas cu digito
vel pano carpe vl tene quousqz
opacio sit completa Ipi ecc vna
cu magro Arnaldo ducent eas
cu filo ligare et cotinue talit
stringere quousqz p se cadant
Cu aut dolor fuit pt inflacio-
nem q tuc fm Arnaldu sufficiat
q laucet cu aqua tepida decoc-
tionis seminu frigidor cucu et
cucubite et portulace et liniant
cu albu oui et sucis vl aquis
frigis et mustillagis psilly Vel

i vngant cu populeone seu cu
cerotu G qu aute cotingit dolor
pt duritie fecis vtantur rebus
lenitis et det i pncto prandy z i
de cassiaf mundata Quacu cu
assellandi i vngant et ecia in fiorra
in aqua decoctionis malvar et
vngat anus cu oleo rosi tepefacto
et hoc est **De ficu q est i ano**
Ficus autes et codolomata que i
ano veg et mature sunt si no ponit
ut ponit Thedricus cu melli folio
pitura cu pauco sale pistata et
cottidie apposita ligat et incidat
et vrant cu cautio actuali vl
potenciali ut de emorroydibus sunt
dictu Et similiter dolor sedet sicut
et illar sedat **De fistul q i ano**
Fistule que i ano quedam sunt
penetrates infra spaciositate in-
testini longaonis quedam vo no
sut penetrates sz tendentes ad
alia loca et que penetrat ad in-
testinum quedam pfundit vltra tres
digitos vsqz medium musculor
ani Quedam penetrat cit vsqz
marginem ani Ille vo q no pene-
trant ad intestinum sz tendunt ad
alia loca quedam incedunt i carne
anchar et margine exterior ani
quedam vsqz ossa anchar et cauda
Quedam vsqz vesica et radicem
virge hec enim sut dvie que faciunt
dvisitate i cope **Cause istarum**
fistular sut q aliar egritudin vz
et emorroydar et vlcera male
curata qn sanies enim pmittit
in locis illis calidis et humidis cite
putrefactionis vlt debitu stare
corrodit illa et altat et facit sinu
et fistulas **Signa et indicia**
Signa fistular illy loci sc press-
siones causar dictar et duricies
atqz nodacio est in grosso spacio que
accidit pe anu q quqz apitur
quqz claudit aqua exit virg
aquosa sine serosa Signat

etiam profunditatis cum proba de plumbo
aut de radice petrosilli vel de costa
folii de malua vel de costa folii ma-
lue seu pentaphylon. Signum autem quod
penetrat ad intestinum habetur per
exitum fecis et ventositatis per foramen
fistule et digito intromisso per rasuram
vngule et inuncione cum aliquo
vnctuoso in anum per anum quoniam ad
inuicem absque medio se obuiabunt.
Signatur quod est circa pecten musculorum
per priuacionem operacionis ipsorum. non
enim sufficienter possunt continere feces
neque digitum stringere in missum
in ano. Signum quod tendit ad vesicam
habetur per nocumentum vrinandi. Quando
vero incedit ad partes ossium proba
manifestat. Iudicatur per omne quod
in hoc sequitur lanfrancus quod si fis-
tula non magnum facit tedium sus-
tinetur et teneatur munde cum pannis
lenibus cum decoctione suaui et lauentur
et collirio dicto ad fistulas
oculorum et templo intrato. Item eius
cura multum est tediosa et forte
quod paciens propter ipsam non minus viuet
ymo sine forte magis cum ipsa sicut
in loco emorroydarum et velut
emunctorium materia enim emunctoriorum
naturalium vel ferrorum quod nature assuetum est
absque graui periculo non potest prohiberi.
Preterea vult Albucasis quod in fistula
que penetrat ad vesicam et ad ossa
anchearum et tamen non curentur quoniam
cura earum non est nisi labor in-
firmorum et vanitas stultorum me-
dicorum sufficiat enim eam palliare.
Insiccare enim et ita profunditate
sunt cum illis periculis quod negat ho-
minem venire ad veritatem amplius est
intencio omnium quod fistula penetrans
supra medium musculorum ani non
curetur et eo quod peior est curatio
que est exitus involuntarius eorum
sequitur in melius quod est ut pallietur.
Secundum fistula que non penetrat sed

incedit in carne iuxta anum et
ancheas. Et que penetrat non
multum elongatum ab ano potest curari
sine timore vt dicit Rasis. Curatio
iste fistule sicut alie dupliciter habet
regimen vniuersale et particulare vt le-
dum est superius in titulo de fistula in com-
muni particulare dicendum est hic. Cura igitur
fistule non penetrantis sed in carne
incedentis curatur elargato foramine
cum tenta de genciana per incisionem
carnis et cauterizacionem cum cauterio
actuali vel potenciali vt dictum est de
aliis nisi quod iste locus propter eius
naturam indiget maiori infrigidacione
et prohibicione quam alia. Brunus
autem et Theodericus magis conueniunt
in ista fistula cauterium actuale quam
potenciale. Est enim in vltimo inimicum
et non adducit materiam ad locum. Pe-
netrantes autem fistule secundum Rasim
non sanantur nisi cum ligacione vel
extractione cum falce. Secundum curatur
vt dicit cum medicamine incarnatiuo.
Et cum secundum Brunum et Theodericum
quia aliter ille humiditates que
congregabantur in cauernositatibus
non poterant euacuari neque de sicatiuo
non poterant feces admixto fora-
mine ipsemet feces admixto fora-
mine eas expurgat et ligat medicamen
mine eas. De ligacionibus secundum Albucasim
modus autem ligacionis fistule intromittatur
est quod per foramen fistule sit cor-
datus plumbea in capite cuius sit can-
dula tenerissima intrato anum in cana-
dula et ducatur
plicando caput ipsius acus et filum
et extrahatur extra acus et filum
remaneat et ligetur stringendo qualiter
sic talis quod totum illud spacium
ab introitu fistule vsque ad anum sit
incisum. Et tunc super ipsum mitiga-
tiua dolorem sunt apponenda et si pa-
ciens dolorem non potest accedere dolor tunc consulit
Rogerius quod ligetur in capite fili
vnum bindellum de panno lineo cum
aliquo corrosiuo et extrahendo filum
seu cordulam dimittitur bindellus
et ligetur non tamen strictus et tunc

desuper apponatur mitigativa ardoris
Modus incisionis cum filo est quod
sumatur Albucasis instrumentum tale est quod extra-
hatur cordula immissa extra quantum
erit possibile intestinum comprehensum
per ipsam cordulam postea intromitte-
do instrumentum dictum bis scindens totum
illud quod comprehensum est cum cordula
scindatur itaque cordula expediatur
vel aliter sumatur ingenium meum intro-
mittatur per foramine cordule in-
strumentum tale cavatum et cavatum
ab una parte et desuper cum cutellari
ignito totum comprehensum incidatur
sic quod cordula et instrumentum expediatur
Inciso quod comprehendebatur cum cordula
de intestino et mundificato foramine
In tali cum naturali mundificato loco
a nostra vasigna sit incarnetur locus
cum fomentatione vini et unguento apostolorum
et emplastro nigro et pulvere incarna-
tivo si est necesse ut dicebat tamen
Non obstante quod Brunus et Theodericus
voluit quod post incisionem oportet quod
fistula mortificetur et callositas
illa destruatur ad nullam necessitatem
video quod proficiat remotio callositatis
ymmo expedit quod remaneat et prurit
maior / Totum autem intentio debet
esse post incisionem quod totum foramine
coneturi et cicatrizetur sic est intestinum
ut superfluitates non cadant super
carnem nudam et dolorem inferat inea

De ragadiis Ad ragadias que
in ano virgi et matrice supposita
dieta remolliga confert fomentum
locorum cum aqua decoctionis malvarum
et radicis eius atque lini semina
et unguento cum unguento sicut quod susce-
pit Lanfrancus Recipe olei rosarum ʒ
iii cere ʒ iii cerusse ʒ ß plumbi
usti ʒ ii amidi dragagantum ana ʒ i
opii camphore ana ʒ ß albumina
ovorum ii mixto fiat unguentum ligature
istarum parum sunt ut plurimum tenendum
medicina et fiunt in pectoribus ani et in-
guinum cum brachali et binda pen-
dente bifurcata in bursa testi-
culorum cum coxa in riga cum sacculo
ad brachie ligatur

Capitulum octavum de ulceribus cruorum atque pedum

Ulcera in istis particulis sunt ut
in aliis neque aliud modum
specialem curandi habent quam alia
excepta ligatura que in coxis in-
cipit in genu in tibia super tarilla
et indiget maiori quiete propter
promptitudinem descendendi humorum
ad ipsas Unum tamen est unum quod cancros
qui in humorum particulis sunt vulgus
et cetera Rogerius vocat lupas
in coxa in tibiis vero cancrenas la-
francus estiomenos vocat et fa-
ciam inter ipsos et malum mortuum
quod est scabies squamosa de qua dicetur infra
Non est tamen curandum de nominibus ut
sepe dictum est quecumque sit si talia ulcera
cancrosa non curatur cum aqua aliud
sed et planta ut supra dictum est placet
michi quod ut dicit Lanfrancus cauterizetur
totaliter cum cauterio cutellari et cum
ipso caput fortis rotunda reducatur ad
longuorem ut citius consolidetur Et
post mitigetur ignis cum ovo et oleo
rosarum et maturetur et mundificetur a sar-
ta cum emplastro de apio et defendatur
locus cum unguento de bolo ut supra est dictum
Si autem os sunt contaminatum et super
ipsum aliqua eminentia apparuerit
Consulit Rogerius ut immunitis
circumferentiis cum aliqua pasta vel
panno cerato vel dyaquilone vel
aliquo emplastro frigido adherere
caro supposita impleatur de aliquo
caustico et stet a mane usque sero
vel circa Et postquam caro fuerit de-
nigrata et mortificata ad extrin-
secus desuper omnia cum oleo si vis ap-
ponatur et perunctur cum butiro et
talibus procuretur quod caro mortificata
cadat Et postquam ceciderit os
diligenter abradatur et removeatur
quousque remaneat mundum et si est
necesse cauterizetur et tractetur ut supra
dictum fuit de osse corrupto tempore
ut cetera vel curetur In casu tamen quod
totum os esset mortificatum et calcestum
dimittatur quia incurabile est ut dicit

Caue tamen de quantitate corrosiui seu
caustici quia pericula vidi a quibus
nos liberet omnium liberator.

Incipit liber quintus de algebra
et extensione et restauratione
ossium fractorum et dislocatorum.
Cuius sunt due doctrine. Doctrina
prima est de restauratione disla-
cationum. Doctrine prime sunt octo
capitula. Capitulum primum et est
sermo uniuersalis de restauratione
fracturarum.

Fractura ossis
ut dictum fuit supra
in de ossium ... capitulo
... in 6o cap. dicitur secundum
lingwam Grecorum ...
solutio continuitatis
factam in osse. Secundum autem lingwam
nostram dicitur solutio facta in osse non
aqua cumque re sed a contundente ut
... sit prima differentia ossis solutionis
... quedam est massa quedam contusa
... quedam est ... non accepta ... efficacie sed ad ...
non ... revelata ... ubi dicitur in x° cap.
Attamen ... seu primi
... tangens ... non sustinens
... curatio sed solum
... revoluta
... illa que
et ... periculose sunt ... illa que
curam indicat dispositio ... includit
... rei et sua accidentia seu dispo-
sitiones compositas. Et secundum hanc di-
... quedam est simplex
... fractura quedam est composita. Simplex ...
in 6° ... equalis
seu transuersalis quedam ...
sive longitudinalis. Et quedam
... ut dicit Lanfrancus quedam
est completa ... que non frangit
nisi media pars ... aliqua pars sola.
Et item quedam ... quedam est
equalis et plana ... inequalis
... et frustulosa. Et ad
... quedam ... et osse
... quedam in duobus associatur
... quedam in ...
Composite vero quedam est cum vulnere quedam
cum dolore quedam cum apostemate quedam
cum ... et ... ossis
male consolidati et sic de aliis.

Quedam autem sumuntur a natura
particularum secundum Albucasim quedam sunt in
osse nasi quedam in osse mandibule
quedam sunt in osse capitis quedam in
furcula in brachiis et sic quantum ad
talibus enim ... sumuntur ...
... Cause fracturarum que sunt
et aliorum vel omne quod aptum natum
est contundere et frangere ossa ut est
casus et percussio. Signa et indicia.
Signa autem fracturarum secundum Haly ...
... sermone prime partis dispositionis
... sensu patet fractura
... manus fiat proxima et
... tangat membrum fractum partes ...
ossis ... separatas ...
et membri figuram inequalem. Et
secundum Rasim et ... palpando cum
manu crepitatio audietur in osse et
dolor ... tangitur et ... sustine-
... attestatur. Et tunc que
... fracturam ... unam
... in longi-
... ut dicit ... longi-
tudinali non invenitur nisi ...
... in ... ossis ut dicit
Lanfrancus sine ... aliorum
ut dicit ... Et tamen ibi dolor et
quedam inequalitas ut ...
... ostendit
et ... singularis ...
ultra indicia data supra ...
vel ossium. Ad quod totum ...
pro ista materia est recurrendum. Et
fractura transuersalis integra male
... est quia cum difficultate
remanet ossa secundum continuitate
... et ideo sepe ... accidit
... et magnitudine
ossium ... ut
est in ... osse non associato ut
in coxa vel in ambobus associatis.
Amplius fractura que est prope
iuncturam difficilis est quia male potest
ligari et ut plurimum in ea motus re-
manet difficilis et durus. Preterea
fractura cum dolore et apostemate et
... carnis et frustralis
est mala quia non potest bene restaurari.

[illegible]

quousque illa fiunt correcta fractura
aut cum vulnere et disrupcione etiam est
difficilis quia oportet dimittere foramina
pro vulnere reparando et binde et stelle
deficiunt. Et quae male post membrum
in sua equacione fuerit fractura
aut quanto magis moratur ad restau-
randum tanto deterior est et durius
et implentur spacia aliena substantia et
ita in restauracione indiget magis
extensione, magis autem extensio
suspecta est ad spasmum ut ponit
Avicenna. Amplius fracture diversificantur
secundum spacium et tempus in quo morantur
ad conglutinandum et sanandum ut cranium
in quoque diebus, os nasi in 10, costa
in 20 et sic de aliis ut dicetur infra
et etas etiam in hoc addit et minuit
ut Jamerius dicit. Postea inquit Avicenna
Quare ossa retardant ad consolidationem — et Haly in 9o simone secundum partem quod
causae quare ossa retardantur ad
consolidandum sunt multe embrocaciones
cum aqua calida et mutacio crebra
et in motu festinacio et sanguinis
viscosi paucitas aut nimia strictura
prohibens nutrire membrum et fructus
ossium pruritus. Et hoc dicit Avicenna quod
restauracio calidorum et valescencium
ac etiam senium morator, ymo dicit
Albucasis et Jamerius quod in decrepitis non
fit restauracio. Et de illis quae sequuntur
membrum est equalis compositio adhuc
sibi comparacione comparata et delicia et raptio
sanguinis quae compellit non cum studio
ad fracturam. Et ideo dicit quod inflatio
membri sine magno dolore post
operacionem prima et desflatio post tercia
Cura generalis fracturarum — reparacionis est bonum signum. Curacio
Cura generalis fracturarum sequuntur
intenciones generales vel supius
Quatuor sunt principales intenciones — in dictis dictis. Et possunt haberi a Galeno
in 6o cap. et ab Avicenna in parte 4 ii 10o
iiii or sunt principales intenciones. Prima
est ossis equacio. Secunda ipsius equati
conservacio. Tercia est cum poro ligacio et
Quarta est accidencium correccio. Verum
Avicenna precedit adiciendum quod dicte
intenciones complentur per initialia
septem documenta quae sunt necessaria ad

operaciones prefatas. Primum documentum
est quod cum omnia preparet et necessaria ad
reductionem primo locum aptus, secundo
ministri convenientes, 3o albumina ovorum
in bona quantitate et oleum rosarum et pannus
infusus in eo magnus secundum quantitatem
membri fracti, 4o filum et binde tres
late et longe secundum membrum de una
aut duabus brachiis in opiato
infuse et compresse, 5o stupate leves
bene carpinate et bene et equaliter facte
secundum quantitatem membri infuse etiam
in opiato et compresse ut consulit
Avicenna. 6o stelle plane et leves de a-
biete vel de ligno vagis preparatis
aut de cornu aut de ferro sine
corio longe secundum membrum, a tribus
aut iiii or digitos ultra fracturam
ut dicit Albucasis et plus si necesse est dum-
taxat quod non tangat neque offendat
iunctura grossiores. Inquit et continua
tot quot sunt necessarie ad involvendum
totum membrum de una tamen ad aliam
digiti unius sit latitudo. Et quod con-
ponantur de panno et lineatur cum albu-
mine. 7o quod si est necesse habeantur tamule
cordula ligatura singularis tot
quot sunt necessaria secundum longitudinem
membri et cum cordula ligetur et stelle
et cum tamulis volucio stringatur et
sufficiat et postea ponatis camulas
ligatura prima intromittitur et revolucio
et strictura sua non perdit. 8o Pro
habeatur tanabulum aut suppositorium
in quo membrum firmiter et plane situetur
9o lectus de almatraciis in quo
iaceat. Et si necesse sit preparatus
ad assellandum, id est corda pendens
super lectum aut aliud quid ad appo-
diandum et iuvandum se cum voluerit
assellare aut se erigere et girare.
Secundum documentum est de equacione
quod in tempore equacionis sint duo
ministri. Et unus teneat et trahat
membrum ab una extremitate et alter
ab alia directe ut eminencie non
frangantur. Et si conveniet cum manibus
non potest extendere membrum fractum
quod tunc dimittatur laqueos vel orgam

gualia nos ypo docuit ut ubi s. dt G. organia aut illa credo q sint carum lignei cu colupnis sic dicat Albuc aut facti ad mod pingalar ut hebat ille de limello et extensi mebro cu maib ingt tractando ipm scdm longitudine cu facilite ducat ad contrariu q egressu sit cor vectib eo q sanu est ut ubi sup dt G. ¶ Tciu documetu est q cssuaco que fiet pligatura et sctuacoz fiat facilr et i dolorose Ligiet inquit G. vtiqz qs desidet et plasmare et sup ligare et depone scdm mod et figura indolosissima Nichil enim magis e ca destructois mebri qua dolor qui pvenit q nimia strictura et ineptu repositua Et adidte q ex hs inlta mebra vidi estiomenari et corrupi de q° etia sicut tas operante incaliat ligatu enim que quid remissa e no tenet ossa que vo fortis est costricta dat opr et vita no pmittat veme in mebro fiat q° mediocris Tm cuis eius est bona collacio ut dt Tas ut dcm e sup Tres aut bin das copulit ypo et ligando fracturi pima enim de loco fracture ascendendo q est m^ei defensiva phibitiua Scda a dco loco descendendo q est m^e expssima custodiut igitur siml et roborat quod fractu est et absqz fluacone fiat iste due Unde pine ut dt G. iulis involucionib continentes fractura cosuis sanad quatu sint nete supposidetes Non tamen sufficiunt nisi ea que ad custodia plimorum i plumacolorum sunt adiuventa ut aut no plus iubet uti cerocco loco cu oleo Tas ponit Si tn fuit cum vel austeru et nigru vinu Et est cosiliu Tas q tca die septima ligatura strictior insipiat i plurio tamen et fine laxior fiat Unde

apostemat a pncio et ut meliore unctio i fine capta enim fractaco dupr priz ut ponit G. ymo e contri intentoe q sit indolosa alia ex nali pticule et cosuetudine concordat isti modi ad invice ex nalis et cosueta sigt pticle indolosa e maiore et de hac posicone sume incantat pa q caueat ea et obhs iventa st cunabula et supsedia et instru mechanica ad firmi9 et tuci tened ipa ¶ Quartu documetu est q apud° appouit stelle leues aut aliquid loco earum no ad stringend sz solidad sustinend usqz ad septima die qu cusunt tpus apsidis et tc pongut stelle bone et suffictes ad restringend et sustined et continue usqz ad fine q porus sit bn firmus et no fiat fesa nacio i remocio ut dt Ame vu G. i 6° appositib omib sine ipedito fluacois et nuq gnalia tuc licet ferulas apprimere et pmo an vo q fluois dnabit intencio hz sup eqz bonu ad sustined pone no tn erat tutu eas pone. ¶ Quintu documetu est de q e mutaco fiat si costat q fractura sit bn rectificata et nichil sinistru cotingat usqz ad p. xv. vel xx^ti dies quato enim tardius solvit tato meli9 ut dicebat Tas Si aut dubitaret de rectificacione infra xij vel p die remittat pt eqz adhuc no gnat porus Et si dc est ad rectificand tuc pt rectificari Si aut accidet dolor a apd seu pruritus infra iij die fiat remittaco Et ita volunt Ame Unde G. ubi s. Vnd lira est incitata et forte i exeplis grecorum male iventa qz illud solue int ar est negatiue solue aut iubet ypo pter si fastidiu aut pruritus aut tumorodnes male detente pticule i nasitat Si no illa no sunt

Qrtu documetu

Quitu documetu

non licet solui frequenter sed expectandum usque
post quintam, at vero post VII non licet
solui plurimum nisi pericula indigeret
excoriationes uel si prurigo non
bene fieret quod cognoscitur et quibus pruritu
et tunc est soluendum et ita intelligunt
Brunus et Thedericus et omnes practi-
cantes. Septimum documentum est de gra-
tione potus quod postquam incepit generare
usque 10 die ingrossetur regimen re-
mittere eundem ut corpus cibariis
euchimis et nutritiuis ex quibus generetur
generari humor non solum benignus sed
etiam viscosus ex quo ac magis generatur
porum velut dicit Auicenna. Est vitium
et fructum coctum et pedes et ventres
et capita animalium decocta et vinum sti-
pticum et grossum et caueat ab omni vino
quod subtiliat et aduret sanguinem
sicut vinum subtile allia cepe et species
et spes … cantus et coitus et similia. Unde
Auicenna … regimine subtiliandum in prin-
cipio per aliquos dies et vino nullo appro-
ximare presumat et ventrem soluere et
flemmare si fortis fuit ut prohibeatur
apostema. Post autem erit securus de apostemate
ad regimen quod conueniat reuertatur.

¶ Expedito documento veniendum est
ad probandas IIIIor intentiones quibus
summa completur. Prima que est ossis equatio
completur cum debita membri exten-
sione et ossis depressi eleuatione et
eleuati depressione indolorose quousque
capita ossium ad naturalem situm reducantur.

¶ Secunda completur cum bona et decenti
ligatura et appodiatura. Et ligandi modus
apud diuersos fit diuersimode quia aliqui
immediate super fracturam vngunt et
ligant et usque ad 7 vel 10 dies non
assellant. Rogerius et multi in monte emplastrant
a pilaris(?) et vna plumaciolorum desu-
per ut Thedericus aut de pannis ut
magister Petrus de argentia applicant
et desuper ligant et assellant et velligaz(?)
pecius(?) quia dormiendo membrorum possit
torqueri et super tot plumaciolas
debita non potest fieri ligatura. Ego tamen
mediando plus naturae ad modum

Ro. Albucasis autem Haly abbas. De elmadu(?)
in suo documento post datam sententiam duas in-
tentiones cum tribus ordinibus compleo
In primis considerando ut consuadendo dolor
sedetur, in 2o ut consuadendo generatur
porus. Et in 3o ut consuadendo membra
confortentur et ad suos actus reducantur
primus ordo sic completur quod fractura existente
dum adhuc tenerum membrum contemperando
per ministros cum ligamento longo lato
secundum naturam membri in modo ut Rogerius
aut in … aliquo panno vel lenissima
stupata ut Lanfrancus diuiditur quod
non sit adeo grossa quod impediat decentem
ligaturam infusa in mixtura albuminis ouorum
et olei rosacei incipiendo super fracturam
descendendo et ascendendo de parte
sana satis capiendo plus cum supra
fracturam stringendo plane et indolorose
ligetur et desuper ligaturam filtrum aut
pannus duplicatus vel stupata infusa
et expressa quae comprehendat totum membrum
ut astelle non offendant ipsum … ponatur
et apponantur et desuper astelle de ligno
aut de corio secundum naturam membri …
cum tuello aut bindello ligetur et ad
quiescendum in loco firmo et tranquillo
cum suis appodiamentis situetur et in
crastinum … et per … flemmetur
et regimine subtile … in vngi… et
de ventre in primis diebus precipue
si fractura fuit in membris inferioribus
non tangatur et non remutetur usque ad
x vel xv dies nisi fuit fractura
male … vel accidens accideret quod inficeret
Et tunc post euidentiam … dissoluatur
et reparetur reparandis ut prius …
et ita completur primus ordo. Secundus vero
completur quod post xii vel xv dies
cum in materia poris incipiet venire quod
percipitur per sedationem doloris et ad ventum
… et per bonam membri coloracionem
et ligatura dissoluatur et membrum cum aqua
calida lauetur et si … est ad reparandum
reparetur et emplastrum fiat de farina
volatili et puluere … cum albumine ouorum
extensum in panno desuper apponatur
et ligetur et omnia alia fiat ut in prima
reparatione nisi quod aliquantulum plus
stringatur et ab inde regimen ingrossetur

Et si est necesse venter lavatur et ita remittetur ad vii vel ad 10 ad plus, quousque sit bene cum poro ligatum quod sciatur per tactum et de inflatione et tempus sue firmationis adventum et tunc incipiendum est etiam ordo. Et est quod de tertio in tertium membrum cum vino salito decoctionis rosarum absinthii et corticis arboris quercus lavetur et cum bona stupata infusa in illo vino et expressa cum duabus aut tribus astellis ligetur et tunc membrorum ad operationes solitas paulatim et caute reducatur et in fine si est necesse cum dyaltea et contrariorum dulcore. Et quarta et quinta intentio completur et in quantum oportet ut sit dolor et apostema cum omnia ymmo si esset ligatura dissolvatur et cum lana et oleo et aliis convenientibus remediis sanentur sedentur et non ligetur neque astellet nisi ad sustinendum membrorum et tenendum medicamina quousque sint sedata et tunc ad preparandum redeat per ut dictum. Si autem pruritus supervenit dissolvatur ligatura et cum aqua salata embrocetur aut cum unguento al. et populeone ungatur et ligetur ut prius est dictum. Si vulnus fuerit factum aperiendo ut possint prius extrahi frustula ipsius extracta sunt ut dictum fuit in decoctione vel super addendum est recurrendum prohibitio fracture et ut dictum est preparatur. Et quod fiat fracture foramen per unde virus possit mundificari quod erit necesse dimittatur si fuerit prius porus cum scarificationibus et embrocationibus et emplastris pareis et laxa ligatura constringatur. Si os fuerit male consolidatum et fuerit recens de sex mensibus mollificetur cum balneo et emplastro de bismalvis et consimilibus per 15 dies ut dicit Jamerius et Rogerius cum mel al. vitis pro inpinguendo cum oleo (?) refrigatur et in continenti equetur et ut dictum est preparatur. Et inequetur totiens est possibile quod leniendo arbore equatur fractura cum eo quod satis inquit dicit in quo pondus cum pollula vidi inutile. Si autem fuerit antiquum et porus induratus iuxta consilium omnium pictorum dimittatur melius enim fuisset illi sicut de quo loquitur haly in 3o tegni

vel cum sua claudicatione quam in talibus tortoribus mori. Unde si multum infestetur et aliter non potest fieri consulit Avicenna quod incidatur caro et arbore fricando superposita ut supra preparatur. Si fuerit atticus et timetur membrum corruptio statim pelletur et ut dictum est de estiomeno regatur. Et si remanserit durities curetur ut in 4o de arteticis et passionibus mollificandis et in antidotis de cursu salibus sufficiant et hec de longitudinalibus eorum est procedendum. Primo autem oportet eos magis (2m) fracturam et pellere intus illud quod abcessit ut dicit G.

Capitulum 2m de speciali reductione fracture craneii ossis nasi mandibule et ossium capitis faciei

O Ccranei fractura et de naso sunt dictum superius in tractatu 3o de vulneribus. In fractura mandibule conveniunt omnes haly Albucasis et Avicenna quod si fracta fuerit cum digitis positis infra os prius reducatur ad sui mansum quod cognoscitur quando dentes partis sane conjunguntur cum dentibus alterius directe et tunc ligatur dentibus infirmis aliis sanis cum filo bene cerato aut de argento vel auro apponantur de super auxilia dicta in sermone communi et super colo stuparum plagelle de panno duplicati et postea stella de solea corii et ligetur ligatura incipiente retro collum et veniente super mandibulam revertendo sub auribus retro caput reducendo ligetur in fronte et si necesse sunt plures revolutiones fiat pendente medio donec ligatura fuit bene firma. Cibaria sua sint sorbilia ne ipsum conveniet in masticando. Tempus autem sue firmationis est fere xx dies secundum Avicenna et Albucasim.

Capitulum 3m de fractura colli et spondilium dorsi

Loquitur paulus ut dicit Avicenna et haly affirmat quod ossibus spondilium raro accidit fractura sed plurimum attritio licet contrarium dicat Albucasis unde paulus et haly intelligunt in rotundibus corporis. Albucasis vero in malis corporis. Unde sit si nocumentum provenit ad nucham et unos precedentibus ab ea producunt ad paralisim ut dicit Albucasis in manuum si superiorum pedes si inferiorum et aliquando sequitur mors ut dicit Avicenna

Quare oportet ut primitu[s] [illegible] in
positione. Et si accidit egestionis involun-
taria egressio aut non potest mingere quod
desiderat scias quod est mortale ut dicit
Albucasis. Rogerius laborés in curatione eius.
Si vero non accidit quod ex illo curo eum
in sedatione doloris et aptetur cum olea
rosarum et vitellis ovorum ossatis et sedatis
post super ipsos quod et exemplis confor-
tativis et desiccativis et stringe locum ligato
et precipe quiete infirmo et situ super
parte in qua minus dolebit. Si vero frangitur
posteriorum ossis caude intromitte pollice
manus sinistre in anum et equa os fractum
cum manu altera secundum quod fuerit possibile
deinde pone super ipsum emplastrum et
astellas et stringe cum ligamento. Capitulum
quartum de fractura furcule et ossis
spatule seu homoplatis

Fractura furcule per totum aliquando
est ad interiora et quandoque ad exterio-
ra. est facilis reductio. Que
vero ad interiora difficilis. In illa que
est ad exteriora non oportet nisi extensio
dicta humerorum ad fracturam premendo
intus reducere et ampulla dicta pone
et stuppam aut pannos plicatos et
stella de pla digitorum duorum in latitudine
et viij in longitudine et ligare liga-
tura longa circumdando subtiliter in quibus
sit pila de lana aut stuppa posita
et totus volvatur quousque locus fuit
bene firmatus suspendatur ad collum
et quiescat brachium et videatur cottidie
ne ligatura relaxetur et si reformetur
ut dicit Albucasis. Si vero fractura sit ad
interiora applicato genu in medio
spatularum ut faciebat magister meus
Bonaventura extendatur fortiter humeri ad
posteriora et tunc cum manu reducatur
fractura vel extendatur infirmus ad
terram ut dicit Avicenna et retro spatulas ponatur
seu carellus rotundus a gibbosi
et premat ad terram humeri fortiter et
tunc cum manu reducatur fractura. Et
si non reducatur unge manum a contra
cum aliquo vicio ut fit de costis et vio-
lenter elevando manum a corio redu-
catur. Et si faceret nocumentum in hane-
litu et propter aliud non possit reduci capiatur

caute sine hoc quod disrumpatur syphac
cum vinco et thiriaca contra ut fit in contra-
hendo ossium frustula et emplastretur
et ligetur et sustentetur ut dictum est super.
Tempus sue curationis est proximum dierum
ut dicit Albucasis. Capitulum quintum de
fractura ossis adiutorii et brachii
et totius manus

Os adiutorii
cum frangitur sepe plurimum declinat
ad exteriora ut dicit Avicenna. Circa
quam fracturam est intelligendum primum quod licet
quod licet Albucasis ponat duos modos re-
ductionis et equationis. Quorum primus
est non difficilis. Secundus facilis quod concordis
est cum omnibus nisi in hoc quod loco astellarum
precipit ut brachium ligetur cum adiu-
torio taliter quod vela manus iungatur cum
humero. Rogerius melius est ut primus
reducatur statim suaviter et indolorose
trahendo adiutorium cum brachio et
cubito per unum ministrum alterum firmiter
tenendo partem superiorem et humerorum fracta
cum manibus equetur et ligetur et cetera et cetera
astellis astelletur et ad collum cum gau-
sape sustentetur ita quod brachium plane
super ventrem iaceat et cum pessimis et
pannis ita appodietur quod non torqueatur
Demittatur de est ad 1am firmetur in [illegible]
De brachio accidit quoque in brachio
ut frangatur focilia duo simul quandoque vero
alterum solum fractura focilis inferioris ma-
ior est vehementior et peior quam
superioris minoris ut dicit Avicenna. Albucasis
illud idem. Circa quam fracturam considerate
omnes quod sive unum os sit fractum sive
ambo extendatur per duos ministros unus
trahat versus cubitum alter versus manum
et medicus cum suis manibus suaviter
equet et restauret et liget et alia
que dicta sunt in capitulo precedenti faciat brachium
quod alterum os frangitur cum minori
sufficit astellatione. Si autem ambo
frangatur et cetera et cetera requirit astellas
situatur in [illegible] ventre suspenditur
ad collum firmetur in 30. De racheta
et digitis manus. Ossibus rachete
parum accidit fractura quam ipsa sunt
dura valde sed separatio quandoque copulatur

Albucasis quod extendatur manus super tabulam
et comprimendo et plasmando reducatur et
emplastrentur et ligentur et astellentur
convenienter Et vola manus cum stupis
aut pannis impleatur et digiti primus
cum alio ligentur et remittantur de quarta
in quartam firmatur in 40 diebus

Capitulum sextum de fractura costarum

Intelligendum quod frangitur et pars eius
tantum similiter costarum et ossium tho-
racis in multis conveniunt dictis et causis
signis et indiciis et in modo curandi
Ita sicut dictum de furcula aliquando
frangitur ad interiora aliquando ad exteriora
Aliquando autem coste plicantur et non
frangitur Signum autem sunt signa et
ultra quod quando franguntur et plicantur
ad interiora accidit accidentia plura de nocu-
mento hanelitus et sputo sanguinis et tussis quare
multum est periculosa Circa curam
primus est intelligendum quod licet halyabbas
et Avicenna et Albucasis et multi alii doctores de
et sine distinctione tractent de fractura
costarum quod Albucasis et Avicenna et halyabbas cum
lana et oleo pulini liberis et ligamentis
Rogerius equat et reducat cum manibus
linite aliquo visco in balneo que iuxta
ignem firmando cum applicatur Jamerius idem
quod in corpore primis diebus emplastrat cum
melle et cinnabari lauri et pulegio
et costo Quemadmodum ut cum assint
Thedericus sequitur Hugo magister suus
Brunus autem cum distinctione illa que ab
extra equat cum manibus et emplastrat
et astellat et convenit Willelmus quando intus
declinat ut Avicenna fomentat cum oleo
et lana in prima in magna apparet et Wilhelmus
de Saliceto cum manibus equat
et cum albuminibus ovorum et farina et aliis
glutinativis emplastrat Lanfrancus pro-
cedit ut Rogerius nisi quod precipit
ut patiens tussiendo extrahere iuvet
costam ad exteriora Ego tamen de tali frac-
tura suppositio regimine vel defloma
et ventre et dieta parce cum instantia
magis congelata cerebrum caveri di-
stringo ut Brunus quod ipsa declarat
ad exteriora et tunc comprimendo cum manibus
equo et tunc emplastro de albumine ovorum
et farina et aliis glutinativis et bonis
stupatis et astellatis solea et longa
binda locum firmo et in fine cum
dyaltea et oxicroceo dulcorum aut
intra declinat et tunc Rogerius Jamerius
Lanfrancus in balneo sit iuxta ignem
in albus liniatur cum terebentina aut
aliquo visco et applicatur supra partem
depressam trahendo cum adiutorio tussis
et retentione hanelitus patientis
eam cum omni ingenio elevo et nunc
est ventosam appono aut apto ut
dicit Avicenna et super partem in tribus primis
aut quatuor diebus ad sedandum dolorem
et prohibendum apostema Oleum rosarum et albu-
mine ovorum et stupis applico et leviter ligata
semel ad retinendum medicinam ligo
postea vel cum emplastro de farina fabarum
et melle primum rego In fine cum
dyaltea et oxicroceo dulcoro et emun-
ditur et firmatur in 40 Capitulum

septimum de fractura ossis anche et coxe

Os anche raro frangitur sed quandoque
confunditur et comminuitur et compri-
mitur et quandoque impellitur ad
ventrem et accidit propter hoc dolor et stu-
por in coxa et sequitur diminutio
in corpore et est res satis difficilis
ad reducendum et in reducendo oportet
extendere corpus et pellere ancham et
si erit possibile reducere et postea
emplastrare et ligare De coxa

Cum coxa frangitur necessaria est extensio
fortis ut dicit Avicenna propter quod fractura
et cum aliorum membrorum est intelligendum
quod de causis et signis et cura de regi-
mine est recurrendum ad sermones
universales superius dictos nisi quantum
est quod fractura coxe parum de medio
a claudicatione ut dicit Avicenna in speciali
tamen est sciendum quod fere omnes concordant
quod eodem est recurrendum in regimine
quod primus ut in adiutorii fractura precipit
primus ut fortius extendatur et ideo
quia oportet ut fortius extendatur et ideo
precipiunt eam extendere per duas instrumentis
cum ligaminibus ligatis supra et subtus
fracturam et precipiunt ut ligetur fortius
et astelletur cum [illegible] stellis quarum

extendi volebat Guillelmus de saliceto ex
longiores et fortiores quamvis licet
Albucasis sufficere cum tribus quia trium
loco astellarum precipiebat ligare cum
coxa ut calcaneus perveniret ad na-
tes quod michi non placet In modo tamen
situandi sunt diversi Nam aliqui ut Rogerius
et Albucasis et Guillelmus situant eam in lecto
plano et appodiant ipsum hinc inde cum
panis et stupa quod non laudo alii ut
magister Petrus cum sustentaculis duobus factis
de paleis longis secundum longitudinem pedis
involutis cum lintheamine et situat et
super ligat cum tribus aut quatuor vin-
culis Alii vero ut Avicenna et Brunus et hoc
consentiebat Bonus cum duabus astellis
longis usque ad pedes ligant etiam cum
multis nonnulli ut Lanfrancus et multi
modernorum in cassola seu cunabulo
usque ad pedes ponunt Quamquam tamen diversi
fuerunt omnes intendunt coxam fractam
taliter situari ut sine molestia quie-
scat et non moveatur neque declinet ad
aliquam partem et non inclinet aliquo conamine
Rogerius ut secundum longitudinem sanus te-
neatur infirmus Et ad maiorem cau-
telam Romanus situabat in lecto stricto
perforato et ut elevare de situ possit
assellare et ligabat coxam et tibiam in-
ter et loca cum sponda lecti et pede
ad columpnam ut posset eam ad se pe-
trahere ut Theodericus Ego autem eam
ligo cum astellis longis usque ad
pedes firmo aliquibus cum illis
appodiamentis de paleis aliquibus cum
cassula et ad pedem ligo pondus plumbi
tenendo cordam super pinnam pelegiam
ita quod tenebit tibiam contra longitudinem
Et si est aliquis defectus in equacione
trahendo paulatim rectificabit Remanet
tibia ad XL diebus et ultra fiunt in XL

Capitulum octavum de fractura genu et tibiarum totiusque pedis

Rotula genu raro frangitur
sed plurimum contunditur et oportet in
restauratione ut dicit Haly abbas
fragmenta cum digitis adunare et secundum
suam figuram adequare et complere
et ponere stellam rotundam de solia

deinde ligare etiam convenit De tybia
Tybia quoque frangitur secundum duo focilia
quoque secundum alterum quoque in maiore
et tunc declinat ad posteriora quoque in
minore et declinat ad anteriora et maior
est fractura focilis maioris et deterior
minoris quia maior sustinet partem tybie
quando autem frangitur ambo est deterius
fractura tibie vult Albucasis et Haly abbas
quod ita regatur sicut fractura brachii
nisi quod precipit quod situetur inter duas
tabulas secundum longitudinem totius tibie
aut in cunabulo quod in facto Et quando
est unde tegumina de coxa sibi ipso
Calcaneus non frangitur quia os durum
est et preterea alligamentum De rasce-
ta pedis Rascheta etiam raro frangitur
et quando frangitur est difficilis curatio ut
dicit Avicenna et sepe addit accidentia mala
dequa dicit Albucasis quod restauretur po-
nendo pedem super terram et calcando cum
pede tuo compleatur et ligetur cum astella
lata secundum ventrem et solia pedis
et repleatur concavitates ut de manu
sunt dicta De articulis digitorum
autem fractura equatur sicut et digitorum
manus ut dicit Haly abbas Doctrina secunda
de restauratione dislocationum
Cuius sunt octo capitula Capitulum primum
et est sermo universalis de dislocatione

Dislocatio ut dicit Avicenna et
Albucasis est egressio ossis a
loco suo naturali in quo est
coniunctum Iunctura quam est intelligendo
secundum intencionem eius in libro primo
quod coniunctio ossium ad invicem est
quadruplex Una est suatiua ut in commissuris
cranei Alia est insertiva ut in situ
dentium Alia est appodiativa ut in
tabula pectoris Quarta est ligativa
ut pixidis et vertebrarum Et cuicumque quarum
ipse accidit dislocatio Iuncturis vero aliis
non sed modo sine apto quod non ipse
sed largius dicitur dislocatio ut dicit Lan-
francus dislocatio aut quedam est
completa in qua totaliter exit a
sua iunctura quod dicitur vera dislocatio
Et quedam est incompleta in qua ad

gxit totali' que dr ab auic' decli
nacio z gtar' quedã no epit a
inctura sz elongat' ligamentu qd
dr gebey z elonga' ligamenti ita
vocat' i x° canon z duobus locis
chadi dislocacionu sut etia inior
antius z postius inem z extius
Et tã est simpx quedã gposita
cu fractura aut dolore z apste
gdã cu duricie abiqz em dicis
sumit' indicacio curativa Cause
dislocacionu gda sut extrinsece
ut casus z pcussio ac ineptu ex
tensio Quedã intrinsece ut huior
inustallagiosi gtinens incturã
Signa et indicia Signorũ em
quedã sumut' a sensalit' inherentib
ut ad oppositione peccati q̃ ht emien
cia z gcauitate abalia pte solitu
Quedã ab actu v inherentib ut a
dolore z ab opib opomb z motus
difficultate que quidẽ signa per
copacaz ad sua sana compariem
incturã cethue' ut dr auic' in
dicit' pxio. et G i 6° Amphorismo
q̃ quicuqz a dislocacione molestat'
et restaurat' z rursus replet hys
inustallagines sut i inctura tales
deficiut in motu nisi vrant' Et
licz ista no sint recte vba ypo
Ita tã exposuit G chadi vrandi
dat albuc cu mistro cautari Inde
cat' p auic' q dislocacoe gposite
cu vl' dol' aut apste st' diffi les
et piculose itaqz aliquo nis caguit
remaneat pictlum incurati siue
reductione ut dicebat G in x°
ted. Prea dislocaco antiqua et
indurata est diffi' z qsi ipossi'
ad curaz Et ideo qnto cicius cit
possile festinet' ad restaurandu
Amplius dislocaciones diuersificant'
sedm incturas i quib fiunt qz
quedã e facil dislocaco' z facil
reductionis ut inctura poplitis
ppt lenitate ligami gdã diffi'
ut inctura cubiti pedu z digitor

quedã est mediocr ut humeri
anche zc Amplius dislocaco in
qua fragunt' margines gcauit'
z ossium sut pessime Ad ultimu
indicat' reductio quando auditus est
strepitus ossi intrant z vr' figura
nalis copata suo pari ut dr

Curacio

Ianuũ Curacio gnalis dislocacio
num pmiss aliquib documet
dict' in fracturaru doctrina cu
omo restaurone fracture z dis
locacionis ht inor intenciones
pa e incture reductio Scda e
incture reducte firmacio z tercia
Tcia e ab apste z dolore
fuaco Tcia e actu in correctio
defensio Sz gtua e actu in corecao
pma coplet' cu extencione incte
et impulsione conueniete z tocia
impulsione suam z indolosa
mitat replone Scda coplet'
fim q erit possile Scda coplet'
q inctura cu oleo ros z applicacio
panno gtili applicet' stupate
aut pani inlti v plicati i albu
ouorũ infusi Et si e nccē astella
de corio supponat' z ligat' cu
bindis in opitrato infusi latis
z longs infrio pericule gtitute et
gxtificabr' infra z stuc' mbra
quiescat z indolosius q° eit possile
decor ad A venuitacio in scdis
venuitacionib embricacio si est
incte cu aqua calida In fina si
fuit recens nequaqua qz addetur
i apste sic de pinis calidis dt
auic' et emplando cu farina
volatili z pul' vu cu albu ouor
incorporat z strine tuc ligando
ut dr Tcia intencio gple'
cu flor z purgacione si e nccē
z bona dieta a piso subtili et
sedato dolore z apste ingrosse'
put dcm e supius i fractura z
in fine gforte' cu embrã aq
decoctionis ros absinthij i osse
al' qrtie ponedo spadrapu
aut oxicroceu reducendo mbra

suaviter ad proximas suas actiones et
contra intentio completur secundum avicennam
si est dolor et apparet quod prius sedetur
quam reducatur quia propter contractionem timendum
esset de spasmo et accidentibus malis et
hoc cum lana infusa in aqua calida
et oleo. Et postea reducatur ut dicit
albucasis. Si fuerit cum vulnere primo reducatur
dislocatio postea curetur vulnus et suatur
si est necesse et qui faciet saniem dimittat
sibi foramen ad expurgandum. Si autem
apponatur cum fractura preparetur primo
dislocatio et postea fractura si est possibile
Si vero non est possibile preparetur fractura
Et quando postea erit firmata preparetur
dislocatio. Et si est dislocatio antiqua
et fuerit ibi durities embrocetur cum
aqua decoctionis malve bismalve
et ungendo cum dyaltea et emplastrando cum
dyaquilone magno aut cum lana succi-
da infusa in mussillaginibus et cum cor-
tice radicis bismalve cocte et pistate
cum axungia impinguata et loco bene
mollificato reducatur iunctura et sanetur
Et si est sanata et motus difficilis aut
nullus remanserit curetur sicut in capitulo
de artetica et pluribus inciditur et in
antidotario dicetur. Capitulum 2m de dis-
locatione mandibule

Mandibula
quandoque mollificatur quandoque spas-
matur quandoque dislocatur. Et eius
dislocatio quandoque est ad anteriora et tunc os
remanet apertum sicut in mollificatione
quandoque est ad posteriora et tunc eius os
claudit apud mollificationem ut dicit avicenna
Et tunc dentes inferiores subintrant
superiores ut dicit lanfrancus neque
os potest aperiri sicut neque in spasmo
Signa dislocationis vel sunt
vel data fuerint quod inequaliter dentes
superiores cum inferioribus patet ad sensum
Iudicatur per avicennam et haly quod nisi cito
indurate reducantur et adducunt febrem
et fluxum colericum et accidentia mala dantur
in decimo interficiet patientem. Reducitur quando
est ad posteriora ut teneat caput
eius unus minister deinde intimi-
tat restaurator pollicem suum in os
et alios digitis sub mandibula

vel cuneum de ligno si non potest ponere
digitos et tunc extendendo fortiter
mandibulam impellat sub auribus
os in locum suum. Si vero fuerit ad an-
teriora secundum Guilielmum et lanfrancum
ponat bindam satis forte sub mento
que totum usque ad mentum comprehendat
Et tunc unus minister quam tu posuisti
cuneum infra os ingeniat retro quo
potius trahas fortiter capitali binde
per partem posteriorem gemina super pa-
tientis humeros patiente iacente supino ut
dicit Jamirus et sic restaurabitur deo
dante. Post vero restaurationem ponatur
emplastrum et pecie convenientes et ligetur
ligatura conveniente dicta in fractura
Et remittitur de die in xm infra xx
dies convenit firmari iaceat in
plurimum sine voce sorbilibus ut
non apteat masticare. Si autem diu
steterit dislocata et fuerit dura bal-
neetur et mollificetur cum aqua calida
et oleo et aliis convenientibus ut dictum
est et reducatur. Et si accidentia mala super-
veniant occurratur eis secundum quod erunt de
dolore radendo caput et inungendo
ipsum et retro aures et per collum et sub
ascellis cum oleo rosarum calido et cura
eius. Capitulum 3m de dislocatione
colli et spondilium dorsi

Spondilia dorsi quandoque dislocantur
complete quandoque incomplete
Et corpus dislocatum quandoque exterius
ad intra quandoque ad exterius quandoque vero ad
latera. Et quandoque fit in spondilibus superioribus
et facit symmetria strumosa in ...
mediorum quandoque in inferioribus quandoque
in mediis et fiat gibbositate. Signum
dislocationis sunt ad oculum manifesta
et ad tactum. Iudicatur quod omnis dislo-
catio spondilium est periculosa et su-
specta ad reductionem propter michaelem
de ... maiorem que ad interiora
fit quod non potest convenienter pertractari
Iudicatur etiam quod dislocatio superiorum
nocet tussi ... mediorum re-
spirationem inferiorum vero egestionem

et urinacionem. Modus rectificandi fuit
apud Albucasim Haly abbatem et Avicennam
satis longus. In summa tamen dislocatione
spondilium colli extrahatur capite cauto
cum manibus aut cum binda ut dicit Jamerius
ramico imposito inter dentes per-
mutatione aut per pilos aut per aures
ad superius et humeri cum pedibus
impellantur inferius et eminencia
comprimatur. In aliis corporis extenditur
et cum omni ingenio ab utraque parte
trahatur vel cum fasciis aut columpna
et cavillis vel polchilhis vel trocleis
et consimilibus ingeniis et eminencia
cum pedibus aut manibus firmandis aut
cum tabula supposita comprimatur. Modus
firmandi et confortandi et remolliendi
ut in aliis extenditur nisi quod ascelle
et iaceat desuper et comprimatur et removeatur
de 7 in 7 diebus et in 20 diebus firmatur.
De gibbositate humorali dicetur cum de
apostematibus parvis dorsi inferius tractabitur.

Capitulum quartum de dislocatione humeri

Dicit Avicenna et prius Haly abbas
non ponit nisi duos modos
dislocationis humeri videlicet ad
partem inferiorem domesticam versus titillicum
quod fit ut plurimum et ad partem exteriorem
silvestrem ut parum. Rolandus ponit
Albucasis et quasi omnes quod aliquando sed raro
dislocatur ad partem pectoris ad superiorem
autem partem nequaquam propter additamenta
que sunt hic. Signa dislocationis istius
inferioris secundum omnes per signa communia
que sunt eminencia et profunditas
seu concavitas insolita et motus
difficilis aliquando est impossibilis quod
cum suo compari patet comparari et per
ipsa ut profunditas seu concavitas
et lassitudo magis in humero et
rotunditas eminens ad modum ovi
in sub assella et manus ad caput
non potest elevari. In inferiori dislocatione
et eminencia anterior et concavitas re-
tro et manus distensa remanet re-
tro. In anteriori et eminencia posterius
et concavitas anterius et manus non
potest a latere separari. In postea iudicatur
quod advertendum est bene quod ista dislocatio
quia sepe propter istam inflacionem et apostema
aut contorsione decipitur homo ut
Rolandus recitat. Et audivi de facto in
filia regis Francie. Curatio ista
dislocatio propter que est ad inferius
reducitur per quinque modos. Primus modus
competit in iuvenibus et est quod extendatur
brachium et imponatur pugnus aut digiti
aut similis humeri in sub assella
deinde tenendo inclinetur et trahatur
brachium ad inferiora et reducetur. Secundus
modus est in fortibus quod ponatur glo-
merus firmus sub assella et trahatur
superius fortiter cum mantili aut comprimatur
cum pede fortiter ad inferius brachium
tenendo et reducetur. Tercius modus
est quod posito glomere tenui sub umbra
barra sub assella et elevetur per duos
ministros et trahatur fortiter brachium
ad inferiora et reducatur. Quartus modus
est quod posito et elevato parum super una
cella parva ponatur sub assella in uno
gradu scale glomere involuto et tenendo
et tenendo fortiter brachium primo istos
fortiter removeatur cella de sub pedibus
eius et reducetur. Quintum de manibus
non intelligo. Unde Albucasis Halyabbas
Avicenna Brunus et Theodoricus omnes istos
modos ponunt. Rogerius tamen qui non
satis placuit et ratio non ponit nisi
illum de pugno et de pede cum pila
et illum de barra loco scale addit
cum in illo cella sub pedibus. Jamerius
solum ponit illud de pila et de pede.
Modos de pila et mantili posuerunt
Guillelmus et Lanfrancus. Alie autem
dislocationes cum extensione manuum
compressione aut cum mantili et ponit
Lanfrancus reducuntur. Et si non po-
terunt reduci quia diu steterit et
indurata est fomentetur et mollificetur
cum remollitivis diu et postea reducatur.
Reductione facta suppositis vinculis
superius dictis placet mihi ut Rogerius
quod in ebibus primis propter dolorem sparatur
cum panno subtili et stupat infusis
in albumine ovorum. Et postea cum emplastro
de farina et pulvere rubeo et ligetur

ponendo pilam de stupa vel panno sub
ascella ligetur bene et firmiter cum bin-
da latitudinis 4 digitorum et longitudinis
duarum brachiaturarum vel duobus capitibus
involuta per medium incipiendo sub
pila subascella deinde ambo capita
volvendo et cruciando super humerum
ducantur ad aliam subascellam et reducantur
iterum super humerum cruciando et ducendo
super pallam et iterum et totiens volvendo
quousque bene firmetur et sanetur et ubi
indigebit maiori fortitudine ne resoluatur
sustineatur cum mantili ad collum. Et
dimittetur de 3 ad 3 diebus vel inflacio
que provenit ex restrictoriis fuit de-
pressa firmatur in 20 diebus. Et post locus
dulcoretur cum dyaltea vel cum aliquo
spadadrapo vel emplastro. Partes humerorum
parum dislocantur sed separantur potissime
furcula pectoris que in humeris non sunt
alia ossa quam spatula recipiens cum
duobus rostris et furcula claudente
et adiutorio iniunctae ut dictum fuit in
anathomia. Separatio autem furcule cum
constrictivis dictis curatur. Capitulum quintum
de dislocatione cubiti

Cubiti dislocatio
secundum Avicennam quedam est parva quedam
vero magna. Et secundum Albucasem
et omnes alios quedam est ad partem antio-
rem quedam vel ad posteriorem. Rogerius tamen
non curavit nisi de illa que fit ad partem
anteriorem quia illa plurimum accidit. Signa vero
talis dislocationis ultra communia
de eminencia et concavitate sunt articu-
laciones et difficultas in motu et appli-
cacio impossibilis ad humerum. Indicatur
quod cubitus difficulter dislocatur et
difficulter reducitur propter insiltraciones
ligamentorum et ossium varietatem. Am-
plius raro dislocatur secundum superior-
em et non habet durities magna infici-
ant ut plurimum propter addicionem recepti
non tamen surdescat de regimine in cura
est intelligendum quod valet duos modos
quos ponit Avicenna. In anteriori dis-
locacione preter humerum cum vola
manus et cum altera impellit eminen-
ciam ad locum debitum in posteriori et
fortiter brachium paucis post cubi-
tum in vinculis manibus cum oleo vehementer

stringendo donec ingrediatur. Ponit
Rogerius modum de talone et staffa
et Lanfrancus sicut apparet ad anteriorem
cum genu posteriorem ut Avicenna ponit.
Et eodem faciebat Rolandus et Rogerius
restauratores fortunati. Modus
autem secundum staffa et cum calcaneo et cum
genu apparet ad anteriorem dislocacionem.
Et intenditur quod brachium trahitur
impellendo rotundum adiutorii in concavi-
tate fortius a quo exponit et subito
plicatur brachium versus humerum
et fiet ita staffa seu binda longa
ligata super eminenciam et dum extenditur
brachium ipsum cum pede ligatum ad minus
strenue vel per aliquid instrumentum ad posteri-
ora trahitur subito per ministrum brachium
ad humerum plicatur. Modus cum pede
brachium super planum extendatur et
dum trahitur eminencia cum calcaneo
premitur et brachium et humerum plicatur.
Modus cum genu brachium extenditur
et dum trahitur eminencia cum genu
impellitur et brachium ad humerum
plicatur. In omnibus confert brachium
conplicare et extendere et aliquid
ponderosum sublevare et sublevatum
deportare ut dicit Iamericus. De firmando
procedatur ut in adiutorio nisi quod
brachium suspensum ad collum paulla-
tim constringitur quousque adhereat
humero et de 3 in 3 removetur
in circuitu qualibet vice elevando et
deprimendo et in 15 diebus firmatur.
Capitulum sextum de dislocatione manus
et digitorum

Ista ossa rachete et
digitorum faciliter dislocantur et faciliter
reducuntur. Dubitatur quod fiat re-
center possunt autem dislocari ad
quamcumque partem precipue tamen ad anteriorem
et posteriorem. Signa eius per communia
signa de regimine ipsorum est in medio
quod tota intencio fiat trahendo exten-
dendo et plicando et erigendo hinc
inde incitando et comprimendo eminenciam
et si per hoc non potuit rectificari docet
Albucasis comprimendo eminenciam cum manu
super tabulam infirmando non est aliud
faciendum quam in aliis nisi quod

astellet z cū ligno aut solia et re-
mittet z de quarto in quartū fina-
tur sm̄ Jamiy i 12 diebꝫ z ipsa ut
dcm̄ est dulcoret z **Capm̄ septimū
de dislocatione scie aut coxe :**

Intelligendū circa modos dislocat
coxe q̄ actores sūt multū varij
sup̄ ipos n̄am Albuc' nō ponit
nisi tres modos scꝫ ad interiora
et ad exteriora et ad posteriora Brunus
Thedericus et lanfrancus sequtores
ponūt in or' et compando dicūt
q̄ ut plurimū accidit ad exteriora z viā
q̄ ut plurimū accidit ad exteriora z viā
ad interiora Guills de salicceto est
eis oppositus i opinione quia dicit
q̄ ut plurimū dislocat z ad posteriora
q̄ ut plurimū dislocat z ad posteriora
inquā ad exteriora pp̄ ossa z ligā-
menta Vnd qr̄ omēs mei curandi
qr̄ geruntur i duobꝫ modis ratificādi
s ad intus z posterius ideo nō mltū
curandū Circa sig̃ e intelligend
q̄ vlt sig̃ quia int' omēs auc-
tores melius specificauit ipsa sig̃ ex quibꝫ
verbis vna cū hꝫ q̄ dicit i 2o parcetipso
illius capituli habetur q̄ i dislocacōe
adiutorij anterius tibia infirmior
est longior alia z calcat de toto
pede z nō pt inungi z cū alia neqꝫ
plicare qr̄ caput coxe intrinsece
in inguine et inflat eā et inea
apparet eminentia in pte opposita
in dislocatione ad extra z posterius
eō converso tibia est breuior z nō cal-
cat de toto pede calcaneo neqꝫ
de alio potest separi z eo emi-
tas in inguine z eminentia opp.
Circa modū reducendi e intelli
q̄ licꝫ actores ponūt multos et
diuersos modos reducendi has mās
dislocacōis Nicholaus omnes
ad vnū quem modū z duobꝫ ipos
reducit z Vn qmbꝫ modis s Albu-
ad omēs modos est multū utilis qui
ignorat z primus modus dislocacōis
dcē e q̄ teneat z pā p humeras for-
tit' aut ligē p humeras z p cru-
ditē coxe cū fascia ad columpnā
cū tortuo z ther' oca cū manibꝫ
p inguinem et ab alia pte per ptem
genū trahat z fortit' coxa z inte
vna sit talis extensio q̄ qn̄ eleuet z
pa a tra et tūc tantū coxa ad
omēz pte moueat z quousqꝫ sit
reducta Primus modus primus ad dis-
locata ad intus z anterius est q̄
ut dcm̄ est pacies trahat z dū
eminencia apud inguinem cū cal-
caneo impellet z coxa p genu
ad intus ducat z Scdus modus
primus ad dislocacōem ad intus z posterius
est q̄ eodem mō pa trahat z et dū
eminencia contra eum genu impellet
eminencia contra eum genu impellet
coxa p genu ad extus trahat z
Prefata reductionibꝫ p longitudine
tempus sūme manifestū z ut dicit
Rogerius et Jamerius imitator
primus ingeniū ad extendendum
mecum p alias feci extendebā z
mecum longior pa z in qlꝫ capite
mecum longior pa z in qlꝫ capite
firmabat z columpna postea cum
mecū tenente p inguina subtus
dorsū z sup̄ ventre ligabā ad co-
lumpnā et cū alio matali ligatū
coxa sup̄ genu voluendo tota tibia
vsqꝫ ad calcaneū z alia ligabā z
columpna z cū tamen positis int'
matale z columpna torquendo trahebā z
ad quelibꝫ pte Circa modū firmādi
nō e aliud faciendū quā in alijs
nisi q̄ ligat z firmiꝫ incipiendo
sup̄ eminencia ad pte opposita
tenendo z retro p renes ad pte
sua Et in interiori ponit z pressa de
panno ad stup sup̄ inguinem z ligat
cū tibia sana Et qn̄ est anterius
cū stercūba p pedem suspendit z
ad humeros ut dicit Auic' Et i exteriori
po z astella longa vsqꝫ ad calcaneū
Et qn̄ e anterius ligat z pondus duarum
aut quatuor librarum i coxa apphen-
dendo tibia z pendeat cū pollicia
nutit z de quibꝫ i quibꝫ finit i xxx
**Capm̄ octauū de dislocacōe genu
et rotule pedis et ptiū eius**

Genu e velocis dislocacōis
fortissime eni dislocat absqꝫ
causa pt' de ablacōz veloce

aut lubat parum sicut canalis nullos
dislocatis absque causa preter saltum. Et
genu quando dislocatur ad omnem partem
nisi ad anteriorem propter rotulam et adiu-
torium eius. Cura. Sedeat infirmus
super sede propinqua terre et eleuentur
pedes eius parum deinde extendat
vir fortis manu sua superius et desubtus
extensione forti et reducat restau-
rator iuncturam ad dispositionem suam super
initium dislocationis vinculis et liget
eam. De rotula. In autem rotule
dislocatione oportet ut ponatur pes plan-
us in terram et reducatur rotula deinde
impleatur curuatura genuculi pannis
phlebotibus duplicatione et ponatur
super eum astelle et resistentes ea parte
qua declinat. Et in 30 stringatur et ligetur
non duplicetur genu cum festinatione
sed paulatim donec alleuietur. Unde dicit
Auicenna quod duplicetur paulatim quia dicit
Lanfrancus et Jamerius quod non est ingenium
faciendi stare suam rotulam post
reductionem quam duplare crus cum
coxa non ligata per horam. De pede
et digitis. Circa dislocationem pedis
est sciendum quod pes facilius dislocatur
et facilius reducitur sed difficilius sanatur
propter multitudinem ossium componentium ipsum.
Et per dislocationem ad quamlibet partem
precipue ad exteriorem et interiorem. Cuius
signa sunt eminentia et concauitas in-
solita dolor et priuatio motus. In reductione
vero eius non est aliud nisi quod patiente
bene firmato et tibia extensa pes trahatur
et moueatur ad quamcumque partem fortiter
et eminentia cum manibus comprimatur
quousque reducatur firmetur et astelletur
muteturque de quinque in quinque per 20
aut 30 dies ut dicit tertius. Sepe enim
in reductione prima pedis erratur
et deus per suam gratiam ab omni errore
nos eximat. Amen.

Incipit
tractatus sextus de omnibus egritudinibus
que non sunt proprie apostemata
neque ulcera neque ossium passiones
pro quibus habetur recursus ad cyrur-
gicum habens duas doctrinas. Doctrina
prima est de particularibus egritudinibus que
sunt communes toti corpori. Secunda erit
de hiis que accidunt membris medio

Prima doctrina octo capitula habebit.
Capitulum primum de gutta et dolore
ac duricie iuncturarum.

Artetica siue gutta
est dolor iuncturarum
ex fluxu humorum
in iuncturis generatus.
Certum autem est secundum G.
in commento illius 6 ti amphorismorum Eunu-
chi non podagrizant quod defluxu aliquo
humorum ad iuncturas illa passio fit. Et ita
ut sequitur in illa iniqua fluit ibi
materia iniquum esse et accipit hic spem
propriam pro artetica podagram
ut superius Amphorismorum prefatum dicebat
Albucasis. Canon. Est enim artetica
aqua sumendo apostea large quod
in disgregatione fit articulorum
secundum haly in 30 sermone primi
libri dispositionis regalis non obstante
quod multi dicunt ut ponit Gaddesden in
libello suo de dolore iuncturarum
quod talis passio potest fieri ex mala com-
plexione sine materia. Et tunc hic vero
ut dicit Auicenna. Et cum hic talis dolor
non est gutta proprie sed large et improprie
Unde G. in 30 megatechni in a hiadis
que facit artetica sciatica et po-
dagram reumatizando comprehendendo
et implendo iuncturas et ligamenta
lata de foris extendit et neruosas
partes quare infert dolorem et non
passiuum ut dicit idem G. in commento
Sinecumque podagre gutta autem
et artetica realiter idem sunt ut
dicit Bordonius. Et dicitur gutta
a fluxu artetica ab artu quarum
pes sunt sciatica in scia et podagra
in pede et artetica in aliis iuncturis
per G. in megatechni loco preallegato.
Chiragra proprie non est artetica sed
inflatio manuum flatica de qua
de apostematibus dictum est supra. Neque etiam
tumescentiam genuum que in pueris
ex indigestione multorum cibationum aduenit
est artetica ut dicit G. in commento
Infans non podagrizat denominibus
tamen non est curandum. Et cum hic clerici
dico non multum faciunt ad curam

nisi in sciatica propter materie similitudinem
A materia enim et similitudine dolorosa
sumuntur potissime intentiones
curative A materia quia quedam est
gutta frigida quedam calida A
dolore quedam est clamosa et mo-
lestissima ut dicebat magister paulus
quedam satis tollerabilis et quieta
Cause passionum iuncturarum sunt
que in capitulo generales et cause
vero et speciales ut primitive ante-
cedentes et coniuncte ut supra de capitulis
sunt specificatum Membra enim ma-
ndantia quantum ad flegma sunt cerebrum
quantum ad coleram et stomachus quantum ad alias
superfluitates epar et vene Et propter
hoc dicebat Avicenna horum quidem humorum
plurimum est superfluitas digestionis
secunde et tertie Membra autem recipientia
sunt iuncture Et causas istas disti-
nguebat Avicenna in membris in causis
materialibus quas efficientes vocabat
Et in causis instrumentalibus que sunt latitudines
meatuum per quos materia transit fa-
cillime Et in causis patientibus que
sunt debilitates iuncturarum Quidam
ut quidem de genere guttosorum a parentibus
ut casus et percussio et regimine
malicia Unde quia cum autem ypo-
crates in amphorismis mulier non podagri-
zat nisi menstrua ei deficiant
tunc enim retinetur materia multa
et potest podagrizare ut dicit commentum
circa causam materialem Secundum autem
ab illo Eunuchi et pueri non po-
dagrizant quia non coeunt neque
dilatantur meatus per quos materia
facilius transeat circa causam instrumentalem
Et tamen concludit in prefato commento
quod dicit quod necessarium quidem oportet habere
pedes et super iuncturis in beccilludes
si debet quis capi podagra quemad-
modum cerebrum si debet quis epilenticus
esse Est ergo sciendum Sed imeamur
ubi sunt Aliqui cum preveit humor
sanguineus ut plurimum autem flaticus vel
mixtus cum flatico et colerico vel cum
humoris sanguineo raro tamen fit a melancolico
ut dicit Avicenna Unde splenetici et melan-
colici raro sunt reumatici ut dicit Bordonius

Et rarius ex humoribus corruptis ra-
rissime ex omnibus humoribus mixtis
secundum proportionem suam in corpore ut dicit
Rasis Et imitatio subita passionum om-
nium materias istas cum venenositate associatam
et inquietum regimine propter quod dicebat
Et plurimum iste passiones sunt composite
sine proportione dicta Raro tamen simplices
nam humor crudus sine colera ad
iuncturas currere non posset ut Rasis in libro
divisionum dicebat Cure autem
simplicium sunt de capitulis dicte et
earum composite habeantur Signa et
indicia Signa gutte clamose non
oportet describere nam satis ea describunt
nomina Signa gutte calide et frigide
licet habeantur per signa complexionis et simi-
liter supius in capitulis dicta Nichilominus
Sed imeamur dat octo modos cogno-
scendi materiam iuncturarum ex colore ex tactu
ex applicatis ex preterito dieta complexione
etate regione et tempore Avicenna autem addit
ad istos modos modum doloris duriciem
duriciei consuetudinem et iudicium
urine et aliarum superfluitatum Considerare
igitur ut dicit Bordonius in primis locus
si rubet dolet calet si delectatur cum
frigidis et contristatur cum calidis precessit
dieta calida et eius complexio et etas et
alia preclara conveniat in caliditate
videtur probabile quod gutta sit calida
si tamen sit contrario quod sit frigida Atque
in his se prescribere facit certam et pone
in difficultate tamen in signando quam in
curando compositorum materierum sicut et
natura applicatorum ut dicit Rasis et Avicenna
Valet ista scire convenit secundum petrus
viras quod constituta ut plurimum incipit
a podagra et proprie cum articulo
maiore et lata pedis Et sciatica
concavitatem ancham et usque ad calcaneum
extenditur Indicatur per ypocratem in 6° amphorismorum
quecumque podagrice egritudines
sunt hec desinentes in 40 diebus de-
sistunt Sicut enim Sed idem dicit Avicenna
Quoniam carnositatum preclararum est re-
rum nervosarum 40 eo quod natura substan-
tivus est rarior quod propter colligantie

Cure

Gal.
~~acto sunt modi co-
gnoscendi materiam
gutte~~

~~Avicenna addit~~

~~non longum valde incipit ipsa~~

Matia enim que est in carne cito coge-
gat et cito resoluit que ad est
in colligatione extra ut dicit textus
Et inde est quod timor et varietas
apparere in gutta dicitur esse bonum
contrarium vel malum ut dicit volgus re
quia matia tunc dimittit particulas nobi-
les et comittitur ad cavernosas Egritu-
dines iuncturarum per hec tempora secundum
modum suarum materiarum sicut alia a-
postemata et eminant ut plurimum per
resolutionem aut per putrefactionem plurimum
aut earum est ut dicit Galienus in diuisionibus
quod non faciunt saniem sicut relique apostemata
indicat etiam per ypm ypo in 6o amphorismorum
quod vere et autumpno mouent ut plurimum
In vere propter humiditatem humorum in yeme
congregatorum Autumpno propter corporis maliciam
et latitudinem meatuum in estate fluxum
aliquorum tamen mouent in yeme propter
frigiditatem comprimentem et in estate propter caliditatem
dissoluentem ut in 3o amphorismorum notatur
Amplius dicit Auicenna quod dolores iuncturarum
sunt ex consimilitudine et hereditate
quam prima est per complexionem congruentem Amplius
sicut dolor iuncturarum cum indocte
reputatur est timor suus de reditu
matie ad membra principalia et ibi ipsa
gutta securat pacientem a multis nocumentis
ut in 1o cap. et 2o sanationum deducitur
euidenter Inter dolorum iuncturarum sciatica
est peior secundum Auicennam preterea dolores
iuncturarum sepissime commouent fe-
bres et febres colica etiam commouet eos ut
dicit Auicenna Amplius dicit Auicenna quod omne membrum
in quo est dolor iuncture diuturnus
macrescit et attenuatur ut in gibbo
et vel iuncturarum manifestatur et hoc
est propter virtutis debilitatem preterea sciendum
quod egritudines iuncturarum frequenter impressionem
faciunt in membro licet actus affectionis
earum remoueri possit aptitudo tamen
semper remanet Nam omnis inmoderata
qualitas diu existens in membro actu
ipsius debilitat ut dicit Auicenna Et hinc
est quod velociter sine recidiua et non
obliuiscitur dicit Galienus in diuisionibus
quod dolor iuncturarum quandoque producat
ad apna palisim appoplexiam et ad

turbacionem sensus quandoque ad mortem
subitam Curacio In curacione gutte
ad duo tantum intendunt doctores et
tamen addebat in illo regimine papali
Primum est ad preseruandum ne gutta ve-
niat Secundum est ad curandum dum actu
infestat Sed tamen ad resoluendum cum
iam afflictio cessauit Regimen pre-
seruatiuum tres habet intentiones prima
est ut matia non generetur Secunda est
ut generata expellatur Tertia etiam ut membra
inadancia [?] et receptionem resistent
prima complet secundum quod est matia cali-
da vel frigida tamen debita administratione
sex rerum non naturalium et tamen que sunt
qualitate sua illius annexe Et sunt
aer cibus potus inanicio et repletio
sompnus vigilia motus quies et
anime accidentia et etiam obuiando rerum ab
extra balneum et itinere sub diuo Secunda
complet tamen debite flebotomie et euacua-
tionibus Sed etiam inunctione confortantia
et desiccantia membra illa Regimen
autem curatiuum in afflictione habet
intentiones prima est in vita que sit
tenuis Secunda in matia antecedente
que euacuetur diuertatur et fluere prohi-
beatur Tertia in matia coniuncta quod re-
percutiatur et euaporetur Sed quarta in accidentibus
quod sedentur Regimen vero resumptiuum
tres habet intentiones prima est vita
quod paulatim reducatur ad regimen sanorum
Secunda quod si quid de matia derelictum
fuerit tamen diuretica et tyriaca sumatur
et consumatur Tertia etiam quod iuncture cum
balneo et unctione volpina et similibus
leniatur et confortetur verum quia ista in
pertinent ad duos phisicos neque in
ea cyrurgici vocantur nisi prima
in mali operatione et aliquando in afflictione
in qua vocatur omnis empirici exquisi-
ta pertractare de modo et qualitate com-
plendi predictas intentiones omittendo
superficialiter aliquid tangendo Curandum
autem ad regimen preseruatiuum pro prima
intentione complenda que erat de
vita quod matia non generetur pro prime [?]
frigida Affirmauit magister Arnal-
dus 10 amphorismos extra vagantes [?]

que causa sue excellencie h(abet) inserat.
Secundum primus est de aere pedes podi-
gricorum aer offendit excellens in fri-
giditate et fame estuante. Tercius de
cibo et potu lacteus porcellus et famula-
les aves vinum vetustissime gallice
predictum nali. ferunt inferiores incitamus
Quartus pisces belualis et anguille
incitamus ff adversant. Quintus minas
infert incitamus et capiti quod lac cum aliud
cum cibis et vino sumit. Sextus potus
qui non spectat ad indicium vel sitis
incitamentis infestat quartana lesiones
Sextus sicut avaricius vene comprimit
omnes artus sic cottidiana largitas
fimet eos. Septimus omnis fatiga de
ambulacio et pedum sustentatio ledit
incitatorum. Octavus in dormientibus
nimis ledit articulos recubitus re-
supinus. Nonus extremis artubus
excitat iracundia tempestate. Decimus
perstabilitas incitatorum et maior pedes
nequit sic usum nocendi in quantum
nobili tollerare extendit. Etiam est fir-
illo amplior. Eunuchi non podagrizat
concluditur quod crapula ebrietas indigestio
et exercicium purgationis consuete omissio
et immoderatus coitus innumerabiles fiunt
podagricos. Pro secunda intencione
complenda que erat materie generate
expulsio addidit prefatus Arnaldus in suo
amphorismo per flemma et sanguis in vel
et ad tempus aut amorem incidit pas-
sione fugienda. Quando autem fit flema
et sanguis satis in decapitibus sunt dicti
et dicitur infra pro ignis purgandis
dyacartamum quod flamma et colera convenit
purgat sub hac forma prefatus Arnal-
dus adiuvamus. Recipe dyagragantis
frigidi ℨ i. carnis in ciconiis? costarum
ana ℨ ii ℥ al hinodactili
ana ℨ iii turbith electi ℨ i manie
generate mell. ros. dispumati ana gr.
℥. panis zuc. ℨ xvi fiat electuarium
dosis ℨ iii. Pro tercia vero intencione
complenda que erat membrorum confortacio
quantum ad iuncturas. Assuat(?) idem Arnaldus
alias decem amphorismos quorum primus est
in electuariis. almosis pedibus inquantum descript

robur prestitat. Secundus salvia pariter
contra cerebro supra in fine vestro
infestat mirabile iuvamentum illius
et omnibus incitatur. Tercius flos amigdalorum
vinum mirti et camomille mellilotum
aceti ros ff prestit incitatur. Quartus
athorius et edera arborea si eversus
spalio incitatur omnibus amicus. Quintus
vine medica incitatur et huius preteribus
evenapteribus vel amica. Sextus
qui sepius calcat uvas in musto
recenti balneat pedes suos raris-
sime podagrizat. Septimus verbena ge-
stata recens circa columpnas pedum
iuvat viribus occulte. Octavus celeste
signum dolor pedis effugiet in eternum
Et nonus addidit a Raisi quod nulla medi-
cina in conservacione a dolore incitatorum
est ita innativa sicut urine provocativa
quod haly concedit in sermone 20 libri
regalis disposicionis. Et decimus inquit
prepit quod si dimittitur vinum diuretice
utant superfluitates eius et regressive
digestionis purgat diuretice et iuvat
eiundent. Aqua quoque citerorum convenit
secundum quod ipse administrabat maxime in
preservacione. Tercio autem ad membra
incitatorum administrare precepit cum illo
magno regimine electuaria dragaton
cum pluribus talia confortativa et hoc de
regimine preservativo. Circa autem
ad regimen curativum afflictionis
ad regimen curativum complenda que erat
prima intencione complenda que erat
ut in vita precepit. Primo et quod omnes ut
auferat vinum et subtrahant et car-
nes maxime in gutta calida vitet
mellicrato et si etiam dur gratum
esset. Primo et si illa dur esset domes-
tica et prius prandium sufficeret non. Et in
si materia partes superiores obtineret
si tamen a vino non possit abstinere sit
grossum a prandio cum multa aqua quinte
prius vero subtile vitamus avendo ar-
deatos et consimilibus secundum quod dictum sunt
in decapitibus super. Pro secunda intencione
que erat deducere et prohibere fluxum
concedunt vomitum et clisteria acuta
in quibus sit budera et purgatio cum dya-
cartamo que flemma de parte contraria
si adsit plectorica a sanguine quantitatem

tuciuis tue sit post pinam ut dicit
Auic. ymo q mirtu est ea a p̄ria
peiunty inhibet q verificat i capsu
inqua humidat colera aut fla et
flemma d' Arnaldus et constrictio ai
auxilijs queniditib; no supra locu
apostem a pte aqua venit ma ut
dic (Rasis q Pro tcia intencione ctra
matia quietu est utum ut calijs
apostib; fuit dcm q inp'io p̄cedat
cu repercussiuis p̄tiqua in statu
no quibuscumq; s3 domestic ne ma
retrocedat ad p̄ncipalia mebra q induceret
i fiat iobedies resolucioni ut d' Auic
i cu mixt' i equali resolutiuis et
repercussiuis in augmento i cu equali
mixt' in statu i cu pur' resolutiuis
in declinacione Talis quia fuit vo-
lumtatis Hec intentu sepe dco Et liz
auxilia huia q in vtriq; matia cplet
intenciones p̄dictas fuit posita
i tractatu supi' apostem i tcia infra
in antidotario aliq' ponet Nichil'
qm manifeste doctrine hic aliq' for-
met i sepe fiat mutacio de vno
ad aliud eiusd tn vonis qr natura
gaudet q p̄ficit i una hora noctet
i alia ut d' Auic auxilia q cplet
intenciones i matia frig' p'o repercussi-
one eligunt' due forme q p̄ma
est Auic q R' farine mcu cppi
ossiu adustorum an ptes equales
aluis pt' i dragagati sexta pt' i'
glutinis piscu q'ntu sufficit ad
agglutinand i fiat emplm Scd' e Rasis
R' olei nardini storac mirre aloe
acacie s'm q tibi videbit' cmisceat'
cu aqua gallarum coctarum ut dicebat
indefinite i fiat linimetu Ampi
resolutiua tum aut in'or eligunt'
formarum p'a est Auic q R' stercor'
bouini calidi q'ntu volueris et ca-
applicet' Haly aut addit t' isto de
stercore capino i cinere cauliu q'mu
incorporando cu melle Et consulit
q' an emplam lauet' locu cu aqua
decoctionis camomille melliloti
aneti maiorane centauree et co-
plib; Scda forma e Rasis i al-
mansore R' armoa' bdellij storac
cu vino veti dissolut' an pt' i
fenugreci se' lini an pt' s' cmisce
ant' cu oleo costino i fiat emplm
ad eand intencionem magr' dinus R'
aloes ʒ i mirre ʒ s' salis ʒ ij
croci ʒ i farine lupinorum ʒ i fur-
fur' subtilis ʒ ij mellis lb' s'
aque cinis quod suff' ad decoquend
fiat emplm In resoluere et ilu'
matie cofert aqua ardens i colu
bradum i distillac' dcu i tcr' de pulis
In matia calida auxilia repercussiua
sut tum formarum p'a est Auic
cu aquis eudme ros platagis
solat' decoct' sandal cu modico de
aceto aut oleu rosarum aut coriic
de oleo ros' i ccera lauata q' cmistalla
gme psillij q' albumia ouorum i qnib;
infundat' panni i sepe remoue'
et applicet' Scda for' e Rasis ind'
incaur R' sandal ru' boli ar'
menie p'sidie ferruginis opij an
cofice cu aceto i aqua ros' q' suco
coriand' Tcia for' e ibid R' ossiu
cbust' lauatorum et desiccatorum zu-
cuge q credut' hinodactili amid'
cerusse an pt' i cofice cu aqua
ros' caphorata Ad eand intentionem
magr' dinus R' ro' ʒʒ ij farine
ordei ʒ iij farine lenau ʒ vi
coquat' cu oxicto i addendu mo-
dicu de oleo ros' applicet' Auxilia
resolutiua sut ecia tum formarum
p'ma est Auic R' aloes mirre
croci an dissolua' cu aqua cau-
lid aut eudme in'o calidi q' farin'
i si addat' farina ordei meli' erit
Scda e Er i io meamir R' aloes
ʒ i suci centauree ʒ s' flor'
lapid' asini aluis cipi an ʒ ij thur'
mirre opij madragore an ʒ i
agitent' cu vino dulci i dissolue'
cu lacte i vngat' locu cu penna
Tcia for' e Rasis R' musillag' psillij
se' lini i fenugti i farine amborum
terdci facti cu oleo camomille co-
gregent' i liniat' i cosulit q an
liniciom fomentet' mebru cu aqua
ca' i mittant' medicine p' x
horas In matia aut mixtu oz

inste medicamenta et licet predicta posset
ministrari secundum quem curam Trichilomus
assumo ad resplendendum hec malia aliq
eclam per doctores primo Rasis in divisionibus
iubet accipe micam panis siliginis
et vitella ovorum atque crocum confecta
cum lacte et sapa. Gentilis Avenzoar recipe
farine ordei lb. i, ciminis micam cypressi
gr. i conficiatur cum oleo et aqua decoctionis
albumini ℥ ij parte anetum recipe farine fenu
greci, seminis lini, aneti, camomille ana
℥ x, bdellij storacis liquide ana ℥ .a. galbani
ana ℥ v, olei lilij quod sufficit dissolutis
gummis cum aceto fiat emplastrum. Et
Avicenna recipe farine fenugreci lb. i coquatur
cum oximelle et fiat emplastrum. Et urina
cocta cum sale ponitur a vulgo. Et succus
ebuli spissatus cum oleo rosarum ponitur
in regimine simplici ad eandem intentionem
dictavit experimentatores quorum unguentum
de limacibus de serpentibus de ranis tar
tucis de vulpe vespertilionibus et similibus
et fiunt semper coquendo ea cum aqua
salita et congregatur pinguedo ponendo
cum sale in olla perforata cum alia in
tegra desubtus et sepeliendo in furno
et quod distillatur suscipitur. Compositum autem
fuit primo cum G. in fine cathagenarum
ponit unguentum de ranis et tartucis
Recipe olei nardini cucumeris agrestis lb. ij olei
maiorane et altane cere terebentine
galbani medulle ossium cervi ana ℥ .s.
i ranarum in numero sanguinis testudinum cum
oleis coleretur et tunc reliqua miscentur
et fiat unguentum. Est enim valde preciosum
unguentum de vulpe secundum Hebon. Recipe vulpem
integram intestinis evulsis et coque
in vase eneo cum aqua salita vino
et oleo addunt salvia rore ma
rino iunipero aneto origano et
maiorana usque ad aque et vini
consumptionem et corpus vulpis sit ita coctum
quod caro ab ossibus separetur et postea
in torculari exprimatur et coletur et
fiat unguentum. Unguentum de vespertilionibus
secundum Rasim. Recipe vespertiliones vij in numero
pone in caldario et cooperi cum aqua
pluviali et coque usque ad medietatem.
Deinde cola et pone in eadem olei rosarum

et superiora salicis et coque usque ad
consumptionem aque et cola et fiat
unguentum. Halyabbas autem de isto faciebat
balneum et in decoctione addebat rapas
porros et cepas erucam caules foen
iculum et apium. Et vide quod ego de prece
ptis ypocratis facio eos lavare cum brodio
raparum. Unguentum de ansere acharide Bononiensis
Recipe anserem pinguem deplumatum et
mundatum ab interioribus et farciatur cum
carnibus catulorum pinguium salsatis cum
sale communi et sale nitro sale armoniaco
et sale gemma atque alumine ana ℥ i
et addatur euforbij assefetide castorei
ana ℥ .s. et ad lentum ignem assetur
et quod distillaverit retineatur et
fiat unguentum. In fortitudine istius autem
possunt poni ymna archimacti pes
columbinus pes corvinus hinadactili.
Thedericus autem addit pitaria rutam
marrubium viride cucumerem agrestem folia
edere et gummam eius et tunc distillatio
eius est maxime preciosa in materia frigida et an
tiqua. Emplastrum de formicis probatum
per Rasim maxime in materiis calidis.
Recipe terre formicarum cum omnibus et toto
℥ iij farine ordei et fabarum ana ℥
i rosarum ℥ .s. malve mandragore
ana ℥ vi coque malvas et mandra
goram in tribus lb. aque usque ad me
dietatem et cola et confice reliquas me
dicinas in mortario pulverizatas addendo
tria albumina ovorum et duo vitella
et utere. Instrumenta autem competunt
omnia dicta dumtaxat quod fortificentur
cum sinapi et oleo ipsius et fermento
et pluribus que apponendo magis extrahunt
Et ad istam intentionem fiunt ventose
rubificationes et vesicationes cum
alleis et cantaridibus et panchalu
pina et martapia et cetera potentia
et etiam actualia punctualia olivaria
et cultellaria et ducta iunctura et
in medio ipsius ut docet Albucasis
et dicetur infra. Et plures permittunt
per xx dies quem est tempus architarum
ut dicunt inungere cum tenere et
folijs caulium edere usque locus sit
curatus et sic perficitur tertia intentio
sed quarta intentio que erat attendendi

~~Unguentum de ansere~~

~~Emplastrum de formicis Rasis non abhorreat qui buticarius reiet(?) an serpenti folijs fabarum de for micarum an mangiarum narine invenit(?) ...~~

~~Hec omnia competunt in fiat confirmando ea cum sinapi~~

~~non diligere~~

~~Contra architectorum per xx dies~~

correctio completur. Sed quia sunt accidentia
potissime duo dolor videlicet et duricies

De dolore iuncturarum

Dolor autem in gutta subda(tur) super(ius) ve-
rificatur cum evaporatis dictis superius
et palliatur cum narcoticis. De qua
difficile est sigillatim cum istis in tali
dolore opium peritus est tutius miscere
ambo. Et adhuc eligunt qua(m) ont
auxilia primum est rasis et avicenne et
eorum accipiunt inveniantur a G. Recipe
mica panis albissimi et misce cum
lacte vaccino donec fiat sicut unguen-
tum. Et pone decimam partem opii crudi quanta
pars et conficiendo fiat sicut linimentum
apponatur et sepe removetur. Ad idem
recipe terrae rosae lb. i. opii crudi ana ʒ. ii.
misceantur et applicetur. Ad idem posuit lanfrancus
amidi et camphora coctos cum aqua
rosarum in regimine speciali. Recipe capitum
papaveris albi cum seminibus et corticibus suis
ordei mundati ana partem i. seminis iusquiami
partem tertiam istis bulliatur in lb. i. aque
usque ad consumptionem medietatis deinde
colentur et in colatura addatur mucil-
laginis psillii fenugreci seminis lini extracte
cum aceto quantum est colatura olei
rosarum cum albuminibus ovorum quantum est me-
dietas et fiat linimentum in quo infundatur
pannus lineus et frigidum applicetur
et quam cito calefit removeatur. Amplius
secundum intentionem ypocratis et G. in quinto aphorismorum
aqua frigida multa infusa super articulos
dolorem ipsorum solvit obtundendo secundum
torporem enim mediocrem dolorem sedat
ut dicit textus.

De duritie iuncturarum

Duricies iuncturarum consequens arthriticis
que licet rarissime curetur nisi illa
duricies solum ventosa neque media
podagra nichilominus emendatur cum mollificatis
et resolutivis domesticis et cante inmo
doctrina data in capitulo de scyrrhosis
et scrofulis et infra in antidotario dicenda
et rasis invenitur. Vel posuit modum
de evaporatione cum marcassita
ignita in aceto extincta dictat ad
hoc in speciali istud emplastrum. Recipe armoniaci
apponatur galbani bdellii sulphuris
pulveris sinapis pyrethri ana partem litargiri

quantum de omnibus cogitur litargirum
cum oleo et gumme dissolvatur cum
aceto bulliatur et fiat emplastrum et
supponatur loco post aliquo mollificato.
Ad quam intentionem et ad spasmum
dictat tale unguentum. Recipe bdellii cum
aceto et modico de rob et de mello
dissoluti ʒ. ʒd. olibani apponende
armoniaci mirre ana ʒ. i. et s. olei
camomille ʒ. iii. olei antiqui pinguedinis
galline anseris aquile vel anguille
ana ʒ. i. pinguedinis vituli ʒ. i.
conficiatur et fiat unguentum. Ad eandem autem
intentionem valet dyaquilon preparatum
magnum hebenisti quorum forme
dabuntur infra G. vero testatur in co-
simplicium farmacorum quod casei antiqui
cocti cum iure tybie salite porci
et pedis talis cum virulentia extrahit
lapides gypseos et mollificat duricias
iuncturarum. Ipse autem ut dicit probavit
in multis. Rasis tamen hoc vertendo na-
scentium addit duricies autem que
consequuntur algebraus et alias solutiones
iuncturarum et nocivarum particularum causa
est difficilis curationis ita maxime
que est dissoluta et mortificata talis
quod secando non rubescit ut dicit. Rasis
et illa in qua nullus adhuc primus est spes
est iam suspecta et ea ad operandum
sed meliorari debet requirit longum
nichilominus si conceditur in loco aliqua
materia curetur cum incisivis ut dicit
avicenna et de curationibus bonis post molli-
ficationem evaporatio cum lapidibus igitur
extinctis in aceto et resolutio dome-
sticorum emplastris et unguentis dictis in
capitulo de scrofulis. Ad quod capitulum
pro talibus dispositionibus est recurrendum. Si
autem non est ibi materia et est pauca
dissoluta procedatur ita in pluribus embrocetur
particula cum flectendo et extendendo
diu cum aqua mucillaginosa de-
coctionis corticum radicis althee et radicis
ulmi camomille et mellilotii se-
minis fenugreci seminis lini et similium aut cum aqua
decoctionis capitum et pedum mutonum
aut cum musto aut cum sanguine calido

alicuius animalis deinde coquatur in
igne moderato cum isto unguento. R.
dyaltee lb. ss. olei laurini olei ma-
sticini olei de lilio olei camestellini
olei de behen olei nucis radicis ana quarterium
ss. axungie struconis aquile anguille
marmotane taxonis anatis gallie
axungie asini medulle cruris vi-
tuli cervi ana ℥ i bdellii ysopi hu-
mide storacis liquide ana ℥ ss pingue-
dinis testiculorum castorei ℥ ii cere
quantum sufficit fiat unguentum deinde appli-
ces istud emplastrum. R. cere preparatis
dyaquilon ana quarterium i axungie asini
quarterium ss lapdanum ysopi humide galbani
armoniaci bdellii storacis calamite
mastici sarcocolle dissolutorum in
vino ana ℥ i axungie ursi struconis
aquile anguille fecis olei de lilio
terebentine ana ℥ ss farine fenugreci
et seminis lini tritici ana ℥ ii fiat emplastrum
Et quia dyaquilonum sunt ad hoc specialia
et aqua sanguinis humani septies distilla-
ta que est ad hoc per alchimistas experimen-
tata laudata plura alia infra in antidotario
ponentur et in hoc ligature et instrumenta
mechanica multum auxiliantur.

Lepra est error **Capitulum xm de lepra**
maximus virtutis assimilative
quia forma corrumpitur in toto
hec autem ita vult G. quantum ad primam partem
in 6° et quantum ad secundam in primo de
egritudine et sinthomate et intelligo
errorem virtutis assimilative immediate
quia mediate potest esse causa erroris
digestive et sanguinis in epate non tamen
vocat errorem virtutis epatis tamen
efficientem antiquiorem quoniam enim epar
labitur ad caliditatem et siccitatem aduritur
sanguis et pervertit ipsum ad maliciam et talis
sanguis cum venit ad membra 3e digestionis
inveniens ea debilitata a mala com-
plexione frigida et sicca introducta
a causis suis ut statim dicetur non potest
eum convertere ad colorem neque ad car-
nem bonam uniformem et rubeam
convertit ad colorem et carnem consimilem
nigram et horridam unde in primo de

virtutibus naturalibus assimilatur et cum virtus
digestiva errat in disseminando caliditatem
ethica cum in humido radicali quando in
assimilando lepra est. Est enim lepra morbus
et acutus secundum Gordonium qui secundo
sunt valde bene curatur ista macula
morbus consimilis officialis et communis
Morbus consimilis quia est mala complexio
frigida et sicca equalis et diversa in parte
et in toto. Officialis quia est corruptio
figure que est contra dispositionem ut
dicetur. Communis quia fit cum apostemate univer-
sale plurimum continuum ut apostemata alia
particularia et acutus quia pertinet actio
Dicitur autem lepra a lepore nasi quia
in eo pociora et condita sunt apparent
... ut dicitur alipo quia omnia membra
devorat ut lupus corrodit enim omnia
membra ut lupus cancrosus secundum Haly abbas
in 8° sermone practice libri dispositionis
regalis et ideo ab Avicenna dicitur cancer
communis toti corpori. Species et differentie
lepre potissime sumuntur a materia
et a sinthomate. Et licet secundum Haly ubi
supra et forte secundum G. nos ponamus nisi
due species adustis colerice adustis
malis. Nicholaus communis scola utra
assignat quatuor species secundum quatuor humores
possunt aduri et in maliciam converti
Elephancia de melancolia leonina de cole-
ra tyria de flate et allopicia de san-
guine. Et inveniuntur singulares plurium
sunt composite ut alia apostemata et vocata
ita composita talibus que in illis
malis inveniuntur. Cause lepre
sunt triplices primitive antecedentes
et coniuncte. Cause primitive sunt corruptio
aeris et contactus leprosorum malicia
ciborum macula generationis et coadunat
hic retentio superfluitatum multarum ut
emorroydarum menstruorum variolarum
quartanarum et debilitas splenis et epatis
caliditas ut dicit Avicenna. Cause antece-
dentes sunt humores dispositi aduri
rendum et in maliciam convertendi. Causa
coniuncta est malicia sparsa per totum corpus
propter quod sciendum quod ut dicunt sunt superius
in decapitatis multa est dispositio naturalis

et non naturalis de naturali non fit lepra sed de non naturali et non de quacumque sed de illa que facta est per adustionem. Ista autem innaturalia ut dicit Avicenna resperguntur per totum corpus ut putrefacta faciunt febrem. Si non mortificata in cute et lepram in carne si ad partem generantur cancer et verruce et similia ut in 6o de egritudine et sinthomate continue a G. Signa et indicia intelligendo quod signa et indicia lepre quod secundum ingenium vel i. indeterminate ipsa lepra habet dispositionem et actum. Dispositio seu preparatio lepre est proprietas in corpore qua aliquis est valde dispositus ad lepram et tales proprietates proveniunt a causis primitivis et coadiuvantibus dictis. Actus autem lepre est nocumentum virtutis dicte quod ex complexione in lice per corpus provenit et ille actus dividitur in quattuor tempora principium augmentum statum et declinationem saltem ad mortem. Principium est quando nocumentum tangit membra interiora et tunc apparent signa debiliora. Lepra enim primo incipit in interioribus deinde procedit ad exteriora deinde redit ad interiora cum venenositate sua inficit. Augmentum est quando apparet in exterioribus et tunc signa augmentantur et plurificantur. Status est quando membra incipiunt ulcerari et tunc signa sunt manifesta. Declinatio quando membra cadunt et tunc signa sunt preclara. Signa autem quia omnis species lepre quedam significant preparationem seu dispositionem quedam ipsius actum preparationem seu dispositionem significant sed fedus color morphea scabies et superfluitates fetentes et tamen dispositive dicuntur. Actum significantia quedam sunt univoca quedam equivoca. Univoca dicuntur que semper significant lepram et separantur eam ut incense vel vinisse et sunt fex oculorum et aurium rotunditas depilatio et grossities seu tuberositas superciliorum dilatatio et tortura narium abexe cum interiori strictura labiorum fetiditas vox raucissima ac si cum naribus loquitur fetor anhelitus et totius personae aspectus fixus et horribilis ad modum animalis satiron dicit G. in 2o de egritudine et sinthomate continue enim nasus et labia grossa et acute aures apparent et videntur similes satiris elephaciantes .i. leprosi ates sunt satiris aut vel satiron intendunt quod est animal horribilis aspectus. Ergo sunt signa iam dicta. Equivoca dicuntur que cum hoc quod inveniuntur in lepra inveniuntur in aliis egritudinibus et ideo non semper significant lepram et sunt 16. Primum est duricies et tuberositas carnis specialiter iuncturarum et extremitatum. Secundum est color morphealis et tenebrosus. 3m est capillorum et remotio superciliorum. 4m consumptio musculorum precipue pollicis et insensibilitas stupor atque grappa extremorum. 5 scabies et impetigines gutta rosacea et ulcerationes in corpore. 6ma est ignima sub lingua sub palpebris et retro aures. 7m ardor et puncture acute in corpore. Insensibilitas 9. cutis contractio ad aerem ad modum anseris deplumati. Crispitudo decima quando proicitur aqua super ipsos videntur unctuosi. 10. raro febricitant. 11 sunt astuti et dolosi furiosi et nimis se ingerere volunt super populum. 12 habent sompnia ponderosa gravia. 13 habent pulsum debilem. 14 habent sanguinem nigrum plumbeum et tenebrosum cinulentum arenosum et tribosum. 15 habent urinas limpidas ac subtiles et turiosas. In istis autem signis examinantur leprosi. Circa hoc examen indicandum leprosorum est multum advertendum quia maxima cura est. Unde sequestratur non sequestrandus et dimittitur cum populo leprosus. Nam morbus contagiosus est et infectivus. Et ideo medici debent indicare sepe et eos aspicere et secundum signa volvere et revolvere et videre que signa sunt univoca et equivoca et non iudicet per unum signum sed per concursum multorum specialiter

Ad cognoscendum quod [illegible]

vrinocarum in primis inuocando dei auxilium debet eos confortare quod ista passio est saluacio anime. Et quod non dubitet dicere veritatem quia si patienter leprosi purgatorium anime esset et si mundus habet eos odio non tamen deus ymmo lazarum leprosum plus dilexit quam alios. Si autem non repentur tales stabunt in pace. deinde faciat eos iurare veritatem dicendi de interrogandis et tunc in primis debet interrogare de hiis que disponunt ad lepram. Si ipse habet aliquid ut si ipse est de gente leprosorum aut si concubitus est cum eis et si restricta sunt ei menstrua vel emorroydes et si regimine multo usi sunt et quales egritudines conuenerunt pati deinde inquirat cognatos ipsorum et sompniis et desiderio ipsorum et si senciunt acuitatem ardorem et puncturas in carne deinde tangat pulsum. deinde faciat sibi facere flebotomiam et consideret spumam et colorem sanguinis si est niger et cinereus et lauet ipsum et consideret qualis erit illa caro que remanet in colatorio. Si est arenosa granulosa et tribosa quod maximum signum est. Et si vult probare talia sanguinis tellas si sal cito fundit et si acetum et vrina commiscet cito et si ad modum farine cito descendit implens pelui aqua et post grana folle primitatis facere hic factum consideret aspectum suum et dicat sibi quod recedat et de mane oportet vrinam et interim cogitet medicus super visis et videndis et de mane ipse veniet in presencia medici et tunc in primis videat vrinam et consideret si significat aliquid de dispositione lepre si est alba et subtilis et turbosa quia tales sunt vrine leprosorum deinde consideret faciem suam supercilia si sit depilata si sunt inflata et tuberosa. oculi si rotundi specialiter visus domesticus parte si tor al sunt tenebrosa et nasus si est tortus compressus vlceratus

ninus. De auribus si rotundantur et curtantur. de voce si loquitur raucè et cum naribus de labiis et lingua si sanguinat et vlnerantur. Et si habet grandinem si anhelitus est difficilis et fetidus. Et si eius sudor est dulcis et horribilis et consideret hec ista quia signa frigida sunt cuiora deinde faciat ipsum expoliare et consideret in primis colorem tocius corporis. Si est tenebrosus et morpheosus deinde scabiem cutis si est dura est aspera tuberosa specialiter circa iuncturas et extremitates et si est stabiosus pruriginosus serpiginosus et vlcerosus si carnis eius consumpta ut ansis si musculi sunt consumpti si patitur dormitacionem in membris. si sentit bene quid pungitur retro talonem et tibiam. Et interroget ubi et cum quo deinde spirat super corpus suum et videat si est vnctuositas et si sal adheret cum proiicit super ipsum deinde recedat ad consideracionem et aspectus et dimittat ipsum et pensent omnia signa et conferet et deliberet bene de signis et concordia ipsorum et si inuenient quod ipse cum dispositione ad lepram habeat aliqua signa equiuoca diminuta domestica et secrete communicandum est ut stet in bono regimine et habeat consilium medicorum alias efficietur leprosus. Si autem habet multa signa equiuoca et pauca vniuoca casus vocantur vulgariter et tales sunt acriter communicandi quod teneat bonum regimen et habeant consilium medicorum et quod stent in bonis mansionibus ipsorum et non in illud se ingerat cum populo quod ingrediuntur lepram. Si autem habeant multa signa equiuoca et vniuoca cum bonis verbis et consolatoriis sequestrandi sunt a populo. Si autem sani sunt absoluendi sunt et cum literis medicorum ad rectores mittendi. ¶ Signa autem

humorum per signa huius dicta in de capitulis
supra peiores tamen sunt morbus leonine
et elephantie quam aliarum. Iudicatur
per omnes quod lepra est pessimus morbus
et est hereditarius et contagiosus et est
quasi impossibilis eradicationis postquam
confirmata. Unde eciam inquit Avicenna
curabitur lepra cum sit tamen universalis
quando tamen particularis non curatur principaliter
autem et palliari potest curari. Ideo in hunc
amplius iudicatur quod inter species lepre leo-
nina et elephantia causatur de pessima
materia sunt peiores. Alia vero tanquam
de materia minus suavi moreus. Curacio
In curatione lepre ad tria communiter
intendunt doctores. Primum est ad preservandum
dispositos antequam veniat. Secundum est
ad curandum actuales quando est inducta
sed non est confirmata. Tercium ad palliandum
inductam et confirmatam. Regimen pre-
servativum tres habet intenciones. Prima
est ut materia non generetur. Secunda ut
generata expellatur. Sed tercia ut caveatur
et totius corporis rectificetur. Prima
completur cum debita administracione
sex rerum non naturalium et cum non naturalium
que sua qualitate contrariantur istis
ut sunt aer cibus et potus et cetera
vigentium ad contrarium. Secunda completur
cum bona autem bina purgacione in anno
vere tamen potissime et autumpno cum
diacatholicon aut pillulis de fumoterre
et flebotomia et cum debita provocatione
emorroydarum et cauteriorum in fontanellis
brachiorum et tibiarum. Tercia completur
cum bonis electuariis factis de dyarodon
albis et bonis epithimatibus pro corde.
Regimen autem curativum quando est actu
lepra non tamen confirmata habet iiiior
intentiones. Prima est bonitatis regiminis
et huius lapsus temporis. Secunda est
humorum adustorum evacuatio. Tercia
est impressionis illate rectificatio.
Sed quarta est accidencium correctio. Prima
completur cum debita administracione
sex rerum non naturalium et cum annexarum
vergentium ad frigiditatem et humiditatem.
Secunda completur cum flebotomia et siruppia
caputpurgiis balneis ventosationibus
et fricationibus et aliis resolutivis

materias ab corpore. Tercia completur cum
debita administracione serpentinarum et
potionum et confectionum de alkakengi
de auro et similibus confortantibus
cor et rectificantibus naturam. Quarta
quarta completur. Sed nam actu in
que accidunt regimen palliativum quod
competit lepre confirmate tres
habet intenciones. Prima est humectare
corpus arbitrio ne inficiatur. Secunda
confortare cor et alia membra principalia
ne dissolvantur. Sed eciam est custodire
membra ne deformentur. Prima completur
cum debita administracione lactis et
brodii gallinarum et aliorum humectancium.
Secunda est cum leticia et dyarodon
albis. Sed eciam cum cauteriis factis in
locis sanis et cum unguentis et aliis de-
siccantibus et solidantibus faciei et
alia membra. Unde quia isti magis
pertinet ad nos phisicos quam ad
cyrurgicos nisi quantum est ad medicinam
et ad manuale opus conspicitur
predictam de modo et qualitate complendi
predictas intenciones omnia superfi-
cialiter aliqualiter tangendo ea in octo capitulis
assignando. Primum erit de dieta. Secundum erit
de flebotomia. Tertium de medicinis laxativis.
Quartum de caputpurgiis/quintum de balneis
unctionibus epithimatibus embrocationibus
et consimilibus. Sextum de regimine specierum
septimum de cauteriis. Octavum de correctione
accidencium.

De dieta leprosorum

Debet autem esse dieta sicut apud
peritos in libro de quibus supra inde
apud quos fiunt dicta et volunt illa
caveat acrymia et ab omni re que
potest corpus calefacere naturam ut vult.
Unde lac eciam ut dicit est ex quem
evacuationibus quibus curatur lepra
apud confectionem et difficultate
hanelitus et vocis et post evacuationes
et ... ut bibat eum ... et
detur quantitas quod digerat. Et si
possit stare cum ipso solo bonum esset
et si passio sedare auferatur.
Totum autem regimen corpus precipue
in palliando ad regimen ethicorum
declinet ut volunt omnes. De
flebotomia. Flebotomia venarum magistrorum

millo competit in lepra confirma-
nisi esset magna repletio quia quod tunc
constrictio hanelitus et ventisatio
et scarificatio in natibus tibiis vel
collum et inter spatulas et apertio
parvarum venarum narium et faciei sunt
post competentes eis eo quod materia iam
exivit venas et est in carne ante
tamen qua confirmetur precepit haly super
x° primi libri dispositionis regalis
accelerare minutionem sanguinis a duabus
venis organicis et duabus post aures
et quod frontis et amechastic et tunc
ausere donec defluus appareat Rasis
tamen a purpurea vena dextri brachii
incipit et post in enallacio a sinistra
et refert quod curavit quendam adole-
scentem leprosum cuius facies non
fieri incipiebat et pili defluebant
qui cum curare incepit cum flobotomia
et ventris solutione cum apozimate
de epithimo et pillulis cor. in purga-
tibus et eum frequenter in balneo posuit
et cibaria humectativa dedit postea per
quietem per aliquos dies ordinavit
Post ad ventris solutionem rediit quod
tociens fecit donec plusquam quadra-
gesies et in mensibus venere solvit
Crinibus partis pili inceperunt na-
sci et oculi et color et facies me-
liorari et ipse sanitati reduci
Et recedens ab ipso per alios sex
menses dimissa purgatione post cum
sero cum bono regimine ipse et
sane eum invenit **De medi-
cinis laxativis** In primis digeratur
materia cum sirupo de fumo terre
quod si fit sic fiat sirupus gr. i buglosse cum
toto temultum lupuli scabiose la-
patii capilli veneris adiantos politrici
scolopendrie endivie nouelle cy-
corce ana gr. s. liquiricie semi-
num melonum se... cucurbite ana cusute
ana ʒ s. flores rosarum viole borra-
ginis bug. epithimi ana ʒ i poli-
podii quercini ʒ ii vini malorum
granatorum aceti passulati ana gr.
zuccari ℔ i fiat sirupus
digesta materia purgetur paulatim
cum apozimate laxativo facto cum

pulpis addendo succum fumiterre
boraginis buglosse lapacii et de
sene et epithimo quantum de polipodio
et de prunis et tamarindis et cas-
siafistula et non ponatur acetum et cum
inseretur bis in septimana qr. i
in quo post dissolvitur cum acute ʒ i
electuarii de succo rosarum et si vis pone
in predicto sirupo mirabolanorum
preceptum hebemisi facies Si autem vis
purgare fortius fiat hoc de pillulis
de fumoterre Cuius forma secundum Avic.
Recipe mirab. citrinorum kebulorum indorum
ana ʒ v aloes cicotrini ʒ viii conficiantur
cum aqua vel succo fumiterre et fiat
pillule dosis ʒ i vel ʒ ii Si autem
vis purgare fortissime precepit Avicenna
yerarufini yeralogodion theodoricon
acuatur cum pulvere coloquintide et cum
electuario de succo rosarum Cum istis autem
medicinis potest addi et diminui me-
dicine secundum quod videbitur quod materia
declinabit ad flegma vel ad colera vel secundum
tempus et qualitatem pacientis **De ca-
pupurgiis** Post evacuationem
universalem fiat capipurgia de succo
.... fiat cum ... colidonie nasturcii
vel de ... stabuci ... purge inumpis pap-
cii staphisagrie purge ... mediam de ci-
lon in quo addatur modicum de elect...
sorbio et de scamonea et de electuario
de succo rosarum et trituratur et imponatur
vila quitta in naribus cum emboto na-
si **De stuphis et balneis**
fricationibus et unctionibus et ipsilabis
Post autem istas purgationes fiat
stuphe cum herbis dictis in sirupo
et in stupa raso capite fricet
et lavet et post caput et faciem et
totum corpus cum tali decocto Rx
fumiterre lapacii scabiose camo-
mille mellilotti staphisagrie simap
pipris lon. internis sulphuris
vivi aloes auripigmenti coctis cum
aqua et aceto et fiat fricatio linia-
tionis cum sanguine leporis et in exitu
detur tyriace cum vino ʒ i Et
postquam sanus fuerit de stratu redeat
ad stupam et ibidem lavet cum aqua

decoct. radic. lilii radic. yrreos et fur-
fur. mac. Et postea iungatur totus cum
vngo. Vel vngi cum dial. lb. ß pin-
guedinis serpentis gr. i olei rosarum
olei mirtini vngi populeon cum
ß misceatur et iungatur. Pro ista in-
tentione invenies multa alia au-
xilia in morphea scabie serpigine
et in morbis faciei Et ista talia
reiterent. totiens quotiens videbit.
expedire.

De administratione serpentum

Et scias quod domus ge-
cavi vipe et tyri et illud in quo o-
rtus eius est de melioribus medicinis
ei Et G. in pri. simplicium farcorum
et quidam alii qui probaverunt Eligantur
serpentes serpens nobile Devorbimus de
locis siccissimis cum dorso nigro et ligetur
super caput et cauda et cum virgis
minutis flagelletur et subito simul
duo viri abscindant caput et caudam
et permittant volutari per terram et
quanto plus volutabitur exibit de san-
guine tanto melius erit et postea excorietur
et abluant cum aqua salsa calida
et postea cum vino puro Et ex istis
serpentibus utatur omnibus modis quibus
poteritis considerare quia breviter loquendo
alia via non habemus in curando leprosos
post corpus mundificatum nisi in ser-
pentibus decoquatur igitur usque ad consumpti-
onem separatum cum feniculo et aneto et
pane bis cocto et modico salis et
sorbeat brodium et comedat carnes
Vel carnes sic preparate terantur cum ala
galline et modico ʒʒ et fiat decoctio
et fiat comestio alba vel aliter quia
carnes sic preparate terantur fortiter et
pul. ʒʒ. melius et zucarum et fiat
electuarium Vel alii serpentes vivi
ponantur in vino tempore vindemiarum
cum epithimo sene polipodio et anisio
feniculo et aneto et quando erit clari-
ficatum ponatur in alio vase et erit
laxativum si administretur bis vel ter
in die Vel aliter secundum henricum ponatur
postea decollatum in alambico et fiat
aqua et patientes possunt lavari cum
aqua decoctionis ipsarum Est tamen adultus

quod usus ipsarum facit primo corpus
inflare et postea cadunt squame
et pelles et excoriatur et deinflantur
et sanatur. Tempus autem sufficientie
usus ipsarum est donec incipiunt
stachonia et mutari in colore tunc
enim cessandum est ab usu ipsarum et tale
vipe vinatum est idem Et de hiis
que conferunt etiam ut dicitur simul
quod bibit aut comedunt sunt
confectiones bederacapuli et alfelude

De cauteriis

Circa cauteria est
intelligendum quod ipsa non debent fieri nisi
post omnes alias curas et maxime
in putrefacta et humorosa Et licet
Albucasis ponat 30 cauteria propriis
quae dicit quanto sunt plura magis
conferunt Nichilominus non sunt con-
sueta in usu nisi cauteria puncalia seu
rotunda fontinellarum brachiorum
et tybiarum et inguinum et ascellarum
et in summitate capitis et retro col-
lum ad setonem ruptoria fiunt sub
mento et in collo et si ventose pro-
cederent ruptoria non esset male
factum

Ultimo dicendum est de correctione accidentium

Accidentia que apparent in lepra
sunt multa que correctione in-
digent ut morphea scabies pru-
ritus et serpigo de quibus dicetur in sequenti
capitulo nodi glandule atque tubero-
sitates ulcera et corrosiones de quibus
in proprio capitulo dictum est supra
depilatio opilatio narium pustule
de quibus dicetur infra dolor
et raucedo difficultas anhelitus
de quibus in practicalibus libris satis
tractatur et ideo correctiones eorum
in locis suis requiruntur.

Capitulum tertium de morphea serpigine scabie pruritu tyrinibus pediculis et aliis infectionibus cutis

Intelligendum est quod morphea
et albaras algodon algasaf-
pam lentigines sive mortua
gutta rosacea scabies serpigo
et impetigo et his similia sunt
infectiones cutis maculose
Et quia non differunt nisi in

magnitudine et paruitate et situ et colore
et aliqualiter in materia. Preterea doctores
nostri sunt ita varii et discordes in diuersis
ipsorum ymo quod fortius est morphea
et albarosa vocant haly ab. lepram
Nichilominus communis usus tenet nunc
nos quod iste infectiones que sunt plane
et non habent inequalitatem neque vlcera
si sunt nigre vocantur morphee
si albe albaras si rubee gutta
rosacea si magne vocantur panni
si parue lentigines. Si vero non sunt
plane sed inequales et vlcerate vocantur
scabies serpigines et impetigines
Non obstante quod lanfrancus et henri-
cus in diuersis locis ipsorum multum videtur
glariare non quod in opere faciunt duplicem
infectionem vlceratam que reponunt sub
scabie et morphea et in vlceratis sub scabie et
serpigine et in tyrombis et impetiginalibus
Et licet de hiis dicam
de quibus dicetur. Et licet de hiis dicam
multi habent in generali aliqua in speciali
dicent in sequendo doctrina de dispositionibus
faciei. **De morphea** Est ergo
morphea cutis plana defedatio ma-
culosa cuius licet sint tot species sicut
et lepre Nichilominus due sunt magis
famose nigra videlicet et alba quarum
cause sunt albe flegma nigre vero
melancolicus humor ut dicebatur in sexto
de egritudine et sinthomate. Signa
sunt satis manifesta sed iudicia
sunt difficilia. Iudicatur enim
per nobilem Gordonium quod morphea
antiqua et que occupat magnum
spacium et que cum fricatur non
rubet neque sanguinem pungitur emittit
sanguinem sed aquositatem est incurabilis
aut cum magna difficultate curabilis.
Nunc vero oppositorum explicationem
ad curandum habet aliqua suspicionem.
Cura morphee nigre supposito
regimine dicto in lepra oportet sine
dilatione ut incipiat cum flebotomia
si fuerit illic multitudo sanguinis et cum
euacuatione humoris adusti et
melancolici cum hiis que in lepra sunt dicta
unde de euacuationibus sublimibus est
aqua casei et multotiens cum ipso
est soluendus ut Rasis. Et post hec

dicit quod ex semine raphani et eruce
et condisi et confectis cum aceto
locus est epithimandus ipsa tamen prius
balneata haly ab. autem iubet coquere
cepam et ad solem cum ipso cathaplas-
mare. Gordonius precipit quod fricetur
locus cum panno aspero et postea quod
locus epithimetur cum auripigmento
et pistato cum succo fumiterre
et incrastinum lauetur cum aqua
furfuris. Damascenus hanc morpheam
fricat cum menincha. Rogerius
recipit tartarum et fuliginem de qua
ʒ ii salis nitri sulphuris viui ana
ʒ i auripigmenti aluminis cisi vtriusque
ellebori albi ʒ ss puluerizet omnia
et cum succo fumiterre et abrotani
et lapacii acuti atque panis porcini
et sapone cum aceto in mortario in-
corporentur taliter ut fiat linimentum
ad quo morpheatus locus epithimetur
Et si ista non valet scarificetur locus
et cum illo sanguinem epithimetur. Aut ut dicit
Guillelmus de salicetto cantarides cum
fermento et aceto apponantur aut ut
mel anacardi ut dicunt glosatores
Rogerii et post vesicationem depu-
ratur folium caulis ponatur et remota cute
si est nigra et que est infecta prius
data corrodatur carta cum arsenico
incorporato cum dyaltea et pinguedine
carne locus cum vnguento citrino acua-
to cum litargiro consolidetur. In mor-
phea autem alba supposito regimine
dicto in capitulo de flatice et cum dili-
gentia ut emittatur flegma et euacuetur fla-
uum yera acuata cum coloquintida aut
cum pillulis cochiis. Rasis precipit
Rasis quod fricetur ad solem cum linimento
facto ex sterquilinio quod credo esse ca-
prarum et eruca ellebo sinapi et
se. raphani. Auicenna vero vult quod cum
alkali et calce cocta cum vrina in-
fantis vsque ad mellis spissitudinem
fricetur ad solem quousque locus vlceretur
deinde accipiatur piper et cera atque
terebentina et corticem nucis adusti atque
sanguis pulli columbini et oleum de alcanna
vsque ad sufficientiam decoquantur et

cotinuet sup locu donec sanetur
et color eius sit color corporis
Thedericus dicit quod quedam domina
pisana curabat omnes morpheas
isto modo In primis lavabat locu
morpheatu decies cu aqua frigida
postea cu isto unguento ungebat R
cinis sponte combusti i olla nova
bene undique coopta ʒ i litargiri usti
gallarum vel flamule polearum anti
quarum plumarum nigrarum galline
cum combustorum ana ʒ ß arsenici cal-
cis vive argenti vivi ana ʒ ij co-
ficiantur omnia cu aceto et fiat sic
unguentum cu quo locus morpheatus
bis ter aut plus sicut videbitur ex-
pedire post autem mittatur ad balneu
et dum intrabit balneatus liniatur
cum pensilloto facto ex equorum partibus calx
ex una arsenici cocti cu aceto et aqua
et postquam sudaverit in balneo aliquantulum
lavetur cu aqua et erit sanatus
Helinus tamen videtur quod prius in balneo
liniretur cu illo unguento Ipse tamen ita
dicit Si autem cu istis non curaretur
est intencio doctorum quod locus cu can-
taridibus et arsenico curetur precipue
si infectio sit profundata ut dictum est
de morphea nigra Ideo autem cum
cauterio actuali neque cu scarificatione
quia vestigia magis apparerent ut dicit
Avicenna Et si cura non valet tingatur
locus cu ista tinctura Avicenne R
litargiri calcis gallarum alcanne
dragaganti ana conficiatur cu melle
et aceto nigro et fiat linimentum
de quo locus liniatur

De impetigine et serpigine et assafati

Omnia ista ut dictum est sunt infectiones
cutis inequales et similiter ulterius
non multum profundates Et proprie ut dicit Avicenna
dicitur quod sunt proxima ad invicem et sunt
de summa bothorum ulcerosorum mapare-
tes pure leves divise in multis locis
deinde ulcerantur ulceribus squamosis
et furfureis quorum apparentibus quorum
occultis et que sunt fixe magis
proprie dicuntur assafati et impetigines

Que vero sunt mobiles et serpentes
hinc et inde serpigines que vulgariter
dicuntur derbes et ignis volagius et
quelibet istarum quedam sunt humide
quedam vero sicce Causa autem istarum
infectionum maxime humidarum est
humiditas mala corrosiva que per-
miscetur cu sanguine grosso et flatu
salso Unde in siccis plus dominatur
melia expellitur cum huiusmodi materie
ad cutem et corrumpit eam ut dicit
Avicenna et talis humiditas est vehementer
ignita et propterea sunt in pruritu
et ardore ut dicunt glose et Thedericus
et plurimum generantur in facie et capitibus
puerorum propterea Et multotiens apparet
in yeme secundum Avicennam eo quia frigus
coartat et ducit tales materias ad
cutem ut dicit Thedericus et in estate sepe
propter calore vehementem ut dicit Jannis
Curatio quantum ad regimen et eva-
cuationem non differt a curatione apostematum
et pustularum coleriarum et melancolicarum
de quibus factus dictum est supra de
apostematibus et de lepra et morphea In
speciali autem defendit Avicenna omne quod
habet dulcedinem superflua et proprie
dactilos et amaritudinem aut a-
cuitate aut salsedinem et vitetur
humectatione corpus humiditate
equali cu bal et aliis Quantum autem
ad localia in recentibus laudantur
fomentationes cu aqua tepida et
illiniri locum cu succo portulace
et cucurbite et musillagine psillii
et saliva hominis ieiuni in exo
simpliciter et acetositas citri et
gumma cu aceto et sinapi cu aceto
sunt optima secundum Avicennam et oleum de
fermento oleum ovorum oleum de serpen-
tibus et oleum iuniperi hebenus
confrantur et oleum de tartaro vulgariter
tenet supremum Rogerius laudat
saponem et succum celidonie et si
cum eis misceatur unguentum al-pulveris
esset ut dicunt glose ipius et locum
cu aqua rosacea et succo sterco cit

in qua sulphur pul. stetit in vase
vitreo ad sole p xxx dies laudant
motipedanti et lac virgineu q ceter
cu aceto et litargiro distillando et
miscendo cu aqua salita laudant
Bonon unguentu albu. unguentu de li-
targiro distillando et miscendo cu
aqua. et citrinu factu ex oleo de
tartaro et succo spatule cit sunt parisius
consueta Ad antiquas vo scabies ad consuetudin
laudat Avic linimentu factu de
chymolea sulphure cimis cucurbite
pulpe coloquintide omnes partes equales
cu aceto Ad idem Thedericus succi
succi radic lapacij acuti auxungie
antique porci dissalite cu aceto
lb. ß argenti vivi extincti cum
saliva gr. ß coquitur auxungia cu
succo usque ad eius consumptionem post ea
miscendo argentu vivum pistando
in mortario fiat unguentu Ad idem
Rogerius Rx tartari plumbi usti fuli-
ginis ciner. ana pars succi ci-
clamis aut confice cu oleo et fiat
unguentu henricus testatur q quidam
medicus curavit scabie et pruriginez quinqz
annorum parisius cum tali unguento
Rx se. nimpi conquassati ℥ iiii co-
quatur cu sufficientia aque et co-
latur et addatur auxungie porci re-
cente colate ℥ vi terebenti ℥ i
dissolvatur omnia simul et dissolu-
ta ab igne deponatur et cu infrigidatu
fuerit aquositas expellatur et unctuo-
sitas in mortario fortiter agitetur
et addendo sulphur vivi ℥ ii fiat
unguentu Rasis aut dicit q antiqua
indiget sanguissugis et fricatione
donec exeat san. plurimum et resol-
vatur caro mala et appareat bona
Que vero ex ea fortis est indiget
secundum Avic medicamine acuto cor-
rodente usque perveniat ad carnem
sanam deinde cu unguentis ulcerum
spe al. et de litargiro consolidatur De
scabie et pruritu Iste etiam sunt
infectiones cutis ulcerose pruriginose
cu squamis et crustis que cumqz

sunt cu virulentia et sanie quinqz
absque ipsa ut ponit Gordonius quo-
niam secundum Avic est sal cui commiscetur
colera combusta in meliam aut fla-
vam bauracium Ex prima enim mat.
ut dicit fit scabies sicca Ex secun-
da humida Sunt igitur secundum hoc due species
scabiei humida et sicca sub qua prurit-
ginem pono Cu enim tale materia
natura ab interioribus ad exteriora
cutim protulerit si subtilis fuerit
et fuit subtilis facit pruriginem
Si grossa scabie ut evidet ponit
haly parte prima sermone viii Et
ibidem ponitur q tales materie fiunt maxime
plurimu comedentibus et qui malis
utuntur cibis salsis vz et amaris
dulcibus et acutis ut addit Avic
et qui balneu dimittunt et vestes
no mutant laborant et vigilant vinum
puru potant Addit Rasis fit aut
senibus propter cutis debilitatem et propter
cibis plurimum generatur salsus humor
et plurimum fit inter digitos qui sunt
debiliores ut dicit Avic Cognoscit scabiem
secundum eundem haly. pustule parve incipien-
tes pruriginantes deinde ulcerantes
et sequitur natura humidi per colore
ardore pruriginem et per expulsa
Iudicatur q quedam scabies sit mala
per via signi ut ti esse bona per
via cause Expurgare enim corpus
ita consuevit naturam ad cutim
superfluitates expellendo ut in x°
tertio. dicit Avic. Iudicatur q scabies a
decrepitis est difficilis ad curationem
curationis Iudicatur etiam q scabies
et pruritus indicant ulcera impe-
tiginem et egritudinem fedis Est
etiam scabies de egritudinibus contagiosis
quantum ad regimen et evacuationem
no differt a curatione predictarum
infectionum In speciali aut convenit
Avic cu proprietate celidonia et lava-
tivis et aloen de ℥° i et x°m simul ℥ i
cu aqua endivie et feniculi era-
dicat scabiem ut dicunt Rasis et
Avic Et si veniret circa testiculos

Morbus est scabies contagiosus

Medicina q eradicat scabiem

Nota de scabie circa testiculos

rasura curetur cum clisteribus optimis
Et si adest replo flo[m]met(ur) ut dcm
est sup(r)a Et scabies s(ecundu)m av(icennam) q(ui) ventose
in venis cruribus confert scabiei
fec(e). s(ecundu)m aut(em) evacuacione suffi(ci)e(n)ti
volunt doctores iur(e) q(uod) stupentur
cum herbis posit(is) in syrupo de fumo
terre posito in ca(pitul)o de lepra et infra
stiptica fricentur cum istis posit(is) ab
avic(enna) q(ue) h(abe)nt abstergere et rectificare
complexionem cutis et sunt malua scela
lapacium acetosa apium furfur farina
lencum rizi et semina melonis de-
cocti cum aqua et aceto seu granator(um)
vino Et in exitu offeratur tyriaca a(d)
rubea trocis(c)ata Et p(er)pinguia sudauit
et dormiuit in lecto alge[t]ur cutis
cum oleo viol(arum) ros(arum) amigdal(arum) aceto et g(ra)-
nator(um) succo Et Unctiu aut ad loca a-
lia in humidi laudat (R) Ras(is) et avic(enna) ar-
gentum vivum extinctum cum saliua
tucia(m) argenti oleandr(um) condiscu(m)
alkali litargiru(m) costa cum oleo ros(arum)
et aceto et q(uod) fiat epithima p(er) tota no-
ctem de mane vero bal(neum) ingrediatur
p(er)a(?) et cu(m) aceto et massa viridi crinis
fricet(ur) postea cum aqua calida lavet(ur)
et hys factis aqua frigida sup(er) ip(su)m
funditur et cum oleo ros(arum) vinctu(m) eg(re)-
diat(ur) et sitati et pruritum concedit
Avic(enna) in potu lac vaccinum acetosum
et bal(neum) cum aqua tepida et administra-
tione vnctionum oleaginorum ex oleis
frigidis et ipse qui ponit(ur) in eis
succus apii et aqua ros(arum) et end(iuie)
et acetum cum aloe et sale arte(ficiali) et
alumine et de medicinis quiescere fa-
cientibus pruritum est p(ro)uiuer cum
aceto tritum et cervell(i) in quo pa(r)-
opiu(m) (R) Ras(is) aut(em) in ista scabie (R) ban-
rach costi salis condit(i) an(a) ʒ i sto-
rac(is) ʒ iiij aceti et olei quod suffi(ci)t
fiat linimentum de quo epithie[t]ur
in bal(neo) et maneat postea lauetur
(I)n suis addicionibus inuenitur q(uod) la-
uare locum cum aqua ros(arum) et aceto
decoct(is) in ire sandal(is) rubei et param
aluminis pruritum forte statim tollit
Usus aut(em) communis h(abe)t vngu(entum) al(bum)
et litargirica in vtraque scabie i(n)venit(ur)
multa communia vngu(enta) (scilicet) p(ro)p(ter) B.

in ca(pitul)o simplicium factor(um) ca(pitu)lo de sul-
phure docebat quosdam amicos suos
pistatores sulphur miste ad oleo
et melle aut terebenti et sanabit
fr[i]giditate et scabie et ipse aut(em) non
vidi Oportet enim medicinas tales
valde h(abe)re mixta q(uod) confirmant et
repercuciat ut d(icit) Et ipse h(abe)t in lb-
i terebent et q(ua)r(tam) i axungie porci
re(centis) misceo ʒ i sulphuris et aliquo
modicum de argento viuo appono
Bedo Thedricus R radic(is) lapacii
acuti et enulecampane affrodil-
lorum et similiter coct(is) sub prunis a(c)
in aqua pistent(ur) et inmixta cum axu(n)-
gia veteri porcine fiat vngu(entum) Ad
idem henricus R olei laurini axu(n)-
gie veteris porcine cere viridis
thuris argenti vivi extincti cum
saliua an(a) p(ar)t(em) i salis com(munis) tritissimi
p(ar)t(es) iiij conficiat(ur) cum succo fumiterre
plantaginis quantum p(otes)t imbibi agitando
Et si adderet(ur) modicum de fuligine
in aceto temperata confert ad omnes
infrigidaciones Idem magi(ste)r
dinus R succi lapacii scabiose ce-
lidonie enulecampane fumiterre
an(a) ʒ vi olei communis ℥ vi salis
communis ʒ ij misceat(ur) et bulliat(ur)
ad succorum consumptionem deinde colet(ur)
et assumat(ur) illud oleum et cere ʒ i
et liquefiat simul ad ignem et de-
posito ab igne misceat(ur) cum illo
vngu(ento) aloes caballini puluerizati
argenti vivi mortificati an(a) ʒ ij
misceat(ur) donec equetur Et si vis
magis desiccare adde vitrioli ʒ ʒ
et si vis ut sit magis p(ro)prium ad fla-
(uum) salsum adde cerusa litargirium
plumbum vstum cinerem vitis cum mo-
dico de aceto Ad idem magi(ste)r petrus
de (T)ossignano pro scabie et flate
salso R succi celidonie succi ede(re)
terrestris an(a) lb i axungie porci re(centis)
lb i coquat(ur) omnia ad consumptionem
succi deinde cola et adde argenti vivi
ʒ i incorporando fiat vngu(entum) et post
vnctionem folium lappe inverse aut
lilii desuper apponatur vnguentu(m)
sarracenicum q(ui) scabie et malu(m)

mortuum et fiat salsum fiat enim
educe superfluitates per os lavando
et per subascellas resudando in un-
gendo solas extremitates agemi
et cubito in sole vel ad ignem du-
rat quia illa hora sumite et caveat
a frigore. Recipe euforbii litargiri an.
lb. ss. staphisagrie quartam argenti vivi
gr. i. auxungie porci lb. i. incorporando
i mortuario fiat unguentum de quo in-
ungat se semel in septimana. Est
tamen advertendum quod quia argentum vivum
nocet membris principalibus et dentibus
atque gingivis precipit Avicenna quod
ungenta in inguinibus ponentur elongentur
quantum potest a partibus stomachi
et membrorum nobilium. Et henricus
dicit quod dentes et gingive cum decoctione
menta(?) aneti et camomille la-
ventur. Nonnulli cum aqua solatri
faciunt idem. De pediculis ly-
rombus et suis similibus.

De pediculis

Quid autem sit pediculus notum
omnibus. Fiunt enim ex materia pre-
dictarum infectionum minus tamen mala.
Et ideo cum eam non festinat putre-
factio virulenta neque ulcerata sed
est guemes ut sit materia recipiens
vitam ex creatore suo ut addit Avicenna.
De modo etiam generacionis non curo
quia physicum est. Sed ad generacionem
ipsorum adiuvant res que prohibent
est mollis materiam ad cutem ut
sunt ficus cortus et dimissio mundi-
ficacionis et ablucionis et tarda pu-
rificacionis(?) mutacio. Signa materie ipsorum
habentur per colorem ut ponit Bordonus.

Signa

Iudicat per ipsum Bordonius quod pedi-
culorum multiplicatio accusat tamen
mentis(?) pretendit morphea eo quod
si natura cutis esset fortis non
traret sed assimilaret. Error at
virtutis assimilative est causa lepre
ut dictum est. In curatione autem ipsorum
indiget in primis quod corpus mun-
detur flomma et vertex et aliis evacua-
tibus humores putrescere et regiminis
rectificacione et assumpcione medi-
cinarum inficiencium pediculos ve-
lut sunt allia decocta et calamentum

montanum ut dicit Avicenna et cum localibus
et de ipsis sunt sauphe et balnea aque
decoct. aluminis sal. blete camo.a cypressi
pini calamenti lupinorum staphisagrie
et olea ac unguenta cum oleis cuthami
rapham sumac acetose cum radice
sua. Et speciale ad hoc est unguentum sepis
de quo fit inungatur cingulum de lana
et portetur. Invida carne mactat pe-
diculos et prohibet ne amplius
generentur. Recipe olei ℥ iii cere ℥ ss.
argenti vivi ℥ i. mistendo in mor-
tario fiat unguentum. Syrones sunt animalia
parva facientia vias cavernosas corro-
dendo inter carnem et cutem potissime
in manibus ociosorum. Et curantur lavan-
do locum cum aqua salita decoctionis
pistum aut cum succo edere terrestris
aut cum aceto mixto et calce et
consimilibus. De varolis et
morbillis de sudacionibus et

Balnea

Olea

Ad unguentum mactare pediculos

planta notis que sunt bochores pu-
in membro plurimi sudoris. Et differre
que sunt nodaciones in carne cum pru-
ritu venientes quando homo est suppale-
factus et sudando scalpit se supprestum
quantum est depunti magister enim est physicum
quam cyrurgicum et sunt ex scientia appetitum(?)
per hic cura. Quid autem ad vestigia
infra dicetur in facie de cicatricibus
varolarum. Capitulum xm de extenuacione
et ingrossacione corporum et membrorum.

De extenuacione et ingrossacione corporis et membrorum

Quamvis de ingrossacione seu
impinguacione et arefactione
seu extenuacione saltim uni-
versaliter pertineat ad dominos philozophi-
cos Nichilominus quia in particulari
de ingrossacione et attenuacione membrorum
cyrurgici consueverunt vocari pertinendo
dicere aliquid de ipsis. Quid autem sit
ingrossacio et attenuacio notum est
satis quia G. i. de causis qui enim in tanta
carnositate seu pinguedine creatur
corpus ut neque ambulare possit
sine esticia(?) neque tangere anum neque
calcaria propter tumorem ventris sed
neque respirare inprohibite dicitur
grossissimum sicut qui liquefit et de primo
quemadmodum macrosia et precise dicitur
arefactum et sequitur quod plurimum

no totaliter sed vna particula efficitur talis Et
adhoc due species assignantur quarum cause
particulares dicuntur Secundo de egritudine et
incohatione plenitudo et materie indigestia
sicut insuper incrassatis vel eligitur
valde sed vna particula vel in corpore vniuerso
est videre Et in sexto de custodia
sanitatis adiungitur fortitudo vel debilitas
virtutis retentiue et mittitiue vel
ambarum Et ea que extrinsecus eveniunt
ad dispositionem adducuntur. Auic. in 9° ut est
usus cibi subtiliantis et quies immoderata
Nam ut ipse scripsit in primo
dimittentes exercicium incurrunt ethicam
Sopitur enim virtus attractiua in
quiete destruitur aut in labore ira
angustiis vigiliis fame et diuerie
iactore ut dicit idem Et adhoc facit
ligatura stricta et constrictio pororum
a calido et frigido et situ extremitatibus
sita ut dicit Auic. aut dolor et passio
inclusiue superiores ut ipsi met dicebat
de podagra longa et gibbo et solucione
continua male restaurata quod attenuabat
membra sequentia ut in suis causis
sunt dictum Opilant enim vie cibi quandoque
dammodo et debilitatur virtus attractiua
Iudicatur per ypo. in primo amphorismorum quod
in gymnasiis que ad summum euexie
id est boni habitus sunt fallaces si in vltimo
fuerint Non enim manere possunt in eodem
delinquitur ergo ad peius quod sufficere
aut vene crepent. Iudicatur per G.
in 2° tegni quod primas et solidas partes
corporum non est possibile humidiores
facere Et ipse hoc dicebat in 1° tegni
120. Aresta disposicio impossibilis est
ad extremitatem completa fuit Et secundum
hoc indicatur quod licet strictitas sit difficilior
ad curandum quam humiditas
Rechilonius philosophus nimia crassicies
ad sustinendum quam ariditas
Et hoc est quod dicebat ypo. in 2° quod crassi
valde secundum naturam cito mortales
magis sunt macris Nam secundum G.
in commento tales frigidi sunt et
strictas habent arterias et venas Et
propterea sanguinem et spiritum omnino paucum
habent quare calor innatus in eis
parua occasione cito corrumpitur

Et causa hoc secundum Auic. in 4° 3° exposita
appoplexie paralisi pulsui cordis
dyarrie malicie hanclitus sincopis
et febribus malis et fame et sitim
non potest tollerare Optimum ergo est
bene et moderate carnosum esse vnde
vitalitudo exit ut dicit Auic. non
aquosum sed virtuosum ut dicit glosa
Amplius indicat ypo. in 2° quod in multo
tempore extenuatur corpus tarde vel pigre
reduci conueniunt que vero in pauco
pauce Et hoc est propter consuetudinem humiditatum
dimissitate ut dicit littera Ex quibus
omnibus sequitur quod ariditas longa
et habituata et quam sequitur solutiones
prefundas male curatas vix non
corrigitur Satis est si ab ea prohibeat
eas stare non cito in 2° tegni.

Cura superflue grossiciei duas
habet intenciones Prima est diminuere
sanguinem qui multiplicatur Secunda resolvere
materiam que cumulata est et debilitare
virtutem ne attrahat nimium secundum complexionem
per G. in 9° terapeutice cum dieta attenuante
dicta in libro de subtiliante dieta et cum
farinis urinam et sudorem provocantibus
et sunt scilicet ruthe et sua grana aristologia
rotunda genciana polium ac specialiter
centaurea et vipere combuste et porrum
sal ceci acetum ad istam faciunt ut dicit
idem Et medicine laxative continue
subducentes fleuma ut dicit haly in commento
primo secundum partem et ieiunia et acuta
exercicia per G. vbi supra Secundum complexionem
per balnea naturalia aut artificialiter constructa
similia tali in virtute vt si
quale fieret mixto flore salis cum
aqua marina et deinde cum aliquo
oleorum acutorum inungere velut est
oleum cucumeris silvestris genciane aristologie
et consimilibus et non comedere in balneo
sed ieiunare et dormire post aut non
quiescere. De ingrossatione particularum
membrorum quorum cura sufficienter dicta sunt
de cyragra et elephancia in decimo
tractatu in quibus invenies quod ad
istas intenciones adiungitur tercia
que est diuertere materie ad aliam
partem cum pondere et ligatura ut dicitur

Avic. ¶ In cura arefactionis et de
siccationis corporis ad tria breviter
intendunt operantes primo ad generandum
sanguinem de sanguine benigno. Secundo ad
spiritum sanguinem trahendum ad carnem. Tertio
et ultimo ad roborandum virtutem nutritivam
et sanguinem attractum retineat quod non eva-
poretur. Primum completur cum dieta
euchima que est hic et consimilibus potissime
ordinatur vii. x° cap. ¶ Cum non sanguis vero
reinventare volumus attenuatus
vinum quidem dabimus grossum pinguem
cibaria et exercitia non acuta necessaria
fortia et fricationes moderata et simpliciter
dicere vinum per totum contraria gerentibus.
Secundum completur in hiis que sanguinem ad
partem effluunt in hoc. ¶ De custodia
sanitatis Avic. bal. manibus non valde
mollibus sicut neque asperis fricare
corpus usque ad ruborem deveniat
deinde fricatione dura non multum
et postea exercitiis que sumat utentes
deinde bal. ita ut prolixe mo-
retur sub bal. postea et unctum oleo
brevi offerre cibaria. Nichilominus
in x° cap. consulit bal. post cibum appetitum.
Et si apilones ex hoc contingent
confestim percipit per eximere durare
capparis in pena cibi donec utique
desistat quedo. Tertium completur in eo
desistat quedo tertium completur in eo
vero cum eo quod calefacit carnes et
non evaporatur quia deducitur ad carnem
sanguinem ungentibus oleo virtutem habente
emplastra et adhesiva ut esset oleum
cum pice liquefactum si vero eciam etat
concessimus et fricis bal. in hoc utens
simile cum predictis proficiet multum.
In hiis vero que difficultatem inveniunt
particule et plurima oportet infrascripta
supposita remotione tunc velut
esset dolor et constrictio particule
et sic de singulis usus sunt G.
i° x° quoque et cassia quoque quidem
semel sepiinges particulam. Est autem
auxilium aptissimum quod per cervicem
ut dicitur ibidem evellit et quod particulis
quibus utique supponitur multum sanguinem
sit autem de pice nigra sola vel cum

resina associata equalibus partibus
dissolutum et distensum super alutam aut
in tela imbibitum et non offerre oportet
hiis laboratis corporibus multociens
sed in yeme quidem bis in estate autem
semel sufficit continuando per tres
aut quatuor dies. Et si optimum fuit
per plures debet autem precedere pice
tione fricatio et formentatio et cum
unguibus percussio donec utique elevetur
carnes et tunc confestim cessare
oportet antequam incipiat dyaforari et
postea pix debet applicari. Et post
horam statim debet cum quadam violentia
elevari et postea iungatur cum oleo
pinto aut cum aqua frigida infundatur.
Et postquam membrum coopertum pluries
quievit sic iterum redeat ad operationem
et totum hoc fiat donec membrum sit
curatum. Nichilominus bonum est ut
dicit Avic. semper membrum exercitare
portando aut trahendo rem difficilem
et ponderosam et brachium oppositum
cum fascia ligare ut nutrimentum non
recipiat sed ad particulam vadat arescentem.
Ultra autem auxilia hic dicta ordinantur
per Razi Haly et Avic. cibaria con-
fectiones electuaria potiones clistia
bal. ad impinguandum et de macrandum
quod quia ad Cyrurgicos non pertinet
relinquatur. Capitulum quintum de casu

offensione et distensione et sbirsione
Licet superius in de vulneribus sit
tractatum de contusione carnis
musculose et membrorum et capitis
et oculorum. Nichilominus quia cum offensio
et distensio differunt a contusione
sicut proprium a communi et ita elongatur
a vulneribus et apostematibus quia contusio
pertinet hic in speciali dicetur de ipsis.
¶ Casus et offensio secundum quod dicit Avic.
ledunt et impediunt corpora cum con-
tusione et attritione et super aliquo
dislocationes et fractura et differunt ut
dicit Galienus in loco. Prima casus dicitur
quando corpus cadit et percutitur ad la-
pidem terram aut ad aliquam rem
percucientem. Offensio vero dicitur quando

Et hic vendi sup ventre ... sibi ... potio ... sanu ... [illegible]
tarabe ... 3 i ... [illegible] ... sup anguilas ... [illegible]

corpus percutit ab aliq re extius obviante vel aliter q casu e gcussio corporis Offensio solius ped veno vel dr casus respcu exteriorum Offensio interiorum distensio e membrorum tractus cu fune aut cathena Submersio est fluvii ul aque suffocatio Ad casum z offensionem sequit multa icomoda ut dt Avic Inanicio lacti cordis et stomachi ex qbus moritur statim et nocumentu egestionis et vrine vomitus atqz sanguis fluxus sitis anhelitus abscisio voc z loquele que omnia sunt mala z timorosa ppter solucionem continuitatis interiorum panniculorum atqz venarum z ppter dolore z nocumenta que membra principalibus z necessariis communicant Et sequitur i textu q quanto corpus est maius tanto timor est vehementior Amp dicit Avic q glandule in casibus et offensionibus multiplicant z curant ut supius de glandulis fuit dtm Indicia casuum z offensionum sequunt indicia magnorum vulnerum Curacio In curacione casuum et offensionum et extensionum generaliter est advertendum q si cu eis fuit dislocatio seu fractura vel aliqua separatio contusio q illa tractet prout dictum est in capitulis ipsorum Quantu at ypa sit eorum curacio quatuor hz intenciones Prima vitam ordinat Secunda materiam ut no fluat divertit et evacuat Tercia locu lesum ut materiam no recipiat z apostemet defendit et firmat Quarta materia fluxa consumat et resolvit Prima compleet cu dieta tenui et sobria dimittendo carnes ut dt Avic ymo in prima die nichil comedat et paru in 2a et 3a et usqz ab apostemate fuit securus Et post ingrossetur et comedat cibaria z vibes et hoc q infirma firmet Secunda compleet cu flobotomia z lenicione ventris

cu cassiafistula et clistribus z sic de aliis Et reubarbarum cu siropo Rasis Dicasim in hoc optinet principatum Et Avic q ab intra a principio talis administret pocio Rx mumie boli ar terre sigillate an 3 i fiat pulvis de quo 3 i cum aqua plantaginis quolibet mane administret usqz ad quinqz et septe dieb z sup locum vult Avic q apponat istud emplastrum Rx sandali rubri an pt i boli armeniaci sumach an pt semis aloen alumus gipsi calc extincte an qr pt i9 incorporandi cu albumine ovorum fiat emplastrum Tercia cu ypsis auctor Rasis oia loca lesa iungit cu oleo ros aut oleo mirtillorum et desup superaspergit mirtillorum pul ut supius in caplo de contusionibus fuit dtm Quarta aut complet q post principium detur talis pocio Rx reubarbari costi radic rubee centaurree aristologie an 3 i fiat pul de quo 3 i administret quolibet mane p 10 dies cum 3 i syrupi acetosi et aque anagall z consolide maioris tandem anagallum enim q est ypia seu morsus galline in hac materia experte hz ut dt Guilhel de Saliceto Ad istam intencionem administrabat mgr Aymericus de alesto pocione factam cu vino et melle decoct rad osmunde yarr z cauda equine tresti in quantitate unius gobeleti intrabit dormitum sudando eni tota materia expellet Et p ista intencione etia ordinant Serapio z bal de 3o a de 8o ...
in quibus ponit consolida tamna osmunda sananmunda ypia ypia ebuli arthemisia absinthium rose camomilla mellilotum z pul qui subtus fenum recipitur z ibid cu melle fiant z a c ... vingo est Guilhelmi de Saliceto et eum acceptat henricus Rx

cere ʒ iii resine ʒ ii terebentine
ʒ viii olei communis lb ii thuris fe-
nugreci ana ʒ ii fiat unguentum de
quo eciam inungatur omni die. Si
autem aliquis locus nondum sit con-
fractus ponatur desuper farina fabarum
cocta cum oximelle et crocus inter
est optimus aut oxicroceum seu em-
plastrum aut folia sambuci ebuli
cypressi tamarisci cocta et pistata
cum lacte acetoso ut dicit Avicenna. Non-
nulli vero eos in furno calido eos
sepeliunt et ibi sudando vivant.
Haly vero et Avicenna eos cum pelle omnia
bidentis recentis excoriate calide
cum sale trito synapisate involuunt
fortasse eum si dimittitur in die tercia
curatur et hoc eciam testatur G. in 6 de
medicamentis. Si autem offensio invente
sta fuit. Consulit Avicenna epithima quod
sit de granatum simul cocta in musto
in quo de lapdano et rosarum tandem
misceatur et sprite mastic eupa-
torii tercia parte illius et olei de lilio
quod sufficiat fiat emplastrum in dispositione
convenienti operatores inter consilium Haly
prius loco cum manibus aut pedibus re-
formato lintheamine lineum infusum
in aqua frigida super locum applicetur sinat
eum locum et confortato calore reddit
corpori et sanatur. Et si non proficit
ad curam predictam reducatur. Si quis tamen
ab alto ceciderit et sine voce factus
fuit et si loquitur aliena dicat
suspicandum est quod cerebrum vel aliquod
membrorum principalium sit lesum. Clarus
intellectus sanitatem eius denunciat
ut dicit Rasis. Examinandum tamen prius est
si est mortuus vel vivus tangendo pul-
sum et vocando eum et tenendo pilos
et nares. Respiciendo pupillas
oculorum si mouetur ponendo flostu-
lum lane carpinate in ore et naribus
et scutella aque plena si mouetur
potius provocando sternutacionem cum
pipere et euforbio et ceteris. Et si
non est mortuus procedatur ad curam

[illegible] fuit [illegible] per ipsa [illegible] dein
[illegible] et ablue[illegible] in vino [illegible]
aceto [illegible] devenit [illegible]
ad [illegible] in vino [illegible] et abluatur [illegible]
[illegible] et applicetur [illegible]
et [illegible]
[illegible] possit [illegible]
[illegible] in vino calido [illegible]

100

fricando extremitates cum aceto
et rutha provocando sternutacionem et
fluxum sanguinis cum setis aut paleis
per nares et ipso aliqualiter vivifi-
cato fiant clistria et flebotomia et alia
auxilia dicta superius. Et si cerebrum
sit in causa queritur cura in capitulo
de concussione et ita de aliis. Si vero
fuit mortuus non tangas sed fuge
et dimitte in pace. Si autem in submersus
fuit homo vult Haly in 6 sermone
pertractare quod cum pedibus suspendatur
et capite dimisso quod aqua ab eo ex-
eat. Post hoc acetum decoctum piperis
sepe gargarizet et aqua calida
aliquibus diebus sorbeat. Si autem
in fumo quibus dissoluti fuerint si
spumaverint nulla est ad eius salutem
via. Cum autem vero oleum violarum
gargarizet et aquam tepidam decoctam
frumenti sorbeat et talia cibaria
pinguia comedat. Capitulum sextum de
combustione aque vel rei ardentis

Combustiones et arsuras
sequuntur dolores et vesice
dolores propter malam complexionem
vesice quia caliditas ignea subito att-
rahit humiditates aquosas ad subcuta-
neas que non potentes ab ipso igne sparsa
cute exire remanen-
tes ibidem elevantur ipsam cutem
et faciunt vesicas et inflaciones
aquosas que quamvis accidunt corpori
pleno et adducunt apostemata et ulcera
maligna quamvis vero mundo et debes se
magis mites. Intencione localis
combustionis tres intenciones
habentur. Prima locum vesicari prohibe-
re. 2a vesicas factas curare debet
tercia eciam excoriacionem claudit et
consolidat. Prima completur cum
infrigidativis domesticis et sedum
Rasis sunt panni infusi in aqua
rosarum super nive infrigidati sepe
renovati. Et si res magna fuit
quod hoc est quod apostema fiunt ex latere
contrario flominis erit fricandum

regimine infrandum et subtiliandum
Avicenna vero oleum rosarum cum vitellis
ovorum agitatum super apponit et folia
malvarum ticle lentes rosas cum
aqua dulci cantaris cum oleo rosarum armoniacum
bolum ar. cum aceto terram si-
gillatam seu argillam litargirum atque
cerusam aqua eiusdem solatur etiam
ad prohibendum vesicas precepit Avicenna et
aquam olivarum haly approbavit Theo-
doricus consulit balneare membrum
totum cum aceto et teredum Et de cera
et oleo rosarum linimentum laudat Rogerius
et lardum cum foliis sambuci
et idem populeon cum vitellis
ovorum ponunt in a^{r} inguinis et si
propter dolorem in poditis addetur
quod opium placet Allexandro Secundum
intentio completur apiendo ve-
sicas cum forpicibus aut cum aliquo
scarpello Sed etiam intentio comple-
tur de speratibus domesticis Et secundum
rasim est unguentum album in quo sunt
albumina ovorum et camphora et
unguentum de calce septies aut totiens
lavata quousque diminuerit acuitatem
quorum forme in antidotario dicentur
Avicenna vero facit quidam longum com-
positum de stercore muricino de sicca-
to cortice pini litargiri cerusa
bolo ar^{co} calce abluta thucia
plumbo usto scoria ferri campho-
rata et consimilia incorporata cum oleo
rosarum et medulla seu pinguedine
cum qua dicit esse expertum ubi non
est magna caliditas et hoc de igne
Iterum est fimus columbinus in panno
lineo combustus et cum oleo rosarum
incorporatus Est enim mirabile
ut dicit et post elixatum competit
locis ulceratis Et si ulcera fiant
obedientia cura ulcerum malignorum
curentur Capitulum primum de poris et
verrucis atque
cornibus

Verruce secundum
haly similiter iuxta
ytis prime sunt pustule pre-
minentes dure ac rotunde in super-
ficie corporis nate quarum quedam
dicuntur porales que sunt incise
et ramificate ad modum capitis porri
Quedam sunt clavales non incise
sed capitate et radificate ad modum
clavi et quedam sunt cornales que
sunt quedam additiones perpresse un-
gulares nascentes super iuncturas
et corporis extremitates ut dicit
Avicenna vii 3 in primo de egritudine
et sinthoce et de talpariis, scrofulis
et formice, urticales alii reoffi-
ciunt egritudines minime aucti exceri-
to generatur Nam Cuius causam
in 3° de egritudine erat etiam ma-
teria nam que ad cutim transmittatur
et deponitur et robusta natura
Et hoc est quod dicebat Avicenna in 3°
quod erat de genere pustularum et bo-
thorum Cuius causa efficiens ut
in 2° dicebatur erat natura expellens
et materialis humor grossus melan-
colicus aut flaticus salsus in melancoliam con-
versus licet haly ab velit quod a
duobus oriuntur humoribus a sicco
vel a melanco indurato et non putre-
facto et collocatur in loco et sunt coibus
membris maiore in manibus et pedibus
et ad magnas sequuntur parve non
a sanie fluente extra ut credit vulgus
dum sanguinantur sed quia magna
fit causa ad conterendum complexione
unam membri delegari ad naturam sua
quare multiplicatur ut dicit Avicenna
Intentio istarum tres sunt inten-
tiones prima materiam habitam
et fluentem iubet expungere Secunda
quod amplius talis materia non generetur
docet custodire sed 3^{a} localiter mate-
riam ostendit extirpare prima docet
haly complere cum decante epathi-
et agarici et Avicenna ad sanguinem minuendum
festinat Secunda complet per intentionem
Avicenna cum bono regimine bonum
chimum generante Sed tertia intentio
completur uno de duobus modis
primo per farica 2° per cyrurgiam
per farica resolvuntur et desiccantur ma-
teria Nam fricando cum foliis cap-
paris aut pilocaruia. humidis

verruce sunt ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
decenter ... palpebris oculorum ... albi

[illegible]

Aut secundum Avic. cum oleo fetido aut
cum aqua porrorum et simili aut secundum
Guilhelmum cum mediastino cepe simpl-
iciter mollificatione cum aqua
calida precedente et emplastro de fimo
caprarum et aceto et semissium quod est
nigella cum aceto et aceto cum sale
et penthafilon cum musto pistato
laudatur ab haly. Henricus autem
folia rutha millefolii herbam
rolam ritam super ipsas ligare pre-
cipiat et dicit quod infra tres aut quatuor
dies bibat ter in die de illa aqua
statte que remanet composito pluribus
in quo limaces cum sale per ??
dies recondimus absque eius dolore
ut dicit omnes cum radice cadunt propter
cyrurgiam consumunt et corrodit eos
Jamerius limens cum firmento tritato
et dyssoluto in capitello aut cum latte
ficum. Avic. vero hoc fiat cum latte
titimalli aut cum oleo anacardorum
aut ponatur desuper rupturiam de cal-
ce et sapone ut haly ipsius aptis
cum unguento de sagittella vel cum
cancarridibus ponatur in fissura mo-
dicum de arsenico quod non fallit aut
ut ille gullielmus limatur cum palea
vel stilo in quo sit modicum de
cotone immerso in aqua forti alchi-
mistarum de qua dicetur infra aut
ligentur cum seta vel pilo et evellatur
ut precipit. Lanfrancus et ipsi cum puttilla
cautio cautizentur aut cum mediana
acuta ipsius per secundum Albucasim incidantur
separentur et radicitus evulsum aut cum
cimbula de pennadura sicut dicit
aut de ere ut albu. pro cauterio
aut revolvatur et cannula
comprehendatur et revolvatur et radicitus
donec in cautu secetur et radicitur
Clavos carnium autem que in pedibus
consulit henricus et ita quidem mei
scolari parisius me invito in
articulo pedis mei exparti sunt
quod radatur et pareretur desuper quantum
erit possibile cornu deinde ponatur
super ipsum plata de ferro vel de corio
in quo sit foramen secundum cornu quantitate
et tunc in illo foramine ponatur
una gutta sulphuris ardentis et

dimittatur extingui in loco post
desuper ponatur cerotum quiescat
et curabitur. Et hoc est quod Avic.
dicit in 4° si accipitur lignum et in-
cenditur in igne donec inflammetur
et approximetur verruce desicca-
buntur et tociens una vice post
aliam fiet donec deleantur. Deinde
consequatur butirum cottum donec cadat

Capitulum octavum de membris superfluis amputandis et tardius mortuis curandis

Membrum sine particula superflua in magnitudine
cule est sicut in loco de extitudine
et sinthomate que superfluunt
aut sunt de genere eorum que secundum
naturam ut sextus digitus aut
articulus aut sunt ex toto extra
naturam ut bocia et membra
preter naturam ut mortua et putrefacta. Et causa super-
mortua et putrefacta corporis quod secundum naturam est
humiditatis corporis quod secundum naturam est
humiditatis materie benigne et virtutum
fortitudo quam in generacionibus contingit
ut dicebat in 2° Causa autem super-
fluentie membrorum mortuorum acci-
pitur triplex ut in estiomeno dictum
fuit. Cause autem mortis totius corporis
sunt cause arescionis et suffocationis
secundum quod probatum fuit in scientia naturali.
Signa autem particularum humiditatem
que sunt de genere eorum quod secundum naturam
valde sunt nota. Signa vero membrorum
mortuorum in estiomeno fuerunt dicta.
Signa et examinatio hominis mor-
tui dicta sunt in superioribus de casu
et offensione. Signa autem hominis
mortui de veneno sibi administrato
hec sunt per G. in 6° interiorum ubi dicit
Cum eum euthio aliquem natum et
dietatum secundum convenientem modum invenias
supervenit mors qualis in aliquo
delictorum vel venenosorum furtorum
venire convenit deinde lividus
vel nigrum vel varium vel deficiens
vel putrescens statim fetet signum
quod venenum sumpsit. Si fuit aliter
mortuus est secundum corrupciones que
ex corpore proficiscunt indicatur quod si
membra corrupta cito non absci-
dantur quod multiplicatur corruptio

Et si venit ad grossa ossa capre vel adiutorij non est ingenium incidendo ut dicit Albucasis sed est mors infirmi quare relinquendus est ideo et sanatur eius.

Regimine digiti aut articuli superflui

Cum membris superhabundantibus que sunt de genere corporis que sunt preter naturam ut sextus digitus est canon Galieni 3º tegni quod quecumque particule superhabundat secundum naturam causa salubris est corpore ablatio quandoque enim est difficile et non est inter ipsos resecare vero facile et est articulus iiº cap. percipe quando est totum carnosum. Maior enim difficultas est in osseo qui amictura oritur ut dicit haly in xº sermone sue practice. Theodericus autem resecandi est quod in radice sua articuli cum rasorio incidatur et distrahatur et post incisura disiungatur et ligatur tunc incidatur et digitus removeatur et statim cum pulvere rubeo et albo ovorum sanguis restringatur et aliquorum vel cura curetur. Nonnulli vero ut Avicenna incisione locum cum oleo fervente adurunt Nam ex hoc ut dicit prevenit securitas corruptionis et exitus sanguinis et nascitur super incisionem loci caro et cutis fortis et dura.

Regimine in abscindendo membrum mortificatum

Regulariter dicunt Albucasis et Avicenna quod si talis malicia non possit corrigi cum repercussivis neque cum scarificationibus et aliis auxiliis dictis in capitulo de estiomeno oportet quod incidatur illud membrum usque ad sanum ut evadat infirmus a morte totius corporis. Maior enim est mors totius corporis ut dicit Albucasis quam defectus membri. Iudicatur ergo et locus adustionis eligatur si corruptio pertigerit usque ad iuncturam incidatur iunctura cum rasorio et aliis instrumentis sine serratione. Si autem non est prope iuncturam sed elongatur ab ea incidatur super corruptum aliquantulum in loco in quo tenetur membrum ipsum invenit firmitudinem et dolorem et serretur os cum subtili serra et modus est quod involvatur illud membrum aperte sana et aperte corrupta cum ligamentis et teneatur firmiter per ministros et separetur caro que est inter duo ligamenta cum rasorio donec videatur os a carne totaliter liberatum. Et post muniantur labia cum panno ut non ledantur a serra et tunc serretur os subtiliter et caute et membro separato cauterizetur statim cum ferro ignito ad hoc apto aut oleo fervente ut dictum est et ligetur. Et reliqua ulcerum curatione curetur. Si autem sanguis affluit cum pulvere rubeo et albo et aliis dictis modis restringatur. Nonnulli vero ut Theodericus medicinas obdormitivas et non sentiat incisionem dicunt velut est opium succus morelle iusquiami mandragore cicute arboree semen lactuce et imbibunt in eis spongiam novam et permittunt eam in sole exsiccari. Et cum erit necesse mittunt illam spongiam in aqua calida et dant eam ad odorandum tamdiu usque cupiat somnum et ipso obdormito faciunt operationem. Et postea cum alia spongia in aceto infusa naribus applicata expergiscuntur vel succum rute seu feniculi in naribus et auribus ponunt. Et ita evigilat eum ut dicit Haly vero dicit opium ad potandum et male precipue si iuvenis est et percipiat quia cum magna pugna virtutis animalis et naturalis audivi quod incurrerunt maniam et per consequens mortem. Ego autem in tali membri mortificatione incepta ambulatione corruptionis cum scarificationibus et arsenico et precedente defensiva de bolo armenico et aliis aptionibus involutis volvo totum membrum mortificatum cum sparadrapo infra scripto multiplici et ligo ipsum et separo suo modo ut dicetur de carpibus

mortuorum servandi et sic eum
retineo quousque maturata sit eli-
quata et membrum per se cadat quia
honestius est modico quod cadat
per se quam si incidatur. Si enim quando
incidatur remanet rancor et con-
quinatio impacientie quod posset re-
manere.

Regimen custodie corporum mortuorum.

Corpora mortuorum ad custodiendum
ad aliquod tempus preparantur dicitur
uno modo secundum doctrinam Rasis quod cum clisteribus
acutis de coloquintida et baurach
cum capite existente declivi et postea
erecto corpore et ventre premendo
toto stercus egrediatur. Et post cum
alio clistere de aloe mirra acaccia
rannit que est galliam et alipta
psidia mirti cypressi nucum muscata sandi-
luali ligno aloes cimino sale
et alumine cum aceto et aqua Rasis
dissolutis iniciatur et anus cum
cotone et stupis in eodem medicine
infusis ligetur fortiter cum multi-
binda. Naribus quoque et auribus
et in ore argentum vivum iniciatur.
Cum hoc enim custodietur quod non de-
fluet cerebrum eius post hoc propter
quod totum corpus cum predicta medicine
condiatur. Et ultimo dicit quod cum
alkitran quod est pix nigra liniatur.
Et vult quod cum ligentur de ceteris
omnia foramina et omnes pori
corporis constringantur quod communis
usus facit per istum modum habeatur
magna quantitas spadadrapi facti
cum pice nigra resina colofonia
thure mastice storace gumma
arabica et dragaganta et pul. iam
supraius dicto de quo fit magna
quantitas ad partem ita quod involuatur
quelibet tybia per se usque ad nates
et quodlibet brachium usque ad humeros
et postea totum residuum corporis usque
ad totum caput et sudet spada-
drapum firmiter et suture cum
pice liniantur et brachia ad latera
collocentur et pedes secundum longitudinem
iungantur. Deinde spargatur super totum
corpus de pulvere et loca vacua
impleantur cum stupis involutum
in medicine clisteris et postea iste totum
corpus involuatur cum alia quantitate
spadadrapi et suture cum pice
liniantur postea iterum suppulverizetur
et iterum cum alio panno cerato involuatur
et suatur et liniatur. Postea vero
cum bindis fortibus firmissime sic
ligatur et valde ligetur. Deinde cum
sindone munda involuatur et in capsa
plumbea ponatur bene clausa et limi-
ta cum ferro calido in qua capsa
ponantur herbe odorifere ut rosa
maiorana menta balsamita etc.
in capsa de cypresso aut de nogario
et firmiter involuatur cum baxo ferre-
is in quibus sunt anuli ad levan-
dum ad portandum. Nonnulli vero cum
corio bovino vel equino eos in-
volvunt et talis est primus modus
preparandi. Secundus modus preparantur corpora
mortuorum quod statim per ventrem
aperiuntur et viscera omnia extrahuntur
et venter cum pulvere dicto et magna
quantitate salis et cimini impleatur
et suatur et ut dictum est involuatur.
Et si vis viscera custodire lava
et munda et sala cum predictis et
in olla plumbea reconde et in
capsa pone. De istis modis primus
est securus pro macilentis et
desiccatis et tempore frigido. Secundus
magis pro pinguibus et ventrosis
est tutus. Est tamen cautela etiam quod
ut corpora non inflentur si fuerit
sua iaceant et involuantur. Et si
venter eorum inflatus est cautela
quod venter maliginibus latis cum
terebello vel grossa subula pungatur
et aquositas et ventositas va-
leant exire ut dicebat Jacobus
apothecarius qui multos romanos

pontifices preceperat de facie tenendi
discoperta usque ad viii dies in quibus corpus
consueverat altari et putrefieri vo-
lunt quod sepe limatur cum aqua ros-
salita aut cum balsamo dequo multa
dicuntur sed pauci quantum adhuc casum
inveniro in autentic libris quod idem
henricus fuit attestatus deus autem
animas nostras custodiat cum sine mie
balsamo Doctrina secunda de egritudinibus
que non sunt proprie apostemata neque
ulcera neque consuete passiones per quibus
habetur recursus ad Cyrurgicum
que sunt proprie uni membro habet octo
capitula Capitulum primum de egritudinibus capitis

Accidunt enim capiti plures passio-
nes communes quamplurime proprie
ut tynea allopicia seu calvi-
cies atque canicies et pilorum differmi-
tas de quibus est dicendum De tynea
secundum haly simone octavo particule prime
ulcera sunt parva que in capite acci-
dunt de quibus est species crustosa
quod species hec multas prima est formosa
de qua exit per foramine subtilis hu-
miditas fimo et melli similis Secunda
est ficosa in qua continetur quoddam
granis ficuum simile et est rotunda
et dura in summitate cuius rubor est
Tertia amedosa aqua humiditas
aque carnis similes egreditur per
foramina minora quam in fimosa Quar-
ta uberosa similis mulierum ube-
ribus mamillarum cum rubore quo
humiditas fluit sanguinis similis Quinta
est lupinosa similis in colore et
figura lupinis aqua cum carnicies
et sanie fluunt albe et fetide Sexta
ipsa pot comprehendi furfurosa in qua
sunt corpora similia scilicet alia furfuri
similia que a capite fluunt sine
ulceratione G. autem in primo meanum
non videtur ponere nisi tres species
atharosa famosa et furfurosam
Achor autem ut dicit de genere timorum
exeuns subtilibus foraminibus perforatis
quandam humiditatem subtilem cum pauca
viscositate emittit Appingit at

cie secundum speciem famosa foramina
habens maiora emittens humiditatem
mellis quod in favo est consimile
Furfurea vero in alio capitulo quam
cum sperentibus furfureis similia accidit
capitis cadunt multotiens Avicenna vero
achorum videtur vocare assafaticam
amedam et excoriativam tyneam que
progreditur quasi serpendo per
cutem furfures quedam modicum ex-
coriationis sicut dicit De nominibus
tamen ut sepe dictum est non est curandum
dummodo quod res cognoscantur
Communiter est usus communis habet
quod tynea est scabies capitis cum
crustis et cruste et aliqua humiditate
et pilorum evulsione et colore ali-
neratio et odore fetido atque horri-
aspectu Causa generatio est ex humoribus
corruptis in utero aut post per
maliciam vite Cuius signa sunt
manifesta ex dictis et ex naturalibus
et non naturalibus et contra naturam
Incipit autem ut G. ubi supra cum
mordicatione et pruritu qui cogit
scalpere eos Post autem timor crescit
et foramina secundum ipsum consistunt
Indicatur quod ista passio est difficilis
ad curandum ymmo antiqua callosa
et saniosa que pilos corrodit est
tamen laboriosa quare Rogerius eam magis
diligit dimittere quam prosequi curam
et cum hoc quod curatur dimittit rasuram
et privatione pilorum et obprobrium
sempiternum et ideo vocat eam Jamnius
tyneam attendendo quod sicut caput
tenet vel a verme tyneali nascitur
tynea vermis corrumpit lignum ita
tynea caput Sed tyneam sequitur
multiplicatio pediculorum et multitudo
pediculorum pretendit lepram et sic tynea
modus est lepra Curatione tynearum
duplex est regimen universale et
particulare Universale est in dieta
et debita purgatione evacuatione
de quibus sufficienter dictum est in de
apostematibus et de lepra et scabie
Verumtamen haly concedit ven-
tosam cinam et flomiam cephalice

si fieri potest loco quarum sarracei
ut dicit Gordonius et vnd dicit
veniunt aurum scarrificacione et
purgacione cum pillulis que per
aloen et coloquintidam et stamon
assumptas cum succo caulium lau-
dat G. ubi supra ¶ Particulare
regimine duas habet intenciones
prima hec cathochiam et scabiem cutis
capitis corrigere. Secunda capillos eius
sub regitare. Prima completur
in recenti secundum Gilbertum cum crebra
rasione capitis et locione cum aqua
decoctionis fumiterre vlectarum et camo-
mille et fricacione cum alumine
fecis vini et postea cum linicione
fecis vini et postea cum linicione ...
alicuius linimenti dedicte inser-
piginne aut in scabie folia eius
salitis in locione obtinent princi-
patum ut dicit Avicenna Et G. in de-
secretis ad mochem laudat hoc vnguentum
cum quo curavit multos homines
ut dicit de tynea et scabie vlcerosa
capitis et assafati et serpigine
et pruritu oculorum capillorum
cum lendibus et pediculis Cuius
forma Recipe gallarum ℥ iii ignorum
harmel quod est semen cicute ℥ ii
arsenici cum aristologia ambarum ana
℥ iii sal armoniaci fuliginis furni
sulphuris cinamomi amararum colo-
quintidarum radicis cappar foliorum
ficus foliorum olive radicis cumme
viride eris aluminis zamenti sief
memithe mirre aloes olibanum ana
℥ i follis vaccini alkukai quod est
℥ i et semis teratur
piper nigra ana ℥ i et semis teratur
medietate et cebellet et conficiatur
cum aceto vini donec fiat sicut
vnguentum et ponatur ad solem donec
insiccetur deinde liniantur cum eo
aliud expertum ad acharides et sanum
inde facili acquisibilibus a G. Recipe
litargiri ℥ xvi foliorum ruthe ℥
litargiri ℥ xvi foliorum ruthe ℥
vini staphisagrie ℥ iiii vitrioli
℥ ii confice cum oleo mirtino et
aceto et si in isto medicamine addere
cimolea et carta combusta in libro

meamur placet G. Carens ego
inquit aliquando in agro eo quod pro carta
facto videns in domo pacientis cartam
inutile pecii lucerna deinde comburens
cartam et pinsens cum aceto
vnxi paciente particula precipiens
hominem venire ad me septima die
Noveram eum qui dure curia eius
tolleraret factum Cumque venit
et paulominus esset curatus tamen
et paulominus esset curatus tamen ...
sire quidem ad aliud factum non pu-
tavi fore necessarium illo eodem consulens
sanum perfecte vidi factum septima die
Gordonius autem adhuc passionem
dicit istud vnguentum in quo ego inveni
magna efficacia Recipe olei al. et iii
sulphuris vivi attramenti auripig-
menti litargiri calcis vive vitrioli
aluminis gallarum fuliginis cimini
clavellatorum ana ℥ et semis argenti vivi
extincti viride eris ana ℥ ii fiat
pulvis qui incorporetur cum succo
borraginis scabiose fumiterre lapacii acu-
ti aceti ana quarta i olei antiqui lb
i bulliat vsque ad succorum consumptionem
et in fine decoctionis ponatur pulvis et
piciendo picis liquide ℥ semis cere
quod sufficiat fiat vnguentum quod pro-
cul dubio curat omnem tyneam et
scabiem et malum mortuum et vniversaliter
omnem cutis infectionem quere in hoc ut
dicit debet haberi et vnde est Si vero tynea
non fuit furfurosa concedit G. in
de facili acquisibilibus lavare caput
cum aqua salsa vel decoctione lupinorum
vel cum succo portulace vel vlce vel
cucurbite et postea inungere cum oleo de
nuci sil. et postea et sapone et cum a
staphisagria et sapone et cum a
ruthe agrestis et laudatur ab Avicenna
et oleum rosarum cum aceto ab Haly Ras
aut dicit furfures removentur
continue radendo caput et singulis
noctibus inungendo et de mane cum
aqua calida lavando quod si non sufficit
cum aqua ciceris et se altee et aceto
lavetur certis diebus abluto fortis
sic fit Recipe farine ciceris ℥ i

[illegible] ponat [illegible] super caput [illegible] [illegible] bonum [illegible] cum melle [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum melle [illegible] [illegible] mortuum

farine fenugreci furfuris tritici hau-
rae palmis inter al contriti sinapi
onis ana ʒ xv aloes ʒ x misceantur
omnia cum aceto et aqua et fiat
lavamentum de qua semel in ebdomada
caput lavetur. Antiqua vero et dura
tynea fortioribus indiget medicaminibus
Scarificetur ergo secundum consilium haly
cum ferro donec sanguis exeat deinde
cum farina lupinorum cocta cum
aceto cathaplasmetur locus aut cum
epithimate de cantaridibus quod sic fit
cantaridarum ʒ i sulphuris ʒ ß
tartari vini ʒ ii sinapi nitri
ana ʒ 4 mellis et aceti quod sufficit
fiat emplastrum et stet per unam diem
et postea per eosdem dies cum foliis sicce
et caulium calefactorum caput invol-
vatur quousque aquositas sit ibi
mundificata et fetor sit amotus et
claritas in carne et cute appareat
Et si malicia profundaretur cum
aliquo corrosivo caro putrida
consumatur et mundificetur et consolidetur
Rogerius et sui glosatores et Jamerius
curant antiquam tyneam evellendo
pilos cum pilellocio aut cum capello
piceo aut cum pice navalis et laco-
ne cum aceto et aqua marina aut
cum urina pueri deinde mundificata
cute Rogerius ponit istud unguentum
Rx adipis ursi adipis vacce ana ʒ i
stercoris muris ʒ ß pomorum edere
qua iunipi vocatur ʒ ii aranearum
adustarum ʒ i picis liquide olei
lucine quod sufficiat fiat unguentum Jamerius
ad idem Rx aurugine antique porci
dissalate cum aqua acetosa lb i
olei communis picis liquide ana ʒ ß
succi abrotani succi mente sarra-
cenice succi fumiterre lapacii acute
nasturcialis ana ʒ i aluminis vitoli
succi edere combusti fuliginis sal
tosti tartari aloes ana ʒ ß pistando
in mortario fiat unguentum Si autem per
se vel acuitate medicaminis efficitur
in loco arsura et dolor mitigetur cum
oleo rosarum aut mirtino aut cum unguento
quod generatur ex albo (?) Apollonius ut inveniatur
narrat Galienus collisio olei optimi in-
funde in olla plumbea aut eloquead
plumbeo tere quousque spissum fiat
et sibi unguentum deinde seorsum terens
litargiri lb i tere simul tandem et
misce in oleo et pistando fiat unguen-
tum quod cum mitigat est corrosivum
et si cancrosa est quod malum mo-
rigerati fuerint et non solum in
capite sed in ano scolodibus et fissuris
et universaliter omnibus doloribus ulcerum
sicut etiam dicitur fuit supra de ulceribus
et morbis cancrosis et ita completur
prima intencio Secunda autem intencio
que est capillos generare completur
cum attrahentibus materiam bonam et
congregantibus eam in loco sicut dicetur
in proxima rubrica De allopi-
cia et calvicie atque casu pilorum
Passiones pilorum secundum G in primo
micatenir sunt totalis perdicio et colo-
ris mutacio sicut fit in lepra et allopicia
et ut hic videantur cause istarum pas-
sionum vult G in 10 capitulo quod dicantur
cause generacionis pilorum Pilus autem
est vapor siccus a corpore resolutus
et per poros cutis exiens ab aere
desiccatus Generacio autem pilorum secundum
G ubi supra est sicut in monumentis
de tribus hiis innatum est Cause vero
pilorum materiales sunt ut a sede dechimbi (?)
accipit scola communis moti specifi
Causa efficiens est calor naturalis
non multum excrescens materiam in va-
pore resolvens Causa materialis
ipse vapor siccus Causa formalis
cutis debita porositas finalis
vero causa est decor et utilitas Ex
quibus potest apparere qui vult
hic speculari quare mulieres et
eunuchi non habent pilos in barba
et quare non fiunt calvi et quare
frequentissime cadunt in senibus debilibus
et consumptis et quare in aliquibus
crispantur et coloribus diversis colo-
rantur et quare in aliquibus locis
habent determinatum augmentum et multa
alia problemmata que de pilis con-
sueverunt dici Ex predictis eciam
possunt apparere cause passionum

Ad capillos [illegible] et [illegible] fiat [illegible] corticis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cortice [illegible] arboris
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] albumen ovi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] caput [illegible] [illegible] [illegible] folia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ligando per duos dies [illegible] caput et [illegible] capillis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aqua [illegible] [illegible] maneat per duos dies [illegible]
lavetur cum aqua [illegible] [illegible] de facili [illegible] [illegible] vini albi [illegible] [illegible] cum melle ad [illegible] [illegible] et
unge capillos [illegible] [illegible] [illegible] Ad capillos denigrandos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] habebis
ad [illegible] [illegible] galle [illegible] [illegible] [illegible] ponitur pulverizetur [illegible] [illegible] aceto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gallia
ad [illegible] [illegible] capillos [illegible] medicina corticis [illegible] florem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
caput [illegible] unge

vt pili crescant in loco calvo Galla recta ponatur in oleo in capite et inde postea lavetur cum ... deinde recipe ... vel ... et ... et ... et ... omnibus et linimentum ... ... crescunt pili

... casum capillorum ... capite ... remedium ... ...

dictarum Nam ut ait G. ubi supra Sicut plantarum humiditates quadam indigentia corrumpuntur desiccate quedam vero humiditatibus extraneis earum non approximantes eodem modo et pilos vel propter indigentiam humiditatum a quibus innati sunt vel propter pravitatem corrumpi accidit propter indigentiam autem humiditatum fit calvicium propter pravitatem allopicia et Avicenna addit quod propter laxitatem pororum capilli et propter constrictionem excessivam non veniunt statim a frigore excessivo aut ab ulcerum petitorum vestigiis Allopicia enim dicitur secundum G. a vulpibus quibus istis consueverunt venire passio sicut a tyria a progressu pessime similis serpenti per eandem dispositionem Signa autem allopicie sunt satis manifesta scilicet humores corrupti pravitates sequentes per colorem et corporis habitudinem et regimine precedente Indicatur quod depilatio naturalis ut calvicies et barbatia eunuchorum et mulierum a accidentali a causa soliditate et siccitate cutis et illa que minus est antiqua etiam illa que est in senibus et extincte vel secundam speciem non curantur In talibus enim mala complexio est adequata Indicatur per ypo in 6 amphorismorum quod eunuchi calvi sunt his varices magne innascuntur calvis vero calvus existentibus varices magne innascuntur rursus capillati sunt Et G. apertissime verificat in calvicie contra que est allopicia que ex corruptis fit humoribus per transpositionem materie ad inferiora non autem in calvicie propter quod fit propter indigentiam materie quamvis enim ingenit ignorat insanabile passionem calvicium existere quasi dicat nullus Amplius eunuchi non fiunt calvi neque blesi propter multitudinem humiditatis cerebri eorum ut dicit Avicenna Rursus indicatur per G. in meamir quod si per fricationem locus depilatus non rubeat nulla est curationis spes Si autem rubet quanto velocius rube-

scat tanto velocius curatur quod etiam dicit Avicenna ¶ In curatione allopicie duplex est regimine universale et particulare Universale est in dieta et evacuatione ut natura humoris spectat de quibus sufficienter sunt remissio in cura tinearum In particulari autem nihil G. in meamir quod post purgationem tociusque apoflegmatizare et inflate caput pungatur cum capu-purgiis et gargarismis sunt cum depoinctionibus scilicet velut sunt pille dyacastoree dissolute cum aqua maiorane ¶ Particulare vero regimine habet duas intentiones Una cathechimia cutis capitis corrigere Alia trahere sanguinem benignum ad locum et eum in pilos convertere Prima completur secundum duas diversitates infrarum in re- secundum que adhuc est in principio secundum in vero cap prohibendo materiam ne recipiatur in loco et altando locum ne eam attrahet neque catheca(?) fiet cum domesticis repercussivis qualia conveniunt in simplici casu capillorum inmixta doctrina hebenemes quod planato capite a loco cum aqua decoctionis rosarum mirte et capilli veneris radatur deinde epithimetur cum hoc quod fit succi extremitatum mirte succi olivarum scilicet an. ʒ ij rosarum siccarum ʒ ß absinthii ʒ ij bulliant hec omnia in lb. ß aceti usque ad consumptionem medietatis deinde colentur et infunde dum erit calidum lapdani ʒ ij et dimitte per duas dies deinde infunde super ipsum oleum mirtinum et vinum stipticum donec in substantia mellis redigatur deinde aromatizetur mixtendo ibidem aliptem muscatam gallienum an. ʒ i confice et fac linimentum de quo ungatur per tres dies postea lavetur panno aspero extersum deinde redi ad ungendum usque dum appareat sanitas Et istum processum ad casum capillorum et in initio calvicie comprobavit G. in meamir dicens manifestum autem quod oportet

precedente remotione omnium pilorum et
fricationum et postea iungere cum tali
quod habeat virtutem attractivam et con-
gregativam moderate quod est neque
attractivum neque excogitativum melius
esse forte in casu capillorum quam id
quod est mixtum ex lapdano et lentiscino
Et si raritas esset in casu non esset
ineptum mixtum lentiscino mixte
lapdano iniciebat aliquid et aliquid
nardinum in estate sed et hora yemali
vino G. attestatur quod allopicias inci-
pientes multotiens sanat purgatos
absque aliquo locali medicamine
Et cum hoc allegat curam quam in illo
iuvene ex cicatrice fecit Rasis autem
ad istam intentionem R. capilli ve(neris) sol
murre cortic(is) pini absinthii assa-
torum ut teri possint ana partem i
lapdani partes ii murre partem mediam
vini thuris partem ʒ i9 pulverizentur
res cum oleo raphani et vino veteri
misceantur et fiat linimentum de quo
in nocte epithimetur et de mane
caput lavetur hoc enim calvitiem sa-
nat ut dicit ad idem archigenes ut
narrat in micamir G. R. granorum
iuniperi lapdani absinthii capilli
veneris ana pinsite omnia cum vino et
dimitte quinque diebus deinde coquatur
usque ad vini consumptionem et cola et un-
ge caput et lava In antiqua vero
et que tum sunt principium evaporatione
et resolutione cathonima angina ad
cathesiam ducatur aut ut dicit G.
in ii cap. et in primo micamir non
quibuscumque calidis sed cum moderate
calidis que non exsiccant neque comburant
cutem et cum subtili parte esse cognitum
id quod debet usque ad profundum ingeri
in quo est principium radicum pilorum
et ad hanc intentionem viso loco et
planato cum aqua decoctionis camomille
linimenti et fricationes eligit ipse in
micamir capsia non antiqua sed
recentem quod dicit videtur appellare
gummam ruthe agrestis et dicit saporem G.
quare radix in isto casu dubitat quod
stringatur caliditas eius cum olivis
[illegible]patiens velut dicit G. quod est sabinum

et sisaminum aut antiquum cusatum
post vero capsia eligit G. sinapi et
nasturtium et spumam maris et sulphur
et in unum molle adustum et
ellos ambos et semen eruce et olium
laurinum et radice arundinis et cortice
vitis combusta et pice liquida et cedria
et stercus murium et adipe ursi Et
Rasis vult quod cum cadunt capilli capitis
vel barbe locus cum panno aspro
fricetur donec rubeat et postea fortiter
fricetur cum cepis usque ad inflationem
et ardorem loci et die illa et nocte
sic dimittatur Iumanes filius reyut
Et si locus ampulavit ungatur cum
adipe anatis vel gallinae et non
fricetur aliquibus diebus Et cum pili
nasci ceperint radatur sepe et fricetur
cum aliquo panno aspro qualibet die
et oleo isto ungatur R. aque decoctionis
capillis veneris et camomille lb. i
olei de behen lb. i coquantur ad consumptionem
aque et oleum ipsum reservetur Et ad
eandem intentionem ipse facit epithima
ad allopiciae mirabile R. spume
maris ʒ x barrac sulphuris quod
tetigit ignis gumme ruthe agrestis
euforbii ana ʒ ii staphisagrie can-
taridarum ana ʒ i pinsite ea cum sextario
olei antiqui et line ex eo post
fricationem et si locus ampulavit
fiat ut supra Et si cum esset ca-
vult Gordonius quod precedatur cum corticibus
castanearum amigdalarum avellanarum
mirre stercoris caprarum mel et acetum
assatorum pulverizatur et incorporatur et in
forma linimenti confectus precedente
rasione et fricatione Et si pecia
non sufficiat ad medicandum alterum
iubet dicit quod post fricationes decalvis
cum panno aspro et tempore locus non
rubet quod apponatur sanguisuge
et ventose et scarpelletur locus cum
acubus pluribus et totiens reiterentur
auxilia donec videatur per resolutionem
et hylaritatem cutis sanitatem loci
et tunc cessandum est et transeundum ad
secundam intentionem Secunda autem intentio
completur cum medicamine filagii

[illegible marginal note in cursive hand, approx. 9 lines] ... ad rubificationem

fiat lexi[vium] ... [illegible] ... capud lave[tur] [illegible]

... [illegible] ... capilli ... medulla ... [illegible]

ut dicit Rebemeth q[uod] s[e]c[un]d[u]m carmi[n]u[m]. limatura[rum] et sanguissug[arum] et apium [et] vesparu[m] [et] sal usta an[a] p[ar]tes equales pone in vase vitreo habente foramina multa in fundo eius sicut cribatorium et pone sub eo aliud vas vitreatu[m] sine foraminib[us] [et] manebit p[ost] diem humiditas que confluet[ur] in vase [et] line locum cu[m] ea post fricatione[m] faciet enim pilos nasci [et] curat calviciu[m]. Dix[it] ad eandem intentionem. R[ecipe] cinis abrotani ʒ x. ventris tintinardorum ʒ ii. lapdani ʒ iii. avellanarum combustarum ʒ ii. gallienus ʒ i. terant[ur] cum oleo vet[eri] [et] p[ost] fricatione[m] ungat[ur] locus. Addit ex[em]plum taranticus s[ecundu]m q[uod] narrat G[ilbertus] in p[ri]mo mea[nm]ir ad allopiciam diuturnam p[ost] fortem rasione[m] fricantur cu[m] frondib[us] ficus et inter quali[b]et die ungebat cu[m] isto. R[ecipe] corticu[m] marinorum cu[m] testis suis gallarum amigdal[arum] amararum pilorum ursi advanti rad[icis] arund[inis] frondium fici om[n]i[um] adustarum an[a] ʒ ii. stercor[is] muris ʒ i. cu[m] aceto [et] cedrea et adipe ursi misceando fiat linimentu[m]. Et in sequentib[us] laudat muros adustos [et] cortic[es] inter[iores] adustas cum melle incorporato. Et cu[m] h[oc] q[uod] cornelle incorporato. Et cu[m] h[oc] q[uod] cortices avellanarum aduste linite cu[m] melle faciunt allopitie desistere in x. dieb[us]. Ad eandem intentione[m] in curatione sunt approbatu[m] istud q[uod] s[e]q[ui]t[ur]. R[ecipe] caladarum ʒ i. pul[veris] sanguissug[arum] adustarum lacerte viridis aduste. viridis eris an[a] ʒ s[emis]. pul[veris] talpe combuste pul[veris] solearum combustarum setarum porci adustarum an[a] ʒ i. mell[is] q[uod] sufficit ad incorporandu[m] in forma ungu[enti] ung[atur] loc[us] singulis noctib[us] [et] mane quali[bet] lavet[ur] cu[m] vino albo [et] melle. De canicie et piloru[m] mutatione et tinctura. Canicies est pilorum dealbacio intelligendu[m] t[ame]n q[uod] licet dupp[lex] sit canicies n[atur]alis et innat[uralis] h[ic] t[ame]n no[n] agit[ur] nisi de innaturali que p[re]occupat senectute[m] cuius

causa inmediata s[ecundu]m A[vicenn]ia[m] e[st] humiditas flatus aquosi putrefacta gravati arg[ument]i calore n[atur]alem debilitatib[us] ut sunt egritudines longe [et] diuturne et sollicitudines malitia [et] angustie fortes [et] nimia capit[is] lotio et coopertura excessiva. Signa canicici satis sunt manifesta. Iudicat[ur] q[uod] canicies est mala et suspecta [et] q[uando] vide[tur] q[uod] mores capiti vertillis sunt applicanti ut ait Bordoni[us]. Iudicat[ur] etia[m] p[er] G[ilbertum] in p[ri]mo meanmir q[uod] p[ro]pte[r] medicinas de ingrominenes capillorum cu[m] medicinis quib[us] que ut plurimum sunt frigide [et] stupefacte no[n] solu[m] vidit in periculo venire multas mulieres s[ed] etia[m] morte[m] p[ro]pter ea cum q[uod] capita earum infrant[ur] aliqu[ando] cum in apoplexia [et] epilentiam aliqu[ando] in maiorib[us] catarris occupat[ur] ut patia[tur] p[ar]alis[i]o [et] ptisi ex eo sequa[tur]. In curatione canicici duo p[ro]p[ri]e regimine universale [et] p[ar]ticulare. Universale e[st] in dieta [et] purgatione cuius ... e[st] indicta [et] purgatione evacuatione flat[us] et custodia ne generatione ... de quib[us] satis sunt dicta in de capitibus ... flatus sunt differri aut ... unita est unirab ut d[icit] haly in fine ... tegni in retardandi canicie et senectute optinet principatu[m] unde A[vicenn]ia compulit q[uod] p[er] amid integrum ... fimat[ur] [et] post aggregatione[m] tardet. Particulare tibi usq[ue] ad nunc. Particulare regimine stat in duob[us] p[ri]mo q[uod] regimine parent[ur] pili ad recipiend[um] tinctura[m] p[ri]mum. S[ecund]o q[uod] detur eis tinctura p[ri]mu[m] complet[ur] s[ecundu]m Bordoniu[m] q[uod] pili multis dieb[us] cu[m] lexivia lavet[ur] cineru[m] tructor[um] tamen i[n] quo sit alumine dissolutu[m] hec enim abluendo unde alumine p[re]parat pilos ad recipiend[um] omne[m] colore[m]. Ad eandem intentione[m] d[icit] A[vicenn]ia q[uod] radix altamine [et] indie s[ecundu]m radix[?] ... q[ui]b[us] agg[regat]ur ... in tinctura ... vel ad nigred[inem] vel ad flamm[am] ... complet[ur] cum ad colore[m] apparat[ur].

De nigratione capillorum s[ecundu]m ...

Ad colorandum ... [illegible] ... capilli ...

... canicie ... capillorum ... [illegible]

Ad ... capillorum ... [illegible] ... capitis ... capilli ... [illegible]

... melle ... [illegible] ...

Ad colorandum ... [illegible] ...

[illegible]

[illegible]

in primo meatur cedrea cum oleo et sine oleo in frigidis et humidis vim in partibus sinus apparet dicit. Mulieres rustice montane addunt picem liquidam et inungunt radices pilorum. hec enim facta ita denigrant quod non nocent habent etiam tamen aliquam subtilitatem et stipticitatem qua perfundant ad radicem pilorum. Et auicenna dicit quod secundum verba archigenis nigrificat capillos radix cappari cum lacte mulieris aut asine usque etiam post decoctionis sit consumpta in nocte catharctica. Et istud est melius apud auicennam vel vitra stannis conservata in diebus quinque vel sex vel cortex prunum coctus usque ad mellis spissitudinem vel illud unguentum quod est in medio speciebus vii cum oleo mirtino mixto cum quibus ungatur et cataplasmetur inde facili acquisibilibus addit quod oleum agitatum cum plumbo cum quo inungatur est bonum. Rasis autem adhuc dicit quod galle ad quantitatem lb. frixentur in oleo et cum oleo tanto et alcanne et draganti et ere usto et saligema fiat linimentum de quo liniatur caput et barba prius lavata cum aqua calida et cum manibus exsiccata et ut non despiciet cum foliis vlete vel sambuci ut dicit haly cooperta per sex horas dimittatur et postea lavetur. Est enim optimum ad tanniae denigrandum. Avicenna vero componit oleum ad denigrandum et conservandum de mirabolanis nigris et emblicis et gallis part. x lapdani part. xx foliorum mirte et granorum eius part. xxx ponantur per tres dies in tribus libris olei deinde coquitur donec incrassetur et fricentur cum eo capilli. Subsequenter dicit quod qui ponit in tinctura pondus ʒ. ij. garyophilli denigrat valde et prohibet malitiam eius acerbo. Facientia capillos flavos. Consequenter narrat Avicenna ubi supra quod secundum archigenem flavos faciunt capillos lupini crudi cum aqua et inde liniti sunt flavos et crispos faciunt locio cum spumam et mirra et radix affrodillorum

[illegible]

cocta cum mero. Rasis vero dicit et Avicenna cum eo quod fiat lexivia de cineribus sarmentorum et temperentur in eo per noctem una lupinorum crudorum ʒ. x mirre ʒ. v alcanne assate ʒ. iii postea coletur et ex hac aqua caput lavetur de nocte et de mane lavetur super cum vino quod totiens est faciendum quousque sint ruffi. Mulieres Indorum ponunt in lexivia florem sanctdos et genestre. Domorum rasura buxi et corticis cit. Parisiensium radicis genciane et radicis uberis et flore cardamomi

Mundificantia caput sunt lexivia facte de cineribus sarmentorum et cinerum clavellatorum et cum albuminibus ovorum et cum sapone. Est enim sapo duplex scilicet sarracenicus qui est mollis Gallicus qui est durus. Sarracenicus fit ex duabus partibus capitelli et una olei olivarum. Gallicus fit ex duabus partibus capitelli et una sepi arietini. Capitellum autem fit ex duabus partibus cinerum stipitum fabarum et tertia calcis vive et infundatur in aqua ad modum lexivie et coletur et quod distillabit est capitellum

Aufferentia capillos. Secundum Serapionem ut narrat Avicenna ubi supra arsenicum colatur autem quod est auripigmentum citrinum calcis vive autem ʒ. i annuli sive vocatum a latinis selinissie quod est spuma argenti ʒ. semis terantur et incorporentur cum aqua et bulliantur. Signum autem perfectionis est penna imposita et depiletur. Rasis autem in aqua in qua calx per xv dies decima in tertia renovando calcem infusa fuit incorporat arsenici sexta parte et tamdiu in sole dimittatur donec penna immissa depiletur et cum extrahetur et cum illo loca depilanda fricare parit et depilant. Avicenna sumit calcis vive part. ii arsenici tradit aloes mediani liniatur cum

[illegible]

vellet qui eo [illegible] barbam [illegible] capillos [illegible] capite et pilos in barba [illegible] capilli [illegible] et [illegible] capillos [illegible] ut fiat [illegible] capillorum [illegible] et in [illegible]

18

aqua calida abradit eum statim. Et ut psilotrum meliorem odorem habeat modicum ponatur cum eo de galliano. Usus autem communis aufert pilos uno de quatuor modis ut dicit Henricus: primo resecando cum forpicibus, secundo radendo cum novaculis, tertio eradicando cum picicarolis aut cum digitis, quarto cum pice navali in digitis aut in panno applicata, quinto cum psilotris dictis. Et modus psilotrorum est quod sint in stupha et quod post longam fomentationem cum aqua calida dictum psilotrum cum tali aqua calida et spissum sicut linimentum applicetur super locum et stet per spatium dicendi miserere. Et si satis est quod cognoscens quia trahendo pilos depilabuntur leviter fricando et lavando cum aqua calida removeantur pili, postea locus cum oleo rosarum inungatur aut aqua frigida. Et si locus esset excoriatus cum unguento albo curetur. Prohibentia renasci pilos radicitus evulsos.

Componitur autem pasta facta secundum Razim ut dicit Gilbertus ubi supra: de lepore marino et ranis que in viridibus stagnis pascuntur et cum sanguine testudinis marine et vespertilionis et ova formicarum et gummi vitis, alii atque brionie et urtice et cetera. Armenus vero et Stephanus ad hoc scribunt aspergendo iusquiamum et opium per se aut cum aceto et chimolea et cerusa plumbi equaliter, aluminis media parte trita cum aqua iusquiami. Alii nonnulli vero laudant limaturam ferri coctam fortiter cum aceto. Capitulum secundum de dispositionibus faciei et partium eius in se continens quatuor partes. Pars prima de universali facie.

Dispositiones que in facie apparent quedam sunt naturales, quedam preter naturam. Naturales indigent conservatione si pulchre sunt cum decoratione si turpes velut esse albe. Necesse custodire et albiorem et rubicundiorem facere si licitum fuit. Que vero preter naturam indigent correctione velut est pustulatio et maculatio et supplicatio. Et hec intendebat Gilbertus dicere in primo incamini quando ponebat doctrinam intentionis comaticam et decorativam parte medicine. Non tamen omnia in omnibus sunt dicta in talibus ut dicebat magister Raymundus de Moleriis in medicina speculativa. Nam licet decorativa curativa sit licita, comatica vero non est licita nisi gratia honestatis. Unde Gilbertus ubi supra: quamquam in deliciis exeuntes decorarunt se ipsas, nulli ea prestanti aliquod dare sibi secretum dedi. Nichilominus vero honestiores fiunt et signa senii et turpiditatem effugiebant a suorum maritorum crepi desiderantes aliquibus copulari. Ut ad decorandum et faciendum colorem bonum.

Color enim corporis secundum Gilbertum in primo amphorismorum in translatione arabica anime ypo. dividentia huius ondit si [illegible] non in profundum occubuit propter quod est intelligendum quod bonus color est floridus ab humoribus bonis et sanguineis tractus ad cutem. Fit color autem malus a malis humoribus, ut niger a melancolicis, albus a flegmaticis, citrinus a colericis. Talia etiam extrinsece adiuvant ad mutationem coloris, ut secundum Avicennam color adustivus ex mansione balneorum et usus aceti et malarum aquarum ad nigredinem, frigus et coytus et tristicia et egritudines longe ad albedinem et comestio rerum citrinarum et cimini et ameos et terre salsarum ad citrinitatem. Et propter hoc notat Johannes de Sancto Amando in antidotario dicens quod quedam faciunt bonum colorem sumpta interius, quedam vero apposita exterius. Sumpta vero quedam generant bonum et subtilem sanguinem, et sic ova sorbilia et vina dulcia bonarum carnium vinum aromaticum et cibi bone substantie. Quedam autem quia sanguinem dispergunt et dilatant ad exteriora sicut ficus propter Rasim et croci modestus usus. Quedam quia sanguinem mundificant velut trifera minor et minus

i. liuores vel macas

et idgenus Que aut exitus posita
faciunt bonu colore faciunt h͞t cu
attractione et abstersione ut s͞t lin̄ta
et ablutiones accepte ex farina fabarum
excorticatarum ciceris orobi ordei fru
menti amidi rizi et consilium Serapio
nis haly et Auic et Azaram cleb
conuenit facere cum ciceribus Rx farine
ciceris fabarum ordei amigdalarum de
puratarum draggi secundum rumpham an
distemperentur cum lacte et de nocte fa
cies epichmetur et de mane cum aq
ua decoct violarum siccarum et furfur
lauet Et si addentur cum illa radi
cis lily nasturcij et yreos atque yarri
et quod fient trosisci cum distemperent
cum lacte in yeme esset utile valde
Ad idem Auic Rx saponis lb i ar
lb s resoluantur in tribus lb aq deinde
piciant de sulphuris mastic in
an ʒ s mellis ʒ viii terantur omnia
in vase vitreato vehementer et administre
in nocte Ad idem Thedericus facit
puluerem dealbacionis preparetur cerusa
sic distemperetur cum aqua limpida per
mensem ad solem calidum reponi quolibet
die colando et aqua renouando et in
fine dimittatur exsiccari et tal vocatur
cerusa dealbata et preparata de qua Rx prob
v margaritarum cristalli inter bene
an p i camphore sandali albi mirre
clare argenti viui sublimati an
media vnius terantur subtilissime
et molliatur super lapidem marmoreum
et incorporentur cum aqua rose et fiat
pul aut trocisci et fiunt et qui
erit intus distemperentur cum oleo de
tartaro et post liniatur ad eandem
intentionem est vnguentum citrinum et multa
vnguenta que fiunt cum tela capitorum et
pinguedine columborum sed quia malum
inferunt odorem dimittuntur Modus
aut decorandi est quod facies primitus
scalphetur deinde lauetur cum sapone
dissoluto in aqua tepida et si illa
esset de aqua fabarum aut lilij aut
nenufaris sambuci et incistelle
aut lactis distillata esset melius deinde
exsiccetur postea liniatur cum aliquo

predictorum et dimittatur per nocte et
in crastinum lauetur cum aqua furfuris
aut violarum et stet modicum facies
cum panno coopertu Et postquam si volumus
colorare poma maxillarum liniantur
cum aqua aluminis in qua modicum
de rasura brisilij sit coctum quod aut
remouetur pili et prohibetur quod non
renascatur et quod remouetur mor
phee scrupulositates et asperitates dictum
est supra Ad maculas lenticulas ad
parum remouendum liniatur facies
cum oleo de tartaro et de fimento aut
cum aqua gallicana qua ponit henricus
Rx tartari calcinati lb i mastic ʒ i
camphore ʒ s pastetur cum albumine
ouorum et ponatur in alambico et sic
aqua rosea distillet Ad idem dyaquilon
Auic decoquitur litargiri ʒ i olei
antiqui ʒ ij donec dissoluatur deinde
sinnatur instilla que seminis in instill
sinap an ʒ ij bdellij mirre ana
ʒ vi proiciantur super litargirum et
oleum coque et agitentur vehementer in
et fiat ut dyaquilon lac at virginis
quod fit de litargiro in aceto al
terato et cum filtro distillata cum aqua
salsa mixto est optimum in hoc casu
Rasis vero et Auic dicunt quod si accipiatur
argenti viui ʒ i amigdalarum ʒ iij
et terantur vltra mollitionem donec
nichil appareat de argento viuo deinde
proiciatur super eo tantum de semine melonum
lotorum valde deinde facies liniatur
cum eo omni nocte per vij dies et
in mane lauetur cum aqua calida non
est ei par in mundificando supradicta
Si vero cum istis non curetur ad
capitulum de morphea sunt remittendi

Ad san mortuum et liuore in facie

et alijs locis laudat G. i. 4o meam
purgacionem cum spongia infusa in
aceto mixto calido quod laudo i
prima deinde laudat decoct amcos
et ysopi cum lacte et vino henricus
vero dicit quod si cum succo rad nappe
agrestis misceatur modicum de aloen epa
tico et liniatur ter aut quater in die

infra duos dies curatur. Rasis cum in
loco nec vlnus neque dolor neque calor
post percussionem remansit loco sol
caulis vel rapham seu metastra
quod melius est supponatur. Et locus
si non curatur cum auro titri lapide
lazuli et thure et armoniaco liniatur
cum succo coriandri aut apii multis
vicibus epithimetur et absinthium
cum melle est optimum secundum Auicennam
aut secundum dominum. Succi maiorane
aurum titri olei camomille cere ana
partes equales fiat vnguentum et dyaglon
etiam laudatur communiter cum locus fome
tatur cum aqua decoctionis rosarum fenugreci
et emplastratur cum pane infuso in vino
aut cum farina fabarum cocta cum oxi
melle. Et adiacius expediendum potest
cerusa cum aqua rosarum et vnguentum album

Ad variolas et cicatrices in pariu

Ad variolas duplex reperitur regimine
vniuersale de dieta et euacuatione
quod pertinet physicis particulare quod
est quadruplex primum quando exeunt
ex ut materia mala non remaneat
intra. Secundum quando preseruantur membra
aliqua extrinseca que propter raritatem periclitantur.
Tertium quando pustule rumpantur postquam
sunt mature. Quartum quando consolidentur
ut non remaneat vestigia mala. Primum
completur cum quibusdam potionibus
que fiunt de lenticulis et ficubus et
croco et cum inuolutione panni rubei
et cautela a frigore et vento. Secundum
completur quantum ad oculos cum collirio
aque rosarum et croci quantum ad nares
cum agresta et aqua rosarum quantum ad
guttur cum dyamoron quantum ad
pulmonem cum dyagargo quantum ad in
testina trociscis de spodio et diagenum.
Tertium completur quod pustule rumpantur
cum forpicibus remouendo modicum de
pelle ne recludatur. Quartum quod non
scalpet se et synapizet cum farina
lenticum fabarum lupinorum orobi litar
giri cerusse et aloes post desiccationem
vngatur cum vnguento de litargiro et
cerusa camphora seu cum aloe de lilio

et axungia asini aut galline et cum
isto sed litargiri intriti radice
arundinum ossium vetustorum farine
ciceris risi semine melonum mundatarum
boorum tosti ana hec omnia cum mussillagine
fenugreci et seminis lini confricantur et ex hiis
faciem epithimetur. De cicatricibus vel
in loco vlnerum carnosorum dictum est.

De gutta rosacea et pustulis

que in facie intelligendum est quod
gutta rosacea apud Auicennam vocatur albe
doranie et est rubedo extranea similis
rubedini cum qua incipit lepra et
ut plurimum apparet in facie et precipue in
naso et pomis maxillarum et quandoque
est cum inflatione totius faciei
et tunc dicitur apud Guilielmum de Salicetio
butizaga et quandoque est sine inflatione
quandoque cum pustulis quandoque cum crustis
et tunc est de genere assaphati. Cuius
generatio est ex flate salso et ex aliis
humoribus adustis et quod forte eorum
fumus est malus et venenosus quare
inflat et vlcerat partes circumvicinas
ut dicit Guilielmus. Signa materie ex
qua fiunt sumuntur per colorem et
formam et virulentiam que emittit
et partes vnales et continet natura
ut dictum est supra. Indicatur quod est
morbus contagiosus et signum primum
ad lepram. Cum hoc etiam indicatur per
rasim quod multiplicatur in yeme et in
frigore. Et causa est ut dicit Auicenna quod
frigus coartat vapores plurimum.
Indicatur etiam quod est difficilis eradicationis
propter promptitudinem quam facies habet
ad recipiendum materias. Causae sue
ad recipiendum debilitatem ut dictum fuit superius
vanitatis. Vel debilitas ut dictum fuit supra
vel quod primum que est antiqua non eradicatur.
Circa curam duo sunt regimina vniuersale
et particulare siue locale. Vniuersale
de dieta et euacuatione secundum Guidonem
materie et diuidendo cum fricationibus
mamillarum et ventosis cum scarificationibus
inguinum retro spatulas et collum
et sub mentone et flebotomia venarum

frontis et nasi et applicato sagissu
giarum i loco conuenient. Et purgato
cum electuario de succo rosarum lic. pro
gatiua in hoc et dieta subtilis et
tenuis et parue i vino quod abstine
at ab eo saltem forti et puro Et
caueat ab omnibus speciebus et rebus
acutis ut alleis cepis pipere sinapi
rutha odore sambuci Tercia caueat
ab omni re salsa frixa et assatura
combusta et in lecto atque vaporosa et
a coytu et ab omni frigiditate et cali
ditate excessiua Teneat ventrem
laxum dormiat capite eleuato.
Et breuiter administret sibi regimen
aliarum infectionum et pustularum cali
darum et adustarum et principii lepre
ut dicit Auicenna Particulare regimen
in recentibus est quod infrigidetur
locus et desiccetur cum repercussiuis In
antiquis quod corrigatur cum catholica
cum resolutiuis Ad primum confert
aqua aluminata que fit cum succo agreste
et portulace et plantaginis et albu
ouorum cum alumine admodum aque
rosarum distilla infundatur. etiam in ea panni
et desuper applicentur et sepe remo
ueantur in antiquis fiat stupha cum
camomilla mellilotto rosis viol. et
flor. nenufar. Et postea leniter abstersorum
inungatur cum vnguento cum tuchia in quo
modicum de argento viuo et sulphure
et alumine cum oleo de tartaro sint
incorporata Adde similes Recipe ace
tositatis citri ℥ ii ceruse quod sufficit
ad spissandum pondere succi argenti
viui extincti cum saliua ℥ ß mor
pando fiat vnguentum Theodericus Recipe
borracis ℥ ii farine ciceris fabarum
ana ℥ i et ß cum melle despumato recipe
fiat trocisci et cum opus sint distemperentur
et liniatur. Ad eandem intentionem
valet lac virgineum aqua rosarum sul
phurata oleum de tartaro et frumento
et multa alia auxilia dicta superius
in serpigine et decoratione Et si cum
istis non recedit vesicetur locus cum

appositione cantaridarum mixtis cum
cepe Et postea cum foliis caule locus
purificetur. deinde cum predictis depuretur.
et consolidetur. Pars secunda de egri
tudinibus oculorum que superius non
Egritudines oculi sunt tractata
eorum que secundum G. i3o de egri
tudine et simptomate nocent
actioni visiue secundum oculistas quedam
sunt vniuersales toti oculo ut apostemata
et inflationes et mali motus Que
dam sunt particulares ut egritudines palpe
brarum panniculorum humiditatum et spirituum
nonnullus Et hoc est quod G. i x° de egritudine
et simptomate dicebat in sensitiuis
quidem actibus puta oculorum complexio
simptomatum est dicta vna quidem in ipso
primo organo velut in cristalloyde
paciente altera in sensitiua virtute a
cerebro per neruum opticum descendente
Tercia vero in coadunatibus ut sunt
omnes alie particule Et vniuersaliter
subdit quod iste passiones quedam sunt
complexionales que in armoniis sunt
partibus Quedam sunt complexionales
que in organicis quedam vero communes
que in vtrisque sunt Et licet iste
egritudines possint esse in omnibus
membris Nichilominus propter naturam
oculi que accidunt in eis suscipiunt
quandam proprietatem que fiat magna
diuersitatem mouendo Et ob hoc dicit
Johannes quod quedam erant egritudines
oculorum que erant in latis conuenientes
aliis membris ut male complexiones
solutiones et apostemata Quedam vero
proprie ut lacrime pannus cathàracte
et eorum genus Nota quod multi egritudines
oculorum numerauit Verumtamen
Johannes numerauit 92 Auicenna 28 Alco
atim 70 Beneuenutus et hyspanus
de paucis tractauit Quotcumque autem
sint hic non nisi de eis que manifeste
agetur de quibus non dictum sunt superius
in apostematibus vulneribus et vlceribus pro quibus
ad cyrurgicum habetur recursus quia
de manifestis vero que occulte sensui

minuta hic tangetur. Nam de eorum spe-
culacione ad aliam pertinet doctrina.
Cause autem egritudinum et sinthomatum
oculorum ut aliorum membrorum secundum
magis et minus sunt communes antecedentes
et coniuncte quas G. in toto libro
interiorum sympatias et ydiopatias
vel compassionales et proprias vocabat com-
passionales quidem veniunt ex alia
particula, proprias quidem sunt propter eam propter
in eadem. Communes quidem cause generantur
ex humoribus a malo regimine in corpore
generatis et ex viciorum oculorum propter esse-
ciens sive factum ut in obtalmia et
aliis talibus, supra sunt dicta. De signis.
Signa egritudinum oculorum apparencium
et aliorum membrorum satis sunt manifesta.
Que vero occulta sunt maxima
indigent consideracione primo interiorum
que signa patent infra dicenda; iudicantur
tamen quod ipse sunt difficilis curacionis eo
quia oculus est in arce corporis
ut dictum fuit in anathomia et cum hec
sensibilis particula 13o cap. in medi-
camenta que competunt ei artificiose
sunt magne ut in 2o meamir doctrina
G. et Tanamosaly illud idem etc.
Hec multe disposiciones in unum sepissime
multiplicantur ut in scabie et sebel.
Implicaciones autem disposicionum
curam faciunt difficilem ut 13o cap.
dicit tamen G. Curacio egritudinum
oculorum in generali quinque habet intenciones.
Prima est in documentis circa curam
utilibus quod observetur. Secunda in materia
antecedenti generata evacuetur. Tercia in
vitetur amplius materia perveniens
non generetur. Quarta in materia
coniuncta ut extrahatur. Quinta quod acci-
dentibus ut mitigetur. Primum documentum
prime intencionis est quod quando cum
egritudinibus oculorum coniungitur soda et do-
lor aut fluxus quod illa sint prius
sedanda antequam ad curam egritudinum
oculorum accedatur hec dicit Avicenna et
Jhus et dictum fuit in ulceribus et

obtalmia. Secundum est G. 13o cap.
quod nulla operacio particularis fiat in
oculis quousque corpus et caput
fuerint purgata et rectificata. Tercium
est quod operacio particularis in oculo de-
licacius et indolorosius quo erit
possibile exerceatur, et propterea hec precipit
Jhus operari et oculis suaviter palpe-
bra elevetur et paulatim et non
subito claudi dimittatur. Et alibi
quod non attemptes operari in oculo in
quo fuerit dolor cum aliqua fatigacione
quousque fuerit sedata et post ad
operacionem redeas si est necesse. Quartum
quod operaciones fiant in loco clarori
non ventoso et pa. precipue circa capit
stet firmiter et propter hec Albucasis
operacionibus iubet praeceptor in sua
vel in egenua medici. Vel secundum
Haly Albom supra suum scampnum
collocari. Et post operacionem in loco
umbroso et oculo cooperto cum sindone
nigra debet reponi. Quintum quod in appli-
cando melius est multe vices qua
quantitate, quantitas cum nimia bonitate
obtundit auxiliorum ut Azoram
dicit. Sextum est quod caveat quod medi-
camina oculorum sint bene depurata
preparata et ad ultimum trita et cribrata
alias plus generaret quam proficerent ut
Tanamosaly dicit. Septimum quod an-
te apposicione medicaminum oculus bene lavetur
cum aqua calida et bene abstergatur et mundetur
cum cotone et stilo involuto. Octavum
quod non accedat quis ad operacionem nisi
sit subtilis et ingeniosus bene videns
et manus habens firmas et quod alium videat
operari et hamos habeat et acus sti-
los forpices spatumula lanceolas
rasoria pura et bene polita duplicata
et replicata et sit cotonus et clara ovi
et aqua rosarum prompta sit et pannus pro
bindellis et ligaturis. Operacio enim
oculorum est particularis et non communis ut
dicit Gwilhelmus de Salicetto et 2o et 3o
et in intencionibus satis dictum est

in quibus vlcbus et obtalmia de q
vo dicet hic secundum singulas egritudines
Et primo de egritudinibus totius oculi
que quatuor nominantur alacrimis et
fluxibus in qua primo lacrime licet veniant
per lacrimalia per hec aquoda foramine
puro et est insensibili in fine pilorum
secundum quod testatur Beneuenutus Ruchos
exceus totus patitur et mestiatur oculis
Et ideo dicit Auic quod egritudo in qua
sunt oculi semper humidi et insti linite
aquosa a capite ad oculos descendente
Cause quidem aliquantulum descendit per
venas exteriores quoque per interiores
ut dicit Jhus Cause sunt replecio
capitis et totius corporis aut oculorum
debilitas naturalis seu accidentalis velut
incisio et diminucio carnis in lac-
rimali aut frigiditas seu caliditas fort
atque animi passiones Signa ipsorum sunt
sunt non materia aut ipsarum compositam
per tactum Nam si sentiunt frigide
signatur quod materia est frigida si vero
calide et mordicatiue et que adurunt
partes viciatas signatur quod est calida regio
vero veniunt cognoscatur per modum qui
dictus est in obtalmia abscisio et
diminucio carnis lacrimalis est mani-
festa et indicione habetur patet Judicatur
per Auic quod naturales et que sunt per abscisi-
sionem carnis lacrimalis non curantur
Et que veniunt a parte interiori diffi-
siles curacionis ut alcoatim testatur
Et ideo in talibus expedit desiccacio
palliatiua cum puluere infra scripto
In curacione lacrimarum duplex est
regimen vniuersale et particulare
Vniuersale de dieta et purgacione
dictum est supra in vlceribus et obtalmia
et in fluxibus venientibus Sed vltra
olibanum in hoc casu de sero Beneue-
nutus et acoli commedat diuiso tamen
in hoc casu purgatum sit et colhac
laudat omnis cautia in similitudine
capitis sicut eius modus dicetur infra
Sed aut in capite in interioribus lacrimis
concedit incisionem arteriarum tymporum
in exterioribus venarum Et Albucasis
et Haly dat modum qui cum opus est
difficile et narracio longa et aliquis
dixi in obtalmia omitto eam Eciam
cauteria vel punctualia in formicellis
brachiorum et setones retro collum
sunt valde in hoc casu magis dilecta Con-
fortacio et desiccacio cerebri secundum G
est maximum hic locum In causa fri-
gida ambra et storace cola cum rosis
et caphora et Auenzoar glosus
satellacum a synapizacio supra
prora capitis Gar cinamomi mac
piperis corticis cum siglatis a quanti
cum aqua mente aquatice a rosis secundum
tempus et disposicionem infirmi commedit
insistendo in ruina exprimento sui
ac eciam patris sui Rabbymoyses hoc
in suis amphorismis accepit In cetera
materie cum stipticis ut in obtalmia
fuit dictum non tradatur obliuioni in hoc
casu Particulare regimine perficit
in causa calida cum ysto alcofol
vtile lacrime et calorem et pontis a Jhesu
Et sed hunc loti quod est lapis emachites
vel sanguinarius marcassite lote
thutie preparate ana ʒ i margaritarum
ʒ ß sief memite aloe ana ʒ i
ʒ ß terantur et cribellentur et fiat alcofol
et si cum eo addantur ossium mirabolanorum
combustorum in pasta ʒ i corali ʒ ß
melius esset de pipere in pura quantitate
in hoc medicamine ponunt multi
Ad eandem intencionem Auic et hebemesue
tale collirium approbauerunt expertum
ad lacrimas et tenebrositatem oculorum
Recipe succi granatorum acetosorum cocti
vsque ad consumpcionem medietatis lb
semi aloes sief memite liciij croci
ana ʒ iij nimsi quanta xvi misceantur
et ponantur in vase vitreo ad solem
per xl dies et ad eandem intencionem
valet puluis magistri Arnaldi qui in
antidotario dicetur et collirium alcia
climia et ad genus In causa autem
frigida ponit azarum gulaf in

pte antidotorum magni alcofol
subtile confert ad lacrimas et hu-
miditates et relaxationes continues
palpebrarum. Cinis for. sex capitum
viperarum sive sal adustarum anti-
monii thucie al. et viridis eris
ʒ i camphore tertia pte vnius
dragme teratur. Et ad istam
mitigationem valet basilicon et col-
lirium de domo ridgens et burrid
purgatiua oculos producitur lac-
rimas qui facta ex aqua agreste et sumac
et mirabol sive utilia et sal arm-
oniacum aut sal gemme et adoricum
ceparum et comestio synapis educit
lacrimas et purgat oculos et ex-
perientia docet cerebrum enim per lacrimas
purgatur ut dicit Ihesus et Avicenna. De

eminentia seu ingrossatione totius oculi et de eius

opposita macilentia et diminu- (ti)one
Ingrossatio et eminentia oculorum
secundum Avicennam fit propter causas magnas
inflationem et repletionem alicuius
materie. Aut propter vehementem co-
nationem ad exteriora quam vocat
Ihus suffocationem sicut fit cum
seda est vehemens et apud vomitum
thenasmoc et clamore et labore
partus aut propter vehementem molli-
ficationem lacertorum eius. Et macies
eius fit a causis continentibus eva-
cuativis et consumptivis ut in
ethica et febribus vigiliis aut
a causis tristitiis aut a spasmo.
Curatur autem magnitudo primo re-
gimine universali de dieta et purga-
tione dicta in obtalmia et crebra
ventosatione retro collum ligando
oculum cum binda et pressura made-
facta in succis stipticis velut
est succus primellarum et folia
olive aut in linimento de acacia
aloe thure et sarcocolla ut dicit
Albucasis et lamina plumbi et ea que
dicta sunt in elevatione uvee

in ulceribus oculorum sunt valde bona
et lavare facie cum aqua frigida salsa
proficit valde dicit Ihesus. Avicenna autem
dicit quod ex medicinis confertentibus in compressi-
one et eminentia est ut fiat em-
plastrum cum farina fabarum rosis thuris
et albumine ovi. Et etiam dicit quod nucleus
dactilorum adusti cum spica sunt boni.
In macie vero et profunditate oculorum
si debet curari proficit regimen ethicorum
et fomentare oculum cum lacte tepi-
do et aqua dulci tepida et ungere
caput cum oleo violarum et fricare
et emplastrare cum frequenti reiteratione
examinando croco florum violarum cum
lacte et medulla bovis proficit valde.

De strabositate oculorum.

Strabositas est visio tortuosa et ob-
liqua obliquatur et transponitur humor
cristallinus et ponitur totus oculus vel
ad latera vel ad superiora et inferiora
sunt et in G. i° de ergine et rechide
si apud latera vel digmi rote nat
si vero sursum et deorsum dicitur strabo sanguine
omnino apparere. Et etiam ista est cautella
ydolorum in vinculis seu ... signatione
et ita debet dici ... obticorum et
fiunt subtilitatis et mobilitatis spiri-
tum ut deducit Avicenna in visu naturaliter contin-
tuso. Cause autem obliquitatis quedam sunt
extrinsece ut assiduitas aspectus ad partem
illam ad quam fit obliquatio ut fit
impressio et impulsio sub oculis
facta cum digito et opposito fenestre
vel luminis vel picture ad vnam partem
maxime in pueritia propter quod debent
nutrices mutare ... propter
spasmum et paralisim ut in fedu
contingit forti et epilentia et tor-
tura. Iudicatur quod in adultis maxi-
me qui sunt in pueritia et qui pervenit ex
...tate non curatur. Nunc autem ... dicit
pueris rectificatur sit per contrarium
apparentiam si candela aut aliquod lu-
cidum ad oppositam partem ad quam re-
spicit apponatur. Et ad rectificandum

tale obligatũ Ihũs laudat aqͣ plũo
colliriꝫato Et Aũic̃ sañ thimiriis
In adultis vero si evenit ꝓpt' spasmũ
aut paralisim aut aliquã extrãudine
curone illos curat ¶ Conscept'
Nõ m' ẽ de extrĩ pruriẽ ocli' incipiẽdo
a scabie ⁊ extrĩb pal'q̃ x' ꝫe mãn̄
cruncs pal' liḡ in i' vẽt ⁊ multe Nichĩ
aliquis coĩnadiuc ĩ vnũ ut dicẽ
de pruritu ardore rubore gravitate
inflatõe rubẽdigene sulac vere for-
mica vlcatõne ⁊ silib, oĩa enĩ ista
ut multũ sĩ cũ scabie ⁊ vlt h' ĩ scabie
c̃ appitus ⁊ ꝯmulositas ĩ intu'ca pte
pal' cũ inlti ne lac ꝓ ꝯp'da obtalmĩa
ut galos Bazarami dt ⁊ iõ poni
enis eor spes q̃ nõ sĩ nisi gradus
maioritãs ⁊ minoritãs ut de obtal-
mia dicebat Cũ at scabici ẽ maͣ
salsa vitrosa soris pvenire pritiũ
p' deinde scabie ut dt Aũic̃ ⁊ pluy
acadit p' obtalmia ⁊ vlcatõ ocloꝝ ut
altoati dt Magna aut hnt ꝯsim
tatẽ ⁊ ideo pcura scabici ẽ ad curãs
uroꝝ Sig̃ ei' lititur pea q̃ dicã st
ĩ pdicãũ desp̃ oe q̃ p rusacõ pal' mani-
festat ⁊ putigat aut pal' ꝯpuẽdo
pal' ari pba lati a' de naris rotũdo
⁊ pal' cũ pil' suaui t'here ĩ cupetur
Iudicat q' cũ scabie ꝯplicat multe
dispõnes ⁊ ideo ẽ diffi' curõis ut
testat Aũic̃ ⁊ dicet de febel infra.

¶ Curatio Cura ꝯmis dupx habꝫ
regimẽ vniuẽsale ⁊ pticlare Vniuẽsale
de dieta ⁊ purgatõe ⁊ diuãoe ⁊ co-
fortatõe cebri ⁊ despitatõe ⁊ intẽpẽ
rãe venẽtatis fit ut dtm ẽ ĩ capl'is
obtalmia ⁊ vlcib, oclorꝫ ¶ Pticlare
pãp' bal' ⁊ fometacõ cũ aqua
rosa extrinsecus fit a' cũ aq decõcõis
rosa ⁊ lent ⁊ cappo albũ' ouaꝫ cũ
oleo rosa ⁊ succo portulace a' cũ
rostro porcini Ista enĩ remouent
pruritũ ut alcoati dt Trimdat
dt q' aq rosa ĩ q̃ sit medicũ d' aloe
epatico ẽ bo ⁊ aq ro' ĩ qua sit
medicũ de cuposa a' de viride eris

a' s alcoati de aluic ⁊ croc' ẽ vtil
⁊ pulvis ⁊ collirium Benevenuti
q' de p'thutio Alexãdrĩc ⁊ ruce aũ
ꝫ. xij. ros' ru' sit pul' ꝫ. i. coqͣt
ad lentũ ignẽ cũ duab, libris boni
vini vsq ad ꝯsũptõꝫ medietatis
coletur ⁊ vsui reserue ⁊ si addẽt
aliq, de anthimonio ⁊ ere vsto melius
esset et ꝓpt' inflatõne p' euapora-
tioꝫ Aũic̃ pcipit p' euaporacõꝫ fiat
cũ spongia infusa ĩ aq ca' ⁊ pauco
aceto lini ⁊ ꝫe pul' cũ aloe licio me-
lius ẽ croc' cũ aq solat' distẽpat
et desup ponit Guills de saliceto
emplm̃ fcm̃ de farina fenugreci
lb' s' ros' pul' ꝫ. i. camomille pul' ꝫ s
coquitur cũ vino ⁊ colatura spisse
cũ vitellis ouorꝫ Aũic̃ vo emplm̃
maluarꝫ ĩ h' laudat ⁊ sanices im-
disita ⁊ ruta ⁊ si cũ ca ponĩ mo-
dicũ de thutia ꝓparata placet Bene-
venuto dyacodoñ ꝯbusto ꝯfortalet
oclos ⁊ lauat oclos ⁊ parꝫ saphiri
et grana galliete Wista incaut
ponit ⁊ infra oculũ a vulgo ad
scabiosa te despatadũ Razis pcipit
collirium ru' leue vtile scabici venit
sulac ⁊ obtalmie ꝓpe ẽ sine ipiũ
cui' for' scdm Ihũ Et sedhum
abluti ꝫ. x. eris vsti ꝫ. viij. coralli
margaritaꝫ fol' indi al' ꝫ. x.
gumi arabici dragagãt mirre clare
aũ ꝫ. ij. sãn' dru' croci aũ ꝫ. i.
terant ⁊ molliat ⁊ ꝯficiẽdo
cũ vino antiq' fiat sief In magis
⁊ fortib, ⁊ scabieb, utbꝫ Aũic̃ pg
veusacõꝫ pal' flauc ad hys q' st
sic spuma maris ⁊ sol' fiat aut
cũ ruta ut dt alcoati a' cũ sief
ru' ut dt Ihũs a' cũ viridi ut
Razis vtile scabici ⁊ sobel ⁊ vngle
albug ⁊ scabiosa Cui' for' ⁊ ꝯ cinis
d' flor' eris ꝫ. iij. colcotar adusti
ꝫ. ij. arñ ru' ꝫ. i. baurac spume
maris aũ ꝫ. s. armoniaci cũ succo
ru' dissoluti ꝫ. i. ⁊ s fiat sief
⁊ si sic nõ sanat ⁊ reddat ꝯmula

cu rasorio aut spatume rotundo ut
dicit Jamaf. Et post instillet in oculo aqua
cum pauco aceto aut aqua cimini masticati
ut oculus non incarnetur. Deinde cum
puluere catholico dicto in obtalmia curetur
et desuper in yeme cum amigdalis amaris
in estate cum vitello oui rosato vnde
empleatur. Et si adesset calefactio vult
Jhesus quod sedetur cum sedationibus et cum
amidone neque cum collirio albo de quo
satis miror. De casu et relaxa-
tione palpebrarum. Relaxatio
pal. ut dicit Jhesus est elongatio pal.
superioris ita quod non posset eleuare et
forte augetur intantum quod duplicatur et
pili intrant oculum et ledunt ipsum
cuius causa est ut dicit humiditas humidum
et multotiens prouenit ut dicit Alcoati a le-
sione lacertorum mouentium pal. In
cura ipsius est duplex regimen vniuersale et particulare.
Vniuersale de dieta et euacuatione dictum
est. Et in capitulo tertio particulare regimen
in recenti consistit ut dicit Jhesus vngere pal.
cum hiis que desiccant et constringunt sicut memi-
tha aloe croce acatia mirtus et eius
succus cum mastica vel in veteri si istud non
proficit operandum est secundum alcoati vno de duobus
modis. Primus modus est cum incisione
pellis pal. ad formam folii mirti in
tanta quantitate quod sufficit sit eleuata.
Et fit quod cum digitis eleuetur et capiatur
pellis et infigatur cum acubus cum filo
vniusmodi palme vel cum hamo replicato
cum quo eleuetur pellis ad sufficientiam et
tunc cum forpicibus incidatur et statim
suatur. Deinde cum puluere rubeo et albu-
mine oui et ligatura sutura consolidetur
et ut cetera vulnera cum dyaquilina curetur.
Secundus quod cum duabus virgis gracilibus
ferreis vel ligneis capiatur illa pellis
et cum bono filo in capitibus fortiter ligetur
et sic ligatum dimittatur quousque pellis
mortificetur et cadat. Tertius quod in forma
et quantitate dicta pal. cum cauterio actua-
li cum cauterizetur et post consolidetur quoniam in
cauterizando deuitatur. Quartus quod consistat
cum cauterio potentiali posito in carta
vicina ad formam folii mirti super
pal. et teneatur cum digitis in tanto
tempore quousque eger senciat ca-
liditatem et mordicationem causticam. Deinde
eleuetur et cum butiro aspersa sedetur
et remoueatur et procedatur ut alia curetur.

De abbreviatione et relaxa-
tione pal. Relaxatio pal. est earum
separatio taliter quod oculum cooperire non
possunt et est similis oculis leporum
et Haly dicit et circa includitur gesse quod
est Haly. Aliquando est pal. naturalis difficultas
sanandi quando fit naturalis ex defectu materie vel actiui
et fit ex mala palpebrarum sutione et consoli-
datione vel ex spasmo lacertorum vel ex cica-
tricatione vel ex spasmo lacertorum. In
nositate generata infra ipsas. In
curatione duplex est regimen vniuersale de dieta
et purgatione variatur si causa de sit
praeter si fuerit ex siccitate ergo humectetur
pal. ut dicit Jhesus cum oleo et balsamo
et instillatione fenugreci facta cum lacte
et adipe galli in hoc est expertus ut
dicit Aui. Si autem non valet ergo ut dicit
Alcoati incidere pal. et extendere eam
et ponere in fissura lichinia tenentia
plagam apertam taliter quod generetur caro
et pellis quantum sufficiebat. Si vero
proueniret a carne superflua precipit
Jhesus eam consumere cum puluere corrosiuis
ut sunt precipue viride eris. Nonnulli
vero carnem illam consumunt cum cauterio
ignito quod fiat cauendo diutius quod
oculus ex cauterio non ledatur. Et si non
precipit sed ut dicit suspendere cum duabus
aut tribus vncis vel cum filo cum illo
acubus eleuare eam et scindere cum spatume
vel forpicibus usque sufficiat et exsic-
care cum cotone et pano. Et post inci-
sionem ut locus non incarnetur ponatur
cimini masticati ut dicit Haly et super
oculum albumen oui et rosatio curetur. Post
nonum diem in stabilire vel cum pulvere cathol-
ico dicto in obtalmia curetur ipso recto
vrando et incidendo a cartilagine
nam male consolidatio est. De inuis-
catione pal. Inuiscatio pal.

est duplex. quedam fit cum cutis oculorum et
alia pal[pebra] intus Secunda que quidem in mixtura
provenit ex incisione unguile vel sebel
seu carnis superflue vel ex siccatione
et rasura scabiei et incisione pilorum
quando oculus ligatur et non movetur quia cum non
potest prohiberi aliquod medicamen quia aliquod
acutum ut sal et cuminum et huiusmodi Cuius
cura est secundum Jhesum ut apta aliqua parte
immittatur stilus sub palpebra et elevetur et
excorietur cum stilo donec pena totaliter
cadat et tunc cum acarnea quoniam ex ruptura propius
causatur exitus et elevatur unde et
distilla in oculo aquam cimini et salis
aut interponas pannum ut alcodaci et
desuper pone totum madefactum cum albu-
mine et oleo rosis et postea tercia die sief
viridi et postea cum pul[vere] ru[beo] et postea citrino
curetur

De pilis additis et infra oculum inversis

Nascuntur
pili superflui in interiori margine pal[pebre]
pungentes et ledentes oculum et multitudo
humiditatis putrefacte Quorum cura duplex
est regimen universale de dieta et pur-
gatione ut supradictum est et particulare quod
uno de sex modis completur primus est quod
evellantur cum digitis quia cum pincecarol
et postea limatur cum san[guine] ranarum vel limi-
acarum sic cocta cum aceto Secundus modus
quod ipsis evulsis statim locus et materia

desiccetur cum sief de vitreolo per Jhesum
dictato utile prius additis fulac sca-
biei unguile sebel alb[ani] et ustioni quod
est confectum arab[icum] draganti aloes cicotini
viride eris arsenici cum colcocar et
combusti cimi piperis sedeng[enis] annidi
rubee tinctorum bacituro eris com-
busti ana ℥ ij san[guinis] dra[conis] acacie ana ℥ i
et ß tuthie licii galle combuste ana
℥ i sarcocolle armoniaci ana ℥ iij dis-
solvatur armoniacum cum aqua ru[te] et succo
pomi citrini et alia bene pulverizata mi-
sceantur et fiat sief Tertius modus est
quod ipsis evulsis et palpebra inversata locus
pilorum cum cauterio subtili cuius caput
sit ut cum cautizetur Et postea super oculum
album ovi cum oleo rosaceo mixto
cum plagella toti apponatur Quartus
modus est quod quidam ad exteriora per
istum modum Imponatur acus sub-
tilis per radicem pili ab interiori ad
exterius et pilus ponatur in foramine
acus et cum acu extrahatur quia accipiantur
duo capita pili mulieris vel fili
serici subtilis et ponantur in foramine
acus et trahatur extra usque faciat
quendam ansam et in illa ansa ponatur
pilus et extrahatur ansa et pilus cum ea
et totum est reiterandum quousque omnes
sint reducti sed non ponendus foramine
quia minus esset amplum et non posset
retinere pilum et postea est bonum eos cum
visco in vestiare ut non possit redire
Quintus modus est quod pili in tales et
cum ducantur ad naturales et cum visco
de mastice thure et aloe sarcocol-
le dragaganto dissoluto cum albu-
mine eis innititur et remaneant
Sextus modus est quod palpebra a-
breviatur secundum doctrinam dictam in capitulo
in relaxatione

De casu pilorum albedine et pediculis

Casus
pilorum est duplex Quedam est simplex
et est de genere allopicie Alter est cum
inflatione et quandam ulceratione et est
de genere scabiei De primo satis dictum est
in allopicia Secundo in scabie sufficiat
unde Jhesus et alcoati conveniunt quod medi-
cinam ex partibus corporibus ossium dactilorum
combustorum et partibus spice tritis et
mollitis cum stilo apposito est conveniens
valde Et ex eis que experta sunt
apud Arabicos est ut terantur prima
nigra et antimonium et administretur cum
radio Denigrantur pili secundum Jhesum
sicut de canicie capitum fuit dictum
Apponatur tunc pipinum combustum cum oleo et
pinguedine anseris in palpebris fortiter
fricato

Pediculi

Pediculi cura Cadunt
dictum est Et quando apparent eis ab-
luatur cum aqua maris et salsis et
sulphureis et liniatur cum medicamine
facto de staphisagria et alume et aloe
incorporatum cum oleo et aceto pistillato

¶ De duritie lupia ordeolo contradie
salat et pernat Cura aut istarum sunt
de genere grandulaz et tumorum flaticoz
induratorum et habent cacs (?) sicut et nodum
curam sicut dictum est in capitulo glandularum
et lupiarum debent aut attemptari si
potuerit mollificari et resolui cum fomen-
tatione aque ca et emplastratione de ma-
gdalone vel cum oxypopanace sapone
armoniaco dissolutis cum aceto ut dicit
Jhesus Et si non potest resolui in parvis
post fractionem cum spatume premittatur aliquid lu
saugnae post depilata et curati Et si non
possit resolui videatur ad quam partem
magis declinat interiorem aut exteriorem
et tunc elongetur quantum est pyle atappilorum
quia male consolidationis est et incidantur
secundum rugas et latitudinem oculi a
lacrimali ad lacrimale quantum est necesse
ad extrahendum Et excorietur ipse et
extrahatur integre si est possibile Et
suatur si necesse et velut sit sutura
Et si aliquid remanet consumatur et
mundificetur cum vnguento apostolorum aut pul
affrodillorum et desuper album cum appo-
natur et pulvis rubeus si fuit necesse et post
cum dyapalma vel consolidativa consolidetur ¶ De
mora et verruca pal Grunt
eius ista excrescentie pendentes extra
cute magis in lacrimali ut dicit Avenzoar
Et quando sunt dure dicuntur de genere verrucarum
Et vero molles et sagnolete sunt de
genere ficuum et emorroydarum moralium
¶ Cura aut istorum est sicut illorum
cum ligatura et incisione et cauterizatione
custodiendo quia oculum ab acuitate me-
dicaminum ¶ De apostematibus fistulatis vel ulceribus
lacrimalium et de carnositate excedente
et diminuta quando fit lacrimarum continuus fluxus
¶ De egritudinibus coniunctive quam primum incidant
Et primo de vngula quia de multis egritudinibus
coniunctive et de obtalmia et vel et tarse
dictum est supra in capitulo terciu et de quibusdam
dictum est supra in capitulo tertio et de quibusdam
aliis egritudinibus pal non dicitur hic nisi
de vngula et de pebel quod sit magis proprie in
passionibus ipsius coniunctive Vngula sive
Vngula est excrescentia quedam panniculare

procedens a lacrimali sive coniunctiva
vsque ad corneam et pupillam tempore
plurimum oritur in lacrimali domestico aparte
nasi Aliquando a siluestri aliquando sed
raro ab inferiori et superiori parte Et
secundum hoc in dicit sunt species earum ut ponit
acanamusali de baldac Alcoatim
vero ponit duo carnosam vel carnosam
vel et neruosam Albucasis tamen neruosam que
est plus cyfac subtili imitat ad pro-
prium que est prope de genere macularum
quanquam est alba plus quam videtur alba
nel mini ut dicitur inferius in qua non
capitur nimis sed abscinditur dum tempta-
elevari Et propter hoc dicebat Jamerius
quod vngule erant variorum colorum quedam
co- citrine aliquando rubei aliquando fusci
vergentis ad albedinem sive et cum hoc dice-
bat quod quedam erant recentes et leues
quando cito demittuntur et elevantur ex quibus
quando cito demittuntur Et nedum antiquate
suspensione ex dure quod non sit facilis separationis
¶ Cause vngularum que non secundum
Benevenutum sunt humores flatici et
viscosi a malo regimine generati Signa
earum satis sunt manifesta per ea que
dicta sunt Vnde differentia et in summa Jhesus dicit
mi panniculum et coniunctiva quia panni-
culus suspenditur cum hamo coniunctiva
vero non separatur neque inuigitur in ea hamus
Et inter carnem lacrimalem et vngulis
est differentia quia vngula vergit ad albedinem
caro vero ad rubedinem ut ipse dicit
Jhesus indicatur etiam per ipsum quod in ele-
vando vngulam inest caute agatur et
pitulum de rupendo membrana maxime
cornea et incidendo cum diminuitur
carne lacrimali quia lacrime fiat per-
tive et quod vena apiatur et fluxus
fiat difficilis ut dicit Damonius quando
non consulit Jhesus etc quod tamen elevet
quod salubriter potest elevari et postea re-
sidium cum medicinis consumatur paula-
tim quia in toto vel ad vnum vel cum
alio elevetur vel tribus et non ut dicit Jhesus
in curatione vngularum duo requiruntur
regimina vniversale et particulare vniversale

de dieta et purgatione fiat secundum quod dictum est
in aliis. Et dicitur in cataracta preter
completur in recentibus et levibus mollificando
et resolvendo et abstergendo fiat ergo
mollificatio cum vapore aque calide ca-
ut dicit Avicenna et abstersione cum collirio
experto quod fit de ere usto et calcantum et
felle hirci partes equales misce et fiat
collirium. Et si cum eo misceatur modicum
mellis esset melius. Ad cavendum intendatur
dictat. Item fiat sief rastrum utile ungule
sebel et scabiei vestigiis et lacrimis ob-
scuritati. Recipe [illegible] loti
eris usti cathimie argenti salis indi
bauracis viridis piperis longi ana ʒ iiii
piperis albi ʒ iii spume maris ana ʒ
viii aloes [illegible] spicenardi garyophyllorum ana
ʒ iiii [illegible] bdellii ana ʒ ii [illegible]
[illegible] et rebellet et
molliatur et fiat sief de [illegible] in pilulis
additis [illegible] et antiquis secundum Avicennam
est melior cura de incisione vel elevatione
seu separatione et ipse qui elevis de incisione
et elevationis vera que est alia producat
ad nocumentum ut ipse dicit. Et modus est duorum
modorum. Quidam qui vult maculam ad-
ponam inter ungulas ut fecit Albucasis.
Primus modus est cum ferro et cetera secundum Albucasim quod
apta palpebra caute quod non iniuste suspendatur
ungula per medium cum unco et extendatur
superius. Et si fuerit necesse addere secundum et tertium
uncum fiat et ipsa suspensa mittatur spatula
lanceola que tucior est et si est necesse fiat
in ungula foramen a latere per quod
ingrediatur pinna et cum ea excorietur
et separetur leniter et ingeniose et
post incidatur cum forpicibus cavendo me-
branam et ipsam corneam ut dictum est et
carnem lacrimalem. Deinde distilletur in
oculo sal et cimini madefacta ut non
incarnetur. Et super oculum ponatur albu-
men ovi cum pauco oleo ut oculus non agitetur.
Et pariter caveatur quod oculum moveat
ut non inviscetur. Et si per tres dies bis
aut plus removeatur postea aut curetur quod
remansit cum sief supradictis et clari-

ficativis medicinis que dicentur in maculis.
Secundus modus est cum pilo et cauda equi
aut serico et cetera secundum Albucasim et Avicennam qui
etiam modum ponit superdictum. Et hunc
modum de pilo acceptat Haly Abbas
[illegible] et cetera quod apta palpebra et
elevata ungula cum unco parum
plicationis vel cum filo in medio eius
cum acu imposito et ligato imponatur
non per eundem foramen sed per aliud ali-
quantulum subtus procedendo fili ligati
inter ungulam et membranam quia
aliter laberetur ungula a ligamento.
Imponatur in qua pilus aut seta
cum acu subtili modicum curvata
et postea capiendo pilum aut setam per
duo capita excorietur subtiliter
ungula post versus pupillam deinde versus
lacrimale. Et postea ut dictum est cum
forpicibus incidatur et ut dictum est in primo
modo procedatur. Tertius modus est cum rasoriis
et cetera Albucasis qui post in ungulam ad ipsam
acceptatam a multis in rasione ma-
cularum ut in eius infra dicetur. Cavendo
autem carnem lacrimalem et similiter quod continua
curvata vena iam dictum in palpebra superiori.

De sebel. Sebel secundum Avicennam est
pannus accidens in oculo ex inflatione
venarum eius apparens in superficie
coniunctive et cornee et inter texturam
ipsarum apparens sicut nebula
fumosa et est cum pruritu lacrimali
et vel in palpebra in grossitudine et scabiositate
ac etiam luminis offensione et est ut
dicit ipse Avicenna duorum modorum quedam
qui venit per venas interiores quedam
per exteriores. Causa eius est capitis
repletio et debilitas oculi ut etiam
ipse dicit. Signa sebel per descriptionem
data sed eius materia designatur et
modus designatur per ea que dicta sunt in
obtalmia. Cum enim dicit Item apparent
in oculo et in circumferentiis vene grosse
et ruber dolor in fronte superius et vide-
tur quandoque pannus incorporatus cum
palpebra tunc signatur quod venit ab exterioribus.
Cum autem vene de circumferentia non

sunt ita rubee et adest scintillacio grauia
et ipse qui videt solem aut lunam et dolet in
profundo cum pulsacione sentit tunc significatur
quod venit ab interioribus. Indicatur per visum
ut dictum est in scabie quod sebel et scabies
senes et inassuabiles passiones sunt et vix
curabiles. Et propter hoc dicit quod sebel est
ex egritudinibus que hereditantur de uno in aliud per-
mutatur. Indicatur eciam per hoc quod plurimum
accidit in sebel quod pupille innovantur
et visus debilitatur. Et quod omne quod
supponitur in eo infert estuacionem et
nocumentum. Curacione sebel due partes
est regimen universale et particulare universale
de dieta et purgacione et diversione materie
dictum est in obtalmia et in ulceribus oculorum
in scabie et lacrimis ad que cura eorum recurre
pro subsidio istius cure. Particulare complet
sicut dictum est de ungula excepto quod
quantum ad medicinas dicunt et Alcoatim
et Azarauin commendat tamquam expertum
alcofia facta ex cortice olivarum recentium
galliarum decem diebus in aceto conpactorum
postea in umbra dessicatorum et tritorum
et cribratorum ut fiat alcofol. Item
iuvenemuz laudamus omnes sief in-
vide nisteym et sief de vitolo deos
supius et post basilicanus vtil sebel
et ungule scabiei et lacrimis. Item fiat
et in ipsum. Recipe piperis ℥ ℥ mirabolani cit-
rinorum remotis ossibus ana ℨ v aloen
ciecotrini ℨ i et spume maris ℨ vi
cassie lignee gariofili ana ℨ iiii sal-
arti ℨ i mediam tamen et rebelle et
et utantur. De egritudinibus cornee que
decem numerantur et primo agetur de ma-
culis

Egritudines cornee ex
sunt multe de quibus dictum est supra
ut de sanie retro cornea de bo-
thoribus ulceribus rupture de maculis
albis et catharactis hic dicetur. Intelligen-
dum quod macula quam Johannes vocat lecher
est quedam genus ad vestigium seu ci-
catrice putatur albula nebula panni
tela seu pecia quod album ungulam
adyposa vocat. Et benevenutus flo-
sculum immus scama seu lenticulam
dicit aut plerumque parum differentes

nisi secundum magis et minus. Sunt enim
omnia albedines quedam sine concava-
cione et nobili elevacione in cornea
generate que quando macule aliquociens
super pupillam conponuntur et tunc nocent
visui aliquociens in contrariu cornee
et tunc non multum nocent. Et quedam earum
sunt subtiles que non tenent super
faciem cornee quedam vero sunt grosse
que primam aut secundam corticem tenent.
Et quedam sunt plane. Et quedam aliquantulum
elevate et bochorate ac si in eis
esset aliqua materia indurata in filtrata.
Cause earum sunt primitive ut aqua
vel percussio frigus et calor exces-
sivus. Antecedentes sunt humores grossi
in oculum descendentes. Coniuncta vero
causa ipsarum est materia in loco revisata
et indurata aut cicatrices que post
consolidacionem ulceris in loco remansit.
De quibus apparet quod due sunt species istarum
macularum. Una specialis recte alia
et alia cicatrizalis. Signa macularum sunt
manifesta ex parte singulari quia
macule sunt extra ad differenciam catharacte
et sanici et albedinis cristalline que
sunt retro cornea albe sine con-
cavacione ad differenciam ulcerum que sunt
alba cum cavacione ut sic supra
dictum est de ulceribus oculorum. Ulcera cor-
nee sunt alba continue rubea et
eciam sunt sine elevacione nobili
ad differenciam bochorum alborum qui sunt
elevati et nobiliter pustulati. Signum
quod materia descendit a cerebro est aprico
quarundam venularum que descendunt
per coniunctivam ad ipsam. Signum autem
quod sit cicatrix dicitur per formam ob-
longam et pulchram et per ea que precesse-
runt. Indicatur quod macule cicatriza-
les ut in ulceribus dictum est non possunt
deleri unquam sed magis reducuntur magis
postea augmentatur. Amplius macule
antique et in provectis ut dicit Alcoati
que corrumpunt substanciam cornee non
curantur. Quia ebrium eum est formaticum
et corruptum non generata homogenea

sz ex homogenee et p aliena sbam ut
etia dicta sunt decorari ud et tingi
possunt ut dicet. Quantumque maclarum
duorum regimina bn similē z pare vlē
de dieta z purgatōe fiat sm q dcm
est in apostē frigidis z dictis statī in cutha-
ratīs nō obstante q ihūs dt q purgatio
in maclis nō ht utilitate n ocl̄i cule
fieret q leuit contingit in maclis venat
quarum ma a acrib dscendt Perclare
regimine in ea q recens e z subtilit co-
pletur in lambēdo z abstergendo cū li-
gwa ut faiunt mulres aut s m d anie et
Alcoati ut oculi suffuget cū aqua
cl z vta bal z colluirzet oculus cū
aqua ppuis nu z centaurēe minor
mixt cū melle z sucy ligne passerine
qua dyascorides vocat poligonia et
vulgus yuidia Ita fiat mirabilia
cū isto casu ut Bordoni testat z pul
rubatiuus que Beneuennutus facit de
zuccare candina a cassatia in hc e percipi
Ita mollificat z abstergit absqz dolore
Et ipse hoc vocat clarificatiuus Et gn
muscet cū fumo ligni aloes e mltū
confortatiuus Et si cū eis miscetur spuma
maris sarcocolla z stans minris ut
fiat tasi e mg abstersiuus Et ihūs
ponit cortices ouorum pparatus ut dcm
z illa rosa anglicana Rp cerusse lote
pt. y flor eris pt. i terant g̃tōe
vlta z pona in vase eneo mundo
cū vino albo z succo ruthe z celi-
donie z dimittat p die z nocte deī
cū pano distillando colet z fiat
aqua que in oculis pona. Et thutia
allexadrina cū caphora z modico de
zz z pipe puluizata z mixta ab
acanamosi lauda. In macla vero
grossa z antiq si fuit venosa consulit
q primo vniuersalibz colligat ille
vene z sup quitatna incidantur
et reliqua fiat q dca st i eleuac
vngule z pp etiā alie cause i quibz
nō sunt vene fortioribz indigent
medicaminibz q̃re oz q primo mol
lificet cū euaporatōe decoct paleē

se dei viol camomill mellilocti
maluarum z fenugri z ad quam decoct
pde oculi fomēte deinde abstgt
cū isto pul Rp ossi sepie z i
zz al z s. pipis z i fiat pul
bn subtilis z sup maclam mo
dici cū palpebra lata pona. Et claus
cū pulpa digiti sic pal aliqntulū
frice. Et omēs medicine eradica
tes vnglam sebel z stabie sunt
maclis conuenientes Et ipse hoc
dicebat ihūs qd intencio curasit
qd volumus eradicare albedinē
et bochor z pp egressio bal vtaul
sef viridi dcō in stabie Et pl
hc costione musticaus mior
for Rp scor lacti z iii mt.
v spume elaguer cortic oui
struci an z iii margaritarum
nō pforatarū thutie caralli an
z ii es viride eris z i vstice
z ii misce que ii sumia medi
cinarum p terant z vtan secundum
intencionem conuenit Rasis et anic
Azaram in confectione de massa
cumna z ea accepit lanfranci
preciosa super alias Ung for s'n
hebemsi Rp massatie z c nitri
male cocti s dnm loco cimus
accip rostatura viridis vasorum
vltra marinorum scor lacti spume
maris bauriac zucc cabarzet
an pt eqles terant subtilissime
et ponat in i lb de qua cocti
feniculi celidonie achori an z i
tm coque quousqz redeat ad z iii
contenent i simul zgtendo exsiccet
z fiat acosol z vta Et si in macla
sunt tumefacto z aliqua materia
inclusa tunc in ea conferunt medicine
que resoluunt bochores z sanie
retro tornea de quibz sunt dca
sup Et medicine q sunt ad catha
ractas Et in hc ht prouocatiua bal
samus Et cū hc si ponit pul
auri triti facit consilium Alcoatim
in antidot suo z sunt yrudinum
confectum cū melle e in hc tritus

ut dicit Azarami. Et Ihesus id concessit.
Et si macula est adyposa et venalis
confert valde ipsam cum rasorio vice
post vicem ut docet Albucasis in capitulo
ungularum et est quod apta pal[pebra] accipias spatule subtile et vade cum
eo ungulam usque maculam illam cum subtilitate. Deinde appone collirium
abstergentia et sedativa supradicta et totiens
reiteres operationem super illud donec removeatur totum eius et contrarium sit
si in oculo dolor et apostema. Et tunc procurentur illa et post reiteretur operatio donec
sanetur. Incisio autem in quo predicta non
conferunt compellitur decoratio et tinctura
per nigredinis. Ad quod Ihesus concedat
lac asinarum et istud artosol. Recipe gallarum acacie ana partem i, calcanti partem
mediam, fiat artosol. Recipe gallarum
acacie malorum granatorum calcadis
acacie gummi arabici ana ʒ i, gallarum ʒ ii, antimonii ʒ iii, terantur
et fiat sief cum succo florum prunis [?].

¶ Cataracta est quedam macula panicularis
infra oculum contra pupillam que visum
prohibet ex humiditate grossa descendente
in oculum diminutione temporis frigiditate oculi
congelata. Quia quando humiditas que aliquando
descendit de humoribus oculi maxime
albuginee ut innuebatur in primo de cognitione
et sinthote dicitur fi' de ea [?] generata. Aliquando
vero descendit de capite et cerebro in forma
fumi seu vaporis. Et post infra
oculum in aquam convertitur dicitur in primo minorum
fi' de ea coniectata. Verum autem ista humiditas congregatur inter uveam et corneam
ut probat Ihesus vel inter albugineum et
cristallinum ut innuebat de primo utilitatem non curo determinare ad presens.
Intelligendum tamen quod catharacta censetur [?]
sua quedam tria sortitur nomina. Quantum
ad sui principium dicitur ymaginatio seu
fantasia et quia facit apparere in aere
diversas res que non sunt. Quantum ad sui
medium dicitur suffusio et aqua descendens
et quodammodo quia videtur infra pupillam
ut nebula aquosa. Quantum ad sui
finem dicitur cataracta secundum G. Ubi super
patet etiam dicit Auicenna diversificatur quedam
in quantitate, quedam in substantia, quedam vero in qualitate.
Secundum quantitatem vero quia quedam est ita magna
quod occupat totam pupillam et prohibet
totum visum. Quedam non occupat nisi
partem et tunc res videtur diversarum fissurarum [?]
luminares fenestre oblonge et ideo congruunt [?].
In substantia vero sunt diversitates quia quedam est
subtilis et mobilis et tunc videntur
res obnubilate ac si pannus esset super
oculum. Et aliquando videntur res plures
cordis pilis musce et radiis ascendentibus et descendentibus et lacantibus [?]
secundum quod materia movetur. Quedam vero est ita
grossa quod forme rerum non apprehenduntur. In qualitate etiam diversificantur
quia quedam est cinericia, quedam celestina,
quedam alba, quedam citrina, quedam nigra
et serena. Auicenna vero ponit sex varietates colorum cataractarum quia
dividit alba in margaritale et gypseale. Benevenutus vii quia addit
viridale. Alcoati ponit x quia addit
rubeale et argentinam et vitreale.
Ihesus ponit xii quia addit simile argento vivo et lividum [?] ceruleum [?] si
non ponit colorem secundum colorem humores.

¶ Cause istarum cataractarum quedam sunt
primitiva ut casus et percussio, febres,
dolor capitis, frigiditas nimia et oculi
debilitas. Quedam sunt antecedentes sicut
mali fumi vaporosi a malis humoribus
et grossis cibis et male digestis elevati. Coniuncta vero continere cuiuslibet materie
existente in oculo. Signa cataractarum
confirmatarum satis sunt manifesta ex dicta
descriptione. Distinguitur tamen catharacta
a gutta serena quia in catharacta videtur
macula infra pupillam apprehendi et
ideo dicitur serena vel eius spiritus visibilis non venit propter oppilationem nervi
optici ut in primo dicitur minorum. Vel si
venit cataracta est nimis et non apprehenditur ut Benevenutus testatur.
Signa vero cataractarum non confirmatarum
sunt conturbatio pupille et in moratio visus
et apprehensio ydolorum et fantasmatum
diversarum in aere. Signa vero distinctiva

ppt causa puata hutur ixo intiorꝫ
et sut tā in suma pmū quid quia
ymagines que ī cathoēizma veniūt
oclis sunt vefꝫ equaliꝰ ꝯtinque
Que vō ppt causa oculi in alto
ploꝫ Sꝫo vero sm tempꝰ Si eaꝫ
triū ul qr mensiū aut ampliorꝫ
stetit ꝛ nichil appeat nebulosū
in oculo a ventre procedit Si vō
appuit aliquid nebulosū ab oclis
venit Tcia ꝑ pvodiū si nō con-
tinuatꝛ fantasia ꝑ aliqd inꝑolatꝛ
maxie pꝰ veras digestiones ꝛ as-
sumpcōꝫ ventrē ꝛ sentiūt hora
adventus mordicacōꝫ i ſtō a ventre
procedit Si vō nō inꝑolatꝛ neqꝫ
p bonū regimē neqꝫ p euacōnes
nō sm passione ꝑ sm disꝑoni
ppam stare optet hec cotingencia
ī oculis Et ad hc addūat testioia
quorūdā quos curavit ꝑ liras in
alijs regionibꝫ Sig aut qn vet
ppt cerebri dēstrīi ꝛ turbidī sꝫ febꝫ
frenetice stichoia dolores fortes
in capite et lesiones opacōnid
ymo gemitarꝫ ut galienꝰ ibidꝫ
inꝫo de cesitudine ꝛ sincōpe de-
clarat p exempla Indicatꝛ ꝙ
gutta serena nō curatꝛ qma est
oplacō nui a' maª mala et incepti
ad opandū Indicatꝛ ꝙ cataracta q
nō dilatatꝛ clauso alio oclo per
aliqua fricacōꝫ ꝛ copssiōꝫ neqꝫ
sufflacōꝫ aliqua ꝛ nichil videt
est nimis dura ꝛ antiq̄ cū qrē
nō ē subicabilis acui neqꝫ potest
deponi bñ ꝛ si deponitꝛ statim re-
ūtitꝛ et reascendit Indicatꝛ ꝙ
catharacta que cū dilatatꝛ per
fricacōꝫ nō ꝯstringitꝛ ꝑ remanet
ſpsa ꝛ videt adhuc foris ꝛ eiꝰ ꝛ
nō transit tres aut quaᵒʳ a' qnqꝫ
annos sicut dicit acanamosali
est nimis tenua ꝛ nō ē ꝯfirta
ideo nō ē subicabil' acui neqꝫ
opanda qꝛ nō possꝫ duci cū instro

ymo instrm̄ transitet p eam sicut p
aqua nō bñ ꝯgelatā Indicatꝛ ꝙ
catharacta que ē boni coloris
aerei ul celestini cū qdā albedīe
et reducitꝛ ad formā suā qn dila-
tatꝛ ꝛ videt aliqua claritate ul
transluceciā ē mediocris et sit
ꝯfirmata qre ē obediēs ꝛ ꝯfirmabil'
ad opandū Indicatꝛ etc ꝙ cataracta
cuiꝰ pupilla p fricacōꝫ neqꝫ p
sufflacōꝫ neqꝫ p altiꝰ oclī clau-
sione nō dilatatꝛ neqꝫ ē acceptabil'
qꝛ ē cū oplacōne nui optici ꝛ po-
sito ꝙ deponatꝛ nō videt aliqd
Indicatꝛ p ꝯvenienciā ꝙ cata-
racta nigª bñ ꝯfirmata ꝛ tenua
ꝛ cuiꝰ pupilla est ē tō dilatata
nō ē laudabil' Indicatꝛ p alteratim
ꝙ cataracta q fuit in hoīe hntes
oculos malos a' dolore ī capite
aut ī oculis ul tussim ul stimucaꝫ
ul reuma ul vomitū a' aliqua
infirmitate molestā nō ē opanda
qꝛ piculū ē de cōmocōne accidētis
et reditūe cataracte Indicatꝛ etc
p ꝯsenū et alterati ꝙ catharacta
q fuit a casu ꝛ percussione nō ē
laudabilis qꝛ humores oculorꝫ
sunt transfixi ꝛ resoluti ideo pꝰ
deposicōꝫ parū aut nichil videt
nō sentiūt te ī ope qꝛ medicine
ī eis parū pficiunt ꝛ opacio cū
acu sulꝰ ē delusosa pcipue qn
nō ē bñ indicata ppt p̄m dc̄s
ī eo incanir ꝙ pmissos omī
tpārꝫ medicorꝫ sunt magne Opꝰ
vō tpārꝫ aliqn quidē nlla aliqn
valde pua ppt scdm omēs vale-
tes viri opacōꝫ cū fro corporibꝫ
ꝯmisceri Indicatꝛ tn per simile
ꝙ qn sentitꝛ aliciū ī pꝰ sui
ꝯfert ī ea regimi ut hc pbat phꝰ
qꝛ videtꝛ ī quodā hoīe de hijs que
sunt incorigib' ꝛ intellem qui curatꝛ
de ipm cū euacuacōnibꝫ ꝛ ab-
stinencia ꝛ administracōꝫ collirioꝫ

subtiliantem et resolventem Vinum autem est confirta non est conveniens ut dicit
nisi cum aqua mixtum. Tempus congruum
ad deponendum cataractas debet esse
clarum serenum quietum septentriona-
le non meridionale ut dicit Jhesus Haly
tercia mensis May vel Septembris ut
dicit Acanamosali eo quod tunc non sunt
nubes neque tonitrua neque calidita[tes]
neque frigiditates intense que ledant
patientes. Instrumentum ad quod deponitur
cataracta arabice dicitur almadac
latine acus et debet esse mediocriter
subtiles et longe et manubrium
ad longitudinem unguile porti et
manubrium debet esse leve aptum ad
tenendum. Et licet Bvenevenutus eas
eligat de argento et Acanamosali
de auro plus tamen de bono ferro
tractabili et non fragili. Curato

Precurratione cataractarum duo sunt
regimina vel scilicet preparatio et dimisitale
regimine hic dictum et evacuatorum
dicta ab ipsis medicis. Una autem
confirtorum Alia post confirtorum et opportunum
ad ferrum aliud autem confirtorum si quis
vult eam curare cum medicinis oportet quod
teneat bonam dietam et bonum regimine
in sex rebus non naturalibus et rebus non
naturalis quod sunt equaliter sicut ille ancora
declinantes ad caliditatem et spiritu
ad subtiliatione ut aer talibus potus
lanicio et repulsio sompnus et vigi-
lancia motus et quies et anime accidentia.
Vbviandum tamen ab ebrietate balneacione et
ad solis et lune statio hec enim sunt
res a quibus impossibile est hominem egredi
ut in toto tempore vite sue verum quod
deordinatione istarum tamen quantum
ad istum casum precipue quantum ad
cibaria Et fecit libellum specialem
de subtiliatione vocitata dicta Et
magister Arnaldus eciam fecit de hoc
tractatum Et ego pro illustri Johanne
Rege Bohemie tamen hic dum physicus
sunt vocandi et satis detum est de hoc

in capitibus suis de exquisita ordina-
tione superscriptis quantum est de puti
In summa tamen dico quod est cavendum a
cibariis que in se istas tres aggre-
gant proprietates scilicet naturam prima est
humorositate et cruditate quia sanguis
generatus ab eis est flaticus Secundum
grossitie et vaporositate ut non
offendat stomachum neque caput Tercia
est constrictorum ymo laxet ventrem
ut materia vice post vice non con-
tinuet Et propter hoc hic frigidus et
humidus aer et panis crudus et
azimus et legumina caules caseus
fructus carnes grosse et viscose
et pinguedo Insuper pisces et potus
aqueus ebulletus crapula et in-
digestio eius a coitate medicatorum
inhibet Et aliquis tamen in speciali dicit quod
acuta queque sicut alba cepe
sinapis et eruca atque porri no-
cumentum in capite adducunt et
oculos obscurant propter caliditatem
quandam et vaporositatem ut Avenzoar
dicit Iuvat autem tales abstinencia
maxime serotina sobrietas in potu
et usus feniculi de quo dicit demottus
ut Avicenna testatur quod reptilia vene-
nosa cecata in tempore yeme
dum egrediuntur de cavernis vertere
comedunt et fricant oculos adeo
et recuperant visum et in questio libere
ad hys que credo eufrasia in hoc
mirabile dat iuvamentum ut dicit
hebenmesue et brodium rapparum ignis
columbi ablatis capitibus sunt de
certi laudatur ab Avenzoare
experto Et epar hyrcinum assatum
comestum et liquor collirizatus
valet in nocticlupa quod ex humiditate
virtute isti causantur ut in
meamur et prima menarum dicebat
G et si lardum ad pipere laqo et
sale intro melioratur eius
effectus secundum Avicennam recitando

oculos in legendo non subtiles et
in respiciendo quod depictum pro-
ficit et corroborat visum ut dicit
Rasis et submergere oculos apertos
in aqua decocti rasis croci confert
ut dicit Avenzoar et probatum est
miro modo. Et sicut Avicenna aperiri oculos
ingredi et submergi aquam claram
viridem et stare per horam visus con-
fortatione laudat ipse in iuventute
et estivo super tempore. Ita ergo in distilla-
tione aqua idem dubitat quod aqua non
sit frigida et sit in vase viridi aut
citrino et inspice fortiter in oculis
asini silvestris distillat aquam ut
dicit Avenzoar et speculum de calibe
laudat ad hoc perfectum. Et magister
Arnaldus dicit quod liberam viditas aquam
per sumitates gemmarum preciosarum et
stellarum sublimitatis intuitum re-
solidant et pugnis aqua digerit
et resolvit et fricatio pedum et
loco capitis atque pectinatio materias
ab oculis et capite evacuant et
diminuit ut idem dicit. Et frequens
inspiratio pulveris qui semen feniculi
aut aliquid acutum masticavit in
oculis aquam digerit et consumit
ut docet experientia manifesta. Usus
vero se subtiliativam aquam consumit
et distringit. Et ideo dominus Iugetti consule-
bat per Thadeum de semine feniculi
anisi amicos filiis montani ʒ
iubebat gargarismis propriis loqui
cortice radicis celidonie eufrasie rute
bethonice haste regie et ...
Et de hiis potest fieri pulvis in electuarium
et uti mane post modicum sine
potu. Evacuatio autem fiat per digni-
maria cum aliquo convenienti et assata
cum yerapigra et pillulis diacasto-
reis dissoluta una cum succo ma-
iorane et hoc est quod Avicenna dicebat
in procedentibus vero aquam oportet ut
incipias et mundifices corpus et
ipse solum deinde venias ad mundi-
ficandum caput cum gargarismis
et caputpurgiis et masticationibus
et oportet ut illud fiat frequenter valde

sum quod dicit Rasis non est scriptum in oculis
parte a dyarrea accipi bonum est
Et regimen autem quod competit in ca-
taracta confirmata est quod in casu in quo
erit suspicio quod non sunt hic firma
utatur piscibus et cepis et aliis rebus
prohibitis ... ut in ea addatur et
firmior fiat. Et hoc est etiam quod
dicebat Avicenna. Et quando voluntas
adest ut fiat cura cum instrumento per-
mittitur ... aqua ut inveteratur
piscibus recentibus et ab humectativis
deinde fiat cura. Sed regimen
quod competit post depositionem cataracte
quod est ... silencium et obscuri-
tas ut iaceat in lecto elevato et
parum comedat. Et que comedat
sint mollia que non indigent ma-
sticatione ut pulmenta ova sor-
bilia et aqua sit potus eius ut dicit
Iohannes aut vinum album ut Dama-
mosali. Preterea regimen in principio
augmenti aqua sit congelata fiat cum
medicinis incisivis subtiliativis et
consumptivis. Et incipiatur primo sicut
Avicenna dicit a lenitivis sicut feniculi
cum melle rosaceo. Et si oleum esset
balsamum esset precipuus in illo. Et ...
... et in ... tamen assatur
collirium de mirra in quo recipitur
libanum cum galbano et croco et
similia. Et Rasis commendat collirium
de fellibus. Recipe fellis gruis ana
perdicis aquile vel yrci .i. vel .ii. vel
plura in vase eneo de ... ponatur pro
... colloquintide sagapini euforbii
ana partem .i. ... aqua feniculi
et rute fiat collirium. Ad eandem
intencionem dicit Iohannes Recipe
fellis vacce .i. ... assafetide
ʒ .i. balsami ʒ .ß. dissolvatur
in vase vitreo et permittatur desiccari
et fiat pulvis. Et ad eandem intencionem
valet pulvis ... de succo rute
et feniculi ... basiliconis et nigri
petri hyspani et omnia talia que
visum acuunt et confortant. Regimen

aut perculare postquam cataracta e
confirmata et bona et subiacibilis
iudicatur et ep[?] clisterizato paciente
et flaticos si videtur expedire et
constrictis tymporibus et fronte cum
aliquo emplastro constrictiuo ut
aliqua occasione non moueatur et
humores neque descendant ad oculos
et ipso ieiuno existente et consolato
sano omnia alia passione preparato
die pulchro intra vel luna decrescen-
te in ariete peragrante alto oculo
ligato constituatur in loco bene
claro apte lucis super scampnum
bene firmato equitando et retro ipsum
sit bonus minister qui teneat sibi
caput bene firmiter et tunc operator
postquam masticauerit se feniculum
vel atriplex ad aliquod acutum contra
paciente sedeat aliquantulum altius
pacte in eodem scampno tenendo
pacientis manus subtus genua
eius pacientis et operator amplexetur
genua pacientis cum tybiis suis
et tunc aperiat pacienti oculos cum
altera manu operatura cum dextera
oculum cum sinistra manu et sinistrum
ad dextram et aperto oculo insufflet in
eo ter vel quater ut cataracta
motum ad calorem recipiat deinde
precipiat pacienti ut vertat oculum
versus nasum et teneat ipsum firmum
et tunc in nomine dei intromittat
retornando acum per medium coniunctiue
declinando venulas ipsius impingendo
et perforando intus quousque perci-
piat acum esse in vacuum. Et postquam
videat acum versus sub cornea. Et quando
videbis acum intus per corneam
impingat eam ad medium usque pu-
pille et aliquantulum plus et tunc
quodammodo plicando et apprehendo ca-
taractam reponat et supponat eam
inferius et hic cum eam detineat cum
acu dum dicit pater noster aut unum
miserere et si cataracta resurgat
totiens cum acu capiat quod inferius
remaneat. Caueto tamen de dilata-

cione vuee et tactu cristallini. Et
postquam bene firmata fuerit et non resurget
extrahe acum voluendo eam sicut
intromisisti. Et tunc ad extollendum
artem tuam obumbrato oculo cum
caputeo suo ostende sibi signum
solum semel et dicat quid est et tunc
[...]do ponatur super oculum albu-
ovi cum cotone et ligetur ambo
oculi ut unus alium non moueat
et quiescat et ducatur caute ad lectum
appropinquandum et ut dictum est prima die
regatur nichil comedendo et non
remittatur usque tercium vel ad
quartum diem ut dictum est. [...]bus et tunc
remittatur ut prius et sic bis in
die sine hoc aperiantur oculi remittatur
usque ad ix dies et tunc lauato oculo
suauiter cum aqua frigida paulatine ad
suas redeat operaciones. Et si ca-
taracta resurgeret post parum remitta-
cionem et sedacionem laboris iterum deponatur
si est possibile per eundem foramen et per
modum eundem [...]bus aut et dum
ea cum supposicione perhymit inter corneam
et vueam quod non est et [...]
atque [...] difficile et aliquando
ex [...] antiquis ut recitat albu-
casis faciendo foramen subtus corneam
cum aliquam cannulata ea sugendo ex-
traheb[at] quod non laudo quia forte cum
trahebat quod non laudo quia forte cum
aqua egrederetur albugineus et sic
error nouissimus peior priore.

De egritudinibus aliarum particularum intrinsecarum oculi et ex quibus prouenit debilitas et nocumentum visu

Debilitas et nocumentum in visu a particulis intrinsecis
provenit duobus a mala dispositione
pupille que nimis ampla ut de
albugine dictum aliquando que semper
est nocimus in eo de egritudine et sin-
est nocimus. Aliquando est nimis stricta
cromate. Aliquando est nimis stricta
et dicitur constricta que a natiuitate
laudatur post vero vituperatur ut dicitur
ibidem. Secundo prouenit causa humoris
albuginei que nimis grossus ad

subtilis in s(ub)st(anti)a aut astalcus i(n) cu loc(o)
et hec est causa multa(rum) fantasia(rum)
siliu(m) suffusionibus. Tercia c(aus)a cristal-
lini p(ro)pt(er) cas(us) dispo(siti)ones aut p(ro)-
p(ri)etatis cu(m) sp(irit)u(m) ... Quarta ca(usa) vitrei
p(ro)pt(er) etia(m) cas(us) dispo(siti)ones. Quinta ca(usa)
sp(irit)us q(ui)a multu(m) et subtilis et tunc
longe subtilia videt et discernit q(uod)
q(ui)a paucus et subtilis et tunc discernit
p(ro)pe et no(n) videt longe q(ui)a grossus
et multus et tunc longe videt s(ed) male
discernit aut q(ui)a paucus ... grossus
et tunc neq(ue) longe discernit neq(ue) lo-
ge videt put hec leguntur in x(?)
de egritu(di)ne et sincho(pi)te. Ex grossitie
humoru(m) et sp(irit)uu(m) p(ro)venit noctalupa
que est male videre post sol(is) occasu(m)
ut dicitur s(ed) p(ro)pt(er) aut subtilitate(m) et
paucitate(m) allahar q(uod) e(st) videre de
nocte et no(n) de die ut dicit Avic(enna).
Sexto p(ro)venit no(cu)mentu(m) p(ro)pt(er) nervi
optici q(ui)a e(st) distra(ctus) ... ut opilat(us).
Et ca(usa) istaru(m) dispo(siti)onu(m) aliquando est
p(ri)vata i(n) s(ub)st(anti)a p(ar)ticular(i) congesta aliqu(an)do
ca(usa)ta a capite vel a sto(mac)o vel a
corpore toto. Et sunt ut plurimu(m) replo-
nales que p(ro)veniunt a crapula
in digestione et a cibariis grossis et
ventosis i(n) cataracta specificatu(m)
et a dormitione nimia maxime p(ost)
comestione(m) et mete(?) et a dormitione
capite inclinato et toto calciat(o)
et a longa mora in tenebris et a
vento frigido fumo pulvere et ...
Aliquando s(un)t ... a nimia
evacuatione et ventositate retro
collu(m) a coytu labore et fletu et
a longe egestione ab igne et a nimia
inspectione claritatis et solis et lune
et ab usu salis et piperis et fortiu(m)
sp(eci)e(rum) et ... Signa debilitatis s(un)t
nota pa(ti)enti s(ed) de q(ui)b(us) p(ro)venit e(st)
alio(rum) speculatio(n)is. Curatio
sp(eci)alis et exquisita ad duos p(h)isicos
p(er)tinet q(ui)a in talib(us) no(n) c(ur)at aliq(ui)d
manualis. Incipit c(ur)a s(i) debilitas
p(ro)venit p(ro)pt(er) res i(n)nat(ur)ales co(n)fortetur
oculus cu(m) quiete et otio et cibis
humectatib(us) et bal(neis) et fomentatio(n)ib(us)
fact(is) ca(usa) ocul(is) cu(m) aqua tepida
et lacte et si fuerint res replentes
intenda(tu)r ad dictu(m) tenue et ad
purgationes dictas in cataracta
et ad clarificandu(m) oculos cu(m) collirio
de fellib(us) a(n)i(m)aliu(m) vincitu(m) de rapia(?)
et balsamo. Michilo(?) ... doctrine
pona(m) hec ca(usa) auxilia ad predictas
tres intentiones complendas
in multis co(n)sueta. Quoru(m) p(r)imu(m)
est hebemus(?) electua(riu)m ... i(n) bon(o)
sapore educens superfluitates a toto
corpore et maxime a ca(pi)te co(n)fortans
visum et om(ne)s sp(irit)us retardans et
canitie(m) et iuventute(m) co(n)s(er)vans. R(ecipe)
corticu(m) mirabol(anorum) cit(rinorum) kebulorum
emblicoru(m) pulverizatoru(m) et cu(m) oleo
amigdalaru(m) fricatu(m) ... dep(ur)ata(?)
toru(m) deinde cu(m) aq(ua) zuccarata ...
lavata quousq(ue) deposuerit ama-
ritudine(m) an(a) ʒ i. thurbit. al(bi) et
mundati ʒ ß. mastic(is) liquiritie
ʒʒ. galange cinamomi ligni al(oes)
gar(iofili) piperis cubebar(um) mac(is) pilorum(?)
sp(ic)e s(e)c(undu)m fe(?) an(a) ʒ ß. zuc(c)ari ca-
p(iti)s ... p(ro)ut ... purgatoru(m)
barizet(?) ... ß. mellis ... dep(ur)ati
ʒ ß. ... q(uo)d suffi(ci)t fiat electua(riu)m de quo post
media(m) nocte(m) semel vel bis in
septimana detur ʒ ß. Secu(n)du(m) est
confectio ... adiuvans visu(m) et
confirmans tenebrositati eius. R(ecipe) eufra-
sie se(minis) rute an(a) ʒ vii. ... siste(r)
leos calamint(i) ... pulegii ʒʒ.
cubebar(um) ... an(a) ʒ
cristalli margaritaru(m) an(a) ʒ ii
... mastic(is) ... co(m)bust(i)
an(a) ʒ i. ... ʒ i. balsami
grana v. ... zuc(c)ari q(uo)d suffi(ci)t
fiat electua(riu)m de quo detur quolib(et)
mane ʒ ß. Tertiu(m) est colliriu(m)
... hebemus(?) et ...
... clarificans visum.
R(ecipe) succi ... feniculi lb. ii succi
... lb. i. vini maloru(m) granatoru(m)
lb. ß. mellis ... ß. piperis longi
aloes ... sal armoniaci

an ℥ ij thutie ppate ℥ i misceat
pulu̾izata in fiola vitrea ad sole
p tres meses abicia̾ fex et fiue̾
ad eand intenco͂ez fit aqua fem-
culi ruthe celidonie eufrasie ver-
bene et aqua p̾ciosa m̾gri petri
hyspani et similia / Et ista non
valet ad ocularios vi̾t q̾ berillos
est recurrendum

Pars t̾cia de egri-
tudinibus aurium

Egritudines
aurium que parva nocumenta
actoni auditiue fa̾nt sicut
et egritudines oculorum visiue sur-
ditas vz et g̾ruedines atqz p̾ v̾
audiciones Et p G. in ℥ᵇ de egri-
tudinibus re
et simchote dicebat sunt ꝑm eum
i xᵒ quedam ꝑ̾so originio ipsius
auditus q̾ ē poro͂ nervos quedam
coadiunctib͂ ꝑticulis q̾ sunt foramine
et anfractus et sbd auriculē q̾da
in vbtute acribus descendente r̾ iste
egritu nes sunt q̾ ꝑm distrisias
maiore ꝑtes ut d̾ Anic aut ꝑm
vniones solucioz ꝑtyme q̾ s̾cdm
obstructiones ab intrinseco scilicet ab
apostē ul aliqᵒ humore et venate
seu sanie sangᵉ ul sorde vme
seu vrrucā aut carnoso ul pann-
iculosa ꝑ̾simile supm̾iet et ecca
ab extrinseco velut aranea pulex
aut lapillus seu nucleus et granum
pul seu aq subingressa ex quibus
appet manifeste q̾ ea egritudinem
auriū q̾da sunt p̾mitie ut casus
et p̾cussio regimis malicia q̾dā
et antecedentes ut mali humores et
vapores Cause q̾uite sunt res
que i auribus aggregant Et iste q̾n
que i auribus aggregant sunt ex n̾a ꝑticule dur̾ ꝑtetalos
et Ꝑuate Cān aut venint aliunde
seu a̾s̾o velut a capite s̾t q̾passo
nales et toite et tales sunt hue ꝑ̾
et s̾cd̾ esse ut de oculis dicebat
Signa passionū auriū quetuqz
in ipis q̾le vident et grauitatibus
auriū sunt loqui no indigent
cognicione in eᵒ intrioꝛ q̾ aut
no appareat ꝑuocatiū auditum

apphendūt Nam q̾ no audiūt
p̾uas voces neqz vix magnas
surdi s̾t q̾ paulatie surdi ꝑficiunt
ut i ℥ᵇ meanir dt G. Cum aut
apphendunt sonos fantasticos
plimosos et clangoros seu sibi-
losos tynitū et ꝑ̾t auditores seu
p̾uuitatoz auditus pacunt ut dt
Auic Causa aqua sit designat
a suis sinctoribus ut si ē ab apostē
est ad s̾e et dolore et extēsionibus
et q̾uitatibus atqz pulsacionibus et
alijs accn̾ibus dictis supius i auriū
apostibus Si vero sunt materia frig
apostibus q̾uitatis cu̾ frate Et si ca-
sentit q̾uitus cu̾ frate Et si ca-
ardor et punctura Et plus accessit
flux sān q̾ s̾e colica cuius materia
ascendit ad aures ut i xᵒ dicebat
Si ē a ventosite ē cū
amplioꝛ Si ē a ventosite ē cū
sono et tynitu Si ab vlce ē ꝑ̾uitus
dolorosus Si vero sint a vermia q̾
ve aliq̄ ingressa sat ꝑ paciēte
et ꝑ inspectaz ad sole t̾hendo aure
et ampliando speculo q̾ alio instro
Si sunt nuus aut aliud aial sen-
titur eius motus infra aure locus
sitz qui ꝑm G. in ꝑ̾ᵒ interioꝛ
Si quid sola paciat ꝑ̾ p̾mū
pati cognitum ad alijs aut sicici
ꝑticulis cerebrum pati ad eo Et ad
hr̾ adiuuat sanitas tristiei foraminis
et ꝑ̾ping̾ tempus et alleviacio
post bonas digestiones et euacuaciones
addit Auic et de oculis dicebat
Indicat ꝑ Auic q̾ surditas n̾alis
aquaticqz causa ꝑegua ab opi-
latione sup̾ficiali ꝑ̾t spetat et alia
que est accidentalis cronica duorum
annorum et que est ex cicatrice ul
apostemate indurato no curat
Item indicatur q̾ surditas acci-
dentalis no antiqua que quqz
interpolatur et alleviacione hr̾
potest curari Preterea innuit ypo-
in eᵒ amphorismi q̾ quibuscuqz
surditas sit fellis egestionibus
supuenientibus quiescit Intelligit

Curatio

hoc aut(em) G. de accidentali que fit
in se ex colere ascensione. ¶ In
cura surditatis et nocumenti auditus
duplex assignatur regimen vniu-
sale et particulare. Vniuersale regimen
de dieta et purgacione et doloris
sedacione secundum quod dictum fuit superius
in capitulo de auribus complet(ur). Particulare
regimen continet duo. Primum octo
documenta multum necessaria ad istas operaciones
complendas. Primum documentum est
quod nichil particulare fiat in aure
spaliter acutum et dolorosum antequam
corpus sit euacuatum. Secundum quod
omnes operaciones aurium precipue
que perueniunt ad intrinseca fiant
suauiter et indolose propter neruum intus
complantatum. Tercium quod omnia que
ponentur in auribus sunt tepida non
calida neque frigida in excessu. Quartum
quod sint liquida ut melius intret
et euacuet(ur). Quintum quod liceta non
stent infra aurem ultra tres horas.
Sextum quod postquam fuit licta iaceat
super parte sana et cooperiat(ur) foramen
auris cum lana vel cotone. Septimum
quod nichil imponatur quousque impositum
fuit extractum utendo se super parte
egram et mundando cum penna inuolu-
ta pano aut cotone et admonendo
ad tussim et sternutacione et vt ructare
atque forte emungere. Octauum quod me-
dicus aurium habeat instrumenta apta
ad sua operacionem velut sunt stila
curatoria et leuatoria vncini pau-
ce cutionis cannulas sugitiuas
et suffumigatiuas et habeat lanam
cotonem spongiam panum et vsicam
et cetera necessaria ad operacionem suam secundum
quod competit regiminie particularis quo cura
localis ordinatur secundum diuersitatem
causarum surditatis et nocumenti auditus

¶ De apostemate et vlcere

Si causa surditatis et nocumenti
fuit ab apostemate et vlcere curetur prout
dictum est superius in capitulis suis

¶ De surditate et tinnitu propter
humores frios et ventosos

Si aut(em) in causa fuit hu(mor) vel fri-
ventositas primo michi suffumigada
est auris cum traiectorio vel cannulla
suffumigatoria et olla strictis orificij
in qua iubet G. prime consilia
appolonij vrina bouis cum tercia
sua parte de aceto et parum quid
de mirra contrita et camina stu-
phe circumuoluat(ur) cum lana vel pano
ut non offendat aurem neque circum-
ferencias eius. Communis tamen vsus fuerat
suffumigacionem cum vino albo decoct(ionis)
rute calamenti ysopi sansuci centau-
ree bethonice foliorum cipressinorum
sticados amisi maratri spicamar-
di et ciperus. Post suffumigacionem
eligit mitte infra ipse appollo-
adipem anseris fel bouis et oleum
laurinum in equalibus porcionibus
mixtis. Vsus aut(em) communis immittit
olea calida velut camomillinum anetinum
amigdalarum amararum costinum nar-
dinum raphaninum sinapinum et aquam
distillacionis eius. Insuper aqua
primo coma capsi ab aliquibus
laudatur. Et fortius ponit fel
accipitris balsamum et succum raphani
depuratum. Rasis ponit et hebemes
conuenit pref quod scilicet pulpe cologu-
tide ℥ ij succi absinthium aristo-
logie aut ℥ i costi baurac an(a)
℥ ß castorei ℥ i fiat pref cum
felle vaccino et dissoluatur quod cum
oleo aut oleo amigdalarum ama-
rarum. Auicenna dicit quod est expertum
℞ castorei ℥ iij nitri ℥ i et h-
elli ℥ i ß fiat trocisci cum succo
raphani et ambulare per loca
arenosa confert eis ut Allexander
et clamare et excitare eos voce
clamosa est vtile ut dicit Auicenna.
Vnde in 3o canonis intellexi G.
quod aures que paciuntur dolorem egent
quiete motu non vehementi et
consumpcione in contrario dispositionis
que paciuntur surditatem. De sur-
ditate propter sordem molli-
ficetur cum aqua calida mellica

et curetur cum stilo curatorio et intro-
mittatur lichinium cum melle et oleo
camomille et pice et cum nasturcio
et bauracum De aqua ingressa in
aurem Fecit sint gutte ex hac
consimiliter si aliquid ut cum embla
uel cum cannula sugitoria pudrum
sugatur cum quod extrahat et post cum
oleo amigdalino dulci infundatur et
in capite exteriori canne cotonum et
aliquid inflammetur et virtute caloris
ignis extrahetur et frustulum de
spongia ligata cum forti filo immittatur
et postquam imbibit quod de quo extrahatur
De lapillo uel miceo uel besti-
ola et quodcumque ingrediente aure
Consulit Albucasis quod si res fixa est
intromittatur modicum de oleo violarum
et post provocetur sternutacio aut tussis
seu forte exprimendo et super pedem
apte aut saltando aut cum palma
concussio et ista valet ad omne quod
aure ingreditur et ad hoc iuvat e-
largare et there aurem cum omni
ingeniositate Et si hoc non valet
limatur stilus aut proba cum aliquo
visco et imponatur et extrahatur Et
si hoc non valet extrahatur cum picecu-
volis et cum unco lato et pauce
plicacionis Et si non potest suggetur
cum cannula in extremitate cum oleo et cera
bene clausa Si ergo non egreditur
cum istis ingeniis tunc festinetur
ad incidendum antequam accidat apostema
aut spasmus Et incisio eius
sit secundum formam lunarem in radice
auris usque ad lapidem et ipso ex-
tracto suatur et modo aliorum vul-
curetur Si autem sine granum quod
res que postea ingrossetur uult
etiam Albucasis si non potest extrahi cum
ingeniis dictis quod cum aliquo spatumine
subtili frustratim incidatur deinde
cum picecarolis et ingeniis dictis
uult et Albucasis in dicendum quod dis-
tillentur in aurem aqua in qua
dissoluta fuerit aloes aut succus

absinthii aut calamenti et acetum
forte et ipso mortuo extrahatur
cum ingeniis iam dictis aut cum
impletione aque aut inposicione
pilorum ut dicit Avicenna et salute
ut dicit De panniculo seu
carne opilante Panniculus
extirpetur cum spatumine incidatur
verruca et caro superflua removeatur
cum ligamine aut cum spatumine spec-
tando appendendo eam cum uncino
aut cum cauterio actuali uel poten-
ciali post imponatur tenta linita
cum unguento viridi et cum aliis leni
corrosivis In opilacione vero in-
trinseca difficile est ingenium uni
Albucasis iubet eam aperire cum cauterio
cordiali et tamen nec volunt unus
Egritudines *Pars 6a de*
male accidunt *egritudinibus narium*
in naribus que destruunt debi-
litant aut permutant actum odoratus
et respirationis quarum quedam in ipso
organo consistunt quedam in contin-
uantibus quedam vero in ipsa virtute
velut sunt distruxe ulcera fetides
attrociones apostemata opilaciones humora-
les carnales polipodales cancro-
se stimulationes ac etiam sanguinis fluxus
quas aliquis curat in ipsis particulis
aliquo alius progreditur aliunde
Sed quia maior pars istarum passionum
pertinet ad physicalem doctrinam ideo
de multis ipsarum est dicere superius hic
non tractabitur nisi de opilacione cate-
siali et de fetore De opilacione
in cathesim Opilacio cathesi-
alis secundum Avicennam est opilacio humoralis
seu carnosa uel cartilagosa in via
nasi et gutturis generata Cuius signum
est quia patiens vult homo screare et non
claudit os non potest hanc claudere per nares
et facit quendam tinnitum et voluntatem
nauseandi Cuius curacio particularis
est suffumigare et suggere sepe
aquam decoctionis camomille
mellilotum ysopi sansuci et similia

et inice infra nares cum embroto nasali pisslulas dyacastoreas dissolutas cum succo sambuci aut costum. Item adhuc intentione expertum et heremenses sublimati. Item ingella in aceto tribus diebus quatum exsiccata et ut alcohol pulverizata et conficiatur cum oleo veteri et per nares fiat suffumigatione et aqua ore repleto capite retrusato alique gutte instillentur et sugatur vehementer donec egrediatur humiditas plurima quod in tribus diebus tribus vicibus convenit. Et post qualibet vice os cum aqua calida est lavandum. Et si ex hijs dolor et ardor sequitur oleum desuper cum bibite immittitur et caput cum aqua calida infundatur. Et si fortior fieri debet si addatur coloquintida et elleborus et siclamen et sal armoniacum et conficiatur cum felle gruis et urina cameli aut eius simplex simili. Et multotiens ut dicit Avicenna indiget dispositio operatione et rasione cum radio aut simplex cum filo nodato intromisso super cortina data in ulceribus narium et tunc radere donec mundificetur. Et si quod egreditur cum rasione res plurima decetur summa mirabilis hoc. Et si aliud non potest fieri amplietur cum intromissione tentarum subtilium de genciana aut de radice achori ut faciebat magister petrus de bonanco. **De fetore hanelitus**

Fetor hanelitus est corruptio aeris exeuntis a naribus et ab ore que et aliquando fit propter causam propinquam in loco velut sunt corruptiones et putrefactiones ulcerum narium et gingivarum dentium et membrorum propinquorum. Aliquando fit propter causam concitatam et delegatam a cerebro stomacho et pectore ut ex predictis dicebatur. Signatur autem quod venit a pectore quando sputum est saniosum quod a stomacho quando non est continuus sed maior appetit ante cibum quam post. Et in cerebro quando ore aqua inflato percipitur fetor et cum hoc est continuus et percipitur per pruritum materia ipsius designatur calida per ardorem et puncturam frigida per

putrefactionem eorum. Judicatur quod fetor hanelitus est vituperabilis et propter medicam dapnosius. Judicatur quod fetor hanelitus propter strictiuram foraminum collatorum est incurabilis et ideo symici ut plurimum sunt perhasi. Judicatur etiam quod hanelitus fetor et eius perceptio in odore simul mixtus odoris presagium in febre acuta est malum signum.

Curatio intentione fetoris hanelitus duo sunt regimina universale et particulare. Universale de dieta et purgatione fiat secundum naturam humorum agentibus procedit putredo. Convenit cavendi sunt ab omni putrefactibili ut est malus panis mala caro venosa et viscosa et paludosa et malum vinum grossum dulce et pisces laticinia et fructus molles herbarum ut cucurbite caules maxime acapliares et specialiter leguminum et omnia brodia et sepe et allia et etiam cepe faciunt malum hanelitum. Bona sunt cibi oria acria et acetosa velut granata et acrestam et acetum et omnia sicca ut perdices et avicule pure et ea que reprimunt vapores post cibum ut ciconia pira et coriandrum preparatum ut dicit Arnaldus. Inspissantur vinum optimo Nasim. Item eius comestio frequens omnibus alijs melior existit. Et vinum mirte cum passulis inundatis sunt ad hoc preciosi ut dicit Avicenna et salvia et maiorana inter herbas optinent principatum et bone confectiones velut anthitos hebemesue quod est rosa novella et bone dragete in quibus sunt cum aceto preparatum de garioffilis cinamomo aligno calamo anthitico cyperos yreos folio nardi cipero folio lauri et mirti piloal et sandal rosis zucari rosis in tabula sunt preciose. Et expulsio superfluitatis et sobrietas vite prius dormitio exercitium pedum crebra lavatio est necessaria. Item caput purgatio cum yeris et mirabolis est preparata florima si est necesse et divisio

et euaporacio cu cantaris sup cerebrale
laudat Regimine particulare continet
operaciones dictaciones vnde si a certu
si fetor procedat ab aliquo membro
curet illud Si ab aliqua passione
curet etiam illa ut si fuerit vlcus
aut excrescencie pustule et opilacio
curet ut in propriis capitulis dictum
Commune tamen est in omnibus fetoribus
mundificare et abstergere ac etiam aro-
matizare nares et os et vias hanceli-
tus cum quibusdam comparat Et ad hoc
laudat hebemesi collusionem post
collusionem et sugitionem cum vino
odorifero deinde cu vino decoct
mirti ciperi calami aromatici pulegii al
rosis et gariofili et vrina asinarum in hoc
est suprema ut dicit hebemesi et intro-
missio tenetur simul cum pulvere yera
picre 3 iii calami aromatici mirre
gariofili spice folii seminum dactini an
3 ii conficiatur cum vino bono est
optima ut dicit Et si aliud non potest
fieri pallietur cum pillulis de gariofilis Aliud
eius forma Recipe gariofili galange an
3 ii piretri 3 iii aloes 3 ii
sinapis 3 i musci camphore an 3
s fiat pille cu vino de quibus quolibet
mane transglutiantur due et alie
due in ore teneantur Gordonius addit
in eis maiorana basilicone nucis
muscate cinamomum lignum aloes lacca
aloes et storace calamite atque am-
bra et eas conficiat cu aqua rosarum
odorare vini palliat masticacio cipi
ceparum et alliarum ruta Et tussis
costa de polipo et fluxu sanguinis in devul-
ceribus est dictum Pars quinta de egritudini-
Quemadmodum oris et partium eius
dicit G in x° de egritudine et
sinthomate in predictis conseruacio
particulare ostendit causas sinthomatum
ita et in ore cognoscentibus nobis quod
in ipso sunt due principales particule co-
plentes duos actus ad quos ordina-
tum est lingwa videlicet gustacione et
dentes masticacione Relique vero
sunt coadiuvatores cu hic adest virtus

eius a cerebro donata Que quidem
sinthomata ut aliarum accionum qualia-
cunque sunt predicta In accione debilitata
et ablata ac etiam permutata seu cor-
rupta ex egritudinibus omnimodis
organicis et quibus utrisque composite
sunt impeditur secundum magis et minus
variati saltim debilitacionis et ab-
lacionis non aut permutacionis ut
G et Avicenna et doctor subtilis declaravit
in plerisque locis Quarum autem cause
aliquando sunt privatae aliquando vero consimiles
ut de aliis dictum est et dicetur De egri-
tudinibus lingwe Egritudines
lingwe impedientes eius actus dextra sicut
vlcera alcole apostema inflacio seu ma-
gnificatio ranula et subcarnacio
spasmus seu contractio paralisis seu mol-
lificacio et balbuties Et licet completa
curatio passionum pertineat doctrine
practicali Nicholaus quia pro ipsis aliquis
ad cyrurgicos refertur verumtamen dicet
aliquid etiam de ipsis aliquibus non
de apostematibus et vlceribus et alcolis quia
de ipsis supra sunt dicta De in-
flacione et magnificacione
lingwe Que quidem fiunt ex calidis
humoribus supposita bona dieta
et purgacione cum pillulis cochiis
consulit G in capitulo gargarisare
succum lactuce Quidem enim ipso solo cu-
ratus fuit ut dicit homo quidam
ut non ulterius alio indigeret medicamine
Nicholaus diviso materie cu ventosis
retro collum et flobomia venarum
lingwe consuete non sunt in hoc casu
Si vero eveniunt ex humoribus frigidis
et grossis ventositate volunt tamen
et dimittit quod materia educatur per os
salivando cum fricatione salis armoniaci
et ceparum et laventur os cum aceto
Et si cum eo ungeretur 3 iii et piper
ad resoluendum esset melius Et in casu
desiccare caput cu desiccatibus
reuma est valde utile De ranu-
la et subcarnacione Ranula
secundum Avicennam est quedam carnositas oblonga

sub lingua impediens eius actum si forma
rane aut alterius lingue generata. Et oportet
incurando ipsam ut extirpatur secundum Avicennam
si potest consumi cum medicinis stipticis
et resolutivis velut sunt cortices granatorum
cum origano et sale et dragaganto
ustum et humidum mixta cum albumine ovi
de tenenti sub lingua et expertum cum in
fantibus ut dicit. Et post ista et cum opus
ad fortiora velut est fricatio cum sale
armoniaco aut cum flore eris et draganto
aut cum trociscis alcharon aut calidico
et caveat ne ad istam inferiora descen
dat. Et si per non curari cum illis non
erit excusatio ab operatione manus
ut ipse dicit. Cuius operatio Albucasis
ita ponit oportet ut aperiatur os infirmi
contra sole et consideret ranula et si est
nigra aut fusca et dura et sine sensu
non tangat quia cancerosa est. Si vero non
fuit talis sed alba et humida tractabilis cum
capiatur cum uncino et scindatur cum
spatumine subtili et liberetur ab omni
parte et extrahatur quod si supervenit sanguis
abstergatur cum spongia et si est necesse
ponatur zegi quod est vitreolum et
dimittatur spatio quousque fuit restrictus.
Et tunc si operatio non est completa
videatur ad ipsam usque ad ipsius complemen
tum deinde colluatur cum aceto per unam
aut duas dies. Et post dicit Guilielmus
de Saliceto cum vino decoctionis mirre
colluatur donec fuit sanatus. **De spas
mo et filo contrahente lingua.**
Spasmus est retractio et contractio lingue
ad sua origine qua impeditur eius
actus. Cuius causa est humiditas replens
aut siccitas contrahens vel ligamentum
retrahens. Cura autem humiditatis
replentis est evacuatio universalis
et particularis. Universalis fit cum
pillulis cochijs. Particularis cum ca
pupurgijs et masticationibus et
collucionibus et calamento et origano
sinapi et fenugreco pipere et piretro
et aliis que dicentur in capitulo paralisi.
Ad quod etiam conferunt vaporationes
radice colli cum eis que sunt sicut
camomilla mellilotum sticados et
anetum. Cura autem siccitatis et inha
nitionis est per humectationem et resumptionem
cum laudabili cibo et cum temperatis
collucionibus et unctionibus colli
et capitis cum oleo nenufarino et
violarum et cum infusione aque calide
et lactis et similium. Sed cura fili seu
ligamenti contrahentis lingua est incisio
in platitudine donec solvatur
lingua a retentione sua ut dicit Albucasis
et ponatur lichinium per aliquod dies
cum vitreolo ut non reconsolidetur.
Et si dubitatur propter venas ut dicit
Avicenna quod intromittatur filum cum acu
et ligetur donec per se rumpatur. Aut
secundum consilium Lanfranci cum rasorio
argenteo ignito incidendo cauterizetur.
De paralisi et balbucie. Bal
bucies licet possit venire a paralisi
spasmo ulceribus et aliis passionibus
lingue ut plurimum cum venit
a paralisi et ab humiditatibus in nervis
et musculis et substantia lingue imbibitis.
Cuius autem cause et signa sunt que
paralisis communis et cum hoc adest fluxus
salivalis absque voluntate neque directe
potest loqui nec pronuntiare ut G
declarat in illo Amphorismo. Trauli et
dyarria in ipsorum capiuntur longa
Iudicatur communiter quod balbuties
accidentalis pronostic(at) paralisim. Iudicatur
etiam quod sicut fit curat spasmum
ita balbucies neque paralisis cronici
ca perfecte curantur. Nichilominus
in pueris cum pervenit ad ado
lescentiam sepissime rectificatur
ut dicit Avicenna. Cura autem
eius licet in genere sit ea que paralisis
communis. Nichilominus in eo per
vitam et purgationem sunt tres
speciales et potissime intentiones
ut Hebemesue ponit. Prima est
in diversione materiei. Secunda in de
siccatione cerebri. Sed tertia in
consumptione humiditatis. Comitte
prima completur cum clisteribus
acutis et fricationibus et ventosationibus

retro collum. Secunda complebitur
cum emplastris desiccatiuis supra
totum caput cum hijs que sunt
velut synapis et stercus columbinum
nilum et sal torrefacta bacce lauri
anisum marrubium pipa et galanga et
alia que confortando caput desic-
cant reuma. Et cauteria supra
caput et lateribus retro spondilia
colli sunt laudata. Et hinc emplastrum
supra collum ad confortandum neruos
precipit haly. Recipe camomille melli-
lote maiorane ana ʒ ij cum quibus grana
quedam synapis piretri fol. lauri ana
ʒ iij oppopanacis castorei ana ʒ ij
ʒ iij. opoponacii castorei ana ʒ ij.
terantur omnia et cum cera et oleo sa-
bucino fiat emplastrum. Et ad eandem
intencionem valet vnguentum factum cum oleo
costino nardino ruthaceo castorino
et oleum benedictum in hoc est supremum
et oleum de tebentina et distillacio dorsalis
hebemesue dicta in palisi supinus michi
est preciosa. Tercia vero complentur
gargarismata et collucione oris
et fricacione lingue cum eis que dicentur
producendo vero procedendo a debilio-
ribus ad forciora. Et incipiatur ab
oximelle squilliticia quod solummodo est
gargarizando et quod confortatur
cum hijs que sunt sicut alhaste
et est sticados vel ysopus ortulanus
et cortices capparis piretrum ana ʒ ij
et ea pipa. Et oportet ut hanc gar-
garizacionem precedat eductio humoris tu
flaticarum fricando linguam cum eo
quod est sal armoniacum et ʒ ij et
cepe et postea erit operacio collutorij
melior. Ad eandem intencionem ex-
pertus est hebemesue gargarisma
quod dissoluit flegma aggregatum
in radice lingue. Cuius forma Recipe
origani sambuci ysopi piretri ana ʒ ij
cum piperi cinamomi costi sinapis
nigelle conficiantur cum oximelle
squillitico et vero quod est vinum
tanti et gargarizetur diebus continuis.
Lanfrancus narrat quod ipse restituit
loquelam cuidam domine cum ficubus
nucis et melle et vi granis clari et

liquiricie euforbij insimul incorporatis
et confectis de quo ponebat sub lingua
pueri fabe quantitatem. Item confectio
medicaminis ad palisim et grauitatem
lingue. Recipe salis armoniaci piretri
staphisagrie synapis piperis achori
equali mensura terantur et fricetur
cum eis lingua subtus et supra in die
multociens. haly autem iubet ea stare
cum yerapigra synapis piretro contritis
et achorus secundum testimonium dyascoridis
secundum omnem modum administracionis
est medicina propria mollificacioni
lingue atque paralisi. Et salvia
rutha calamentum herba paralisis ros
marinus semen basiliconis et canli-
culi agrestis summa in hoc habent
proprietatem et detencio sub lingua pil-
lularum factarum cum castoreo et
assafetida et tebentina et ad hoc
suprema ut dicit Auicenna et ad hoc
pille dicta storace apparantur et tiriaca.
Et confectio anacardina per annos
conueniunt et assiduacio loquendi
et fricacio lingue cum pulegenia
festinat loquelam puerorum ut
eciam dicit Auicenna. De passione
dencium. Passiones dencium
numerantur ab haly in sermone x
prime partis libri regalis disposi-
cionis quedam vel sex ut dolor cor-
rosio congelacio dormitacio limi-
ositas seu fetiditas casus seu
comacio apostema proprie non patiuntur
sed vero que apostemati simulatur
ut dicit Auicenna et intelligitur per
illam corrosio aut putredo ut
tenet scola nostra communis. Vtrum
autem habeant sensum et percipiat
dolorem. G. in quarto meamur. Et
Auicenna medio canon videtur tenere
quod sic haly autem dicit expresse
quod nullum sensum habent per se
sed racione lini qui ad ipsos de-
scendit pari nimorum cerebri delegatur.
Et ita declarat G. se in xvi de
vtilitate particularum. Ex quibus apparet

quod non apostemant propter hoc neque dolent nisi racione gingiuarum et membrorum adherencium eis. Causa autem passionum et nocumentorum dencium est mala complexio et solucio continuitatis et apostemata que quidem sunt propter causam prouatam (?) existente in dente aut in membris adherentibus eis. Aut propter causam existentem in dente aut in membris adherentibus eis. Aut propter causam communicatam a cerebro aut stomacho aut aliunde diriuatam et licet in talibus passionibus inueniatur fieri et factum esse et istorum causa est triplex primitiua ut casus et percussio et malicia regiminis. Antecedens humores superflui. Coniunctiua ipsamet disposicio in dente facta. Signa passionum dencium satis sunt manifesta. Omnibus enim euidenter apparet quando perforatur et corroditur et nigrescunt et teritur aut quando neque calida neque frigida tollerat aut quando ab aliquo illorum accidit dolor ut in capitulo meacium (?) dicit G. et ad hoc adiuuat consciencia et noticia temporis et regiminis preteriti et relacio pacientis ut supra dictum est de gutta. Indicatur quod inter passiones tocius corporis de qua minus plangitur homo dolor dencium est communior. Indicatur eciam quod inflacio genarum in dolore dencium est bonum signum eo quod signatur quod materia dimittit interius et ligamentum et conuertit ad loca carnosa ut eciam de gutta superius dicebatur.

Curacio

In curacione passionum dencium datur duplex regimen vniuersale videlicet et particulare. Vniuersale regimen in genere duas habet intenciones vnam in vita reliquam in euacuacione specificatur cum eo vita in octo secundum Auicennam. Primo quidem quod non vtantur putrefactibilibus velut sunt pisces et lacticinia. Secundo quod euitent res in excessu calide et eciam frigide precipue immediate vnum post aliud. Tercio quod non masticetur res dure ut ossa et viscose ut ficus et confectiones de melle. Quarto quod non vtantur cibarijs de proprietate quorum est nocere dentibus ut sunt porri. Quinto quod dentes quando non current exquisite neque acribus (?). Sexto quod fricentur cum melle et sale adustis. Et si cum eis adderetur acetum omnino esset complementum ut declarauit Haly in sermone quinto secunde partis disposicionis regalis. In purgacione operatur yera et flebotomia cephalice et venarum labiorum et lingue et dulcere (?) cum fricacionibus et ventosis et capupurgijs et desiccacione reumatis et confortacione capitis ut dicitur est sepe et educere flegmaticas humiditates cum piretro mastice et consimilibus sepe dictis. Particulare regimen continet duo primo tria documenta ad operacionem dencium necessaria. Secundo operacionem propriam in specialibus passionibus diuersitate. Primum documentum est quod iste passiones sunt periculares et maxime in operacione barbitonsoribus et dentatoribus et ideo medici operacionem dereliquerunt. Tutum autem est ut tales operatores per medicos dirigantur. Secundum documentum est quod oportet medicum consulentem in talibus esse quod sciant quot auxilia dantur dencium secundum Auicennam sunt multiplicia videlicet preallucaciones (?) et gargarismata masticaciones implecciones linimenta vaporaciones fricaciones suffumigaciones cauterizaciones capupurgia distillaciones in auribus et per manum operaciones ut in suis locis dicetur. Tercium documentum est quod secundum Albucasim oportet dentistam esse munitum de aptis instrumentis videlicet rasorijs rupsatorijs (?) et spatumibus (?) rectis et curuis et leuatorijs

simplicibus et cum duobus ramis et
tenaculis dentium et probis diuisis
rasuriis scalpris et terebellis et co-
liniis et multis aliis in hoc opere
ingeniatis ¶ De dolore dentium
Si autem dolor quidem fuerit conco-
mitate alicuius membri tunc curetur
prius illud membrum Si autem dolor
fuerit propter apostemata gingiuarum
purgata materia et diuersa in primis
repercutiatur materia calida cum frigidis
et stipticis velut est secundum hebemesi
retento aque calide cum aceto forte
aut aqua rosarum aut plantaginis et si
ponetur cum eis modicum de campho-
ra melius esset Et huius quidem
intencionis est oleum rosarum aut
mirtinum aut cusceum in ore re-
tentum Cum autem cessit principium
addatur cum dictis reliqua resolu-
tiua sicut est mastix et vue passe
Et si dolor vehemencior fiet adda-
tur cum eis quid opii aut aliorum nar-
coticorum si fuerit necesse In causa
vero frigida in principio ponatur
oleum rosarum cum mastice deinde
vinum aliuatum deinde decoctio ysopi
et calamenti Si vero materia tendet
in maturacionem iuuetur cum decoccione
vuarum ficuum semine lini ac fenugreci
deinde aperiatur et cum melle rosis
et vino mundificetur secundum quod dictum est
in vlceribus oris Si autem causa fuit
in radice ipsius dentis in venis imo
vel ligamento et fuerit cum materia
purgetur materia et resoluatur
cum eis que dicta sunt et dicentur
Et ipse in calida cum oleo rosarum et
camomille et anetino et in frigida
cum oleo de behen et nardino Et
cum oleo ... carminetur cum
si fuit ventosa carminetur cum
decoctione cimini et baccarum lauri et
serapino ... et galbano et serapino
Si autem dolor ille esset sine materia
alteretur calida cum frigidis et frigida
cum calidis in principio dictis et etiam
dicendis Et humida cum sale et aluine
et gallarum ... desiccetur Et sicca cum

butiro et adipe anatis humectetur
Si autem non est remedium cum dictis
cauterizetur cum oleo calidissimo
tingendo probam inuolutam cum coto-
ne aut panno in eo et denti sepissime
applicando aut cauterizetur cum
ferro ignito aut cum instrumento
trahatur Et quia medicine dentium
a multis multe ponuntur cum desiderio
narrabo michi magis probatas
ad sedandum dolorem per viam altera-
tionis et resolutionis et aliquando per viam
stupefactionis Medicine autem
dentium secundum G. in quinto mecanir
siue reputate siue quibus dyaforare
volunt fortissime debent esse
Et propterea plurima ipsa cum fortissimis
constringuntur aceto nec valet quod di-
cit quod acetum nocet dentibus quia quando
miscetur cum aliquibus calidis
perdit illud nocumentum Et propterea
dicebat dixit in 3° de causis accidentibus
quod acetum erat commune omnibus ma-
teriis eius cum infrigidacio pos-
sibilis est ut lenita frangatur et
remaneat eius profundacio et
incisio hoc quidem administratur
in materiis frigidis In materiis
aut calidis non eligatur propter ipsum
quod etiam in principio fuerint et pro-
batum et in primo mecanir con-
cessum Et ideo archigenes ut nar-
rat G. in quinto mecanir ponit
primam medicinam ad dolorem dentium
acetum calidum cum galla in materia
intellige calida Infrigida vero
aquatica occasione euenerit De
pitarie naturalis mediocris vstarum
℥ xvi salis ℥ xvi aluminis vsti ℥ v
extremitatum origani yreos piperis
piretri ana ℥ iii fasceleos ysopi
mente sicce ana ℥ ii cornu ceruini
vel capini cinamomi ana ℥ i fiat
pulvis de quo fricentur radices
dentium et gingiuarum humidarum non
aut siccarum Adiuuatiuum autem est
siccis Rasis aut ponit confectionem
medicaminis valentis ad dolorem

dencium caliditate R semen portulace
coriandri simul lencum excortica-
tarum sandali cit. ros. piretri cam-
phore omnium ana partes equales fiant
trocisci cum succo solatri et line
dente dolorosum cum vino dissolu-
to in aqua ros. ut hebemesue dicit
In matia aut. sera ponit in radice
dentis tiriacam de x or Cinus R
piperis assafetide opii mirre casto-
rei partes equales conficiantur cum
melle haly in causa calida impat
acetum cum aqua ros. aut simul cum
modico camphore Infra acetum
decoctionis spolii spenis Et si cum eo
addetur ʒ ʒ piretrum pip. et sal for-
tius esset Allexander inquit confidimus
de alleis cito sedans dolorem dencium
R allei spicatis quoque olibani ʒ v et
semis mirre ʒ i bulliat in vino ad for-
mam liquidi mellis et tepide et sepe
teneatur in ore vinum testatur hebemes
quod G. dicit quod si teratur allenum et
ponatur in radice palme manus
que sequitur dolorem sanat dolorem
eius et est expertum Aucto autem
concedit acetum decoctionis colo-
quintide aut aristol. aut piretrum
assamfetida sinap. cortice cappar
cortice pini mencastrum nigellam
condisium et similia Et vitellum
ovi assatum cum pane calidum super
dente applicatum et aqua ardens in
hoc est optima et vaporacione cum
cibum duabus horis aut post in or
horis cum sale et milio aut cum
oleo calefacto laudat Avicenna et
emplastrum cum hiis que sunt sicut
malva anetum et camomilla
semen lini atque fenugrecum Et lau-
dat etiam suffumigacionem cum granis
coloquintide et granis sinap. et ce-
pe et nucha et silibus Et concedit
una cum Razi distillacionem in aure
que sequitur dolorem cum aliquo alio
sedativo velut est oleum amigda-
linum sambucinum castorinum et

ungenus Medicine aut stupefa-
cientes que ponuntur in magna ne-
cessitate sunt sicut eundem Auic. sicut
R semen Jusquiami al. opii storace
galbani omnium ana ʒ ii piperis asse
fetide ana ʒ i conficiantur cum sapa
coagulata et ponatur super dente
doloroso aut simul opii et
castorei partes equales et distempe-
rentur cum oleo ros. et inficiatur lana
que sequitur dol. aut vinum decoc-
tionis radicis madragore aut
Jusquiami teneatur in ore Et quoque
dantur in potu narcotica sicut filo-
nium aut teneatur in ore ut dor-
miendo et quiescendo mitigatur egri-
tudo frequens etiam retentio aque
frigide in ore stupefacit dolorem
ut dicit Auic. De dente con-
minuto et debilitato Quoque
commovetur dens et propter causam
primitivam ex casu seu percussione
et quoque ex humiditate lubrificati-
vum et ligamentum Et quoque propter
siccitatem et carentiam nutrimenti
Et quoque propter corrosionem et diminucionem
carnis gingivarum Nunc autem
ex siccitate fit et privacione nutri-
menti ut in senibus et ptisicis
non curatur In aliis vero cum re-
sumptivis adiuvatur Et ad hoc
vitet masticacionem precipue rei
dure cum illo dente et minoret
locutionem et non tangat neque co-
moveat eum Et si sine propter
corrosionem curetur corrosio Si
aut venit a casu et percussione
fiat fomenta et infra ab humiditate
mollificate et purgacione et edu-
cacione humiditatis salivalis
cum mastice et piretro Narr-
rat G. consilio Archig. quod ponatur
in radice dentis alumen cum
thure cinamomo et cypresso
Glas aut R balaustiarum rosarum
gallie cipi simul ana partem i
aluminis partem mediam liniatur

sup gingiua et in alio loco addit
attossia yposquin stidos mirabol
et spica indic cum aceto et fiat
trociscus et fricare dentium radice
Et si non valet cum sanis aurea
catherinula ut docet albucasis ligetur
Et si ceciderint aliorum dentes a
de osse vacce fricentur et cum
cautela ligentur et finiuntur cum
eis tempore longo

De putredine vermibus et corrosione ac perforatione dentium

Et habitis supra regimine vniuersale de dieta et purgatione et
confortatione cerebri prout dicitur
est in dolore particulare quandoque
lauetur cum aqua ardente aut
cum vino decoctionis vtriusque
mente vtriusque saluie vtriusque
calamenti et piperis seu piretri
et post repleatur cum galbano et
cypero mastice mirre sul-
phure et camphora cera arco
assafetida et cum gemmis Si autem
istud non valet cauterizetur cum
stilo et lima et fiat sic via
ut in foramine non retineat
cibus Et si istud non valet cau-
terizetur et si inutile est extrahatur
sed cum cautela quod foramen prius
fortius cum panno aut cotone
impleatur eo quod aliter tenacule
eum frangent et radices re-
manent Si autem in foramine
fuerint vermes post locorum dictorum
suffumigetur dens cum semine
porri et cepe et semine iusquiami
et tepe confecti cum adipe capro et fiant
pille quasi vnius et vna quasi
vice ponatur

De limositate et feda coloratione dentium

Supposito regimine vniuersali ab-
luatur os cum vino decocto me-
tastri et piperis et post isto medicine
vtatur pro modo dentifricii Recipe ossis
sepie crulorum marinarum al porcel-
lanorum spume maris cornu vsto
mel alumnis salgeme sulphuris usti
rad yreos aristol radic canne
aduste fiat pulvis de omnibus aut de
quolibet singulariter Ad eandem in-
tentionem magister petrus aquam
probatam sic facit Recipe salis armoniaci
salgeme ana lb. semis aluminis zucarini
gr. i. puluerizentur in alambico
vitreo et fiat aqua dentes cum
pecia de scarleto fricentur Et si
istud non valet quia fuerint ibi limo-
sitates indurate cum rasoriis
et spatulis radantur

De stupore et congelatione dentium

Vinum cum aqua ardenti in ore teneatur
aut cum sale asso dentes fricentur
aut nuces seu auellane asse ca-
lide supponantur et silia calefacta
aut portulaca vel portulaca et se-
mina mastice

De eradicatione dentium

Cum ergo dicit albucasis fecisse
posse tunc in medicando dentes
cum medicas et non proficit certifica
te de dente doloroso ut non sis
delusus et capias bonum pro malo
tunc posito paciente in loco claro
inspice gingiua tua dyscalcia radice
dentis circuita et commoneas eum
cautelose et complete ut non acci-
dat pacienti peius infirmitas de
oculo aut de osse maxille et post
accipias eum cum tenaculis et
eradica et extrahe eum cum radicibus
suis aut tenaculis similibus illis
cum quibus dolea ligantur Radicem
eradica cum leuatorio simplici
aut bifurcato Et si aliqua radix
remanserit perquiratur cum instrumentis
et extrahatur et post os cum vino
et sale lauetur et si vis addere
alumine aut vitreolum propter sani-
tatem potest et vltimo cum vino
mirra et thure fissura incarnetur
Si autem dens vltra naturam fuerit
augmentatus cum lima caute quod non
moueatur equetur et applanetur

Multe autem medicine ponuntur

ab antiquis que extrahunt dentes aut eos alleviant extractione cum ferro sicut lac titimalli cum piretro et radice mori et capparis et armoniaco in radice dentis imposita aut aqua fortis aut pinguedo ranarum nemoralium et arborearum. Multas tamen dant promissiones operatores vo pautas.

De passione labiorum gingivarum et gargarionis. In labiis et gingivis accidunt nodi carnes addite apostemata bothores scissure atque ulcerationes de quibus dictum est supra in suis locis. Restat dicere de quibusdam passionibus gargarionis qui actum inspirationis et transglutitionis impediunt.

Et primo de inflatione et casu uvule. Secundum quod G. dicit in sexto incanur carnosa quedam pellicula in alto oris apparet cum aperit aliquis plus os et linguam deprimit a grecis dicta columpna seu kionoyda a nobis autem dicitur uvula inc(?) accipitur non a substantia sed a passione simile uve que in ea contingit. Est enim uvula passio sit in extremitate illius columpne in grossitie et in eius radice subtiliacio cum quadam relaxatione et qua impeditur actus respirationis et transglutitionis. Raro autem hec passio fit in ipsa kionoyda, fluxat vero multotiens. Et causa huius passionis est materia calida aut frigida descendens a cerebro per modum reumatis. Cuius signa sunt satis manifestissima per descriptionem dictam et patent per oris apertionem et lingue compressionem. Unde caliditas materie per ruborem et ardorem cognoscitur, frigiditas vero per contrarium indicatur et per ypo. in tertio pronosticorum quod eius incisio est periculosa precipue si fiat et est totum equale quia ad eius incisionem sequitur sanguinis vel fluxus sanguinis qui potest esse causa suffocationis et mortis. Quando autem livescit et albescit et est inequalis quia radix subtiliatur et extremitas ingrossatur tunc in scindendo non est tantus timor. Caveatur tamen ut dicit Albucasis quod si fuerit nigra aut fusca dura et sine sensu cum ferro non tangatur quia periculum esset super infirmum de incauterando ipsam. Est tamen notandum quod est magnificata et cum medicis non curatur quod incidatur adhuc quod suffocatio repentina emittetur. De duobus enim malis minus malum est eligendum ut dicunt phantes et in deulabus urge supra sunt in x° cap. allegatum. Cum nunc hec ad salutem nisi una via licet sit fallax vel velit vel nolit oportet quod transeat per illam. Consulitur tamen Haly quod non scindatur tota quia nocumentum fieret pacienti magnum circa prolationem officii. Remanet enim hec immamenta uvulla ut inde voce et x° de utilitate particularum prophetur.

Curatio. In curatione uvule regimen est duplex universale et particulare. Universale dictum et dicta et evacuatione et diversione est dictum in squinancia hoc addito quod ad materiam reumaticam desiccandam et ipsam uvulam relevandam concedit R. Rogerium et suos ingenios in pulvis quod super molle capitis ponatur in quantitate unius denarii de scarleto in quo fit mediatio de pice thure et mastice. In adulto consulit Hebemesue quod cathaplasmetur pilorum cum? dissolotur aut quod fiat cantium in summitate capitis ut in reumate est concessum. Mulieres cum cum manibus sub gutture impingendo relevant.

Particulare regimen fit duplex: uno modo cum medicinis alio modo cum instrumentis. Cum medicinis si materia est calida iubet Rasis quod gargarizetur cum syrupo acetoso aqua rosarum cum aceto aut quod applicentur cum cloquear incatum quedam elevatione primus pulvis ex rosis sandalis balaustiis cum modico camphore. Si autem fuerit frigida gargarizare alumine et syrupo acetoso synapi sal armoniacum et alumine. Rogerius ponit cinamomum piper piretrum

gallas et balaustias ʒ. aut in 6o
meamir narrat optimam medicinam
asclepiad' et kinoydas reliquatus
Et rosarum sicatarum mensura unius
manipule corticis celtice cum radi-
ce et terra adherente mensura altius
radix yrundinum ʒ. iii. mirre ʒ. ii.
gallarum viridium xv. nitro terantur
et fiat pulvis qui insufflando cum
canula aut cum digito seu cloquiari
applicetur. hec enim predicta medicina
in se mira virtute dyaforetica et
repercussiva mediante ut decunat
ibidem. Ad eandem intencionem multa
valet amphora que dicta sunt in squinancia
Cum instrumentis autem incidetur uvula
triplicatis modo secundum albucasim quod se-
deat patiens coram medico in sole et
aperto ore et expressa lingua cum pa-
leta ad hoc apta apprehendatur cum
uncino et tunc cum forpicibus obtusis
aut cum spatume falci simile incidatur
deinde aqua cum aceto detur sibi
ad gargarizandum et si ponetur galla
aluminis aut vitrioli propter sanguinem me-
lius esset. Et si sanguis superfluet ponatur
ventose retro collum ut dicit avicenna
et administrentur et cetera de karabe
cum aqua plantaginis et sic infirmus iaceat
super faciem suam ut expuat et san-
expellere possit Et si sanguis aliud
descenderit curetur curone sua
Secundo modo incidetur cum ferro calido et
secundum hebemesse quod hec canula
sit in capite eius alto latum sit fe-
nestra in qua includatur uvula Et per
ea per canulam intromittatur ferrum
ignitum ad modum stili sicut Et tan-
tum cauterizando incidatur. **Tercio** modo incidetur
cum cauterio potenciali et fit secundum albucasim
quod postquam cauterizacionis uvula fuit
comprehensa in fenestra dicte canule
imponatur cum penna involuta et cetera
cum panno aut cotone ad fortis
aut arsenicum dissolutum cum aliquo
liquore et teneatur os supra
uvula ad medietatem unius hore

usque ipsa sit alterata Et postea gargari-
zet oleum rosarum aut aqua rosarum
quia infra tres dies cadit ut dicit
avicenna Caveatur ne aliquid medicinarum
acutarum descendat infimus neque
tangat alias partes que ledere eas
Post autem incisionem et mundificacionem
cum vino thure et mirra sanetur
Tercium modum aliud assignat albucasis
cum suffumigacione aceti decoctionis
calamenti ysopi ruthe abrotani
et camomille in olla copta et luta-
ta intus cooptorio applicetur canu-
la dicta fenestrata unde quia iste
modus non est usque consuetus in aliquibus
provinciis ipsum omitto **De in-
flacione et magnificacione
amigdalarum** Ingrossacio et magni-
ficacio amigdalarum et similiter earum
curatur cum medicinis sicut et uvule
et sicut apostemata squinancia
superius curantur Si autem sic non
curantur et necesse est quod incidatur
quod impediunt anhelitum et transglu-
ticionem ut haly dicit Consilium tunc
est albucasis quod sicut dictum est de
uvula si sint fusca aut nigri coloris
aut dure sine sensu non tangantur
cum ferro Et que sunt albe mol-
les et bene tractabiles quod curatur
sole ponatur caput infirmi in
sinu medici et aperto ore premitur
lingua cum paleta ad hoc apta et
capiatur una de amigdalis cum unco
et trahatur modicum ad exterius cave-
do a panniculis et particulis adiacen-
tibus cum forpicibus obtusis aut
instrumento falci simili incidatur et
postea una cum alia procuratur ut dicit haly.
et facta incisione gargarizet aqua
rosarum et acetum et reliqua fiat que sunt
dicta in uvula **De eius medela
si aliquis impedimentis transgluciet**
Si os aut arista infixa sit in
gutture si ad sensum videntur cum
tenaculis convenientibus ad hoc aptatis

compressa lingua capiatur et extrahatur
Si autem non potest extrahi cum virga plumbea
medicando cum ea inferius impingatur ut dicit
Albucasis Si autem non potest videre velut
Albucasis dicens sorbitiones viscosas ut
cum eis transglutiendo descendat et
gargarizare sapam vel decoctionem ficuum
confert et inungere collum oleis
calidis violarum amigdalarum et butiro lau-
datur. Et si non descendit cum hoc detur
sibi ad transglutiendum buccella panis sicci
aut frustum rapi et descendet
Et si hoc non valet provocetur vomitus
omni die potando ʒ i nasturcii contriti
cum aqua calida ipsum enim vomendo
expellit quod retinetur ut dicit Avicenna
Et si hoc non valet ligetur frustum
carnis bovine male cocte aut
spongie cum filo forti et cum transglu-
tiantur et subito extrahatur et egrediet
quod retentum est sive sit panis sive
arista sive filum invisibile Et si durum
aliquid sive magnitudine habens tunc
premant spatule et collum retro fortiter
percutiatur Et si sanguissuge sunt pa-
cilla et forte acetum detur ut Haly
precipit Et si aptum aere videtur cum forpi-
cibus educatur ut dicit Albucasis aut cum
cannula forte capsa suffingetur vel cum cannula fore-
strata comprehendat et cauterizetur
Capitulum tercium de egritudinibus colli
et gibbositate dorsi

Egritudines
colli ipse sunt squinancie et
botium de quibus in de apostematibus
dictum est supra Addatur tamen sicut egritudo rer..
gargarizationis ut dictum est Restat quod quia cum
collo innuitur dorsum et spondilia quod de
gibbositate dicatur que ipsa est similiter
dorsi quamvis etiam aliquando fiat in tho-
race Est enim gibbositas elevatio
spondilium ad exterius ex quo curvatur homo
et leditur in motu Cuius causa aliquando
est primitiva ut casus et percussio et
tunc proprie dicitur dislocatio spondilium a
unius aut plurium ut dictum est supra
Aliquando causatur ab aliqua causa
extrinseca ut ab humiditate cruda
viscosa lubrificante aut ab aliqua
ventositate perurente aut ab aliquo
apostemate impellente vel a tussi
molestante aut a siccitate contra-
hente Signatur quod gibbositas est
a casu et percussione indicio pacientis
Signatur quod ex siccitate per corporis
siccitatem et per febrium consumptionem
precessionem Signatur quod ex humiditate
lubrificante per regimine et preceptum
humidum et molle Signatur apostema
per dolorem et calefactionem Signatur
ventositas per causa doloris motum cum
extensione absque febre Indicatur per
ypocratem in vi aphorismorum quibus
sunt vim in gibbi ex tussi et asmate
sunt ante pubescentiam dicit igitur ante
et non in iuventute ut ante peraut
Et causam reddit Galienus in commento
licet inclinacio sit commotio in eorum
translacione quia propter debilitatem corporis
non possunt sustinere pectoris gibbo-
sitatem et non solum ante pubescentiam
sed in omni tempore si molestant
a tussi vel asmate gibbosi et habentes
pectus strictum periclitantur ut notatur
ibidem ex primo epidimiarum libro
Indicatur etiam quod qui gibbositas curatur
absque mundificatione perit quoniam
usque ad capita et ad annos et facit
accidere natas gibbositas et paralisim
ut dicit Avicenna quod curata humida gib-
bositate subtiliatur propter illud quod
facit gibbositas de opilatione exsicca
...cavatur in quibus penetrat cibus
Indicatur per tersim quod gibbositas
completa et confirmata non curatur
Cetera indicia in dislocatione sunt
dicta Curatio In curatione
gibbositatis si ex re intendatur humectacio
tunc cibis et potibus nutritivis
et balneis et inunctionibus et clisteribus
humectativis sicut sunt oleum
violarum amigdalis radicis althee et
malue semine lini lac atque cum
preruptis brodio et cetera que in ethica
et spasmo sicce administrantur Si
autem sit ex materia vel apostemate
indurato curetur tunc hiis que

in schirosi seu saphirus fiunt dicta
Si fuit ex tussi sedetur cum lenitiis
Et si causa fuerit humor crudus
mollificatiuis aut grossa ventosi-
tas duplex conuenit regimine vni-
uersale de dicta et euacuatione sic
dictum est in paralisi et spasmo humido
ut dicit Auic Et sicut dictum est
in apostematibus flegmaticis et
guttam Particulare intendit resol-
uere materiam et confortare locum
Et ideo oportet quod amplia sint cum
caliditate stipticitate habentia
moderate velut sunt nuces cypressi
et folia eius et folia lauri seu lauri
calamus aromaticus enula campana
achorus et similia de quibus possunt
fieri embrocationes vnguenta et
empla ut Auic facit istud medicamen
Rx sanuna seha que est absinthium
secundum serapionem et sticados secundum
Rasis cimilo piretri cassiae nuce
cypressi sansucu cardimomi spicam
nardum de quo coquatur cum aqua
et oleo usque ad consumptionem
aque et colentur et reiciant
herbe alie cum illo oleo et tandem
aque et post consumptionem colet
et super colaturam ponatur castoreum
euforbium et armoniacum et fiat vnguentum
Et si cum istis adderetur ruta et
sinsiberum spica et achorus storax
et bdellium fortius esset Et si
loco aque ponetur vinum adhuc
esset fortius Et de isto vnguento potest
fieri emplastrum cum cera pice et
terebentina vnde de consilio Albucasis
est quod post balneum et embrocationes
tractetur et reducatur illa gibba
cum manibus vnguendo cum predicto
vnguento Et post emplastretur cum
emplastro et desuper ponatur plumbum
aut astella ad hoc parata melius
quod erit possibile Et ligatura
reducere ligetur Ad vltimum si
predicta non sufficiunt cauterizetur cum
cauterio circulari ut docet Albucasis

Capitulum quintum de egritudinibus homoplatis et brachiorum

In homoplate non sunt egritudines
proprie nisi quantum ad brachia et
digitos Nam aliquotiens digitus
superfluus de quo quod debeat
remoueri dictum est in de membris
superfluis amputandis extirpandis
Aliquando vero fit inuiscatio digitorum
quorum curatio est incisio et
separatio cum rasorio et postea cum
pecijs impositis et vnguentis de-
siccatiuis fiat consolidatio separa-
tim De vnguibus Non numquam
accidit vnguibus attritio et
contusio quandoque ex attritione
sub ipsa fit sanguis mortuus aut
sanies Aliquando in eis accidit gib-
bositas et curuitas quandoque fissura
quandoque vero coloratio feda et ma-
culosa Curatur attritio secundum
Auic cum folijs mirti conterat
deinde liniatur cum basilicone
aut cerotis lenibus de adipibus
communibus Sanguis autem mortuus
aut sanies si est subtus cadat
resoluatur cum adipe caprarum
et sulphure ut dicit Haly Et si
non potest resolui findatur vnguis
cum facilitate fissura obliqua
ut consulit Auic et egredia
quod est sub ea gibbositas et curuitas
eorum corrigitur supposita pur-
gatione vlie quod primo mollifi-
centur cum adipe omnium ac ab
dyaquilone deinde erigantur
et radantur donec equentur
ut dicit Rasis Et si est necesse
quia pungunt radantur et scindatur
et lamina plumbi supponatur ut
premat carnem et teneat vnguem
eleuatum Si fuerit fissura
et corrosio cum dyaquilone et
oleo de behen et vinis passis agra-
nis suis mundatum de consilio haly
cathaplasmetur et sepo muris
assato cum oleo ansatino lau-
datur ab Auic Vngues vero fedis

[illegible]

non vngues [illegible] superfluitates [illegible]
vngues [illegible]
Rex Bohemie [illegible]
[illegible]
[illegible]

et maculosas rectificat. Rasis cum
nervica et aceto. Et Avic. laudat
glutē piscium et semē lini cū nast-
cio et ipse aceto cū. Si aut porta
nō possunt corrigi cum medicis
et nocet nōbiliter auferatur unguis
et de medicinis fortibus ad eradi-
candum est oleum et opoponac
et serapione ut dicit Avic. aut
secundum haly visti guercini pe. i.
cantaridarum ptes iiij capsie dimi-
diam capsie dimidiam confice
et appone. Et si cum eis ponet
arsenicum et acetum esset melius
aut cum spatula distarnetur. Et
postquam ceciderit oportet sicut quod
dicit Avic. quod ingeniet locus ma-
gnificetur et nō tangatur sed custo-
diatur de ere aut de argento per-
forato ut habeat respirationem cum
infra eundem mensem nascetur unguis
bona. Capitulum quintum de egritu-
dinibus pectoribus et mamillarum

Pectus ab extrinseco nō habet
egritudines proprias nisi que
mamillarum. Mamille aut
quoque patiuntur apostemata quoque
congelationem lactis de quibus
dictum est in de apostematibus supra
quoque enim habent exuberantiam lactis
et quoque paucitatem de quibus tractat
phia. Practica tamen doctrine Galieni in de
facile acquisibilibus docet attra-
here lac dando in potu vinum dul-
ce decoct raphani et radicum feni-
culi cum furfure. Et enim docet
extinguere fomentando mamillas
cum aqua marina et aliis que
possunt desiccare et stipticare.
Quandoque patiuntur nimiam
augmentationem quoque nimia pa-
pilli profundatione de quibus
ad Cyrurgicos sepissime habetur
recursus. Et aut nimis non
crescant mamille in iuvenculis
nō tangantur neque fricentur sed
teneantur bene stricte et liniantur
cum aqua frigida et aceto et
si in illo dissolvetur creta

in molaris bonum esset. Et si ponetur
alumen et galle et psidia fortius
esset. Et secundum G. ubi supra quod
acceptat. Rasis si accipetur ciminum
pulverizatum cum aqua et ace-
to pulverizatum et super ligetur
per tres dies et per alios tres
compleatur cum radice lilii melle
et aceto ligando. Et hoc faciendo
ter in mense simile valet. Si
hoc tamen in viris accidat oportet eas
inscidere consilium Albucasis incidere super
et subtus sectione liniari una vel
duabus sectionibus si est necesse.
Et post excoriando incidatur
et extrahatur illa pinguedo et
suatur et ut cetera vulnera curetur.
Quando autem papillus est ita
profundatus quod puer nō potest
eum comprehendere ponatur vetosa
parva aut cupula glandium calefacta
aut cum canula suggendo optime
extrahatur. Capitulum sextum
de egritudinibus parietis ventris

Paries ventris nulla patitur
egritudinem propriam nisi aug-
mentum seu umbilici emin-
nentia quia de ydropisi dictum est
supra. Eminentia umbilici seu
hernia ventralis quasi sequitur
iudicium herniarum testiculorum sicut
dictum fuit de illis in parte et
dicetur in sequentibus quod quedam
est zirbalis quedam intestinalis
quedam aquosa quedam ventosa
quedam vero carnosa. Et ultra
hoc quedam est aneurismalis
sanguinea propter rupturam alicuius
arterie seu vene ibi sanguinem
mandat. Causa talium eminen-
tiarum et signa sunt que herniarum.
Aneurisme iudicatur cum quod in
aneurismatibus ferro nō tangitur
timor enim magnus inducitur
super infirmum ut dicit Albucasis.
Et nō solum in hac sed in omni
hernia ventrali et umbilicali
est periculum cum ferro. Melius

eius videtur michi quod perficientur
cum emplastris et ligatura quam
ponere in periculo incisionis Nam
loca illa male coniunguntur propter
naturam masculorum ymo sunt
aptissima ad prociditatem in-
testinorum que difficilia sunt ad
relocandum ut dixit Avicenna decebat
Curacio tamen est duplex Una cum
medicinis alia cum ferro Cum
medicinis autem curatur crepatura
ut dicit Celsus quod sumatur thus
et conficiatur cum albumine ovi
et cum cotone vel stupa involuatur
et super umbilicum ligetur Et
si addantur galle cipressi acacia
sanguis draconis antimonium turribe et
terra sigillata et alia que dicuntur in
ruptura inguinali esset melior
cura et ciminum et bacce lauri
resolvunt ventositatem et sulphur et
alia que dicta sunt in ydropisi et
hernia curant aquosam et carnosam
Cum ferro curatur zirbalis et in-
testinalis et in Albucasis et haly-
abbate quod erigatur paciens
coram medico et retineat ha-
nelitum ut exeat quantum potest
eminencia et tunc signetur in
circuitu eminencie cum incausto
et post resupinetur paciens et
reducantur intestina et zirbus
ad intus et incidatur in circuitu
signi secundum primam partem deinde
cum unco forti affixo in medio
circuli signati et ipsi elevetur
totum mirac et ligetur cum
filo forti aut suatur ut deinde
fiat in sutura ventris bene
et fortiter cavendo ne aliquid
comprehendatur de intestinis
Et si ad maiorem securitatem in-
figantur due acus in cruce et
sub acubus fiat ligatura in
quatuor partibus firmius se
tenebit predicta ligatura Et sic
dimitte cum sedantibus dolorem
ut cadat per se Et post ut

alia vulnera sanetur De ruptura
ipsi propter periculum intestini pre-
cipiunt quod post primam ligaturam
aperiatur medium eminencie et
cum digito perquiratur de inte-
stino si est reductum Tediosa
vero est operacio et ego nunquam
feci eam quare eam subtilitati
operantis derelinquo Capitulum
septimum de egritudinibus ancha-
rum et parvum predictum ab eis

Egritudines propter ancharum
que proprie pertinent ad cyrur-
gicos sunt ruptura in-
guinalis lapis in vesica passiones
virge ut priapismus clonus propu-
tiatio castracio hermofrodisis
passiones matricis velut clau-
sio et eius amplificatio centigo
et extractio fetus et secundine et mole
Egritudines ani ut etiam clau-
sio eius et exitus longaonis et
exitus matricis De ruptura
inguinali Ruptura secundum intencionem
G. primo et secundo de egritudine
et sinthomate est inflacio inguinalis
in qua intestinum aut zirbus
dislocatur et egreditur ab inte-
rioribus ad carnem mirac propter
medium et osseum seu testiculorum
bursa et sepius in ea descendit
monoculum intestinum quod est solutum
non ligatum ut dicit Avicenna Cuius
tres sunt species ut testatur
ipse G. in accidentibus preter
naturam epiploal id est zirbalis
Alia est intestinalis Et cum hiis
composita ex ambabus et quelibet
istarum quedam est parva que
usque circa inguinem et talis vul-
go crepatura dicitur relaxacio Aliquando
vero magna que usque ad osseum
seu bursam testiculorum descendit
et talis dicitur crepatura ab haly
simone ut patet prius Cause
aut immediate rupturarum sunt

scissura et dislocatio ut dicit Avic(enna)
que sepe contingit ut G(alienus) in 2o
de egritudine testatur. Scissura autem
propter fit a casu et percussione aut
motu et conamine laborioso aut
clamore valido aut coytu cordiato
Dilatatio autem fit propter humiditatem
lubrificantem et mollificantem ut dicit
haly aut propter debilitatem corporis
ut Avic(enna). Et ista possunt moveri
in corpore causis primitivis ut dictis
ut vult Albucasis ad nocumentum repletione et
usu cibariorum grossorum humidorum et
ventosorum ut Thedericus. Signa
et indicia. Signum autem commune
rupturarum secundum Avic(ennam) est additio
et apparens extensio loci alicuius
inferioris proprie apud motum et com-
pressionem hanelitus et tussis cum re-
vertitur cum resupinaverit et cum
digitis compresserit locum ut dicit
haly. Signum autem proprium eius que
est propter dilatationem meatus est quod
apparet paulatim in inguine et inde
descendit absque motu labo-
rioso. Signum autem quod propter scissuram
est quod subito et cum dolore venit
multotiens descendit per aliud locum
quam per ... inter carnem mirac
aut ad bursam testiculorum aut ad
coxam et iuxta vulvam et superiora
ventris ut in umbilico dictum est
de ruptura ventrali. Signatur autem
quod illud quod descendit est intestinum
quia reducitur cum velocitate et
quadam gurgulatione. Signatur
quod est zirbus quia non reducitur
ita velociter neque cum aliqua gur-
gulatione. Iudicatur quod qui habet
rupturam non vivit sine periculo quia
si contingeret quod intestina caderent
in oscheum cum fecibus indurentur
nunquam retrocederent et ita patiens
moreretur. Et ego vidi et Albucasis
testatur et ideo est consulendum quod faciat
se curare aut nunquam dimittat
regimen neque braccale. Iudicatur per

Avic(enna) quod fissuralis ruptura non
curatur quod desiccatio in aliquo
modo ut dicit haly in ix sermone
partis secunde. Dilatalis vero aliquando
curatur per desiccationem proprie
quando est tenera et recens et
in pueris. Non autem quando est dura et
antiqua et insensibilis. Quidam autem
dicunt eam sanare in qualibet etate
cum medicinis. Deceptores sunt
ut dicit Thedericus. Neque ego
unquam saltim magna et reple-
tam. Et propter hoc dicit miror
de Lanfranco qui dicit se curas-
se cum medicinis unum sexage-
narium et aliud quadragenarium
de magna et completa ruptura.
Iudicatur amplius quod curatio
rupturarum cum incisione licet sit
possibilis est tamen ambigua et
periculosa ut dicit Albucasis de
spasmo propter dolorem de fluxu
sanguinis propter incisionem de
lesione intestini propter corrosionem
de amissione generationis propter
testiculum. Et ideo dicit Lanfrancus
quod multi sapientes quamvis curam
sciverint se intromittere recusarunt.
Sanctissimum tamen est quod non
attemptetur cura per incisionem in
homine debili et sene et male
complexionato et tussiculoso.
Sufficit enim tales preservare cum
medicinis et dimittere eos
vivere cum sua claudicatione. Caveas
etiam ut dicit Bruno et Guillelmus
de Saliceto quod non attemptetur cura
per incisionem nisi per hominem qui vidit eam
per bonum ingenium facere et cum hoc habeat bonum
ingenium et cum hoc se habeat bene instrumenta ad
hoc apta ut sunt rasoria et ... unctiones
grossos et subtiles cauteria ... atque stupa
cotoni panni ... pulvis ... et ... ad hoc
... Tempore quo ... isti operi ... tamen
Complendum est quod antequam attemptetur
istud opus corpus sit bene mundi-
ficatum cum clisteribus et medicinis

Curatio. Cura rupturarum fit dupliciter
uno modo cum medicinis alio modo cum cirurgia
et manuali operatione. Curatio autem
cum medicinis primo modo scilicet per quam
cum medicinis intendit dessiccando aggregare
et fissuram et dilationem cum tribus.
Primo si pars est repletus quod evacuetur.
Secundo ut repletio et materia replens ad generandum
inhibeatur. Tertio ut fissura
seu dilatatio constringatur. Primum completur
per flomma et est nota et per medicinas
que laxando et purgando constringunt
ut sunt mirabolani et pillule ipsorum. Secundum
completur per debitam administrationem sex
rerum non naturalium et illa que sint generative
sunt illis amovere ut sunt aer et cibus
et potus inanitio et repletio sompnus et
vigilia motus et quies accidentia anime. Observatio
rerum exteriorum ut cretum balneorum
et sub diuo stato declinatos ad calidum
et siccitatem temperatam ad quandam subtiliationem
et carminatione ventositatum et consolidandi
et agregandi disgregata et dissoluta
et quia de istis satis dictum est
in de aliis fluxibus et aquosis atque ventosis
et satis dearticulatum sunt in quadam
tractatu quid de ruptura fieri pro tanto
de conquisita ordine dietarum rerum supersedeo
de pluribus. In summa tamen vult Avicenna
quod rupti dimittat replectionem et cibaria
grossa et inflativa ut fabas fasiolas
lentes et cicera ut capitat Rasis dimittant
etiam fructus recentes rapas panem
crudum et assimum carnes porcinas
et pisces caseum lac non potent aquam
putream neque vinum novum aqua frigida
et vinum grossum saporosum competit eis
balnea aquarum dulcium nocent eis Auster
et pluvia gravitat ipsos non saltent
neque clamet non cocant neque braccale
dimittat. Teneat ventrem bonum cum
suppositoriis clisteribus cassiafistula tamarindorum
aut dyacatholicon sobrie et quiete
vivat majorem in brodiis esse et
potu in omnibus cibariis ponat salviam
post comestiones utendum dragageta
seminum in qua sit nasturtium et coriandrum
et in quos tertium completur per reductionem
intestini cum manum et clisteri et balneo et
ventosis et emplastratione cum lenitibus et

evaporatione talium et suspensione et
elevatione per tibias et anchas si est
necesse et ipsis reductis fomentetur locus
cum aqua vino et aceto decoctis gallarum
nucis cypressi et aliis deinde apponatur desuper
emplastrum in loco in quo apparebat
eminentia extensum maluca ad formam
scuti et removetur de 4o in 4o diebus
et in elevatione emplastri teneat digiti
super locum ut mirari non eleuetur propter
absentiam emplastri et fiat remutatio
de mane antequam surgat de lecto et post
emplastrum ligetur cum braccali artificioso
de panno triplicato cum scuto prius super
inguinis quantitate et habeat bindellum
ligatum retro et sibilante ante aut
coniunctum et ligetur stricte et si braccale
cum excoriacionem descendat cum
pannis et cotone et ungo alio. Et quum
voluit assellare portetur et teneat
manum desuper et non coarctet se nimis
quot potest. Cruolz aut mane administretur
sibi pocio sua consolidativa cum
vino grosso et ita quiescat per l dies
et post incipiat modice paulatine et
non dimittat braccale de aliis l diebus.
Emplastrum constrictivum rupture in quo
omnes conveniunt est de pelle arietina
Cum forti. Ex pices navalis ʒ v. colofonie
ʒ iij litargiri ana opoponaci galbani
bdellii mastic terbinti ana ʒ i boli
ar. sang. dra. gipsi thuris sarcocolle
aloes ceroti mumie aristologie centauree
utriusque consolide simul. Rubie nucis
cypressi gallarum predictarum vinum terrestrium
ana ʒ ij sang. draconis ʒ i glutis piscium
vise quercini ana ʒ v et super pellis arietie
coctum cum aqua pluviali et aceto usque
ad dissolutionem. Et si dissolvatur gummi
cum aceto et conficiantur omnia cum glutis
liquefactis et fiat emplastrum. Emplastrum
aliud Rasis et Avicenna et eius acceptaverunt
Bruno et Theodoricus et est de pulvere
nucis cypressi acacie gallarum balaustiarum
ana ʒ v dragaganti mirre sarcocolle
thuris gummi arabici ana ʒ iij sang.
draconis boli armenii aloes mumie ana
ʒ ij pulverizentur subtilissime et cum
aceto incorporentur et fiat emplastrum et
applicetur cum panno aut stupa. Potio
ruptorum fit de tribus consolidis sigilla
sancte marie utriusque plantaginis pale
vrace utriusque
rane pimpinelle ana ʒ i nucis cypressi

metinum cinamomi reubarb(arum) asti(?) fructus
tamarisci sc(ilicet) nasturcii cimini preparati cu(m)
aceto coriandri an(a) ʒ iii. san(guinis) dra(conis) thuris
mastic(is) mumie terre sigillate boli ar-
men(i) sarcocolle dragag(an)ti an(a) ʒ ii. fiat pul(vis)
de quo utat(ur) de mane ʒ i cum q(uan)titate i vini
grossi. Est etiam alter modus curandi ru-
pturas in magno sec(un)do iiii p(ar)te quidam
magnum virum revelatum et est q(uod) supposito
bono ut est dictum iacente et quiescente
pa(ciente) p(er) xxx dies et reductis intestinis
accipiat quolibet mane et sero unum &
que est tertia pars unius grossi limature
calibis cum vino decoctionis cepe(?) tristis(?)
et super locum rupture p(er) xv dies de-
tto in tertium renunitado(?) ponat emplastrum
factum de diamate(?) grosso non pulverizato
et cum apliton malaxando incorporato
et post alios xv continuet emplastrum de-
de ruptura et ligetur cum brachali dicto
et nisi dei erit curatus. Fundamentum
istius cure est tota spes quia d(icit) primis
xv diebus adamas attraxit in loco
rupture limaturam et in aliis xv die-
bus emplastrum constringit et ideo reperitur
sup(er) locum nodosa carnositas que est
signum perfecte curationis **De cura
per chirurgicum** Modus autem
curandi cum spatula manuali intendit
incidere carnem ad didimum totaliter a s(ua)
maiori parte et postea consolidari et
in meatu carne generare durum et cal-
losam ut nichil descendere possit et hec
intentio complet(ur) per diversas divisiones.
Primus modus est cum incisione rasorii
et ponit(ur) ab Albuc et Haly Rogerio et
suis magistris et a suo sectatore Jamerio et
a Bruno et Theodrico et ipsum acceptant
omnes et fit q(uod) inclinato pa(ciente) sup(er) discum
aut sup(er) bancum et bene ligato et
reductis intestinis findat(ur) didimus secundum
longitudinem et distento didimo et testiculo
elevato usque sursum(?) et ligetur firmiter
didimus ita alte sicut erit possibile post
incidat(ur) et proiciat(ur) testiculus ad maiorem
securitatem cauterizet(ur) post didimi ligata
ta et reponat(ur) intus et capita filorum
remaneant extra et cum albu(mine) ovi in
primis et postea cum curatione aliorum vul(nerum) cu-
ret(ur). Secundus modus est cum cautio actu-
ali et ponit(ur) etiam ab Albuc et Auic(enna)
et a Rogerio et sectatoribus suis et a
Bruno et Theodrico et fit q(uod) colo-

pa(ciente) ut dictum est et ducto testiculo cum mem-
bro et reducto testiculo p(er) medium lignum
concavum(?) cauterizet(ur) cum cauterio recurvo
cultellari(?) quousque ad os pectinis p(er)ven-
iat(ur). Et postea cum albu(mine) ovi et cura aliorum
vul(nerum) curet(ur). Tertius modus cum cautio
potentiali et ponit(ur) a Theodrico et opa-
tore Johanne scriptor(is) Bonon(ie) per magistrum
Andream in montepessulano et per magistrum petrum
de Orlhiaco in Avinion(e) et p(er) me sicut di-
cetur in sequentibus. Quartus modus est
cum ligatura et ponit(ur) a Rogerio et fit cum
acu imponat(ur) cordula sub didimo et
transiens(?) p(er) medium loci signati et pro lig(amento)
supposito ligant totum didimum cum ligno
et stringendo cottidie non cessant donec
cordula libera cadat et didimus cum carne
sint incisus. Quintus modus est p(er) elevationem
didimi et cauterizatorum ossis pectinis et po(nitur)
a Lanfranco et sequitur per magistrum petrum
de Arla(?) et fit q(uod) incisa carne inventa
apprehensa cum tenaculis latis elevet(ur) di-
dimus et cum ligato cum dimant(?) et cau-
terizant sub(?) didimum ad pectinis. Et
postea ut cetera vulnera curat. Sextus
modus est cum filo aureo et eum facit magi-
ster Bernardus nicem(?). Et fit q(uod) incisa carne
invenia(?) ligant didimum aliquantulum stricte
cum filo auri et sunt volunt et dimittunt
intus filum et ita longitudine consolidatur(?) cor-
rigat(ur) et constringit(ur) didimus. De istis
modis videt(ur) michi q(uod) quatuor primi sunt
completi et absque fallacia. Alii vero non
sunt cum securitate fiducia q(uo)d probat(ur) quia
q(uod) illi modi sunt p(er)fecti et absque falla-
cia in quibus non p(otes)t redire egritudo et
ille contrarium in quo p(otes)t redire ut ca(pitulo)
ut in p(ro)phemiali ca(pitulo) superius sunt alle-
gatum. Sed per quatuor primos modos
nullo modo p(otes)t redire quia p(er) primos modos de-
struit(ur) tota via et loco ipsius fit me-
dium altius genus in quo nullum est foramen
ut per oppositum eo facto evident. In
duobus remanet via cum foraminibus lig-
stricte(?) non tamen indilatabilit(er) cum sit car-
nosa magis quam ossosa. Sequit(ur) ergo q(uod)
q(uod) primi quatuor modi sunt p(er)fecti alii
duo imp(er)fecti. Verum tamen credo q(uod) in p(ar)va
ruptura valet et forte in magna ad tempus
sed non ad semp(er) ut etiam valet cautum

dimi cum cauteriis punctualibus et plicatis
ut docet Albucasis et per castrationem dimittatur
ita grossa et dura cicatrix quod loco stat
scutalis sectionis. Et ista sunt intencio Albu-
casis et antiquorum omnium quod non valet operatio
nisi procedit ut de pectinis ossa taliter quod
tota via sit admassilata. Et si ipsi propter
salvationem testiculi operantur fallantur non
sunt curationem. Sed vivus cum testiculo vi-
di multos gravare. Et cum hoc de duobus
malis minus malum est eligendum. Et credo
bene quod aqua virtus sustentativa rema-
net in testiculo saltem spiritualibus et influ-
entia secundum predictam vicinitatem traditionem ut
de substantiis in 1° tertio dicebatur. Remanet
autem ut plurimum cum quadam desiccatione ut ex-
perientia docet. De illis autem qualiter modum
credo quod prefati doctores reputaverunt se-
curiores illum de cauterio actuali. Illud autem
de rasorio non faciunt nisi in magna ruptu-
ra. Et hinc sunt quod Avicenna de ipso non fecit
mentionem. Unus quod est secundus dicit quod
multos apponunt ... quia
ignis est terribilis et multi in opere eiusdem
autem propter timorem ipsius ignis eligunt magis
illum de cauterio potentiali in quo summe
est cavendum quod homo sit dives de corro-
sivo. Plus enim valet multiplicatio vicibus
quam quantitate et arsenicum in hoc optinet
principatum operationem cum ipsius ut de scro-
pulis dictum fuit est fortis et valida
et si indocte applicatur commovet se et
accipit mala in prima cum quantitate facit
magnam operationem inspicie membra
principalia et ideo oportet quod defendatur bene
cum aceto et psilatro et aliis infrigida-
tibus rebus et cum bona dieta arsenicum ha-
bet se cuius cum operatio durat per tres
dies et propter hoc sufficit quod de triis in tertio
cum removetur. Et si ipsum corrigetur aut
cum opio aut cum psilatro succo aut cau-
lium ut dicetur tutius esset. Et modus
meus operandi cum ipso talis est: suppo-
ta bona dieta et purgatione resupinetur
pa(tiens) et reducatur intestinum et vadat ad
inguinis et paris illa deinde reducatur su-
perius quantum erat possibile super os pectinis
et signetur cum incausto aut carbone
cavitas testiculi et reducto testiculo

in bursa sua ponatur rupturium ad
quantitatem unius partis castanee quod
fit de calce viva et sapone molli cum
modico de saliva super locum signatum
in medio ossis pectinis prope virgam per
digitum unum et claudatur cum aliquo cir-
culo de panno cerato aut de aliquo
glutinoso sic taliter ut non diffundat ultra
signatum et ligetur et stringatur cum bona
binda volvente anchas et dorsum ad
modum brachalis ut non moveatur de
loco ubi positum est et dimittatur ibi
per diem unam naturalem. In crastinum sol-
vatur ligatura et removeatur causticum
et invenietur escara nigra et tunc man-
datur in medio sui incisum ad quantitatem
unius grani ordei vel siliginis et fiat
caverna vel fovea in qua ponatur quantitas
medii grani frumenti arsenici pulverizati re-
pressi cum sucis aut cum opio tunc quantum
erit arsenicum per se aut involuto cum
modico de cotone madefacto cum saliva
deinde cooperiatur cum cotone a torpia. De-
inde congelatur ... cum populeone
et desuper totum ponatur panni infusi et
expressi cum aqua et aceto aut cum o-
vorum albumine et ligetur cum binda sicut
in brachali simplici de duabus telis
sutis. Et post firmata rursus in brachia-
li et iaceat supra dorsum in lecto de ma-
turo. Et licet qualiter die possint pannum
removeri et propter probari quod intestinum sit
reductum conversum tamen non moveatur de
duobus aut tribus diebus usque dolor
fuit quietatus. Et tunc removetur totum
simul item augmentando foveam in-
cavando quam mundando propter sanum et po-
natur de pulvere ut prius et removeatur de
scara in tantum quantum erit possibile ut
libere videatur et operetur in profundo et ita
continue fiat quousque caro inviscata tota
sit corrupta usque ad durum quod cognoscatur
per inflationem burse testiculorum et per
dolorem prout posteriorum et quod in fissura
videbitur secunda alba et erit durum ita sic-
citas quod digitus non potest intrare per
bursam ad durum ut solebat neque ex-
ire intestina prout desiccabit si intestina
vellet. Et hoc totum est factum in dua-
bus septimanis. Postea vero si placet generetur
caro castrare carnis cum axungia porci

Cum vivus testiculo vidi gravare plures

Nota arsenicum in ca... obtinet principatum

aut butiro seu aliquo unctuoso p una
septimanam Et qn cicatrix ceciderit
videbit' signum album ad modum ung
tualis et tunc facta pba intestinorum
et munitis scrutatijs earum ut no ta
gatur a corrosiuo ponat' de pul' arse
nici repressi et in minori quantitate cum
cotone sup dimun et defendat' ac etiam
mitiget' cum fortioribus ut est oleum sp
nis iusquiami mandragore eo q' dimnus
est mag' sensibilis q' caro et maiori
indiget sedatione et magis tanta opa
tione ppt venas nervos et que sunt in
eo et ipo ita separato stet usque ad sedam
remutatione Et tunc scindat' sin lon
gum et in fonea reponat' de pul' cum co
tone et hoc ita continuet' quousque to
tus dimnus aut maior ps eius sit cor
rupta quod contr' erit in duabus septi
manis et cognoscet' p maiorem tumorem
testiculorum et maiorem dolorem dorsi et
partium posteriorum Et si necesse est ppter
magnitudinem dimni ut melius corrodat'
facere duas aut tres fissuras fiant s'
longum in quibus ponat' de corrosiuo
cum cotone ps. Et si tunc considerarem
q' aque descendisset in osseum ponat'
proba p medium dimni usque bursam
ut ab ipa cum manu elevata aque ex
trahant' Et post ponat' cassa cicatrix
ut dictum est Et quando locus erit bene
mundificatus et apparebit caro rubea
incarnet' locus et curet' curatione vul
nerum aliorum Et postquam erit consumptus car
natus incipiat incedere paulatim et por
tet braccale et ligaturam per xxx di
es Magister aut petrus qui in mea pu
eritia curavit xxxx illum faciebat quie
scere sed ire per villam continue ut ob
liuiscerent' molestia corrosiui quod no
laudo nisi intestinum esset penitus reto
tum Et in operando licet madet in cunc
tu cicatricem quantum erit possibile insolus
procurabat causa ipius usque in finem que
cadebat p se inferius ponendo in foramine
a principio usque ad finem nisi corpia cum
panis et ligamine Erat enim intentio
sua q' cicatrix descendebat cum a cor
rosiuo quod no reputo securum quia
stante cicatrice satis est difficile sed
qui erat realiter operans in dimno qui

aut est remota cicatrix tactu et actus
testificant' veritatem Tempus aute sue
totius operationis erat octo septimanarum
Ego vo sibi eam abbreviam de tribus se
ptimanis salvus plures si semp remanet
cicatrix curinis bonum post ipe audiens
q' ego ad maiorem certitudinem in cura dim
ludovici de bussiaco dalphinatus ven
nensis post prima dimni apturam posuerat
cautum etiam cultellare ipe visus fuit
a principio totalis operationis in qualibet re
mutatione ut de ra in ram cautus et di
cebat q' inuabat ad tra ad fluxum
sanguinis et ad prfundandum mag' sue abs
tione cicatrice q' cautum consumebat ca
et cum hoc dicebat q' dolorem corrosiui mi
tigabat quod no multum impbo nisi quan
tum ad hoc q' no est artificale neque hono
rabile operationes prectas comiscere in
comeito primi authoris Necesse tamen est
prelum in ope q' de omnibus se debet ho
minare de hijs que nomiae et no nocce
punt prectum quia cicatrix descendit
q' cautumen no sentit' dubitabat q' fiat
caute q' pa no videat Si vo accidentia
mala in cura supervenerit sunt corrigenda
In primis si nimis est positum de corro
siuo aut si nimis molestavit lavetur
et fomentet' locus cum oleo ros' Si bur
sa testiculorum est inflata et dolorosa mi
tiget' cum emplo maluarum et furfure
et maturet' cum radice maluavisci se. li
ni et axungia porci galline anatis
et similium Et si faciet saniem apiatur in
bassiori loco et mundificet' et sanet' ut
alia ulcera Et si contingeret fluxus sang'
inis restringat' cum pul' ru et albu duorum
aut cum vitriolo aut cum pul' ipsum sunct
arsen' et dimissione operis usque sit resi
ctus Et si supervenerit se. regat' cum sy
rupo ros' et nenufar' et rore. Pphicus
Si tussis debet dyag' cum aut penidie et
irrigatorum pectus cum butiro et oleo vio
larum Si esset constipatus det' cassia f'
aut fiat clisa et suppositoria Si super
veniet fluxus ventris detur' troscisci
constrictivi et id genus De lapide in
vesica licet secundum avic' in 3o renes
et vesica generant in quovis lapidem et
vena et alie particule multe ut incurid

b resistante non capit et primo alimentorum
quoque et intestina primo et secundo interiorum
Aliquibus plenius interiorum quarto et colliget
et Ruchilis et capitulum ut de ipso et de aliis
fecit mentionem Haly vero sermone partis prime
Ruchilis Cirurgici dicit non licet const-
ructio de lapide renum neque aliarum intu-
storum particularum cum contingat ipsum curare
Bustius Cirurgie et Bernardus dicit et
Theodoricus et Gordonius docet generationem cum
ceremonias et naturalis ponere aliquid de utroque
dicetur. Generantur autem secundum Haly ubi supra
lapides in corpore humano suo modo sic-
latis efficiuntur sicut in furno et in cal-
dariis balneorum ex materia grossa et vi-
scosa materialiter coadunante meatuum
strictura cum generante ministraliter et a
caliditate loci effectualiter quod plane
declarat G. primo alimentorum. Cum inquit
thermis assumite quod viscosum quam mellitum
qui secundum veteres structores quondam compo-
suerunt naturam morbi faciebat igitur quod
grossum et viscosum peccatum est generare
porum qualis coadunatur vasis in quibus
aquam calefacimus et qualis etiam coa-
dunatur secundum plurimas per se aquarum ca-
lidarum. Facit autem ad hoc maior renum
ipsorum calor qui velut igneus et pu-
gitivus quod secundum ipsos fuit calidum
evaporativum cum a tali calido primo
separationis coagulatur. Reliquum de grossa
et viscosa materia 10o capitulo. Hec autem
duobus melioribus viris attestantibus
Avic. in 3o canonis et Alexandro 2o sue
practice Averrois 3o colliget. Non ob-
stante Sapione in 2o breviarii sui di-
cente quod caliditas commodata cum ma-
teria grossa est sufficiens causa in generatione
porum qua commodationem intelligo non
in materia sed in egressione a natura
habet cum gradibus multos egressio a
naturalitate divus se primo ... Hic sicut
caliditas innaturalis fortissima multum re-
num in iuvenibus est causa subite generationis
lapidis ita et caliditas naturalis fortissi-
ma non multum in senibus et in vesica
in diutino tempore habet lapidem generare
ut in 1o canonis ... gradibus Bernardus autem
disine 3o Amphorismorum et etiam sexto epi-
dimiarum ita intelligunt G. Tantum

cum fiat debile agens in multo tempore
quantum forte in pauco in de simplicibus facit
et de egritudine et similiter de eo. Est
ergo semper caliditas ignea secundum gradus
suos causa effectiva generationis la-
pidis. Grossities tamen materie est causa
maior dicebat valdeus Sapio ubi supra
et nulla est contradictio inter doctores
ut apparet. ¶ Causatur autem materia
ipsius secundum Avic. a crapula et indi- Cause
gestione et regimine grosso ut infra
dicetur de dieta. Causa autem retentio-
nis materie est debilitas expulsionis
et meatuum opilatio. Causa autem caliditatis
fortissime est labor renum et vesice
et calefactivorum usus. ¶ Signa lapidis Signa
renum secundum Haly sunt egressus pau-
latinus urine turbide et arenose a-
renule vel cum quadam ardore et dolor
maximus renum et ylium qui multotiens
pertingit ad testiculos crura et pe-
des cum quadam obdormitatione apte
renes insinuatis. Si autem ingitur re-
tentio quod lapidosus per naturam a
per propria facta questio non relinquitur
ultimum signum cum habet et tunc pu...
vo interiorum. Signa autem lapidis vesice
sunt dolor vesice pruritus virge ma-
xime circa caput ipsius et sepissima eius
erectio et declinatio urine canditas
albedo et tomitas arenarum albedo
et urinandi difficultas et cum hoc si
dubitatur. Resupinetur patiens et elevatis
coxis conatur et pungit autem ca-
theterum quod est instrumentum in virga
intromittat et lapis tangatur et re-
cedit et tangit. Hec cum omnia notantur
dant lapidis et viam curationis ostendunt
ut in 3o interiorum deducitur in expe-
rimentis. Ad hoc patiente ... et tunc
alteram manum pectine ... in pecto si
digitum in anus ponat sentiet lapis
durus non mollis et rebundecedit et
tangit. Et cum hoc ut dicit Avic. lap(is)
in vesica quoque producat ad tenasmo-
ne et penis longationis et quoniam
mingit lapidosus statim mingere de-
siderat. Dolor renum in puero multum
assimilatur dolori colico propter quod
doctores inter ipsos multam fecerunt
distinctionem. Ruchilos quod super illud

Cum fiat debile agens in multo tempore quantum forte in pauco
Causa effectiva est caliditas ignea generationis
lapidis et grossities materie causa maior ...

tempus non est magna differentia amplior preterita mitigatorum licet in hoc quod prius diuti-
bus indigeant non est tamen in hoc multum
insistendum intelligere ypocras. Diuiditur autem lapi-
des renum et vesice ut etiam ipsemet dicit
Auicenna. Nam lapis renum leuior est et
minor declinans ad rubedinem, vesice
vero durior et maior valde declinans
ad albedinem. Iudicatur per ypocras in vi°
epidimiarum nefreneticos non vidi sa-
natos super l° annos. Et in vi° Amphorismorum
nefrenetica et qui circa vesicam dolent
laboriose in senibus sanatur debiles
enim sunt et ideo cum hiis passionibus co-
moriuntur ut dicit G. in comento. Iudi-
catur per Rasim quod qui habent
vrinam grossam et arenosam raro i-
cterum sed si subito efficiatur tenuis
signum lapidum generatum cum aliis signis.
Amplius dicit Auicenna quod lapis renum et
vesice est ex hiis que hereditantur. Propter-
ea dicit quod senibus plus aduenit la-
pis renum quam vesice et infantibus
et qui sciantur eos contrario ut magis
eis eueniunt in infancia et pubertate.
Amplius dicit quod parum accidit lapis
renum mulieribus in vesica et lapis renum
ut dicit etiam est de communibus lentibus
potomum et spacium corporis est de mense
ad annum. Auicenna dicit quod lapis primus
in vesica magis est promptus ad reti-
nendum vrinam quia figitur circulus in
meatu qui lapidum in renibus ad
vesicam non veniunt sine periculo. Nam si
retinetur et claudat meatum ducit ad
ydropisim et ad mortem. Et in reni-
bus non debet incidi in vesica est peri-
culosa magis de spasmo et fluxu san-
guinis et fistulacione. Et propterea periti ista
operacionem cirurgicis reliquerunt. Amplius
dicit Albucasis quod lapis magnus non potest
incidi sine periculo vesice. Pacientibus autem
propter periculum non comprehendendi eum. Ergo
go incidendum est mediocris est incide-
dus. Caueat quicumque ut non intromit-
tat se de incisione lapidum nisi sit ex-
pertus et hoc videtur a bono magistro
ut dicunt Brunus Theodoricus et Guillelmus
et habeat instrumenta ad hoc apta rasorium
et vncinum grossum cauatum et tena-

clas longas filum et acum cotonem et
pannos omnia pulueres et omnia necessaria in
promptu. Caueat etiam ne incidat senes
antiquum debilem et cachecticum timidum
et dolorosum. Etas melior ad incidendum
est 14° annorum ut dicit Lanfrancus. Tempus
congruum ver est et autumpnus. Curacio | Curacio
lapidis est duplex secundum quod lapis est quidam
qui rumpi potest cum medicinis. Secundum quod non
potest rumpi primo oportet quod incidatur saluum
in vesica aut tussonatur ut dicitur in 3°
tegni. Et sit tamen consilium talis quod operatur
cum medicinis longo tempore antequam accedatur
ad incisionem. Curacio cum medicinis
Primo autem est curacio cum medicinis quedam
est preseruatiua quedam vero curatiua. Secundum
talis in libro compendiorum. Dicit enim inten-
cio preseruatiua in prohibicione causarum pu-
ta grossiorum humorum caliditatis loca
et consolidacionis viarum licet G. indicatur
in vi° epidimiarum quod cognita preseruacione taliter
vbi non multum procedit ut dicit aliud duce
prohibicione sunt sufficientes defendere renes
et vesicam a calculo. Optimum inquit
est hiis ore quando subtiles esse et corpa
renum mollia apud concauum et si vtraque
hec custodierit nunquam generabitur lapis
vnde autem iste intenciones due perficiuntur
vnico generaliter facta vel dicta preterita atte-
nuatibus in vino sanatiuum. Ergo enim inquit
de subtilianti dieta nefreticos vidi
non paucos alias quando omnino cessare a-
lias vero modicum apperere et causam
illius demandat in libro de enarracione subti-
lia fecitorum opus est de obstruere
strictos concauus et incidere et subtiliare
et expurgare id quod adheret gros-
sum et viscosum ex humoribus viam mearum
appropriare ad procedendum nam dieta ap-
proximata curat a calculo non indebite
non lapidis curant nisi illud prosequitur
primo et secundo quando cum talis si eum fit
plus non fiat aut magis qui et illud
regulat qualitatis et quantitatis non omit-
tendo tempus amplius dicitur in primo ad
glauconem et 3° tegni. Dieta igitur
istius actus preseruatiua quo predicta stat
in debita administracione sex rerum non
naturalium et tunc que sui quantitate sunt
illius curacione ut sit aer cibus et

potus manico et repleo motus et quies
sompnus et vigilia cum anime obviando vero
abex. bal et subdimo scto de chindam ad
caliditatem et siccitate cum subtiliatione vero
quia de quantum ad alios eam perstrinxit
in libro subtiliate dicta pertractatione
quesita omitto de preti. In summa tamen dico
quod dimittantur omnia que possunt generare la
pidem velut dicit Ras et anime sunt
cibi grossi qualis est panis azimus et
crudus carnes vaccarum et animalium palu
dosorum et pisces et fructus grossi acetosi
virides. Caseus recens et durus et omnes res
ex lacte condite et aque turbide et vinum
grossum atque turbidum et generaliter omnes res
grosse et viscose et difficilis digestionis
et omnis repletio et vita crapulosa et
assummabat Ras in libro divisionum quod
Galienus in primo sexte partis concedebat cu
stodia inquit a lapide est propter ciborum
ventosorum et viscosorum dimissione et as
sidua vice seminum mundificatione venes et
abstinentia a dormiendo resupino super collum
et longitudine sessionis cinguli et a mul
titudine equitatus et labore dicitur et quod
prestat vomitum cum est repletio et hinc
gent ut Arnaldus et consiliator testantur
quod ymago leonis sculpta in auro purissi
simo sole oriente in leone luna sabino
non respiciente nec ab eo recedente in
birachali aut in zona de corio vituli
marini aut leonis portata preservat a
calculo et sigillatum olibanum aut sanguis
hyrcinus preparatum cum vino scilicet lapidem
frangit et mingere facit. Cuius vero preservata
sic stat in recto usu evacuatum et la
vancium poros evacuant. cum sit sunt
plectorici cum flomma basilice et sophe
narum si est necesse. Si vero adest cacochimia
purgatio prima est necessaria per vomitum vero
et secessum vomitus aut non solum dimi
tit sed evacuat materiam antecedente sta
tica quantum in sto que in diutino acces
su ad renes parata erat lapidem creare.
Istud vomitum ypo semel in mense decrevit

vel utilitatem de testante et Avicenna in pluri
bus locis per secessum non fit evacuatio in
vere et autumpno aut quando est necessitas
pre digendo materiam flegmatica ad supra
dicte in 3o tegni. Aut cum simili lucto
aut diureticis ut habemus et si forte
vellet cum sirupo radicum vel herbarum ca
pillarum atque saxifrage pimpinelle
philipendule fragarie ebuli marini
et campestris cancellarie ysopi cala
menti gittinorum milii pro bacarum edere se
feniculi apii petrosilini amcos datum cum
se fris manardo sepimiato aut flauribus
tamarisce genestre cum aceto squilitico seu
passulato et de melle vel zuccara ad
libitum fiat sirupus quod cum aqua ciceris
administretur. Digesta materia evacuatur per
cum pillulis de agarico aut cum benedicta
seu dyacatholicon. Post aut evacuationem
eius est securius ad lanacia et aperien
cia meatus. Sunt duplicia in genere. Sa
ta ad hoc apta. Quedam aut sunt mo
derate virtutis velut fructus amigdale fisti
ci fructus capparis passule et similia que
in pluri usu et in pluribus tibi tute possunt
administrare de mete G 10o cap et
alimentorum quanto eo quod non sunt virtute
preparatoriam intempestive cibum ad epar et
membra urinaria et consequenter possunt administrari
vi ciryssones veram virtute sunt diu
retica urinativa atque lapidum resolu
frangitiva et semen fructorum et urticas lau
dat aggregator et hoc Avenzoar confir
mat. Alia vero sunt magis violente vir
tutis velut sunt pulegium feniculum pe
trosilinum mis cibum ingredientem et similia que
in raro usu et correcta et longe a
cibo debent administrari ne adurendo
sanguinem et renes calefaciendo ledunt et
ne velocitate lacionis cibum indigestum
ad epar et loca urinativa ut est de
mente G. e et S sanationis hinc aut in
tentionis est pulvis ciceris magistri
Arnaldi que remolliti per noctem in
dulci aqua cum cardiis de mane duobus
fervoribus bulliantur cum pauco petrosel
lo et addito modico de pul. nar. duo
et cicero et vino al. colata administrare.

Multi vero addunt de gitturne inu-
stata Alij de cimino in tysone Nonnulli
in estate succu limonum a' aegrorum
et semina melonum mundificat cum ta-
lis puncta venas capillares spatiis
et vetuste necatus et ita preservat a
calculo ut affirmat Ad istam eciam
intencionem fiunt vina diuretica i. e.
preservatiuorum cum bettonica et tesseo quod
saxifragium vocant latini Clemida-
rius studiose instituit spicam nardi
Alij vero alia quedam vitacoz mo-
uero quinticia Composita autem facta
ad hanc intencionem sunt diacalamenta
et diaspolitica in 2o sanatiuorum quod
Auic. i. 7o et Serapion i. so breuiarij
sui antidotarium vocat Interim
aut caliditas locorum potest corrigi cum
oleo rosarum violaceo et scorpionum et
epythimate sandalis et aquarum fra-
uium a minimo processu cauendo Tempus
aut iam est aggredi curatiua co-
sidere cum medicamenis per medicinabat
easdem intencio hec curatiua com-
pletur que est et preservatiua .G. in
introductorio testante Aucenigz i-
quit sanat passiones iam factas
hec et antequam fiant prohibent consiste
et 2o sanatiuorum eadem est custodia
futurorum laborum et correctio iam generatorum
licet gradualitas varietur secundum
corporibus tamen indiget lapis vesice quoniam
renum ut dicit Auic. Ante omnia igitur
in actu curatiuo incipiendum est a clu-
sterio leniciuo Post hoc dolore insistente
preparetur bal. curatiuum in quo decocta
sint mollicia quantitate rarificatiua et
dolorem sedancia qualia sunt fenum ar-
naldi lingua canis ij. iiij. baucule
a ij. senacionis a i. apium a ss. lenit
quassata bulliantur vinco sicut in
aqua simplici deinde totum in concha
ponatur et addatur vinum al. tria et cum
fuit et tepidum sedeatur hoc et aqua
fere attingat umbilicum hoc enim operatur
mitigando dolorem et vias atque me-
atus dilatando et lapidem educendo

dum tamen apponatur moderate Post hec autem
ut fiat quemcunque malis fortibus uti
possit lapidem leuiorem eicione maiorem
autem qualis est castrasist dant diuretica
tholicon silendo pro tunc de medicinis attra-
ctiuis ut consulit Auicenna Euacuato et leni-
to ventre administranda sunt comminuencia
lapidem et melior hoc approximacionis eorum
est in contu bal de quorum cathalogo
decoctio ciceris et decocta generis in scroto
simplicium Et que non sunt multum calida
cum hoc quod magis possunt meliora sunt que
admodum comprehensibilitat et in quinto corum
radicis asparagorum et rubi ac bettonica
polium et rubea et mirra combustum quod
sume in hoc concedunt magistri Bi tamen
bonorum Auic. vero enumerat radices costi radicis
rubi sed alcheke radicis tribuli apium tar-
dum scolopendria caple hircum pastoris pentha-
filon polium camepitheos radicis raphani
et acori et api grana piperis et lap-
idem iudaicum cinerem scorpionum cinerem leporis
et sanguinem hirci et fimum galli atque columbe
et scarabeos comestatos et cantarides
multi vero comedant grillos et cicadas
Caueatur tamen in istis quod sint bene correcta
et quantitas sit parua quod violarent vesica
Et ideo istis potius fit composita diuretica
ut docet Auic. quod in composito agguntur
stiptici et mollificatiua virtutis et pene-
tratiua moratiua et confortatiua et ideo via
velut ipse ordinat syrupum ad hoc inuia-
tum quod Recipe melis salis tarti ℥ v. capilli
ue ℥ viij petrosellum ℥ iiij flores al viij
uno decoquantur cum iiij lb aq donec
remaneat lb. i. et bibatur lb ss. post
contum a bal Et nobilis Serapio dictauit
optimum et sublime medicamentum ad fran-
gendum lapidem Simo forma Recipe se me-
lonum mundat melis sal diureti vit com-
busti ana partes equales terantur et ce-
bellentur et detur inde ℥ iij cum aqua
decocta ciceris magister dinus neapolis diureti-
calis per ista dispositione ordinabat verba-
tim aqua Recipe philipendule lb vj radicis
acoris lib saxifrage cum radice quinta

de omnibus conquassentur et ponantur in
alambico et fiat aqua detur ℥ i. Anu-
zaar vero magne composicionis fiat sic. Rece.
electuarium compositum ¶ lapidis indaici grani co-
riandri lap. spongie cortic. melonum liq-
ricie ana ℥ iiii. auellanarum ℥ i. Dauci
vitri ult. marini combusti cum albatu ana
albasti ana ℥ ß pinearum mundatarum amigdl.
corticatarum ana ℥ vi syrup de liquiricie quod
sufficit fiat electuarium et in qualibet lib. po-
natur ℥ ii optimi balsami qui in hoc ut
dicit est de melioribus medicinis fracture
in vase vitreo dosis e omni mane ℥ ii
cum sirupo violaceo et quadruplo aque ca-
lide. Magister Arnaldus posito casu hanc
medicinam dicit de bellinco dictamnus ¶
milii solis amcos anisi marathri carui
dauci petrosilini api cimini aneti leuistici
cardamomi piperis longi sicle motani
se. peruis se. melonum se. malue granorum
iunipi baccarum ede. se. sparagi inectorum
Rsiciarum et ceruasorum amigdalarum amidarum
ana pt. i. radic. saxifrage ℥ ℥ galange
cinamomi spicenardi calami aromatici
liquiritie rasure capri achori sandali al. et ru.
lap. indaici lap. spongie rasure ebori mira-
bilarum kebuli ana pt. media arcadarum p
patarum tritarum illius ptis san urti sin
doctica aloe epatici pt. ii. fiat pul. de
de quo detur mane ℥ ii cum vino al. ¶ Elecft. at
tale confectionem ad hoc dictamnus et e fort.
¶ Rece. se. melonum carpobalsamum se. rapsu
dauci petrosilinum ana pt. i. cortic. rad.
capparum cortic. radic. appii amigdalarum
ana baccarum lauri squinanti capi spice
cassie ... gariofil. genciane ...
ro. azari cardamomi bdellii armoniaci
sapini mirre piperis achori ana ptem
media dissolue gumas in vino subtili fiat
pille dosis ℥ ß cum aqua cicis ¶ Et quoque
confortatur hoc medicamine cum balsamo
balsamum eciam frangit lapides ut testatur
ds vi simplicium et Anice dat fortas medi-
camine quod compositus est ut dicit. ¶ Rece. cinis
int. cancri scorpionum cinis radic. caulis
... cinis leporis lap. spongie san urti
cinis cortic. oui lap. indaici granum inicia
achair. ptes equales petrosilini dauci pu-
legii ... arabica se. altee piperis ana pt.
i. ℥ ß confitiantur cum mello et conficiantur

dosis sic usque ad ℥ iii cum aqua decocta tribu-
lorum et ciceris nigrorum ¶ Et herbe et radic.
diureticarum cum pauca quantitate cantaridarum
sirupate laudatur a Guillelmo de salicto
et aqua illorum distillata erat consueta
magister Odoni in lugduno visus at. cons.
cum vino calido leuiter tepori administrat.
post aut administracionem medicine frangent
et educentur de vinacone lapidis laudatur
inunctio cum oleo scorpionum qui ut dicit Auice.
in 2o can. scorpiones in suis mis. se. lapides
generat in renibus et vesica sic carnes
vipere venenis reptilium venenosorum et em-
plastra fiant desup. ut proponit ... cum
fricationibus pitacia sal ... sl. sal mal.
...arum canum porcorum morsus galline et ..
gos a cum ceruaco scidatuno dolet ut ponit
Theodricus Rece. olei camomille ℥ ii. olei
ro. ℥ i vitellorum ouorum crudorum ℥ iii. co-
cantur et cum panno applicentur et cono-
ciones per equitaciones et acclinaciones et
pontosaciones ab illis usque ad vesicam et
emplastraciones cum oleis calidis vrinale ca-
store laudantur ab Auice. De arte
iniungendi cum medicinis ¶
prouocatur vrina deuagata cum prouocatiuis
predictis maxime in quibus cantaridas ponit
ut doctum est ℥ factorum et confundet
¶ Rasis quod almasorie in balneo administratur
et cum embractis emplastris vnccionibus et
... applicatis super pectin virgam
et pyroneum et in virgam et in vesicam
intlinssis ... qui ... deuagacionis est
in vesica ¶ Et magister Jordanus faciebat
... et fingaciones infra vesicam
cum balsamo ¶ Et Theodricus cum petra
oleo ¶ Auice. cum oleo scorpionum et medulli
cum storace colubrino in lebonna disso-
luto aut colato ¶ Alii vero prouocant vri-
nam deuagatam iniungendo pectine et re-
nes cum axungia cuniculi aut cum gal-
banio posito super caput virge a allias
aut capis aut fiat suppositorium de saluegi-
na a imponendo pediculum seu candelam
in foramine virge ¶ Item radix rapistam
et lapacii et vrtice cocta cum vino et
oleo frixa et super pectin applicata co-
muniter laudatur in vrine prouocatione
¶ Et si cum medicinis non potest iniungere vere
reuidi est cum instro ut statim dicetur

Nunc iam revertor ultimus ampliavi sermonem
in medicatis; hora est tractare ad actum
curativum cum manuali curatione.

De cura cum manuali operatione

Tempore autem est cura que per actum est
manualem. Et cura est palliativa. Se-
cundum vero ipse curatio palliativa fiet in
loco quando lapis est minimus magnus quod
non potest duci ad collum vesice in quo fa-
cilius potest fieri incisio cum sit carnosum.
Vesica autem est nervosa et locus vire
et non consolidatur. Unde ipsa incisio
est mortalis ypo. in 6o Amphorismorum testan-
te. Aut si est in antiquo aut in corpo-
re non potente neque volente sustinere inci-
sionem et complet quod paciens ponatur in bal-
neo mollificativo. Deinde cum catheto i. inst-
rumento quod argalia seu siringa intin-
cta cum butiro aut aquo oleo intromis-
sa per virgam impingatur et collo vesice
usque ad fundum ipsius aut quod cum digitis
preparatis et inunctis intromissis per anum
lapidem fiat remanere quod potest in fundo per
vel annos ut dicit Theodoricus aut per
longum tempus ut dicunt alii. Est autem ca-
thetere instrumentum longum et subtile
sicut probatur in fine cuius potest esse nodulus
ut intrando non offendat. Argalia seu
siringa est cannula continens longi-
tudinis et gracilis foratam in puncta
et in lateribus in summitate cuius est
lata ad modum embotti in qua potest li-
gari bursatorium seu vesice porci
vel arietis et quedam est cum vite et
quedam sine vite aut ad modum clisteri-
orum.

De arte mingendi cum instrumentis

Modus autem
mingendi cum instrumentis est secundum Gali-
enum sermone pluribus sede et secundum Avicennam et
Albucasim quod posito paciente super sedem et
ipso balneato aut fomentato cum aquis
intromittatur instrumentum dictum per virgam
cum sensa usque ventre sedeant usque sit
prope anum. Deinde declinetur virga cum
toto instrumento versus inferius et diriga-
tur instrumentum versus vesicam que facit
hic reduplicationem donec sentiatur cadere
in vacuum et tunc intelligatur
esse in vesica. Et si cum isto instrumento sunt
virgula aut filum lane extrahatur et
egrediatur. Tunc urina et humor ille si
quis impediebat urinam. Si propter
fricationem lesa fuit via et excoriata
sanetur collirio albo cum lacte mulieris dimittatur.

De incisione lapidis

Curacio
vero extrema lapidis per incisionem fit secundum pro-
fectos ingenios et illud quod ego vidi quod
in pluribus curatur. Inter alia cum clistere et
in crastino ieiunio stando paciens faciat unum
vel duos saltus ut lapis descendat et tunc
situato paciente recumbo super discum vel super
genua alicuius forti ministri extendantur coxe et
ligentur fortiter cum collo et teneantur am-
pliate ne possint se movere hora operacio-
nis. Et tunc minister in puncto ventre super vesicam
cum pugno et pollicis digitis per anum ut
dictum est ducatur post lapis ad collum
vesice inter anum et testiculos et secundum in-
cessum virgule loco remoto aliquantulum a
parte sinistra a commissura quia in ipsa est
locus mortalis ut dicit Avicenna incidatur cum
rasorio usque ad lapidem cum quod lapis cum
unco cortinato possit extrahi cum spatu-
la et ipso extracto et purificato loco suatur
vel et super ipsum pulvis ruber ponatur et al-
bumen ovi et ligetur firmiter et collocetur
in lecto et non solvatur usque ad tertiam diem
ut precepit Rogerius et cum diapalma ut ce-
tera vel curetur ita autem curatur in viris.
In mulieribus vero raro fit lapis in vesica
et quando fit per impositionem digiti in matrice
ut dictum est curatur. Nonnulli vero ut Ro-
gerius post incisionem ponunt vitellum ovi
in yeme et albumen in estate et in ingre-
sione cum solo tempore aut cure parum
potest et vinum non album sed rubeum saptium
cum aqua firata lymphatum et comedant
aperire et cibaria electa pauca per superflu-
itatem. Si autem dicitur quod lapis propter eius parvi-
tatem venit ad virgam ligetur virga versus ve-
sicam ut non retrocedat et postea sug-
gendo extrahatur aut tenaculis longis et
gracilibus imponatur et capiatur et extrahatur
aut graciale terebellum ut dicit Albucasis
ponatur et cum illo frangatur et frustatim
extrahatur aut virga in parte inferiori ubi in-
eminet lapillus incidatur secundum longum

et contrahat et sanatur et postea ligatura
removeatur et ut supra dictum est. In omnibus
tamen ab appositione prohibeatur et si dolor in-
festaverit consulit Avicenna quod ponatur in bal-
neario et inungatur cum oleis lenificativis
quale est camomillinum et anetinum et
super ebl butirum tepefactum et si videantur ma-
la accidentia curetur sicut dictum est de ampulla.

De passionibus virge.

Et primo de infrigidatione et maleficiatione.
Ista enim sunt peccata que contingunt in mem-
bris generativis maxime nam sicut sterili-
tas maxime contingit apte mulieribus
ut tenet Serapio in 2° breviarii ita in-
frigidatio et maleficiatio que est privatio coytus
viris propter voluntatem complexionis. In viris vero
privatur propter malam complexionem frigidam que
aufert operationem et propter malam compositionem
abbreviationem et admictionem virgam et
testiculos propter autem maleficiationem con-
tingit in utroque. Differt autem infrigidatio a
maleficiatione quod realiter infrigidatio con-
venit complexione maleficiatio autem et compositionem
licet vulgariter dicatur quod infrigidatio fiat propter
naturam corporis fiat maleficiatio vero propter
verbum divinum ut quando aliqua facinora sunt facta
aut mala sunt cogitatio inter virum et mu-
lierem. Signa infrigidationis et maleficiatio-
nis propter peccata corporis sunt ista: quando est
castratus quando virga est brevis et mollis et
male composita quando est fracta et palida sine
pilis rugosa et male colorata et si omne
dederit omnibus species mundi et pigmenta et calefa-
ceret et fricaret cum omnibus calefacientibus et
confortantibus que possent fieri non erigeret
neque coiret in actu generandi. Signa autem
quando est propter divinam aut malum enim sunt
quando omnia stant bene et tamen non potest coire
in actu debito cognoscende proprie uxoris
licet possit cum aliis et quod redeat ad actum
per orationes et remotionem maleficiatorum et
malarum cogitationum. Iudicatur propter hoc auctore
pretibus in quarto libro consilium si non concipit
quod qui non potest coire et generare non iungat
se cum muliere / dividuntur enim una et pretereun-
gens iudicatur causa quod si tales coeunt coniun-
cti propter fortunam quod fiat divortium propter iustitiam
divinam quia iustitia consuevit committere ex
abundantia pertanto ponitur hic modus de
curando et est quod medicus habita licentia
a iustitia primo examinet complexionem et com-
positionem membrorum generativorum. Deinde ha-
beat matronam in talibus consuetam et
precipiat quod iaceant simul per aliquos dies
ipsa matrona prius cum eis et det eis
species et pigmenta et eos calefaciat et
inungat cum oleis calidis et stet iuxta
ignem fricando et incitet eos confabu-
lari et amplecti. Deinde quod viderit
referat medico. Et quando medicus fuerit
bene informatus coram iustitia de veritate
te deponere potest. Caveat ut non sit decep-
tus quia multe fraudes in talibus con-
sueverunt committi et maior periculum
est separare quod deus coniunxit nisi
necessaria causa requirente.

De priapismo.

Priapismus est motus
(?)tensiva virge erectio et in hoc differt a
satyriasi in qua est voluptas et desiderium
veneris illius actus. Causa autem eius fre-
quens in tempore est ventositas vaporosa in
vasis seminariis et causa intrinseca
a cibariis ventosis et a siccitate totius de
impulsante coire prohibita. Sit cura quam plu-
rimum secundum medicum eius vel aliorum ab
actiorum virge dilatatione. Et signa dis-
tinctiva ponuntur ibidem non tamen in hoc
est multum insistendum sed eius cura sit
supposito regimine universali quod in decomp-
positione fomentetur locus cum rutha et
agno casto. In appositione infrigidetur cum
sucis succis frigidis et camphora cum
(?)triaca et appositione lamine plumbi.

De calefactione et feditate in virga

propter decubitum cum
muliere feda in primis lavetur cum
oximate et deinde cum unguento albo cam-
phorato ut pustule ulcerate curentur.

De preputii clausura.

Curatur secundum Haly et Albucasim ape-
riendo cum forficibus aut cum spatumine.
Deinde ponenda tenta cannulata de
ligno aut de plumbo ut possit urina e-
limitari cum butiro aut oleo amigda-
lino. Circumcisio secundum legem
fit in Iudeis et Sarracenis et aliis quam
multis esset utilis propterea quod non aggra-
veretur (?)scabies in radice balani et ca-
lefaceret ipsum et tunc cum unguentibus tra-
ctatur propterea quod ante erat periculum ut ca-

de balano madat et post cum pul. iu-
ant cum cantario sanguinem restringat et more
aliorum ulcerum curetur **Castratio**
fiat secundum Albucasim secundum duos modos aut
per attritionem aut per scissuram In illa que fit
per attritionem oportet quod sedeat infirmus
in aqua calida donec mollificentur
testiculi eius Et postea cum manibus
comprimant et contrant donec resolua-
tur per scissuram autem fit secando cutim
et appendant testiculi et ligent
et madant et extrahant deinde su-
tur cutis et curat ut cetera vul-
Mollificatio ossis et elongatio eius
madat quod est minimus saluando te-
sticulos et suat et ulterius aliorum cu-
ratione curentur **De hermofro-**
dito Hermofroditus est natura super-
duplicata et est secundum Albucasim in viris
secundum duos modos quia quandoque est vulva
posita inter duos testiculos quandoque in
spacio quod est apparens subtus In
muliere autem est una species in qua super
vulvam apparet virga et testiculi et
ultores curant per incisionem ut
dicit Avicenna Non autem illa que facit
urinam ut dicit Albucasis **De pas-**
sionibus matricis clausio
Multis modis clauditur matrix
ut ostendit Albucasis **Curatio** tamen est
una incisio si fuit caro addita cum
rasorio aut ligamine cum filo Si au-
tem fuit pellis cum unguibus aperiatur
aut rasorio et tenta cannulata de
ligno aut de plumbo lincta cum butiro
aut oleo amigdalino ut nunquam possit
aut solida de panno ad modum pre-
virge ut sepe eam remittet aut
contra vtatur ut non reclaudatur
Amplificatio Constringitur ma-
trix secundum Avicennam cum pul. corticis pini
partes iiii aluminis partes ii capi partes i deco-
quatur cum vino stiptico et madefiat
in ipso pannus lineus et applicetur
Tentigo Tentigo illa addicio car-
nosa que vocatur tentigo in vulva
crescit ad tantum faciat displicenciam et
nocumentum Et cura eius est sectio

Albucasis quod incidatur cum ligamento aut
rasorio et non usque ad profundum propter
timorem sanguinis deinde aliorum vulnerum curatione
curetur **Extractio fetus**
Fetus naturaliter egreditur super caput suum
versus terram eius Omnis autem alter
partus est innaturalis et difficilis Sicut
et difficilis partus propter pluralitatem fetuum
nam aliquotiens sunt secundum Avicennam quinque vel
plures secundum vero Albucasim plures quam vii
quod ipse ut dicit Et quia istud negocium
exercetur per mulieres ut plurimum non oportet
in ipso multum immorari In tantum
sunt obstetrices quod si forma partus sit
naturalis et difficilis cum fomentationibus
et inunctionibus mollificantibus partes
ille mollificentur et cum hoc mulier innitet
se cum compressione et retencione anhelitus
et provocatione sternutationis cum pul.
piperis aut euforbii et nigelle et castor-
marien ragmoria ligata in coxa
facilitat partum ut dicunt experti Si vero
forma partus non est debita et naturalis
quod toto posse eleuando corpus mulieris
reducatur ad naturalitatem Et si a casu fetus
esset mortuus quod cognoscitur per inmora-
tionem mamillarum et per inmobilitatem fetus
qui ante movebatur per frigiditatem ventris
per fetorem anhelitus per profunditatem oculorum
et mortificationem labiorum et tocius faciei
et per inflationem ventris et per passionem
alicuius acute egritudinis aut offensionis
tunc obstetrix debet attemptare cum mani-
bus inunctis et lotis vel cum mollificativis
mollificantibus fomentationibus et pessariis et
provocatione sternutationis et medicaminibus
provocativis abortum velut est castoreum
et mirra cum ruta et similia Si poterit
eum extrahere Si non intromittatur instrum-
entum speculum factum cum vitta torculari
et aperiat matricem quantum erit possibile
et postea cum manibus et uncinis et te-
naculis integrum aut frustratim extra-
hatur et non remaneat Licet Albucasis dixit
se vidisse mulierem que super impregnata
super fetum mortuum dimissum et post longum
tempus per apostema umbilici emiserat

ossa multa et sic longo tempore vixit. Est tamen cautela quod si in capite fetus mortui aut in pectore seu ventre vel infima fuit aqua tumorem continens rumpe digitis vel cum unguibus aut spatumine incide et aqua contrahatur et sic leviter exibit. Si aut contingeret mulierem ipsam esse mortuam quod cognoscetur per signa dicta supra de mortuis et suspiciamus quod fetus sit vivus quia vetat lex legitima mulierem pregnantem non humari quousque fetus exierit teneatur mulieris os et matricem apertam ut voluit mulieris aperiatur mulier scilicet longitudine cum rasorio in latere sinistro quia pars illa est magis libera quam dextra propter epar et digitis impositis extrahatur fetus. Ita enim extractus fuit cesar iulius et in gestis legitur romanorum.

Extractio secundine

Et quando retinetur secundina tunc fiunt albuc et papias inferius ut innuet se cum sternutatione et retentione hanelitus super os et nares. Et si non egreditur suffumigetur matrix cum embotu decoctionis calamenti ruthe centaurie camomille aneti capsialis et id genus et provocetur sternutatio et detur provocativa aborsum et si non egreditur papiat obstetrix ut subingat manum suam in oleo sisamino aut in mustillagine altee et intromittat eam in matricem et capiat eam suaviter et extrahat. Et si fuit ancora coniuncta quod erit possibile extrahi et reliquum cum remollientibus ut est licet unguentum basilicon sanetur ipsum cum putrefaciet eam post dies et egredietur.

Mola

Mola est frustum carnis in matrice generatum et generatur duobus modis ut dicit Avicenna uno ex ultima materie effusione cum vehementia caliditatis et secundo in coitu in quo matrix comprehendit aquam mulieris et continet eam cum immundo et propter defectum virtutis menstrualis non concipit sed illud carnem generat. Cuius signum est quod non habet motum per se ut fetus et extrema sunt ei mollia et transeunt tempora partus et curatur cum mollificativis stimulativis

et provocativis aborsum et cum pessariis et aliis instrumentis et operationibus cum quibus extrahitur fetus.

De exitu matricis et longationis

Fomentetur cum vino stiptico et post fiat prixatur cum pulvere facto de radice consolide mastice in pluribus sanguine draconis bolo armenico mumia mirra nuce cipressi balaustie et alume ac cerusa in magis et de eadem pulvere cum albumine ovorum fiat emplastrum et cum plagella de cotone ligetur et quiescat corpore elevatis et comedat cibaria delicata ne comprimere se cogatur. De emoroydibus et fluxibus ac acutibus fissuris et ulceribus ani et matricis dictum est supra sufficienter et cum hoc capitulum septimum finiatur.

Capitulum octavum de egritudine coxarum tibiarum et pedum Rubrica

In tibiis seu pedibus magnus preter egritudines communes accidunt multe egritudines proprie de quibus dicam sunt elephancia varices etiam egritudines unguium et id genus. De malo mortuo possit homo dicere ..... multis singulariter curatur sicut scabies de qua dictum est supra. Cum nichil sit quam foeda et arida scabies et si habet quid corrosionis pro qua dicatur cancrena vel ulcera foeda dictum est etiam supra. Nichilominus gira collationis in malo mortuo seu scabie salso post universale regimine laudatur lavare cum aqua fabiorum et aceto decoctionis fumiterre lapacy et celidonie. Et post linatur cum linimento facto de succo mali terre borne decocte cum oleo rosarum et aceto et sapone molli deinde ungatur cum unguento facto ex axungia porci antiqua dissoluta cum aceto per vij dies aceto decocto in terro renovando et ex unguento al sulphure alume bolo armenico et argento vivo pistatur in mortario plumbeo.

Dolor et ulcus in calcaneo

Circa istud accidit ex obviatione aut contractione calcanei quia ex frigore et curatur ut dicit Avicenna embroca plena cum aqua frigida et

epichia de memitha et bolo arm
resoluto et cu doctia data p eu in
eto ad coronare talant et dca supius
supficialit de combustione carnis Ha-
ly aut pcipit pone' ociu ovi pul
verizatu aut una cu G vi factor
pulmone arietis seu porci combustis
et pulverizatis et scto dolae galla
et acacia cu aceto distempata usus
aut cois ad sedandu basilicon post
ea ad desiccandu unguentu albu Hoc n
est dare quietem Hunc scripto libe
Ille qui nos dedit corpibus re-
ctem vob det amabus Amen

Incipit tractatus septimus qui antidotarius dicit. Duas continet doctrinas. Prima est de universalibus antidotis seu auxiliis. Secunda erit de particularibus. Prima habet xii capitula. Capitulum primum est de flebotomia ventosis et sanguisugis

Postquam prolongavi
sermone de antido-
tis cum quibus curat-
ionibus intentus in cy-
rurgia ad loca sue
tractacionis conquisite
maxime cu per totum librum tractando
modum duxerit sine illud per curacio-
nes intentiones conpertificando
multa et magis apta sit vista et qui
no opit contentus et plura sive ve-
lit querat et accipiat in toto q te
et in antidotario magno cyrurgi
in quibus mille milia auxiliorum
antiquorum inveniet aggregata cirurgias
et incarnationes parum acceptam de
quibus in gilberta et thamis plurimi
copia invenit multa Communiter ut no
videar pone tyrannidem aliorum bre-
ma qs potero aliqua magis tam co-
munia et in utilitata incorrabo et
no displiceat reiteratio quia multotiens
repetita placent utilia et cu quae pro
corrigi pnt duplicata Primo quia flebotomia
magis inter omnia est magis generale et
generosum auxilium Nam inefficacior
omne reliquum in cognitibus sanguinis

sit ab ea ut tarp incipiendum est ab ipsa
Flebotomia est incisio vene evacuans sanguinem
et humores cu sanguine in eis decurrentes Ita
describit eam Arnoldus in libro de ope-
ratione in quo opus flebotomie adducit in
complemento et ideo dicebat Ame inde p
q erat eius universalis evacuatio et inde
q erat cois humorum evacuatio et G vi Amphorismorum
Quibuscumque flebotomia competit flebotomia namque
tome auxilium est consuetudinem plectori
carum et est fortius ceteris in pro alma sem mul-
te conservans in sanitate conservata et consue-
tudines curandas si fiat ut oportet Si vero fiat
aliter est causa debilitatis virtutis et generationis
ydropis et aliarum malignarum consuetudinum
et anticipationis senectutis flebotomia cum
magna fiat ut probat G in libello
de flebotomia in illo tono qui in oculis
patiebatur ita q consoc eius persistivit qui
inhibebat flebotomiam sanguinis trepidus vo-
cabatur est cum securus auxilium quod
factum quia hoc bonum maioris in flebotomia
ponit ut dicit ibidem quia quem volunt
eam fiste fistinum q semel aut ad ve-
trum turgentibus est operatur neque possunt
fiste ut voluit circa quod quosdam au
xilium G in libello predicto quid quaque
prolocuta Primum qui sunt hij qui evacuatione
indigent Secundum qui cum flebotomia Tercium
qui sunt illi qui eam sustinere possunt
Quartum per quas venas est flebotomia Quin-
tum de mensura fleb. Demum deciat
de tempore et alij doctores de regimine ipsius
addiderunt Primum aut inquirit per ut
usque repletionis pudicum Secundum videlicet
virtute patet in libro de ingenio et loco sa-
natorum est distinctum Tercium quicumque cum
repleta sint evacuare oportet ut in amphorismo
clamat ypo. doctrina sive sit de pte
sanativa sive de pcustoditiva ut in no
bis absque causa no generatur sermo sicut
dicit G in quo Secundum ordinem procurare
repletionem in qto dolores oculorum et ceteros sa-
nationes et ubicumque si est q omnibus hu-
moribus equaliter sine complexionem humiditate
q flebotomia est flebotomia eius p flebotomia

Et quia vene locate sunt sub . . et aliorum membro-
rum maiore nocent ut in anathomia su-
it dictum Decem enim sunt intentiones propter
quas fit utilis flebotomia prima est ad
euacuandum 2a ad diuertendum 3a ad attrahen-
dum 4a ad alterandum quinta ad preseruandum sexta
ad alleuiandum De prima dixerunt me-
dici et alii plurimi ut deducatur in le-
thargia et alii plurimi ut deducatur in co-
tidiana quia euacuatio per oblationem solum respiciebat
tempus quia euacuatio per oblationem solum respiciebat
replectionem conditio de quo ibidem re-
plecionem concludit eos Et ut in libello allegato
de flebotomia quod flebotomia non solum fit propter multi-
tudinem sed propter passionem fortitudinem siue
multitudinem incipiente flebotomie vel cum sperata
te propter percussionem vel dolorem corporis
ex papue sanguinorum habundantia vel
imbecillitate patientis Ista enim operatur
flebotomie absque ea que secundum corpus multitudine
fortitudine aut vocat passionem superat
aut propter principalitate passe particule aut propter
magnitudine dispositionis et tamen propter ipsius
malum originationem De secunda dicebatur
in libello dicto quod assumitur flebotomia aliquando ut
euacuatum aliquando ut antipastica i. diuersi-
ua ampliatur ut in fluxibus ipse declarat
ibi et quinto tempore emorroydarum fluxu naris
dextra in dextra manu alta et in si-
nistra Et hoc est ypo. in 4to amphorismorum
cantabrum posteriora capitis dolentibus
que in fronte recta vena incisa iuuat
non solum ut euacuat sed ut ingeniatur ypo-
euacuare ut cui euacuare sed ut antispasi
De tertia dicitur in eodem libello quod si
ma . . prouocare volumus venas iterum
aperimus vel scarificamus tempore
assueti motus De quarta dicebat G.
in 40 12o cap et in quinto primi
amphorismorum experientia non in multitudine co-
gnitionem quod flebotomia usque lipothomiam re-
frigerationem totius corporis et sitim opera-
tur et coniungunt se et si inaduertet
eam De quinto ostendit in eodem libello
et in quinto ultimus septi amphorismorum com-
bustiuis flebotomia confert quod flebotomia preseruat
multos paratos incidere in egritudines ut non
cadant in eisdem quod declarat de parte
ad spuendum sanguinem ad peripulmoniam fre-
nesim epilensiam apoplexiam sciatico-

flebotomiam in vere fiunt preseruati ab eisdem
etiam in casibus et percussionibus et
vulneribus premittitur flebotomia ut aduertit
flebotomus ut dictum est prohibetur chelig
enim est antiquae flebotomiae quam mul-
timus expectatur sinthomata De sexto
loquitur G. in 11 cap capitulo 15 usque
medium Igitur optimum quod ut di-
ctum est venam incidere non solum in synoc-
his febribus sed in aliis omnibus que
in putredine humorum que deinde neque
etatis vel virtutis non prohibuerunt Alleui-
atio enim que dispensat una totam
et depones quod aggrauat eam re-
ua et deponendi quod ad quod omnis duabus reliquo
sunt a quod omnis duabus reliquo
fecale ita e et digestio quod digeri-
fecale ita et et completo quod potest com recolens
potest et completo quod potest com recolens
partem actionem Tertia qui sunt illi
eam sunt sustinere concluditur in eodem
libello quod sunt habentes virtutes robustas
venas grossas et amplas statura
non multum macilenta et corpus non al-
bum et carne non mollem Contrarie
autem dispositi nequaquam salubriter eam
sustinere possunt Sanguinem cum modicam habent
et facile euaporabilem carne Et
secundum istam rationem infantes non sunt
fleobotandi ante quartumdecimum etatem
neque senes ultra 70 annos nisi forte
magna necessitate et tunc cum . .visione
et cautela Et secundum ypocras G. ut
assumatur per Rabbi in 9o ad glauco-
ne quod inconsueti flebotomie non sustinent
flebotomiam neque habentes stomachum debilem
neque corpora diarriis occupata neque
crapulam seu indigestionem paciente quod
sunt venture ut etiam in 15o cap dice-
batur et ypo preguantes concipit sal-
tim quinto ad posteriores menses dicit
quod cum sit signo in prohibendo flebotomiam
que sentiri a virtute omnes alias
superat in ypo capitulis Auicenna enim propter
debilitatem virtutis flebotomiis perierunt
Hoc autem est in utroque opusculo cu-
stodire virtute Et hinc est quod omnia
illa que debilitant virtute prohibent
flebotomiam ut fluxus ventris a pur-
gacio nimius sudor colica spasmus

tremor longa egritudo suspirium tortus
minuit bal. Augustie sollicitudines vi
gilie labores et id genus. Tali aut vero
almansoris addit quod qui multam carnem et
nimis rebus dulcibus uti consueverunt
flobotomari optime possunt. Omni vero prius
sunt abstinentia et inedia lesi et debilia
et qui senes sunt et egritudines consueverunt
habere senes ac qui habitant in regione
et aere calidissimo aut frigidissimo
non debent flobotomari. Ebrius et fastidi
ens non flobotomet(ur) donec ista omnia ab
eis fuerint remota nisi ex tarditate
flobotomie magnum immineat timor i 19
almansoris. Particulariter aut et exquisite de
significationibus concedentibus et denegantibus
flobotomiam pertractat optime magister Arnaldus
in libello suo superius allegato de flo
tomia per considerationem rerum naturalium et non
naturalium et contra naturam docendo etas me
suratis et ponderatis et de omnibus facere vir
tutis et dicere magis insistentibus secundum pos
sibilitates alias non negligendo vero mo
cas mitigando vel per quantitatem flobotomie
vel per alias eas corrigendo. Secundum quod
dicitur de farmacijs infra. Circa istud
est magister Petrus qui Cirurgicum dicens
personas dimitto quidem est de parte completa
partis per quas venas est flobotomia fa
cienda est notificatum per divisionem te
tatum in summa tunc ponit Galienus in 19º
sermone partis 2e libri regalis quod vene
Qe vene incidunt — que minuuntur in hominibus sunt 33
quarum 13 sunt in brachijs due scilicet
mediane due cephalice due basilice
due ascellares due cubitales due
sylenoles. In capite sunt 13 due post
aures due in angulis oculorum due
organice due sub venas vena frontis vena
purpuree vena nasi due vene sub lingua
In pedibus sunt octo due in genibus
due saphene due sciatice due p(ro)timis
pedis. Albucasis vero non ponit nisi 26
quarum 13 sunt in capite et 7 in bra
chijs et 6 in tibijs et pedibus. Ga
lienus aut in libello sepe allegato
dicit quod vene que flobotomantur sub cubi
tu sunt tres que intus que extra

et que media. Illa aut que intus pro talibus
a collo inferius minuat. que vero extra in
hijs que superius media vero minuat utraque
vene vero que inferius sunt due scilicet illa que
est sub inguina i. plicatura genu alia sub
sciaticas et cavillas que propter passiones
renum matricis et vesice flobotomat(ur). Ista est
et sub oculorum cantu flobotomat(ur) propter passiones
oculorum minuat et que sub lingua flobotomis
sanguinem confert aliorum tunc communi prece
dente flobotomia convenientes aut communi versa
les evacuationes preter particulares ut clamat
tota ista doctrina. Arias aut nulla dubi
tatione medicus propter pre... sau. ancurisma
tis sanguinem per vene motum in passionibus
spumosis medicus percipiebat ea que sub
tympora et que post aures et post supinu
sunt eas que potiorum. Totalem aut in
cisionem earum nunquam verebatur quod sub parte
flobotomi. Omnis aut in hijs omnibus primo est
qui incipientes fluxiones antispastice conve
niunt evacuare. Perfectos vero et diuturnatos ex ipsis
particulis evacuare convenit. Sic est possibile ex
proponimus in 4to [illegible] et hec erat due
ypo intentiones communes omnis immoderate
evacuationis dimittatur et evacuatur ad loca pro
qua antispatur ad oppositum et longinquum
tamen libelli de flobotomia firmando quod omnis
antispasis fiat secundum catthesim i. rectitudinem
non transcendendo duas dyametros ut in
fluxionibus narium emorroydarum et Que
declaratur de superiori ad inferius et de dextro
ad sinistrum de anteriori ad posterius. Eva
cuatio vero et derivatio ad proxima ut de
epate ad manum dextram de splene ad
sinistram intelligendo sane de splene
quantum ad materiam grossam ipsi parti no
ce que magis stat et evacuatur per partem
sinistram vero quantum ad derivationem venarum
tum illa que dirigitur ad manum dextram
ab eo ut in anathomia clare manifestatur.
Et intelligitur evacuatio derivativa et assump
tiva. Circa de antispasi que competit in
vale et timete [illegible] semper fit per oppositam
partem et ita intelligitur dicta Avenzoar in
suo Teysir libro primo tractatu 16 de plesi
quod fiat flobotomia ex basilica brachij oppositi
quemadmodum ut dicit quidam novus medicus

nitur temporis videatur quod si secunda minu-
tio eo eadem parte egritudinis inducendo
super hec verba logicalia et sophistica quod
vincibili ullatenus videtur esse vincibile ne-
que verum primo credo clarissime quod facere illud
omnino est mors infirmi. Timore tamen secun-
vato de fluxu fiat de eadem parte sicut
precipit ypocras in 2° regiminis quando dolor ad
spatulas ascendit et 8° capitulo et 13 et ubi
quod et ista sunt intencio Avicenne qui dixit
quod in principiis morborum replonalium pe-
nitus dimittatur flebotomia scilicet evacuativa et
diminutiva seu assumptiva per eandem partem
que non debet fieri nisi post statum dum ma-
teria apparuit quando autem fieri possit et de-
beat antispatica et subtractiva per partem
oppositam et longinquam non negat ymo
concedit in principio apponere similiter et
in magnis capitibus principalis et fortibus
doloribus et si est necesse usque ad sincopim
conclusive ut tenet scola nostra. hoc tamen
non debemus nisi constet nobis de virtute
Redeundo ad propositum licet Avicenne magis
specificavit ad quas egritudines singulares
incisiones venarum conferunt sufficiat tamen
cyrurgico ingenio quod dictum est. R. Albu-
casis vero modum incidendi tradit in suo tracta-
tu venas recte per longitudinem venas vero
parvas per transversum arterias per ligaturam
et cautelam ut dictum est in textu et dat
tres formas flebotomorum cum cutellari que
est lanceta tota cum mirtino quod est lance-
ta cum [illegible] quod est instrumentum equorum
et hec sufficiant de quarto proposito. Ter-
tium de mensura flebotomie. Dicitur quod non potest dari
certa regula cum omnia medicinalia sint co-
niecturalia ut dicitur in libello illo et capitulo
3°. Conciliator mensuratur regulatur secundum Arnal-
dum sequendo doctrinam ypocratis quod que egrediuntur
non quantitate solum sed et qualitate consi-
derare oportet addendo contemplationem temporis
regionis etatis et egritudinum in quibus
curam dare oportet. Sunt enim ut ista pocius
ad mensurandum quantitatem flebotomie quam tales
egritudines et virtutes. Nam si necessitas est
magna et fortis est virtus fiat magna
in una vice et usque ad sincopim deducatur.
Si vero virtus fuit debilis non fiat tanta
in simul sed per sedaciones et vices di-
vidatur. Attendere autem oportet debilitatem
per pulsum quemadmodum G. assuevit in
flebotomiis semper tangere ipsum. Et quando prece-
bat inequalitatem et inordinationem statim eo
stringere flebotomiam sanguinis. Alterum vero quod
est attendendum quando si mutatur in melio-
rem disposicionem illico est constringendum ut in 2°
regiminis dicebatur. Magna flebotomia apud G.
et Avicenne consuetudine est de vi libris minor
de media libra et secundum Damascenum consulit
canibus in iuventute semel tamen in anno
flebotomari consuetudo affuit tamen ergo annorum
erit ad xx° 30 ad 60 semel consuetudo
est ultra vero ea toto dimittenda. Et sextum
est de tempore flebotomie. Ubi sciendum secundum
doctrinam Avicenne quod flebotomia habet duas horas scilicet
naturalem et electam. Hora naturalis est in qua
fieri oportet et que tardari non potest et in qua res
prohibitoria non attenditur absolute et omnino
licet aliqualiter ut dicit Arnaldus et tamen si
illud prohibet maius nocumentum daret quam
minutio et tunc illud nocumentum corrigetur
aut ad alia evacuationem permutabo ut in
puero pletorico fieret scarificatio loco flebo-
tomie obstante quod Avenzoar filium suum
trium annorum flebotomavit et evasit per hoc
a morte ut testatur Averroes in 1° colliget.
Non tamen hoc laudat et si fecit erat for-
te magna sinocha et constabat sibi
de virtute. Et si sunt similiter hoc sunt de
valde contingentibus. Avicenne enim hora dierum
et etiam noctis putat forte egritudine
et robore virtutis cum preter infantibus potest
fieri flebotomia ut dicit G. in libello predicto
hora autem electionis attenditur penes ra-
diorum inferiorum et superiorum que in cor-
pore agunt ut in 3° decretis dictum est.
G. Radius autem inferior attenditur secundum G.
et Avicenne quod in ventre sit digestus cibus
et potus sit depulsa superfluitas a secunda
hora diei usque ad tertiam et dies sit leta
et limosa non turbata neque pluviosa ut
dicebat secundus [illegible] tempus ver-
nale aut autumpnale et si declinaret ad
yemem quod dies australis et estiva. Radius
superior attenditur quod luna habeat bonam
lucem in 10 ad 20 die ascendendo primum
vero primum descendendo evitando coniunctionem
et opposicionem et sit in loco et signo bono

puer .3. annorum fuit flebotomatus

liberta a malis ut in tractatu de as-
tronomia declaravi In casu tamen in quo
sis tu qui debes aliquantulum astrologari
vel non convenerit ambe radices in
unum et idem Non obstante quod ea pri-
maria plus influat quam secundaria eo
tamen quia radix influere est effectus supe-
rioris et cognitio effectuum est nobis
medicis certior quam causarum et ideo est
idem est iudicium ex secundis stellis
et primis sive sint comete sive que-
cumque aeris impressiones per quas intel-
legit ypo celeste signum et tanto me-
lius est quod teneatur circa diminutatur
incertum [illegible] et dubia contra
iudiciorum Et ob hoc sollentes periti in-
terdum et Avicenna in medicina de ipsis
non multum curaverunt de diebus egip-
tiacis licet non sit curandum Nichilominus
propter genera ymaginationis et locutionem
observantur de illis vel specialis luna veteri
veteris inveniens nova luna requirit
non multum curo Magister tamen Arnaldus
in suis amphorismis dedicit quod tamen medium
terre quadrire melior absolute contra flebotomia
eo quod tunc humiditates minus sunt con-
dempsate neque reumatisantes neque
de horis motionis humorum quamdiu mul-
ti studiosi sunt Galeriiani preparatus
magister curavit tamen non volunt quod per se
vere quod melius appareret hora vesperi
quam matutina in hora illa flebotomie Et
velut quod in yeme flebotometur sinistre ve-
ne in estate dextre eo quod humores que
querimus in illis temporibus evacuare
principaliter in partibus illis situantur De
regimine flebotomie quod erat 2^m conside-
rantur tria primo de regimine flebotoma-
torum secundo de regimine flebotomati 3o de re-
gimine et iudicio sanguinis extracti De
primo ostendit ratio et Haly affirmat in
le quod flebotomator debet esse iuvenis
aptus et bene videns et flebotomando con-
suetus Et quod sit munitus de bonis
lanceolis diversorum cuspidum Et quod stricto
loco a parte superiori cum instita ligato
arrasato et invente bene vena cum

Et tempore incipit melius

pulpa indicis tenendo lanceolam cum
duobus aut tribus digitis suaviter ape-
riat eam non tollens perforando sed aliquantulum
elevando ut non ledatur arteria neque nervus
Et facta evacuatione sufficienti et disligato membro
diligenter claudatur vulnus cum cotone et li-
gatura sit tamen munitus semper flebotomator
de cotone et benda et pulvere [illegible] propter emor-
royda si acciderit ut dicit Avicenna Regimen
flebotomati ostenditur est in regimine ante flebotomiam
et in actu et post actum ante quam fiat flebotomia
Rogatur flebotomando si suspicetur sanguis esse
grossus aut tempus esse frigidum quod debet modice
perambulare aut in precedenti die intrare bal-
neum vel in flebotomia [illegible] manus et
pedes Et si vene bene non apparent con-
sulit liber elhaugi per diem et horam
precedentem locum vene emplastrare cum fer-
mento et si dubitaremus de virtute ante
flebotomiam danda est [illegible] in vino et potat
si est fortis si debilis iaceat aliquantulum
elevatus In actu vero flebotomie debet remo-
vere zonam et lapides si portat in bursa
aut anulus qui habeant virtutem sanguinem retinen-
di Et facta apertura teneat baculum et ducat
digitos et tussiat et pressetur modicum
cum manu per spatulas Et si tempus est
frigidum aut si suspicatur sanguinem esse grossus
fiat larga plaga et in oppositis stricta
Unde Rasis largam esse requirit subtractionem
et antispasim et debilitas virtutis strictam et
cum apostemata non tamen est mirandum si apo-
stemes et stricta plaga faciunt apperire
plurimum sanguinem quia ut dicit Avicenna talis plaga
mundum clarum sanguinem et subtilem facit
et spissum et turbidum retinet Debet etiam
esse parata aqua frigida et acetum et fricetur
et cetera sicut que in sincopi sunt dicta
Post vero flebotomiam si erit calefactus debet
gargarizari cum aqua frigida ut dicit G. Et si non
est calefactus detur folia salvie in vino
madefacta ut dicit Arnaldus in lecto ia-
cendo versus ad partem non flebotomatam mo-
dicum declinatus et claudantur ostia ne
[illegible] affundat vapor ut
consulit Arnaldus Post autem unam horam
comedat moderate et non ingurgitet
sicut non more gallicano [illegible] per

vero post flebotomiam si est calefactus detur sibi [illegible] si
non est calefactus detur sibi salvia coniecta in vino

[illegible] post flebotomiam [illegible] — [illegible] et [illegible]

tinet flebotomatus, ut idem dicit Arnaldus.
Et alibi sit bone substantie et qualitatis ut bo-
nus sanguis generetur et priorum si remansit recti-
ficet potius aut augeatur respectu cibi,
non respectu consuetudinis ut dicit Johannes
de sancto Amando. Si dormire consuevit post
duas aut tres horas meridiei dormiat
autem [illegible] tempore sit tamen cautus in aesto
dicendo venam. Immediate tamen post flebotomiam
dormire prohibet Avicenna ne ex motu humorum
ad interiora fiat flebotomia et adiutiva propter soporem
in membris fiat constrictio. Et tale regimen
per tres dies adminus teneat flebotomatus.

¶ De iudicio et inspectione sanguinis. Post flebotomiam
tractaverunt multi magistri Gordonius et Hen-
ricus qui in hoc sequitur eum et dixerunt
multas subtilitates que non sunt in usu
quas dimitto propter brevitatem. Dimitto quid est de
puncti. Sufficiat cum chirurgico certificare
flebotomatum. Dico quod flebotomia est bona. Item si
sanguis extractus est bonus, signum quod ille
qui remansit est melior. Si autem est ma-
lus, bonum quod exivit. Sanguis bonus est ille
qui in substantia non est grossus neque subtilis
sed est frangibilis competenter temperatus
in colore rubeus purus in odore et sapo-
re amirabilis. Sanguis malus est qui de-
clinat ab isto ut ille qui declinat ad sub-
tilitatem et citrinitatem et amaritudinem et
odorem [illegible] dicitur colericus. Sanguis vero ad
grossitiem et nigredinem et citrinitatem et
ad aciditatem et odorem [illegible] est
melancolicus. Sanguis vero ad viscositatem et albe-
dinem et saporem et odorem [illegible] dulcem
et aquosum est flegmaticus. Sanguis vero mul-
tum habet de aquositate et urine significat
multitudinem potus aut renum debilitatem.
Sanguis vero est granulosus et arenosus significat
lepram et modum lavandi in capitulo de lepra
sunt dicta. Color niger et viridis [illegible]
sus et pavonicus est malus et significat cor-
ruptionem [illegible] et putritudinem ad se et
apostemata et ad pustulas malus. Et
spissitudo et fortitudo illius cutis superior
que cum difficultate rumpitur cum regula
cum qua semper debet fieri probatio significat pleni-
tudinem ad opilationes. Color autem seposi-
aliquando significat [illegible] aliquando adustionem in-

dicat distinctio tamen habetur per corporis habitu-
dinem. Et humor qui non potest coagulari
significat [illegible]. Et qui potest coagulari in
debito tempore saltim medio hore quando est
infrigidatus est malus [illegible] in de colica
[illegible]. In hiis cum omnibus consulendum est
quod recurratur ad phisica qui ordinet eis
bonum regimen et purgationem decentem
alias status ipsorum est periculosus.

¶ De ventosis. Ventosatio est ap-
positio ventosarum per quam materia intercu-
tanea evacuatur. Est autem ventosa
instrumentum [illegible] cum orificio stricto et
ventre spacioso. Et sunt alique sunt ex
cornibus et ex ere atque vitro et aliquando
absque illa. Et ille que sunt cum scarifica-
tione extrahunt materias superfluas. Ille vero
que absque ipsa [illegible]. Et dicit Avicenna
quod ventose magis extrahunt subtilem
quam grossum et superficialem magis
quam profundum. Unde Haly 5° [illegible]
partis sexte faciens comparationem inter flebotomiam
et ventosas et sanguisugas quas hy-
rudines vocat, dicit quod flebotomia magis
evacuat a profundo venarum que comunia
sunt cuti yrudines que inter corporis pro-
fundum et cuti ponit. Et propter hoc flebotomie
fortior est evacuatio quam scarificationis sic
quod et yrudinum quam scarificationis. Et quia
in conservatione sanitatis et curatione egri-
tudinum in multis subveniunt, dubitat
quod fiant vel et quando et per plures cuiusmodi
de ipsis duo inquiruntur. Primo propter quid
sunt. Secundo quando sunt. De primo dicitur quod
principalis intentio ventosationis cum scari-
ficatione est evacuare superfluitates et tenere
locum flebotomie quando ipsa propter aliquod prohi-
bens fieri non potest ut in pueris [illegible]
[illegible] et senibus ultra [illegible] et sic de aliis.
Et illud sunt consilium [illegible] in quarto Ca-
nonis [illegible]. Et hinc est quod Avicenna no-
tat eas [illegible] venarum ad quarum
utilitatem complendam licet consuete sint
poni per operatores in multis locis [illegible]
[illegible] loca quinque aut sex sunt magis
in usu. Primo ad evacuandum materias in ca-
pite et a partibus eius iubet eas

ponit in fontanella colli et illic tenet
locum cephalice et ideo valet egritudinibus
oculorum et infectionibus faciei et fetori
oris. Secundo ponitur in medio spatularum
ad euacuandum materiam que in membris
continetur spiritualibus et tenet locum medi
ane et ideo valet egritudinibus asmata
plerisi sputo sanguinis. Tertio ponitur super
venas et anchas ad euacuandum ma
teriam que est in membris nutritiuis et
tenet locum basilice et ideo valent ad
opilationes et apostemata et dolores epatis
renum et stomachi totius. Quarto po(nitur)
in medio brachiorum propter guttam et
pauci illarum. Quinto ponitur in medio
coxarum et tibiarum et inter camillas et
tenet locum saphenarum et ideo prouocat
menstrua et sanat stranguiriam et
dolorem matricis et vesice et constringit
podagre et vlceribus malis. Sed
ventosarum scarificatarum sine scarificatione
intentio principalis est attrahere propter quam
vtilitatem complendam ponitur in locis.
Primo ponitur super ypocundria
ad reducendum et diuertendum sanguinem a na
ribus in quinto tempore. Ypocras autem quando
fluit ex dextra nare in epate fuisse
quando vero ex sinistra super splene. Secundo po
nitur sub mamillis ad distrahendum
et diuertendum fluxum ex vi ... Amphorismi
mulieri menstrua si velis retinere scariam
maiorem ad mamillas appone non in
ipsis mamillis sed sub eis ex inferioribus
partibus ut dicit commentum. Tercio vero
et ideo ponit ventosas super prora ca
pitis ad eleuandum vuulam et ostendendum
venam. Attrahunt enim materiam de profun
do ad exteriora quod est consilium Galieni 13
terapeutice et propter istam intentionem sepissime
ponitur in apostematibus emunctoriorum in quibus
toto posse prouocat Auicenna attrahere materiam.
Et si non cum alio saltem cum ventosis
ponitur etiam sicut Galienus vbi super in coxis
ad ... prouocanda menstrua et propter apostema
nerui ... ut apostema remoueatur et e
longetur de nectua. Quarto ponitur
ventose in palisis super originem neruorum
ad calefaciendum ipsos in 3° canone Auicenne

de palisi et 3° inter eum obsequio cum Ar
chigene probat Galienus quod cerebrum sit principium
virtutis animalis. Quinto ponitur supra
ventrem in colica ut euaporando vento
sitate sedetur dolor in tempore doloris. Sexto
quia ex spiritu ventoso sit propria sanatio
licet per scariam cum copiosa flamma sine sit
secundum intestina sine secundum alia particulam.
Septimo ponitur super matricem et intestina
ad reducendum ea in locis suis ut consulit
Auicenna in 3° canone in capitulo sitis. Septimo
ponitur ventose implicatione costarum et
spondilium ossium ad reducendum et rectificandum
ea. Octavo ponitur super vias et poros
per quos transit vrina de renibus ad ve
sicam ad faciendum descendere lapidem in
vesicam ut in 3° canone consulit Auicenna.
Nono ponitur super aures et foramina
vlcerum profundorum ad extrahendum si quid
alienum fuit infixum ipsa. Decimo ponitur
super collum ad ampliandum viam haneliti
et cibi in squinancia. Vndecimo ponitur super
morsuras et pustulas venenosas ut ex
trahatur ab ipsis venenum. Circa secundum quod
fuit de certo tempore ipsorum tria sunt
consideranda videlicet quid sit faciendum
ante appositionem quid in actu quid vero post
actum. De primo est Auicenne intentio quod ve
tosatio fiat quod dicunt antiqui fiat cla
re in plenilunio et non in defectu lune.
Nam ut ipse dicit et Galienus concedit in 3°
de creticis diebus Albumazar probat in maiori
introductorio quod luna augmentata in lune
augmentat et trahit humores ad super
ficiem corporis. Et ipsa diminuta hu
mores minuit et ad interiora claudit et
tamen hoc est bonum quod dies sit anstralis
ab hora secunda vsque in tertiam. Prima est
intentio omnium operancium quod ante ventosa
tionem per horam vnam balneetur et fomentetur
cum aqua calida locus ventosandus. Quod
visitat Auicenna si sanguis fuit grossus. Si
sanguis autem subtilis non est necesse. Non timen
dum esset de nimia resolutione et debi
litate. Est etiam prudentum quod nunquam fiat
scarificatio nisi precesserit appositio sicce ve
tose ex quo ... sanguinem ante extrahere quam e
uacuare. Circa actum ventosationis ...

sciendum quod ventose que apponuntur sunt
duorum modorum ut dictum est quedam sunt
de cornu que applicantur sugendo quedam
de vitro que applicantur igniendo. In primo
applicatur cornu cum foramine et sugitur
et extrahitur cum ore aer et ad attractionem
aeris sequitur elevatio carnis ut natura
repleat vacuum quod semper evitat ut philosophi
probant. In secundo modo ponitur infra ventosam
parum de stupa carpinata et cum candela
accensa inflammatur et subito applicatur
et consumpto aere natura ut succurrat vacuo elevat
sibi carnem et materiam in cavitate contractam
Albucasis autem assignat alium modum applicandi
ponendo modicum de candela ignita in vigi-
la ardente in medio ventose post vero appli-
cata semel aut bis ventosa sicca ubi
est necesse in spatiis comprehensis fiant inci-
sionis scarificationes ordinate et scilicet cutem
comprimatur cum pilo aut vasculo et statim post
exsiccato loco cum spongia reapplicetur ut
prius ventosa et stet ibi per mediam horam
quousque sanguis fuerit semiplena et ipsa re-
mota et evacuata et mundata per eundem modum
iterum applicetur et stet plus et postea alia quousque
usque fuerit sufficiens evacuatio facta de me-
dia libra usque ad libram secundum tenorem virtutis
et quantitatem repletionis. Et post primam appo-
sitionem si non sanguinat bene fricetur locus sca-
rificatus cum orificio ventose aut cum percus-
sione unguium et iterum scarificetur quousque
bene fluant. Cavendum est tamen ne applice-
tur super mamillas neque super membra mol-
lia et tenera carnis sicca subtiliaret que ven-
tosa non posset removeri sine difficultate.
Modus tamen removendi est quod fomentetur locus
circa ventosam cum aqua calida tamen duceatur ut
aer possit aliqualiter subintrare et ipsam
eradicare. Est etiam cavendum quod nimius non
extrahetur in potu minuas virtutis quod vetro
tollitur nocet medicine retro spatulas cor-
di et in dextro ypocundrio epati. Et ideo
aqua talis est in corpore faciens secundum Ra-
ziam seu malogranata sicut eius dandum di-
cendum est sanguis in actu ventosandi a-
cum fenugrecus ventose cum manibus similiter
usus ventosam facta vero ventosatione ex-
sicetur locus et ungatur cum oleo rosato

aut aliqua axungia sedativa et re-
gatur ut flobotomatus. Et ¶
De sanguisugis. Sanguissu-
gatio est extractio sanguinis cum sanguissugis
Sciendum autem sunt sanguissuge notum est quod
sunt quedam venenose nigri ad formam cau-
de muris cum lineis citrinis secundum dorsum
et quedam rubedine et ventre. Et ille
sunt meliores que in aquis bonis re-
periuntur. Caveatur tamen ab illis que sunt horri-
biles oculis et habent caput grossum et
que in malis aquis sunt nutrite
quia venenose sunt. Circa quod auxilium
inquirunt primo quibus subveniunt egri-
tudinibus et quomodo applicantur et reguntur.
De primo dicit Albucasis quod sanguissuge non
administrantur in pluribus nisi in membris
in quibus non est possibile ventosas poni sicut
et ut esset labium nasus gingive et
sicca denudata carne sicut digiti et
inctune. Et Avicenna vult quod sunt utiles
serpiginibus et ulceribus malis non
super sed circa. Et multorum ponitur super
apostemata emunctoriorum et difficilis ma-
turationis ut dicebat Archetius. Rolan-
dus vero ponit ipsas ad emorroydas ap-
ertiendas inquantum trahunt a profundo
quam ventose ut scribit per Haly fuit allega-
tum. De secundo est dicendum quod tales evacu-
ationes particulares non fiant in corporibus
plenis nisi sufficienter precesserit evacuatio.
Post hoc autem intendendum est quod non
administrentur donec recentes sint capte sed
ponatur in aqua munda per diem usque
evomat quod in corpore est ventribus. Et
post fricetur locus et lavetur donec ru-
beat aut limatur cum aliquo donec sanguis a-
quis fluant et applicentur cum manibus
aut cum canna. Et ponatur due vel
tres vel quot erunt necesse ad extrahendum
tantam sanguinis quantitatem quanta erit necesse.
Et postea qui dormit nigrositate fuerit
cadunt per se aut infunduntur capiti eorum
cum aceto aut cum sale trito vel cum aloe
aut separentur cum filo aut pilo equino
vel consimili. Et post est utile sugere lo-
cum et lavare cum aqua et aceto. Et
si sanguis multiplicaretur emplastretur locus
cum bolo armeno et gallis seu balaustiis

et alijs que sanguinem restringunt Et post regatur cum flonomato Et si medicina de tyriaca post administretur propter eius venenositatem esset bonum ut dicit Averroys

Capitulum 2m de medicinis purgantibus humores

Quamquam purgatibus humores et in multis locis et non minus in 3o tegni et in quinto illius dicti Amphorismorum qualiter oporteat purgare innuant multos modos evacuandi velut sunt per flobotomiam per farmaciam secessiuam atque vomitiuam per nares per palatum per tussim per urinas per matricem et per emoroydes necnon et per ventosas scarificationes sudores et balnea et secundum accidens per inrubationes Vesiculos quantum est de puris non fiet ulla ratio nisi illa que per secessum vomitum et que contra clisteribus quoniam illa que per flobotomiam dicitur est supra Isti enim duo sunt modi evacuationum que magis occurrunt in arte Cirurgicali Et de istis pauca dicentur quia magis pertinent ad duos phisicos quam ad Cyrurgicos nisi esset in partibus Multa enim particula innuunt in medicinis ut Hebemesi ostendit qui de eis evangelice tractavit Medicina aut purgativa secundum intentionem G in de farmacijs et per totum est quod cacochimia evacuat ut in quinto illius primi amphorismorum In perturbationibus purgatio est evacuatio eorum que contristant secundum qualitatem medicina cum ventris solutiva ad sanitatis conservationem si utilis ut ostendit maiorum ad intentionem in 9o Almansoris et hic dicit ut quia vel secundum qualitatem vel quantitatem vel tempus solutionis tanta facit ut dicit Galenus in 2o simplicium farmacorum lib vegetalis quod purgat bona aut mala in eo sunt infirmitate Omnis enim medicina purgativa et invectiva ut dicit Avicenna in secunda secundi primi Ad cognitionem aut eorum est una sola vera medicamenti ut totius testatur textus medicorum Est ergo farmacia utilis et nociva Circa quod quando debet adhiberi sex inquirenda proponuntur Primum quod sunt cum farmacia purgandi Secundum qui sunt qui illa sustinere possunt Tertium cum quibus

est facienda secunda Quartum de mensura Quintum de tempore Sextum de regimine Primum autem inquiritur per G in libello de farmacijs contra asclepiadicos et erasistraticos ostendens quod omnes humores superflui sunt sanguine per farmaciam sunt purgandi singulariter et electiue et non omnes indistincte Soli enim humores contristantes sunt purgandi et non alij in quinto particulo primi amphorismorum Et hec ipse declarat ibidem dicens igitur flamate superhabundante hoc evacuandum Colera vero rubea vel magis molestante dimittendum quod est flamma contristante aut colera evacuandum Et si corpus sit quod illud evacuandum et non aliud Si vero sanguineum fuit quod superhabundat illius secunda est evacuare per flobotomiam ut supra est ostensum Et idem dicebat ipocras firmatorum per hec verba oportet primum tunc colericus quod coleram purgat flaticus quod flama ydropicus quod aquam et melancolicus quod coleram nigram Si vero hec purgatis convenientia purgatis et dimittis inconvenientia que ad utraque parte est Universaliter igitur dicendum quod humores naturales dictos in intentione superhabundantes per flobotomiam sunt evacuandi innaturales vero per farmaciam medicinam aut modo sanguinis evacuativa licet sit in rei natura posibilis contrarie ut in libello de farmacijs narratur de quodam iuvene qui porcellum de suburbio portabat a casu super quasdam applicans herbas videns sanguinem de omnibus partibus emanare Considerabat quod sanguinem evacuabat illas herbas dedit quod aliquibus gratia proponere qui perditi fuerunt dixit ad cognitum quod nulli alteri dedicavit et sic per perditum sunt condempnati Ita quod ut dicit licet talis medicina sit in rerum natura tamen tu de ipsa rationale est sicut alia venenosa taceantur ab hominibus intellectum habentibus Circa quod cum sint intentiones propter quas dantur farmacia laxativa prima est propter cacochimia expugnandum Secundo propter egritudinis fortitudinem ad distrahendum et ad alleviandum De primis cantat ypocras illa cocum cantilenam secundum Amphorismorum a pleclue quia

egr[itudi]nes sicut evac[uati]o sanat Amplexio aut[em]
est plenitudo in quanto et in quali i[n] li[bro]
de mela[n]c[holi]e et ubiq[ue] q[ui]a v[er]o est s[ecundu]m q[uan]t[ita]te[m]
fleb[otomi]a sanat que s[ecundu]m corrupc[i]o[n]e[m] purgat[io]
p[er] s[ci]a[m] in q[ui]nto Ubiaq[ue] p[ro]pt[er] q[uo]d in
tuat in 2o Amphor[ismorum] et in 6to Rubusq[ue]
flebo[tomi]a et s[cienti]a co[n]fert de 2o allegat[ur]
illud q[ui]ti lap[idum] q[uod] s[ecundu]m eu[n]d[em] mod[um] sicut
flebo[tomi]a fit no[n] solu[m] p[ro]pt[er] mela[n]c[holi]e sa[n]i sed
p[ro]pt[er] forte eg[ri]t[udi]ne ita et purgac[i]o p[ro]pter
m[u]ltitu[dinem] aliq[ua]m alic[uius] h[umo]ris et forte
egr[itudi]nis et ad ha[n]c intenc[i]o[n]e[m] adduat
d[ic]t[u]m ypo[cratis] in li[bro] de r[e]g[imin]e a[cutorum] qui no[n] solu[m] co
sedant ad m[u]ltitu[dinem] sed ad egritudinis for
titudi[n]e[m] in purgando ut in e[m]plica forti
tudi[n]e eg[ritudi]nis [con]firmat[ur] p[ro]pt[er] p[ri]ncip[a]le p[er]i[cu]l[u]m
i[n] ventre vel in capite p[ro]cesso p[ro]pt[er] mag[ni]
tudine[m] disposic[i]o[n]is et in volu[n]t[at]ib[us] ita ma
gnis q[uod] f[u]tura indigeant et p[ro]pt[er] mala
morigerac[i]o[n]e[m] ut in arborib[us] quassat[is]
et in q[ui]b[us]c[um]q[ue] s[ic] alis fac[it] i[d est] corrupc[i]o[n]e
p[ri]cu[lu]m est De t[er]cio de ibid[em] q[uod] no[n] solu[m]
indigent laborates purgac[i]o[n]e ut cir[cu]
stante superfluitate evacuet sed ut anti
passent et evacuet Si e[n]i[m] inquit ven
ina serat[ur] sursu[m] inferius purgabimus
si deorsu[m] superius antispazando iam aut[em]
cessante et sanato v[ir]tute p[er] p[ar]ticula[m]
eu[n]d[em] aut p[ro]p[ri]a evacuac[i]o[n]e melius est
et est u[bi]b[ene] notabile De quarto ad
allevia[n]d[u]m d[ic]it dat[ur] sepissime medicina
purgativa incipie[n]tib[us] eg[ri]tudinib[us] i[n] nota
doctrina ypo[cratis] i[n] 2o Amphor[ismorum] i[n] morie[n]do
supp[er] et no[n] eradicando ut l[ibe]r q[ui]nti in
e[ti]a de cu[r]a[n]de sc[ienti]e putrid[i]s na[m] cu[m] alle
viata sencium dig[e]r[itur] r[e]siduu[m] ut d[ici]t[ur]
in q[ui]nto et in de flebo[tomi]a sicut allega
tu[m] p[er] lap[idum] Ad s[ecundu]m qui s[un]t qui pur
gac[i]o[n]es cu[m] medicinis co[n]venie[n]t tollerare
possu[n]t Dicit ypo[crates] i[n] 2o Amphor[ismorum] q[uod] illi
qui c[ir]ca u[m]bilicu[m] et pect[us] h[abe]nt s[u]ppilitates
fortes eos o[portet] esse ut d[ici]t G[alienus] in q[ui]nto
q[uod] i[n]ferius et q[uod] p[er] thorace[m] p[ar]ticulas ad b[e]n[e]
fa[m]ulia[n]d[u]m purgac[i]o[n]ib[us] et s[ecundu]m illa[m]
ra[ci]o[ne]m h[ab]e[n]tes p[ar]tes superiores fortes no[n]
ledu[n]t[ur] a vomitu et p[ro]pt[er] h[oc] dicebat[ur]
i[n] 4to Amphor[ismorum] et p[ti]sicos no[n] duces
ad superiores purificac[i]o[n]es et mat[e]ri[a]s

sed supp[er] me[m]bra e[ra]niforma no[n] t[ame]n
s[ecundu]m radicalia et s[er]uat[i]a ut ibidem
notat Albertus Bonon[iensis] In talib[us] e[ni]m
est aptitudo vomendi et plu[rimum] p[ro]pt[er] co
que in eis q[ui]a t[ame]n ut d[ici]t[ur] in q[ui]nto
sunt e[ti]a[m] apti ad purgac[i]o[n]es s[ecundu]m
Rasim i[n] 4o Corp[or]a que in r[e]gi[mine] s[un]t
p[er]ducta p[er] multa et inordinata co
mestione et que utu[n]t[ur] pocio[ni]b[us] s[ic]ut is
indiget in p[ri]mo de custodia sanitat[is] et i[n]
3o s[ecundu]m p[ri]mi Et qui ea assueti ca[usa]
tollerat Et p[ro]pt[er] hoc dicebat G[alienus] de
usu s[ing]ulor[um] Medic[us] igit[ur] debet alicui
tradere medicina[m] int[er]rogare eu[m] o[portet] si co[n]
suevit bibere ea[m] et qualit[er] se habe[b]at
p[ost]q[uam] eu[m] eis Na[m] si [con]suevit meli[us]
tollerat si no[n] co[n]suevit s[ecundu]m opt[imam]
qualit[atem] assellabat d[ic]it erat sanus et
si in sanitate aut q[ui] [con]suevit recipe[re]
medicinas v[ir]t[us] eius sunt obedie[n]s et
bene solubilis le[n]io[ri]b[us] et in[ferio]rib[us]
indiget s[ci]eb[at] Si v[er]o durus et inobe
diens forcioribus Tales e[n]i[m] co[n]dic[i]o[n]es
tollerant medicinas co[n]t[ra]rie no[n] dispo
siti nequaq[uam] et ideo no[n] s[ci]e[n]do s[ed]
nisi cu[m] prudentia p[ri]mo h[ab]entes ea que
c[ir]ca umbilicu[m] collecta et mat[er]ia sal
lacas s[un]t ad inferiore[m] purgac[i]o[n]e[m] s[ecundu]m
ypo[cratem] ubi sup[ra] Sedo corp[or]a sana non
debent purgari quia cu[m] medicina o
p[er]atur p[er] simile saltem in forma p[ro]por
tionali et n[atur]a tenet s[ci]ola no[n] inve
niens malu[m] h[umo]rem nocivu[m] co[n]vertit se
ad carne[m] et h[umi]ditates radicales et
eas colliquat et molestat ut d[ici]t
q[ui]ncia de Tercio e[ti]a[m] no[n] sunt purga[n]
di qui malo utu[n]t[ur] cibo intellige co[n]
verso in h[ab]itu[m] sicut in lepra confirmata
declarat mag[iste]r Albertus in cura s[ci]encia
augustat et [con]solvit acipiente[m] Sed
si mali h[umo]res in h[ab]itu corp[or]is radi[cati]
s[un]t co[n]versi no[n] est inco[n]veniens purga
re p[ri]mo ve[r]u[m] Quarto no[n] debent
purgari cruda et indigesta i[n]q[ui]t ypo[crates]
p[ri]mo Amphor[ismorum] dig[e]sta s[ci]re et mo
vere no[n] cruda neq[ue] in p[ri]ncipijs eradi
cando supp[er] q[uo]c[um]q[ue] fiat allevia[n]do ut
dictu[m] est nisi lascivia[n]t et medicina
sit s[ci]ropa Et licet G[alienus] in co[m]me[n]to

no dicat matiam fumosa mst a mo
tu Nichilominus stola cois accipit fumo
sam a pte quitatis (!) vda et accidentis
Et ppt hoc dicat simoria Cu colica
frenes stomatics et antrax matias
crudas euacuac mbent matic cu
mote tussilucres de vna ptiula ad a
liam ut no faciat impetu ad mebra
pncipalia sut euaude tem q tio pt
Ille aut que no sut firmate fm ali
qua ptrelam no oz moue antequam
digerant ut dicat Comentator Sz post
qm sut digeste in natura sit sufficies
ad expellendu tut cu debemus eam
auxiliare ab dimittat ipa opari cotra
fm G in 2o iuniorum Secundo cum ille pas
siones indiget fortiori auxilio quas
ppt magnitudine nequit donari natura
et Amc i 4o de cura fe. putridarum
auctor ypo euacuans est adiutor nae
no impediens eam et ideo dicebat
ep tegni om na operativo medici no
minister Tertio no sut purgandi ma
nu neque debiles et vbi indigentia
no oz laborare ut dicat ypo et Amc
dicit q omnis euacuacio acuens est causa
virtutis / Quarto parati ad fluxum ut
teraulci qui cito a diarria capiunt
i vjo Amphorismorum Septimo pueri et senes
no sut purgandi pueri scilicet pueri
quia ppt forti nez sufficientes sut ad
expellendum superflua per insensibilem reso
lucionem ut dicat Philaretus de scto anima
do et sut resolubiles pueri naturaliter Senes
quia debiles impo G in 1o de custodia
sanitatis neque aloe neque yera ut qui
credunt debent dare senibus semper in
via conservativa ut dicebat magister Pau
lus eciam aut in via curativa non
negat ymo concedit eam eminente ne
cessitate ibidem Et fm illa racione omnia
illa que debilitat virtute prohibent
fortiorias ut sudor bal(neum) contus et ca
cuando et vigilia Octavo no est dare
purgacionem stitissima apte a exco
riacione in ano donec iz tap vetre
aut intestinis mapudibus stomach
yrpelatio i subductio no coveniat vti
Nono laborantibus no competit quia satis
in eis consumitur spu et eo sut fluxes es
frenes binitales et barbarinas i 1o
colliget quia ex fortibus egitudinibus euadut
sine medico et medicina Decimo pregnantes
no sut purgande quia ppt commocionem et di
laceracionem ligamentorum abortivunt ut
expediat ppt materiam venenosam de quo
est timendu q rapiet ad mebra pnlia
et inficeret matre et fetum in simul aut
qm est materia famis abortu et tunc secu
rius fit a 4o usque ad 7m mensem et tunc
no cu quacumque medicina sed suam et
laxativa et ppt hoc ypo 4o Amphorismorum Auctori
com ypo hz sum intellectum ut notat in
Amphorismo illo No tm (!) dicit G q tales medi
caciones in ventre permixtis existent faciat
sed ut dictum est de flemma quia fm eundem
G i vni tap oz exaltatiu mete de ipse
fave vim capiti ad incipere omnes videlicet
medicacione temporandi Et si adiscriuit (!) gt
i 1o quia no oz altius excitatitate cupiete
altus obluisti pcunt si amborum semp
remiscere et inquantum possibile est misce
eas aut admiscendo quitatem a sequi
medietate aut ad aliud genus euacuacionis
mutando intencionem ad ttru eo quibus
medicis facienda est purgacio no eu
alio abus sed familiaribus et conve
tiis ut dicit G in de vsu farmacorum Ius
quod est intellectum fm intencionem hebes
et Amc / quatuor sut modi medicinarum
laxativarum omnium exspor modus e quibus
propetes attractivam ut scamonia et tur
bith Alius modus propetate compressiva
ut mirabolani alij propetate lenitiva ut
cassia fistula et tamarindi Quartus modus
quibus propetate lubrificativa ut mucilla
go psillij vnum tn quia eo amplificare sin
gulariter de istis est nimis longum di
mitto dumus pstis eo quisitu coro per
tractacione quitu est de puti / Sed ra
tu familiaris doctrine est saty mihi dott
na habemus q medicinae magis vsuales
simpices euacuantes colera sut scamo
nea dosis a v g usque ad xj reubarbari
a z i g usque ad iij aloes a z i g
usque ij mirabolani citrini a z iij us
que ad z j lupulus fructus viole ad

rasci succi ros. prima tamarindi et cas
siafistule usque ad ℥ i. et ß. Composite
sunt electuarium de succo ros. Cuius dosis
est ℥ ß. dyaprunis et dyacitoniton la
xativum quorum dosis ℥ i. dyadactilatum cuius
forma erat apud me semper. Recipe dactilorum
enucleatorum quartam i. elixentur in aqua
decoctionis anisi matris et amoes
deinde pistentur fortiter et colentur et
cum quarta zucari coquitur donec incipiat
inspissari quod cognoscetur per inuiscatio-
nem cum digitis deinde deponatur ab
igne et scamonee grosso modo trite ℥
i. insperatur et cum spatula agitando re
coquatur. dosis est usque ad ℥ i. / Medicine
simplices euacuantes fleuma sunt turbith
cuius dosis est ℥ ii. agaricus ℥ i. et ß. cor-
thamus ℥ ß. Colloquintida a ℈ usque
ad ℥. mirabolani kebuli ℥ i. Composite
sunt yerapigra G. cuius dosis est ℥ iii.
Blanca ℥ ß. Benedicta ℥ ß. pillule
cochie ℥ i. et ß. dyacarthamus. Cuius
forma superius in gutta sunt posita ℥
iii. vel v. pille ceca de agarico. Cuius
forma secundum hebemesue est Recipe agarici
℥ iii. radicis lilii celestis prassii ana ℥
i. turbith ℥ v. yerapigre ℥ iii. co
loquintide sarcocolle ana ℥ ii. mirre
℥ i. conficiatur cum vino yerapigra quam ego
pono super omnes nobiles medicinas sunt
a G. in 1o cap. 28 meamir. Et con
tinet centum partes aloes et de cina
momo xilobalsamo cassia lignea azaro
spica croco et mastice singulorum ana
partes vi. ut qui vellet facere ℥ ii. de
aloe ponet de qualibet specie ℈ ß. et in
℥ i. grana v. Amen vero et hebemesue
ad pondus omnium specierum ponunt pondus
duplicatum de aloe. Antidotarius grana v.
in eius solum pondus. Et est debilior
non obstante aciuant cum turbith aga
rico et coloquintida quia cum ponuntur cum
prima quantitate non multum vigorant
eam. Et ideo ego consueui ingerere
eam cum tantundem de scamonea
quantum est de alia medicinarum. Et cum
ego facio de ipsa pillas cum succo ab-

sinthii quandoque dono eam in puluere
cum aqua ordei mollita dosis ipsius
est a ℥ i. et ß. usque ad ℈ i. ℥. / Me-
dicine simplices euacuantes melancoliam
sunt sene cuius dosis in puluere ℥ i. in
infusione ℥ i. epithimus ℥ i. esu-
la usque ad ℥ i. Cuscuta mirabola-
ni indi polipodium usque ad ℥ i. lapis
lazuli ℥ i. volubilis lupulus scilicet
mesua. Composite sunt dyassene ℥
v. catarticum imperiale ℥ v. yeralo-
gi ℥ iii. yeralogodion ℥ ß. Theo-
doricon ℥ vi. Et puluis meus quem
Recipe liquiricie ℥ ii. puluis stoi
confortatiui et ß. epithimi ℥ i. sene
ad pondus omnium fiat pulvis dosis ℥ ii.
humores aquosos euacuat titimaru
succus yeros cuius dosis est ℥ ß. succus
cucumeris agrestis panis lacticinorum
que conficiat cum succo cum farina
ordei et socius ille super unum ℥ ß. da-
bat radendo et feliciebat mirabi-
lia. / Euacuantes omnes humores est tabula
mea quam recepi a magistro stephano
arlandi in monte pessulano. Cuius
forma Recipe confectionis viol. bor. ana
℥ ii. confectionis buglosse corticis atque co-
℥ ii. quinque buglosse cortic. at. co-
ditum ana ℥ i. ℥ ℥ al. ℥ ß. pul. dya-
dragaganti frigidi ℥ ii. dyagridii ℥ iii. tur-
bith ℥ iiii. sene ℥ v. pannis zucari
℥ p. fiat electuarium in tabula. Cuius
dosis est ℥ ß. ¶ Ad eandem intencionem est
dyacassiafistula magistri chaldei cha-
dei et est quasi dyacatholicon. Recipe
cassie libram i. tamarindorum rem quartam
i. manne quartam quartam ß. sene polipodii
ana ℥ ii. esule ℥ i. dyagridii ℥ ß.
anisi maratri seminis melonum ana ℥ ß.
cinamomi ℥ ii. sirupi viol. sirupi ros.
ana quantum sufficit fiat electuarium. dosis
sic usque ad ℥ vi. Cassiafistula simplex
datur cum in colatura ℥ i. longe
dissoluta cum aqua prunorum viol. et
est de mesua euacuatiuis quod curat
quartanam digitis mensurarum ypo in proposito
apostemarum et in recto quod quum euacuatur

dyadactilatum
euacuantes fleuma
euacuantes melancoliam
pul. g[...]
Euacuantes omnes humores
dyacassiafistula et ...
de mesua euacuantes

que peccant et debent evacuari patiē
tes bene ferunt co eis contrarium vero
oportuit debilitatis aut timoris pec
cantis ut vitus egrotantis sunt tria
tertius mensure et ad hoc confert co
emplatio temporis regionis et etatis
ut ipse dicit Sophimus aut ut satis
sunt signa perfecte evacuationis in ratio
complexionis et mutatio egritudinis vel
ad malum timentur in 2o corundem
et 6 epidimiarum allegatur a rabbi Sal
cius tamen est infra subsistere quam co
quisite evacuare et melius mul
tiplicare vices quam quantitate excedere
cruenta reddit Auicenna quod illud parum
quod dimittitur natura multotiens repel
lit Conciliator preter quantitas
copulsorum de tribus libris magis de
viij communis de vj ad viij De tempore
evacuandi sicut dictum sunt de flebotomia
est faciendum quod hora est duplex necessaria et
electa hora necessaria non licet tempus ut
cum materia est digesta aut si sit furiosa
vel magis aut in loco periculoso aut
faciens talia aut faciens talia ac
cidentia in corpore quod non debet indutias
ut etiam supra sunt dicta hora
electa et post digestionem et locus congruus
temporibus illis competit evacuatio unde
Conciliator nulla evacuatio quam
natura facit in principio est lauda
da quanto magis ars que nititur
debet naturam regulare tamen oppositum
saltem in affirmatis ut dicit albertus
natura cum primo digerit postea ducit
et expellit ut ubi dixit doctor
nisi per modum alleviationis propter quod modo
papit ypocras In principiis morborum si
aliquid videtur moveri quod moveatur in
statu vero silendum est Tempus de
clinationis est eligendum in bona pur
gatione Et secundum etiam tempora anni eli
gitur per ipsum met ypocras in 6o temporis
veris et 3 in commento extendit
ad autumpnum Tempora aut co
(margin: digestio)
essime ca et excessive frigida sunt evita
nda quod autem tamen et post tamen quod sunt 20
aut 10 dies ortus canicule secundum 3
de usu facto et 2o alimentorum quorum
terminum accipiunt 20 a fine Julij et
20 in principio augusti molesti sunt fa
cte in e ampliorum et non quolibet anno
sed studij quod consuetudo sunt egrotare
dicte doctore subtili in 6o colloquij
et ego dico quod illi utuntur potionibus in
septiamis annorum vel immediatius ipsorum
recenius faciunt quam illi qui omni anno
purgationes faciunt quia nos videmus quod
egritudines ut plurimum non accidunt homi
nibus nisi in ... determinatis vel contra ipsos
destinguo in quolibet individuo multum considerandum
Similiter vel ad horam dici licet communis
certa dicit relatiuas de mane pillas
de sero clauatura in media nocte quorum
te apud duos pessime sunt note Aetij
oportet eligere papine in yeme austrum ut
dicit Auicenna Et si esset pluuiosus pla
cet sibi coordinatum Eligendum est
etiam quod luna habeat saltem de lune usque
ad plenilunium ut dicat Johannes de sancto
Amando eo quod tunc humores in maiori sunt
motu et preparatione quod est necesse in
secundo et sic in signis humidis ut
sunt tamen scorpio et pisces libra a mal
et non assistat a ... ut in centiloquio
dicit ptolomeus et alie note sunt apud astrologos
et in meo libello de astronomia satis sunt
de hoc dictum tractatum Ultimum est de re
gimine in purgationibus contra ... vz in
regimine ante administrationem et in actu
administrationis et post actum Ante aut quod ad
instruitur papit ypocras fluida facere cor
pora i digerere materiam et aperire et mol
lificare vias ut dicit 3 in commento digit
aut materia collecta cum rebus frigidis et aperi
tiuis ut sunt herbe quinque capillaris
cum ... tenella scariola endiuia rosarum por
cinum acetosa scilicet frigida maiorem et moram
vinum malorum granatorum acetum et aqua
composita sunt potiones et sirupus ace
(margin: digestio)

Syr. laxatiu

tosius ¶ Cuius forma secundum magistrum Arnaldum
est hec. Rx capilli ve. adyanthos poli-
tici scolopendrie endivie tenelle aco-
ri e scare lactuce rostri por. ana manipl.
i. iiij. seminum iiij frigidorum maiorum z iiij. ana ʒ s. sand.
ʒ ij. ro. sol. flor. nenufar ana ʒ i. suc-
ci granatorum q. s. i. prunis zucc. lb i. fiat
sirup. dentur mane et sero longe a
cena ij cloacaria cum iiij aque ca. de-

dig. flaus

coctionis primorum. Digit. flea. cum rad.
ij. calamento puleg. maiorana satur-
ia menta seminibus anisi maratri carui
pipe ʒ ʒ spice melle et aceto sufficien-
tibus. Composita sunt oximelle diuret.
et squilliticum et gpaico syr. mel. Cuius
forma Rx rad. feniculi petrosilli apij bru-
sci sparagi gramus cosliati in aceto per
diem vna temperatorum ana q. i. ysopi
calamenti origani camedreos abrotani
ana q. s. oinmarac carui amoos
ana ʒ s. ʒ ʒ seleos spicenardi ana ʒ i.
flor. anetos flor. salvie ana ʒ i. ace-
ti radic. petrese q. i. 2 s. mell. lb i.
fiat syr. dentur cum aqua cocta ut sup.

dig. ...

¶ Digit. mitius borraginis bug. fumi-
terre scolop. cetrac adyanthos tamari-
scus thymus epithimus capparis vi-
num acetosa bal. aque dulcis. Composita
sunt syr. de liquiricia syr. de fumeterre
et syr. de bug. ¶ Cuius forma est rx cel. lagi
cum cocco lb s. frutice cum floribus ra. sen-
tatii lupuli tenuitatii salic ana q.
i. med. cortic. fraxini tamarisci scolop.
cap. ve. et melissa ana q. s. se. me-
lonum cucurbite se. urtice ana maratri ana
ʒ s. liquiricie rase calami aromatici be-
en al. et ru. ana ʒ ij cortic. cat. spice-
nardi ana ʒ i. flor. absinthij flor. ge-
neste ana ʒ i. uvarum passarum mund. ʒ
ij. aceti squillitici q. i. vini acetosi-
ti q. s. mell. lb i. fiat syr. dentur ut
sup. cum aqua bor. Et ad sciendum inquit
Avic. ca. mollificare autem ventrem solum
est competens regula i. solutio secundum autem
ego intelligo quod potant syrup. tanlibus et
...bus mollificatur nisi cum non haberent bo-
num ventrem aut essent pati ad flu-
xum et cum hoc consulit Avic. quod si fuit
constipatus cum febribus indurati quod p-
mittat clistere p... ¶ In actu
aut administrationis secundum cauendum est
quod eum retineat et non euomat aliquid
quousque fecit aliqua operationem. Et hec
cum fricationibus extremitatum et masticatio-
ne pomorum et odorare costarum i. aceto
infusorum. ¶ Est etiam cauendum ne se dor-
miat in medicina sunt in solida secundum ¶ ...
cum dormiendum est usque incipiat opari
postquam autem incipiet opari non dormiat
nisi vellet eam restringere. ¶ Est etiam co-
silium ¶ Avic. quod post acceptionem medicine
quiescat ut ipsa a natura comprehendatur vel
incipiat opari. Et tunc moueat et
cedat paulatim maxime si medicina ad
operandum sunt pigra mus doctrina pro.
2o amphorismorum ¶ Cum quibus bibit elleborum
moueat. ¶ Consulit tamen Avic. quod si me-
dicina accepta non operatur si non fit
nocumentum quod dimittatur. Si autem ad
esset aliquod timorem melius est quod fiat
que si daret. Item medicina ¶ raz. ut
dicit 2 medicinas ventre solventes
in casu de administrare timorosum est
et quo vitudine / post autem operatione
medicine ad lauandum stomachum et intestina
¶ Consulit A. d. 1o cap. vnum haustum
ptisane / praesertim etiam dat aquam
camelli bonis apostoperorum aqua
pulle lauato stomacho et intestina con-
sulit ¶ Johannes de sancto amando autem
comedat tussilaginis aliquod sanarum
stipticum ut ob stomachum tabefactum per me-
dicinam confortetur. ¶ Comestio autem facta
debet esse modica et euchimia de
bonis gallinis et caponibus et mor-
selita ut proportionetur paciente per eua-
cuationem debilitato mus doctrinam primi
¶ Amphorismorum in 2o regiminis acutorum
et s. quod erat materia que peccabat educere
qualitas sua per euacuatorum et absorsorum
te alterandi est distincta que remansit
in 3o tegni. ¶ Vomitus est purgatio sta
per os cum medicina vomitiua et valet
ad conseruationem sanitatis mus illud quod

diat G in vº de utilitate particularis
Bene igitur antiqui medicorum eos qui
a cibariis ponunt singula mense fact'
consulebant hunc quod semel sufficit co
tinuantes hunc aut bis fiunt digesti tres
valet etiam ad coytum mi[n]stionem dicte
te Avic' qui valet a diversis passionibus
epilentie manie lepre podagre sciati
ce et renibus renum et vesice Est e
auxilium evacuativum et diversum
pria' purgans stomachum et pro quis alias
partes put aut tollatur cum fuerit
partes superiores fortes non debiles et
parati ad pati[e]ntiam parant aut ad vomi
tum cibaria multa et diversa dulcia et
pinguia et natantia velut sunt sicut
porri et cepe d' pro decoctione raphani
infra que steterit per 2 dies sub terra c
lebori aut post comestionem cumque ra
phani rotulat' fortissimum fit cum vo
mitu Nicolai Cuius forma est hec R'
capse 3 iii cirda 3 i nuciolice 3 ß
catthapuciae 3 iii cum succo asari et
mellis fiant trocisci 3 ii deinde dis
temperata cum aqua tepida detur post
cibum ins mediorum et ligentur oculi
Et post operationem sua lavent' os et fa
ciens cum aqua et aceto et post hora
comedat cibaria bona et confortati
va / Crema aut clistere sunt assump
ta ab ymea quod pro dolor ventris assu
medo aqua maris cum rostro et in
tendere sibi retro ut reiciat G in
introductorio medicorum et est nobile
auxilium ut dicit Avic' ad expellendum
superfluitates aque sunt in intestinis
primo et totius corporis consequenter et
pp' hoc supplet vices medicinarum Est
secundum quod non timet per os neque per
nobilia membra expellitur satis ad
mitti / valet aut renibus intestinorum
et renum et vesice et membrorum super
ior et est tripex mollificativum et con
strictivum / Mollificativum seu lenitivum
fit ex aque decoctionibus malvarum
furfuris matri aut ficuum lib' in olei
communis lib' i sal 3 ii fiat clistere Con

dissectativum fit cum lib' ii aq' decoctionibus
malvarum mercur' bavance vi sal sicce an'
quarta i stomachum purgativum xv mi[n]us amp'
mellis cuparum an' 3 ß dissolvatur in ca
cassie' mundat' 3 i yerapigre G bene
dicte plate an' 3 ß mellis quarta i olei lib'
ß salis 3 ii fiat clistere / Constrictivum
fit ex plantaginis man' ii ros' man' i
balaustiarum 3 i fiat decoctio unius lib' in
aqua dissolvatur pul' vii 3 ß sep' pirami
quarta i album ovorum in mi[n]us fiat clistere et
in pua inicatur quantitate fit aut pro si
hora eligitur tamen sit ante comestionem stet
paciens dum recipiet cum dimissa zona
crimus super genua sua et teneat os ap
tum Et post receptionem stratum sibi parat'
et vertat se super locum dol' et sustineat quod
per unam aut per duas horas ymo quantum
erit possibile ¶ Suppositoria fiant ad modum
candelarum unius digiti de melle cocto cum
sale trito et ungatur cum oleo et si cum
eis incorporetur maxime de stercore muris
fortiora essent fiunt aliqui cum sapone
duro aliqui cum sapone liquido induviato
nonnumquam cum mercuriali trito aut semen
cucumeris / asinini depilato Causant'
tamen in ano ulcerato purgat eum et abstinent
feces intestinorum ut in de colica pot' Avic'

Capitulum tertium de causis et formis ipsorum

Cauterizatio est operatio
manualis cum igne seu artificia[li]
in corpore humano ad utilitatem deter
minatam Ignis aut sive quod dicunt eos
doctores est duplex actualis qui subito
appet et est in actu ut ille qui ponitur
in ferro metallico ignitis aut cum radice
aristolochie seu affrodillorum sive tale
stris aut cum sulphure mecso aut cum aq'
seu oleo bullito et non a casu sed scient'
applicatum Alius est potentialis qui non
apparet sensualiter in hora sed post deduc
tionem eius ad actum quod fit cum medicinis
causticis et rumpentibus Et quedam imprimunt
scarat' et faciunt escharam ut est calx viva
cum sapone vel arcenarium / quedam lenit'
et non faciunt escharam sed vesicant ut can
tarides et flammula atque pauca lupia
Cantia tamen actualia sunt secundaria quod

potencialia eo quod secundum Albucasim acto ignis actualis est simplicior et minus ledit partes vicinas et membra principalia quam acto inpotencialis que membris principalibus est multum suspecta nisi esset in casu in quo paciens propter eius pusillanimitatem non esset ausus accendere ignem aut in quo vehemens fieret cautia ad evacuandum et diminuendum. Avicenna vero inponit propter dolorem et escaram grossam qua dimittit debilitantem locum maiorem provocat fluxum. Et licet Avicenna dicat quod cauterium actuale melius sit cum auro habens tamen in membris tenuibus velut sunt oculi ut dicit Arnaldus. In aliis aut ferrum sit cum ferro ut dicat Albucasis eo quod igneitas in ferro melius potest mensurari quam in auro nec in argento propter eorum colorem nisi fiat per aurifabrorum in hoc assuetum. ¶ Cauteria secundum Albucasim competunt in omnibus dispositionibus precipue tamen humoralibus licet non contrarientur per se contrarientur tamen accidentaliter per remotionem cause caloris et et siccitatis naturalis in materialibus non sunt utilia. Immo in eis faciunt multa mala ut tenet Albucasis Brunus Guilielmus Lanfrancus et Henricus et eorum sectatores. Et quamvis sit valde utile medicamen secundum Avicennam et de ipso multa tractaverunt Albucasis et Rasis ut testatur Haly in secundo sermone partis secunde Regalis dispositionis moderni temporibus non sunt tamen usi quantum temporibus antiquis ut dicit Henricus eo quod communiter occurrunt per ydiotas imperite et absque purgatione et ledunt quam plurimum. Et ita arguendo per fallaciam accidentis hodie magistri negligunt sicut et multa alia ut Albumasar de astronomia probavit. Cauterium non est necessarium auxilium in conservando sanitatem et obstruendo consuetudinem tenet tamen locum vomitum evacuationum ut scarificationum et purgationum in hominibus qui ea sustinere non possunt et cum hec reliquias post eas evacuationum corrigit et emendat magis in consuetudinibus fortibus et malignis in quibus fieri solum consuevit ut Rabbi in versu epidimiarum allegavit. Et propter hoc dicebatur antiquitus ultimum instrumentum medicine non ultimitate finis sed ordinis quod post dietam et farmaciam et flebotomiam debet fieri cauterium

ubi conveniunt aliter fierent multa mala unde cauterizare debet precedere particulare in ordine operationis rectitudine. Et quia istud auxilium est ita generosum tamen ipsum in tria primo quare secundo quo fit secundo tercio regimine ipsius. Propter autem primum est sciendum quod cauteria fiunt propter utilitates generales cauteriorum precipue actualium secundum primam ponit Avicenna ad confortationem membrorum. Calefacit enim cauterium actuale et desiccat membra que ut plurimum a frigido et humido debilitantur. Et propter hoc dicebat Rasis auctore tercio capitulo bonum sanum est propinquius humido vero non sano. Secundam ponit ipsemet Avicenna ad prohibendum ne corrupto multiplicetur in membro et istomodo precipue a Galieno in secundo ad glauconem et ab Avicenna in quarto quod fiant in cancro estiomenorum et in ulceribus sponte dilatatis et in ossibus corruptis. Terciam ponit idem Avicenna ad resolvendum materias concretas in particula. Et istomodo precipit Albucasis et Haly quod fiat in gutta et in testiculis et in fortibus doloribus. Quartam adaptat idem Avicenna ad restringendum sanguinem quam approbat Galienus in quinto terapeutice cum dicit adinvenimus ea que vocantur escarotica operantur velut septum quoddam ad restringendum fluxum sanguinis operantur autem ipsa per ignem aut per similem igni ferrandi virtutem. Approbat magister Arnaldus ad evacuandum et divertendum fluxum inveteratos oculorum et tocius corporis et istomodo fiunt setones et cauteria retro collum et in fonticulis lacertorum ubi lacertus a lacerto distinguntur aut sub eis a duobus vel tres digitos mediantibus maioris in venas que dirigunt ad membra illa. ¶ Sextam ponit Galienus ad interrumpendum et istomodo precipit ipse cauterizare venas temporum ut non fluat ad oculos materia et in ruptura quod intestina non descendant ad concavitatem ulcerum malorum. Et de hoc tractat amplissime Arnaldus mandato que diuti nequiunt ad coitum naturale aut supplere habituatum vicinus cautius adducantur competunt. Septimam ondit usus ad obstupandum superflua et istomodo aperiuntur apostemata resecantur glandule

extirpant carnes vivas et mortuas et
corrodunt. Utilitates autem particulares secundum
r 6 et Albuc. 2o et Haly et multa
a Brunno et suis glosatoribus ac a Gu-
illelmo Lanfranco et Henrico sunt quod ea
in diversis perpetuit facere locis. Nichilominus
moderni operatores non faciunt ea nec sic
ordinate. Divisionem particularum in isto
conscripta tractatu. Primo in capite sincipita-
te in loco ubi pertingit digitus medius
extensa manu de naso a radice pal-
me supinus. Consulunt Albuc. Haly
Brunus Guillelmus Lanfrancus et Rogerius
cum suis glosatoribus cauteria rotunda
cum olivari ad evaporandum cerebrum et
diluendum materias que ad partes reu-
matizat subiectas. Et aliqui profundant
ea usque ad os. Nonnulli radunt aut
exfoliant primam tabulam cranei quod
non multum approbat Albuc. Et id valet
talia cauteria in mania epilencia et in
partibus dolore fluxum oculorum ptisiag et
omnibus reumatizantibus. Fiunt etiam in
cornibus capitis et occipite cauteria ro-
tundata eodem instrumento ad calefaciendum
et confortandum caput in paralisi tremore
spasmo et propter lepram palliandam. In
facie autem que est secunda particula sunt
multa et diversa cauteria propter speciales
utilitates. Fiunt enim in palpebris ad
corrigendum et elevandum palpebras cum
mirtalino. In loco pilorum evulsorum
ad claudendum porum pilorum evulsorum ut
renascant et hoc cum acuali. In lac-
rimalibus ad consumendum carnem sup-
erfluam cum cultellari primo. In tauto intra-
nasum pro fistula cum acuali et canna.
In temporibus ad claudendum venas pro
reumate oculorum cum cultellari. In na-
so pro polipo consumendo cum acuali
et canna. In uvula pro eo macerando
cum maceratiue et canali coclea(ta). In
collo sunt cauteria ad cetonem cum tena-
culis et acu cetonata retro in fossa
ad diluendum materias oculorum ut Rog.
dixit Lanfrancus licet alii non dixerunt.
Invenerunt tamen papie glosatores qui
viderunt quendam medicum inalbune

approbatum pro cauteria rotunda ubi facta
et longo tempore dimissa apta curavi mani-
acos et stomacinicos et vertiginosos. G.
etiam in 13o cap. dixit quod ventosa sedem
occipitis facta nobile est auxilium reu-
matis oculorum quanto magis cauterium. Et ob
hoc in reumate oculorum in predicto loco
cauterium cum cetone facere consuevi. In
parte autem anteriore in collo sub mentone
consulunt quidam magistri cauterium ad cetonem
propter evacuationem guttam rosacee et ali-
arum infectionum faciei et oris. In homopla-
te et fontanellis brachiorum ad tres di-
gitos de iunctura ubi lacertus a lacerto
manifeste distinguitur cum clavali rotun-
do cum testa et placa perforata. Ab intra
fit cauterium pro egritudinibus faciei et partis
anterioris colli et ab extra pro egritudinibus totius
capitis et partis posterioris colli. In medio
thoracis sub furcula fit cauterium rotun-
dum aut ad cetonem pro asmate et egritudinibus
gule et sub ascellis eodem modo pro egritudinibus
spiritualium et pro mundificando cor et palli-
andum leprosos in epidimie. Circa quod fit
apertura cum ensalibus cultellis inter costas
ad extrahendum saniem est tamen periculosum de
fistula aut de morte propter debilitationem
cordis ob aere sine alteratione subintra-
te ut dicit Albuc. In ventre in parte anteriori
super stomacum fiunt cauteria rotunda aut ad
cetonem que conveniencias se tenet apta
propter egritudines stomaci et super epar et super
splenem propter dolorem illorum membrorum et subtus
umbilicum propter aquam ydropicalem. Et
Albuc. et Haly faciunt ea cum clavalibus
duplicatis aut triplicatis. In anchis fiunt
cauteria in inguine propter rupturam. In pectine
propter vesicam retro propter renes et gibbo-
sitates cum rotundo aut clavali restato
et in bursa testiculorum ad cetonem propter
herniam aquosam et carnosam. Octavo sunt
cauteria in fontanellis sub genu ad tres
digitos ubi lacertus a lacerto distinguitur
cum clavali rotundo aut testato in planta propter
purgationem et morbos tibiarum. Plures
aut alias utilitates speciales faciunt cau-
teria in predictis locis que singulis capitulis
superius sunt explicata. Utilitates autem
cauteriorum potencialium sunt quasi eedem

sicut et actualium corruptio quod non confor-
tant sed debilitant et ideo magis apparent
ad evacuandum etc. et apiendum apostemata et
fluxum sanguinis restringendum quam actualia par-
ticulares vero corporum utilitates assumuntur a
locis in quibus sunt conveniunt tamen ponuntur
causticia in locis carnosis quia trahunt
a profundo magis quam actualia et in ossi-
bus puncturis magis sunt molesta. Bestercia
vero in locis ponuntur intercutaneis et sub
mentone retro collum et tota facie et in
tarnis pedum et manuum. Sed cum confluunt
ipse etc. intercutaneus ut videtur ad sensum
propter sedium qualia cautheria sunt est sciendum
quod cautheria actualia sunt cum instrumentis proprie
metallicis potencialia vero cum medicinis cau-
sticis. ¶ Instrumenta autem cum quibus sunt cautheria
actualia apud antiquos erant diversa quo-
rum ea retraxerunt ad certum numerum ut G.
de Salicetto ad VI vel ad VIII. Lanfrancus ad
X Henricus ad VII. Ego vero omnia cautheria
faciebam ad III formas. Specialia vero cautheria
faciebam cum propriis instrumentis formatis mo-
tivorum quia complere solebam. Fiunt autem
de qualibet forma tria instrumenta parvum magnum
et medium. Prima forma est cultellaris ad
formam cultelli facta et est duplex dorsalis
scindens ab una parte ensalis scindens velut
ensis a duabus et cum isto incidunt causticis
superflue et aperiuntur apostemata et rectificantur
vicia cuius forma est talis. ¶ Secundum instrumentum
est olivare id est ad formam olive ut puta-
verit Brunus et Lanfrancus et Henricus
sed olivare ossium subtile ut dicat Galienus de ver-
simo ... capitis quod eius
operacio etiam audit. Fiunt etiam cum olivari
cautheria rotunda in summitate capitis ut do-
cet ... et in ... propter
corporis dolorem et super venas ut non effunditur
in corpore subito dum cautizantur propter putre-
factionem et super ossa propter ... desiccare
cum cautizantur propter corrosionem cuius forma
est talis. Tercium instrumentum est dactilare ad
similitudinem ossium dactilorum factum et valet
ad omnia ad que olivare. Sed ipsum inchoat
formam relinquit propter se quia ablongatum
et est grossius quam olivare et ideo est pro-
prium in vulneribus et ossium corruptioni-
bus cuius forma est talis. ¶ Quartum

instrumentum est punctale cuius cuspidem ...
acutum et rotundum cum quo cautizantur
sola cutis et est duplex cum testa et pla-
ta ut non transeat ultra cutem cum quo
fiunt cautheria que conveniunt locantur ad modu-
lum in fontanellis brachiorum et tybiarum.
Aliud vero est planum longum ad modum
radii cum canula ut non offendat lata
cum quo cautizantur membra profunda ut
fistula lacrimalis polypus infra nares
et dentes cuius forma primi planta
forma secundi est talis canula. ¶ Quintum
instrumentum est cautherium subtile cum quo po-
nuntur cethones cum tenaculis latis et
perforatis. Valet autem istud cautherium ut
punctalia ad nodulum sed sunt leniora et
durabiliora eo quod nodulus egreditur et
cadit sepe et indiget ligatura tercio
... autem non cuius forma tenacule.
Sextum instrumentum est lunare cum quo
ditimetis ad faciendum quinque cautheria ad
modum cum planta quinque foraminibus perfo-
rata super spinam in dolore renum et super
humerum et super gibbositatem humeri ...
et dolorosa cuius forma est talis plata.
¶ Modus autem faciendi cautheria actualia
est quod inquiratur bene locus ubi debet
poni et exsiccetur et signetur et applicata
plata aut canula ferrum si debent
poni aut sine ipsis ubi non est necesse
intus parietem tenendo et bene ignita
cautheria duo vel quot erunt necessaria ipsum
rubeat quod tunc erunt meliora tradantur
a ministro caute quod paciens non videat
et imprimatur et teneatur cum quadam re-
volucione ut non adhereant carni for-
tius tamen in osse levius in uno ipsum per-
dant rubedinem et tociens reiterentur
quousque sint intentum et perfecta regantur.
¶ Medicine vero cum quibus sunt cautheria
potencialia sunt ruptoria quorum aliqua
post se dimittunt escaram ut calx vi-
va et sapo mollis equaliter de quolibet
ʒ i ut quantum sufficiat ad operacionem
mixta recentur autem sunt infrata ut
dicit Albucasis addendo quandam fuliginem ut
dicit Henricus aut salis alkali ut precipit
Galienus et de ista pasta ponunt ... et
quod statim applicetur in loco signato

infra cauliculum factum de tela cerata aut
de panno i[n] albumine ovi infuso aut in
aliquo glutinoso frigido et ligetur firmiter
et a xii horis usque ad xxiiii dimittatur
et postea removeatur et iteratur. Ap-
ostemata aut virulentes que non faciunt
ecstaciam post vesicas sunt cauterizandis
mitte ad fermento aut ad aliquo sepo
vel folia flammule vel planta lupina
vel marsilium pistata et super locum
applicata in quantitate .3. s usque ad .3.
i. et ligetur non stricte et dimittatur ab
viii horis usque ad xii et postea removeatur
et ut prius iteratur. Capitulum 3m quod est
de modo regendi cauteria est secundum
quod ipsorum duplex est regimen ante actum
vero et post actum. Ante autem ipsum actum
omni tempore potest applicare ut dixit Albucasis
dictabat quod corpus sit mundum et non
repletum. Tempus autem est amonitio
in 2o et 13o capitulo et ubique quod nulla
evaporatio ... auxiliorum ut
audeas ... totius corpo-
ris et si non dicatur semper tamen intel-
ligatur. Removeatur etiam patiens ante
cauterizationem de bonitate et securitate
cauterii adhoc quod ipsum melius sustineat
et si necesse est teneatur firmiter aut li-
getur. Post vero cauterizationem in primis
tribus diebus ponatur super locum et circa
ea albumina ovorum cum oleo rosarum agi-
tata. Et postea cum escharotico cum butiro
laveatur addita modica feniculi fa-
rina aut cum aliquo unctuoso non
salito vel cum aliquo dulci maturativo
ponatur. Et postquam ceciderit eschara
mundificetur et curetur vlcus curetur
nisi ipsum vellet tenere apertum propter
evacuare humores et fumos vaporosos
aut propter consuetudinem longam ob quam
non esset securum claudere ipsum absque
alia evacuatione equipollente. Periculum
enim esset quod illi qui consueverunt aliquod
retinere sicut ad aliquod membrum
et quod inducerit maiora mala ut in
de ulceribus est dictum et in prologo capitulis
libere permisse et ut etiam notatur.

in illo 6o amphorismorum ... emorroidas an-
tiquas habenti in casu tamen in quo contin-
git post clausionem ipsum reiterare in eodem loco
potest reiterari aut in suo consimili membro vel
in aliquo sibi proximo membro illud cauteri-
zari ... que dum manavit
obstinari non potest absque timore commotionis
... nisi manatio consueta ad propria
ducatur. Cauterizatis a die cauterizationis
usque ad vii vel ad xo dies quod ignitas
sit refrenata regatur regimine infrascripto.
Post usque ad complementum sue operationis
confortetur virtus et ordinetur regimine et
oppositum sue cause. Tempus autem come-
tendi ipsum apertum secundum Rogerium et suos
magistros i ... dierum aut circa mensem vel
illo est tempus ultimum ... in 6o
amphorismorum et i 2o pronosticorum. Ultra ad
illud tempus debilitatur locus et situatur
cachochimia et adhuc virtus i co confor-
tatus est evaporata ut dicit Henricus.
Tenetur aut apertum cum tentis et nodis
de cera simplici aut in aqua malgoretis
euforbium seu scamonea vel coloquin-
tida seu elleborus secundum naturam humoris quem
volumus purgare aut cum piso aut cum
nodulo de ligno edere aut de genci-
ana. Et desuper ponitur folia caulium vel
edere sub tribus pannos vel super pannos
complicatos aut replicatos et aliquando
plata de corio aut de ere vel de argen-
to ligata. Et postea bis in die vel quociens
placebit removeatur. In cauteriis autem
potentialibus ante actum est necessaria melior evacuatio
quam in actuali cum sit maioris lesionis
ut dixi non est tamen necesse quod ligetur patiens
nisi requiratur locus et signetur
et ut dictum est applicetur. Et post actum
regatur ut de cauteriis est dictum. Vesica-
toria vero requirunt custodiam maiorem vesice
que consueverunt fieri ex cantaridarum appli-
catione que cum bal. consueverunt fieri ex
cantaridarum applicatione que cum bal co-
sueverunt corrigi ut infra dicetur. Elevata
te aut vesica incidantur et aperiantur cum
forpicibus aut cum acu. Et post de super
folium caulis et palmi applicetur et

sicut placebit removentes. Et quia non
faciunt cicatricem sed vesicam infra sep-
timam diem aut octavam desiccant et
consolidant. Capitulum quartum de
operationibus de artificio operandi
antidota que in arte operativa cyrurgie

Necessarium et valde utile est ex-
pertissime medicinas magistros cyrur-
gicos ut sciant administrare et
componere ac etiam administrare antidota
infirmorum eo quod multotiens contingit eos
operari in locis in quibus non reperiuntur apo-
thecarii aut si reperiuntur non sunt boni nec
omnifarie fulciti. Similiter sunt multi
pauperes qui non possunt emere res proprias
et preciosas quas cum omnibus oportet portare.
Et propter hoc data est doctrina et modus
cognoscendi simplices medicinas a G.
in primis libris simplicium factorum per
sensum saporem odorem et colorem et co-
gnoscendi compositas in II libris de compositione me-
dicinarum qui .10. dicuntur. Almansor in I. cata-
genes ut Haly in fine tegni testatur.
Ita enim refert G. ipsemet quoque fecisse
ut in 6o megatechni in agro cuius cartos
diuncion in quodam gargalione pa-
tiente advenerit dyamicon. Et XI capitulo
accepit absinthium in parvo medio ap-
in epate patiente qui oleum non poterat
emere nardinum. Ego etiam nunquam consuevi
cum per totam civitatem infirmos portare
unam bursam clisteriorum et aliquorum etiam
et quedam herbas per campos cum mo-
dis dictis ad ano subvenientibus infirmis
et ita reportabam laudem lucri et
amicorum copiam. Et multum fratres ordina-
bant et provabant. Potio est utile
scire multas medicinas quia non omnia
in omnibus locis reperiuntur. In medicina super-
pia in de opposite autem sunt allegata
et quod confert uni horum / et quod uni pro-
ficit alteri nocet. Et totum hoc est propter
diversitatem particularium complexionum generum
et auxiliorum que certis litteris non possunt de-
notari ut 3o capitulo dicebatur. Propter quod
est sciendum quod operationes medicinarum cy-
rurgicalium distinguuntur secundum virtutes que
sunt in eis et eas habent efficere in corpore
humano que triplices inveniuntur a G. et

Avicenna in Vo canonis. Sunt prime que
dicuntur generales et qualitative quia a
qualitatibus dependent eorum sicut sunt
ille que dant et faciunt frigiditatem calidi-
tatem siccitatem et humiditatem. Secunde sunt
sede quia sequuntur primas dictas que
suo modo dicuntur speciales sicut ille
que habent repercutere attrahere resolvere
remollire maturare mundificare con-
solidare regenerare et cauterizare ac etiam
et dolorem sedare. Secunda sunt 3e que hoc
faciunt habent in determinatis particulis que
suo modo dicuntur specificate seu specia-
les ut medicine laxative et urina-
tive ac etiam illuminantes visum acuen-
tes auditum et ingenium. Cuius quidem
operationes secundum medicorum. Avicenna in 2o canone
quoque sunt pro medicinis suo modo sim-
plices velut sunt rose camomilla
atque plantago / quoque pro compositis ve-
lut sunt olea unguenta emplastra aque et
piccimata pulveres et cetera. Lauda-
bilius tamen est operari cum simplicibus si quis
potest quam cum compositis eo quia cum compositis
generari possunt multa que multotiens non omni-
no possunt concordare ut in 3o capitulo di-
cebatur. Et propter hoc dicebat magister Ar-
naldus qui potius medicare cum sim-
plicibus dolose aut fortuite quam compositis
clerici tamen ut dicat aliquis necessitas com-
ponere medicinas quia non inveniuntur simplices
potentes utiliter complere intentiones pro-
positas et conceptas. Conveniunt autem
intentiones secundum eundem Arnaldum ex
medicinis et ex morbis secundum nobilitatem
ac etiam diversitatem conditionis corporis sic
etiam et complexionis. Et morbis secundum
compositionem quia habent in se et propter
causarum accidentium. Ex medicinis quia
sunt debiles horribiles aut minus
fortes. Et quia optime ista pertractantur
per Avicennam in Vo et per Serapionem in Io
et per compilatorem Antidotarii Azarani pre-
sertim et per Johannem de Sancto Amando
in suis Antidotis non tamen in hiis e-
longare sermonem nichilominus faciunt
medicine et mundant decoquuntur.

triplices · secundum ipsos inveniuntur

pe

Secunde

3e

Laudabilius est
operari cum simplicibus
quam cum compositis

et adurunt et conterunt et id genus ex causis certis de quibus scriptis in fine tore evangelice tractant

De preparacione medicinarum simplicium

Causa autem quare mundantur simplices medicine est ut removeantur ab eis cortica et lavantur omnes ut magis sint munde et pure. Aliquando vero ut abiciatur fex et sordicies ab eis et ut removeantur acuitas et acquiratur frigiditas

De mundacione herbarum

Exemplum mundacionis et depuracionis habetur in herbis et radicibus que quomodo mundantur et depurantur notum est omnibus. Exemplum lavacionis ut abiciatur fex et sordicies est oleum et cera

De lavacione olei

Lavatur oleum dupliciter. Primo cum clepsedra vini in siccitate aliud in fundo et impleta secundum medietatem aqua calida et oleo claudantur foramina et agitetur fortissime usque oleum et aqua sint bene mixta. Deinde post quietacionem aperiatur foramen fundi quousque aqua fuit contracta et deinde ponatur iterum de alia aqua et fiat ut primus et totiens reiteretur quousque oleum fuit albificatum. Aliter autem lavatur magis sicut in pulvi scutella vel olla ponitur in scutella cum tribus aque calide et agitatur cum spatula tamdiu donec albificetur. Deinde ponatur in sole quousque separetur oleum ab aqua. Deinde colligatur oleum ab aqua. Deinde colligatur oleum de superficie aque cum aliquo coclea et reponatur. Et si sufficienter fuit mundum bene et si non iterum ponatur de aqua sicut prius et 2o et 3o donec albescat etc.

De lavacione cere

Lavatur cera et dealbatur faciendo ipsam cum aqua et ipsam elevando cum lapide aut cum vitro rotundo in ea immerso et post immergatur in aqua frigida et separetur de lapide totiens sic faciendo donec tota cera sit contracta et postea apponatur ad solem eam sepe vertendo donec sit alba perfecte aliter et magis sicut accipitur cera et contritur in aqua et postea expellitur illa aqua et postea alia ponitur et fiat ita sepe donec fiat alba

De lavacione terebentine

Lavatur terebentina ut magis suavis et purius efficiatur in scutella cum aqua frigida et tamdiu cum baculo ducatur aqua sepissime mutando donec fiat alba

De lavacione butiri antiqui

Lavatur butirum antiquum ut salsedo removeatur et in mollificando efficacius efficiatur in scutella cum aqua frigida et tamdiu cum baculo ducatur donec fiat album

De lavacione calcis

Lavatur calx ut eius acuitas removeatur et efficiatur desiccativa in bacino cum aqua frigida cum baculo eam miscendo et postquam quievit illa aqua expellatur et alia imponatur. Hoc septies aut novies et totum faciendo donec aqua ad gustum suavis et dulcis reperiatur etc.

De lavacione et preparacione tucie

Preparatur tucia primo adurendo ut conteratur facilius novies eam igniendo in carbonibus incensis et novies extinguendo eam in aceto vel aqua pluviali vel in aqua rosarum seu feniculi vel maiorane secundum illud ad quod volumus eam applicare. Post lavatur ut depuretur et suavis et frigida efficiatur conterendo eam grosso modo et in panno et pelvi cum aqua frigida tamdiu fricando ducatur quod subtile ipsius in aqua transeat et illud grossum de panno abiciatur. Deinde turbetur aqua illa et subito colando cum alio panno mittetur in alio vase et illud grossum quod remanserit in fundo abiciatur et hoc bis vel ter fiat quousque nichil remanserit de grosso. Post dimittatur residere quousque descendit in fundo et tunc aqua illa cum illa viriditate que supernatat abiciatur et alia aqua ponatur totiens hoc reiterando quousque aqua dulcis et suavis efficiatur. Que desiccetur et fiunt exempla combustionis ut facilius fiat contricio est tucia dicta sed ut removeantur corrosio et

remaneat desiccata et consolidata est in
subtilibus condimentis velut ponit G. in
3o cap. et 2o et 4o simplicium factorum de
cuparosa et viride eris **De combus-**
tione cuperose et consimilium
Ignitur super tegulis aut testam cum
carbonibus insufflatis donec inflametur
et fumigetur et ampulletur et sic diu fiat
donec color fuerit mutatus in rubeum seu
citrinum et quiescant ampulle quia in-
ficitur et refrigeratur. Modum de cera ut
vitis in colatura traditur est in sirupis et
oleis et infusionibus in quibus vitis tra-
ditur in decoctione postea sirupantur
et oleantur et clistrizantur et gargariza-
tur et embrocantur. Alia decoctio quoque
fit ut vitis non nociva separetur et nociva re-
maneat ut in caulibus et lentibus cum
decoctione ostendit in 3o factorum G. Modum co-
trictionis ut res sint prima sibilioes super
locum et magis efficiantur. De siccantibus sunt
in litargiro et cerusa et in cetera
quod est iudicium et tunc ut dicit Avic.

De preparatione medicinarum extra
Composite autem medicine preparantur et co-
ficiuntur secundum Johannem de sancto Amando et ma-
gistrum Stephanum Arlandi de monte pessu-
lano simpliciter propter utilitates diversas ut in
forma oleorum unguentorum emplastrorum epithimatum
et id genus **De oleis** Oleum est humidi-
tas liquida et unctuosa et fiunt secundum
doctrinam Hebenmesue et Serapionis triplici
videlicet per expressionem et sic oleum olivarum
de quo dicit G. in 2o factorum quod est
materia recipiens omnes virtutes et oleum
nucum et amigdalarum mirtinum liliorum lau-
rinum musselinum et oleum de ovis et
de formicis et consimilia fiunt etiam alio
per decoctionem ad ignem vel ad solem vel
infra terram calidam ut oleum rosarum ca-
momille de lilio et similia fiunt tercio
per sublimationem ut oleum benedictum olium
de terebinto de tartaro de fenubis et in
nipio et id genus Causa quare fiunt olea
et virtutes ponuntur in eis est duplex. Prima
ut oleum profunditas perficiat virtute herba e
ut oleum dulcoret acuitatem rerum cum
quibus fiunt Est tamen intelligendum quod

quedam fiunt olea ex oleo olivarum secunda
debent fieri cum oleo onfacino quod
est oleum olivarum viridium et immatu-
rarum quedam talium debent fieri cum oleo
dulci et maturo **De unguentis**
Unguentum est res unctuosa non fluida sed
permanens. Et fiunt secundum doctrinam. Primo
sine igne pistando in mortario et isto
fit unguentum album et omnia unguenta mo-
ralium et ad quale etc. De subtilibus
pulveribus ponuntur libra una olei et de aquis
sucorum aut de aceto et quedam de minera-
libus. Alio modo fiunt cum igne fundendo in
oleo ceram et pinguedinem in ultimo
quum erit tepefactum pulveres huiusmodi mis-
ceantur ad quantitatem libre olei ponuntur de cera
quarta in pulverum quartam. Si in estate in yeme vero
minus est necessarium de cera. Alio modo fiunt cum
axungiis et herbis pistando eas et
postea in simul coctas et colatur est
unguentum et ponuntur hic de herbis quedam
de axungiis ¶ **Cause quare fiunt** e-
ut firmiter aut in superficie et non flu-
ant neque se magis profundet. Sunt enim me-
dia inter olea et emplastra **Emplastrum** Cause
Emplastrum est confectio cerotaria per decoc-
tionem spissata et indurata. Et fiunt tripli-
citer. Primo quoniam sunt minalia decoquuntur primo
cum oleo usque ad grossitudinem postea
adduntur mine stillagines ut in dyaqui-
lon et sine mine stillagine ut emplastrum
nigrum. Alio modo fiunt sine mineralibus ut
oxicroceum cum gummis cera pice et ce-
teris et aquibus pluribus et per istum modum
coctis gummis et per noctem in aceto vel
vino tepidis in mane liquefiat ad ignem
et dissolvatur usque ad consumptionem vi-
ni vel aceti et colatis addatur primo
deinde cera ultimo tollent et in desce-
su ab igne ponantur pulveres ... cum spatula
ducendo et proiciatur in aqua frigida et
post extrahatur et cum manibus inunctis
cum aceto aut oleo malaxando extrahe-
atur aqua et fiant magdaliones Signum ac-
decoctionis emplastrorum est gutta ipsorum
proiecta in aqua frigida ut marmore coa-
guletur et digitis non adhereat mala-
xando. Fiunt etiam et tertio modo ...

cum mineralibus gummis et pulveribus ut
in apostolicon est videre. Causa vero quare sunt
composita est ut virtus conveniens maneat in
membro. **De pultibus et catha-**
plasmatibus. Pultes et cathaplasmata
sunt quasi idem nisi quia in pultibus non
intrat nisi farine cum aqua vel suc-
cis et oleo seu melle. In cathaplasmatibus
ponuntur succi et herbe et sunt ad ma-
turandum et tunc debent esse viscose aut
ad resolvendum et tunc debent esse absque
notabili viscositate eo quod viscositas
mobilis claudendo poros retinet ca-
lorem et spiritum et materiam que ambo
faciunt ad maturationem cum prohibitione
resolutionis ut dicetur in quinto tractatu
et dicetur infra. Richardus in lectionibus
composita vocantur. Cause ipsorum sunt
levitas preparandi et utilitas simplicium
que aliter non haberent tantam virtutem.

De embrocis et epithimatibus

Sunt enim ista liquores simplices atque com-
positi cum quibus particulariter fomentantur
et balneantur membra aut in quibus in-
funduntur spongie aut panni et apponuntur su-
per particulam ponuntur et sepe renovantur.
Et cause talium sunt facilitas calefaci-
endi et infrigidandi et humectandi et
resolvendi cum profundatione virtutis.

De aliis modis. Plures sunt
alii modi componendi ampulla et dis-
tillationes aquarum et decoctiones et sirupi
pisationes et linimenta et talia que
magis sunt ad apparentiam et muta-
tionem infirmorum quam ad existentiam ut dicit
Henricus. Stabilis medicus est sicut
in terris et puratis vagantur animum pe-
regrinare per multa ut dicit Arnaldus
et si aliquotiens congruum inveniuntur
fortune magis attribuendum est quam sibi
in 3o capitulo Cogitationis enim oportet esse
medicum peritum naturarum in quibus
operatur et cum quibus ut dicit per totum.

**Capitulum quintum de antidotis localibus
apostematum et primo de medi-
cinis repercussivis et modo
repercutiendi.**

Quia inter operationes secundas com-
munes generales repercussio est magis
necessaria cum ipsa prohibeat aug-
mentum apostematis et ipsius sania-
tionem que valde sunt septa ad dolorem
et febrem et pronus ad ulcerationem et fistulationem
ut in de indiciis apostematum supra dicebatur.
Non obstante vulgari opinione quod in sa-
natione aut a principio corporis magis peccare
dicatur propter tanto prius dicendum de medicinis
repercussivis. Medicina repercussiva ut
dicebatur in de apostematibus prius dupliciter
accipitur communiter seu large et proprie seu stri-
cte. Communiter dicitur de omni medicina que
refrenat et compescit influxum seu ingres-
sum oppilat et confortat. Et sic loquuntur doctores
et Haly Serapio et Avicenna sepe unum ca-
piunt pro reliquo. Richardus dicit interesse
quod medicina refrenativa et compescitiva
est illa que facit sisti materiam cum infri-
datione et talis dicitur ingrossativa apud
Haly et Avicennam velut est spuma lactuca
crassula umbilicus Veneris lenticula aque
oculi arboris tremuli aqua frigida cum
psidia et aceto. Oppilativa medicina
est illa que sua viscositate et grossitie
claudit poros membrorum et impedit trans-
itum materiarum ut est farina volatilis mo-
lendini amidum glutinum et gumma gu-
marum et omne illud quod est frigidum visco-
sum sine magna mordicatione. Medicina con-
fortativa est illa que temperat essentiam
et complexionem membri taliter ut prohibeat ipsum
a superfluitatum receptione ut oleum ro-
sarum et mirtinum mastix mirra coriandrum
sandali ubera absinthium matricaria
coctanea poma cipressi fructus cortex
atque acacia. Proprie autem dicitur medicina
repercussiva sive impulsiva seu constric-
tiva vel interceptiva seu restrictiva. Et
quod sint et quod simplicium factorum ca-
pio que impellit humores profundi
ad quos appropinquat. Et est duplex frigida
et calida cum stipticitate et grossitie
substantiali velut sunt frigida solatrum plantago

Repercussiva

sol. porri. virga et bursa pastoris. rose. ba-
laustie. ypoquistidos. menitha. acacia.
acetosa. sumac. berberis. mirtilli. psidia. cor-
tex. mespila. glandes. galle. bolus. terra si-
gillata et sanguinis draconis lapis. ¶ Calida vero
sunt alumen. sal. nitrum. ciperus. squinantum.
bdellium. bisancia et lupinorum farina et
stiptica vina et artificialia composita et
ligatura. Composita vero sunt ex supradictis
simplicibus multiformiter secundum quod docetur
in singulis capitulis de flone de erisipila
ac de aliis apostematibus. Vel que gratia plenior
sic doctrine ponuntur tres forme que com-
petunt in principio omnium flonum et talis fiunt
vel quia repercutiendo infrigidant et materiam
intercipiunt et corrumpunt. prohibent ambulare
et locum apostematum confortant. ¶ Quarum prima
est oxicratum. R. i. 2° ad glandem? componitur
de aqua et aceto in forma potabili mixtis.
¶ Secunda est linimentum de bolo tamquam contrarius
et cui ponitur R. i. q° forte. R. Est boli
armeni partes i. terre sigillate partes media. olei
rosarum partes iii. aceti vel succi herbarum frigidarum
partes media in pulverizatis rebus subtiliter
infundendo oleum et acetum successive et pau-
latim. dum in mortario ducendo fiat lini-
mentum. ¶ Tertia forma est ceratum R. in primis
simplicium frigidorum. R. Est olei ro. cere
quantum sufficiat fiat unguentum et iaceat cum
aqua frigida lavando infricetur. ¶ Quarta forma
est unguentum de mirtillis et cum bulli? de
salicetis. R. Est olei mirtini libra i. cere
albe quartam semis mirtillorum pulveris ʒ i. fiat unguentum.
¶ Modus autem repercutiendi est quod evacuato cor-
pore si est possibile et finalis conditionibus
iam superius dictis applicentur repercussiva
simplicia vel composita secundum quod congruit
materie. Si est calida frigida. si frigida calida. ¶ Et
in tota? inmota super et circa locum tamen
nisi apte aqua venit materia revocanda
de stipitis? et continuando usque materia sit
fluxa et locus alteratus non ad livorem
et duritiem sed ad colorem et statum naturalem
et tunc erit cessandum et procedendum ad re-
solutionem vel ad maturationem secundum quod dispositio
apostematis requirit. Et

De medicinis attractivis

et modo attrahendi. Attractive autem medicine
sunt medicine attractive ut attrahant materiam
de membris nobilibus et profundis ad igno-
bilia et materiam sicut fit in apostematibus
emunctoriorum et tactorum aliorum venenosorum
et in sciaticis passionibus et in spinis et
in sagittis et aliis infixis extrahendis
que sunt in periculosis locis ad in-
cidendum aut patientes sunt timidi ad
sustinendum. Tunc cum trahere debemus. Et si-
ue cum alio saltem cum ventosis sugentibus
ut iubet Avicenna. Et pro tanto propter repercussiva
sua quibus sunt contraria in 1° factorum
dicetur de ipsis. ¶ Medicina attractiva sin-
gularis est que a profundo corporis trahit
ad superficiem et debet esse complexionis
calide et substantie subtilis ut velociter et vehe-
menter valeat profundari. Et sunt ei ubi
supra est duorum modorum. Quedam est per se
per naturam calida. quedam ex putredine accidentaliter
sed quedam per se natura calida est ut dyptam-
num et sordicies alucorum cappa? et se-
rapinum armoniacum et si aliqua similia
quibus sunt ut sunt euforbium allia cepe
porri napi in q° simplicium capitulo 2°.
Ex putredine vero que ex fermento acci-
sunt et que ex stercoribus oriuntur. Non propria
... in eis est diversa nam quod quidem columbarum
sufficienter est attractivum. Alii vero ab hoc
equaliter destiterunt verum calidum quidem
augetur? vel sue frigidum quidem bullit? desistit
aut ab hoc quidem hominum et porcorum est
aut et aliud quoddam genus attractivorum
que a qualitate substantiali excellunt in materia
ut sunt lapis? et tyriaca alia omnia
quorum speculatio magis pertinet quam cy-
rurgicis est nota. Avicenna vero videtur
ponere attractivas vias combustas. Aristoteles?
radicis canne. Et Johannes de sancto Amando
cum 2° canone multa alia exempla con-
gregavit ut calamentum pulegium ma-
... [illegible] ... primo de ...
... continuendum pirethrum costum
piper lapis spine ... quibus ...
... medicina ut in de vol.

Margin notes: me. repercussiva; 1; oxicratum; 2; de bolo armenico linimentum; 3; 4; unguentum; modus repercutiendi; me. attractive; Secundum est medicina attractiva; De fimo columbe

ingeiis co(n)solidandi ut supra co(m)posite sit et
forme. Et quia manifeste doctrine ponam
alia que est mirabil(is) co(m)po(siti)o(n)is et mira
bilis virtutis et po(tes)t abs(tergere). Avic(enna) i(n) v° canone
ad auriomellum relatum. Frangit eni(m) et
co(n)solidat ossa corrupta et spinas et fur(un)-
culos et sciatice confert passioni. R(ecipe)

gravioris incidat(ur) in palma brevi(us)… aut
vir(i) sal… ana… ar(istolochia) … tur(is) van… tuor
et sive gum(mi) albeti q(uo)d est terebent(ina) o(mn)i(um)
an(a) ʒ xx piperis nigri et albi ana amo-
nii opobalsami o(mn)ium an(a) ʒ x thim-
masticis nitri resine sicce que est
colofonia. Galbat dr(achmas) … et lacta
de cum capite. Ad hanc intencio(n)em dic(it)
i(n) xv° factorum an(a) ʒ x lacti… …bor …
…ʒ x cere ʒ xxx adipis capre ʒ
xv sext(arium) olei de lilio quantum sufficiat fiat
emplastrum. Ad eandem intencionem fit emplastrum
aplicon antidotarii nicolai. Modus
aut(em) utendi istis attractivis est q(uod)
mota igne elongatur sicut p(re)dicta
cu(m) oleo de lilio deinde purgat(ur) locus
ab aliqua vili persona postea medi-
camine apponatur et cu(m) lana succida
carpiata leniter cooperiatur et cu(m) binda
fissa in medio s(ecundu)m crucem ut non comprimat
locum suaviter ligetur et semel in die
sufficiat ut removeatur. De resolu-

tivis et modo resolvendi

Cu(m) aut(em) ma(teri)a est tota repercussa aut
non debet repercuti aut est in loco tracto
propter causas superius dictas tunc auxi-
lia debent adhiberi resolutiva ut
dicit lafrancus et henricus v(e)l curativa
aut utraque simul ut in 3° tegni testatur.
Medicina aut(em) resolutiva aut diaforetica
sive rarefactiva v(e)l evapora-
tiva et sic idem reputo q(uo)ntum e(st) de parti
est illa cuius p(ro)prietas est 2m Avic(ennam) se-
parandi et subtiliandi ma(teri)am et facere
ipsam vaporare et aperiendo poros et co-
ercere eius partem p(ost) partem donec assi-
duitate sui operis totum co(n)sumat(ur) et
evacuet(ur). Et propter hoc op(or)tet q(uo)d sit cala
et subtilis sb(st)a(nti)e et non nimis acra
ut sint ht(er)… et infeciua …
et dessiccativa multum in v° factorum.
Medicine resolutive quedam sunt simplices

quedam vero composite. Simplices sunt velut
camomilla que inter ceteras optinet prin-
cipatum. Et ideo sapientes egipcii in sacri-
ficiis eam dedicaverunt ut 3° factorum. Unde
in v° canonis inter resolutiva concedit(ur) cum
camomilla et cum hoc alica et q(uod) p(ro) ip(s)is
oleum non nimis aut(em) q(uo)m p(ro)caturum fit
absinthium. Et q(uod) antiquum et de berna
et rasarum… co(n) eadem sunt spe(cie) illa at-
que sic plura resolvunt oz q(uod) sint abs-
tergencia et co(n)sortativa ut dicit Avic(enna) mel-
lilotum anetum malvas bletas pitaria
fimum… caules urticam ebulos et sa-
binam furfures ordei fabarum et orobi
farinas et panis grossi medullam addit
lanfrancus et henricus ambo… …
ysopum cera… ac organum spicam et costu(m)
mirram et masticem in coacussionibus usus
concedit c(om)is. Ex istis aut(em) p(ro)t co(m)poni
auxilia in f(or)ma oleorum unguentorum emplastrorum ut
in forma oleorum est oleum camomille oleum
aneti de lilio de amigdal(is) uno et oleum
costinum et nardinum sic simplic(ite)r aut cum
addicione aliorum s(ecundu)m formam in antidotariis
scilicet… et …aiam nobis dantur. Unguenta
eni(m) sunt co(m)posita s(ecundu)m formam dictam spalte-
henricus in maturis calidis. R(ecipe) olei camomil-
le ʒ iii cere ʒ iii axungie anatis gal-
line an(a) ʒ i camomille aneti an(a) ʒ ii bul-
liant et colentur et fiat unguentum. In maturis
aut(em) siccis emplastra bene conveniunt modo.
R(ecipe) fe(nu)g(re)ci seminis lini aneti an(a) ʒ ii farine
lupinorum ʒ β farine fenugreci et se(minis) lini
an(a) ʒ i coquatur in aqua et cocta adhi-
beantur et cu(m) modico de aceto et oleo fiat
emplastrum seu cathaplasma. Plura alia inve-
ni(un)tur de a(n)b(u)s… et p(ro)pius … et i(n)
specialia atque concussionibus et gutta. Et
breviter o(mn)ia mollificativa et maturativa
in materiis subtilibus et paucis efficiuntur
resolutiva et sic co(n)piencia(?) et lanfrancus
et henricus hoc etiam testantur. Modus aut(em)
resolvendi est talis q(uod) cu(m) aqua decoctionis
medicamin(um) resolutivorum locus fomentetur usque
inflari incipiat et rubere et tunc tunc
applica medicinam et bis in die removeatur.
Cavendum tamen est ab indebita resolutione q(uia)
non extrahat(ur) subtile et petrosificetur grosse

Margin notes (red): ex(em)plu(m) ossa co(r)rupta spinelas … et s(c)iatice | … diaforetica resolutiva … evaporativa | … | in maturis … | mollifica(tiva) | … | mollificativa

et cogatur medicus ad mollitiva transire

De mollificativis et modo mollificandi

Cum igitur materia per indebitam resolucionem in-
duratur tunc ad medicinam mollitivam est trans-
eundum. Medicina tamen mollitiva duplex est: com-
munis et propria. Communis et large dicitur medicina mol-
litiva quecumque cuius proprietas est quamcumque
duriciem remollire. Durities autem que dicitur
in uno stratorum congelatum potentius et spissatum
simpliciter aut composite. Propria vero dicitur me-
dicina mollitiva que habet mollificare duriciem
per congelationem in qua fuit aliqua materia
replens velut est humor indocte tectus
in frigore et grossiciem contractus indigeat ad sa-
nationem calefacere et desiccare. Necesse est quod
cuius medicina sit calida et sicca non tamen fortiter
et violenter sed sufficiat, sicut quando vel circa
quasi gradum calefaciendum primum aut secundum
et isto quoque ab aliquibus convertitur humida
chadiani cum sint et accrescunt autem sic-
citatibus nostre humectantur. Et si quando visco-
sitatis et compositionis fuerint meliora essent
non tamen quando superabunda quia tanto minus
evacuativa. Si tamen a siccitate et frigiditate sit
indurata sunt calefacere quandoque et humectare
cogimur secundum mensuram oppositus. Si autem
a replecione sola evacuare quod replet et conten-
dit. Si autem sola siccitate humectare ut su-
perius dictum est in duricie membrorum et di-
citur in membris algebrare. Exempla
autem mollientium propter in uno stratorum et
secundo capitulo sunt adeps caprinus proprie urinarius
et galline. Sunt tamen quando sunt debiliores. For-
tiores eis sunt adeps anserinus et taurinus
et medulla cervina et pes vitulinus et porcinus
recentes et sine sale et eadem que cum
predictis sunt fortiores sunt armoniacum storax
galbanum atque bdellium. Oleum autem sunt
que nova. Et propter hoc que cera est oleum novum
et magis antiquum et confectum cum lilio et ca-
momilla radicis altee et cum aspu et multe
alie plante decocte in oleo aut in aqua re-
mollitivorum sunt et silvestris malve folia
cruda et cera decocta. Hec autem et alia
multa simplicia inveniuntur composita cum sunt vel
tare formarum. Prima est emplastrum in libro ca-
thagenorum quod recipit cere ana quarta in
galbani bdellii ana ȝ i. thuris quarta
medulle ossis cervi ȝ ii. sepi ... alucorum

ȝ i. et ȝ ss olei laurini sepi vituli ana ȝ
ii. misceantur et fiat emplastrum. Secunda est
Amen quod recipit storacis capiarum ȝ ii. radicis cu-
cumeris asinini sicut malve ana ȝ i. stapsagrie
pagrie bdellii farine fabarum amigdalarum
amare ana ȝ ss. fecis olei antiqui quod suf-
ficiat fiat emplastrum. Tercia est dyaquilon
et fiat tritum cum radicis yreos multa
in scrophulis assunt. Ana recipe litargiri lb
ss olei comis quarta iii. mucillaginis altee et
fenugreci ana quarta ii. et fiat ss. emplastrum cum
custodia litargiri et ad unaquamque lb
malaxetur cum oleo de lilio ȝ i. radicis yre-
os pulverizate. Quarta est dyaltimlon ma-
gnum ab hebe medicis propter ad mollificandum
et resolvendum omnem duriciem. Recipe litargiri
triti et cribellati ȝ vi. olei communi olei ca-
momille olei aneti ana ȝ iii. mucillaginis
altee et fenugreci et seminis lini et ficuum
siccarum yreos siccarum squille ysopi humidi glu-
tinis alcanni et cum visco cum quo capiuntur
aves ana ȝ sex et ss terebintine ȝ i. et ss
resine pini cere alme ana ȝ i. coquantur
sicut decet et qui vult addat bdellium
serapinum armoniacum ana ȝ i. erit dya-
quilon gravatum. Quinta et multe alie for-
me auctoritatum talium sunt dicte in apostemati-
bus et in glandulis et dolore iuncturarum
quarum si est necesse ibi capiantur. Modus au-
tem remolliendi est quod sulphurata particula
et bene balneata ad decoctionem predictorum
remollitivorum in aqua aut in oleo cum
flosculo lane succide, quarum ysopus humida
summe valet in hoc ut dictum est fomentetur
particula et deinde applicetur medicamine
et cum consuta lana carpinata cooperiatur
et ligetur et de die in diem aut quando est
necesse renovetur. Caveatur tamen ut dictum est
a superflua resolutione quod non potentiabatur
subtile et grossum petrificetur a superflua
humectatione ut non corrumpatur et putre-
fiat particula et propter hoc videtur componere
addatur vel minimum resolutiva et huc-
tativa ut iubet Amen.

De maturativis et modo maturandi

Porro si apostema videtur preparare ad corrupcionem
et saniacionem quod potest dignosci per signa
in de apostematibus dicta tunc transeundum est
ad suppurativam medicinam. Medicina

farina frumenti cocta cum ... [illegible] ... maturativum [illegible]

Medicina suppurativa vel maturativa

aut suppurativa vel maturativa non tamen apertiva ut dicit Avicenna. Consolativa est illa que facit caliditatem similem caliditati membri in quo est apostema, propter quod consumat aliquid de humiditate ipsius et licet consumet et non alteret membrum alterat tamen magis suppurando cum nichil aliud suppuratio sit quam factorum [illegible] transmutatio non illa que fit a calore naturali in cibo laudabili nec que fit a calido contra naturam in materia putrefactibili sed illa que fit a calore mixto in materia media que est sanies. Quid autem sit sanies et quo generatur et videtur in de apostematibus et ulceribus capitulo primo est dictum. Cum igitur natura sit calida et humida et conveniens ab ipsa quod ab ea resolvitur constat propter hoc quod omnis medicina suppurativa est calida et humida cum quadam emplastatione et viscositate. Si calor naturalis est qui maturat et digerit, non tamen tantum quantum mollitiva sed minus a primo vel usque ad secundum gradum. Et in hoc stat differentia inter ipsas. Contra suppurativa salvat humiditatem, mollitiva minuit ut dicit Galenus 3° et 5° Simplicium composita. In 1° simplicium et 2° de glandibus dat his contusis et fomentis aquam tepidam et oleum temperatum et cathaplasma cum farina frumenti cum aqua et oleo convenienter coquentes. Et ipsum panem coquunt et hec omnia convenienter. Nam quod multum continet suppurativorum et difficile maturabilibus coquunt plumbis quod non in vasis in valde calidis et ebullientibus et si cum ea ponitur oleum maturativum efficitur. Et si parum magis suppurat [illegible] et ordeacea sicca sunt et magis resolvunt. Panis vero parum medius est inter farinam frumenti et ordei. Ad hoc igitur apponitur et ysopus id est ficuum siccarum decoctionis ipsorum mixtis pane vel farina. Ita igitur et adeps porcinus et vitulinus et pix et resina cum aliquo oleo et cera que in basilicone ingrediuntur incorporata. Si autem materia esset grossa et fiat sepe cortex atque alia cortice malve visci et radix lilii cum fermento seu pasta ac farina fenugreci cum axungia eligantur. Et diaquilon cum

est ad illud. Usus tamen communis ultra dicta utitur radice brionie et lapatii malva semine brance ursine violaria caulium foliis vinearum possunt inundari scilicet limi melle butiro et axungiis recentibus. Ex quibus secundum diversitatem medicorum componuntur sub formis diversis maturativa multa ut in talibus materiis fit. Possunt multe forme. Prima est de malvavisco preparato cum axungia porcina seu butiro preparantur aut radices malvavisci secundum dominum Lanfrancum ita accipiuntur. Cortice radicis lavate et abiecto trunco cordoso intrinseco optime coquitur cum aqua dulci et pistentur et fiat magdaliones et siccentur. Secunda forma est mea: Recipe farine frumenti lb. i, aque sufficiente decoctionis ficuum lb. ii coquitur usque ad spissitudinem et conguatur cum axungia butiro aut oleo et fiat emplastrum. Alia et plures forme in capitulo de flegmone et herisipila admonentur et infra de scrophis de emplastro Lanfranci Rogerii in maturando laudatur. Pro materiis autem frigidis possunt exari multe forme. Prima est de medicis. Recipe [illegible] allearum coctorum sub prunis ana lb. i, vitella ovorum coctorum numero v, radicis lapatii cocti lb. [illegible] farine fenugreci quart. i, axungie porcine lb. i, fermenti quart. [illegible] incorporentur et fiat emplastrum. Alie multe forme reperiuntur in apostematibus frigidis glandulis et in locis congruis. Modus operandi est quod fomentetur particula cum aqua decoctionis predictorum et lana succida deinde applicetur emplastrum tepidum et cooperiatur cum stupis aut lana aut foliis caulium et suaviter ligetur super locum apostematis mediocriter humida [illegible] continuando ut calor apostematis non comprimatur et non nisi semel in die mutetur.

j forma

Secunda

Modus fomentandi

in frigidis

De mundificativis et modo mundificandi

Maturato autem apostemate et aperto cum lanceola aut cum cauterio actuali seu potentiali aut in quocumque loco vulnerato seu ulcerato aut contuso et alterato in quo sanies vel sordes consistat, utendum est mundificativis abstersivis et lavativis. Et quod medicina mundificativa tangitur genere ad abstersiva et corrumpentia et non ad corrosiva ut dicebat Lanfrancus et Henricus quod ipsa non mundificat saniem sed crustas et carnem

Maturativa [illegible]

Maturativum bonum: bulli [illegible] pane et misce cum melle et fac emplastrum [illegible]

[illegible] medicina [illegible]

corrodit et euellit. Mediana cum mundifi-
catiua abstersiua est que separat sordes et
sanies de loco in quo sunt et eas super
superficiem consistentem educat et licet utrumque
conueniat esse calidum nichilominus abstersiua
lauatiua ut plurimum oportet esse dulcem ut est
mel et farina fabarum ordei atque terbentina
et gummarum quamuis multa sint purgatiua
uero amara velut est orobus atque lupinus
psilia cum inveniuntur fracta utrumque ut sunt
amigdala et orobi atque sic virtute. Est autem
ex hoc que sepulla et yreos et spuma
maris sticados abrotanum et alia multa ex
quibus potest componi multe forme diuerse secundum
naturas in de vilibus mediocribus et fortibus
Quarum prima est communis que competit apostematibus
nouiter apertis quia sua virtute mundificat et
mordicationem sedat. Et est de farina frumenti
aut ordei siue spelte cum vitellis ouorum in-
corporata et si addatur modicum mellis melius
esset. Secunda forma eadem est communis. Recipe farine
frumenti ordei atque spelte quartam i. coquatur
cum duabus partibus aque et vna mellis rosati
et fiat emplastrum. Et si addatur modicum de
terbentina lauata dum deponitur ab igne
pro locis neruosis vtilior esset. Tertia est
[illegible] ad glandulas et est maturatiua. Recipe
mellis cocti lb. i. thuris ʒ. ß mirre ʒ
ij. fiat emplastrum. Quarta est de apio et
est [illegible] et henrici et patris
[illegible] et est de meis que mundificat
et maturat vlcera maligna. Recipe succi
apii lb. i. mellis quartam ʒ farine frumenti
vel aliorum quartam i. coquatur ad ignem usque
ad spissitudinem et fiat emplastrum. Et si ad-
datur de succo absinthii non permittet
vlcus in fistulam verti [illegible] et
si vlcus super calefiet addito succo plan-
taginis [illegible] erit vtilis. Et si addatur
farina lupinorum aut orobi seu fenugreci
ut conceditur a [illegible] et [illegible] fortior
erit. Et si terbentina apponatur cum adiuuans
[illegible] et ad fetorem et corruptorum in-
dificationem. Quinta est de resina et est forte
et valde appropriatum membris neruosis et est
Bonamentum. Recipe resine mellis terbentine
ana lb. ß mirre sarcocolle farine fenugreci
semini [illegible] ana ʒ i. dissoluatur resina cum
melle et terbentina et addatur puluis his

fiat emplastrum. Sexta est de yreos et est
mundificatiua que [illegible] saniem et generat
carnem. Recipe mellis lb. ß terbentine quartam i. farine
ʒ i. radicis yreos ʒ ß misceantur. Septima
est unguentum diuinum et est mundificatiuum de
gummis pro sanie grossa. Recipe galbani
armoniaci resine terbentine picis sepi ma-
cini cere olei antiqui ʒ i. dissoluendo
gummas cum aceto liquefiat ad ignem
et fiat emplastrum. Octaua est unguentum aposto-
lorum quod est [illegible] ad mundificandum vlcera
sordida. Recipe cere albe resine armo-
niaci ana ʒ xiiij. opopo. viridis eris ana ʒ ij.
aristolochie rotunde thuris ana ʒ vj mirre galbani
ana ʒ iiij. bdellii ʒ vj litargiri ʒ ij olei
communis lb. ij. dissoluantur gumme in aceto
et misceantur cum litargirio cum oleo de-
cocto et addatur cera et resina liquefacta
et coquatur quousque incipiat gutta con-
gulari. Et in deponendo ab igne misce-
antur pulueres et in fine viride eris ponatur
et sic fiat unguentum. Et si coquatur usque ni-
grescat vocatur ab hermesie unguentum ce-
rastos. Et a magistro anselmo de ianu-
a et a magistro petro de argentina in
monte pessulano Gratia dei quia mire vasti-
tabat vlcera maligna. Decima forma est
vnguentum egyptiacum et potest esse nigrum et rufum et
album et eo vtebatur magister meus Lanfranc
et est de meis quia de eo sunt multi bona
probatum vidimus corrodendo et optime
mundificando. Recipe mellis lb. i. aceti lb. ß
floris eris ʒ i. aluminis ʒ ß coquatur ad
ignem donec spissetur et rubeum effi-
ciatur et ob hoc bistolorum vocatur
propter quod coctum est nimis super [illegible]
crudum quod remanet totum viride
vnguenta cum viridia sunt apud vulgum
diffamata. Et cum hoc est mirabile
quia post operationem perdit rubedinem et
reducitur ad viriditatem quia [illegible]
vulgares ex malicia consuetudinis sunt
facti. Undecima forma est emplastrum ni-
grum et est contra humorum colorum in eo
ad glandulas et laudatur a magistro
[illegible] ad rectificandum vlcera maligna
et difficilis consolidationis. Recipe olei
lb. ij aceti lb. j. et ß litargiri lb.
i. ʒ minii quod est viride eris ʒ i.

Mundificativum

Mundificativum de gummis

Unguentum apostolorum

Unguentum cerastos

Gratia dei

Unguentum egyptiacum

Capitulum rub

coquatur litargirum cum oleo et aceto donec ingrossetur et tunc ponatur viride es et coquatur et vix efficiatur et fiat emplastrum. Duodecima forma est unguentum viride herbarum et cum comedat ingrediens quod plagas veteres mundificat et carnem superfluam sanat consumit et consolidat et sanat. Recipe celidonie plantaginis scabiose urtice lenticule centum galli gallinacei crasse ana manipulum i contusa quassentur et cum libris ii olei per viii dies temperentur deinde bulliant et postmodo colentur, tunc colature addantur terebentine ʒ iii, resine ʒ ii, bulliant donec parum spissentur, deinde tollatur ab igne et inspergantur thuris sarcocolle et aloes ana ʒ i, aristologie longe floris eris ana ʒ vi, inspergantur et fiat unguentum. Est etiam bonum et probatum plura alia ponuntur in de antidotario et curatione que medicinas indiscrete

vug.^m v^de

De medicinis dolorum sedatiuis et opiacionibus ipsarum

De medicinis dol sedatiuis

Ceterum cum dolor sit accidens quod magis impedit operum recta rerum operacionum tam in apostematibus quam in vulneribus quam aliud ut dictum fuit per totum tractatum in medio vol. et apostematum tractabitur de eius sedatione. Dolor secundum Avicennam est sensibilitas rei contrarie inferentis dolorem scilicet et transmutatos sunt a caliditate et frigiditate violenta illatione et ab aliis que frangunt et mordicant vel extendunt vel corrodunt apta nata sunt. Nichilominus a qualibet contrarietate fit sed a solutione continui passiuis puta tenet scola omnis modernorum et ita est non licet reprehensionem ab Averroi in 3° colliget qui hic legit in tractatu de egritudine et sinthomate et in de disputacione in equali secundum tamen est hoc mare in quo me non licet navigare. Est igitur dolor est sensibilitas rei contrarie ita secundum Avicennam ubi est sedatio doloris et dolor autem est rei sentire rem distemperantem et contrariam nature. Et propter hoc apparet euidenter quod duplex sedatio dolor duos remouendo rem contraria

2^a seda^a dol

cuando vel alterando aliorum secundum particulares sedando tollendo sedatiuis tamen eius est primum ut dicit Avicenna in v° fen et Avicenna et Gordonius est secundum ipsum medicinas et Avicennam in v° que medicine que sedant etiam sedatione sunt quarte similes calori naturali aut parum plus excedentes et cum hec sunt subtilis substantie ita quod possint intrare calorem naturalem et purificare ventositatem ad digestionem ut sit facile permutabilis a natura. Et res magis competentes ad hoc sunt pinguedines et olea et pinguedo sicut galline anatis et anseris que melior est secundum Avicennam. De oleis vero oleum de vitellis ouorum ut dicit Nazarenus in antidotario magno et oleum oliuarum dulce calidum pro ut in 2° fen et generaliter omnes res dulcoratiue et aneti et semen lini. Cuando sedant dolorem cum apponatur super locum ut potest Avicennam est tamen ut in v° fen que suppurativa dicta et maturatiuis que habent calorem similem corpori humano sunt sedatiua dolorem etiam per quas resolutiua domestica ut gordonia probat. De quibus simplicibus possunt componi multe forme. Quarum prima continetur. Recipe medulle panis albi dura in aqua frigida te infusi et ab aqua compressi libram i, vitellorum ouorum in uno olei rosati quod sufficit inspergantur et fiat emplastrum. Secunda est thederiaca laudata et habemus. Recipe foliorum maluarum ana manipulum in coquatur cum aqua fortiter deinde incidantur et pistentur et cum aliquantulo de aqua decoctionis inspergantur per i de cerbratura furfuris et fiat emplastrum. Tertia forma est Jamerii multum vulgaris sedat etiam dolorem cum maturatione et resolutione. Recipe folia maluarum malua visci branche vrsine violarum volubilis pietanie senicione umbilici veneris ana manipulum i, maturetur herbe a nimis et coquatur cum aqua et terantur et cum sufficienti axungie porci aut anatis sine sale pistentur deinde accipiatur colatura et inspissetur cum farina frumenti aut ordei et cum modico de farina seminis lini et parum quid de farina fenugreci nisi sint locus inflammatus et cum aliis terendo inspergantur et fiant pultes seu emplastrum et si ponetur absinthium erit magis confortatiuum. Sed cogitas quod eiusdem contingit addere tamen in decoctione parum quid de vino et melle et aliquotiens contigit sicut

fer^i | 2^a | 3^a

quando sedant dolores · et fabii mag[...] verum spe[...] ad [...] deplurbo [...] aliis [...] dolores [...] apparentibus alii casandus [...] et [...] radices [...]

herbarum cum quo incorporato fuerunt fiat
Multe alie forme sunt lenientes et seda-
tes dolorem specialiter ventris renum et matricis
et locorum inferiorum ut est unguentum resumptivum
quod recipit butiri sine sale lb. i. olei violati lb.
ß. axungie galline anatine anserine
medulle hominum recentium ana ℥ cere
quod sufficiat fiat unguentum Alia forma est que
unguentum marciaton unguentum agrippe oleum
laurinum oleum muscellinum et deben et
nardinum et similia que confortant nervos
et indolorant eos et qui volunt plura
in dolore apostematum et vulnerum ac puncturarum
vel in dolore iuncturarum magna decipiendum re-
met copiam Modus sedandi dolorem est quod
fiat evacuatio materie per flebotomia et dolor sit fortis
et de materia sanguinea Item cum dolor va-
lidus sedat cum in subest contractas
ut spongia lenis fomentetur et balne-
etur stuphila cum aqua tepida et oleo per
horam deinde exsiccetur perunguatur et medica-
men applicetur et leviter cum stupa vel lana
carpinata ligetur et sepe renovetur Iste
autem modus est verus et generaliter sedandi
dolorem Cum autem fuerit vir et iste modus non
potest dolorem sedare et incitabis virtutem patientis
quod virtute per mortificationem melius est
indurare quando nocumentum ad contingendum quibus quod
permittet dolorem hominem mori ut in 12 tractatu
declaratur eveniunt tunc enim omnibus transire ad se-
dativa stupefactiva que non vere sed appa-
renter sedant dolorem acsi diceret aliquis hominem
mortuum non sentire dolorem ut dicitur in 2° sectionum
et talia sunt contrafactiva que vere et contrarie
sedant Item cum sunt et nature contraria re-
lut est opium mandragora radix solatri
iusquiamus et semina eius secata sunt
salimora quorum viridia et consolata cum
croco mirra storace atque castoreo veri
filonio et opiatis et suppositoriis vino
et in collirijs sunt turisa Et quantitas
et tempus debent esse oportuna ut in eodem
12 tractatu dicebatur et postea fiunt suppositoria
trociscati quos dudum aliquis angelus consulit
duo chirurgici cepio patiente stranguria
dolorem in medicis quod mortui sunt sopoati
et obdormierunt Habebant enim totum proprietate
quod unguentum suppositum statim sedabat dolorem Quorum
forma in toto quantitate erat talis Recipe

iusquiami albi ℥ i. opij ℥ ß seminis citrulli
lactuce ana ℥ iiij seminis portulace ℥ ij fi-
ant trocisci cum aqua lignaloe Istud ergo
medicamen reperitur in 2° canonis de vi-
ribus renum sub hac forma Recipe iusquia-
mi albi scrupula ℥ 19 opij karabe i. quartam
ciperi grana et i. seminis mirti seminis
citrulli seminis lactuce seminis portulace ana ℥ i.

Capitulum sextum de antidotis localibus vulnerum et primo de medicinis restringentibus sanguinem

Sanguinem est //
Sanguinem enim fluit in corpore ut re-
stringatur alias perit homo cum
san et spiritus sunt thesaurus fundamentum
nature ut tenet omnes philosophi San-
guis autem multiplex retinetur ut supra de vul-
neribus fiunt dicitur inter quos modos
qui per medicinas sit tractabitur nunc et
dicetur Medicina restrictiva sanguinis est illa
que scilicet constringit membrum et sanguinem ℥ sta-
tim retinet et hoc facit aut quia frigiditate
ante sanguinem reprimendo aut quia unit et
agregat orificia venarum vel glutinat
et opilat poros sicut hoc membrorum vel quia
desiccat et urit et escaram inducat in
membro Exempla primorum in 2° fac-
sunt aqua frigida sempervivum portulata
tribulus viridis psillium auricula mu-
ris lenticula aque acetosa et umbilicus
veneris addit autem exempla secundorum sunt
plantago cauda equina galla psidia
granata passule rosarum bolus armenicus
terra sigillata gipsum et omnia stiptica et
pontica tiesera et grossiptica mordi-
cative arenaria Exempla tertiorum sunt
sanguis draconis thus aloes mastix resina
glutina amidum pulvis molendini Ex-
empla quartorum sunt calx arsenicum cupre-
rosa vitriolum et virgeum Ex quibus pul-
verum multe forme prima est pulvis ex
ovi albumine ovorum et pilis leporis ad-
mollis spissitudinis incorporatis Recipe alo-
es thuris ana partem i. fiat pulvis Alia est
de domo et dicitur pulvis rubeus Recipe boli ar-
menici partes ij gallarum partes alia sanguis dra-
conis thuris aloes mastic ana partem 3 ad 19 pi-
lorum leporis minutim incisorum quantum partes
19 fiat pulvis Tertia est albus et ex-
terior Brinum et sanfrata Recipe thu-
ris partem i. sanguinis draconis partem ß calcis vive

pt' tric ij fiat pul' et est ꝯseruatiuu
suturadꝫ Quarta est ℞ in carthag'
℞ balaustiarum ʒ iij alumi ʒ i cupe
rosi vsti ʒ ß fiat pul' et est corpta
Quinta est forma Rogerii et Jameri
eius sectatoris ℞ colofonie qr i
boli ar qr ß mastic olibani san
gui dra an ʒ ß radic consolide maioris
ros an ʒ ij fiat pul'

De medicinis incarnatiuis et non incar[natiuis]

Tres sunt actus coes in cura vul' et vl
cerum intẽ primus est incarnatiuus aggregatiuus
et consolidatiue quod idem reputo de
puti labia disiuncta et iste vel ingu
tus sunt vel Secunda est regnatiue vbi de
ficiat qui conuenit vul' et vlceribus cotra
rius Tercius est cicatrizatiue et ipa sigil
lac' qui vul' et vlceribus in quibus so
la cutis est necessaria cognitum et omnes
isti actus na' operante cum desiccatiuis
medicinis efficiuntur sed hij magis et minus
ut sup' in tercio tractatu de vul' fuit de
ductum Na incarnatiua secundum indiget
i 2o g̃ Regnatiua in primo cicatriza
tiua usque ad 3m In qualitatibus ante
actiuis non debet esse excessus nisi dis
trasia requiret ipsorum Et cum hec nulla
indiget morditatiue et dispositiue vel
recipiunt diuersitatem in gradibus a gene
totius et ptis et ab etate tpe et co
turorum indicatiue et cause istorum omnium
ibidem fuerunt assignate Est ergo medi
incarnatiua aggregatiua seu consolida
tiua firmiter Anime que constrat et spissat
quiditatem stantem inter duas superficies
vel propinquas ita ut coniunctae co
glutinet et inviscatiuum et adgregat cum
alia et istis indiget quadam stiptica sic
medicine incarnatiue — sunt san dra et aloes et sarcocolla
bolus ar terra sigillata cortex palme ma
iorum g̃ cinoglossa et folia pini et
cypressi pentafilon acetosa et folia pi
rorum siluestrium flos sorbarum et cauda
eque [illegible] pul' molendini ordeum vstum
tebeut' ar terra lac acetosum atz vinum
rubeum stipticum ex quibus possunt fieri mul
te forme compositarum Quarum prima est — I fe[...]
contra [illegible] et fit de tebeuti lana
ta et in pul' in san constrictiue Secunda — 2
forma est ℞ in carthaginens' et

vocatur emplm̃ nigrum et est de mesue ℞
litargiri pt' i olei aceti an pt' iij coqui
tur per diem integrum semper continue donec
do usque ad spissitudinem et nigredinem et fiat em
plm̃ Tercia forma est diapalma a lib'o — emplm̃ nigrum
carthaginensium assumpta cuius ℞ axungie porci — 3
seu vituli lb i olei antiqui lb iij litar — diapalma
giri lb iij cipereos qr ß coquatur ad mo
dum emplastri nig' et ducatur continue cum spa
tula de palma viridi a' de canna et fiat
emplm̃ Quarta forma est emplm̃ viride — emplm̃ viride
magistri petri de bonanc cuius ℞ plantag — Nota vide [illegible]
consolide ma et mi betonice verbene
pimpinelle pilosselle mellisfolij lingue
canis caude eque an manipulum i conquas
sentur et cum lb i sepi mutonis coquatur
et colentur donec postea addatur resine
cere galbani an qr iij sarcocolle qr i — 7 de[...]
terebentine qr i et ß fundatur et fiat em
plm̃ Quinta forma est emplm̃ de cen — emplm̃ de centaurea
taurea et eo vtebatur magister petrus de
arlatc ℞ centauree m iij mon in te
pent' per noctem cum vino al' deinde coquatur
ad consumptionem medietatis vini et colentur
et illa colatura iterum bulliatur usque sit
reddita ad spissitudinem mellis et fiunt
et cum volumus facere emplm̃ ℞ terebentine
lb i cere noue qr i resine thuris gum
arabici mastic an ʒ i vini predicti de
centaurea ʒ iij lactis [illegible] ʒ ij
fiat emplm̃ Sexta forma est ungt' — 6
domini ℞ bethonice centauree an manip
iij conquassantur et cum vino al' bulli
antur et colentur et colature addatur te
rebentine lb ß resine qr i sarcocolle ʒ
i cere ʒ ij et iterum bulliatur et super
arenam [illegible] et congregentur et cum
lacte malaxentur et fiat emplm̃ Sep — Unguentum regis Anglie
tima est unguentum regis Anglie ℞ cere al' re
sine an qr i olei ʒ ij tebet' lote ʒ
i thuris mastic an ʒ ß fiat unguentum
Octaua est emplm̃ quod comes Bille
habuit a pp Bonifacio cum pp fuit
cum a magistro Anselmo de Janua qui eo
cum dedicat regi francie ℞ pimpinelle
bethonice melangie rubeae [illegible]

Ad [illegible] [illegible] pul' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] olei [illegible] [illegible]
san dra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solu [illegible]
[illegible] thuris [illegible]

an̄ maii i· bulliant in bono vino al-
uss(?) ad consumptionem duarum partium deinde cole-
tur et vinum iterum bulliat et addatur
cum eo resine lb i· cere al· lb ß mastic
ʒ ij· decoquatur et piciant(?). Nona est
unguentum glorie et cum faciebat magister Jo-
hannes nepos magistri Anselmi de Janua
R olei bc· de gar· lb i· cere qr i· se i· cep-
rosi ʒ ß· fiat unguentum. Decima forma est
unguentum viride herbarum totius civitatis Rogerii
Jamerii atque Nicolai et totius scole cest(?)-
ane R celidonie primule aricule que di-
alleluia centinodie lemsira(?) scabiose
in· anaʒ i· sepi arietini lb i· olei lb
ß cere ʒ ij mastic thuris aloes viri-
dis an̄ ʒ i· fiat unguentum. Undecima forma
est emplastrum de rotundis incarnans et con-
solidans membra nervosa et est Lanfranci
R utriusque consolide anaglosse piloselle
utriusque plantaginis an̄ maii i· vinum ter-
restrium lb ß terantur omnia et ponantur in
lb i· et ß olei communis per viij dies deinde
bulliat modicum et colentur et comprimantur
et tunc addatur sepi arietini mundati lb
ß picis gre· qr i· cera galbani oppo(ponaci) te-
rebentine an̄ ʒ i· thuris mastic an̄ ʒ simul
dissolutis gummis cum aceto fiat emplastrum.
Modus operandi est quod post restitutionem san-
et sanationem aptatam fomentetur volnus
cum vino calefacto rubeo deinde desiccetur
et post medicamine apponatur et super stupa
tuta balneata in vino et compressa et
ligata incarnata artificialiter ligetur.

De medicinis regnantibus carnem et modo operandi

Medicina regnativa carnis secundum Avicennam
illa cuius proprietas est ut permutet san-
guinem venientem in carnem propter quod
adequatur complexionem eius et coagulat ipsum
cum compressione et quadam abstersione
non mordicativa ut dicitur. Harum fortiorum et
sunt trium modorum debiles fortes et for-
tiores. Debiles sunt olibanum mastix et
aloes colofonia farina or(di) et sanguis draconis
que debent corporibus et membris tenerioribus
applicari. Fortes sunt aristologia ireos fa-
rina lupinorum et orobi eruca et cupe-
ros adusta in pulvere quarum potenti-

que debent in corporibus et membris siccis
applicari ut supra de vulneribus. Fortiora sunt
dicuntur. Fortiores sunt que in ulceribus
profundis sunt apta velut centaurea et
pulvis gluten limacie uste plumbum et
antimonium adusta et unguentum ... cera
et resina carnem regnant et in ulcera ge-
nerat carnem super ossa denudata. De
quibus simplicibus possunt fieri multe forme
compositorum. Quarum prima est unguentum basi-
licon dictum a R ceti(?) factum quod est
pice nigre resine cere sepi vaccini
olei an̄ quibus omnibus fundantur et fiat
unguentum. Et si ponetur de olibano gr-
mine(?) ab hemeck(?) et a (?) maceratum
cum. Secunda forma est unguentum fuscum secundum
Nicolaum quod in apothecis invenitur
fuscum. Tertia forma est unguentum aureum
Gebenensis et quod ut sit aliquantulum mun-
dificativum modicum addo de melle
R cere ʒ v· resine qr i· terebentine lb
i· mellis qr ß mastic thuris sarcocolle
mirre aloes cera an̄ ʒ ij· fiat un-
guentum. Quarta forma est unguentum viride
... per ... R olei cere an̄
ʒ vj liquefiant et in descensu ab igne
addatur viride eris ʒ i· ducendo et per-
miscendo fiat unguentum. Quinta forma est
unguentum de lino quod amice appropriatur ad
consolidandum ego tamen ipsum plus ...
regulariter ut secundum Gebenensem R vasure
panni linei bene mundati partes ß appo-
nat partes ij vini mellis olei rosarum an̄
partes v· litargiri aloes sarcocolle an̄
tela partes ix fiat unguentum. Sexta forma
est emplastrum croceum magistri Petri de Bo-
nant(?) R sic scriuigata(?) quod i· infundatur
per x dies in vino albo deinde maceratum
postea tere fortiter et cola et adde
sepi hircini qr iij et in simul coquatur
et coquatur. 2o post mastillago et
pinguedo colligetur quibus addatur
cere qr i· resine ʒ ij fundantur omnia
et coquatur et fiat emplastrum. Septima
forma est unguentum preciosum acceptum a
tacculalo meo ... in omnibus vul-
neribus R arthemesie scabiose
auri vel absinthii galli ... theria-
celi api ... fantole ...

vng^m basilicon
vng^m fuscum
vng^m aureum
vng^m viride
vng^m de lino
empl^m croceum
vng^m preciosum ... vul...

sil' sc. uaccinis pimpinelle lingue
canis celidonie pilosselle mellifoly
ana man. i conterantur. Alia mediata
a radicibus et coquatur sucus et cum
lb. ii olei et quarterio i mellis coquendo
et incorporando in mortario fiat unguentum
Et magister petrus de bonat utebatur
eo tamen addebat in fine decoctionis
de thure mastice et pice greca ... quod
sibi videbatur et laudabat eum Octava
forma est emplastrum gratia dei acceptum
a cancellario magistri petri et est com
ad omnia vulnera tam in capite quam in qua
cumque parte corporis attrahit enim san
et [illegible] a profundo et car
nem generat et consolidat Recipe cere al
be resine ana lb. i terebentine quarterio
i galbani olibani mastice mirre
clare ana ℥ ß aristol ro ℥ ii cen
da terantur et fundantur in vino albo
in quo decocta sunt bethonice verbene
consolide maioris i m. totum de pimpi
nelle ypericon herbe sarracenice
herbe gratia dei hancie saluabeio ana
man. i et postquam coquantur et malaxentur
cum lacte mulieris et oleo ros. et fiat
emplastrum Nona forma est emplastrum comi
tis et eo utebatur magister Aymericus
de alesto Recipe cere al ℥ iii cerusse
℥ ii terebentine ℥ iii bulliantur in vino
albo et coquantur et cum lacte mulieris
malaxando fiat emplastrum Decima
forma faciebat comes [illegible]
Recipe axungie porci cere albe ana quarterio i
olei camomille lb ß mastice ℥ ii
umbre grise ℥ ii fiat unguentum Unde
cima forma est unguentum de [illegible] et e magistri
dini de florencia Recipe sepi vaccini lb
ß olei ro ℥ iii cere ℥ ii rad. [illegible]
℥ i thuris sarcocolle mastice aloes ar
istol ana ℥ ii terebentine quarterio i fiat un
guentum Isto autem utebantur barbitonso
res montispessulani Duodecima forma sunt
pulveris [illegible]
[illegible] Recipe olibani aloes sarcocolle san
dra [illegible] ana terantur et fiat
pulvis [illegible]
Recipe thuris mastice sanguinis ana fiat
pulvis Modus autem operandi est quod la
vato vulnere cum vino calido ponatur pul
vis a carpia in vulnere et de super stupate

in vino balneate et expresse et ligatura
tenente mediocria ligetur et bis in die
removeatur

De medicinis cicatrizantibus et sigillantibus et modo operationis ipsarum

Medicina
cicatrizativa et sigillativa summe est
que [illegible] ita ut
fiat cortex super ipsam carnem custodiens
eam a nocumentis [illegible] naturalis
a [illegible] qualis a nativitate Et ideo
nobilis indiget stiptica et potentia et sit
duorum modorum ut dicitur in [illegible] factorum quorum
hoc faciunt [illegible] et [illegible] ut galle et psi
dia spuma [illegible] ceruse plumbum
ustum et litargirium cimolea bolus ar
menicus et omnes terre minerales ablute [illegible]
[illegible] simplicium Similiter hoc faciunt [illegible]
[illegible] ut [illegible] stiptica adusta
in [illegible] quantitate sicut os et stanna
[illegible] adusta et lavata alumen et [illegible]
[illegible] Et omnia stiptica [illegible] mordicative
[illegible] per [illegible] ut [illegible] plata
[illegible] et aristol adusta et cornu bovinum
vetustissimum solearum adustarum et cortex
ulmi et quercus et storax [illegible] lau
dat Avicenna [illegible] quibus componi possunt
multe forme quarum prima est forma pul
veris [illegible] et est [illegible] de salicetto lau
[illegible] Recipe balaustiarum aloes
san dra [illegible] ceruse [illegible]
et [illegible] ana partes equales fiat pulvis Item
Recipe corticis pini ℥ i litargiri ceruse
ana ℥ ß [illegible] centauree [illegible]
in aristol [illegible] ana ℥ ii pulvis fiat
et si vulnus esset calidum addit [illegible] san
dali et [illegible] et rose fiat et [illegible]
[illegible] in hoc essent optime Secunda
forma est unguentum al [illegible] Recipe
ceruse ℥ i litargiri ℥ ß olei ro lb i [illegible]
[illegible] in mortario fortiter ducendo
[illegible] olei [illegible] aqua Recipe fiat un
guentum et est de domo Tertia forma est
unguentum album [illegible] quod Recipe olei
ros lb i cere ℥ ii ceruse ℥ i [illegible]
[illegible] ℥ i albumina ovorum [illegible] fiat un
guentum et si addetur aliquantulum de li
targirio erit melius et si addetur

emplastrum gratia dei

emplastrum comitis

unguentum de [illegible]

pulvis [illegible]

modus operandi

cum eo de mense erit coloratum ad colorem vini et isto utuntur barberii tunc romane. Quarta forma est unguentum de calce et eramine mirabile consolidans et desiccans combustiones et ulcera in [illegible]. Recipe calcis vive lavatur septies in aqua fontana donec dimiserit acuitatem et cum sufficientia olei rosarum ducendo in mortario fiat unguentum. Quinta forma est emplastrum album de cerusa in l° [illegible] et per Azaravi aliquantulum correctum ut eo utebatur magister Petrus de Arelate in Avinione. ℞ cere ʒ iii olei rosarum lb. ß debent quartam i cerusse ʒ ii litargiri ʒ i thuris albi testarum ostrearum limaturas ana ʒ ß post fusionem olei debent et cere reliqua misceantur in mortario et fiat emplastrum. Sexta forma est unguentum quod [illegible] quod erat de domo etc. et apparebat cum omnibus ulceribus fistulatis et cancrosis. Recipe axungie porci munditer a pelliculis temperate in aceto per x dies aceto de triduo renovando lb. i argenti vivi extincti cum saliva lb. ß aluminis [illegible] quartam ß pistando in mortario per diem integram fiat unguentum. Septima forma est unguentum Azaravi multum utile in pustulis faciei et in scabie et pruritu. Recipe axungie porci preparate ut dictum est lb. i argenti vivi extincti quartam ii aluminis quartam ß sulfuris vivi ʒ i [illegible] ʒ ß radicis de Baldac ʒ ii pistando in mortario fiat unguentum. Octava forma est diapompholigos et laudatur a Theoderico et a tota secta sua quod curat cancros et cancrenas herisipila et combustiones. Recipe olei rosarum cere alb. ana ʒ v succi [illegible] ʒ iii cerusse ʒ ii plumbi usti et loti pompholigos vel tutie ana ʒ i thuris ʒ ß fiat unguentum cum oleo et cera reliqua in [illegible] ab igne in mortario misceantur et fiat unguentum. Nona forma est litargiri multum [illegible] et ame et fere omnia operantur. Recipe litargiri bene pulverizati quantum vis et cum sufficientia olei ro. et aceti [illegible] ducatur in mortario donec spissetur et [illegible] et reponatur et fiet. Et si addetur cum una parte [illegible] pulveris [illegible] de cere usto antimonio plumbo usto alumine balaustia radice [illegible] galle [illegible] [illegible] argenti [illegible]

[illegible] siccatis ana partes i fiat pulvis et misceantur in mortario cum unguento predicto omnibus ulceribus virulentis et difficilis consolidationis. Et si fiat in mortario de plumbo et addatur de cerusa erit melius ad omnes dispositiones cancrosas ut dicit G. in prima parte libri [illegible]. Decima forma est lamina subtilis plumbea que secundum magnitudinem ulceris lavato ulcere et desiccato omnes cum aqua aluminis super apponatur et stricte ligetur fiat cum mutatione in omni ulcere et dispositione cancrosa quod cum honores cum isto auxilio habuit nomen ille qui nichil ignorabat sed fingendo e[...] quod sit aliud artificium magnum est in eius [illegible] vulgares quibus non videtur propositum [illegible] sit sumptuosum. Modus operandi est quod antequam ulcus totaliter carne sit repletum lavetur ulcus sive vulnus cum vino calido decoctionis balaustiarum aut cum aqua aluminosa si est calefactum. Et postquam fuit exsiccatum ponatur medicamen et cooperiatur cum stupis balneatis et expressis in eis et ligatura certa ligetur.

De medicinis corrosivis putrefactivis et causticis carnis superflue

Sciendum autem est quod corrosivum in ulcere seu apostemate quod non potest cum mundificativis et incarnativis curari tunc est necessarium quod corrumpatur cum ferro aut cum medicinis. Et licet corruptio cum ferro sit securior cum cito facta sit et cito cessat illata impressio quam cum medicinis que sunt acuta et longo tempore dolent et sunt inferentes nichilominus quia multi sunt timidi et plus vellent mori quam sustinere ferrum et cum licet in aliquibus locis est periculosa incisio oportet uti medicinis corrumpentibus que a G. in v° simplicium vocantur colliquative a vulgaribus corrosive de nominibus tamen non est multum curandum. Cum sunt tres species debiles fortes et fortissime. Debiles dicuntur proprie corrosive, fortes putrefactive, fortissime caustice et ruptoria dicuntur. Et licet omnes sint calide et quodammodo caustice quoniam tamen minus sunt corrosive putrefactive plus caustice [illegible] in ultimo caliditatis et

de calce

album cerusa

de do.

pro scabie

diapompholigos carnis [illegible]

operantur

in dispositionibus cancrosis

[illegible marginal note, four lines: ... capitellum ... calcis vive ... ad apula(?) ...]

grossitate ponitur. Et propter hoc corrosivum non agit nisi in carne molli et superficiali. Sed putrefactivum in carne durata et profunda. Est autem quod quelibet una fiat oportet altius et hoc est ratione quantitatis aut more a quibus procedit ut experiencia monstrat et Henricus idem affirmat et dicit

De corrosivis

est quod medicina corrosiva secundum Avicennam cuius proprietas est ut consequatur ex eius resolucione et devastacione quantum de substantia carnis minuatur. Et hoc faciunt quedam cauterio(?) superflua est in parva quantitate sicut pulvis cavabine(?) minutim incise et spongia in primis lavamus incisa ... pulverizati et alumine unguentum apostolorum et consimilia. Quorum autem ... est multa est notitia composicio viride eris et unguentum viride et egipciacum et trociscus de calce unguentum dicitur. Cuius forma est calcis vive quantitas ... pulverizetur et pastetur cum melle et fiant trocisci et ... dentur et desiccentur. Et hoc modo fiant trocisci affodillorum. Cuius forma sequitur. Recipe succi radicis affodillorum ℥ vi calcis vive ℥ i auripigmenti ℥ i confi-ciantur et desiccentur ad solem mense Augusti et fiat trociscus. Ad idem etiam sunt trocisci aldaron qui dicuntur ... et fiunt secundum Avicennam. Recipe cortic(is) grana-tarum ℥ v gallarum ℥ viii mirre aristologie rotunde ana ℥ iiii dragaganti aluminis ja-meni ana ℥ ii et ... quod est vitriolum ℥ iiii pulverizentur et cum vino ... confi-ciantur et fiat trociscus. Ad idem sunt tro-cisci calidicon et sunt ab ... Recipe calcis vive partes i auripigmenti ... et ... arsenice ana partes ... pulverizentur et conficiantur cum capitello et fiat trociscus. Capitellum est duplex quod dictum superius de indisposicione capitis et proprium sed dicimus aliquantulum pro me-dicinali ... sic fit. Recipe calcis vive sal-is armoniaci ana libram i. terantur et ponantur ... cinerum ... fabarum et ponantur ... olla in fundo minutim perforata et ponatur alia olla integra de subtus in qua recipiatur capitellum et sepeliantur in fovea et dimittantur per viii dies

et colativa erit valde ... capitellum valet autem ad corrosiones ... superfluitatis et comburit et corrodit et eius escara cito cadit.

De putrefactivis

Medicina putrefactiva secundum Avicennam est illa que corrumpendo complexionem carnis adducit in ipsam ... et fetidam et corrupta non escarosa proprie ad instar carnis cada-verate et ... et superfluum ... vel ... ut ... in ... assimilatur est quod ... corrupcio ... super quod ad partem corrupta quam autem inferat magnum dolorem in partem non corrupta non ... Et sunt realgar et arsenicum quod super omnia in hoc optinet principatum tamen ut reprimatur quia ferocitas mediocris sunt. Reprimitur autem arsenicum secundum in... magistros ita quod pulverizatur et cum succo caulium aut solatri aut aliquo herbe ... pastetur et desiccatur et hoc fiat ter vel quater et fiat trociscus. Et ... reprimitur religatur ... ... de ... unum sublimatum operatur. Ad eius ... fiunt aque fortes per distillacionem ... quas ista est melior. Recipe salis armoniaci auri-pigmenti ... et ... viride eris ana partes unam pulverizentur et ponatur in alambico vitreo bene lutato et distillatur cum lento igne prima aqua que abiciatur et post duplicetur ignis et quam alambicum fiat ... teneatur ... et in vase vitreo bene cooperto custodiatur. Est enim tante ef-ficacie quod ferrum liquefaciat et perforat et ... sola gutta mortificat fistulas et liquefaciat omnes verrucas et ... ab ... aut sublimatum et distillatum ... dimittere. Ista autem non debet poni in debilibus et tenerrimis corporibus neque in nota principalia membra neque in mol-libus et propriis membris qualia sunt virga labia palpebre nasus digiti et similia neque applicentur in magna quantitate quia melius est multiplicatis vicibus quam quanti-tate ut dictum sunt in glandulis et rupturis et debent applicari in pulvere aliquo vel incorporata cum dyalteca aut unguento albo

Ex derake(?)

trocisci affodilli

Ex aldaron

Ex calidicon

Capitellum est duplex

Recipe ... arsenicum

... reprimitur

... reprimi(?)

[illegible]

et per assem(?)

et post appositionem minuatur locus desuper
et cruenta cum aceto et suaviter fricetur et teneat
bonam dietam. Et si nimis coagulatus fuerit
nimium et voluerit removere debet sedare lo-
cum cum oleo calido dulci sonito et post o-
perationem que durat de assenimo per tres dies
et de aquis minus pereat curetur cicatrizare cal-
cem butiro aut maturabo et unctuoso.

De causticis et ruptoriis medicinis

Medicina caustica scarotica et ruptiva est
illa que rumpit et adurit cutem et carnem
et corpore utrorumque et ipsa devastat et morti-
ficat induerat et in carbone reducat absque
dolore magno propter quod cauterium operatio dicitur
lenta et in vo factorum. Et sunt quedam debilia
que sola cutim rumpunt et vesicant et pre-
parant ad operationem putrefaciendo que non
operantur nisi in carne acute denudata ut
cantarides et mel anacardorum allia panata
lapsana flammula mapellum et anabulla et
ponuntur cantarides pistate cum fermento aut
aliquo sepo in quantitate ʒ 1 9. Alia aut per se
in quantitate mediocri male stare debet per media
diem et post mandatur vesicale et ponatur
folium caulis et si in parte procedit ardo-
rem urine quod aliquando faciunt detur lac ad po-
tandum et ponatur in bal. aque decoctionis mal-
varum nasturcii aquatici parietarie usque ad
umbilicum et sedabit ardor. Fortia aut sunt
nulla. Illud tamen quod fit de calce viva pul-
verizata incorporata cum molli et modico de sal-
via in hoc optinet principatum. Debet autem
poni in quantitate avellane et aliquantulum
plus vel minus secundum quod locus requirit. Etiam
debet muniri locus taliter quod non diffundatur
nisi ubi vult homo et hoc cum testa nucis per-
vel magne vel cum corio seu panno cerato
vel cum albumine ovi seu aliquo glutinoso perfo-
rato secundum quantitatem quam operatio requirit
et desuper et undique aliquod firmiter applicetur
et stricte ligetur et dimittatur per horas ad
minus. Et si ultra procedatur melior escara ef-
ficietur. Et facta operatione removeatur caustica
et casus escarare cum butiro lavato et cum pau-
ca farina incorporanda vel cum aliquo unc-
tuoso procuretur et cetera sequitur.

Capitulum septimum de medicinis fracturarum et dislocationum et primo de prohibentibus apostema

Medicine fracturarum et disloca-
tionum aliquibus sunt in forma empla-
stri aliquibus in forma unguenti. Et ut dicit
Avicenna in 2° aliquibus sunt ad prohibendum a-
postema et dolorem. Quedam sunt ad gluti-
nandum et induerandum ac dolorem seu
porum sarcoydem. Et quedam sunt ad co-
fortandum particulam. Quedam sunt ad reprime-
ndum porum nimis ingrossatum. Quedam
ad remedium et mollificandum duritiem
que aliquociens remanet post restaura-
tionem. Medicine prohibentes apostema
sunt infrigidantes et quedam repercutientes
velut sunt album ovorum oleum rosarum atque
mirtinum que competunt in prima parte de

De glutinativis

Medicine glutinantes et induerantes porum que
competunt in 2ª intentione et in se-
quentibus usque porus sit completus
sunt sicut Recipe farine volatilis molen-
dini vel frumenti partes vi draganti san-
guinis draconis masticis sarcocolle ana partem i
incorporentur cum album ovorum et fiat em-
plastrum seu pultes. Ad idem dictat
Brunus Recipe aloes mirre boli armeniaci thuris
acacie nucis cypressi draganti lapidis dam-
farine volatilis ana partem i pulverizentur
et ut primum incorporentur.

De confortativis

Medicine confortantes
que competunt in fine sunt post fomentationes
cum vinis salato decoctionis rosarum absinthii
cum osse albe arboris quercus. Emplastrum
quod dictat Lanfrancus Recipe olei rosarum ʒ iii
resine ʒ iii cere ʒ ii colofonie ma-
sticis thuris ana ʒ ß nucis cypressi cur-
cume ana ʒ i fiat emplastrum vini ... ...
minuatur oleum et unguentum ... gumme
et si addetur crocus est melius. Ad idem
dictat Rogerius spadaraplum. Recipe thuris
masticis picis farine volatilis boli armeniaci
ana ʒ ii sepi arietini cere ana lb ß
liquefiat sepum et cera et ultimo pul-
ponatur et pannus ibi infundatur sicut
fit tela cerata et applicetur. Ad idem

Prohibentia apostema

2ª intentione

Spadaraplum

Apliton cirurgicum valet ossibus quassatis

est apliton que antidotum et apliton
cirurgicum dictum per ... que os-
sibus quassatis ℞ colofonie lb. i. picis
navalis lb. ß galbani sapini ana
opoponac. thuris mastic. terbentine ana
℥ ß aceti lb. ß vel ℥ iij. dissolutis gu-
mis cum aceto et bullitis et liquefactis
addantur reliqua et fiat emplastrum ma-
laxando cum oleo laurino ¶ Ad eandem
intentionem est oxiacrocium antidotum nico-
lai ¶ Ad idem est emplastrum magistri petri

ad omnes contusiones

bonant que ad omnes contusiones ℞
cere qr. i. armoniaci qr. ß picis navalis
℥ ij mastic. ℥ i. farine fenugreci ab-
sinthii camomille cimini ana ℥ ij.
sicca pistare aceti optimi ana qr. i.
infundantur armoniacum in sero per noctem
et mane ponatur super ignem et liquefiat
cum reliquis usque ad consumptionem succorum
et pulveres malaxentur cum oleo laurino
et fiat emplastrum

De medicinis remollientibus duritiem

que aliquando remanet post restaurationem
licet supra i. de scleroso et de passionibus
iuncturarum sit dictum de talibus medicinis
et in operationibus ipsarum uncheilos quia
talium operatio est multum difficilis et te-
diosa videtur utile medicinas talia re-
petere saepe Medicinae remollientes du-
ritiem que remanet post algebriam indu-
cunt ex humectatione quam resolutione
ut in v° sanatorum videtur dicit ergo maior
si duricies fuit inducta propter siccitatem
temperata ex perturbatione iuncturarum vel
ex revolutione nervorum per tralabulum vel
ex longa fameri evacuatione ℞ propter
hoc dicebat ¶ avicenna i. 2° quod in talibus
oportet ut ab embrocet aquam calidam
et postea procedat ad unguenta et emplastra
lenientia facta ex mussilagine et gummis
et adipibus et oleis et si ponatur
acetum potius magis profundat quia in
sua quantitate et mixta cum aliis cali-
dis non nocet ut in 3° medicinis et
3° cap. de eius scientia affirmat illu-
strissimus avicenna In primis igitur embroce-
tur particula cum aqua et oleo antiquo
temperate calefacta aut cum lacte vaccino

aut cum aqua mussillaginosa decoctionis
corticis radicis altee ulmi bironice mali a-
sini enulecampane acori dictilorum seminum
fenugreci et seminis lini aut cum aqua decoctio-
nis capitum et pedum et tripparum multonum
¶ Et si loco spongie fiet cum lana succida
melius esset facta fomentatione per horam ex-
siccetur particula deinde iuxta ignem fricetur
non nimis flectendo et porrigendo sedulo par-
ticulam et ungatur cum isto unguento ex dictis
avicenne et aliorum assumpto ¶ ℞ axungie
porci asini muli vel si marmorine atque
taxorum ana qr. i. axungie galline anseris
et anatis medulle cruris vituli atque cervi
ana qr. ß butiri recentis olei nuc. indice
olei sisamini olei keiri olei muscelini olei
amigdali dul. mussillag. altee fenugreci
ac seminis lini ana ℥ iij. storacis calamite bdellii
ysopi humide ana ℥ ß fundantur omnia et lique-
fiat ¶ Et si est necesse modicum addendo de ce-
ra fiat unguentum ¶ Eligantur axungie recentes et
sine sale ut idem dicit ¶ avicenna ¶ Et si locus
videtur inflatus modicum ponatur de oleo ca-
storeo et de ceroti gummis ¶ Item ad idem pro
ceroti vel dyaltee partes ij. agrippe partes ...
vi dissalati partes ß misceantur facta sufficienti
inunctione emplastretur locus cum cortice radicis mal-
navisci pistatis et grossis et mixtis cum bo-
axungia porci aut cum unguento remolliente ia(m)
dictato aut cum dyaquilone magno supra
in de remollitivis dictato aut cum ... isto quod
summe commendat lanfrancus ¶ ℞ axungie
porci ... ℥ iij. pinguedinis anseris anatis
et galline cere terbentine ana ℥ i. olei com.
℥ iiij farine fenugreci et seminis lini ana ℥ i. bdel-
lii opoponac. mastic. thuris ana ℥ ß gumme
temperentur in vino postea cum axungia et
pinguedinibus cera et oleum dissolvatur et co-
lentur et colature addantur pulveres terendorum
et optime incorporentur et usui reserventur ¶ Et si
cum eis ponitur diatorace et ysopo humido
et lapdano melius esset armoniacum in 6° sim-
plicium mollificat illud et dissoluendo po-
ros articulorum est intense virtutis et hoc
fiat longo tempore ¶ ... in 1° 2° cap. tempore cure
pauca qualitatum est multiplicatio quod actiones
dentur evaporationibus cum aceto et lapide mar-
casite que competit resolutionibus induratis et
scleroso et in duritie iuncturarum ... dolens

et in hoc ligatura et instrumenta mechanica multum ambulant.

Capitulum octavum de gradibus medicinarum

Quia G. medicorum eximius in primo simplicium farmacorum dicat quod non est possibile componere farmaciam nec ab aliquo uti bene antequam sciantur simplicium virtutes, propterea bonum est hic ponere gradus et virtutes medicinarum cyrurgicalium simplicium secundum quod compositores ab ipsis invenerunt gradus. Gradus autem secundum Arnaldum in complexionatis est elevatio qualitatis cuiuslibet complexionis supra temperamentum secundum distantiam integram quod dico per medietates tres non integras que assignantur in quolibet gradu. Temperatum autem farmacum in primo simplicium farmacorum est illud quod cum adhibetur sive hoc quod calefaciat aut infrigidet siccet aut humectet ipsum distemperatum est quod cum addicat in aliqua qualitate dicunte a qua denominatur tale. Calidum quidem secundum hoc nominantes in primo gradu quodcumque utique nos calefaciat non tamen manifeste iam calefacere vel infrigidare siccare humectare nata sunt secundi vero talia gradus dicuntur. Tertio quidem iam vehementer non tamen ad extremum. Tertii cuiuscumque autem infrigidare nata sunt ita ut mortificet vel ita calefacere ut urant quarti. Et ita in illis assignantur quatuor gradus. Item in primo Canonis dicit Avicenna siccum autem vel ullum est in extremo quarti gradus absque quod vivat quicumque cum summe possidebit omnino hoc et vivit. Et ideo licet non reperiantur in secundo gradu tamen in fine tertii et ita ipse conti. De humido vero dicit Avicenna quod non videtur quod possit existere ultra tertium gradum quia si existeret esset res venenosa que corrumpit corpus. Sed autem calidum in quarto ut allia et piper non inveniuntur ita sicut apium et alia frigida dicit ille propter concordantiam quod frigidum plus mortificativum quam calidum. Si quantitas augmentat gradum et minuit. Et si scire virtutes sequitur graduationem premissorum. Et quia una medicina potest habere contrarias operationes ut una planta in diversis partibus diversas maiori indiget perscrutatione. Et ut facilius inveniatur quod medicinarum sub certo ordine litterarum alphabeti ordinetur. Et ut dorsetodis omnium reperitur varietas aliquarum hic adversitatibus originis ipsarum forte occasionem habet. Ego autem in quibusdam sequar G. in ultimo sexto libri farmacorum Seca-

pionem et Avicennam cuius intentionem et aquas experientias meas in nota posse a littera A primo incipiendo.

Aqua est primum frigidorum et humidorum per totam speciem et ideo est spissativa et coagulativa in primo simplicium farmacorum.

Acetum frigidum in primo siccum in tertio compositas tamen habet virtutes cum maiori subtilitate in eodem primo.

Aqua aluminosa abluit reprimit et exsiccat secundum G. ibidem et Avicennam in quarto.

Agresta nota est frigida in ... et sicca in 3o et est repercussiva.

Acacia succus est prunellorum viridium et est frigida et sicca in 3o et est repercussiva fortis.

Acedula herba est frigida et sicca in 2o cum repercussione et consolidatione.

Anthera est illud citrinum quod est in medio rose et est frigida et sicca in primo cum repercussione.

Atriplex et spinachia olera sunt frigida et humida temperate cum maturatione et lenitione.

Absinthium herba calida in primo sicca in 2o cum stipticitate.

Agrimonia herba est calida et sicca in 2o cum abstersione.

Apium herba multas habet species calidum in primo siccum in 2o cum maturatione et mundificatione.

Acus muris pes columbinus herba Roberti herbe sunt eiusdem generis quasi et sunt frigide et sicce cum abstersione.

Aristologia radix calida et sicca in 2o cum abstersione et incarnatione.

Allium radix calida et sicca in quarto cum adustione et attractione.

Aloes succus est herbe cuiusdam spissatus et est calidus in 2o siccus in primo et consolidat ipse vulnera pudendorum.

Avena granum calidum et humidum temperate maturat et abstergit.

Amidum farina frumenti lavata frigida et humida in primo cum sedatione.

Axungia notum est calida et humida in primo et plus et minus secundum animalia a quibus sumitur capitur et ideo mollit et maturat.

Argentum vivum frigidum et humidum in 2o secundum alios G. autem in 4o dicit nullam de eo habuisse experientiam virtutum cum eo commixto in unguentis decoratinus et de sublimato in corrosivis.

Anisum et feniculum semen ca. in tertio sic. in secundo cum resolutione
Anetum est se ca. et sic. in 2° cum abstersione et corrosione
Anacardus pediculus elephantis ca. et sic. in 4° et est ulcerativus
Arsenicum et auripigmentum mineralia et sublimatum et sunt in 3° sic. in 2° et ultra quia putrefactiva et mortifera sunt valde
Alumen regnum ca. et sic. in 3° cum magna stipticitate
Argilla et cimolea terre sunt fri. in primo sic. in secundo cum repercussione
Antimonium minerale est fri. in primo sic. in secundo
Armoniacum gumma est ca. in fine secundi sic. in primo et attractione
Assa fetida gumma ca. et sic. in 3° et ultra cum abstersione et attractione
Aspaltum spuma indurata reperta in mari mortua est ca. et sic. et est consolidativus ulcerum sanguinolentorum xij° simplicium
Actinita mineralis ca. et sic. in 3° de stipticitate

Balaustia flos malogranati fri. et sic. in 2° vel circa cum repercussione
Berberis fructus arbusti fri. et sic. in 3° cum repercussione
Brionia radix est ca. et sic. in 2° cum maturatione et abstersione
Bolus terra est ru. fri. et sic. in 2° cum repercussione et restrictione
Baucia radix pastinace ca. et hu. in primo et ideo maturativa
Borago olus ca. et hu. temperate
Buglossa eiusdem generis est magis cum sicca maturant et leniunt
Branca ursina herba est ca. et hu. in primis maturat et lenit
Balsamum gumma est oleum ca. et sic. in 2° cum magna subtilitate et aromaticitate et ideo abstergit attrahit et confortat
Butirum ca. in p° et hu. hu. de alteri maturat precipue bubones
Bdellium gumma est ca. in fine primi et ultra cum lenitate et humiditate in p° et est efficacis mollificationis sacratorum in scdo sectorum
Bursa pastoris herba est fri. et sicca cum restrictione
Bothor maren i. ciclamen
Bedegar quod est spines sunt fri. in p° et sic. temperate cum stipticitate
Borras glutem auri ca. et sic. temperate unde aliqui dicunt ipsum esse calidum valde et est consolidativum
Bingye cortex herbis fri. et sic. cum complexione
Berbena est fri. et sic. sine processu et ideo sedativa
Bettonica ca. et sic. in 3° indigest. et sanat

Cassula est herba fri. in 3° hu. in 2°
Coctanum fructus est fri. et sic. in 2° vel circa confortativus
Cathimia et climia mineralia sunt fri. et sic. equaliter cum abstersione
Corallus notus est fri. in primo sic. in secundo cum restrictione
Cerusa est erugo plumbi fri. et sic. in 2° cum consolidatione
Cimolea terra mole fabrorum fri. et sic. et consolidativa
Capillus veneris herba est temperata unde declinat tamen ad quandam caliditatem et siccitatem ut dicit G. subtilis et diureticus
Caulis olus ca. in p° sic. in 2° maturat et abstergit
Centaurea herba est ca. et sic. in 3° cum abstersione
Camphora gumma est fri. et sic. in 3° cum abstersione
Cera nota est temperata et ideo materia fit omnium medicinarum cum maturatione
Crocus flos ca. in primo sic. in 2° vel circa cum confortatione et resolutione
Camomilla flos ca. et sic. in p° cum resolutione et confortatione
Costus radix est ca. in 3° sic. in 2° cum abstersione et resolutione
Cinamomum species est aromatica ca. et sic. in 3° cum confortatione
Cepa radix est ca. in 3° ad humores cum quadam humiditate superflua et ideo maturat et bene abstergit
Cyperus radix ca. et sic. in 2° cum consolidatione
Celidonia herba est ca. et sicca in 3° abscisivalis est
Cuperosa minerale ca. et sic. prope quartum cum corrosione et stipticitate

Cypressus est arbor ca. in primo sic. in secundo
consolidativa
Cauda equina herba frig. in primo sic. in 2o
consolidativa
Calx lapis coctus ca. et sic. in 4to adustiva
Centaurea radix est carina fortiter colidoie
ca. et sic. conglutinativa et est consolidativa
Consolida ca. et sicca conglutinativa
Cantarides animalia mustalia viridis co-
loris pura ca. et sic. in 3o cum adustione et
vesicatione
Castoreum testiculi sunt cuiusdam animalis
ca. et sic. in 2o confortat membra nervosa
Canabi se. ca. et sic. maturativum
Capitellum lexivium forte ca. est et adustivum
Cinis notum est ca. et sic. in 4o cum abstersione
Cucumer asini herba est ca. et sic. in 2o
rad. cum ad tunc in genu et ideo mollificat
Creyssones herba ca. et sic. in 2o apri-
tiva et diaf.
Ciminum se. ca. in 3o sic. in 2o carminativum
Calamentum herba ca. et sic. in tercio re-
solutiva et contractiva
Caseus re. consolidat antiquus vero disrumpit
v. simplicium
Cera arborei frig. et sic. cum abstersi-
one et consolidatione
Epatica est herba fri. et hu. cum reper-
cussione
Enula herba radix ca. et sic. in 2o vel quasi
confortat
Ebulus herba ca. et sic. in 2o vel quasi re-
solutiva
Eufurbium gumma ca. et sic. in 4o abstersiva
Es et flos eius notum est ca. et sic. in 2o cor-
rosivum cum stipticitate
Ermodactili radix que desiccativa ca. et sic.
in 2o cum quadam abstersione et corrosione
Emachites lapis rubeus non ablutus ca.
in p°. Ablutus non est fri. in 2o. et ideo caret
mordicatione et consolidatione
Flamma arbustum ca. et sic.
Ffa adustiva est 4m gradum
Ffabbaira herba fri. et hu. consol.
Fumus terre herba fri. in primo vel quasi sic.
in 2o. cum abstersione
Feniculus herba est cuius se. est ca. et sic. in
2o. cum resolutione
Frumentum notum est ca. et hu. temperato ma-
turat cum abstersione

Furfur notum est ca. et sic. et primo
cum resolutione domesticus
Fabe notum est desiccate fri. cum tem-
peramento siccitatis et resolutione et abstersione
Fex ceree non vel aliquando calidior est
quam ipsa cera et ideo mollificat
Ferrum notum est sicc. in 2o constrictivum
et consolidativum
Fex olei non est ca. plus et sic. quam
oleum mollitiva
Ferrugo non est ca. et sic. in 2o consol.
et constrictiva
Fenugrecum se. ca. et sic. in primo et
apostemata duras fort. et fractos flones
exacerbat
Ficus ca. et hu. siccate ca. et sic. quia
idem est de dactilis et ideo maturat
et mollificant
Finctum cum caliditate et humiditate aere
et vitriosum est et ideo diurete simul mix-
tam cum attractione
Fuligo fimnal multum est desiccativa
Farina volatilis molendini non est
fri. et sic. cum glutinatione
Fraxinus arbor fri. et sic. in 2o cum
temperamento
Folia olivarum fri. et sic. cum stipticitate
magna
Filos herba et va. ca. et sic. in secundo
cum resolutione et abstersione
Galle virides sunt fri. in 2o sic.
in 3o mature et nove non tamen
stipticitate tamen sunt magna
Glandes fructus fri. cum tem-
peramento et sic. in 2o cum consolidatione
Gra dei herba est fri. et humida al.
ca. et sic. in 2o cum mun. et consolid.
Garnof. species arthica ca. et sic. in 2o
confortativa
Gluten volatilis notum est ca. et sic. in
primo cum glutinatione
Granatum fri. et sic. in 2o dul. ca. et
hu. cum temperamento et refrigeratione
Gentiana radix ca. et sic. in 3o abstersiva
Gallitricum herba ca. et sic. maturativa
Gumma ara et dragagum fri. cum quadam
siccitate et glutio
Granum cum quo tingitur pannus est desic-
cativum sine mordicatione et ideo con-
solidat et maturat. Expliciunt nomina simplicium.

Gipsum ca et sicca cum glutinacione
Galbanum gummi ca in 3º sic in 2º at-
tractione forti
Ismiamus herba fri in tercio et
quasi stupefactiva valde
Isopus herba ca et sic in tercio
cum resolucione
Iacea herba ca et sic et est consolidativa
Ipoquistidos succus est decoctus et spis-
satus fri et sic in secundo
Iuniperus frutex est ca et sic cum
consolidacione
Ireon ca et sic hoc est prefortata incar-
nat et mundificat et consolidat
Iaro herba est cum radice ca et sic
in scdo cum absters
Ireos radix est ca et sic in 3º resolvit
mundificat et maturat
Isopus humida succus est lane sucide et
est satis temperata et ideo mollitiva
Lithargirum mordacitate plumbi cum
temperamento declinat ad siccitatem
et ideo regulativum et consolidativum
Lupini fructus ca in pº sic in 2º cum
abstersione
Lilium herba est multas habens species cum
radice ca et hu in 2º et ideo maturativa
Lini semen ca et sic temperate maturat
et sedat
Lac satis temperatum et ideo mitigat et
eius aqua est fri et sic cum lavacio-
ne et consolidacione
Lapacium herba est multas habens species
fri et sic in 2º et est abstersiva
Liquiricia radix temperata est cum quadam
familiari hu et ideo maturativa
Licium succus est herbe cuiusdam spissa-
tus temperatus in activis et hu in 2º gradu
et ideo mitigativa
Lana sucida est temperamentum est ideo mol-
lificat
Lapdanum succus est barbe yrcorum ulti-
marum morum spissatus ca et hu in pº
mollitivum est
Lentes cum stipticitate satis sunt temperate et
ideo resiccative
Lingua canis nota est herba ca et hu in
primo cum regulacione
Ladanum notum est ca et sic et tamen ab-
stersivum est
Lactucina herbe sunt ca et sic et tamen ter-
cium cum abstersione
Margarite fri et sic note sunt
Margarite fri et sic note sunt
clarificant et confortant
Marcasita ca in 2º sic in 3º mi-
nerale est consolidativum
Mirra ferri nota est fri et sic et consolidativum
Mirtilli fructus fri et sic in 2º consolidat
et constringit
Malva herba fri et hu cum temperamento
sedativa
Malvavisci radix est ca et hu in 2º cum
maturacione
Mercurialis herba fri et hu in pº cum matura-
Mandragora herba fri et sic in 3º stupefactiva
Musus aque herba fri stipticitate quadam
et reptus
Marrubium herba est ca in 2º sic in 3º cum
apericione
Mastix gummi ca et sic in 2º mollificat
et confortat
Mellilotum flos herbe ca et sic in primo cum
resolucione
Medulla nota est ca et hu et plus et minus
secundum animalia a quibus capitur et ideo mollificat
Mel notum est ca et sic in 2º cum mundificacione
Mirra gummi ca et sic in 2º carnis regula-
Memitha herba fri et sic in pº de succo
cuius fiunt sief et trisce pro oculorum restitucione
Mumia caro mortuorum balsamatorum in 2º
sic in tercio consolidativa
Minium fri et sic et est vir pictorum factum
de cerusa per adustionem in 9º sicciorum
Nenufar flos fri et hu in 2º cum
quadam sopore
Nespila fructus fri et sic in 3º constringit
Nux sicca ca et sic in 2º cum absters
Nux indica est cum fructus ca in primo ad
temperamentum siccitatis cuius oleum confortat nervos
Opium succus est cuiusdam herbe spissatus
fri et sic in 4º stupefactivum et mor-
tificativum
Ordeum granum est fri et sic in primo cum
maturacione et abstersione
Oleum olivarum est temperatum et ideo omnem recipit
virtutes in scdo factorum
Oleum muscatellinum ca est et remollitivum
et virtus fere habet et sexas mundum quod fit
per expressionem alicuius grani et oleum debet
Orobi granum est ca in primo sic in 2º et ultra
cum absters
Ova sunt temperata album tamen vergit ad frigiditatem
vitellum vero ad caliditatem cum sedacione
Os sepie notum est fri et sic cum absters
Oppoponac gummi ca et sic in 3º cum re-
mollicione

Plantago herba multipl*ex* fri*gida* et sic*ca*
in 2° repercuss*iva* et consolidac*i*one
Portulaca herba est fri*gida* in 3° hu*mida*
in 2° sedativa
Populus arbor fri*gida* et sic*ca* cu*m* temperamento
repercuss*iva*
Papaver herba est fri*gida* et sic*ca* in 2° cu*m* fam*ili*ar*i* stupef*actione*
Psillium se*men* herbe fri*gidum* in 2° et hu*midum* in p*ri*mo cu*m*
refrenac*i*one
Papirus notu*m* fri*gidus* et sic*cus* et restrictivus
Psidia cortex fructu*s* granati fri*gida* in 2° sic*ca* in
3° cu*m* restrictione
Polium herba est ca*lida* in 2° sic*ca* in 3°
Plantaiica herba est in dubio credo q*uod* sic-
cus frigidus s*ed* herba ca*lida* repit et io*ta* r*e*sol*v*it
Piper spe*cie*s gra*n*um est ca*lidum* et sic*cum* p*ro*pe q*uartu*m gradu*m*
no attractivum et abstersivum
Piretru*m* radix ca*lida* et sic*ca* in 3° attractivum
et absterssivum
Petroleon est oleu*m* de petra et est ca*lidum* et sic*cum*
in quarto t*er*nu subtile
Pix omnis ca*lida* et sic*ca* c*i*r*c*a t*e*r*t*iu*m* maturat et
abstergit
Pinguedo est ca*lida* et hu*mida* 2*m* animalia cuius e*st*
et plus minus maturat et remollit
Palma arbor fri*gida* et sic*ca* in 2°
Pentafilon herba est sine mordi*cati*o*n*e desiccat
Pimpinella herba est sic*ca* et volu*n*t*ar*ia consolidat
Pilosella herba mundificat et vul*nera* consol*idat*
Porru*m* radix ca*lida* et sic*ca* c*irc*a 3*m* cu*m* attractione
Pinus arbor cuius grana calida et humida et
eius cortex fri*gida* et sic*ca* cu*m* stiptici*ta*te plurima
Planta lupina herba est ca*lida* et ustiva
Plumbu*m* fri*gidum* et hu*midum* in 2° occultam et mira-
bilem habet resolutionem
Pomfilogon i*d est* t*h*utia lota cum oleo
Rosa flos est temperate fri*gida* declinans
ad siccitate*m* cu*m* confortacione
Rubus arbustu*s* fri*gidus* et sic*cus* manifeste
consolid*at*
Rubea herba ca*lida* et sic*ca* c*irc*a 3*m* et e*st* absters*iva*
Ruta no*ta* est ca*lida* et sic*ca* in 2° g*r*a*du* cu*m* absters*ione*
Raphanus radix t*em*p*o*r*e* i*n*venitur et est ca*lidus* et
sic*cus* cu*m* maturacione et abstersione
Rapa no*ta* est ca*lida* in 2° hu*mida* in p*ri*mo et e*st* ma-
Realgar minera est ca*lida* et mortifera
Solatru*m* herba est multas h*ab*ens spe*cie*s
fri*gida* et sic*ca* ult*r*a t*er*t*iu*m gradu*m* et est
repercussivum Nichilum resolvit a-
posta occulta ut fiat ame*n* semen
diureticu*m* in 8° fractor*um*
Salix arbor fri*gida* et sic*ca* in 2° cum
stipticitate moderata
Saligo granu*m* fri*gidum* et sic*cum* t*em*p*er*ate cu*m* abst*ersione*
Sumac fructu*s* est fri*gidus* in 2° sic*cus* in
3° cum stipticitate
Sempervivia herba est fri*gida* in 3° sic*ca* i*n*
p*ri*mo vel q*uar*to et io e*st* mediocr*ite*r repercussiva
Spica nardi spe*cie*s ca*lida* in p°. sic*ca* in 2°
Sticados flos est cu*m* quada*m* calidi*ta*te
in p° fri*gidus* et sic*cus* in 2° et e*st* resolutiva
Salomie not*um* cal*idum* et sic*cum* i*n* ult*imo* habe*n*s
cu*m* absterge*ntia* et stiptica*te*
Sulphur minerale ca*lidum* et sic*cum* in 3° sub-
tiliat et attrahit
Squinantu*m* est palea camelor*um* ca*lida*
et sic*ca* cu*m* temperamento stiptica
Salvia herba ca*lida* et sic*ca* in 2° cu*m* levi
stipticitate
Sandalus arbor f*rigida* et sic*ca* in 2° cu*m* reper-
cuss*ione*
Spodium quod sit ap*ri*os s*un*t fri*gida* i*n* 2°
sic*ca* in 3° cu*m* consolid*atione*
Scolopendria radix est herbe ca*lida* et
sic*ca* cum resolu*tio*ne
Serapinum gummi est ca*lidum* et sic*cum* in
2° mollificat
Squilla radix est ca*lida* et sic*ca* in 2° et
est attractiva
Stercus omne ca*lidum* et sic*cum* s*e*c*un*d*u*m cuius e*st*
plus et minus et est attractivum
Sarcocolla gummi ca*lidum* in 2° sic*cum* in p°
maturativum
Suppurativa medicina i*d est* maturativa
Sanguis draconis succus est herbe
cuiusdam temperatus in actis i*n* 2° et e*st*
consolidativum et constrictivum
Sanguis animalis est s*e*c*un*d*u*m natura*m* ani*mali*s
Scoria nota est desiccat valde et
consolidat
Sapo natus est calidus et adustivus
Spongia marina nota est ca*lida* e*st* in
p*ri*mo sic*ca* in 2° et e*st* succativa et consumptiva
Spuma maris ca*lida* et sic*ca* i*n* 3° abst*ersiva*
Sinapis semen ca*lidum* et sic*cum* us*que* ad
q*uar*tu*m* attractivum
Staphisagria semen est ca*lidum* et sic*cum*
in t*er*tio attractivum
Scabiosa herba est ca*lida* et sic*ca* i*n* 3°
gradu vegetativum
Storax gummi ca*lidum* in p*ri*mo sic*cum* et hu*midum*.

cum temperamento et ideo mollificat et confortat
Sumach semen qui est cardo fullonum herba
est infrigidativa et mediocriter desiccativa
secundo simplicem et cum hoc maturativa
Sanamunda i. carrofilata
Sambucus arbor est calida in 2° siccus
in primo tamen resolvit
Sisamum granum est calida et humida in
primo mollificat

Thus gummi calida in 2° sicca in primo
tarinus regulatiuus et consolidativum
Therebentina gummi est calida
et sicca mundificativum
Terra sigillata non est frigida et sicca gradus
Tutia fumus mineralia frigida in primo sicca
in 2° oculorum confortativa
Tartarum fex vini desiccata calida et
sicca in 3° abstersivum
Tanasetum fex vini herba est calida
et sicca consolidativa
Tapsia herba calida et adustiva in 3° gradu
Tapsus barbatus herba est cum tempera-
mento desiccativa et sedativa
Tormentilla radix calida et sicca contra fi-
stulas et est bona

Unum notum est calida et sicca et hu-
midum eius etate maturat et
consolidat
Uva passa vaccini sunt calida et humida cum
mollificatione
Viola flos frigida et humida in primo et est so-
porativa
Umbilicus veneris herba frigida et humida in 2°
Verbena herba est frigida et sicca cum re-
solutione et sedatione
Urtica herba est calida et sicca non multum
tamen mordicativa cum sua fervet de subtilitate
Virga pastoris herba est frigida et sicca te-
perata et ideo constringit et consolidat
Urina nota et sicca cum adustione et
abstersione
Vernix gummi est calida et sicca in 2° matur-
at et abstergit
Vermes terrestres nota sunt calida et sub-
tiliativum et nervorum consolidativum ideo me-
dicamentum
Usnea quercina que est in ossa alba
calida et sicca cum temperamento
Verdetum calida et sicca cum corrosione
Vitriolum calida in primo sicca in 2° fumi aquosi
ponit frigidum in primo cum abstersione

Vitriolum calida et sicca in 3° minerale cum stip-
ticitate et corrosione
Zinziber quod est in calida et sicca in 3° cum stipticitate

Doctrina secunda de antidotis particula-
ribus et appropriatis membris et habet
sub ista capitula de aurilibus (?) infirmitatibus capitis
et partium eius

Empus est iam transire ad medi-
cinas propriis membrorum ut dicat
in vº sextorum quod ita sunt precipue partic-
le primi quod non inveniunt alia sed hoc multo-
ciens vel in maiori operans in calida ob que
incipiamus sumentes a capite ut mos
est incipiendo. Electuarium capitis habet quinque au-
tem formas. Prima est potio vel electuarium
diacinamomi et similis eius. Recipe cinamomi
ʒ i. ℈ ℈ ʒ ß galange gingiberis piretri carda-
momi piperis longi et nigri garofoli
ana ʒ i. fiat pulvis et cum melle lb et
vini pt. iii fiat claretum et administre-
tur quando dicit vinum gebeletum per dies ad ʒ
i. usque pulvis. Recipe pimpinelle bethonice
sanamunde valeriane radicis gentiane
ana pt. iii pilosselle partes tres de omnibus fiat
pulvis et dicunt quod si eum retinet est
bonum signum si vero ipsum evomat est malum
Secunda forma est medicamen cerebri et panni-
culorum eius. Recipe mell. ro. colati ʒ iii olei ros.
ʒ i. misceantur et cum oculis et panniculis
imponatur. Tertia forma est pulvis capi-
talis maturativus et confortativus et est
et magister dominus eum laudat et Henri-
cus. Recipe rad. yreos aristol. thuris miri ree aloes
sed diapenidion draganti sanguinis draconis ana fiat pul.
Quarta forma est emplastrum de bethonica
et est parisiensis maturat confortat et os-
sa elevat mundificat et sanat. Recipe cere
resine ana lb ß terebentine ana lb i. succi be-
thonice succi plantaginis succi apii ana lb i.
coquatur cera et resina cum succis usque ad
consumptionem succorum demum ponatur terebentina
et misceatur coletur et fiat emplastrum. Quin-
ta forma est emplastrum capitale magistri An-
selmi de Janua et attrahit saniem et e-
levat ossa et maturat et sanat. Et ma-
gister Petrus dicebat quod sanat quod ca-
put eius vulneratum usque ad cerebrum cu-
ravit. Recipe terebentine pt. ii cere pt. i. sibi
fiant super ignem et coletur super acetum
et dimittatur et malaxetur his tamen

non lav. virgis. huius virga est experimenta
est ad fistulas et ad omnes attingens (?)

potio vel
allopecia
pul. capit.
emplastrum bethonica
emplastrum capitale
lav. virgis
i. valeriana
Ebo quod sit dictus
in potione

[illegible marginal annotations]

acto deinde .ro. liquefiant et ponantur sup succu istarum herbarum bettonice pt .ij. v. bene pt .i. et cu illis succis et lacte mulieris dum malaxentur et fiat emplm. fortius quam primum. Nota forma cera ipa ad elevandum ossa si non possunt elevari p predicta et fiunt ungt petri. Rx olei antiq pt .i. cere sorbaci alucorum an pt .s. euforbij quartam pt .ij. arystol pte tria istius titimalli modicum fiat unguentum et est probatum. Consequitur pruritus gratia ro lacionibus ponitur una forma et est bordo. Rx litargiri sulphuris vivi calcis vive attramenti vitreoli auripigmenti fuligis viride eris elbori albi et nigri aluminis gallarum an .ʒ. s. argenti vivi .ʒ. i. cere purissime et olei muti an lb .s. succi lappacij fumiterre stabiose borragis an qr .i. bulliantur pice et oleo cu succis usque ad consumptionem reliqua incorporentur et fiat unguentum diligenter. Item pro allopicia ad faciendum renasci pilos in capillaris magistri petri. Rx succi celidonie .ʒ. una pulveris sanguissugarum adustarum lacte viridis adusti pulveris talparum apium combustarum soleatarum combustarum vestarum porci combustarum viride eris an .ʒ. i. mellis quod sufficit ad incorporandum fiat unguentum est enim approbatum. Capitulum .xxvi.m

De anvilis morbor faciei.

Et primo pro gutta rosacea est laudatum unguentum citrinum totius quantitatis in antidotario. Secundo ponitur gomera ad albificandum et lavandum faciem et est talis. Rx farine ciceris fabarum olei amigdal. dulcis corticis dragagti an pt .i. seminis rapistam pt .s. fiat pulvis et distemperetur cum lacte et linantur facies de nocte. De mane cum aqua furfuris laventur. Tercio ponitur aqua preciosa et est gallicana. Rx cristam calamanti lb .i. mastic lb .i. camphore et .s. pistentur cum albumine ovorum et ponatur in alambico et fiat aqua est enim preciosa hec unguentum ad decorandum et desiccandum pustulas virulentas pannos et lentigines delendum sic fit. Rx litargiri subtiliter pulverisati .ʒ. iij aceti al optimum lb .s. misceantur simul et dimittantur .i. tempore et distillando per peciam triangulatam filtri vel cum sacco suscipiatur aqua deinde illa aq miscentur

[illegible marginal annotations]

cum aqua salis facta cu .ʒ. i. salis bene pulverisati et lb .s. aque pluvialis vel fontanee et miscentur ambe aque et coagulando dealbabuntur ad modum lactis et fricetur cum tali lacte loca infecta et mirabereis. Multi cum predictis bulliunt litargirum cum aceto aliquando vero addunt modicum de cerusa nonnulli loco salis communis ponunt salgemma alij spumam maris aqua alumine. Consequitur pro oculis ponuntur ampulla. Primo ponitur aqua magistri petri de hyspania que clarificat et confortat visum. Rx feniculi rutthe celidonie verbene eufrasie claritete ros et aque eius an coquassentur et temperentur per diem naturalem in vino albo deinde ponatur in alambico et fiet aqua. Secundo ponitur in alambico collirium album pro dolore oculorum et est. Rx cerusse lote .ʒ. viij sarcocolle .ʒ. iij amidi .ʒ. ij dragagti .ʒ. i. apij .ʒ. s. pulverizentur omnia valde subtiliter et cum aqua pluviali molliantur super tegulam et fiat sief parum distemperetur cum lacte mulieris aut aqua ros et administrentur. Tercio ponitur collirium de tucia et est inexpertum in fine obtalmie resolvens et desiccans humiditates oculorum. Rx tucie preparate lapidis calaminaris an .ʒ. s. garofoli .xv. numero feniculi cum melle .ʒ. i. pulverisando pulverisentur subtilissime et ponatur omnia in duabus .ʒ. vini albi et aq ros qr .s. camphore .ʒ. i. colentur subtiliter et fiat collirium. Quarto ponitur pulvis magistri arnaldi desiccans lacrimas et rectificans ruborem et fiunt per papa Johe. Rx tucie preparate .ʒ. i. antimonium .ʒ. s. margaritharum .ʒ. ij floris corralli .ʒ. i. et .s. spica indici de folliculo vermis minutum macis .ʒ. s. fiat pulvis subtilissimus et fiunt .i. proprie certa. Sexto ponitur pulvis. Inventum et est meus pro omnibus maculis. Rx zuccari candi .ʒ. i. tucie preparate simul pulverizentur et cum aqua ro pascentur et in vas polium ponatur et in usum

[illegible marginal annotations]

anpulla portis

pul' sup ferrum sicut aloes et thucie et desiccet et pulu'set subtilit' et fiat pis et fuet' in pixide et trat et ponat' in oculis cu stilo argenteo

Sexto ponit' collirium p rubore et lacrimis et est de domo et thucie preparate ℥ i aloes citrini ℥ ß camphore ℥ i aq ros lib i ℥ ß vini granati lib ß puluerisent' puluerizanda et misceant' cu alijs et calefiant sup carbones calidos modica bullitione colet' et fuet'

In naribus qui aduc fluxus sanguinis narium dicta sunt auxilia in vlcerib' spaliter p polipo comedat' a magro petro de bonafsi tenta de rad' ipata in oleo de iunipro in quo resoluta sit scamonea

In aurib' sedat' dolor imponendo lac muliers ut dicit G a' oleum ros cu modico opij a' collirium albium

Vlcera aut mundificat' lauando cum melle ro et imponendo collirium sicy cu tercio fr' aut stamna cu decem cu melle ut dicit G aut sm magrm petru R' vit' cerda an ℥ ß caricar minutar ℥ ß decoquat' in succo rutthe et colent' sanie cum educat et carnē supflua destruunt et sanat

In dentib' dolor sedat' sedm habementes tenendo in ore decoctu decoct puret aut herba commune i caga vani pbata

Nigredo aut lauat' ut fuit probatum in comite Alestadbrey R' sal arti' sal gēme an qr i alume qr ß puluerizent' et ponat' in alabro et fiat aqua

Calefactas et caucione gingiuias corrigunt' cu aqua capfolij a' plantag' aluminata vel cum isto lauamto et est dini R' ros ℥ i lentium sumat an qr i balaustiar qr ß coquassent' et bulliant i aq et aceto colent' et fiat lauamentu.

Cam 3m de auxilijs morbor colli

Et licet voluca colli

Colli habeant auxilia cōia alijs nichilos lz aliquas dispositiones que gra maiore doctrine tangent' h'e Bonu colli habz tres formas auxilior Prima est pulus magri dini q R' sic strophularie ℥ ij ℥ i trionie pucetri spica matrisilue aluminis sal gēme oss sepie spongie combuste an ℥ d ij gar pipis cinamomi an ℥ i fiat pulus in qua sit modica de alime

Secda forma est emplastre lotu cu dyaquilon vicato aut cu emplo de stercore caprino aut cu vino apostematu flatione dicto in apostematib'

Cap 4m de auxilijs humeror et dorsi

Pro dolore humeror et spatular' scatur vnguin mixtu de marzaton et agrippo pro gibbositate laudat Auic emplm de arthois R' alcheon emule campane samne an qr i bdelli qr ß castorei ℥ i coquat' cu vino et oleo usqz ad consumptionm et de vini et de oleo cu cera fiat vnguin dyragima manum curat' ut apsta flatica speciale in ea est emplum apoticapssi de caulib' incocta cu lexiuia cinerar clauellator et panni aceti pistati

Cam quintu de auxilijs pectoris

Sudor pmi est potio resoluens et consumes ocm matiam quonite intius et cam p sudorem expellens et fiunt magri Armenici et vocat' sudatorum R' caude equine tiestis chan i radic' osmude qr i rad' dragantee qr ß coquit' cu vino et melle colent' et gobeleto admistret' cum ti dormitum et sudabit

Secunda est alia potio q ius ad omnia intristea et fuit G R' centaurice costi nepite garzofilate pimpinelle pilosselle sinstatu canabi temtatu caulum tinsa secti rubee pentafilon amin vz an coquat' cu vino et melle et adminstret' gubeleto ut sup' fiat sone sanien per vlng et puocat vrinam si retinet' si vo euomit' no est specs curonis ut dicit vulgus

Capitlm [sextum] de auxilijs ventris

Et sic pmo p coniectionibus laudat' laua succida confusionib' vini decoctionis cimini

[illegible]

pro offensionibus et tussibus laudatur potio que est Avicenne et Rasis. Recipe mumie boli armenie terre sigillate ana ʒ i fiat pulvis, administretur ʒ i cum ℥ i aque plantaginis. Item laudatur potiones pectoris pro resolutione materiarum intus congregatarum. Quarto ab aliquibus ponitur sicut emplastra in contusionibus facta. In ydropisi est optimum provocare urinam et ideo unus doctus magister Armencius accipiebat grillos qui cantantes nigras et ablatis capitibus et alis comburebat in furno et faciebat pulverem de quo de sero administrabat i grarium cum vino et faciebat tum mingere quod inde liberabantur multi ab ydropisi. In dolore renum et vesice vidi administrare i grarium lapidis cancrorum fabarum et faciebat mirabilia provocando urinam et in mundificando vias urinales Avicenne et arenulas expellendo et quia provocando Rabymonses erant pro ulceribus renum et vesice approbaverunt aquam distillatam seu lactis caprini sub hac forma. Recipe seri lactis caprini preparati in unum sebesten ana ℥ i boli armenii ʒ ß iiii seminis florum nenufaris ana ʒ iii seminis portulace seminis papaveris albi seminis acetosorum ana ʒ ii conquassentur et distillando fiat aqua. Avicenne autem concedit in dyabete aqua seri lactis omnium. Ego autem pro domino Cardinali Tutellensi addebam de herba tenui et aqua plantaginis rosarum seminis malve visci et alkekengi atque liquiricia et gladiolum cupulas et aliquas alkekengi et sero lactis cum collirys satis et emplastrum ad ruptura inter duas naturas laudatur pro lapide remedia sunt dicta multa famosa. Capitulum septimum

De auxiliis verendorum et peritoneum eius

Si primus dolor virge sedatur cum mica pastata cum vitellis ovorum et oleo primus. Ulcera virge lavatur cum aqua aluminis et emplastratur cum unguento populeon aut ungatur cum unguento albo aut oleo cum albumine ovorum. Et pulvis plumbi usti et cerusse et aloen est preciosus. Inflacio testiculorum corrigitur cum emplastro de malvis et farina fabarum et cimino cum aqua bullitis. Ruptura tria habet auxilia primum est clistere quod. Recipe cortice consolide maioris lb ß cortice rosarum quarterium i pulvis dragaganti fiat ʒ i pulvis dyacimini ʒ ß

mandragore valeriane seminis nasturcii boli armenie lapidis sanguinarii ana ʒ ii panis zucari lb i fiat clisterium cum aqua ferrata. Secunda forma est emplastrum de pelle arietina et est gratiale. Recipe picis navalis colofonie ana ʒ iii litargiri armoniaci opoponacis galbani bdellii et mastic sapini terebentine sinapis radicis consolide maioris ana ʒ i visci quercini cinachites thuris gipsi mirre aloen mumie boli armenie sanguinis draconis aristolochie vini terebentine ana ʒ ß sanguinis humani ʒ ii conficiantur cum pelle arietina cocta cum aqua pluviali usque ad dissolutionem. Tercia forma est unum et meum. Recipe nucis cypressi acacie gallarum balaustiarum ana ʒ v dragaganti nucis sarcocolle thuris gummi arabici ʒ iii sanguinis draconis boli armenie mumie aloen aluminis ana ʒ ii fiat pulvis subtilissimus et pastetur cum aceto et fiat emplastrum est enim expertum et probatum. In emorroydibus est optimum sedere dolor cum suffumigio decoctionis et capitis barbati camomille et melliloti. Et ab intra ponatur licinium tincta cum unguento facto de butiro ducto in mortario plumbi usque ad nigredinem autem si dolor infestaverit linimentum Albucasis probatum pro me quod. Recipe cere nucis thuris liciy ana partem i opii partes ii terantur et conficiantur cum oleo rosarum mucillaginis psillii et vitello ovi et fiat linimentum et ab eo comedatur a casu istud emplastrum. Recipe camomille melliloti ana quarterium i coquatur usque quod dissolvatur vitella ovorum quatuor quartum ß farine fenugreci seminis lini radicis altee ana ʒ i cere nucis aloen ana ʒ i et ß butiri quod sufficiat fiat emplastrum. Capitulum

Octavum de auxiliis tybiarum

Membra multa habent auxilia quorum primum est ad deinflandum tybias coxas et pedes suppositum et fomentetur cum aqua marina aut salsa decoctionis ebulorum sambuci ebulorum ana partes ii calamenti origani absinthii pitatie ana partem i deinde ponatur super tumorem emplastrum tale

[illegible]

[illegible]

Et furfuris pt i farine fabarum pt i sticados columbini pt ß puluerizentur et in aceto et decoct affodillorum et succo caulium vi sup igne incorporentur et fiat emplastrum et hoc est. Tempus est iam circa hunc finire sermonem supplicando illi qui in eo iam gaudio gubernat authoritatem in celesti gloria attribuendo fideles collocat animas / quod michi et omnibus legentibus concedere dignetur ipsemet deus benedictus qui viuit et regnat in secula seculorum Amen

[illegible]

Emplastrum grume citre litargiri corpo balsami balsami coralli ana lb i tribent lb iiij gariof zafrani ana ℥ i olibani ℥ ij dialthea lb ß oli olosati resine pini ce[re] noue ana lb ß oli grum ℥ vj et fiat unguentum vz quod omnibus inflationibus matrice pectoris et quod omnibus attractionibus humorum non bene et forte ista possent distillari et fiet bonum

nota aquam distillandi talem compositionem

[illegible]

[illegible]

[S]icut dicit philosophus in pluribus locis omnis scientia de genere bonorum, verumtamen eius operatio aliquando bona, aliquando mala, prout scientia permutatur ad bonum vel ad malum, sicut finis ad quem operatur ... [illegible] ... scientia magicalis non est mala, nam per eius cognitionem potest evitari malum et prosequi bonum ... [illegible] ... aliquando malus, ut patet si non ordinetur ad moralem scientiam vel virtutem ... [illegible] ... operatio aliquando bona, aliquando mala ... [illegible] ... autoribus ... [illegible] ... Albertus in pluribus ... [illegible] ... virtute quarundam herbarum, lapidum et animalium ... in libro Kyrandorum ... primo de quibusdam herbis, secundo de quibusdam lapidibus, tertio de quibusdam animalibus et eorum virtutibus.

De solsequio

Prima herba apud Caldeos vocatur yreos, a Grecis matuchiol, a Latinis eliotropia vel solsequium ... [illegible] ... sol ... [illegible] ... si colligatur in estate sole existente in signo leonis in augusto et involvatur in folio lauri et addatur dens lupi ... [illegible] ... et si quis ei aliquid furetur ... ponatur sub capite suo ... [illegible] ... et omnes circumstantias ... [illegible] ... si istud predictum in aliquo loco ... [illegible] ... non poterunt exire de templo ... [illegible]

Urtica

Secunda herba a Caldeis vocatur Zaib, a Grecis olerbi, a Latinis urtica. Hanc herbam tenens in manu cum aliquo folio ... et ab omni metu et ab omni fantasmate ... et si istud ponatur cum succo ... et vinum ... [illegible] ... ponatur in aqua in qua sunt pisces, statim congregabuntur ad manum eius.

De virga pastoris

Tertia herba a Caldeis vocatur Lozbus, a Grecis alumech, a Latinis virga pastoris. Hanc herbam accipe cum succo mandragore ... [illegible] ... et si accipiatur ... [illegible] ... et ... bellaret ... cum dolore ... amabilis ... [illegible] ... pax ...

De celidonia

Quarta herba a Caldeis dicitur aflyaf ... [illegible] ... nascitur tempore quo ... et in loco ubi ... [illegible] ... a Latinis celidonia ... [illegible] ... hanc herbam ... omnes hostes ... [illegible] ... et si istud predictum ponatur sub capite infirmi ... [illegible] ... si vero non statim incipiet lacrimari.

De pervinca

Quinta herba a Caldeis dicitur ysiphi(?), a Grecis ... vocatur, a Latinis pervinca. Illa cum pulverizata cum ... [illegible] ... amorem inter maritum et uxorem si utatur illis in cibariis eorum.

[illegible] ... si apparatus ... [illegible] ... ponatur in stagno ubi omnes pisces ... [illegible] ... et si ad os ... ponatur statim ... [illegible] ... si ponatur ... [illegible] ... in lumbis colorem.

De nepita

Sexta herba a Caldeis vocatur Aborahit(?), a Latinis nepita. Hanc herbam accipe ... cum lapide ... [illegible] ... et ... [illegible] ... quod ... coloris ... [illegible] ... congregabuntur. Et si ... [illegible] ... ponatur per modicum tempus ... [illegible] ... Et si ... apponatur ad nares ... cadunt ad terram velut mortui per modicum tempus ... [illegible] ... ponatur per modicum tempus ... [illegible] ... expertum est.

De lingua canis

Septima herba a Caldeis vocatur algeil, a Grecis orthor, a Latinis lingua canis. Hanc herbam accipe cum corde ... et ... pone ubi ... per modicum tempus congregabuntur omnes canes ville. Et si predictum ... [illegible] ... omnes canes obmutescent ... [illegible] ... Et si in collo alicuius canis suspendatur ... [illegible] ... ad terram mortuus. Hoc expertum est.

De visco quercino

Octava herba Caldeis vocatur luperay(?), a Grecis hisipon, a Latinis viscus quercinus ... [illegible] ... in arboribus ... [illegible] ... Hanc herbam cum alia ... [illegible] ... et si predictum ... ponatur ... [illegible] ... et si predictum cum alia ... ad arborem suspendatur, ibi congregabuntur aves ... [illegible] ... expertum est. Et si predictum ponatur sub capite dormientis, sibi videbitur quod ... [illegible]

Centaurea

Nona herba a Caldeis ysilon(?), a Grecis ... a Latinis centaurea vocatur. Hec herba ... [illegible] ... et ponatur cum oleo in lucerna, omnes credunt se esse magnos ... [illegible] ... quod suum caput sit in celo et pedes in terra. Et si illud ... [illegible] ... ponatur, videbitur quod stelle ... [illegible] ... Et si predictum ... ponatur ad nares alicuius ... [illegible] ... fugiet ... [illegible] ... expertum.

De salvia

Decima herba a Caldeis vocatur gira(?), a Grecis ... a Latinis salvia. Hec cum herba ... putrefacta sub fimo in vase vitreo ... [illegible] ... ad modum ... cum sanguine si aliquis tangatur.

et portatur amittet [illegible] in [illegible] adinvicem ad [illegible]. Et si pulverem [illegible] combure et ponatur cum [illegible] in igne statim fiet [illegible] tonitrui horribile. Et si de pulvere ponatur in lampade ardenti statim videbitur quod tota domus sit plena serpentibus.

De verbena

Undecima herba a Chaldeis vocatur Alphimos, a Grecis Ylieron, a Latinis verbena. Hec herba collecta in signo arietis cum [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] radicem a malo morbo. Et si ponatur in [illegible] [illegible] [illegible] generabuntur vermes qui si [illegible] aliquis tetigerit statim morietur. Et si pulverem ponatur in columbario omnes columbe congregabuntur ibi. Et si pulvis eius in sole ponatur videbitur quod sit [illegible]. Et si pulverem [illegible] [illegible] [illegible] duos amatores [illegible] fient lite [illegible].

Mellitophylos

Duodecima herba a Chaldeis vocatur [illegible], a Grecis [illegible], a Latinis melliphylos, de qua in [illegible] fit [illegible]. Hec herba collecta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et si de [illegible] [illegible] [illegible] sub [illegible] [illegible] [illegible] dabitur [illegible].

De Rosa

Tredecima herba a Chaldeis vocatur [illegible], a Grecis [illegible], a Latinis rosa. Et hec herba est [illegible] flos est nobilissimus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad arborem et [illegible] [illegible] [illegible]. Et si [illegible] ponatur [illegible] [illegible] congregabuntur ibi pisces. Et si pulverem eius ponatur sub lapide ardente [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et si pulvis iste admisceatur cum oleo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sole [illegible] tota domus videbitur [illegible].

De m[illegible]

Quartadecima herba a Chaldeis vocatur [illegible], a Grecis [illegible], a Latinis [illegible]. Hec herba [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et si [illegible] [illegible] sanguine leporis [illegible] [illegible] [illegible] pelle leporis [illegible] [illegible] lepores congregabuntur ibidem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

De lilio

Quintadecima herba a Chaldeis vocatur [illegible], a Grecis [illegible], a Latinis lilium. Hec herba [illegible] [illegible] [illegible]. Hec herba in signo leonis collecta [illegible]. Et si pulverem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et si pulverem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Serpentina

Sedecima herba a Chaldeis vocatur [illegible], a Grecis [illegible], a Latinis serpentina. Hec herba [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et si [illegible] [illegible] ponatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonum [illegible] in bono [illegible] et malum in malo [illegible] [illegible] [illegible].

De magnete

Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lapidibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lapidem qui magnes vocatur [illegible] [illegible] coloris [illegible]. Et si lapis ille ponatur supra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et hic lapis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] invisibilis.

Lapis ophtalmus

[illegible] lapidem qui obtalmus dicitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lapis est de [illegible] invisibilem reddit.

Onix lapis

Si vis excitare tristiciam timores et fantasias terribiles [illegible] lapidem qui onix vocatur [illegible] fantasias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Pirites

Si vis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lapidem qui pirites dicitur et est [illegible] coloris [illegible] [illegible] [illegible]. Et si lapis ille [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Selenites lapis

[illegible] lapidem qui selenites dicitur [illegible].

Topasion lapis

Si vis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lapidem qui topasius dicitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] color [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

Medo

[illegible]

Nemphites

[illegible]

Abeston

[illegible]

Adamas lapis

[illegible]

Agates

[illegible]

Allectorius

[illegible]

Smaragdus

[illegible]

Berillus lapis

[illegible]

Celonithes lapis

[illegible]

Corallus

[illegible]

Amethistus

[illegible]

Crisis lapis

[illegible]

Lapis lazuli

[illegible]

Cristallus

[illegible]

Grypo

[illegible]

De hyrco

[illegible]

Bubo

[illegible]

Camelus

[illegible]

De lepore

[illegible]

De capriolo

[illegible]

de leone

Leo si decem pelle ... [illegible]

de fera pisce

Fera piscis ... [illegible]

de anguilla

Anguilla ... [illegible]

de mustela

Mustela ... [illegible]

de upupa

Upupa ... [illegible]

de pellicano

Pulli ... [illegible]

de corvo

Corvus ... [illegible]

de milvo

Milvus ... [illegible]

de turture

Turtur ... [illegible]

talpe decocta ... [illegible]

de talpa

Talpa ... [illegible]

de merula

Merula ... [illegible]

Ego Johannes Paulinus ... [illegible] in libro ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Consilium [illegible] ad papam

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Consilium magistri Johannis de Stra[illegible] contra pestilenciam

[illegible]

corpori [illegible] humidum [illegible] dimittatur
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in farina [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

Regimen contra ~~[illegible]~~ epidemie

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Incipit tractatus magistri Arnoldi doctoris
medicine Reverendo in christo patri et domino
domino Richardo divina providentia episcopo Can-
tuariensi magister Arnoldus de Nova
villa medicine artis et etiam experimentorum
verus professor se ipsum ad altissimi qui
creavit de terra medicinam [illegible]
[illegible] vobis dudum vestra [illegible] providentia
[illegible] arbore quercus cum suis
fructibus foliis et corticibus [illegible]
[illegible] vestris rogatibus [illegible]
mandatis [illegible] dictis
[illegible] Hali ypocras [illegible] avicenne Albertus
magnus et aliorum [illegible] tractatum
componendum divisi in tria capitula primum
de arbore quercu ubi eius virtutes tangit
in generali secundum de fructibus eius in speciali
tertium capitulum de foliis eius [illegible]
de [illegible] effectu [illegible]
in effectu

Arbor quercus [illegible] ab antiquis fuit
[illegible] qui [illegible] et [illegible]
magis ea [illegible] ysidorus et Albertus
magnus in libro de naturis [illegible]
gentiles [illegible] arbore quercus [illegible]
[illegible] demones [illegible] ista
arbore [illegible] adventus [illegible]
[illegible] arbores [illegible] sua [illegible]
demones fugat [illegible] de quercu
[illegible]
[illegible] quercus [illegible] arboremque [illegible]
laudo [illegible] Judei et ista arbore
[illegible] venerabatur [illegible] quod abraham
patriarcha [illegible] stans in valle
mambre [illegible] sub illa et sub quercu
tres vidit et angelos vidit tres vidit
et unum adoravit [illegible]
[illegible] quare ideo [illegible] angeli
[illegible] ista [illegible] arbore [illegible]
[illegible] abraham ut [illegible] ista angeli
[illegible] venerantes [illegible] tres angelos
[illegible] abrahe sub quercu [illegible]
[illegible] salute hominum
in arbore pendens [illegible] et [illegible]
[illegible] arbores [illegible] in generali [illegible]

Et [illegible] descendendo de fructibus eius
[illegible] efficacia [illegible] quercus
[illegible] folio [illegible] hominum salute
[illegible] glandes [illegible]
[illegible] galle [illegible]
[illegible] quercus glandes [illegible]
[illegible] arboribus [illegible] passionum
dyabethica [illegible]
[illegible] fugat [illegible]
absinthium [illegible]
[illegible] in horto [illegible]
[illegible] glandem [illegible]
[illegible] et [illegible]

[illegible] et Albertus ubi [illegible] fructibus
quercus [illegible] galle [illegible]
Albertus ubi supra [illegible]
[illegible]
[illegible] ex [illegible] et pulveribus
eius [illegible] quod [illegible]
[illegible]
[illegible] magis [illegible]
[illegible] de galla [illegible]
[illegible] arbor [illegible]
et pulveris galle [illegible]
[illegible] arbor [illegible] arbor [illegible]
magnas portat / postremo de [illegible]
quercus [illegible]
[illegible] ex eo [illegible]
[illegible] dyabethica [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] fructus eius [illegible]
[illegible] virtutes [illegible]
[illegible]
[illegible] quercus [illegible] de filigora
quercina [illegible]
[illegible] intelligo [illegible]

Tertio et ultimo de foliis quercinis [illegible]
[illegible]
foliis quercus [illegible] distillata [illegible]
[illegible]
dyarria [illegible] folia
quercus pulverizata [illegible]
[illegible] sanguis [illegible]
[illegible] folia quercus [illegible]
dolore cordis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in vino [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Albertus
[illegible] Colonia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
folia quercina pulverizata [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
foliis [illegible] quercus [illegible]
arbores [illegible] quercus [illegible]
[illegible]

[illegible]

Explicit tractatus eximii doctoris in medicina Arnaldi de Novavilla [illegible] collectus ex libris doctorum super dictis ad petitionem Richardi [illegible] de laudibus quercus et fructibus eius.

Bona remedia pro salute hominum [illegible]

[illegible]

[illegible]

decem [illegible] pullo [illegible] ad cocto in modico aceto [illegible] ponatur [illegible] aliud [illegible]

[illegible] salsa valde [illegible] ad alium diem [illegible] alia die [illegible]

[illegible] patella cum butiro [illegible]

1ᵐ si dormit [illegible]

2ᵐ si non comedit

3ᵐ si quis [illegible] loca [illegible]

4ᵐ [illegible]

5ᵐ differentias [illegible]

6ᵐ plures [illegible]

7ᵐ [illegible]

[illegible]

Explicit regim' magistri arnaldi.

Regimen [illegible]

Prima die [illegible] capiat [illegible] in medio vini [illegible] 2ᵒ die [illegible] 3ᵃ die [illegible] 4ᵃ die [illegible] bibendo de vino [illegible] 5ᵃ die [illegible] bibere [illegible] absinthii, 6ᵒ die [illegible] 8ᵃ die [illegible]

[illegible]

Extractus de sterilitate utriusque Arnoldi de Villavilla

Sapientes verbum data ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] dissipare cum succo plantaginis
[illegible]

sterilitas ex [illegible] Cura

[illegible]

[illegible] prima [illegible] retencio / 2a immoderata [illegible] / 3a superfluitas [illegible] / [illegible] 6 [illegible] / 7 [illegible] / 8 [illegible] / 9 [illegible] debilitas / 10 [illegible]

Dico igitur quod accidit sterilitas [illegible] Cura [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Cura sterilitatis ex debilitate

Cura debilitatis [illegible] retentive

Si accidat stillicidium ex debilitate virtutis retentive [illegible]

[illegible]

Cura [illegible]

Si autem accidat stillicidium [illegible]

[illegible]

De precipitatione matricis

Si vero accidat stillicidium a precipitatione matricis [illegible]

[illegible]

[illegible]

¶ De provocacione urine

Asparagi cicera calida a natura ... [illegible] capparis ... [illegible] ... columbarum ... pastinace ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

per dyarodon abbatis [illegible]
castanee [illegible] subponatur [illegible] bethanie
[illegible]
[illegible] desuper [illegible]
[illegible] dies de dyarod
abbatis in [illegible]
[illegible] arrod ad [illegible]
[illegible] localibus [illegible]
[illegible]
[illegible]
balneo [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

et [illegible]

[illegible]

[illegible] qui [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] ... [illegible]

Explicit [illegible] de [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

De [illegible] ad eos qui non valent coire

[illegible] ... ad augendum libidinem et [illegible]

[illegible] ... amor [illegible] ... amoris [illegible]

[illegible] ad augendum libidinem

Electuarium [illegible] ad augendam libidinem

[illegible] ... [illegible]

Electuarium [illegible] ad augendum libidinem [illegible]

[illegible] ... [illegible]

Electuarium [illegible] qui non valent [illegible]

[illegible] ... [illegible]

Electuarium [illegible] ad [illegible] libidinem [illegible]

[illegible] ... [illegible]

Electuarium de [illegible]

[illegible] ... [illegible]

Electuarium [illegible] coire non valenti

[illegible] ... [illegible]

Electuarium [illegible] ad augendum coitum [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] coire non [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible]

vetosa

[illegible]

galli

[illegible]

eplis

[illegible]

smaragdi

[illegible]

vetosa

[illegible]

galli

[illegible]

de [illegible] et [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Aliud medicamentum quod [illegible]

[illegible]

Aliud medicamentum quod [illegible]

[illegible]

Aliud quod [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Quibus competat et nocet coitus

[illegible]

De hora coitus

[illegible]

Quibus prosit et noceat coitus

[illegible]

[illegible]

De utilitate coitus

[illegible]

De debilitate ... coeuntibus

[illegible]

Quare fiat rigor ... coitu

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Incipit anathomia magistri Ricardi

Galieno attestante interiorum [illegible] interiorum et eorum apparentium membrorum [illegible] esse desiderat [illegible] in anathomia [illegible] esse [illegible]

[illegible]

organi [illegible] quod [illegible] propter
aut pro anterior [illegible] posterior
[illegible] abhar [illegible]

[illegible]

[illegible] cellulam [illegible]
[illegible] cellulas [illegible] media
[illegible]

[illegible]

Sec. cap.

Cor autem est membrum ... carne ... [illegible]

[illegible]

Ergo sit ergo miro quadam ... [illegible]

[illegible]

vere et° anime corporali

que dum scintillant quam sedo horis videndo mori
bus conspecta verum quam falsorum dum consistit in popu-
[illegible]

[illegible]

[illegible]

Explicit [illegible].

De saporibus [illegible]

De saporibus tractaturi videamus quid sit sapor [illegible] sapores [illegible]

dulcis [illegible] sapor [illegible]

[illegible]

ventositas [illegible]

[illegible]

amarus [illegible] amarus sapor [illegible]

[illegible]

amarus sapor [illegible]

acetosus sapor [illegible]

stipticus sapor [illegible]

ponticus sapor [illegible]

[illegible]

[illegible] dulcis [illegible]

[illegible]

moderatus sit calor commoderata vel mo-
derata sit porositas commoderata ... sit
moderata [illegible]
[illegible] intensiva moderata
[illegible] complexionata [illegible] moderata
moderata porositas moderate substantie
[illegible] remanet substantia mediocris [illegible]
[illegible] moderato [illegible]
[illegible] substantia / Ad amarum saporem
[illegible]
[illegible]
[illegible] maior sit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] substantia manet [illegible]
amarus sapor [illegible] commanens calide
et mediocris porositatis [illegible] substantia / Ad acetosum
saporem [illegible]
[illegible]
[illegible] calor [illegible]
[illegible] porositas [illegible] calor
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] moderata [illegible]
[illegible] calor [illegible] sit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] porositas [illegible]
[illegible] sapor / Ad ponticum saporem
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] porositas [illegible]
[illegible] remanet [illegible]
[illegible] sit porositas [illegible]
[illegible] substantia / Ad stipticum saporem
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] calor
[illegible] sit [illegible] substantia
[illegible]
[illegible]
calor substantia [illegible]
[illegible] remanet
substantia mediocris [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

apo dulcis

[illegible]
[illegible] complexionata [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] calor [illegible]
[illegible]
[illegible] ventositas
[illegible] remanet [illegible] apo ventosi
[illegible]
calor [illegible]
[illegible]
[illegible] ventositas [illegible]
[illegible] ventositas [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ventositas [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] acetosa [illegible] apo acetosi
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] complexio
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] calor [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quod sit
[illegible] calor [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] calor quod sit
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

continuitas superfluitatis consumit et dissolvit et sic
puritas conservatur. Sed ad quartum quando amara
q° et acuta non sic faciunt cum sint calidiora et
sicciora dicendum quod amara et acuta nimis
sunt calida et propter nimium calorem non dissolvunt
humorem et consumunt. Acuta corrodunt et incidunt
dissolvunt subtiliant [illegible] faciunt et ideo appe-
titum membrorum confortat. Pars mutua cor-
rodunt quia calida sunt et sicca et ideo talis consumptio
fit maior dissolutio [illegible] acuta [illegible]
intrans non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
fit corrosio. incidunt et dissolvunt [illegible]
[illegible] cum quod dissolvunt. Alia dissolv-
[illegible] [illegible] sicut amara alia [illegible] [illegible]
acetosa alia [illegible] [illegible] [illegible] acuta
amara dissolvunt [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible]
[illegible] fit dissolutio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] acetosa quia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] penetrat
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] frigiditate
continuitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
[illegible] [illegible] [illegible] acuta autem quia calida
[illegible] [illegible] sunt sicca [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dissolvunt [illegible]
[illegible] [illegible] pars mutua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] appetit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
desiderium augmentat [illegible] pars mutua [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] (marginal note beside lines 23–28)

de ductu vitae

[illegible]

de flore spiritualis

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Theodosius imperator [illegible]

[illegible]

[illegible]

de formica et

[illegible]

de undimia

[illegible]

de nodis et glandulis capitulum

[illegible]

Capitulum de scrophulis

¶ Ca[pitulu]m de scrophut. Scrophule dicu[n]tur ... a
poetaly ... [illegible]
... aglandult et nodis ... glandule ...
de laco adleon et ... [illegible]

[illegible]

de zephiros

[illegible]

[illegible] ... Cap*itulum* de cauro

O[illegible]

[illegible]

Cura [illegible]

[illegible]

[illegible] Cap*itulum* de aposte*mate* ventoso

Apostema ventosum aliud fit ex vapore leni [illegible]

[illegible]

[illegible]

De Borio

[illegible]

Item de [illegible]

[illegible]

Capitulum de [illegible]

[illegible]

Capitulum de nodo

[illegible]

Capitulum de polipo

[illegible]

[illegible]

et per [illegible] toto [illegible] sed [illegible] manibus [illegible]
i. brachiis et mediastini et ruptura [illegible] per
[illegible] nemo [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] per Apolinem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible]
ruptura [illegible] per [illegible] mediastini [illegible]
[illegible]

[illegible]

Ca. de castrone[?] [illegible]

Ca. de hermo[?] prodita hermofodita

Ca. de ydropisi

[illegible]

Cap. de lapide

[illegible]

Cap. de va[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ligatura ... [illegible] ... debet ... [illegible]

[illegible]

Medicina [illegible]

[illegible]

Capitulum de medicinis ... [illegible]

[illegible]

Medicine ... [illegible]

[illegible]

Medicine incarnative

[illegible]

Medicine consolidative ... [illegible]

[illegible]

[illegible] q[uod] vo[catur] pes corui [illegible] alliti [illegible] aristot[eles] [illegible] adiuuant [illegible] [illegible] adiusta [illegible] valde b[onum] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

vulnera cissalia · rassa i. virtus ut galen

mortalia sup[er] medicanda ... [illegible]

[illegible]

Capitulum de vulneribus dorsi et thoracis

Aliquando accidunt vulnera in partibus dorsi et thoracis ... [illegible]

[illegible]

vulnus p[er]tus

Utile ad lavandum ... vulnera ... [illegible]

[illegible]

vulnera et p[er]fossio ... [illegible]

[illegible]

Capitulum de vulneribus cum contusione

[illegible]

Capitulum de ulceratione [illegible]

[illegible]

Capitulum de [illegible]

[illegible]

Capitulum de morsu canis et hominis

[illegible]

Et ut [illegible] dicatur isto de morsu canis rabidi [illegible] canis rabidi [illegible] canis rabidi [illegible] [illegible] morsu [illegible] canis rabidi [illegible] sanguinem [illegible] gallo [illegible] galli [illegible] canis [illegible] rabidi [illegible] sanguis [illegible] gallo [illegible] canis [illegible] rabidi [illegible] morsu [illegible] galli [illegible] morsu [illegible]

Capitulum de rabie [illegible]

Rabies [illegible] morsu [illegible] rabidi [illegible] canis rabidi [illegible] [illegible]

[illegible]

Sanguinis plurimi [illegible] **Capitulum de [illegible]**

[illegible]

[illegible]

Capitulum de extractione sagittarum

[illegible]

Capitulum de ulceribus

Ulcus est ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... et ... cum vino malvatico ... de borago ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Sequitur de fistula

Fistula est apostema vel ulcus [illegible]

[illegible]

[illegible]

Ca[pitulu]m de [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

exemplum super pulmonem deme(n)s nona rata ad ignem q(uo)d
h(oc) confortat caput [illegible] defendit [illegible]
[illegible] inflammatur [illegible]
[illegible] hyeme vero usque ad [illegible] dies [illegible] in estate
[illegible] lactucas [illegible] lactis [illegible]
pullorum [illegible] lactis [illegible] aqua [illegible]
[illegible] abapate [illegible] vitta dat [illegible]
[illegible] carnes [illegible] castra
[illegible] loco [illegible]
[illegible] carta [illegible] pullos gallinas [illegible]
[illegible] in vallibus et ad [illegible]
[illegible] medulle panis [illegible]
[illegible] carta [illegible]
[illegible]

¶ pulmo [illegible]
¶ pulmo [illegible]
¶ [illegible] super petra [illegible] abapate [illegible]

De pestilentia et modo preservationis

[illegible]

[illegible]

No [illegible] calidis [illegible]
[illegible]
pro [illegible] calido [illegible]
dispositio [illegible] sine [illegible]
pro [illegible]
Nec [illegible] diuersa [illegible] medicina
pro [illegible] conuenit medicina [illegible] maligna
[illegible]
unde dicit duplicis [illegible]
[illegible] ut calida [illegible]
[illegible] frigidi [illegible] ut [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] medicinas
[illegible]
[illegible]

¶ No [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] maligna

¶ No [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

¶ [illegible]

[illegible]

¶ [illegible]

[illegible]

[illegible]

¶ De plantacione [illegible] ut [illegible] fructum [illegible] septembris [illegible]
[illegible]
[illegible] tota [illegible] arbores et sic [illegible] tota illa ligatura [illegible] pone [illegible]
[illegible] hyemale [illegible]
illo [illegible] dextra [illegible] [illegible] absciditur [illegible]
[illegible]

¶ De cebro. Cebrum est alba [illegible] sanguis. Cebrum [illegible]
[illegible] in medio [illegible] papilli [illegible] sanguis [illegible]
[illegible] ut [illegible] colores [illegible] logistica
[illegible] fortis [illegible]
[illegible] logistica [illegible] admirabile [illegible]
[illegible] ad memoriam [illegible] retineat [illegible]

¶ De anima. Anima est [illegible] in corpore [illegible] ydoneitate [illegible] anima [illegible]
[illegible] corpus [illegible] motum [illegible]
[illegible] vegetativa [illegible] sensitiva [illegible] rationalis [illegible] vegetativa [illegible] plante [illegible] et
arbores [illegible] vegetativa [illegible] rationalis [illegible]
[illegible] vita [illegible] ut [illegible] lapidibus [illegible]
[illegible] pagina [illegible] logica [illegible] de anima [illegible]
[illegible] propter [illegible]

¶ In aliis medicaminibus [illegible] per [illegible] appareat [illegible] remanent [illegible]
Recipe folia [illegible] sumus [illegible] saponis [illegible]
[illegible] pasta [illegible] planta [illegible]
Ad fistulam [illegible] pulvis [illegible] de pulvere [illegible]
[illegible] fistule [illegible] fistula [illegible]
[illegible] pulvis [illegible] ab [illegible]
Recipe [illegible]
[illegible] butiro [illegible]
[illegible] cortex [illegible]
[illegible] apponatur [illegible]
[illegible] fistula [illegible]
[illegible] saponis [illegible] fistula [illegible]
[illegible] calor

[illegible] complexio [illegible] calorem [illegible] calor [illegible]
sanguineus [illegible] si [illegible] calidus [illegible] si [illegible] flaticus [illegible] si [illegible] si [illegible]
[illegible] calidus [illegible]
si [illegible] flaticus [illegible] calidus [illegible] si [illegible]
[illegible] calidus [illegible] si
[illegible] flaticus [illegible] si [illegible]
[illegible] sanguineus [illegible] calor [illegible]
[illegible] flaticus [illegible]
[illegible]

[illegible] calor
[illegible] calidus
[illegible] calor [illegible] sanguis
[illegible]
[illegible]
[illegible] calor [illegible] flaticus
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Incipit [illegible] flore [illegible]

Flores ... [illegible] ... formam ... [illegible]

[illegible]

Flores ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

Gutta [illegible]

[illegible]

Hispanie [illegible]

[illegible]

Unguenta consolidativa

[illegible]

[illegible] plaga [illegible]

[illegible]

Intendere venerabilis [illegible] li-
de compositione libri [illegible] gaude-
re datore plena doctrina ad usum tu-
e cirurgicam perveniret, non propono in parvo
opusculo tradere in paucis lectionibus plura
[illegible] lectiones, tamen propter magnam uti-
litatem non [illegible] sed [illegible]
[illegible] placere [illegible]. Propono namque
summarie [illegible] tua petitione probatas
[illegible] curationes vulnerum [illegible]
ulcerum [illegible] et fistularum et quasdam aliorum
curas et de [illegible] partium [illegible] que me vi-
derunt operari et experta sunt per me longo
tempore laborata. Confido namque [illegible]
[illegible] tui [illegible] per [illegible] paucam cum tuo
ingenio ad magnum opus [illegible] potius per-
venire [illegible] magnum [illegible]
// Committo te tuum prudentie et nobilitati tue
ne aliquis [illegible] ne [illegible]
[illegible] opus [illegible] opus meum [illegible]
[illegible] quod ad [illegible] tibi [illegible]
[illegible] collatum

Attende quod in omni opere meo [illegible]
supponere [illegible] intentionem [illegible]
[illegible] ad [illegible]. [illegible] vulne-
ribus non curandis [illegible] prima est [illegible]
[illegible] quod [illegible] non potest [illegible] in vulnere [illegible]
[illegible] in carne, [illegible] alia membra [illegible]
ossa [illegible] cartillaginis [illegible] [illegible] non
consolidatur [illegible] restaurationem [illegible]
[illegible] [illegible] sed loco [illegible] potest re-
staurari aliquid quod supplet vicem [illegible]
quod deperditum est et amissum. [illegible]
[illegible] diversa sit [illegible]
[illegible] quod consolidatur [illegible] consolidatione [illegible]
[illegible] quod non [illegible] restauratur. [illegible] dicas quod
non consolidatur [illegible] consolidatione [illegible]
[illegible] est [illegible] consolidatur [illegible] consolidatione [illegible]
[illegible] carne [illegible]
[illegible] restauratione
[illegible] in vulnere [illegible] in carne [illegible] sit [illegible]
[illegible] consolidare nisi [illegible] vii [illegible]
Prima si fuit [illegible] secunda si vulnus fuit
[illegible] in [illegible] tertia si cum vulnere fuit [illegible]
si fuit [illegible] mala [illegible] si in vulnere
fuit [illegible] sexta si vulnus [illegible] fuit
cum [illegible] septima si vulnus [illegible] fuit [illegible]
[illegible] venenoso, [illegible]
medicum ad alia [illegible]
[illegible] Incipiam [illegible] supplere [illegible]
[illegible] [illegible] vulnus
vide [illegible] sit cum [illegible]
[illegible] sic cum cultello [illegible] sagitta
[illegible] soldare [illegible]
si non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] doloribus [illegible]
[illegible] pone [illegible]
[illegible] [illegible] apta [illegible]
[illegible] alia [illegible] alia apta, alia
apta [illegible] alia [illegible], alia apta
[illegible] alia apta [illegible]

dic [illegible] ab [illegible]
si [illegible] dolore et [illegible] per [illegible] vul-
nus claudi et facias ipsum [illegible] per duos
dies et erit sanus. Si [illegible]
[illegible] est [illegible] puncti [illegible]
[illegible] totum vulnus [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible] facit
dolorem [illegible] cum [illegible]
[illegible] de eadem medicina [illegible]
[illegible] de [illegible]
et [illegible] et [illegible] far-
[illegible] sedatus [illegible] et vulnus [illegible]
[illegible]. Postquam pone in vulnere [illegible]
[illegible] de pannis [illegible]
[illegible] quod sit de [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] bulliat ad [illegible]
[illegible] ad finem [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] si est [illegible]
[illegible] [illegible] debet [illegible]
[illegible] et facias [illegible] per [illegible]
et [illegible] per suppositorium
[illegible] ad sedandum
[illegible] et vulnus [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] ponas aliquid [illegible] et
[illegible] ut [illegible] ne [illegible]
[illegible] [illegible] sit [illegible]
[illegible] membri [illegible]
Cum in vulnus [illegible] fuit [illegible]
[illegible] et [illegible] vide si [illegible]
[illegible] placeat [illegible] per
[illegible] sufficit tibi [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] cum [illegible] et [illegible]
[illegible] medicina. Si non est [illegible]
[illegible] vulnus [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] puncti [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] per [illegible]
[illegible] super [illegible] vel
[illegible] vulnus [illegible] de
[illegible] et [illegible]
Super [illegible]
[illegible] cum [illegible] et [illegible]
ut [illegible] ut consolidetur [illegible]
ad finem. [illegible] vulnus [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] ad finem [illegible] ponatur [illegible]
[illegible] super vulnus [illegible]
Attende [illegible] si [illegible] vulnus [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] et [illegible] bonum
[illegible] cum [illegible]
[illegible] vulnus
[illegible] capitis [illegible] et [illegible]
[illegible] super [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]

et continuare solidationem [illegible] consolidationem unumquodque consolidationem vulneris [illegible]. Et hac enim solidatio fit nobilior consolidatio et melior reparatio utraque aliis [illegible] in rarum parum et tre nova [illegible] solidationem recuperatum motus membrum cum [illegible] iungebat [illegible] in eis quod non recuperaretur si sutura non fieret in immo [illegible] meatus [illegible] dare quod [illegible] fit [illegible] perfectiorem [illegible] in immo. Et quia [illegible] dolor [illegible] integra in continuatione [illegible] aliis partibus ut [illegible] dolor [illegible] [illegible] [illegible] tollere [illegible] [illegible]. Recepta sanguinem arterie et vene

Et aliquos sanguis egredientes ex vena ut arteria te impediret restringe eum [illegible] [illegible] [illegible] aloe [illegible] et plumaza [illegible] [illegible] [illegible] omni usque ad [illegible] [illegible] et [illegible] leporis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et pone digitum tuum in loco [illegible] sanguinem et tene [illegible] et super pone [illegible] [illegible] dentem et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] afferas, sed si adheret [illegible] [illegible] [illegible] decadere [illegible] [illegible] [illegible] super [illegible] dolor cadat a vulnere [illegible] quia iam est consolidata vena ut arteria, et huius medicamentum non est par in restringendo sanguinem et consolidando vena. De vulneribus carnis et ossis

Quando autem in vulnere carnis est vulnus in osse non oportet ut consolides vulnus carnis [illegible] [illegible] ossis [illegible], dico quod nunquam [illegible] consolidare [illegible] loco ossis [illegible] [illegible] caro callosa quod [illegible] porus [illegible] ut caro [illegible] [illegible] loco ossis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] consolidetur [illegible] [illegible] [illegible] aliter non fieret [illegible] quia [illegible] carnis impediret [illegible] non possit [illegible] [illegible] ultra [illegible] et ossa [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum multis [illegible] [illegible] [illegible] fit [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] et quia [illegible] ossium vulnera [illegible] [illegible] sunt vulnera capitis [illegible] si in vulneribus capitis cum fractura cranei fieret consolidatio carnis ante [illegible] ossis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] possunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. De vulnere in capite cum fractura cranei

Quando vulnus sit in capite et cum fractura est cranei, considera si fractura cranei [illegible] ad meliora [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vomitus et dolor [illegible] cum dentibus [illegible] [illegible] cum unguibus tuis et dne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] usque ad [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] cranei fracturam. [illegible] fractura

cranei [illegible] non possit sustinere [illegible] [illegible] super [illegible] [illegible] caput [illegible] [illegible] [illegible] ut de primo et pone [illegible] [illegible] et si sanum [illegible] tu audies [illegible] [illegible], si fractum [illegible] audies [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] ut in [illegible] cranei [illegible] vulneris [illegible] vulneris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Postea habeas plumaceolos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vulnus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habeas plumaceolos magnos seu stupas magnas madefactas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] madefactas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vulnus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pannum [illegible] vulnus [illegible] [illegible] [illegible] in vulneribus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adeo quod non [illegible] [illegible] [illegible] cranei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] super vulnus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de

huius medicamentum non est par

[illegible]

Et si est penetrans vel non

[illegible]

melle ro(sato) confecta ordei fa(rina) q(uousque) teneat
vulnus coniunctum, et (con)s(olidetu)r. Et pro(pter)ea digiti et (a)lia
suppo(n)e defens(ivu)m de bolo ar(meno) in fine po(n)e
(con)solidat(ivu)m seu cicatrizativum de q(uo) dicetur
doctrina i(n) fine op(er)is. ¶ In ortu alio dum q(ue)
curi (con)strictus i(n) membris par(ti)s p(ro)fundi stu(pp)am ce
suffic(ien)t(er) pone sup(er) eos stu(pp)am mixtam de
melle ro(sato) et oleo ro(sato) et imple totu(m) vulnus
decocto ro(sarum) et vitello ovi / usq(ue) ad quartu(m)
d(i)ei et sup(er) vulnus defensivu(m) bolitum
sup(er) sanie pone sup(er) c(u)m(u)li pecia i(n)
tincta i(n) ipso melle ro(sato) et oleo et imple
vulnus cu(m) filis sericis et sup(er) vulnus
indifferent(er) et de melle ro(sato) (con)fectum
ordei et sup(er) vulnus defens(ivu)m boli usq(ue)
ad p(er)fecta(m) cura(m). Reg(imen) vul(neris) p(er) s(agit)ta(m)
Contine(n)t autem aliqua vulnera q(uod) sunt
cum sagitta ...ter(ti)a ...
... de aloe ... sup(er) ... ...
sed ... melle ro(sato) et oleo ro(sa)to
... vitello ovi rosato ro(sato) usq(ue) ad quartu(m)
saniei / et p(ro)pter(e)a mundificatio de melle ro(sato) et
farina ordei et defensio boli ... vulnus
... defens(ivu)m boli ... ... vul-
neribus ... ... apparens ...
... ...
... ... et
... ... vulne(ri)s
capitis ... ... et mortem
... ...
et mortis ad ... ...
... ...
ut ... ... vulneratis
i(n) capite et i(n) ... ... ¶ ... ...
... ...
... ...
... ... pone sup(er) ...
... albo ... ...
pulveris ... ...
... ... et collatio ...
... ...
... ... lacte ... ... vulneribus ...
... i(n) vulneribus capitis ... ...
... ...
... ... debet ... ...
... ... pullos ... ...
... ... et ... ...
... ...
... ... vulne(ra) ... i(n) capite
et ... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...

... i(n)venies sunt (con)sequenter ... ...
... de vulnere ... ... ut ...
... ...
... ...
boli defendat vulnus et membra vulnerata
... ... ¶ ... ...
... ...
paulatim ... ... ad ... ...
... et ad usum vini ... q(uod) vulneribus ...
... et ... no(n) debet ... vini ...
magna ... et ... ...
et ... ... q(uod) no(n) ... q(uod) ita ...
caput et ... ...
... no(n) ... usq(ue) ad fine(m) / et q(uo)n(iam) vulnus
... sup(er) ossa alia ... fuerit illa
ossa ... ... et ...
... ... vulnere ... ... media
... ... / ut ... ... ossa
... ... alta
... ut ... ...
fuit i(n) membro ... ...
... ...
... ... / et ... ... magne debi-
litatis membri ... / si ... fuit i(n) membro ...
... ... / si no(n) fuit i(n) membro
... facias pulverem de ... ...
... ...
... ...
... ... dolor et ... vel
... ...
... de melle ... ... usq(ue) ad p(er)fecta(m)
mundificat(ionem) ... ... consolidari vulnus
... ... consolidativa ...
... ...
mundificare et ... consolidare / ¶ ... si fuit
... mala ... ...
... ... / ... ...
... ... / ¶ ... si fuit ...
... ... / ... si consolidaret
... ...
... ...
... ...
labor ... ...
... mundificatio ... ...
... ...
i(n) fine / p(ro)pter(e)a consolidet. ¶ ... si ...
... ...
... ...
no(n) debes ... ... consolidativum / ...
... ...
membrum ... ...
... ... consolidatum ... ...
... i(n) membro / ... ...
... ...
... ...
... ad corpus ¶ ... ...
p(ro)pter(e)a mundificat ... si ... ibi ...

c[um] ... [illegible] ... adustiu[m] ... consolidandi. Saluo q[uod]
si [illegible] ... puna ... flua ... [illegible] ... vigredo ...
... [illegible] ... metar[um] ... puluizac[ione]
[illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... indi
... de melle ... consolidando. Et etiam
si ... fuit ... [illegible] ... rubedo ...
q[uod] gallica ... sunt ... [illegible]
... fuit q[uod] mori ... ad consolidand[um]
... Et dimittat[ur] ... appati ... pro
... De melioribus localibus ... [illegible]
... loco ... calido ... [illegible]
... sal ... cum melle ... [illegible] ... et
fiat ... [illegible] ... melius ...
... flumi... adusto ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... fiat ...
... usque ad ...
... [illegible] ... consolida...
... [illegible] ... per ...
disposicionem. De apostemate calido

De apostematibus ... q[uod] ... duplex
... ut ... [illegible] ...
alterato ... [illegible] ...
interiore superfluitate ... [illegible] ...
... a sanguine ut ... [illegible] ...
a ventosa ... [illegible] ...
... apostema ... [illegible] ...
... sanguis si superhundat super totum corpus et
calefacit calore inflamante ... [illegible] ...
... putrefit ... sinocha continua. Si aut[em]
putrefit fit sinochus ... Si aut[em] non super
totum corpus ... aliquo loco ... [illegible] ...
... [illegible] ...
inflamacio ... fit
... [illegible] ...
... [illegible] ... ad ... calor ... Si aut[em] ...
... [illegible] ...
calor ... [illegible] ... dur... et superficie ...
calor ... [illegible] ... q[uod] venit ... adustione
Et si sanguis ... [illegible] ...
fit flegmone ... [illegible] ... rubedo
... [illegible] ... plenitudinem ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
calore ... calor ... calor ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... sanie
Colera vero ... duas ... putrefit
aut non ... non putrefit ... in toto
corpore et fit ... [illegible] ... et fit
... [illegible] ... putrefacta ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... Et sic ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... calore ... [illegible] ...

... [illegible] ... in ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... sicut cum calidis ... [illegible] ...
... [illegible] ...

... [illegible] ... consequenter ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... putrefit ... putrefit ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... non putrefit ... [illegible] ...
... [illegible] ... una ... [illegible] ...
... apostema ... albedo ... [illegible] ...
... [illegible] ... digitum ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
calor ... apostema ... [illegible] ... sanie
... [illegible] ... apostema ... [illegible] ...
... [illegible] ... putrefit ... [illegible] ...
... [illegible] ... apostema ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... De ... [illegible]

Et ... superhundans ... putrefit ... non
putrefit. Putrefit non ... toto corpore ...
... [illegible] ... toto corpore ...
... [illegible] ... continua ...
... [illegible] ...
non est putrefit ... super totum corpus et fit
melancolia ... [illegible] ... uno loco
et fit apostema durum ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... calor corporis ... [illegible] ... calor ...
... [illegible] ...
... calor ad superficiem ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... putrefit ... [illegible] ...
... apostema ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... putrefit ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... calor ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... De apostemate aquoso

Apostema aquosum fit ex ... superflua ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
in uno solo loco ... [illegible] ...
duobus digitis ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... si palpaueris ... cum duobus digitis ...
manum ... digitum ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... digitis ...
... [illegible] ...
apostema ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... apostema
Apostema aut[em] ventosum ... De apostemate ventoso
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...

... [illegible] ... apostema ... [illegible] ... bullita cum ... [illegible] ...
... [illegible] ... apostema ... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... alia ... [illegible] ...
... [illegible] ... apostema ventosum ... [illegible] ...
... [illegible] ...

[illegible] ... vendosum quod est in vetoso.

De bona apate

O[...] [illegible] ad apa[...] [illegible] ... sepe in gula [illegible] ...

[illegible]

[Apostema] ex ro[...] adusta [...]

[illegible] ... adusta [illegible] ... apata [illegible] ...

[illegible]

De apatibus ex pressione

P[...] [illegible] ... huius libelli [illegible] ... apata [illegible] ...

[illegible]

[illegible]

De apostematibus [illegible] (rubric)

De apostematibus que fiunt ex sanguine vel [illegible] ... que aut [illegible] ... ad [illegible] ... [illegible]

[illegible]

De antrace et carbunculo (rubric)

Antrax et carbunculus ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ultima [illegible] contra venenorum
[illegible] dixit et [illegible] omne apa
venenosum. Et ego dico quod ad me venit
in civitate mediolanensi iuvenis cum an
[illegible] in pectoribus [illegible] malum adeo
augmentatum erat quod [illegible] facies et colla
erat ultima [illegible] in plata [illegible]
ad me quidam apothecarius amicus eius. Et
[illegible] erat in [illegible] mortis quia non erat in eo pul
sus et [illegible] ita quod dixi valde
et duc eum ad domum suam quia iam morietur
et apothecarius dixit non est plus remedium in
eo. Et ego paruum cogitans dixi si tu haberes
de optima tyriaca et tu dares ei in magna
quantitate forte posset adhuc reuiuere. Et non
[illegible] dubitat apothecarius duxit
eum in domum suam [illegible] et dedit ei
de tyriaca [illegible]
in lecto et cooperuit eum et [illegible]
[illegible] eum sudor [illegible] capud
sudor [illegible] et redijt [illegible] eo pulsus et
confortatus est postea [illegible] apothecarius
dedit ei [illegible]
[illegible] fuit [illegible]
[illegible] ulceris [illegible]
[illegible]. Et ego nunquam vidi
[illegible] fuit [illegible] et timore
[illegible] evaderet
[illegible] fuit admonitus [illegible]
fuit admirabilis [illegible] depuosit
[illegible] vidi ego [illegible] hec dicta sunt
de tyriaca quia aliqui forte [illegible]
[illegible]. Et ultimo [illegible]
[illegible]
[illegible] valeat adhonorare [illegible]
[illegible] forte [illegible] confortare cordis
[illegible] carbunculi et an
trace [illegible] fuit
[illegible] apata
[illegible] confortatione
cordis et confortatione membrorum et postea [illegible]
[illegible]

de apatibus [illegible] et curatione earum. Capitulum

Apata [illegible] indisposicione
ad [illegible] debebit [illegible]
[illegible] indisposicio
[illegible]
[illegible] et [illegible]
apata [illegible] glandulas et nodos
et indisposiciones [illegible] libere

Capitulum de ulceribus

De ulceribus autem [illegible] dicitur [illegible]
[illegible] si autem [illegible] est plaga [illegible]
[illegible] plaga [illegible]
[illegible] alle [illegible]
[illegible] plaga [illegible]

[illegible] plaga et non [illegible]
[illegible] et fistula [illegible]
[illegible] ulceratus et fistula [illegible]
[illegible] manifestabitur error [illegible]
et [illegible] quod omne vulnus [illegible]
[illegible] per duos vel tres menses [illegible]
[illegible] non vulnus sed [illegible] vel fistula [illegible]
[illegible] quia omnes plage [illegible]
[illegible] ulceribus [illegible]
[illegible] corporis vel [illegible]
[illegible] plaga putrida vel [illegible]
fuit ulcera [illegible] vel fistula [illegible]
[illegible] et fistula [illegible]
[illegible] ulceribus [illegible]
[illegible] putredine [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] lavatur cum lavacris [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] lavare ulcera
si non est [illegible] lavatur cum aqua [illegible] vino
[illegible] ulcera [illegible]
[illegible] ponitur et [illegible] ulcus
[illegible] corpora [illegible]
[illegible] indisposicio cum [illegible]
[illegible] et unguenta [illegible] et unguentum [illegible]
[illegible]. Et si ulcus est [illegible] et
[illegible]
[illegible] ulcus [illegible]
[illegible] indisposicione
[illegible] cera [illegible]
[illegible] copia [illegible]
[illegible] ulcera [illegible]
[illegible]
[illegible] et ita est [illegible]
[illegible] ad [illegible] ulceris
[illegible] quod ulcus melius medici

Capitulum de [illegible] ulcerata et non ulcerata

[illegible] quod [illegible] est ulceratus [illegible] non
ulceratus fit [illegible] non [illegible]
de [illegible]
[illegible] apparet in medio [illegible]
[illegible] magnus [illegible]
apate [illegible] mala non [illegible]
[illegible] plaustrum cum [illegible]
[illegible] ad locum [illegible]
[illegible] et iste ulceratus [illegible]
[illegible] ulceratur et [illegible]
curatus. [illegible] non ulceratur in [illegible]
[illegible]
ulceratum [illegible]
[illegible] glandulosa [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] superfluitates [illegible]
[illegible] et vera [illegible] est [illegible]

[illegible]

curare ut pectus cum [illegible] similibus medicinis
auferantur sordes incipe consolidare consolida cum
unguento [illegible] ut [illegible] ut [illegible]
curari vero sit in loco ubi potest pectus comprimi
Si ergo non ulcera est in loco [illegible]
[illegible] et [illegible] ut [illegible] medulla
et aliis locis [illegible] non [illegible] materia
[illegible] corrupte [illegible] cauterizare
[illegible] purgando [illegible] adiuva
et [illegible] tempus [illegible] omne [illegible]
[illegible] et adiuvantes [illegible] sunt [illegible]
[illegible] auferre [illegible] et [illegible] alia acuta
unguentis [illegible] et super [illegible] unguento [illegible]
[illegible] materia et descendente [illegible] ulceratione
[illegible] lavare et [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] ponendo [illegible] ad [illegible]
[illegible] loco [illegible]
[illegible] pectus posset comprimi [illegible]
[illegible] et [illegible] desiccativa
[illegible] et [illegible]
ut [illegible] et [illegible]
[illegible] ut [illegible] cauterium ut
[illegible] pulveres de [illegible]
melle et [illegible] ad [illegible]
[illegible] Et non [illegible] ulceratis [illegible]
[illegible] non potest pectus comprimi non [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] super [illegible]
[illegible]

Cap. de fistula

Fistula est ulcus profundum cuius [illegible]
[illegible] habens duritiem callosam
[illegible] vena [illegible]
[illegible] ab ulcere profundo quia ulcus profundum [illegible]
[illegible] et [illegible] fistula non habet duritiem callosam [illegible]
[illegible] fistula [illegible] fistula non [illegible]
[illegible] in locis [illegible] ulcus [illegible] locis
[illegible] ut [illegible]
ut cauterio [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] cauterium ut [illegible]
[illegible] cauterio ut [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et ulcus [illegible] consoli-
[illegible] ut [illegible]
[illegible] remedium [illegible] fistula
[illegible] ulceribus profundis [illegible]
[illegible] potest [illegible] ad locum [illegible]
[illegible] ut [illegible] ut fistule possit
[illegible] ut [illegible] membra [illegible]
[illegible] potest [illegible] cauteriza-
[illegible] fistula [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] cauterio [illegible]

[illegible] est [illegible] adeo est [illegible]
[illegible]

de algebra

Intentio algebre est restauratio dissolutionis
et [illegible] ossium [illegible]
[illegible] sit in [illegible]
[illegible] ossa [illegible]
membrorum [illegible]
unum membrum [illegible]
[illegible] unius ossis [illegible]
[illegible] unius ossis [illegible]
[illegible] modis [illegible]
ita quod [illegible] unius [illegible]
[illegible] sit [illegible]
[illegible] sit ossa [illegible]
[illegible]
ossis ad [illegible] ossa [illegible]
[illegible] ossis [illegible] ossis [illegible]
[illegible] ossis [illegible] ossis [illegible]
[illegible] sit [illegible]
[illegible]
sit [illegible] ossis [illegible]
[illegible]
[illegible] ossis [illegible] alia [illegible]
ossa [illegible] flexibilitas [illegible]
[illegible] membrorum [illegible]
[illegible] membrorum [illegible]
[illegible] aliis membris
[illegible] non est [illegible] ut [illegible]
[illegible] sit in membris [illegible]
[illegible] potest [illegible]
[illegible] aliquorum ossium [illegible]
[illegible] in osse [illegible]
[illegible] locum [illegible]
ossa [illegible] ut [illegible]
[illegible]
[illegible]
ut [illegible]
[illegible] forti [illegible] locum [illegible]
[illegible] attende [illegible]
[illegible] membrorum [illegible]
[illegible] membra [illegible]
[illegible]
[illegible] locum
[illegible] si non [illegible]
[illegible]
[illegible] locum [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible] ut [illegible] locum
[illegible] possit

de fra[...]

[illegible] est aliquid [illegible] in loco suo
[illegible]
[illegible] membra [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible] membra
[illegible] ita quod membra

no possit mouer et dimittatur ... usque ad
... vel ... recogat imitare
... (non legible in full) ... commenta
... ad apa[...] ...
[illegible]
... cum ... et ...
pa ... ductu ... ta
... restauit ... lega / Si
non mouetur et ... solue et lana ...
... consolidatum fuit ...
... consolidatis ...
... et dislocatis ... ad ...
opus cirurgie ... et vide ...
... vidi ... com...
... in scriptis ...
... ab opere ...
... / ... non sunt
... membro ...
... apud me ...
[illegible]

[illegible]

De obtalmia

Optalmia est apostema ... ad ...
[illegible]

vegetabilis ... solent ... ducere et ...
al omni agitato et desperato quod multi ...
et ... ardori ... rubor et multe
... oculi / ... al omni est ... lauatis
collirium ... quidam ...
... non ... simplices ...
... non obtalmia est ... oculi est dolores et
punctura ... et ... et ...
lacrime ... oculi et ...
non ... aliquid de punctura ... maga...
... et rubea et palpebra ... inflata
et ... oculi ... et ... recto
... oculum et maga... et maga... et ...
... de cephalica ...
... ultra ducere ...
... et collirium al ... desperatam
cum lacte mulieris puella ...
oculum usque ad ... inflatione in ...
[illegible]

[illegible] ... in vino [illegible] ... sanguis [illegible] laudando ... Scabies [illegible] ... laudando [illegible] in vino [illegible] ... cum [illegible] ... de [illegible] ... [illegible]

Cataracta [illegible] in collirio de [illegible] ... de [illegible] ... [illegible] ... vel ... [illegible] ... collirium [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... collirio ... [illegible] ... [illegible]

Cataracta [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... collirio de felle [illegible] ... [illegible]

[illegible]

Antidotarius

Capitulum primum [illegible] antidotarium [illegible] ... libello [illegible] ... Et [illegible] ... de repercussivis, 2m de resolutivis, 3m de mundificativis [illegible] ... de mollificativis [illegible] ... [illegible]

[illegible]

Repercussiva

[illegible] repercussiva [illegible] ... [illegible]

[illegible] et confortatione membri [illegible] fit [illegible] ad [illegible] Guilhelmi de Saliceto [illegible]

[illegible]

Notabile

Scias quod resolutiva et maturativa [illegible]

[illegible]

Resolutiva

Resolutiva sunt camomilla [illegible]

[illegible]

[illegible]

Medicine maturative

Maturativa sunt malva [illegible]

[illegible]

[illegible] 28. de medicinis [illegible]

[illegible]

palosa [illegible] solum [illegible] latus [illegible] ad mensuram cubiti [illegible] [illegible]

Mundificativorum quedam mundificant cum mordicatione [illegible]

[illegible]

[illegible]

Medicine regenerative [illegible] *De medicinis regenerativis* [illegible]

[illegible]

Medicine consolidative [illegible] *De medicinis consolidativis*

[illegible]

[illegible]

de [illegible] [illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible]

bene pulveriza et [illegible] et [illegible] cum [illegible] et decocto [illegible] [illegible] fiat [illegible] [illegible] [illegible]
Medicina [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] volatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipsa [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fiet [illegible] ut [illegible] ut [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] debitum motum

Medicamina [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mollificativa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et admisce cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad mollificandum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ... [illegible]

De medicinis [illegible]

Medicine [illegible] [illegible] [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

et [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

Cruenda intus [illegible] defunctorum corporibus morientur [illegible] in libro de animalibus

Philaretus in tractatu de urinis. Cum febricitanti languenti una cum melancolia mortuus ut fertur mitigatur [illegible] languentem in vita stabilit et [illegible]

nota. in [illegible] et [illegible] [illegible] terribus et timores ex fide ymaginationis fuit [illegible] ut fertur [illegible] [illegible] ut [illegible] dicit [illegible] [illegible] lepram incidit ex valida ymaginatione [illegible] febat [illegible]

Alexander in [illegible] vite [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ante apta corporis facere in morte

nota. [illegible] vaporis qui apta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] capitis petunt [illegible] [illegible] [illegible] alleviat [illegible]

Johannes ysagoge de regimine sanitatis [illegible] in sompnis [illegible] [illegible] patitur tarde [illegible] ut loquitur ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ceco [illegible] [illegible] [illegible] dorsum [illegible] sanguinis superfluo [illegible] fuit [illegible] ligatur [illegible]

nota. lingua [illegible] [illegible] qualitatem [illegible] [illegible] in lingua [illegible] organo [illegible] [illegible] respirationis organa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

nota. Johannes ysagoge in de regimine sanitatis [illegible] cibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] particula [illegible] [illegible] cibatos [illegible] [illegible] cibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hominibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

nota. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Galienus [illegible] [illegible] cibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Philaretus [illegible] de [illegible] [illegible] cibus [illegible]

venenose. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Galienus [illegible] medela [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Galienus

Avicenna [illegible] de [illegible] [illegible] cibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] edendi [illegible]

nota. appetitus [illegible] [illegible] appetitus [illegible] cibus [illegible] [illegible] [illegible] appetitus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Avicenna [illegible] medicine [illegible] [illegible] cibus [illegible] [illegible] ut fertur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Johannes de regimine sanitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calor [illegible] cibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Galienus

Johannes ysagoge in de regimine sanitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cibus [illegible] [illegible] cibus [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vapor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Plinius in [illegible] [illegible] [illegible] adventu [illegible] [illegible] anima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vapore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Philaretus de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dolorem [illegible] [illegible] [illegible] dolorem mitigat [illegible]

Plato in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de planta

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Philosophus in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Plinius in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Albumasar [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cometes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cometa [illegible] stella [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] stella [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] i libro de [illegible] vite et [illegible] ingeniis et [illegible] vita [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... recordando.

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... de plu[viis] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

Utrum filii sint nobiliores parentibus ... [illegible] ... nobilitas ... [illegible] ... generatorum ... [illegible] ... sed formalis et ... [illegible] ... generatorum ... [illegible] ... [illegible] generatoribus ... [illegible] ... generatores ... [illegible] ... generatores ... [illegible] ... [illegible] generatoribus ... nobilitate ... [illegible] ... filii nobiliores sint parentibus ... [illegible] ... loquendo de nobilitate ... [illegible] ... antiquitas nobilitatis ... filii ... [illegible] ... de diversis ... [illegible] ... generatorum ... [illegible] ... filii ... parentes ... [illegible] ... [illegible] ... filii nobiliores parentibus ... [illegible] ... nobilitas ... [illegible] ... nobilitate ... [illegible] ... [illegible] ... filii ... parentes ... [illegible]

Utrum ... nobilitas ... [illegible] ... nobiles ... [illegible] ... [illegible]

Q[uestio] de nobilitate

ditiores

fatum ... [illegible] ... ut Ptolomeus ... [illegible]

[illegible] ... fato ... [illegible]

[illegible] ... debet fato et fatur ad ... [illegible]

[illegible]

... ad illuminationem ... [illegible] ... quia dicitur ... [illegible]

[illegible] ... indicium et divinum angelicum

q° de fato

Circa hoc de fato

Utrum in homine naturaliter homini contingat esse fatum ... [illegible] ... fatum ... [illegible] ... fatum ... [illegible] ... libero arbitrio ... fatum ... [illegible]

[illegible] ... appellare ... [illegible]

[illegible] ... fatum ... [illegible] ... fata ... [illegible]

[illegible]

Circa hoc fortuna decidi ...

Utrum in homine naturaliter contingat homini bene aut male esse fortunatum ... [illegible] ... fortuna ... [illegible] ... libero arbitrio ... [illegible] ... angelica illuminatione ... [illegible] ... bonum fortunatum ... [illegible] ... corporum celestium ... [illegible] ... illuminationem ... [illegible] ... homo ... [illegible]

quod esse bene fortunatum et esse male fortunatum est bene et male natum; hoc tamen non loquendo de fortuna in homine naturali contingit hominem non esse bene [vel] male natum, verum quia dispositiones et inclinationes derelicte in corporibus nostris causate in nobis ex corporibus celestibus non possunt nobis necessitatem inferre [illegible], sed solum quandam dispositionem et quandam inclinationem, ideo magis competit corporibus celestibus [illegible] sed dispositiones ad aliquas bonas [illegible] quas possumus agere [illegible] ad operandum aliquod malum quod pro libero arbitrio [illegible] possumus contra tales inclinationes et dispositiones agere, quia deus summus [illegible] ad finem omnium actuum nostrorum secundo physicorum non negamus bonam et malam fortunam ut dicit [illegible] inclinationes et dispositiones causatas in corporibus nostris ex impressione corporum celestium. Et quod videt homines bonos et malos propter suas [illegible], sic per bonam fortunam et malam [illegible] tales inclinationes causatas in corporibus nostris ex constellationibus [illegible] nostris convenientes et contrarias. Et quod [illegible] homines [illegible] bonum et malum propter suas [illegible] bonam fortunam et malam [illegible].

Quod [illegible] ad [illegible] [in] articulis [illegible] contingit [illegible] magis esse fortunatum quam alium [illegible] corpus celestium [illegible] solum [illegible] [illegible] quandam efficaciam [illegible] [illegible] effectus [illegible] et [illegible] actiones et passiones [illegible] sicut magnes [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] sicut [illegible] [illegible] lapides [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] corporalium [illegible] actiones [illegible] [illegible] diversorum corporum celestium [illegible] [illegible] lapides [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] corporales [illegible] [illegible] aliorum constellationes corporum celestium [illegible] homo habet aliquam efficaciam [illegible] quam non habet alius [illegible] medicus [illegible] [illegible] agricola in plantando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis posset esse fortunatus quam alius [illegible] si duo medici [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis quam alius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] quam alius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporales magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa.

[illegible] vite [illegible] [illegible] providere [illegible] esse fortunatum [illegible] fortuna [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis providet [illegible]

[illegible] [illegible] fortuna [illegible] [illegible] aliquo agente [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fortuna [illegible] [illegible] [illegible] fortuna [illegible] fortuna [illegible] [illegible] aliquo agente [illegible] providet [illegible] [illegible] fortuna [illegible] [illegible] [illegible] fortunatum [illegible] aliquod bonum fortuitum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporum celestium [illegible] [illegible] angelorum [illegible] [illegible] [illegible] providentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad finem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] providere homo non potest dici bene et male fortunatus [illegible] [illegible] [illegible] fortune [illegible] mirabitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fortune [illegible] bonum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fortune [illegible] [illegible] mutabilis [illegible] fortune [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de xpo non [illegible] [illegible]

si dives ... fortune ... fortu[illegible]
et magnitud[illegible] ... fortuna ...
... fortuna ...
fortuna ... forme ... velut ...
consolatione philosophie ...
...
...
... fortune ...
...
... videas ... mota ... varias ...
fortune ...

phylaretus ... de ... lagwen ...
... morti fera ...
...
...
...
...
...
... morbus ...

de ... Item phylaretus ... de ... morti ...
...
...
...

Johannes ... de ...
...
...
...
...
...
...

de dolore capitis Johannes ... de ... capitis ...
...
...
...
...
... Johannes ...

de ... medicina ...
...
...
...

de ... ...
...
...
...
...
...
...

de ... ...
...
...
...
Johannes ...
...
...

... stabat ...
...
...
...

...
...
...
...
...
...
...

Galienus ...
...
...
...

phylaretus ... de ... morbo ...
...
...
...

phylaretus ... de ...
...

phylaretus ...
...
...
...
...
...

Theophilus ...
...
...
...
...

Galienus ... medicina ...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

...
...
...
...
...
...
...
... medicina ...

[illegible]

De morphea

Morphea est [illegible] coloris [illegible] ad [illegible] [illegible] coloris [illegible] [illegible] coloris [illegible] [illegible] morphea [illegible]

[illegible]

de morphea alba

Quantum morphea alba [illegible]

[illegible]

Quantum morphea nigra [illegible]

[illegible]

... et fiat hic cum tapp... et
... lapislazuli ... et ... ... collo
... ad ... cerure ...

Lepra Lepra est vitium membrorum ... et ...
... apostemata ... sic et ...
... Et ... species ... ele-
phancia que fit de sanguine ...
leonina que fit de colera ... de
flegmate. Alopicia de ... ... sed
... fit ... humore et
... ... et ...
... ... quod pro...
... ... yperbolica.
... elephancia ... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...

... ...
... ...
... ...
... ...
... ...
... ...

leonina Cura vero de specie lepre leonina que fit de
colera ... ...
... ...
... ...
... ...

[illegible]

Tyria est quaedam species leprae [illegible] — *de tyria*

[illegible]

[illegible]

Allopicia est quaedam species leprae — *de allopicia*
et dicitur ab allopicibus [illegible]

[illegible]

[illegible]

et [illegible] / [illegible] et [illegible] palpebrarum [illegible] rubeas [illegible] ad [illegible] rubea [illegible] [illegible] et inde [illegible] [illegible] fiat [illegible] [illegible]

[illegible] ad [illegible] fiat [illegible] cadat [illegible]

Sed ad [illegible] dulce [illegible] dulce [illegible] ita [illegible]
Si [illegible]
[illegible]
dulce ita [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] intelli[illegible]
Si sit logice [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] opponatur [illegible]
[illegible] suffragium [illegible] tenent [illegible]

[illegible] rordeu [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad ocly
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ad dot [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ad allopi [illegible] allopicia [illegible]
[illegible] allopicias [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ad [illegible] ... polvere [illegible]
[illegible] palmo [illegible]
de [illegible] altera [illegible] in amigdala [illegible] fiat pasta [illegible] fabas [illegible]
in [illegible] apparet [illegible] pulverizatum [illegible] et calefacere [illegible] valet [illegible]
[illegible] [illegible]
ad dolorem [illegible] viridis in modico sale [illegible] [illegible]
ad [illegible] altera [illegible] amigdala [illegible]
[illegible] album [illegible] forti aceto [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] tollet
ad faciendum [illegible] colorem [illegible] pulvis [illegible]
cum oleo ad [illegible] ad [illegible] valens
[illegible] [illegible]
[illegible] in sale [illegible]
Capparis [illegible] amigdale [illegible] vino [illegible]
[illegible] [illegible] tollet
unguentum ad [illegible] oleo [illegible]
non [illegible] [illegible]
unguentum [illegible] amigdala [illegible] et dolori
[illegible] ad [illegible] et [illegible] tabulata
[illegible] [illegible]
[illegible] ibi [illegible]

finiunt et complexione ut corpus et compone virtute et plasmatione compositione corporis quia ca. calidioribus in digestione auxiliis et siccioribus siccioribus et de causis rarioribus ergo secundum que verumque indiget signa non termino siccitas non sufficient ut sunt compositionis natura sit cum passio ad membra inducat contrarium ita philosophus ple-
ro rapentis Composita cum x q et qualitas et enarrat dolorem aliquando cum rara, aliquando spissa mediatim sit corpora contra virtute ut dicitur diversa acuum et domesticorum fortiorum Vnde officialia membra velut oculus acria nec ymma sustinet fortia · in officialia non velud craneum non ledunt abcisum plasmatum et positum in superficio et suppositione et variatur membra continua et ita appet quoniam secundum membra organica quo alteratur formatos quo vingit aut et secundum qualitates ipsorum velut in capite testitudines in oculo obtalmie in collo squinantie et multe alie passiones de quibus dicitur nostra hic sed de apostematibus proprie est dicendum **De apostematibus capitis** In capite accidunt apostemata calida et frigida · saniosa et non saniosa nodosa et glandulosa aquosa quorum cause et signa quibus superioribus medicina non sunt quod talia apostemata convenientia et communicatio ad ea sunt sicut venda ut dicitur est in anatomia testitudo et glandula sive talpa que ad herent craneo et eum...
... continuantur secundum rogerium melius est dimittere quam curare eam ut dicit ipse meus et ego sic lanfrancus vidi hominem qui habuit talpam ulceratam super prora capitis cum corruptione ossis adeo quod ita pendebatur motus pannicolorum cerebri et locus est distropicus cui consilium regimine palliativum et recessit Curatio specialis apostematum capitis **Cura** apostematum calidorum et frigidorum in olla capitis non differt a cura quam superius dicta nisi in tribus. Primo quia in vita omnium passionum capitis specialiter prohibentur olea sinnosa et vaporosa Secundo quia in curatione materie accedentes ad materias ca-
...
pitis quia repercussiva non ita maturativa et desiccativa roris et pulverum unctuosorum et desiccativa nisi ad sordidas vel et pulverem corrosivum et aurium

Tertio quod locus et materia quantum quantum est in colla capitis apostema sit propter primo quod in principio talia apostemata non debent apponi ipsa et fortia repercussiva (quod) propter propinquitatem membra principalia sufficit cum oleum rosarum et talia refrenat largorum dicta repercussiva. Quarto quod sanies non compete mora in aperiendo ne sanies contaminet craneum Tertio quod quum apostema est magnum ut melius mundificetur debet fieri apertio secundum rogerium ad formam dicitur cuius longitudo sit usque parte inferiore Vnde non si glandulenti superius dicitur est eminentes **Curatio aque** Aqua in capitibus puerorum secundum Gallienum de salicetum et sectatorem eius lanfrancum cum oleo camomille aut unctio membrorum sulphuris in corpore resolvendo compositum et si necesse est fiant duo aut tria cautheria a fronte usque posterius per quos aqua paulatim evacuatur et desuper lana aut stupa infusa cum oleo et vino tepido et expressis secundum Auicennam apponantur **Capitulum secundum de apostematibus faciei et certorum membrorum**

Apostemata ca. et fri. saniosa et non saniosa nodi et glandule in facie non variantur a cura quam aliorum nisi quod incisiones secundum rugas non fiunt ut in aliis membris quia magis parent in fronte nec sequuntur rugas secundum corporis longitudinem In palpebris ab angulo ad angulum per foramen semi lunari dorsata secundum similitudinem oculi retro aures et mandibules consulit ut dicit Auicenna **De obtalmia et apostematibus** et pustulis eminentibus et sanie retro corneam et doloribus oculorum obtalmia est apostema calidum conjunctiva vel cum obtalmia in proprio decensu de fluxum in nati membranam · conjunctive et passio inpedientes oculum ... aut secundum Auicennam est cum dolo et dicit tempore et ita volunt omnes quod obtalmia sit apostema quando pustule vesice bothores sanies retro cornea quae sunt corpora apparent **Sanies** aut obtalmie non variant a ...

[Marginal notes:]
2º a compositione
3º aucturi
4º d' plasmatione et positione
testitudo glandula
In omnibus passionibus capitis prohibentur unctuosa et vaporosa
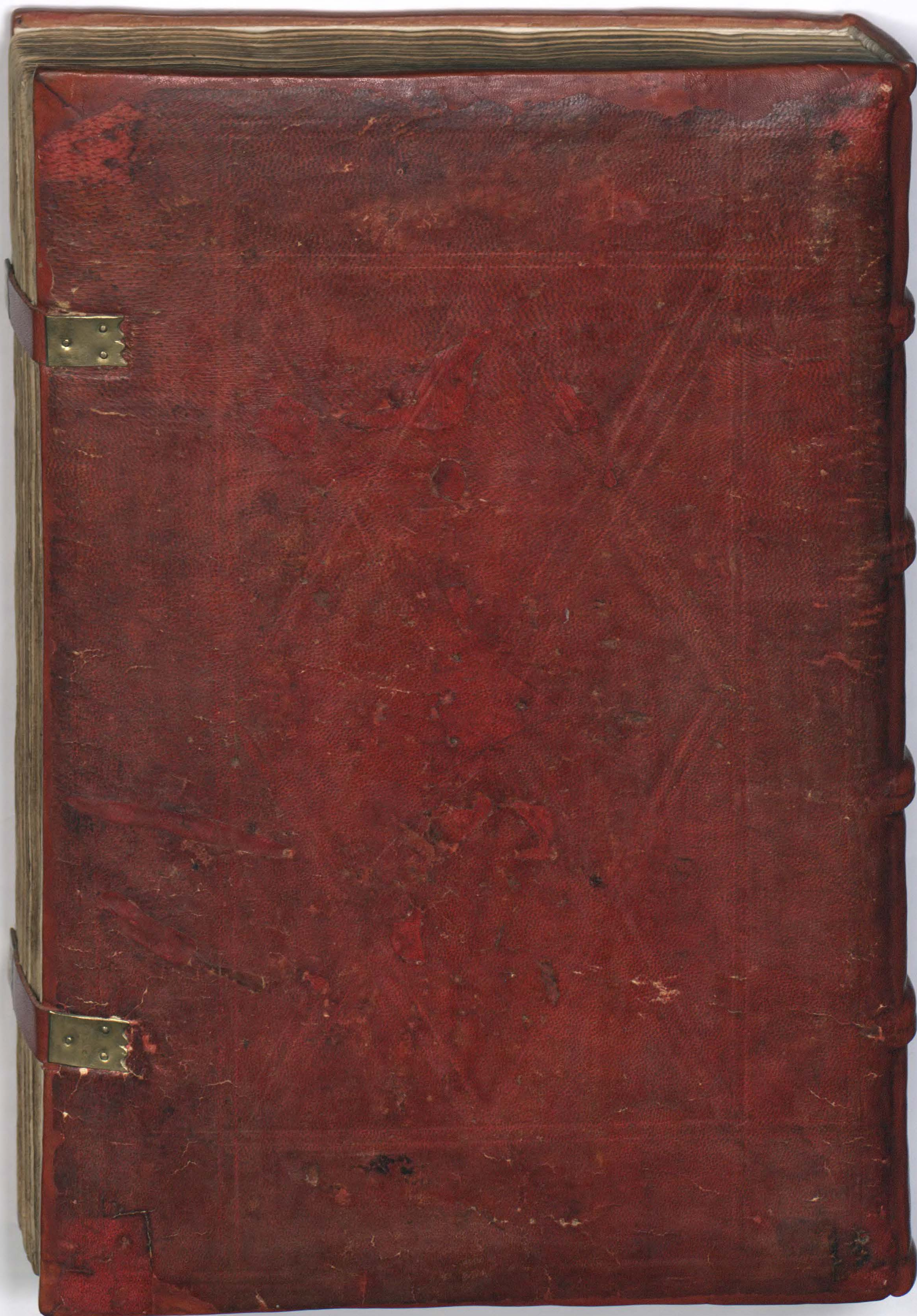
L1